

KUNGA ČAITANJAS MĀCĪBA

Viņa Dievišķā Žēlastība
A.Č. Bhaktivēdānta Svāmī Prabhu pāda
Starptautiskās Krišnas apziņas biedrības dibinātājs-āčārja

Viņa Dievišķā Žēlastība
A.Č. Bhaktivēdānta Svāmī Prabhupāda
Starptautiskās Krišnas apziņas biedrības dibinātājs-āčārja

Kunga Čaitanjas mācība

Patiesas garīgās dzīves apraksts

Veltīts svētajai kalpošanai
Šrīlam Sačidānandam Bhaktivinodam Thākuram,
kurš pirmais sludināja Kunga Čaitanjas mācību rietumu pasaulei (McGilla universitāte, Kanāda) 1896.
gadā, manā dzimšanas gadā

A.Č. Bhaktivēdānta Svāmī

Diženais Indijas svētais Kungs Čaitanja Mahāprabhu (1486-1534) mācīja, ka vienīgais mērķis mūsu dzīvē ir patiesi iemīlēt Dievu. Šāda mīlestība var atrisināt visas cilvēces problēmas. Pēdējos gadu desmitus sabiedrībā ir valdījis materiālisms, un šī laika rūgtā pieredze apstiprina Kunga Čaitanjas mācības patiesumu. Dievišķās mīlestības mācība ir svarīga mums katram, un tās mērķis ir izvest cilvēci no materiālisma strupceļa – dot tai garīgo atdzimšanu. Šajā grāmatā aprakstīta Kunga Čaitanjas apbrīnojamā dzīve un īsumā izklāstīta Viņa mācība.

Saturs

[Anotācija](#)

[Priekšvārds](#)

[Prologs](#)

[Kunga Čaitanjas misija](#)

[Ievads](#)

[Pirmā nodaļa. Norādījumi Rūpam Gosvāmī](#)

[Otrā nodaļa. Sanātana Gosvāmī](#)

[Trešā nodaļa. Norādījumi Sanātanam Gosvāmī](#)

[Ceturtnā nodaļa. Gudrais](#)

[Piektā nodaļa. Kā tuvoties Dievam](#)

[Sestā nodaļa. Viņa veidoli ir viens un tas pats](#)

[Septītā nodaļa. Neskaitāmie Dieva veidoli](#)

[Astotā nodaļa. Avatāri](#)

[Devītā nodaļa. Krišnas varenības](#)

[Desmitā nodaļa. Krišnas skaistums](#)

[Vienpadsmitā nodaļa. Kalpošana Kungam](#)

[Divpadsmitā nodaļa. Bhakta](#)

[Trīspadsmitā nodaļa. Garīgā kalpošana ar pieķeršanos](#)

[Četrpadsmitā nodaļa. Dieva Kunga un Viņa bhaktu ekstāze](#)

[Piecpadsmitā nodaļa. Šrīmad Bhāgavatamas Ātmārāmas panta izskaidrojums](#)

[Sešpadsmitā nodaļa. Sanātanas Gosvāmī doto norādījumu noslēgums](#)

[Septiņpadsmitā nodaļa. Kungs Čaitanja – sākotnējā Dieva Personība](#)

[Astoņpadsmitā nodaļa. Sarunas ar Prakāšanandu](#)

[Deviņpadsmitā nodaļa. Turpmākās sarunas ar Prakāšanandu](#)

[Divdesmitā nodaļa. Vedāntas apguves mērķis](#)

[Divdesmit pirmā nodaļa. Mājāvādī filozofu pievēršana Krišnas apziņai](#)

[Divdesmit otrā nodaļa. Šrīmad Bhāgavatama](#)

[Divdesmit trešā nodaļa. Kāpēc jāapgūst Vēdānta-sūtra?](#)

[Divdesmit ceturtais nodaļa. Sarunas ar Sārvabhaumu Bhatāčārju](#)

[Divdesmit piektā nodaļa. Personiskā un bezpersoniskā apzināšanās](#)

[Divdesmit sestā nodaļa. Bhatāčārjas pievēršana Krišnas apziņai](#)

[Divdesmit septītā nodaļa. Kungs Čaitanja un Rāmānanda Rāja](#)

[Divdesmit astotā nodaļa. Attiecības ar Visaugstāko](#)

[Divdesmit devītā nodaļa. Tīra mīlestība uz Krišnu](#)

[Trīdesmitā nodaļa. Rādhas un Krišnas pārpasaulīgās rotaļas](#)

[Trīdesmit pirmā nodaļa. Augstākā pilnība](#)

[Trīdesmit otrā nodaļa. Nobeigums](#)

[Pielikumi](#)

[Par autoru](#)

[Meditācija](#)

[Ēšanas joga](#)

[Skaidrojošā vārdnīca](#)

[Sanskrita izrunas rādītājs](#)

Anotācija

Indijas zeme vienmēr ir bijusi slavena ar saviem askētiem, mistiķiem, svētajiem un priesteriem. Taču Kungs Čaitanja Mahāprabhu (1486.–1534.) izceļas pat starp tiem. Vieni uzskata Viņu par diženu svēto un sludinātāju, citi – par reliģijas reformatoru, kurš iedvesis jaunu dzīvību senajām Vēdām. Vēl citi Viņā redz ģeniālu filozofu un garīgo skolotāju, kurš ar savu dzīvi parāda mums labāko atsacīšanās piemēru, turklāt Kunga Čaitanjas sekotāji ir pārliecināti, ka Viņš ir neviens cits kā Dieva Augstākā Personība, kura atnākusi uz zemi. Indijā, sevišķi Bengālijā, Kunga Čaitanjas Mahāprabhu vārdu zina ikviens, bet rietumos līdz pat mūsdienām tas nebija plaši pazīstams.

Apmēram pirms pieciem gadsimtiem Viņš Bengālijā aizsāka sankīrtanas kustību – Dieva svētā vārda, Harē Krišnas mantras, daudzināšanu. Jau Kunga Čaitanjas dzīves laikā šī kustība aptvēra visu Indiju, ieguva miljoniem sekotāju un atstāja dziļu iespaidu uz reliģijas un filozofijas turpmāko attīstību Indijā. Taču Šrī Čaitanja sludināja nevis vienai tautai, bet visas pasaules ļaudīm un Viņš pats pareģoja, ka reiz pienāks brīdis, kad Harē Krišnas mantru daudzinās katrā pilsētā un ciemā. Šrī Čaitanjas pareģojums piepildās mūsu acu priekšā. Pirms piecsimt gadiem aizsāktā sankīrtanas kustība tagad ir pazīstama tālu ārpus Indijas robežām – tā strauji izplatās pa visu pasauli. Gandrīz visu lielāko pilsētu ielās mums ir iespēja redzēt dziedošos un dejojošos Kunga Šrī Krišnas bhaktas.

Kunga Čaitanjas mācība Viņa Dievišķās Žēlastības A.Č. Bhaktivēdāntas Svāmī Prabhupādas grāmatās ir izklāstīta pārsteidzoši skaidri un pārliecinoši, un tagad to par savas dzīves pamatu pieņem arvien vairāk un vairāk cilvēku visās pasaules valstīs un kontinentos. Kas gan ir šis noslēpumainais spēks, kurš piesaista mūsdienu cilvēci? Kādēļ tieši mums ir nepieciešama šī mācība, kuras saknes aizsniedzas dziļā pagātnē? Ko tā var dot cilvēcei, kura stāv uz trešā gadu tūkstoša sliekšņa? Šajā grāmatā jūs radīsiet atbildes uz šiem, kā arī daudziem citiem jautājumiem.

Priekšvārds

Starp šai grāmatā pasniegto Kunga Čaitanjas mācību un Kunga Krišnas mācību Bhagavad-gītā nav nekādas atšķirības. Kunga Čaitanjas mācība praktiski atklāj Kunga Krišnas mācību. Augstākais Kunga Krišnas norādījums Bhagavad-gītā ir tāds, ka ikvienam jāuztic sevi Viņam, Kungam Krišnam. Krišna apsola tūlīt parūpēties par tādu sevi uzticējušu dvēseli. Dievs Kungs, Dieva Augstākā Personība, jau gādā par šī Visuma uzturēšanu ar savu pilnīgo izvērsumu Kšīrodakašājī Višnu, bet šī uzturēšana ir netieša. Taču, kad Dievs Kungs apgalvo, ka Viņš rūpējas par tīrajiem bhaktām, tad Viņš patiešām to dara pats. Tīrs bhakta ir dvēsele, kura vienmēr uzticas Kungam, tāpat kā bērns uzticas vecākiem vai dzīvnieks savam saimniekam. Uzticot sevi, jāievēro sekojoši nosacījumi: (1) jāpieņem tikai tas, kas labvēlīgs garīgajai kalpošanai, (2) jāatsakās no visa nelabvēlīgā, (3) stingri jātic, ka Dievs Kungs mūs aizsargās, (4) jābūt pilnīgi atkarīgiem no Dieva Kunga žēlastības, (5) mūsu intereses nedrīkst būt šķirtas no Dieva Kunga interesēm, (6) vienmēr jābūt pazemīgiem un lēnprātīgiem.

Dievs Kungs prasa, lai mēs sevi uzticam, sekojot šiem sešiem norādījumiem, bet nesaprātīgie, pasaulīgie tā saucamie zinātnieki pārprot šīs prasības un mudina ļaudis tās nepieņemt. Bhagavad-gītas devītās nodaļas beigās Kungs Krišna skaidri norāda: "Vienmēr domā par Mani, noliecies Manā priekšā un godini Mani. Pilnīgi iegrimis domās par Mani, tu noteikti atnāksi pie Manis." (Bg. 9.34.) Turpretī izglītotie dēmoni maldina ļaudis, virzot viņus uz bezpersonisko, neizpausto, mūžīgo un nedzimušo patiesību, nevis uz Dieva Personību. Mājāvādī filozofi impersonālisti neatzīst, ka augstākais Absolūtās Patiesības aspekts ir Dieva Augstākā Personība. Ja cilvēks vēlas patiešām izprast Sauli, tad viņam

vispirms jāiepazīst Saules stari, tad Saules virsma un tad, izejot pašā Saulē, jāstopas ar valdošo Saules dievību. Nabadzīgo zināšanu dēļ mājāvādī filozofi nespēj pacelties pāri Brahmana starojumam, ko var salīdzināt ar Saules stariem. Upanišadas apstiprina, ka cilvēkam vispirms jāiziet cauri Brahmana mirdzumam, un tikai tad viņš var ieraudzīt Dieva Personības īsto seju.

Tādēļ Kungs Čaitanja māca tieši godināt Kungu Krišnu, kurš atnāca kā Vradžas valdnieka audzudēls. Viņš arī norāda, ka vieta, ko sauc par Vrindāvanu, ir tikpat svarīga kā Kungs Krišna, jo nav nekādas atšķirības starp Kunga Krišnas vārdu, īpašībām, veidolu, rotaļām, pavadoņiem, piederumiem un pašu Kungu Krišnu. Lūk, kāda ir Absolūtās Patiesības absolūtā daba.

Kungs Čaitanja norādīja arī, ka tieši Vradžas jaunavas godināja Krišnu vispilnīgāk. Šīs jaunavas (gopi jeb ganu meitenes) tikai mīlēja Krišnu un netiecās pēc materiāliem vai garīgiem ieguvumiem. Vēl Čaitanja norādīja, ka Šrīmad Bhāgavatama ir pilnīgi tīrs pārpasaulīgs zināšanu avots, un uzsvēra, ka cilvēka dzīves augstākais mērķis ir izkopt tīru mīlestību uz Krišnu, Dieva Augstāko Personību.

Kungs Čaitanja mācīja to pašu, ko Kungs Kapila, sākotnējais sānhja-jogas, sānhjas filozofijas sludinātājs. Šī autoritatīvā jogas sistēma iesaka meditāciju uz Dieva pārpasaulīgo veidolu. Par meditāciju uz kaut ko tukšu vai bezpersonisku nevar būt ne runas. Cilvēks var meditēt uz pārpasaulīgo Kunga Višnu veidolu, pat nepildot jogas ķermeniskos vingrinājumus. Šādu meditāciju sauc par pilnīgu samādhi. Par to Kungs Krišna runā Bhagavad-gītas sestās nodaļas beigās: "Kas vienmēr ar lielu ticību domā par Mani, pārpasaulīgā mīlestībā godina Mani, tas no visiem jogiem ir visciešāk saistīts ar Mani un tas ir visaugstākais." (Bg. 6.47.)

Kungs Čaitanja mācīja ļaudīm sānhjas filozofiju par ačintja-bhēdābhēda-tatvu, kurā apgalvots, ka Visaugstais Kungs vienlaicīgi neatšķiras un atšķiras no visa radītā. Kungs Čaitanja mācīja šo filozofiju, daudzinot Dieva Kunga svēto vārdu. Viņš teica, ka Dieva Kunga svētais vārds ir Kunga iemiesojums skaņā, un, tā kā Kungs ir absolūtais veselums, nav nekādas atšķirības starp Viņa svēto vārdu un Viņa pārpasaulīgo veidolu. Daudzinot Dieva Kunga svēto vārdu, cilvēks ar skaņu var nonākt tiešā Visaugstā Kunga sabiedrībā. Daudzināšanā ir trīs attīstības pakāpes: apvainojumu, attīrīšanās un pārpasaulīgā pakāpe. Apvainojumu pakāpē cilvēks var vēlēties dažādu veidu materiālo laimi, bet otrajā pakāpē viņš šķīstās no visiem materiālajiem sārņiem. Pārpasaulīgajā pakāpē cilvēks sasniedz stāvokli, pēc kura viņš visvairāk ilgojas, – mīlestību uz Dievu. Kungs Čaitanja mācīja mums šo visaugstāko pilnību.

Joga īpaši domāta, lai savaldītu jutekļus. Galvenais jutekļu vadītājs ir prāts, tāpēc vispirms jāmacās savaldīt prātu, nodarbinot to Krišnas apziņā. Prāta rupjā darbība izpaužas caur ārējiem jutekļiem vai nu zināšanu iegūšanā, vai jutekļu nodarbināšanā saskaņā ar gribu. Prāta smalkā darbība ir domāšana, jušana un vēlēšanās. Dzīvās būtnes apziņa nosaka to, vai būtne ir netīra vai tīra. Ja prāts ir vērst uz Krišnu (Viņa vārdu, īpašībām, veidolu, rotaļām, svītu un piederumiem), tad visa darbība – gan rupjā, gan smalkā – kļūst svētīga. Bhagavad-gītā aprakstītā apziņas šķīstīšana nozīmē prāta vēršānu uz Krišnu, runājot par Viņa pārpasaulīgo darbību, tīrot Viņa templi, ejot uz templi, skatoties uz izgreznotu Dieva Kunga skaisto, pārpasaulīgo veidolu, klausoties par Viņa pārpasaulīgo godību, nogaršojot Viņam piedāvātu ēdienu, tiekoties ar Viņa bhaktām, ieelpojot Viņam piedāvāto ziedu un tulasī lapu smaržu, darbojoties Dieva labad utt. Neviens nespēj apturēt prāta un jutekļu darbību, bet šo darbību var šķīstīt, izmainot apziņu. Šī izmaiņa aprakstīta Bhagavad-gītā, kad Krišna stāsta Ardžunam par jogu, kura dod iespēju darboties bez augļiem. "Prithas dēls, darbojoties ar šādu saprātu, tu vari atbrīvoties no darbības važām." (Bg. 2.39.) Cilvēka jutekliskās baudas reizēm ierobežo kādi noteikti apstākļi vai slimības, tomēr Bhagavad-gīta iesaka ko citu. Nezinot īsto paņēmienu, kas ļauj savaldīt jutekļus un prātu, nesaprātīgi cilvēki vai nu cenšas ar varu apturēt prātu un jutekļus, vai arī padodas tiem, un viņus aiznes jutekļu apmierināšanas vilņi.

Jogas likumi un vadošie principi, dažādās pozas un elpošanas vingrinājumi, kas tiek pildīti, lai novērstu jutekļus no jutekļu priekšmetiem, ir domāti tiem, kuri ļoti iegrimuši ķermeniskajā dzīves izpratnē. Saprātīgs cilvēks Krišnas apziņā necenšas ar varu atturēt jutekļus no darbošanās. Gluži otrādi, viņš ar tiem kalpo Krišnam. Bērnu nevar piespiest nespēlēties un sēdēt dikā. Taču bērns pārtrauc darīt blēņas, ja viņam dod kaut ko labāku. Mākslīga jutekļu atturēšana no darbības, izmantojot astoņus jogas principus, ieteikta ne īpaši attīstītiem cilvēkiem. Veicot augstāku darbību Krišnas apziņā, augstāka līmeņa bhakta dabiski pārtrauc zemāku darbošanos materiālajā esamībā.

Tādā veidā Kungs Čaitanja māca Krišnas apziņas zinātnei. Šī zinātne ir absolūta. Sausi prātotāji cenšas atturēties no materiālas pieķeršanās, bet parasti izrādās, ka prāts ir pārāk spēcīgs, to nevar savaldīt, un tas velk atpakaļ pie jutekliskās darbības. Krišnas apziņas cilvēkam nedraud šādas briesmas. Prāts un jutekļi jānodarbina Krišnas apziņā, un Kungs Čaitanja māca, kā to īstenot praksē.

Kungu Čaitanju pirms sanjāšanas (atsacīšanās kārtas) pieņemšanas sauca par Višvambharu. Vārds "višvambhara" norāda uz to, kurš uztur visu Visumu un vada ikvienu dzīvo būtni. Šis uzturētājs un vadītājs ieradās Kunga Šrī Krišnas Čaitanjas izskatā, lai pasniegtu cilvēcei šo cildeno mācību. Kungs Čaitanja vislabākajā veidā mācīja, kas mūsu dzīvē ir pats nepieciešamākais. Viņš bija visžēlīgākais Krišnas mīlestības devējs. Viņā ir visa žēlastība un veiksmē. Šrīmad Bhāgavatamā, Bhagavad-gītā, Mahābhāratā un Upaniṣādās apstiprināts, ka Viņš ir Dieva Augstākā Personība, pats Krišna, un Viņš jāgodina ikvienam šī strīdu laikmeta cilvēkam. Viņa sankīrtanas kustībai var pievienoties jebkurš. Nav jābūt īpašai personībai. Vienkārši sekojot Viņa mācībai, ikviens var sasniegt cilvēka dzīves pilnību. Ja cilvēks ir pietiekami veiksmīgs un to piesaista Kungs Čaitanja, tad viņš noteikti piepilda dzīves sūtību. Citiem vārdiem sakot, ja cilvēku interesē garīgā esamība, tad viņš ar Kunga Čaitanjas žēlastību var viegli atbrīvoties no maijas ķētnām. Mācība, kas dota šajā grāmatā, neatšķiras no paša Kunga.

Materiālajā ķermenī iegrimusī saistītā dvēsele papildina vēstures lappuses ar visdažādāko materiālo darbību. Kunga Čaitanjas mācība var palīdzēt cilvēcei pārtraukt nevajadzīgu un laicīgu darbību. Ar šo mācību cilvēce var sasniegt visaugstāko garīgās darbības līmeni. Šī darbība patiesībā sākas pēc atbrīves no materiālās verdzības. Pēc brīvas darbības Krišnas apziņā tiecas tie, kas sasnieguši cilvēka dzīves pilnību. Viltus lepnums, kas rodas, cenšoties valdīt pār materiālo dabu, ir maldinošs. No Kunga Čaitanjas var saņemt zināšanas, kas cilvēku apskaidro, un ar tām viņš var pilnveidoties garīgajā esamībā.

Ikvienam nākas ciest vai baudīt savas darbības augļus; neviens nespēj apturēt materiālās dabas likumus, kuri vada šo norisi. Kamēr cilvēks darbojas augļu dēļ, viņš nespēj sasniegt augstāko dzīves mērķi un pastāvīgi cieš sakāvi. Es patiešām ceru, ka Kunga Čaitanjas mācība dos cilvēcei jaunu garīgo apgaismību, kas pavērs darbības lauku tīrajai dvēselei.

Om Tat Sat

A.Č. Bhaktivēdānta Svāmī

1968. gada 14. martā, Kunga Čaitanjas dzimšanas dienā

ASV, Ņujorka, Šrī-Šrī-Rādhā-Krišnas templis

Prologs

Stāstījums ir daļa no īsa Šrīlas Bhaktivinodas Thākura darba "Šrī Čaitanja Mahāprabhu. Viņa mūžs un

mācība. " (1896. gada 20. augusts.)

Čaitanja Mahāprabhu piedzima Nadijas pilsētā, Mājāpurā, tūlīt pēc saulrieta 1407. šakābdas 23. phālgunā, kas atbilst 1486. gada 18. februārim kopš Kristus dzimšanas. Tajā brīdī bija mēness aptumsums un Nadijas ļaudis kā jau parasti šādā gadījumā peldējās Bhāgīrathī, skaļi saukdami: "Haribol!" Viņa tēvs Džaganātha Mišra, nabadzīgs vēdiskais brāhmans, un māte Šači-dēvī, īsta paraugsieviete, bija Silhētas brāhmanu pēcnācēji. Mahāprabhu bija brīnišķīgs bērns, un pilsētas sievietes nāca viņu apraudzīt un nesa dāvanas. Vectēvs no mātes puses Pandits Nilāmbara Čakravartī, pazīstams astrologs, pareģoja, ka bērns ar laiku kļūs par izcilu personību, un tāpēc nosauca viņu par Višvambharu. Apkārtnes sievietes zeltainās ādas krāsas dēļ bērnu iesauca par Gaurahari, bet māte viņu sauca par Nimāi, jo puisēns bija piedzimis blakus nimbas kokam. Zēns bija ļoti skaists, un visi labprāt nāca uz viņu paskatīties. Puisēns auga, kļuva untumains un draiskulīgs. Kad zēnam apritēja pieci gadi, viņu uzņēma pāthašālā, kur tas ļoti ātri apguva bengāļu valodu.

Lielākā daļa tā laika biogrāfu ir minējuši vairākus nostāstus par brīnumiem, ko Čaitanja veica bērnībā. Ir teikts, ka māte bērnu turējusi rokās un viņš visu laiku brēcis, bet, kad kaimiņu sievietes saukušas: "Haribol!" viņš beidzis raudāt. Tā viņš panācis, ka mājā pastāvīgi bija dzirdams "Haribol!", kas liecināja par mūsu varoņa nākotnes misiju. Vēl ir teikts, ka reiz, kad māte devusi dēlam saldumus, viņš no tiem atteicies un ēdis mālus. Kad māte jautājusi, kāpēc puisēns tā dara, viņš atbildējis, ka saldumi vienalga ir tikai pārveidoti māli, tāpēc tikpat labi var ēst arī mālus. Māte, kas bija pandita sieva, paskaidrojusi, ka katra lieta noteiktā stāvoklī ir lietojama noteiktā veidā. Kad zeme ir māla pods, tā lietojama ūdens nešanai, bet, kad tā ir ķieģelis, ar to nevar nest ūdeni. Tāpēc māls saldumu veidā ir derīgs ēšanai, bet mālu citos stāvokļos ēst nevar. Tā viņa pārliecinājusi zēnu, kurš atzinis, ka ēst mālus ir muļķīgi, un piekritis nekad vairs tā nedarīt. Ir minēts vēl viens brīnuma. Mājās viesojies kāds svētceļnieks brāhmans. Viņš pagatavojis ēdienu un meditācijā piedāvājis to Krišnam. Pa to laiku atnācis mazais Čaitanja un apēdis rīsus. Brāhmans bijis ļoti pārsteigts par zēna izdarīto un pēc Džaganāthas Mišras lūguma pagatavojis ēdienu vēlreiz. Un atkal, kamēr brāhmans meditācijā piedāvājis rīsus Krišnam, puisēns tos apēdis. Džaganātha Mišra pierunājis brāhmanu gatavot vēl trešo reizi. Mājā visi jau gulējuši, un zēns atklājis ceļiniekam savu Krišnas veidolu un svētījis viņu. Ieraudzījis savu godināmo Dievību, brāhmans nonācis pilnīgā ekstāzē. Ir teikts arī, ka reiz divi zagļi paņēmuši puisēnu un aiznesuši prom no tēva mājas, lai nozagtu dārgakmeņus, ar kuriem viņš bijis izrotāts. Pa ceļam tie devuši viņam saldumus. Zēns apbūris viņus ar savu maldinošo spēku tā, ka zagļi atnesuši viņu atpakaļ mājās. Zagļi ļoti nobijušies, ka viņus noķers, pametuši bērnu un bēguši prom, ko kājas nes. Vēl ir stāstīts par kādu citu brīnumu, kad zēns prasījis un saņēmis no Hiranjas un Džagadišas visu, ko tie bija sagādājuši Krišnas godināšanai Ēkādaši dienā. Četru gadu vecumā mazais Čaitanja reiz apsēdies uz izmestiem podiem, kuros bijis gatavots ēdiens. Šos podus viņa māte uzskatījusi par nešķīstiem, bet zēns paskaidrojis, ka attiecībā uz izmestiem podiem nevar būt ne runas par nešķīstību vai svētumu. Šie nostāsti attiecas uz Čaitanjas bērnību līdz piecu gadu vecumam.

Astoņu gadu vecumā Čaitanju uzņēma Gangādāsas Pandita tolā Gangānagarā, Mājāpurā ciema tuvumā. Dīvos gados zēns labi iemācījās sanskrita gramatiku un retoriku. Pēc tam viņš nodarbojās ar pašmācību. Mājās viņa tēvam bija visas svarīgākās grāmatas, jo tēvs pats bija pandits. Cik var saprast, Čaitanja pats apguva smṛiti un njaṅu, sacenzdamies ar draugiem, kuri tai laikā mācījās pie slavenā Pandita Raghunāthas Širomani.

Desmit gadu vecumā Čaitanja labi zināja gramatiku, retoriku, smṛiti un njaṅu. Drīz pēc tam viņa vecākais brālis Višvarūpa aizgāja no mājām un pieņēma sanjāsī (askēta) āšramu (kārtu). Lai gan Čaitanja bija ļoti jauns, viņš mierināja vecākus, teikdams, ka kalpos tiem, lai iepriecētu Dievu. Drīz pēc tam no šīs pasaules aizgāja viņa tēvs. Māte ārkārtīgi bēdējās, bet Mahāprabhu, kā vienmēr

nesatricināms, mierināja māti, kura nu bija atraitne.

Četrpadsmit vai piecpadsmit gadu vecumā Mahāprabhu apprecējās ar Lakšmidēvi, Vallabhāčārjas meitu, kas arī bija no Nadijas. Tai laikā Čaitanja tika uzskatīts par vienu no labākajiem Nadijas zinātniekiem, bet Nadija bija pazīstama kā njājas filozofijas un sanskrita mācību centrs. Čaitanjam literārā diskusijā baidījās stāties pretī ne vien smārta panditi, bet pat naijājikas. Būdams precēts cilvēks, Čaitanja devās uz Austrumbengāliju, uz Padmas krastiem, lai nopelnītu naudu. Tur viņš parādīja savas zināšanas un labi nopelnīja. Pa laikam viņš sludināja arī vaišnavismu. Čaitanja sludināja vaišnavisma principus Tapanamišram un pēc tam lika viņam apmesties uz dzīvi Benaresā. Kamēr Čaitanja bija Austrumbengālijā, viņa sievu Lakšmidēvi sakoda čūska, un viņa atstāja šo pasauli. Atgriezies mājās, Čaitanja redzēja, ka māte sēro. Viņš mierināja to, stāstot par cilvēka dzīves nedrošību. Pēc mātes lūguma viņš apprecēja Rādžas Pandita Sanātanas Mišras meitu Višnupriju. Kad Čaitanja atgriezās no pravāsas jeb pagaidu uzturēšanās vietas, viņam pievienojās draugi. Nu Mahāprabhu bija plaši pazīstams, un viņu uzskatīja par labāko Nadijas panditu. Kēšava Mišra no Kašmiras, kurš sauca sevi par Diženo Digvidžajī, ieradās Nadijā, lai diskutētu ar vietējiem panditiem. Baidīdamies no tā saucamā uzvarošā pandita, Nadijas tolas skolotāji atstāja pilsētu, aizbildinoties ar ielūgumiem. Kēšava sastapās ar Mahāprabhu Barokona-ghātā, Mājāpurā, un jauneklis isā sarunā viņu pilnīgi uzveica. Pazemojumā Kēšava slepus atstāja Nadiju. Tā Nimāi Pandits bija kļuvis par sava laika ievērojamāko panditu.

Sešpadsmit vai septiņpadsmit gadu vecumā viņš kopā ar savu mācekļu pulku devās uz Gaju, kur pieņēma garīgo iesvētību no Īšvaras Purī, vaišnavu sanjāsī un slavenā Mādhavēndras Purī mācekļa. Atgriezies Nadijā, Nimāi Pandits kļuva par reliģijas sludinātāju. Viņa dievbijība bija tik acīmredzama, ka Advaita Prabhu, Šrīvāsa un citi, kas jau pirms Čaitanjas dzimšanas bija pieņēmuši vaišnavismu, bija pārsteigti par to, cik ļoti jauneklis izmainījies. Viņš vairs nebija kareivīgs naijājika, strīdīgs smārta vai kritisks retorīkis. Dzirdot Krišnas vārdu, viņš bieži zaudēja samaņu un izturējās kā cilvēks, kuru iedvesmo reliģiskas jūtas. Šo notikumu aculiecinieks Murāri Gupta teica, ka Čaitanja, ko pavadīja simtiem sekotāju, no kuriem lielākā daļa bija izglītoti zinātnieki, Šrīvāsas Pandita mājā atklāja savus debesu spēkus. Tieši tur Čaitanja ar patiesīgiem sekotājiem nodibināja nakts kīrtanas skolu. Tur viņš dziedāja, dejoja un pauda visdažādākās reliģiskās jūtas. Viņam pievienojās vaišnavisma sludinātājs Nitjānanda Prabhu, kurš bija atgriezies no ceļojuma pa visu Indiju. Patiesībā tajā laikā no visām Bengālijas malām ieradās dedzīgi panditi, kas sludināja vaišnavismu, un pievienojās Čaitanjam. Nadija kļuva par pastāvīgu centru daudziem vaišnavu āčārjām, kuru misija bija dot cilvēcei garīgumu, sniedzot cildeno vaišnavismu.

Pirmais norādījums, ko Čaitanja deva Prabhu Nitjānandam un Haridāsam bija: "Draugi, ejiet pa pilsētas ielām, klauvējiet pie durvīm un lūdziet, lai cilvēki dzīvo svētu dzīvi un dzied Hari vārdu, un tad katru vakaru nāciet un stāstiet, kā veiciet ar sludināšanu." Saņēmuši šādu norādījumu, abi sludinātāji devās ceļā un sastapa Džagāju un Mādhāju, divus ārkārtīgi pagrimušus cilvēkus. Padzirdējuši Mahāprabhu norādījumu, Džagājs un Mādhājs apvainoja sludinātājus, bet drīz vien Kunga Čaitanjas dotās bhakti (mīlestības uz Dievu) ietekmē pārvērtās. Nadijas ļaudis bija ļoti pārsteigti. Viņi teica: "Nav šaubu par to, ka Nimāi Pandits ir ne vien liels ģēnijs, bet arī Visvarenā Dieva misijas nesējs." No tā laika līdz divdesmit trīs gadu vecumam Mahāprabhu sludināja savu mācību ne tikai Nadijā, bet arī visās svarīgākajās apkārtnes pilsētās un ciemos. Sekotāju mājās viņš rādīja brīnumus, mācīja ezoteriskos bhakti principus un dziedāja sankīrtanu ar citiem bhaktām. Sekotāji Nadijā sāka dziedāt Hari svēto vārdu ielās un tirgos. Tas bija ārkārtīgi neparasti, un cilvēku attieksme bija ļoti dažāda. Bhaktas bija bezgala priecīgi. Smārta brāhmani sāka apskaust Nimāi Pandita panākumus un žēlojās Čādam Kazi, ka Čaitanja neuzvedas kā hinduists. Kazi ieradās pie Šrīvāsas Pandita un sasita mridangu (kholas bungas), paziņodams: ja Nimāi Pandits savas dīvainās

relīģijas dēļ nebeigs trokšņot, tad viņu kopā ar visiem sekotājiem ar varu pievērsīs muhamedānismam. To uzzinājis, Mahāprabhu lika, lai pilsētas iedzīvotāji vakarā sanāk kopā ar lāpām rokās. Kad tie sapulcējās, Nimāi ar 14 grupās sadalītu sankīrtanu devās uz priekšu. Ieradies Kazi mājās, Čaitanja ilgi runāja ar viņu un beigās, pieskardamies Kazi, ielika viņa sirdī vaišnavu jūtas. Tad Kazi raudādams atzinās, ka jutis ļoti spēcīgu garīgu ietekmi, kas attīrījusi viņu no visām šaubām un radījusi garīgas jūtas, kuras savukārt izraisījušas visaugstāko ekstāzi. Kazi pievienojās sankīrtanas grupai. Visi bija pārsteigti par Diženā Kunga garīgo spēku; pēc šī notikuma simptiem ķeceru atgriezās ticībā un pievienojās Višvambharas kustībai.

Pēc kāda laika vairāki skaudīgi un zemiski Kulijas brāhmani uzsāka strīdu ar Mahāprabhu un pulcināja piekritējus, lai stātos viņam pretim. Nimāi Pandits bija maigas dabas, taču stingrs princips. Mahāprabhu paziņoja, ka šķelšanās un sektantisms ir lieli garīgās attīstības ienaidnieki, tāpēc, kamēr vien viņš būs Nadijas iedzīvotājs un piederēs noteiktai ģimenei, viņa misija nevarēs būt pilnīga. Viņš nolēma kļūt par pasaules pilsoni, saraujot saites ar ģimeni, kastu un ticību, un ar tādu pārliecību pieņēma sanjāsī kārtu. Tas notika Katvā Kēšavas Bhāratī vadībā. Tai laikā Čaitanjam bija divdesmit četri gadi. Māte un sieva šķīroties raudāja rūgtas asaras, bet mūsu varonis, lai gan maigu sirdi, bija stingrs princips. Viņš atstāja savu māju mazo pasaulīti un devās bezgalīgajā, garīgajā Krišnas valstībā pie visiem ļaudīm.

Pieņēmis sanjāsu, Čaitanja saņēma ielūgumu apmeklēt Advaitas Prabhu māju Šāntipurā. Advaitam izdevās uzaicināt arī visus draugus un padomdevējus no Nadijas un atvest Šačīdēvī, lai māte varētu tikties ar dēlu. Ieraugot dēlu sanjāsī tērpā, Šačīdēvī sirdi pārņēma gan prieks, gan bēdas. Kā jau sanjāsī Krišnam Čaitanjam nebija mugurā nekā cita, kā vienīgi kaupīna un bahirvāsa (virsdrēbes). Galva bija noskūta, un rokās bija danda (nūja) un kamandalu (vientuļnieka ūdens trauks). Svētais dēls noietās mātei pie kājām un teica: "Māmiņ! Šis ķermenis pieder tev, un man tevi jāklausa. Ļauj man doties uz Vrindāvanu un tur garīgi pilnveidoties." Māte, parunājusi ar Advaitu un citiem, lūdza dēlu palikt Purī (Džaganāthas pilsētā), lai šad un tad varētu kaut ko dzirdēt par viņu. Mahāprabhu piekrita un pēc dažām dienām devās no Šāntipurā uz Orisu. Biogrāfi ir sīki aprakstījuši Krišnas Čaitanjas (šo vārdu viņš saņēma pēc sanjāsas pieņemšanas) ceļojumu no Šāntipurā uz Purī. Mahāprabhu ceļoja gar Bhāgīrathī līdz Čatrabhogai, kas tagad atrodas Thānā Mathurāpurā, Dimantu ostā, 24 Parganas. Tālāk viņš ar laivu aizbrauca līdz Prajāga-ghātai Midnapurā apgabalā. No turienes Čaitanja gāja caur Balasori un Katakū uz Purī, pa ceļam apskatīdams Bhūvanēšvaras templi. Ieradies Purī, viņš templi apskatīja Džaganāthu un pēc Sārvabhaumas lūguma apmetās pie viņa. Sārvabhauma bija varens tā laika pandits. Viņa zināšanām nebija robežu. Viņš bija sava laika labākais naijājika un bija pazīstams kā Šankarāčārjas skolas viserudītākais zinātnieks vedāntas filozofijā. Sārvabhauma bija dzimis Nadijā (Vidjānagarā) un vietējā tolā mācījis njājas filozofiju neskaitāmiem skolēniem. Viņš bija pārcēlies uz Purī kādu laiku pirms Nimāi Pandita dzimšanas. Viņa svainis Gopīnātha Mišra iepazīstināja mūsu jauno sanjāsī ar Sārvabhaumu, kurš bija pārsteigts par Čaitanjas skaistumu un baidījās, ka jauneklīm būs grūti saglabāt sanjāsa-dharmu visu mūžu. Gopīnātha, kurš pazina Mahāprabhu vēl no Nadijas laikiem un ļoti cienīja viņu, teica, ka šis sanjāsī nav parasts cilvēks. Starp Gopīnāthu un Sārvabhaumu iedegās karsts strīds. Pēc tam Sārvabhauma palūdza Mahāprabhu noklausīties savu Vēdānta-sūtru lasījumu, un Mahāprabhu pieklājīgi piekrita. Čaitanja klusi sēdēja un klausījās, kā diženais Sārvabhauma septiņas dienas nopietni izklāsta Vēdāntu. Beigu beigās Sārvabhauma teica: "Krišna Čaitanja! Manuprāt tu nesaproti Vēdāntu, jo neko nesaki, noklausījies manu lasījumu un skaidrojumu." Čaitanja atbildēja, ka lieliski sapratis sūtras, bet nespējis aptvert, ko Šankarāčārja domājis ar saviem skaidrojumiem. Pārsteigtais Sārvabhauma teica: "Kā tas var būt, ka tu saproti sūtras, bet nesaproti komentārus, kas tās izskaidro? Labi! Ja tu saproti sūtras, tad, lūdzu, paskaidro tās." Tad Mahāprabhu izskaidroja visas sūtras pats, nemaz nepieminot panteistiskos Šankaras

komentārus. Sārvabhauma ar savu aso saprātu ieraudzīja Čaitanjas skaidrojumu patiesumu, skaistumu un argumentu harmoniju un teica, ka pirmo reizi redz kādu, kas tik vienkārši prot izskaidrot Brahma-sūtras. Sārvabhauma arī atzina, ka Šankaras komentārus Vēdānta-sūtrai viņam vienmēr bijis grūtāk saprast nekā Mahāprabhu teikto. Tad Sārvabhauma sacīja, ka vēlas kļūt par Čaitanjas piekritēju un sekotāju. Dažu dienu laikā Sārvabhauma kļuva par vienu no labākajiem tā laika vaišnaviem. To uzzinājuši, visi orisieši dziedāja Krišnam Čaitanjam slavas dziesmas; simtiem cilvēku nāca pie Kunga, lai kļūtu par viņa sekotājiem. Tad Mahāprabhu radās vēlēšanās apceļot Dienvidindiju, un viņš devās uz turieni kopā ar Krišnadāsu Brāhmanu.

Biogrāfi ir sīki aprakstījuši šo ceļojumu. Vispirms Čaitanja devās uz Kūrmakšētru, kur brīnumainā kārtā izārstēja Vāsudēvu, kas bija slims ar lepru. Godāvari upes krastā viņš satika Rāmānandu Rāju, Vidjānagaras gubernatoru, un viņi runāja par prēma-bhakti. Kungs Čaitanja paveica vēl vienu brīnumdarbu, pieskardamies septiņiem tālas kokiem (tie acumirkli pazuda). Dašarathas dēls Rāmačandra cauri šiem kokiem bija izšāvis bultu un nogalinājis diženo Bali Rādžu. Ceļojuma laikā Čaitanja sludināja vaišnavismu un nāma-sankīrtanu. Rangakšētrā viņš četrus mēnešus dzīvoja pie Vēnkatas Bhatas, gaidīdams lietus sezonas beigas. Visu Vēnkatas ģimeni, desmitgadīgo dēlu Gopālu ieskaitot, Mahāprabhu no Rāmānudžas vaišnavisma pievērsa Krišna-bhakti. Vēlāk Gopāla ieradās Vrindāvanā un kļuva par vienu no sešiem Gosvāmī – praviešiem, kuri kalpoja savam vadītājam Šrī Krišnam Čaitanjam. Iemācījies sanskritu no sava tēvoča Prabodhānandas Sarasvatī, Gopāla uzrakstīja vairākas grāmatas par vaišnavismu.

Čaitanja apmeklēja daudzas Dienvidindijas vietas un aizgāja līdz pašam Komorinas ragam. Pēc diviem gadiem viņš caur Bhīmas Pandepuru atgriezās Purī. Pandepurā viņš sastapa un pievērsa ticībai Tukārāmu, kurš kopš tā laika kļuva par reliģijas sludinātāju. Tas ir aprakstīts Tukārāmas ābhāngās, kuras vienā sējumā sakopojis Mr. Satjēndra Nāths Tagore no Bombejas civildienesta. Ceļojuma laikā Čaitanja vairākkārt runāja ar budistiem, džainiem un mājāvādī, pārvērdams pretiniekus par vaišnaviem.

Kad Čaitanja Mahāprabhu atgriezās Purī, viņam pievienojās Rādža Pratāparudra-dēva un vairāki panditi brāhmani. Čaitanjam jau bija divdesmit septiņi gadi. Divdesmit astoņu gadu vecumā viņš ceļoja pa Bengāliju, līdz pašai Maldas Gaudai. Tur viņš satika divas diženas personības – Rūpu un Sanātānu. Šie brāļi, Karnātikas brāhmanu pēcnācēji, bija nonākuši stiprā musulmanisma ietekmē, jo pastāvīgi atradās Gaudas imperatora Huseina Šaha sabiedrībā. Imperators bija pat izmainījis viņu vārdus, un brāļus sauca Dabirs Khāss un Sākara Malliks. Huseins Šahs viņus ļoti mīlēja, jo tie zināja persiešu, arābu un sanskrita valodas un uzticīgi kalpoja valstij. Rūpa un Sanātāna nespēja kļūt par hinduistiem, tāpēc uzrakstīja Čaitanjam Mahāprabhu uz Purī vēstuli, kurā lūdza garīgu palīdzību. Mahāprabhu atbildēja, ka ieradīsies un palīdzēs tiem izkļūt no garīgajām grūtībām. Kad Čaitanja ieradās Gaudā, abi brāļi atnāca pie viņa un godināja Kungu ar lūgšanu, ko sen bija lolojuši sirdī. Mahāprabhu teica, lai brāļi dodas uz Vrindāvanu un sagaida vēlreiz viņu tur.

Čaitanja caur Šāntipurā atgriezās Purī, kur atkal satika mīļoto māti. Neilgi pabijis Purī, viņš devās uz Vrindāvanu. Šoreiz viņu pavadīja Balabhadra Bhatāčārja. Mahāprabhu apmeklēja Vrindāvanu un aizgāja līdz pat Prajāgai (Allahabadai), pievērsdams vaišnavismam daudzus muhamedāņus, izmantojot argumentus no Korāna. Šo vaišnavu pēctečus joprojām sauc par Pathana vaišnaviem. Rūpa Gosvāmī satika Čaitanju Allahabadā. Čaitanja Mahāprabhu viņam desmit dienas mācīja garīgo zinātņi un tad ar misiju aizsūtīja uz Vrindāvanu. Pirmais Rūpas Gosvāmī uzdevums bija rakstīt teoloģiskas grāmatas, kas zinātniski izskaidrotu tīru bhakti un prēmu. Otrais uzdevums bija atrast vietas, kur Dvāpara-jugas beigās Krišnačandra bija izpaudis savu garīgo līlu (rotaļas) par svētību visai ticīgo pasaulei. Rūpa Gosvāmī no Allahabadas devās uz Vrindāvanu, bet Mahāprabhu gāja uz Benaresu. Tur Čaitanja

apmetās Čandrašekhara mājā un savu dienišķo bhikšu (maltīti) ieturēja pie Tapanas Mišras. Tieši tur Kungam pievienojās Sanātana Gosvāmī, kurš divus mēnešus klausījās viņa garīgos norādījumus. Biogrāfi, it īpaši Krišnadāsa Kavirādža, sīki aprakstījuši Čaitanjas mācību Rūpam un Sanātanam. Krišnadāsa nebija Čaitanjas laikabiedrs, bet ieguva šīs ziņas no pašiem Gosvāmī, tiešajiem Mahāprabhu mācekļiem. Džīva Gosvāmī, Sanātanas un Rūpas brāļadēls, kurš atstājis mums nenovērtējamo "Šat-sandarbhū", ir rakstījis filozofiskus darbus par sava diženā vadītāja mācību. Kunga Čaitanjas mācība ir savākta un apkopota, balstoties uz šo diženo rakstnieku grāmatām.

Dzīvodams Benaresā, Čaitanja tikās ar pilsētas izglītotajiem sanjāsī. Tikšanās notika pie Marathas brāhmana, kurš bija uzaicinājis visus sanjāsī uz viesībām. Šajā reizē Čaitanja parādīja brīnumu, kas piesaistīja visus sanjāsī. Pēc tam viņi sāka sarunāties. Sanjāsī vadīja visizglītotākais no viņiem – Prakāšananda Sarasvatī. Pēc īsa strīda sanjāsī padevās Mahāprabhu un atzina, ka Šankarāčārjas komentāri tos maldinājuši. Čaitanjam pretim turēties ilgi nespēja pat visgudrākie zinātnieki, jo viņa burvība skāra to sirdis un lika raudāt, tiecoties pēc garīgas pilnveidošanās. Benaresas sanjāsī drīz krita pie Čaitanjas kājām, lūgdami žēlastību (kripu). Tad Čaitanja sludināja tīru bhakti un ielika viņu sirdīs garīgu mīlestību pret Krišnu, kas lika tiem aizmirst visas sektantiskās jūtas. Pēc šīs brīnišķīgās sanjāsī sarunas visi Benaresas iedzīvotāji kļuva par vaišnaviem un kopā ar savu jauno Kungu sarīkoja lielisku sankīrtanu. Aizsūtījis Sanātanu uz Vrindāvanu, Mahāprabhu kopā ar Balabhadru cauri džungļiem devās atpakaļ uz Purī. Balabhadra pavēstīja, ka pa ceļam uz Purī Mahāprabhu ir parādījis daudzus brīnumus, piemēram, dziedājis Krišnas svēto vārdu, liekot tīģeriem un ziloņiem dejot.

No tā laika, tas ir, no 31 gada vecuma, līdz pat savai aiziešanai 48 gadu vecumā sankīrtanas laikā Totagopīnāthas templī Mahāprabhu pastāvīgi dzīvoja Purī, Kāsī Mišras mājā. Šajos 18 gados viņa dzīve bija mīlestības un dievbijības pilna. Viņam apkārt bija daudz sekotāju, kuri visi bija augstākā līmeņa vaišnavi un atšķīrās no parastajiem ļaudīm ar tīro raksturu un izglītību, stingro sekošanu reliģijas principiem un garīgo mīlestību pret Rādhā-Krišnu. Benaresā Čaitanjam Mahāprabhu pievienojās Svarūpa Dāmodara, kurš kļuva par viņa sekretāru. Kamēr Mahāprabhu dzīvoja Nadijā, Svarūpu Dāmodaru sauca par Purušotamāčārju. Pie Mahāprabhu nevarēja nonākt neviens dzejnieka vai filozofa darbs, ja to nepārbaudīja un neatzina par tīru un derīgu Svarūpa Dāmodara. Rāja Rāmānanda bija otrs Čaitanjas biedrs. Viņš dziedāja kopā ar Svarūpu, kad Mahāprabhu godināja Dievu Kungu un pauda savas jūtas. Paramānanda Purī bija Čaitanjas padomnieks reliģijas jautājumos. Biogrāfi min simtiem gadījumu, kurus šai aprakstā diemžēl nevar atstāstīt. Mahāprabhu gulēja maz. Katru dienu un nakti jūtas nesa viņu tālu un augstu garīgajās debesīs, un visi viņa cienītāji un sekotāji nepārtraukti to vēroja. Viņš godināja Dievu, sazinājās ar saviem Vrindāvanas misionāriem un sarunājās ar reliģioziem cilvēkiem, kuri nāca pie viņa. Mahāprabhu dziedāja un dejoja, nemaz nerūpējoties par sevi, un bieži vien reliģiskā svētlaimē aizmirsās. Visi, kas ieradās pie Čaitanjas, redzēja viņā visupievilcīgo Dievu, kas atnācis uz šo nožēlojamo pasauli, lai nestu svētību cilvēcei. Viņš ļoti mīlēja māti, laiku pa laikam sūtīja viņai mahāprasādu, nododot to cilvēkiem, kuri devās uz Nadiju. Mahāprabhu bija patīkamas dabas. Viņš bija pati pazemība. Čaitanja bija tik apburošs, ka cilvēki ar sajūsmu atcerējās tikšanos ar viņu. Čaitanja Mahāprabhu uzticēja Prabhu Nitjānandam sludināšanu Bengālijā. Sešus mācekļus (Gosvāmī) viņš aizsūtīja uz Vrindāvanu, lai tie sludinātu Dieva mīlestību zemes vidienē. Čaitanja sodīja visus mācekļus, kuri bija novirzījušies no svētās dzīves. Zīmīgs piemērs ir gadījums ar Haridāsu jaunāko. Mahāprabhu vienmēr palīdzēja ar norādījumiem tiem, kas lūdza viņa padomu. To mēs redzēsim, lasot Čaitanjas norādījumus Raghunātham dāsam Gosvāmī. Viņa attieksme pret Haridāsu vecāko parāda, cik ļoti viņš mīlēja garīgus cilvēkus, neievērojot kastu atšķirības garīgajā brālībā.

Kunga Čaitanjas misija

Kungs Čaitanja Mahāprabhu teica, lai Viņa mācekļi raksta grāmatas par Krišnas zinātni, un šo

uzdevumu Viņa sekotāji pilda līdz pat mūsu dienām. Kunga Čaitanjas mācītie filozofijas papildinājumi un izskaidrojumi patiesībā ir ārkārtīgi plaši, stingri un konsekventi, jo nodoti pa mācekļu pēctecību. Lai gan Kungs Čaitanja jaunībā bija plaši pazīstams zinātnieks, Viņš atstāja tikai astoņus pantus, ko sauc par "Šikšāstaku". Šie astoņi panti skaidri atklāj Viņa misiju un mācību. Lūk, šo ārkārtīgi vērtīgo lūgšanu tulkojums.

1.

Lai slavēta Šrī Krišnas sankīrtana, kas attīra sirdi no daudzu gadu gaitā sakrātajiem putekļiem un nodzēš saistītās dzīves liesmas, apturot dzimšanu un nāvi! Sankīrtanas kustība ir lielākā svētība visai cilvēcei, jo tā mirdz svētības mēness stariem. Tā ir visu pārpasaulīgo zināšanu dzīvība. Tā izpleš pārpasaulīgās svētlaimes okeānu un ļauj mums pilnībā nobaudīt nektāru, ko vienmēr tik ļoti kārojam.

2.

Mans Kungs, vienīgi Tavs svētais vārds var dot visu svētību dzīvajām būtnēm, tāpēc Tev ir simtiem un miljoniem vārdu, kā Krišna un Govinda. Šajos pārpasaulīgajos vārdos Tu esi ielicis visus savus dievišķos spēkus. Nav pat stingru likumu, kā daudzināt šos vārdus. Mans Kungs, Tu esi tik žēlsirdīgs, ka, daudzinot Tavus svētos vārdus, mēs viegli varam tuvoties Tev, taču es esmu tik nelaimīgs, ka mani tie nepiesaista.

3.

Kas daudzina Kunga svēto vārdu pazemīgā noskaņā, jūtoties zemāks par zāli uz ceļa un pacietīgāks par koku, bez jebkāda viltus lepnuma un vienmēr gatavs godāt citus, tas var daudzināt Kunga vārdu bez mitas.

4.

Visvarenais Kungs, es nealkstu ne bagātības, ne skaistas sievietes, ne arī daudzus sekotājus. Es tikai vēlos nesavtīgi kalpot Tev mūžu pēc mūža.

5.

Ak, Mahārādžas Nandas dēls (Krišna), esmu Tavs mūžīgais kalps, bet tā vai citādi esmu iekritis šajā dzimšanas un nāves okeānā. Lūdzu, glāb mani! Es vēlos kļūt par puteklīti pie Tavām lotospēdām.

6.

Mans Kungs, kad gan, daudzinot Tavu svēto vārdu, manas acis rotās mīlestības asaras, kas ritēs pār vaigiem? Kad reiz aizlūzīs mana balss, un kad man mati celsies stāvus, dziedot Tavu svēto vārdu?

7.

Govinda, bez Tevis man viens mirklis ir kā vesela mūžība. Asaras straumēm plūst no manām acīm, un visa pasaule kļuvusi tukša.

8.

Vienīgi Krišna ir mans Kungs, un Viņš būs mans Kungs, pat ja apskaujot nodarīs sāpes vai salauzīs manu sirdi, nekad neparādoties manā priekšā. Viņš var darīt visu, ko vēlas, bet vienmēr Viņš būs mans Kungs, ko pielūdzu.

Ievads

Sastādīts no piecām rīta lekcijām par Čaitanja-čāritāmritu, autoritatīvu Kunga Čaitanjas Mahāprabhu biogrāfiju, ko sarakstījis Krišnadāsa Kavirādža Gosvāmī. Lekcijas nolasītas Starptautiskajā Krišnas apziņas biedrībā Ņujorkā 1967. gada 10.–14. aprīlī.

Vārds "čaitanja" nozīmē "dzīvības spēks". Mēs esam dzīvas būtnes un varam kustēties, bet galds nevar kustēties, jo tam nav dzīvības spēka. Kustību un darbību var uzskatīt par dzīvības spēka pazīmēm. Patiešām bez dzīvības spēka nevar notikt nekāda darbība. Lai gan dzīvības spēks ir redzams materiālajos apstākļos, tas nav amrita jeb nemirstīgs. Tātad vārdus Čaitanja-čaritamrita var tulkot kā "dzīvības spēka nemirstība".

Bet kā gan šis dzīvības spēks izpauž nemirstību? Nemirstīgi nav ne cilvēki, ne arī kādas citas būtnes materiālajā Visumā. Nevienš no mums nav nemirstīgs šajā ķermenī. Mums ir dzīvības spēks, mēs darbojamies, pēc dabas un uzbūves mēs esam nemirstīgi, bet materiālie apstākļi, kuros esam ielikti, neļauj nemirstībai izpausties. Katha Upaniṣadā teikts, ka mūžīgums un dzīvības spēks piemīt gan mums, gan Dievam. Dievs ir mūžīgs, un mēs esam mūžīgi, tomēr pastāv arī atšķirība. Mēs, dzīvās būtnes, veicam daudzas darbības, bet mums ir tieksme krist materiālajā dabā. Dievam nav tādas tieksmes. Viņš ir visvarens, tāpēc nekad nenonāk materiālās dabas ietekmē. Patiesībā materiālā daba ir tikai viena Viņa neaptveramo enerģiju izpausme.

No zemes mums var likties, ka debesīs ir tikai mākoņi, bet, ja paceļamies mākoņiem pāri, tad ieraugām mirdzošu sauli. Skatoties no debesīm, debesskrāpji un pilsētas liekas niecīgi mazas. Un no Dieva augstumiem visa materiālā pasaule ir ļoti sīka. Saistītās dzīvās būtnes tiecas nolaisties no augstumiem, no kurienes viss redzams patiesajā gaismā. Turpretī Dievam nav šādas tieksmes. Visaugstais Kungs nav pakļauts krišanai maldos (majā), tāpat kā saule vienmēr ir augstāk par mākoņiem. Visaugstais Kungs nav pakļauts maldiem, tāpēc Viņš ir nesaistīts. Mēs, ierobežotās dzīvās būtnes, tiecamies nonākt maldos, tādēļ mūs sauc par saistītajām būtnēm. Filozofi impersonālisti (mājāvādī) uzskata, ka gan dzīvās būtnes, gan pats Dievs, ierodoties materiālajā pasaulē, ir pakļauti majai. Tas var notikt ar dzīvajām būtnēm, bet ne ar Dievu, jo jebkurā gadījumā materiālā enerģija darbojas Viņa vadībā. Tos, kuri domā, ka Visaugstais Kungs ir pakļauts materiālajām saitēm, pats Krišna Bhagavad-gītā nosauc par nejēgām:

*avajānanti mām mūḍhā
mānuṣīm tanum āśritam
paraṁ bhāvam ajānanto
mama bhūta-maheśvaram*

"Nelgas Mani izsmej, kad atnāku cilvēka izskatā. Viņi nezina Manu pārpasaulīgo dabu un nezina, ka Es valdu pār visu esošo." (Bg. 9.11.)

Kungu Čaitanju Mahāprabhu nedrīkst pielīdzināt nevienam no mums. Viņš ir pats Krišna, visaugstākā dzīvā būtne, un tāpēc Viņu nekad nepārklāj maijas mākonis. Krišna, Viņa izvērsumi, kā arī Viņa augstākie bhaktas allaž ir brīvi no maldu ķetnām. Kungs Čaitanja nāk uz zemi tikai tādēļ, lai sludinātu Krišna-bhakti, mīlestību pret Krišnu. Citiem vārdiem sakot, Viņš ir pats Kungs Krišna, kas dzīvajām būtnēm māca pareizi tuvoties Dievam. Viņš ir kā skolotājs, kurš, redzot, ka skolniekam ir grūti, pats ņem rokā zīmuli un raksta, teikdams: "Tas jādara tā: A, B, C." Nejēga var iedomāties, ka pats skolotājs mācās rakstīt A, B, C. Lai gan Kungs Čaitanja atnāk bhaktas izskatā, mums vienmēr jāatceras, ka Viņš ir pats Krišna (Dievs), kurš māca iegūt Krišnas apziņu, un mums jāraugās uz Viņu ar šādu izpratni.

Bhagavad-gītā Kungs Krišna norāda, kāds ir visaugstākais reliģijas princips:

*sarva-dharmān parityajya
mām ekaṁ śaraṇaṁ vraja
ahaṁ tvām sarva-pāpebhyo
mokṣayiṣyāmi mā śucaḥ*

"Atmet visu veidu reliģijas un uztici sevi vienīgi Man. Es tevi atbrīvošu no visu grēku sekām. Nebaidies!" (Bg. 18.66.)

Var likties, ka šis norādījums ir viegli izpildāms, taču mēs vienmēr atbildam: "Ko? Uzticēt sevi? Atmest? Bet man ir tik daudz atbildīgu darbu." Un maija, maldi, mums saka: "Nedari tā, jo tad tu izrausies no manām ķetnām. Labāk paliec manās skavās, un es tevi spārdīšu." Jā, maija mūs nepārtraukti spārda, gluži kā ēzeliene sper pa purnu ēzeli, kurš nāk pie viņas kopoties. Arī kaķi kopojoties vienmēr plūcas un ņaud, bet suņi smilkst. Lūk, kā darbojas daba. Pat ziloni džungļos var noķert, izmantojot apmācītu ziloņmāti, kura ievilina viņu lamatās. Maija darbojas dažādos veidos, un viņas visstiprākās važas ir dzimumu pievilksnās. Taču īstenībā mēs neesam ne vīrieši, ne sievietes, jo šie apzīmējumi attiecas tikai uz virsdrēbēm – ķermeni. Patiesībā mēs visi esam Krišnas kalpi. Bet saistītajā dzīvē esam saķēdēti dzelzs važās, kuras izpaužas kā skaistas sievietes. Tādējādi visus vīriešus saista dzimumdzīve, un tāpēc ikvienam, kas cenšas atbrīvoties no materiālajām važām, vispirms jāiemācās savaldīt dzimumdzīvi. Neierobežoti dzimumsakari pilnīgi iekaļ cilvēku maldu važās. Kungs Čaitanja Mahāprabhu oficiāli atsacījās no šiem maldiem divdesmit četrus gadus vecumā, lai gan Viņa sievai tajā laikā bija sešpadsmit gadi, bet mātei – septiņdesmit, un ģimenē Viņš bija vienīgais vīrietis. Lai gan Čaitanja Mahāprabhu bija brāhmans un nebija bagāts, Viņš pieņēma sanjāsu, atsacīšanās dzīves kārtu, un tādā veidā atbrīvojās no ģimenes saitēm.

Ja vēlamies pilnībā apzināties Krišnu, tad mums jānomet maijas važas, bet, ja paliekam ar maiju, mums jādzīvo tā, lai nepakļautos maldiem. Pamest ģimeni nav vajadzības, jo starp Kunga Čaitanjas tuvākajiem bhaktām bija daudz ģimenes cilvēku. Galvenais ir atsacīties no tieksmes materiāli baudīt. Lai gan Kungs Čaitanja atļāva ierobežotu dzimumdzīvi ģimenes cilvēkiem, Viņš bija ļoti stingrs pret tiem, kas bija atsacīšanās dzīves kārtā. Čaitanja Mahāprabhu pat padzina Haridāsu jaunāko, kurš ar iekāri bija paskatījies uz jaunu sievieti. Svarīgi ir uzsākt noteiktu ceļu un stingri iet pa to, pildot visus likumus un norādījumus, kas nepieciešami, lai gūtu panākumus garīgajā dzīvē. Kunga Čaitanjas misija bija mācīt Krišnas apziņas ceļu visiem, tādējādi dodot garīgās dzīves nemirstību.

Čaitanja-čaritamritā teikts, ka Čaitanja mācīja iegūt nemirstību, un tāpēc grāmatas nosaukumu var tulkot kā "dzīvības spēka nemirstīgā daba". Augstākais dzīvības spēks ir Dieva Augstākā Personība. Viņš ir arī augstākā būtne. Pastāv neskaitāmas dzīvās būtnes, un tās visas ir individuālas. Ļoti viegli saprast, ka mēs savās domās un vēlmēs esam individuāli, un arī Visaugstais Kungs ir individuāla personība. Tomēr Viņš no mums atšķiras, jo ir visa vadītājs, kuru neviens nevar pārspēt. No radītajām dzīvajām būtnēm viena būtne kaut kādā ziņā var pārspēt citu. Dievs Kungs ir individuāls tāpat kā dzīvās būtnes, bet Viņš atšķiras ar to, ka Viņš ir visaugstākais no visiem individuālajiem. Dievs ir arī nemaldīgs, un Bhagavad-gītā Viņš uzrunāts par Ačjutu, kas nozīmē to, "kurš nekad nepagrimst jeb nekrīt". Tas īpaši norādīts, jo Bhagavad-gītā Ardžuna ir kritis par upuri maldiem, bet Krišna – nē. Mēs bieži varam dzirdēt, ka Dievs ir nemaldīgs, un Bhagavad-gītā Krišna saka:

*nānyam guṇebhyaḥ kartāraṁ
yadā draṣṭānupaśyati
guṇebhyaś ca param vetti
mad-bhāvaṁ so 'dhigacchati*

"Kad tu ieraudzīsi, ka visu darbību veic tikai un vienīgi dabas īpašības un ka Visaugstais Kungs stāv pāri šīm īpašībām, tad varēsi iepazīt Manu garīgo dabu." (Bg. 14.19.)

Tāpēc nevajag domāt, ka materiālā enerģija uzveic Krišnu, kad Viņš atnāk uz materiālo pasauli. Krišna un Viņa avatāri nav pakļauti materiālajai dabai. Viņi ir pilnīgi brīvi. Patiešām Šrīmad Bhāgavatamā par cilvēku ar dievišķu dabu teikts, ka viņu neskar materiālās īpašības, lai gan viņš atrodas materiālajā dabā. Ja šādu brīvību var sasniegt pat bhakta, tad ko lai saka par Visaugstāko?

Īstais jautājums ir, kā palikt materiālo sārņu neskartiem, dzīvojot materiālajā pasaulē. Tieši Rūpa Gosvāmī izskaidroja, ka mēs varam būt tīri šajā pasaulē, ja vien vēlamies kalpot Krišnam. Var rasties

dabisks jautājums: "Kā lai es kalpoju?" Acīmredzot runa nav tikai par meditāciju, kas ir vienīgi prāta darbība, bet gan par praktisku darbu. Kalpošanu Krišnam var iemīlēt, tikai darbojoties Krišnas labad. Šādā darbā jāizmanto pilnīgi viss. It viss, kas ir, viss, kas mums pieder, jālieto kalpošanā Krišnam. Mēs varam izmantot visu – rakstāmmašīnas, automobiļus, lidmašīnas, raķetes – pilnīgi visu. Ja runājam ar cilvēkiem par Krišnas apziņu, tad arī tā ir kalpošana Kungam. Ja mūsu prāts, jutekļi, runa, nauda un spēki ir tādā veidā nodarbināti kalpošanā Krišnam, tad vairs nevar uzskatīt, ka dzīvojam materiālajā dabā. Ar garīgu apziņu, Krišnas apziņu, mēs paceļamies pāri materiālās dabas līmenim. Ne Krišna, ne Viņa izvērsumi, ne bhaktas – neviens, kas darbojas Viņa labad, neatrodas materiālajā dabā, kaut gan cilvēki ar vājām zināšanām domā citādi.

Čaitanja-čaritāmrita māca, ka garīgā dvēsele ir nemirstīga un mūsu darbība garīgajā valstībā ir pastāvīga. Mājāvādī, kuri uzskata Absolūtu par bezpersonisku un bezveidīgu, apgalvo, ka sevi izpratušai dvēselei vairs nav jēgas runāt. Turpretī vaišnavi, Krišnas bhaktas, uzskata, ka cilvēks patiešām sāk runāt tikai pēc sevis apzināšanās. "Agrāk mēs runājām tikai muļķības," saka vaišnavi. "Bet nu sāksim runāt pa istam, runāt par Krišnu." Mājāvādī bieži min piemēru par ūdens trauku, kas skan, kad tukšs, bet neskan, kad pilns. Bet vai tad mēs esam ūdens trauki? Kā gan mūs var salīdzināt ar tiem? Labā līdzībā priekšmetiem ir daudz kopīgu īpašību. Ūdens traukam nav aktīva dzīvības spēka, taču mēs esam šāds spēks. Klusa meditācija var atbilst ūdens trauka, bet ne mūsējam stāvoklim. Patiesībā cilvēkam, kurš apzinājies sevi, ir tik daudz ko teikt par Krišnu, ka viņam nepietiek pat ar diennakts divdesmit četrām stundām. Kamēr muļķis klusē, viņš izskatās gudrs, bet, kad tas atver muti, visa muļķība tūlīt kļūst redzama. Čaitanja-čaritāmritā teikts, ka, slavīnot Visaugstāko, var atklāt tik daudz ko brīnišķīgu.

Čaitanja-čaritāmritas sākumā Krišnadāsa Kavirādža Gosvāmī raksta: "Es pazemīgi noliecos savu garīgo skolotāju priekšā." Viņš lieto daudzskaitli, lai norādītu uz mācekļu pēctecību. Krišnadāsa Kavirādža godina ne vien savu garīgo skolotāju, bet arī visu paramparu, mācekļu pēctecības ķēdi, kas sākas ar pašu Kungu Krišnu. Guru uzruna daudzskaitli norāda uz autora ārkārtīgi lielo cieņu pret visiem vaišnaviem. Noliecoties mācekļu pēctecības priekšā, autors godina arī citus bhaktas, garīgos brāļus, Dieva izvērsumus un pirmo Krišnas enerģijas izpausmi. Kungs Čaitanja Mahāprabhu (reizēm saukts par Krišnu Čaitanju) ietver sevī visu; Viņš ir Dievs, guru, bhakta un Dieva izvērsums. Kā sevis paša pavadonis Nitjānanda Viņš ir pirmā enerģijas izpausme; kā Advaita Viņš ir iemiesojums; kā Gadādhara Viņš ir iekšējais spēks, un kā Šrīvāsa Viņš ir dzīvā būtne, kas atrodas robeženerģijā. Tāpēc nevajag domāt, ka Krišna ir vientuļš. Viņš mūžīgi ir kopā ar visām savām izpausmēm, kā to aprakstījis Rāmānudžāčārja. Višištādvaitas filozofija raugās uz Dieva enerģijām, izvērsumiem un iemiesojumiem kā uz vienību dažādībā. Citiem vārdiem sakot, Dievs no tā visa nav šķirts; viss kopā ir Dievs.

Patiesībā Čaitanja-čaritāmrita nav domāta iesācējiem, tā ir garīgo zināšanu aspirantūra. Vislabāk sākt ar Bhagavad-gītu, tad apgūt Šrīmad Bhāgavatamu un tad ķerties pie Čaitanja-čaritāmritas. Lai gan visi šie diženie raksti atrodas tai pašā absolūtajā līmenī, salīdzinoši Čaitanja-čaritāmrita atrodas visaugstāk. Katrs pants ir pilnība. Kungs Čaitanja un Nitjānanda ir salīdzināti ar sauli un mēnesi, jo Viņi izkļiedē materiālās pasaules tumsu. Šajā gadījumā saule un mēness ir uzlēkuši reizē un mēs varam tieši noliekties Kunga Čaitanjas un Nitjānandas priekšā.

Rietumu pasaulē, kur cilvēki gandrīz neko nezina par Kunga Čaitanjas godību, var rasties jautājums: "Kas ir Krišna Čaitanja?" Svētie raksti uz šo jautājumu atbild ar secinājumu, ka Viņš ir Dieva Augstākā Personība. Upanišadas parasti apraksta Augstāko Absolūto Patiesību kā bezpersonisku, bet Absolūtās Patiesības personiskais aspekts minēts Īšopanišadā, kur pēc visu caustrāvojošā aspekta apraksta varam lasīt šādu pantu:

satyasyāpihitaṁ mukham
tat tvaṁ pūṣann apāvṛṇu
satya-dharmāya dṛṣṭaye

"Mans Kungs, visa dzīvā uzturētāj! Tavu īsto seju klāj Tavs žilbinošais mirdzums. Lūdzu, noņem to un parādies savam tīrajam bhaktam." (Šrī Īšopanišada 15.)

Impersonālisti nespēj pacelties pāri Dieva mirdzumam un nonākt līdz personībai, kura izstaro šo mirdzumu. Tomēr Īšopanišadas beigās ir himna Dieva Personībai. Bezpersoniskais Brahmans nav noliegts; tas arī ir aprakstīts, tomēr Brahmans ir tikai Čaitanjas ķermeņa mirdzums. Citiem vārdiem sakot, Krišna Čaitanja ir bezpersoniskā Brahmana pamats. Arī Krišna Bhagavad-gītā norāda, ka bezpersoniskais Brahmans balstās uz Viņu – brahmano hi pratiṣṭhāham (Bg. 14.27.). Paramātma jeb Virsdvēsele, kura atrodas jebkuras dzīvās būtnes sirdī un ikvienā Visuma atomā, tikai daļēji pārstāv Čaitanju. Tāpēc Krišna Čaitanja ir Brahmana pamats, kā arī Dieva Augstākā Personība. Viņš ir Visaugstākais, tāpēc Viņam visā pilnībā ir sešas varenības: bagātība, slava, spēks, skaistums, zināšanas un atsacīšanās spēja. Īsi sakot, mums jāzina, ka Čaitanja ir Krišna, Dievs, un nav nekā līdzīga Viņam vai lielāka par Viņu. Nav iespējams iedomāties neko augstāku. Čaitanja ir Augstākā Personība.

Rūpa Gosvāmī, tuvs Kunga Čaitanjas bhakta, kuru Kungs mācīja desmit dienas pēc kārtas, uzrakstīja pantu:

namo mahā-vadānyāya
kṛṣṇa-prema-pradāya te
kṛṣṇāya kṛṣṇa-caitanya-
nāmne gaura-tviṣe namaḥ

"Es pazemīgi godinu Visaugsto Kungu Šrī Krišnu Čaitanju, kurš ir augstsirdīgāks par jebkuru citu avatāru, pat par pašu Krišnu, jo Viņš brīvi dod to, ko neviens vēl nekad nav devis, – tīru mīlestību uz Krišnu."

Čaitanja nemāca ilgu un sarežģītu Dieva apzināšanos. Viņš ir pilnīgi garīgs un sāk no sevis uzticēšanas Krišnam. Čaitanja neko nemeklē karma-jogas, gjāna-jogas vai hatha-jogas ceļos, bet sāk tur, kur beidzas materiālā esamība, kur cilvēks atsakās no visa materiālā. Bhagavad-gītā Krišna vispirms māca par dvēseles un matērijas atšķirību un astoņpadsmitajā nodaļā beidz ar to, ka dvēselei ar mīlestību jāuztic sevi Viņam. Mājāvādī šai gadījumā vispār pārstātu runāt, bet īstā saruna nu tikai sākas. Vēdānta-sūtru ievada vārdi: *athāto brahma-jijñāsā*. "Tagad jautāsim par Augstāko Absolūto Patiesību." Tāpēc Rūpa Gosvāmī cildina Čaitanju par visaugstsirdīgāko no avatāriem, jo Viņš dod vislielāko dāvanu, parādot visaugstāko garīgās kalpošanas veidu. Citiem vārdiem sakot, Viņš atbild uz vissvarīgākajiem jautājumiem, kādus vispār var uzdot.

Pastāv dažādas garīgās kalpošanas un Dieva apzināšanās pakāpes. Stingri runājot, garīgi kalpo ikviens, kas atzīst Dieva esamību. Atzīt Dievu par diženu jau ir kaut kas, bet tas nav daudz. Čaitanja sludināja kā āčārja jeb liels skolotājs un mācīja, ka ikviens var atjaunot attiecības ar Dievu un patiešām kļūt par Dieva draugu. Bhagavad-gītā Krišna parādīja Ardžunam savu Visuma veidolu tāpēc, ka Ardžuna bija "ļoti dārgs draugs". Ieraudzījis, ka Krišna ir Visumu Kungs, Ardžuna lūdza, lai Krišna piedod viņa familiaritāti draudzībā. Bet Čaitanja gāja tālāk. Pateicoties Kungam Čaitanjam, mēs varam kļūt par Krišnas draugiem, un šādai draudzībai nav robežu. Mēs varam kļūt par tādiem Krišnas draugiem, kuri ir draugi nevis aiz cieņas un godbijības, bet ir pilnīgi brīvi. Mēs pat varam kļūt par Dieva tēvu. Šo filozofiju māca ne tikai Čaitanja-čaritāmrita, bet arī Šrīmad Bhāgavatama. Pasaulē nav nevienas citas literatūras, kas runātu par Dievu kā par bhaktas dēlu. Parasti uz Dievu raugās kā uz visvareno Tēvu, kurš apgādā savus dēlus. Tomēr diženi bhaktas, garīgi kalpojot, reizēm izturas pret Dievu kā pret dēlu. Dēls prasa, un tēvs dod; dodot kaut ko Krišnam, bhakta kļūst līdzīgs tēvam. Mēs nevis ņemam no Dieva, bet gan dodam Viņam. Tieši šādā noskaņā Krišnas māte Jašoda teica Kungam:

"Ēd, citādi Tu nomirsi. Ēd kārtīgi!" Tādā veidā Krišna, kas ir visa īpašnieks, kļūst atkarīgs no savu bhaktu žēlastības. Tas ir ārkārtīgi augsts draudzības līmenis, kurā bhakta patiešām uzskata sevi par Krišnas tēvu.

Tomēr vislielākā Kunga Čaitanjas dāvana bija mācība, ka pret Krišnu var izturēties kā pret iemīļoto. Šajās attiecībās Kungs tik ļoti pieķeras bhaktam, ka pat atzīst savu nespēju atbildēt ar tādu pašu mīlestību. Krišna bija tik pateicīgs gopī, Vrindāvanas ganu meitenēm, ka nevarēja uz viņu mīlestību atbildēt. "Es jūsu mīlestību nespēju atlīdzināt," Viņš teica. "Man vairs nav, ko dot." Tāds ir šis augstais garīgās kalpošanas līmenis, un Čaitanja Mahāprabhu deva zināšanas par bhaktas un Krišnas attiecībām mīlestībā. Tās nebija mācījis neviens no agrākajiem avatāriem vai āčārjām. Tāpēc Rūpa Gosvāmī par Čaitanju rakstīja: "Garīgā kalpošana pati par sevi ir visaugstākais līmenis, un Tu to esi devis. Tu esi Krišna, tikai ar zeltainu ādas krāsu, Tu esi Šačinandana, mātes Šači dēls. Tie, kas klausīsies Čaitanja-čaritāmritu, glabās Tevi savās sirdīs. Caur Tevi būs viegli izprast Krišnu." Čaitanja Mahāprabhu atnāca, lai dotu Krišnu. Un Viņš deva Krišnu nevis meditācijā, auglīgā darbībā vai svēto rakstu apgūšanā, bet mīlestībā.

Mēs bieži esam dzirdējuši vārdus "mīlestība pret Dievu". To, cik tālu šo mīlestību var attīstīt, var uzzināt no vaišnavu filozofijas. Teorētiskas zināšanas par Dieva mīlestību atrodamas daudzās vietās un dažādos rakstos, bet to, kas patiesībā ir Dieva mīlestība un kā to izkopt, var uzzināt no vaišnavu rakstiem. Un Čaitanja Mahāprabhu deva neatkārtojamo un visaugstāko mīlestību uz Dievu.

Neliela nojausma par mīlestību mums ir pat materiālajā pasaulē. Kā tas iespējams? Pateicoties mīlestībai, kas ir Dievā. Viss, ko mēs esam pieredzējuši šajā saistītajā dzīvē, atrodas Visaugstajā Kungā, kurš ir visa pirmavots. Mūsu sākotnējās attiecības ar Visaugsto Kungu ir īsta mīlestība, un šī mīlestība izkropļoti atspoguļojas cauri materiālajiem apstākļiem. Mūsu īstā mīlestība ir nepārtraukta un nekad nebeidzas, bet, tā kā šī mīlestība izkropļoti atspoguļojas materiālajā pasaulē, tai trūkst nepārtrauktības un tā piesārņo. Ja mēs vēlamies īstu, pār pasaulīgu mīlestību, tad jāpievēršas augstākajam mīlestības mērķim – Dieva Augstākajai Personībai. Tāds ir Krišnas apziņas pamatprincips.

Atrodoties materiālajā apziņā, mēs cenšamies mīlēt to, ko nemaz nevar mīlēt. Mēs atdodam savu mīlestību suņiem un kaķiem, nebaidoties no tā, ka nāves brīdī varam domāt par tiem un nākamajā dzīvē piedzimt kaķu vai suņu ģimenē. Tādējādi mīlestība, kuras mērķis nav Krišna, ved lejup. Krišna jeb Dievs nav nekas neskaidrs, nesaprotams vai kaut kas tāds, ko var sasniegt tikai daži izredzētie. Čaitanja Mahāprabhu pavēsta, ka katrā valstī un visos svētajos rakstos ir kaut kas no Dieva mīlestības. Diemžēl neviens nezina, kas patiesībā ir mīlestība uz Dievu. Tomēr Vēdu raksti atšķiras no visiem pārējiem rakstiem ar to, ka ikvienam var iemācīt pareizi mīlēt Dievu. Citi raksti neko nesaka par to, kā mīlēt Dievu, un patiesībā nedefinē un neapraksta, kas un kurš Dievs īstenībā ir. Lai gan šie raksti oficiāli sludina mīlestību uz Dievu, tur nav pat mājiņa, kā to īstenot. Bet Čaitanja Mahāprabhu pats parādīja, kā mīlēt Dievu laulības attiecībās. Uzņēmies Rādhārānī lomu, Čaitanja centās mīlēt Krišnu tāpat kā Rādhārānī milēja Viņu. Krišna vienmēr brīnījās par Rādhārānī mīlestību. "Kā tas iespējams, ka Rādhārānī sagādā Man tik daudz prieka?" Viņš mēdza jautāt. Lai izprastu Rādhārānī, Krišna iejutās Viņas lomā un centās saprast sevi. Lūk, kāds ir Kunga Čaitanjas atnākšanas noslēpums. Čaitanja ir Krišna, bet Viņš ir uzņēmies Rādhārānī lomu, lai parādītu, kā mīlēt Krišnu. Tāpēc Čaitanju uzrunā šādi: "Es pazemīgi godinu Visaugsto Kungu, kurš ir gremdējies Rādhārānī domās."

Var rasties jautājums, kas ir Rādhārānī un kas ir Rādhā-Krišna. Patiesībā Rādhā-Krišna nozīmē savstarpēju mīlestību. Tā nav parasta mīlestība; Krišnam ir bezgalīgi daudz spēku, no kuriem trīs galvenie ir: iekšējais, ārējais un robežspēks. Iekšējais spēks sastāv no trim daļām: samvita, hlādinī un sandhinī. Hlādinī ir prieka enerģija. Šī tieksme pēc prieka ir visām dzīvajām būtnēm, jo ikviens cenšas

priecāties. Tā ir dzīvās būtnes visdziļākā daba. Pašlaik mēs cenšamies baudīt prieku ar ķermeni, jo esam materiāli saistīti. Ar ķermenisku saskarsmi mēs cenšamies gūt prieku no materiālajiem jutekļu priekšmetiem. Tomēr nedrīkst domāt, ka Krišna, kurš ir vienmēr garīgs, meklē priekus materiālajā līmenī, kā to darām mēs. Krišna norāda, ka materiālais Visums ir laicīga un ciešanu pilna vieta. Kāpēc tad Viņam būtu jāmeklē prieks materiālā veidolā? Viņš ir Virsdvēsele, augstākais gars, un Viņa prieks stāv pāri materiālajiem priekšstatiem.

Lai saprastu, kā Krišna gūst prieku, mums jāizlasa Šrīmad Bhāgavatamas desmitais dziedājums, kur Krišna atklāj savu prieka enerģiju rotaļās ar Rādhārānī un Vradžas jaunavām. Diemžēl nesaprātīgi cilvēki tūlīt pievēršas Krišnas spēlēm desmitā dziedājuma Dašama-skandhā. Ļaudis parasti nesaprot, kā Krišna apskauj Rādhārānī vai dejo ar ganu meitenēm rāsas dejā, jo viņi uz to raugās no laicīgās iekāres viedokļa. Tie maldīgi domā, ka Krišna ir tāds pats kā viņi, ka Krišna apskauj gopī, tāpat kā parasts vīrietis apskauj jaunu meiteni. Ir cilvēki, kas sāk interesēties par Krišnu, tikai cerot, ka šī reliģija ļaus nodoties dzimumdzīvei. Taču tā nav Krišna-bhakti, mīlestība uz Krišnu, bet gan prākrita-sahadžija – materiālistiska iekāre.

Lai izvairītos no tamlīdzīgām kļūdām, mums jāsaprot, kas patiesībā ir Rādhā-Krišna. Rādhā un Krišna atklāj savas rotaļas caur Krišnas iekšējo enerģiju. Krišnas iekšējās enerģijas prieka spēja ir ārkārtīgi sarežģīts jautājums, un, kamēr cilvēks nesaprot, kas ir Krišna, viņš to nespēj izprast. Krišna nemeklē prieku materiālajā pasaulē, bet Viņam ir prieka enerģija. Mēs esam neatņemamas Krišnas daļiņas, tāpēc prieka enerģija ir arī mūsos, taču mēs cenšamies šo enerģiju izmantot matērijā. Turpretī Krišna nenodarbojas ar tādām bezjēdzībām. Krišnas prieka enerģija vērsta uz Rādhārānī. Krišna izpauž savu enerģiju jeb spēju kā Rādhārānī un tad mīl Viņu. Citiem vārdiem sakot, Krišna nemeklē prieku ārējā enerģijā, bet gan izpauž iekšējo enerģiju, savu prieka spēju, kā Rādhārānī. Krišna izpaužas kā Rādhārānī, lai atklātu savu iekšējo prieka spēju. No daudziem Dieva Kunga paplašinājumiem, izvērsumiem un iemiesojumiem, šī prieka spēja ir pati galvenā.

Rādhārānī nav šķirta no Krišnas. Rādhārānī arī ir Krišna, jo nav nekādas atšķirības starp enerģiju un enerģijas avotu. Ja nav enerģijas, tad enerģijas avots zaudē jēgu, un bez enerģijas avota nav enerģijas. Gluži tāpat, ja nav Rādhas, nav jēgas Krišnam, un bez Krišnas nav jēgas Rādhai. Tāpēc vaišnavu filozofija vispirms godina Visaugstā Kunga iekšējo prieka spēju. Tādēļ Kungu un Viņa enerģiju vienmēr uzrunā par Rādhā-Krišnu. Gluži tāpat Nārājanas pielūdzēji vispirms izrunā Lakšmī vārdu – Lakšmī-Nārājana. Arī Kunga Rāmas godinātāji vispirms piemin Sītu. Jebkurā gadījumā, vai tie būtu Sītā-Rāma, Rādhā-Krišna vai Lakšmī-Nārājana, enerģija vienmēr ir pirmā.

Rādhā un Krišna ir viens veselums, un, kad Krišna vēlas baudīt, Viņš izpaužas par Rādhārānī. Garīgā mīlestības apmaiņa starp Rādhu un Krišnu patiesībā atspoguļo Krišnas iekšējo prieka spēju. Kaut arī mēs runājam par to, "kad" Krišna vēlas, patiesībā nav iespējams pateikt, kad tas notiek. Mēs tā runājam tikai tāpēc, ka saistītajā dzīvē esam pieraduši visam redzēt sākumu. Taču absolūtajai jeb garīgajai dzīvei nav ne sākuma, ne beigu. Tomēr, kad cenšamies saprast, ka Rādhā un Krišna ir viens un ka Viņi arī sadalās, prātā gluži dabiski rodas jautājums "kad?". Kad Krišna vēlējas baudīt savu prieka spēju, Viņš izpaužas atsevišķā Rādhārānī veidolā, bet, kad Kungs vēlējas saprast sevi caur Rādhu, Viņš savienojās ar Rādhārānī, un šo vienību sauc par Kungu Čaitanju.

Kāpēc Krišna pieņem Čaitanjas Mahāprabhu veidolu? Ir paskaidrots, ka Krišna vēlējas izprast Rādhas mīlestības godību. "Kāpēc Viņa tik ļoti Mani mīl?" jautāja Krišna. "Kas gan Viņai Manī tik ļoti patīk? Un kā tad īsti Viņa Mani mīl?" Liekas dīvaini, ka Krišnu, kurš ir Visaugstākais, piesaista kādas būtnes mīlestība. Mēs meklējam kāda vīrieša vai sievietes mīlestību, jo esam nepilnīgi un mums kaut kā trūkst. Vīrietī nav mīlestības, spējas un prieka, kas piemīt sievietei, tāpēc vīrietis vēlas sievieti, bet ar Krišnu ir citādi, jo Viņš ir sevī pilns. Tāpēc Krišna brīnījās: "Kāpēc Man tā patīk Rādhārānī? Un ko

Viņa jūt, redzot Manu mīlestību?" Lai sajustu, kas patiesībā ir šī mīlestība, Krišna atnāca gluži kā mēness, kas uzlec jūrā. Mēness radās, kuļot jūru, un Čaitanjas Mahāprabhu mēness uzlēca no garīgās mīlestības jūras viļņu putām. Patiešām Čaitanja bija zeltains gluži kā mēness. Lai gan tā ir līdzība, tajā atklāts Čaitanjas Mahāprabhu atnākšanas nolūks. Viņa ierašanās nozīme tiks pilnībā izklāstīta tālākajās nodaļās.

Čaitanja-čāritāmritā izskaidrotas arī Visaugstākā izpausmes. Godinājis Kungu Čaitanju, Krišnadāsa Kavirādža apliecina cieņu Nitjānandam. Viņš paskaidro, ka Nitjānanda ir Sankaršanas izpausme, un no Sankaršanas savukārt rodas Mahā-Višnu. Krišna vispirms izpaužas kā Balarāma un tad kā Sankaršana, un pēc Sankaršanas Viņš izpaužas kā Pradjumna. Tādā veidā rodas daudzi izvērsumi. Un par spīti daudzajiem izvērsumiem Kungs Šrī Krišna ir un paliek sākotnējais. Tas apstiprināts Brahma-samhitā. Viņš ir kā sākotnējā svece, kura aizdedzina daudzus tūkstošus un miljonus citu sveču. Lai cik daudz sveču arī viena svece aizdedzinātu, tā ir un paliek sākotnējā svece. Tādā veidā Krišna izvēršas daudzās jo daudzās liesmiņās, un visus šos izvērsumus sauc par Višnu-tatvu. Višnu ir liela uguns, mēs esam mazas uguntiņas, bet tie visi ir Krišnas izvērsumi.

Kad ir nepieciešams radīt materiālo Visumu, Višnu izvēršas kā Mahā-Višnu, kas guļ Cēlonības okeānā un pa nāsīm izelpo visus Visumus. Tādējādi no Mahā-Višnu un no Cēlonības okeāna rodas visi Visumi, kas pēc tam peld šajā okeānā. Šajā sakarībā var pastāstīt notikumu ar Vāmanu, kurš, noejot trīs soļus, ar kāju izdūra caurumu Visuma apvallā. Pa caurumu ieplūda Cēlonības okeāna ūdens, un ir teikts, ka šī straume kļuva par Gangu. Tāpēc Ganga tiek uzskatīta par vissvētāko ūdeni, kas nāk no Višnu, un to godina visi hinduisti no Himalajiem līdz Bengālijas līcim.

Cēlonības okeāna Mahā-Višnu patiesībā ir Balarāmas izvērsums. Balarāma savukārt ir pirmais Krišnas izvērsums, un Vrindāvanas rotaļās Viņš ir Krišnas brālis. Mahāmantrā Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē vārds "Rāma" attiecas uz Balarāmu. Tā kā Nitjānanda ir Balarāmas izvērsums, vārds "Rāma" attiecas arī uz Kungu Nitjānandu. Tādējādi Harē Krišna un Harē Rāma norāda ne tikai uz Krišnu un Balarāmu, bet arī uz Kungu Čaitanju un Nitjānandu.

Čaitanja-čāritāmritā galvenokārt runāts par to, kas ir ārpus šīs materiālās pasaules. Kosmisko materiālo izvērsumu sauc par maiju, jo tas nepastāv mūžīgi, tas reizēm ir izpausts un reizēm ir neizpausts. Tāpēc materiālā izpausme tiek saukta arī par maldīgu. Bet ārpus tās ir augstāka daba. Kā tas norādīts Bhagavad-gītā:

*paras tasmāt tu bhavo 'nyo
'vyakto 'vyaktāt sanātanaḥ
yaḥ sa sarveṣu bhūteṣu
naśyatsu na vinaśyati*

"Ir vēl cita daba, kas ir mūžīga un stāv pāri izpaustajai un neizpaustajai matērijai. Tā ir visaugstākā un nekad neiet bojā. Kad tiek iznīcināta visa pasaule, šī daļa paliek neskarta." (Bg. 8.20.)

Augstākā daba atrodas ārpus izpaustā (*vyaktaḥ*) un neizpaustā (*avyaktaḥ*). Šī augstākā daba, kas stāv pāri radīšanai un iznīcināšanai, ir dzīvības spēks, kas izpaužas visu dzīvo būtņu ķermeņos. Pats ķermenis ir veidots no zemākās dabas, matērijas, bet to vada augstākā daba. Augstākās dabas pazīme ir apziņa. Tāpēc garīgajā valstībā, kur viss ir veidots no augstākās dabas, visam piemīt apziņa. Materiālajā pasaulē nedzīvajiem priekšmetiem nav apziņas, bet garīgajā valstībā ir citādi. Tur arī galdam, zemei un kokiem – visam ir apziņa.

Nav iespējams pat iedomāties, cik liela ir materiālā izpausme. Materiālajā pasaulē viss tiek aprēķināts iedomāti vai arī ar kādu nepilnīgu paņēmieni, bet Vēdu raksti vēsta par to, kas atrodas ārpus materiālā Visuma. Ja cilvēks tic eksperimentālajām zināšanām, tad viņš var šaubīties par Vēdu

secinājumiem, jo nespēj pat aprēķināt, cik plašs ir šis Visums, un var izpētīt tikai tuvāko apkārtni. Ar eksperimentāliem līdzekļiem nav iespējams iegūt informāciju par kaut ko tādu, kas atrodas ārpus materiālās dabas. To, ko mēs nespējam saprast, sauc par ačintju, neaptveramu. Nav jēgas strīdēties vai prātot par to, kas ir neaptverams. Ja kaut kas patiešām ir neaptverams, tad tas nav pakļauts prātojumiem vai eksperimentiem. Mūsu enerģija ir ierobežota, un mūsu jutekļu uztvere arī ir ierobežota. Tāpēc, lai saprastu neaptveramos jautājumus, mums jābalstās uz Vēdu secinājumiem. Zināšanas par augstāko dabu jāpieņem nestrīdoties. Ko gan mēs varam pateikt par to, kas mums ir nepieejams? Pārpasaulīgo jautājumu izprašanas paņēmienu pats Kungs Krišna māca Bhagavad-gītā, kur ceturtās nodaļas sākumā Viņš saka Ardžunam:

*imam̐ vivasvate yogaṁ
proktavān aham avyayam
vivasvān manave prāha
manur ikṣvākave 'bravīt*

"Es mācīju šo mūžīgo jogas zinātņi Saules dievam Vivasvānam. Vivasvāns mācīja to Manu, cilvēces tēvam. Savukārt Manu deva to Ikšvāku." (Bg. 4.1.)

Lūk, kāds ir paramparas jeb mācekļu pēctecības paņēmiens. Arī Šrīmad Bhāgavatamā aprakstīts, ka Krišna ielika zināšanas Brahmas sirdī. Brahma ir pirmā radītā būtne šajā Visumā. Brahma sniedza šīs zināšanas savam māceklim Nāradam, un Nārada deva tās savam māceklim Vjāsadēvam. Vjāsadēva mācīja tās Madhvāčārjam, un no Madhvāčārjas šīs zināšanas atnāca līdz Mādhavēndram Purī, Īšvaram Purī un no viņa līdz Čaitanjam Mahāprabhu.

Var rasties jautājums, ja Čaitanja Mahāprabhu ir pats Krišna, kāpēc Viņam bija vajadzīgs garīgais skolotājs. Čaitanjam, protams, nevajadzēja garīgo skolotāju, bet, tā kā Viņš bija āčārjas lomā (āčārja ir tas, kurš māca ar savu piemēru), Viņš pieņēma garīgo skolotāju. Tā rikojās pat Krišna, jo tāda ir kārtība. Tādā veidā Dievs Kungs rāda piemēru cilvēkiem. Taču mēs nedrīkstam domāt, ka Kungs pieņem garīgo skolotāju tāpēc, ka Viņam trūkst zināšanu. Viņš tikai uzsver, cik svarīgi ir atzīt mācekļu pēctecību. Mācekļu pēctecības zināšanas patiesībā nāk no paša Kunga, un, ja zināšanas netiek izkropļotas, tad tās ir pilnīgas. Mēs varam nesaskarties ar sākotnējo personību, kura pirmā deva zināšanas, bet mēs varam saņemt šīs zināšanas, kad tās tiek nodotas mācekļu pēctecībā. Šrīmad Bhāgavatamā teikts, ka Krišna, Absolūtā Patiesība, Dieva Personība, ielika pārpasaulīgās zināšanas Brahmas sirdī. Lūk, pirmais veids, kā var saņemt zināšanas – caur sirdi. Tādējādi ir divi zināšanu saņemšanas veidi. Viens veids ir saņemt zināšanas no Dieva Augstākās Personības, kura Virsdvēseles veidā atrodas visu dzīvo būtņu sirdīs. Otrs veids ir saņemt tās no guru, garīgā skolotāja, kurš ir Krišnas izvērsums. Tādējādi Krišna dod zināšanas gan no iekšienes, gan no ārienes. Mums tikai tās jāsaņem. Ja saņemam zināšanas šādā veidā, tad nav svarīgi, vai tās ir aptveramas vai ne.

Šrīmad Bhāgavatamā daudz stāstīts par Vaikunthas planētu sistēmām, kas atrodas ārpus materiālā Visuma. Ļoti daudz kā neaptverama ir arī Čaitanja-čaritāmritā. Šīs zināšanas nav iespējams iegūt eksperimentālā ceļā, tās vienkārši jāpieņem. Saskaņā ar vēdisko paņēmienu šabda jeb pārpasaulīgā skaņa tiek atzīta par pierādījumu. Vediskajā izpratnē skaņa ir ļoti svarīga, jo tīra skaņa tiek atzīta par autoritatīvu. Pat materiālajā pasaulē lielu informācijas daļu mēs saņemam no tūkstošiem jūdžu liela attāluma pa telefonu vai radio. Tādējādi mēs atzīstam skaņu par pierādījumu arī ikdienas dzīvē. Mēs neredzam, kas runā, tomēr pieņemam šo informāciju par patiesu, balstoties uz skaņu. Tātad skaņa ir ļoti svarīga Vēdu zināšanu nodošanā.

Vēdas māca, ka ārpus kosmiskās izpausmes, garīgajā valstībā, ir ļoti daudz planētu. Par materiālo izpausmi ir runāts kā par mazu daļiņu no visa radītā. Materiālā izpausme sastāv ne tikai no šī Visuma, bet arī no neskaitāmi daudziem citiem Visumiem. Bet pat visi materiālie Visumi, kopā ņemti, ir tikai

maza daļiņa no visa radītā. Lielākā daļa radītā atrodas garīgajās debesīs. Tur ir neskaitāmi daudz planētu, kuras sauc par Vaikunthalokām. Pār katru Vaikunthaloku valda kāds Nārājanas četrroku izvērsums: Sankaršana, Pradjumna, Anirudha vai Vāsudēva.

Kā jau iepriekš tika teikts, materiālos Visumus ir izpaudis Dievs Kungs Mahā-Višnu veidolā. Kā vīrs bērnu radīšanai savienojas ar sievu, tā Mahā-Višnu savienojas ar savu sievu Maiju jeb materiālo dabu. Tas apstiprināts arī Bhagavad-gītā, kur Krišna saka:

*sarva-yoniṣu kaunteya
mūrtayaḥ sambhavanti yāḥ
tāsām brahma mahad yonir
ahaṁ bīja-pradaḥ pitā*

"Kuntī dēls! Zini, ka Es dodu iespēju visām dzīvajām būtņēm piedzimt materiālajā dabā. Es esmu sēklas devējs tēvs." (Bg. 14.4.)

Višnu apaugļoja Māju jeb materiālo dabu, tikai paskatoties uz viņu. Lūk, kāds ir garīgais paņēmiens. Materiāli mēs esam ierobežoti, tāpēc varam apaugļot tikai ar noteiktu ķermeņa daļu, bet Visaugstais Kungs Krišna jeb Mahā-Višnu ar jebkuru daļu var apaugļot jebkuru daļu. Vienkārši ar skatienu Dievs Kungs var ielikt materiālās dabas klēpī neskaitāmas dzīvās būtnes. Arī Brahma-samhitā apstiprināts, ka Visaugstā Kunga garīgais ķermenis ir ārkārtīgi varens, tādēļ jebkura Viņa ķermeņa daļa var aizstāt jebkuru citu. Mēs varam pieskarties tikai ar kādu ķermeņa daļu, bet Krišna var pieskarties ar skatienu. Ar acīm mēs varam tikai redzēt, mēs ar tām nevaram neko aptaustīt vai saost, bet Krišna ar acīm var sajūst smaržu un ēst. Kad Krišnam piedāvā ēdienu, mēs neredzam, ka Viņš ēd, bet Viņš to dara, vienkārši paskatoties uz ēdienu. Mēs pat nespējam iedomāties, kā risinās darbība garīgajā valstībā, kur pilnīgi viss ir garīgs. Nav tiesa, ka Krišna nemaz neēd vai mēs tikai iedomājamies, ka Viņš ēd; Viņš patiešām ēd, bet citādāk nekā mēs. Kad būsim pilnīgi garīgā līmenī, tad ēdīsim tāpat kā Viņš. Šai līmenī jebkura ķermeņa daļa var aizvietot jebkuru citu daļu.

Lai kaut ko radītu, Višnu nav nepieciešama palīdzība. Lai dotu dzīvību Brahmam, Viņam nevajag dievieti Lakšmī, jo Brahma piedzimst no lotoszieda, kas izaug no Višnu nabas. Dieviete Lakšmī sēž pie Višnu pēdām un kalpo Viņam. Lai radītu bērnus materiālajā pasaulē, nepieciešami dzimumsakari, bet garīgajā valstībā var radīt neierobežoti daudz bērnu arī bez sievas palīdzības. Mums nav nekādas sajēgas par garīgo enerģiju, tāpēc domājam, ka Brahmas dzimšana no Višnu nabas ir tikai pasaka. Mēs neapzināmies, ka garīgā enerģija ir ārkārtīgi spēcīga un var paveikt pilnīgi visu. Materiālā enerģija atrodas noteiktu likumu varā, bet garīgā enerģija ir pilnīgi neatkarīga.

Brahma ir dzimis no Garbhodakašāji Višnu nabas, bet šis Višnu ir tikai daļēja Mahā-Višnu izpausme. Mahā-Višnu ādas porās kā mazas sēkliņas atrodas neskaitāmi Visumi, kas, Viņam izelpojot, izpaužas. Materiālajā pasaulē mēs neko tamlīdzīgu neesam pieredzējuši, bet izkropļots šis parādības atspoguļojums ir svīšana. Mēs pat nevaram iedomāties, cik ilga ir Mahā-Višnu elpa, jo vienā Viņa elpas vilcienā tiek radīti un iznīcināti visi Visumi. Kungs Brahma dzīvo tikai viena elpas vilciena laiku, un pēc mūsu laika mēroga 4 320 000 000 gadu veido divpadsmit Brahmas stundas, un Brahma dzīvo simts savu gadu. Tomēr visa Brahmas dzīve ir tikai viens Mahā-Višnu elpas vilciens. Tādējādi mēs pat nespējam iedomāties Visaugstā Kunga elpas spēku. Un Mahā-Višnu ir tikai daļēja Krišnas izpausme.

Tā Krišnadāsa Kavirādža Gosvāmī apraksta, ka Kungs Čaitanja Mahāprabhu ir pats Šrī Krišna, Dieva Augstākā Personība, un Kungs Nitjānanda ir Balarāma, Krišnas pirmais izvērsums. Kāds cits no Kunga Čaitanjas Mahāprabhu galvenajiem mācekļiem Advaitāčārja ir atzīts par Mahā-Višnu izvērsumu. Tādējādi Advaitāčārja arī ir Dievs Kungs jeb, precīzāk runājot, Dieva Kunga izvērsums. Vārds "advaita" nozīmē neatdalīts, un tas parāda, ka Advaitāčārja neatšķiras no Visaugstā Kunga. Viņu sauc arī par āčārju, skolotāju, jo viņš izplatīja Krišnas apziņu. Tādējādi viņš līdzinās Čaitanjam

Mahāprabhu. Lai gan Čaitanja ir pats Šrī Krišna, Viņš atnāk kā bhakta, lai mācītu ļaudīm mīlēt Krišnu. Arī Advaitāčārja atnāca tāpēc, lai dotu Krišnas apziņas zināšanas. Viņš arī ir Dievs Kungs, kas atnācis bhaktas izskatā. Krišna atklājas piecos izvēsumos un kopā ar visiem saviem pavadoņiem atnāk kā Visaugstā Kunga bhakta Šrī Krišnas Čaitanjas, Nitjānandas, Advaitāčārjas, Gadādhāras un Šrīvāsas veidolos, kā arī citu bhaktu veidolos. Visos gadījumos Čaitanja Mahāprabhu ir bhaktu enerģijas avots. Tādējādi, ja radīsim patvērumu pie Čaitanjas Mahāprabhu un centīsimies gūt panākumus Krišnas apziņā, tad noteikti pilnveidosimies. Narotama dāsa Thākurs uzrakstīja dziesmu, kurā teikts: "Dārgais Kungs Čaitanja, lūdzu, esi man žēlīgs! Nav neviena, kas būtu tik žēlsirdīgs kā Tu. Man ir neatliekams lūgums, jo Tu esi atnācis, lai atpestītu kritušās dvēseles, un nav neviena, kas būtu pagrimušāks par mani. Tāpēc es gribu būt pirmais."

Čaitanja-čarītāmritas autors Krišnadāsa Kavirādža Gosvāmī dzīvoja Vrindāvanā un bija dižens bhakta. Agrāk viņš ar ģimeni bija dzīvojis Bengālijā, Burdvanas apgabala mazā pilsētiņā Katvā. Viņa ģimene arī godināja Rādhā-Krišnu, un reiz, kad ģimenē izcēlās strīds par garīgo kalpošanu, Krišnadāsa Kavirādža sapnī redzēja Nitjānandu Prabhu, kurš ieteica aiziet no mājām un doties uz Vrindāvanu. Krišnadāsa Kavirādža bija ļoti vecs, taču devās prom tajā pat naktī, lai apmestos uz dzīvi Vrindāvanā. Tur viņš sastapa vairākus Gosvāmī, galvenos Kunga Čaitanjas Mahāprabhu mācekļus. Vrindāvanas iedzīvotāji lūdza Krišnadāsu uzrakstīt Čaitanja-čarītāmritu. Kaut gan Krišnadāsa Kavirādža uzsāka šo darbu lielā vecumā, ar Kunga Čaitanjas žēlastību viņš to pabeidza. Mūsdienās tā joprojām ir visautoritatīvākā grāmata par Kunga Čaitanjas filozofiju un dzīvi.

Laikā, kad Krišnadāsa Kavirādža Gosvāmī dzīvoja Vrindāvanā, tur nebija daudz tempļu. Trīs galvenie tempļi bija Madana-mohana, Govindadži un Gopīnātha. Būdams Vrindāvanas iedzīvotājs, viņš godināja šo tempļu Dievības un lūdza Dieva svētību: "Es ļoti lēni pilnveidojos garīgajā dzīvē, tāpēc lūdzu Jūsu palīdzību." Čaitanja-čarītāmritā Krišnadāsa vispirms noliecas Madana-mohanas vīgrahas priekšā, jo šī Dievība var palīdzēt mums pilnveidoties Krišnas apziņā. Darbojoties Krišnas apziņā, mums vispirms jāzina, kas ir Krišna un kādas ir mūsu attiecības ar Viņu. Zināt Krišnu nozīmē pazīt sevi, bet pazīt sevi nozīmē zināt savas attiecības ar Krišnu. Tā kā šīs attiecības var iemācīties, godinot Madana-mohanas vīgrahu, Krišnadāsa Kavirādža Gosvāmī vispirms vēršas pie Madana-mohanas.

Pēc tam Krišnadāsa sāk godināt darbības Dievību Govindu. Govinda mīt Vrindāvanā mūžīgi. Vrindāvanas garīgajā valstībā ēkas ir celtas no filozofu akmens, govīs sauc par surabhi govīm, jo tās dod ļoti daudz piena, bet Vrindāvanas kokus sauc par vēlmju kokiem, jo tie piepilda visas vēlēšanās. Tur Krišna gana surabhi govīs, un Viņu godina simtiem un tūkstošiem gopī, ganu meiteņu, kuras ir laimes dievietes. Kad Krišna atnāk uz materiālo pasauli, atnāk arī Vrindāvana, gluži kā svarīgu cilvēku pavada svīta. Kad atnāk Krišna, atnāk arī Viņa zeme, tāpēc Vrindāvanu neuzskata par materiālās pasaules daļu. Bhaktas rod patvērumu Indijas Vrindāvanā, jo tā tiek uzskatīta par sākotnējās Vrindāvanas atveidu. Varētu jau jautāt, kāpēc tur nav kalpa-vrikšu, vēlmju piepildītāju koku, taču laikā, kad tur dzīvoja Gosvāmī, tur bija arī kalpa-vrikšas. Cilvēks nevar vienkārši aiziet pie šāda koka un prasīt visu, kas tam ienāk prātā; vispirms jāklūst par bhaktu. Gosvāmī dzīvoja zem tāda koka tikai vienu nakti, un koks piepildīja visas viņu vēlmes. Parastam cilvēkam var likties, ka tie visi ir brīnumi, bet, pilnveidojoties garīgajā kalpošanā, to visu var apjēgt.

Patiesībā Vrindāvanu var sajust tie, kas vairs necenšas materiāli baudīt. Kāds dižens bhakta jautāja: "Kad mans prāts attīrīsies no visām vēlmēm pēc materiālajām baudām, un kad es spēšu redzēt Vrindāvanu?" Jo vairāk mēs apzināmies Krišnu, jo vairāk pilnveidojamies un ieraugām, ka viss ir garīgs. Tāpēc Krišnadāsa Kavirādža Gosvāmī uzskatīja Indijas Vrindāvanu par līdzvērtīgu garīgo debesu Vrindāvanai, un Čaitanja-čarītāmritā viņš rakstīja, ka Rādhārānī un Krišna sēž zem vēlmju koka Vrindāvanā, tronī, kas izgreznots ar vērtīgiem dārgakmeņiem. Tur Krišnas mīlie draugi – ganu

zēni un gopī – kalpo Rādhai un Krišnam, dzied, dejo un piedāvā tiem beteļriekstus, kā arī dažādus atspirdzinošus dzērienus, un rotā Rādhu un Krišnu ar ziediem. Arī mūsdienās Indijā jūlija mēnesī cilvēki darina krāšņus troņus un atveido šo ainu. Parasti tai laikā cilvēki dodas uz Vrindāvanu, lai godinātu Dievības.

Krišnadāsa Kavirādža Gosvāmī norāda, ka Rādhās un Krišnas Dievības mūs māca kalpot Rādhai un Krišnam. Madana-mohanas Dievības ļauj apzināties, ka "es esmu mūžīgs Jūsu kalps". Turpretim Govinda patiešām ļauj uzsākt kalpošanu, un tāpēc Viņu sauc par darbības Dievību. Gopīnāthas Dievība ir Krišna kā gopī saimnieks un īpašnieks. Viņš piesaistīja visas gopī, ganu meitenes, spēlējot flautu, un, kad viņas atnāca, Gopīnātha ar tām dejoja. Tas viss ir aprakstīts Śrīmad Bhāgavatamas desmitajā dziedājumā. Gopī bija Krišnas bērnības draudzenes, un viņas visas bija precējušās, jo Indijā meitenes apprecina divpadsmit gadu vecumā. Turpretī zēni neprecas agrāk par astoņpadsmit gadiem, tāpēc Krišna, kuram tajā laikā bija kādi piecpadsmit vai sešpadsmit gadi, nebija precējies. Neskatoties uz to, Viņš sauca meitenes projām no mājām un aicināja tās dejot ar Viņu. Šo deju sauc par rāsa-līlu, un tā ir visaugstākā no visām Vrindāvanas rotaļām. Tāpēc Krišnu sauc par Gopīnāthu, jo Viņš ir gopī mīļotais valdnieks.

Krišnadāsa Kavirādža Gosvāmī lūdz Kunga Gopīnāthas svētību: "Lai Gopīnātha, gopī valdnieks, Krišna, jūs svētī. Saņemiet svētību no Gopīnāthas." Krišna piesaistīja gopī ar saldo flautas skaņu, un Čaitanja-čaritāmritas autors lūdz, lai Krišna tāpat spētu piesaistīt lasītāju prātus ar savu pārpasaulīgo skaņu. "Kunga Čaitanjas mācības" mērķis ir nodot šīs skaņas būtību viegli lasāma kopsavilkuma veidā.

Pirmā nodaļa. Norādījumi Rūpam Gosvāmī

Sanātanas Gosvāmī jaunākais brālis Śrīla Rūpa Gosvāmī kopā ar savu jaunāko brāli Vallabhu devās uz Prajāgu, ko mūsdienās sauc par Allahabadu. Uzzinot, ka tur ir Kungs Śrī Čaitanja Mahāprabhu, viņi ļoti nopriecājās un devās tikties ar Kungu. Tai laikā Kungs gāja uz Bindumādhavas templi. Pa ceļam Viņš dziedāja un dejoja. Viņam sekoja tūkstošiem cilvēku. Daži raudāja, citi smējās. Daži dejoja vai dziedāja, citi krita pie zemes, godinot Kungu. Un visi daudzinaja Krišnas svēto vārdu. Ir teikts, ka līdz Čaitanjas Mahāprabhu atnākšanai Prajāga nekad nebija piedzīvojusi plūdus, kaut arī atrodas vietā, kur Jamuna ietek Gangā. Bet šoreiz to appludināja mīlestība uz Krišnu.

Abi brāļi Rūpa Gosvāmī un Vallabha stāvēja malā, kur nebija cilvēku, un vēroja pūli. Skats bija brīnumains. Kungs dejoja, pacēlis rokas, un sauca: "Haribol! Haribol!" Viņa brīnišķīgā izturēšanās pārsteidza visus apkārtējos cilvēkus. Pabijis templī, Kungs dekanistu (dienvidu) brāhmana mājā nobaudīja prasādu (ēdienu, kas piedāvāts Dievībai). Kamēr Viņš bija pie brāhmana, ieradās Rūpa Gosvāmī un Vallabha. Abi brāļi, godinot Kungu, jau pa gabalu nometās pie zemes un skaitīja daudzus sanskrita pantus no svētajiem rakstiem. Ieraudzījis, ka Rūpa Gosvāmī noliecas Viņa priekšā, Kungs bija ļoti priecīgs un lūdza Rūpu Gosvāmī piecelties. Tad Kungs Čaitanja Rūpam Gosvāmī pateica, ka Krišna bezcēloņu žēlastībā viņu svētījis, atpestot no materiālistiskā dzīves veida, kas balstās vienīgi uz naudu.

Kungs pieņēma abus brāļus par saviem bhaktām un nolasīja svēto rakstu pantu, kurā teikts, ka Kungs var nepieņemt brāhmanu, kas apgūst četras Vēdas, bet pieņems tīru bhaktu, kurš nāk pat no zemas kārtas. Tad Kungs Čaitanja apskāva abus brāļus un bezcēloņu žēlastībā pieskārs viņu galvām ar savām lotospēdām. Tā svētīti, brāļi godināja Kungu pašu sacerētām lūgšanām. Tajās bija teikts, ka Kungs Śrī Krišna Čaitanja Mahāprabhu ir pats Krišna, kas pieņēmis Čaitanjas veidolu un gaišo ādas krāsu, tāpēc Viņu sauc par Gaurāngu (zeltaino), un ka Viņš ir visdāsnākais Krišnas avatārs, jo dod mīlestību uz Krišnu visiem. Vēl Śrīla Rūpa Gosvāmī nolasīja pantu, kas vēlāk tika atrasts grāmatā "Govinda-līlāmrita" (1.2.):

yo 'jñāna-mattarṁ bhuvanarṁ dayātur
ullāghayann apy akarot pramattam
sva-prema-sampat-sudhayādbhuteham
śrī-kr̥ṣṇa-caitanyaṁ amuṁ prapadye

"Es uzticu sevi Šrī Krišnas Čaitanjas Mahāprabhu lotospēdām. Viņš ir visžēlsirdīgākā Dieva Personība. Viņš atpestī neziņā iegrimušās dvēseles un dod tām vislielāko dāvanu – mīlestību uz Krišnu, radot neprātīgu vēlmi apzināties Viņu."

Pēc šī gadījuma Vallabha Bhata uzaicināja Kungu atbraukt ciemos uz otru Gangas krastu, un Čaitanja piekrita. No tā laika Rūpa Gosvāmī sekoja Kungam Čaitanjam un pastāvīgi bija kopā ar Viņu. Tā kā Kungam ne visai patika vietas, kur bija daudz ļaužu, Viņš palūdza Rūpu Gosvāmī pavadīt Viņu uz vietu Gangas krastā, ko sauc par Dašāšvamēdha-ghātu. Kungs Čaitanja desmit dienas mācīja Rūpam Gosvāmī patiesību par Krišnu, garīgās kalpošanas principiem un pār pasaulīgajām attiecībām ar Krišnu. To visu Viņš aprakstīja ļoti sīki, lai nākotnē Rūpa Gosvāmī varētu izplatīt šo Krišnas zinātņu grāmatas "Bhakti-rasāmrita-sindhu" veidā. Šrīla Rūpa Gosvāmī aprakstīja šo gadījumu Bhakti-rasāmrita-sindhu pirmajā pantā, kurā stāstīts, kā viņš saņēmis Kunga bezcēloņu žēlastību.

Visaugstais Kungs visu zina, visu var un ar bezcēloņu žēlastību dzīvībai būtnei dod spēku saņemt savu žēlastību. Saistītās dzīves maldināti, cilvēki parasti negrib garīgi kalpot un nodarboties ar Krišnas apziņu. Patiesībā lielākā daļa cilvēku nezina Krišnas apziņas pamatmācību par būtnes mūžīgajām attiecībām ar Dieva Augstāko Personību un par dzīves galamērķi – atgriešanos mājās, atpakaļ pie Dieva. Cilvēki neapzinās arī to, ka pastāv ceļš, pa kuru var atgriezties garīgajā valstībā. Saistītās dvēseles nezina šos svarīgos jautājumus, tāpēc Kungs Čaitanja savā bezcēloņu žēlastībā mācīja Rūpam Gosvāmī garīgās kalpošanas principus. Vēlāk visu cilvēku labad Rūpa Gosvāmī izplatīja šo garīgās kalpošanas zinātņu.

Bhakti-rasāmrita-sindhu prologā (1.1.2.) Rūpa Gosvāmī rakstīja:

hr̥di yasya preraṇayā
pravartito 'harṁ varāka-rūpo 'pi
tasya hareḥ pada-kamalaṁ
vande caitanya-devasya

"Es pazemīgi noliecos pie Dieva Augstākās Personības lotospēdām. Dieva Augstāko Personību sauc par Kungu Čaitanjadēvu, un Viņš man devis tādu iedvesmu, ka no sirds vēlos uzrakstīt kaut ko par garīgo kalpošanu. Tāpēc es rakstu grāmatu par bhakti zinātņu Bhakti-rasāmrita-sindhu."

Kad Kungs Čaitanja sāka mācīt Rūpu Gosvāmī, Viņš vispirms teica: "Dārgais Rūpa, garīgās kalpošanas zinātne ir kā milzīgs okeāns, un tā garumu un plašumu nav iespējams aprakstīt. Tomēr Es centīšos tev izskaidrot šī okeāna dabu, paņemot no tā tikai vienu pilienu. Tu to varēsi pagaršot un sapratīsi, kāds patiesībā ir šis garīgās kalpošanas okeāns."

Tad Kungs paskaidroja, ka šajā brahmāndā jeb Visumā dzīvo neskaitāmas būtnes, kuras saskaņā ar savu auglīgo darbību ceļo no viena dzīvības veida uz otru un no vienas planētas uz otru. Tā kopš neatminamiem laikiem viņas ir ieslodzītas materiālajā esamībā. Patiesībā dzīvās būtnes ir sīkas, neatņemamas Augstākā gara daļiņas. Šrīmad Bhāgavatamā teikts, ka atsevišķās dvēseles garums un platums ir apmēram 1/10 000 daļa no mata galiņa, citiem vārdiem sakot, dvēsele ir tik maza, ka nav redzama. Tas apstiprināts arī Švētāšvatara Upaniśadā. Šrīmad Bhāgavatamas desmitajā dziedājumā viens no četriem Kumāriem Sanandana pirms lielas ziedošanas ceremonijas saka: "Ak, Augstākā Patiesība! Ja dzīvās būtnes nebūtu sīkas Augstākā gara dzirkstelītes, tad katra mazā dzirkstelīte caurstrāvotu visu un pār to nevaldītu nekāds augstāks spēks. Bet, ja dzīvā būtne ir maziņa, neatņemama Visaugstā Kunga daļiņa, tad pār to gluži dabīgi valda augstāka enerģija jeb spēks. Tāds ir

istenais dzīvās būtnes stāvoklis, un, to saglabājot, būtne sasniedz pilnīgu brīvību." (Bhāg. 10.87.30.) Ja būtne kļūdaini uzskata, ka savā stāvoklī līdzinās Dieva Augstākajai Personībai, tad viņu piesārņo vienības mācība un visas pūles dzīvot pārpasaulīgi ir veltīgas.

Kungs Čaitanja turpināja Šrīmad Bhāgavatamas mācības skaidrojumu, norādot, ka pastāv divējādas dzīvās būtnes: mūžīgi brīvās un mūžīgi saistītās. Mūžīgi saistītās dzīvās būtnes arī ir divu veidu: kustīgās un nekustīgās. Būtnes, kas nekustas, piemēram, koki, atrodas vienā vietā, un tās pieskaitāmas nekustīgajām būtnēm, bet tās, kas kustas, piemēram, putni un zvēri, tiek sauktas par "džangamām" (kustīgajām būtnēm). Šīs būtnes tiek tālāk iedalītas trijās daļās: tajās, kas lido debesīs, tajās, kas peld ūdenī, un tajās, kas staigā pa zemi. Starp daudzajiem miljoniem un miljardiem dzīvo būtņu, kas dzīvo uz zemes, cilvēku ir pavisam maz. No šiem nedaudzajiem cilvēkiem lielam vairumam neko nezina par garīgo dzīvi, ir netīri paradumos un netic Dieva Augstākās Personības esamībai. Var teikt, ka lielākā daļa cilvēku dzīvo līdzīgi dzīvniekiem. Viņus nemaz nevar pieskaitīt tiem, kas dzīvo civilizētu dzīvi. Ļoti grūti atrast pat dažus cilvēkus, kuri tic rakstiem un Dieva esamībai, kā arī pareizi darbojas. Tos, kuri tic garīgajām vērtībām, sauc par ārjām. Šis vārds apzīmē cilvēkus, kuri tic attīstībai garīgajā dzīvē. Rakstu vērtībām un civilizācijas attīstībai tic divu veidu cilvēki – taisnie un netaisnie. Taisnīgie parasti veic auglīgus darbus, lai kaut ko saņemtu un apmierinātu jutekļus. Un no daudziem cilvēkiem, kuri taisnīgi darbojas, lai apmierinātu jutekļus, tikai daži kaut ko uzzina par Absolūto Patiesību. Viņus sauc par gjanī jeb empīriskajiem filozofiem. No daudziem simtiem un tūkstošiem empīrisko filozofu tikai retais patiešām sasniedz atbrīvi. Kad cilvēks ir atbrīvots, viņš teorētiski saprot, ka dzīvā būtne nesastāv no materiālajiem elementiem, ka tā ir garīga dvēsele, kas atšķiras no matērijas. Ja kāds šo mācību saprot teorētiski, tad viņu var saukt par atbrīvotu, bet patiesībā mukta jeb atbrīvota dvēsele ir tas, kurš zina, ka savā dabīgajā stāvoklī viņš ir mūžīgs Dieva Kunga kalps. Tādas atbrīvotas dvēseles ar ticību un mīlestību kalpo Dievam Kungam, un viņas sauc par krišna-bhaktām jeb cilvēkiem, kas apzinās Krišnu.

Krišna-bhaktas ir brīvi no visām materiālajām vēlmēm. Tie, kuri ir atbrīvoti teorētiski, zinot tikai to, ka dzīvā būtne nav materiāla, joprojām var kaut ko vēlēties, lai gan var tikt pieskaitīti atbrīvotajām dvēselēm. Viņu galvenā vēlme ir saplūst ar Dieva Augstāko Personību. Šādi cilvēki parasti ir ļoti pieķērušies Vēdu rituāliem un labiem darbiem, kurus veic, lai baudītu materiālu labklājību. Pat tad, ja viņiem izdodas pacelties pāri materiālajām baudām, tie joprojām vēlas baudīt garīgo valstību, saplūstot ar Visaugstā Kunga esamību. Daži no viņiem ar jogu cenšas iegūt mistiskos spēkus. Kamēr vien būtnes sirdī saglabājas tādas vēlmes, būtne nespēj saprast tīru garīgo kalpošanu. Ja cilvēku nepārtraukti satrauc vēlmes, viņš nevar būt mierīgs. Patiešām, kamēr vien pastāv kāda vēlme pēc materiālas pilnības, cilvēks nevar būt mierīgs. Tā kā Kunga Krišnas bhaktas nevēlas neko materiālu, viņi šajā materiālajā pasaulē ir vienīgās mierīgās personības. To apstiprina Šrīmad Bhāgavatama:

*muktānām api siddhānām
nārāyaṇa-parāyaṇaḥ
su-durlabhaḥ prasāntātmā
koṭiṣv api mahā-mune*

"Ak, diženais gudrais, starp daudziem miljoniem atbrīvotu personību un cilvēku, kas sasnieguši panākumus mistiskajā jogā, ir ļoti grūti atrast tādu, kurš būtu Dieva Augstākās Personības bhakta un kurš būtu mierīgs." (Bhāg. 6.14.5.)

Tādā veidā Kungs Čaitanja paskaidroja, ka no daudziem tūkstošiem un miljoniem dzīvo būtņu, kas klejo pa materiālo pasauli, cilvēks, kurš ar Kunga Krišnas un garīgā skolotāja žēlastību saņem garīgās kalpošanas sēklu, ir ļoti rets un ļoti veiksmīgs. Dievbijīgs jeb reliģiozs cilvēks parasti labprāt iet uz dažādiem tempļiem un godina dievības. Un, ja tā iznāk, ka šāds cilvēks nezinot noliecas Kunga Višņu priekšā vai saņem vaišnava, Kunga bhaktas, svētību, tad viņš gūst iespēju tuvoties Dieva Augstākajai

Personībai. To var labi saprast no diženā gudrā Nāradas dzīves stāsta, kas aprakstīts Šrīmad Bhāgavatamā. Nārada savā iepriekšējā dzīvē kalpoja vaišnaviem. Dieva Kunga bhaktas Nārada svētīja, un viņš kļuva par diženu gudro. Un pat starp gudrajiem Nārada Muni tiek uzskatīts par visaugstāko.

Vaišnavi jeb bhaktas ir ļoti līdzjūtīgi pret saistītajām dvēselēm. Pat ja bhaktu neviens neaicina, viņš iet no mājas uz māju, lai dotu cilvēkiem gaismu un izvestu viņus no neziņas tumsas, sniedzot zināšanas par to, ka dzīvā būtne savā dabīgajā stāvoklī ir Kunga Krišnas kalps. Dievs Kungs šādiem bhaktām ir devis īpašas spējas izplatīt ļaudīm bhakti jeb Krišnas apziņu. Tādi bhaktas ir autoritatīvi garīgie skolotāji, un ar viņu žēlastību saistītās dvēseles saņem garīgās kalpošanas sēklu. Cilvēks pirmo reizi novērtē Dieva Augstākās Personības bezcēloņu žēlastību tad, kad saskaras ar īstenu garīgo skolotāju, kurš var pacelt saistīto dvēseli līdz augstākajam bhakti stāvoklim. Tāpēc Kungs Čaitanja sacīja, ka ar garīgā skolotāja žēlastību cilvēks var sasniegt Dieva Kunga bezcēloņu žēlastību, bet ar Dieva Augstākās Personības žēlastību – garīgā skolotāja žēlastību.

Tādējādi ar garīgā skolotāja un Krišnas žēlastību cilvēks saņem garīgās kalpošanas sēklu. Sēkla tikai jāiestāda sirds dārzā, tāpat kā dārznieks iedēsta vērtīga koka sēklu. Pēc iestādīšanas tā ir jālaista, klausoties un daudzīnot Visaugstā Kunga svēto vārdu vai tīru bhaktu sabiedrībā runājot par garīgās kalpošanas zinātnei. Tad no sēklas izdīgst garīgās kalpošanas asns un sāk augt. Stāds izaug ļoti liels, iziet ārpus Visuma un ieiet pārpasaulīgajā gaisotnē, kur visu šķīsta brahmadžoti starojums. Augs caur brahmadžoti aizstiepjas līdz Golokas Vrindāvanas planētai. Tur tas rod patvērumu pie Krišnas lotospēdām. Tāds ir garīgās kalpošanas galamērķis. To sasniežot, augš dod Dieva mīlestības augli. Tomēr svarīgi, lai bhakta jeb pārpasaulīgais dārznieks katru dienu laistītu augu ar daudzīnāšanu un klausīšanos. Ja to nedara, tad augš var nokalst.

Kungs Čaitanja Rūpam Gosvāmī teica, ka, laistot bhakti auga sakni, ļoti jāuzmanās. Kad stāds ir paaudzies, var atnākt kāds dzīvnieks un to apēst vai samīdīt. Kad dzīvnieks apēd auga zaļās lapas, tad augš parasti iet bojā. Visbīstamākais dzīvnieks ir traks zilonis, jo, ieejot dārzā, tas samīn visus augus un kokus. Tīra Dieva Kunga bhaktas apvainojumu sauc par vaišnavāparādhu – traka zilona apvainojumu. Ja cilvēks garīgi kalpo, bet apvaino tīra bhaktas lotospēdas, tad viņa garīgā dzīve var tikt pilnīgi izpostīta. Tāpēc bhakti augš rūpīgi jāaizsargā un jākopj; bhaktam jāuzmanās no apvainojumiem. Ja būsīm uzmanīgi, augš zels un plauks.

Pastāv desmit galvenie svētā vārda apvainojumi. Pirmais apvainojums ir zaimot diženu bhaktu, kurš cenšas izplatīt svētā vārda slavu pa visu pasauli. Krišnas svētais vārds neatšķiras no Krišnas, un cilvēks, kas cenšas izplatīt svēto vārdu pa visu pasauli, ir ļoti dārgs Kungam. Krišna nepacieš tīru bhaktu apvainošanu. Otrais apvainojums ir noliegt, ka Kungs Višnu ir Absolūtā Patiesība. Starp Kunga vārdu, īpašībām, veidolu, rotaļām un darbību nav nekādas atšķirības, un cilvēks, kas tās šķiro, uzskatāms par apvainotāju. Kungs ir visaugstākais, un nav neviena, kas būtu Viņam līdzvērtīgs vai augstāks par Viņu. Tātad, ja cilvēks uzskata, ka Kunga vārdi neatšķiras no padievu vārdiem, viņš apvaino Kungu. Nekādā gadījumā nedrīkst domāt, ka Visaugstais Kungs un padievi ir vienā līmenī.

Trešais apvainojums ir uzskatīt īstenu garīgo skolotāju par parastu cilvēku. Ceturtais apvainojums ir zaimot Vēdu rakstus un tādus autoritatīvus rakstus kā Purānas. Piektais apvainojums ir uzskatīt, ka svētā vārda slava ir pārspīlēta. Sestais apvainojums ir radīt sagrozītas teorijas par svēto vārdu. Septītais apvainojums ir grēkot un domāt, ka svētais vārds pasargās no grēku sekām. Ir zināms, ka svētā vārda daudzīnāšana atbrīvo cilvēku no grēku sekām, bet tas nenozīmē, ka tāpēc drīkstētu grēkot. Tas ir vislielākais apvainojums. Astotais apvainojums ir uzskatīt, ka reliģijas rituāli, askēze, ziedojumi un citi atsacīšanās veidi ir līdzvērtīgi svētā vārda daudzīnāšanai. Svētā vārda daudzīnāšana ir tas pats, kas saskarsme ar Dieva Augstāko Personību. Dievbijīga darbība ir tikai līdzeklis, lai tuvotos Dieva Augstākajai Personībai, un daudzi to veic tikai materiālu mērķu sasniegšanai. Devītais apvainojums ir

sludināt Dieva svēto vārdu neticīgajiem, kuri nevēlas par to klausīties. Un visbeidzot desmitais apvainojums ir saglabāt materiālas pieķeršanās pat pēc tam, kad cilvēks ir klausījies un daudzinajis Dieva svēto vārdu. Ja cilvēks daudzina svēto vārdu bez apvainojumiem, viņš var pacelties līdz atbrīves līmenim. Šajā līmenī viņš ir brīvs no visām materiālajām piesaistībām. Tādējādi, ja cilvēks daudzina svēto vārdu, bet joprojām ir pieķēries kaut kam materiālam, viņš noteikti kādu apvaino.

Ir arī citi apstākļi, kas traucē garīgās kalpošanas stāda augšanu. Līdz ar stādu aug arī materiālo vēlmju nezāles. Kad cilvēks attīsta bhakti, gluži dabīgi, ka daudzi pie viņa nāk, grib kļūt par mācekļiem un piedāvā materiālas dāvanas. Ja cilvēks piesaistās liela mācekļu daudzumam un viņu dotajām materiālajām vērtībām, bet aizmirst īstena garīgā skolotāja pienākumu, tad stāda augšana tiek traucēta. Cilvēks, kas izmanto materiālās ērtības, var tām pieķerties.

Vēl viens trūkums ir vēlme pēc atbrīves. Vienīgajai vēlmei jābūt vēlmei kalpot. Trūkums ir arī ierobežojumu un aizliegumu neievērošana. Autoritatīvos rakstos minēti aizliegumi: nedrīkst pārkāpt laulību, apreibināties, ēst gaļu vai spēlēt azarta spēles. Ja cilvēks cenšas garīgi kalpot, šīs lietas ir aizliegtas. Kas stingri neseko šiem principiem, tam garīgajā kalpošanā var rasties lielas grūtības.

Ja cilvēks nav īpaši uzmanīgs, tad, pat laistot garīgās kalpošanas stādu, aug nezāles un nomāc stāda attīstību. Kad mēs laistām dārzu, tad tas palīdz ne tikai augiem, bet arī nezālēm. Ja dārznieks neierauga un neizravē nezāles, tad tās pāraug un nomāc bhakti augu, bet, ja viņš ir rūpīgs un tiek galā ar nezālēm, tad bhakti stāds aug un sasniedz augstāko mērķi – Goloku Vrindāvanu. Kad dzīvā būtne, kas garīgi kalpo, nobauda Dieva mīlestības augli, tā aizmirst visus reliģiskos rituālus un ekonomiskā stāvokļa uzlabošanu. Viņa vairs nevēlas apmierināt jutekļus un negrib savienoties ar Visaugsto Kungu, saplūstot ar Viņa starojumu.

Pastāv daudzas garīgo zināšanu un pārpasaulīgās svētlaimes pakāpes. Viena pakāpe ir Vēdās ieteiktie ziedošanas rituāli, askēzes un dievbijīgie pienākumi, kā arī nodarbošanās ar mistisko jogu. Par šiem darbiem cilvēks saņem dažādu atalgojumu. Kamēr cilvēks garīgi nekalpo Dievam Kungam, šie atalgojumi var likties ļoti pievilcīgi. Bet mīlestība uz Dievu snauž ikvienā no mums un to var atmodināt ar tīru garīgo kalpošanu, tāpat kā čūskas sakostu cilvēku var atmodināt ar ožamo spirtu.

Tādā veidā pastāstījis par garīgo kalpošanu, Kungs Čaitanja sāka aprakstīt Rūpam Gosvāmī kalpošanu un tās pazīmes. Viņš paskaidroja, ka tīrā garīgajā kalpošanā vienīgā vēlme drīkst būt vēlme pilnveidoties Krišnas apziņā. Krišnas apziņā netiek pielūgti nekādi padievi un var godināt tikai Krišnu; tur nav vietas empīriski spekulatīvai filozofijai vai auglīgai darbībai. Cilvēkam jābūt brīvam no visiem šiem sārņiem. Bhaktam jāpieņem tikai tas, kas ļauj saturēt kopā ķermeni un dvēseli, un jāatsakās no visa, kas palielina ķermeņa vajadzības. Drīkst pieņemt tikai to, kas nepieciešams ķermeņa uzturēšanai. Samazinot ķermeniskās vajadzības, cilvēks var vairāk laika veltīt Krišnas apziņas izkopšanai, daudzina Dieva svētos vārdus. Tīri garīgi kalpot nozīmē nodarbināt visus ķermeņa jutekļus kalpošanā Dievam Kungam. Pašlaik visi mūsu jutekļi ir apzīmējumu pārklāti, jo ķermenim ir apzīmējumi. Tāpēc mēs domājam, ka ķermenis pieder noteiktai sabiedrībai, noteiktai valstij vai noteiktai ģimenei. Tādā veidā ķermeni saista ļoti daudz apzīmējumu. Jutekļi pieder ķermenim, un, kad ķermenis ir pakļauts apzīmējumiem, tad arī jutekļi ir pakļauti. Tāpēc jutekļi ir nodarbināti kalpošanā ģimenei, sabiedrībai, nācijai utt. Tādos apstākļos Krišnas apziņu izkopt nav iespējams. Jutekļi ir jāattīra, un tas ir iespējams, ja cilvēkam ir tīra izpratne par to, ka viņš pieder Krišnam un arī viņa dzīve pieder Krišnam. Bhaktam jāredz, ka viņš pēc savas būtības ir mūžīgs Krišnas kalps. Tādā veidā jutekļus var nodarbināt kalpošanā Kungam. Šādu nodarbošanos sauc par tīru garīgo kalpošanu.

Tīrs bhakta pieņem pārpasaulīgas mīlestības pilnu kalpošanu Kungam, bet atsakās no jebkādas atbrīves, kas dotu iespēju apmierināt jutekļus. Šrīmad Bhāgavatamā (3.29.11.–13.) Kungs Kapila paskaidro, ka, tiklīdz tīrs bhakta dzird par katrā sirdī esošās Dieva Augstākās Personības godību un

pārpasaulīgajām īpašībām, viņa prāts pievēršas Kungam, tāpat kā Gangas ūdens plūst uz jūru. Šāda spontāna pieķeršanās kalpošanai Dieva Augstākajai Personībai tīrā garīgajā kalpošanā ir vissvarīgākā. Garīgā kalpošana ir tīra tad, kad cilvēks kalpo Visaugstajam Kungam bez jebkāda savtīguma un viņu netraucē materiāli kavēkli. Tīrs bhakta pat nevēlas dzīvot uz planētas, kur dzīvo Visaugstais Kungs, viņš negrib tādu varenību, kāda ir Dievam, viņš netiecas iegūt tādu veidolu kā Kungam, viņš nevēlas dzīvot blakus Kungam, saplūst ar Viņa esamību utt. Pat ja Dievs Kungs piedāvātu šādus atalgojumus, bhakta no tiem atteiktos. Bhakta ir tik ļoti iegrimis pārpasaulīgajā, mīlestības pilnajā kalpošanā Kungam, ka viņam nav laika prātot par kaut kādiem labumiem. Viņš domā tikai par kalpošanu. Kā materiālistisks darījumu cilvēks ir iegrimis darījumos un nedomā ne par ko citu, tā arī tīrs bhakta, kas kalpo Dievam Kungam, nedomā ne par ko citu, kā vienīgi par kalpošanu.

Ja cilvēks ir tik dziļi gremdējies kalpošanā, viņš atrodas augstākajā bhakti līmenī. Ar tādu pārpasaulīgu, mīlestības pilnu kalpošanu pietiek, lai izkļūtu no maijas ietekmes un nobaudītu tīru mīlestību uz Dievu. Kamēr vien cilvēks vēlas materiālus labumus vai atbrīvi, ko var saukt par divām vilinājuma raganām, viņš nespēj nobaudīt pārpasaulīgas, mīlestības pilnas kalpošanas garšu.

Garīgajai kalpošanai ir trīs pakāpes: pirmajā pakāpē cilvēks sāk izkopt bhakti, otrajā pakāpē – izprot kalpošanu, bet trešajā, visaugstākajā pakāpē, viņš sasniedz mīlestību uz Dievu. Garīgo kalpošanu var izkopt deviņos veidos: klausoties, daudzinot svēto vārdu, atceroties utt. Pirmajā pakāpē cilvēks izmanto visus šos paņēmienus. Ja kāds ar ticību un mīlestību daudzina un klausās svēto vārdu, tad viņš pamazām atbrīvojas no visām materiālajām bažām. Cilvēks sāk vairāk ticēt garīgajai kalpošanai un pārliecinās, ka var sasniegt augstāko pilnību. Tādā veidā viņš var kļūt stingrs bhakta, aizvien vairāk izjust kalpošanas garšu, pieķerties tai un sasniegt ekstāzi. Tas notiek Dieva mīlestības sākuma pakāpē. Ekstāzi rada garīgā kalpošana. Turpinot klausīšanos un daudzināšanu, pieķeršanās pāraug mīlestībā uz Dievu.

Trešajā pārpasaulīgās Dieva mīlestības pakāpē attīstība turpinās un rodas pārpasaulīgas pieķeršanās, emocijas, ekstāze un ārkārtīgi stipra piesaistība. To apzīmē ar terminiem rāga, anurāga, bhāva un mahābhāva. Attīstību no vienas pakāpes uz otru var salīdzināt ar cukurniedres sulas sabiezēšanu. Sākumā cukurniedres sula ir pavisam šķidra, tad, ūdenim iztvaikojot, tā sabiezē un pārvēršas sīrupā, līdz galu galā sabiezē tik tālu, ka kļūst par cukuru, ledeni utt. Kā šķidra cukurnieres sula pāriet no viena stāvokļa otrā, tā arī pārpasaulīgā mīlestība uz Visaugsto Kungu attīstās no zemākajām pakāpēm uz augstākajām.

Tas, kurš patiešām sasniedz pārpasaulību, kļūst stingrs. Kas vēl nav tādā līmenī un nav stingrs, tas var krist. Bet, nonākot pārpasaulīgajā līmenī, no kritieniem vairs nav jābaidās. Šo pakāpi apzīmē ar terminu sthāji-bhāva. Pastāv arī augstākas pakāpes, un tās sauc par vibhāvu, anubhāvu, sātviķu un vjabhičārī. Sasniedzot šīs pakāpes, parādās rasa jeb pārpasaulīga darbība attiecībā ar Visaugsto Kungu. Tādu mīlestību starp mīlētāju un iemīloto parasti sauc par Krišna-bhakti-rasu. Jāpiezīmē, ka pārpasaulīgā savstarpējā mīlestība norisinās stabilā stāvoklī sthāji-bhāvā, kā tika paskaidrots iepriekš. Vibhāvas pamats ir sthāji-bhāva, un visas pārējās darbības palīdz vēl vairāk attīstīt pārpasaulīgo mīlestību.

Pārpasaulīgās mīlestības ekstāzei ir divas sastāvdaļas: konteksts un ekstāzes cēlonis. Kontekstam arī ir divas daļas: subjekts un objekts. Savstarpējā garīgā kalpošana ir subjekts, un Krišna ir objekts. Ekstāzes cēloņi ir pārpasaulīgās īpašības. Tas nozīmē, ka Krišnas pārpasaulīgās īpašības bhaktā izraisa vēlēšanos kalpot Kungam. Filozofi impersonālisti (mājāvādī) apgalvo, ka Absolūtajai Patiesībai nav nekādu noteiktu īpašību, bet vaišnavu filozofi norāda, ka Absolūto Patiesību sauc par nirgunu (bez īpašībām) tāpēc, ka tai nav materiālu īpašību. Tas nenozīmē, ka tai nav garīgu īpašību. Patiešām Dieva Kunga garīgās īpašības ir tik diženas un apbuošas, ka tās var piesaistīt pat atbrīvotu dvēseli. Tas ir

izskaidrots Šrīmad Bhāgavatamā ātmārāmas pantā, kur teikts, ka cilvēku, kurš jau atrodas sevis apzināšanās līmenī, piesaista Krišnas pārpasaulīgās īpašības. Tas nozīmē, ka Krišnas īpašības nav materiālas, bet tīras un pārpasaulīgas.

Augstāko ekstāzes pakāpi raksturo trīspadsmit pārpasaulīgas darbības: (1) dejošana, (2) vērtīšanās pa zemi, (3) dziedāšana, (4) plaušķināšana, (5) ķermeņa apmatojuma celšanās stāvus, (6) skaļi saucieni, (7) žāvāšanās, (8) elpošana ar grūtībām, (9) sabiedrisko normu aizmirstāšana, (10) siekalošanās, (11) smiešanās, (12) sāpes, (13) klepošana. Visas šīs pazīmes nenāk reizē, bet gan atbilstoši pārpasaulīgajām attiecībām. Reizēm izceļas viena pazīme, reizēm cita.

Pastāv piecu veidu pārpasaulīgās rāsas jeb attiecības. Sākotnējā pakāpe ir šānta-rati, kurā cilvēks ir brīvs no materiālajiem sārņiem un spēj saprast Dieva Augstākās Personības varenību. Šajā pakāpē cilvēks vēl gluži neuzsāk pārpasaulīgo, mīlestības pilno kalpošanu Dievam Kungam, jo šis ir neitrāls stāvoklis. Otrā pakāpe ir dāsja-rati, un tajā cilvēks saprot, ka viņš vienmēr ir pakļauts Visaugstajam Kungam un atkarīgs no Augstākās Personības bezcēloņu žēlastības. Šajā pakāpē cilvēkā pamostas dabīga pieķeršanās, kādu jūt dēls, kas izaudzis un sācis novērtēt visu tēva doto. Šajā pakāpē dzīvā būtne vēlas kalpot nevis majai jeb maldiem, bet Visaugstajam Kungam. Trešajā sakhja-rati pakāpē attīstās pārpasaulīga mīlestība, un cilvēka attiecības ar Visaugstāko ir tādas, ka viņi viens otru vienādi mīl un ciena. Šajā pakāpē pilnveidojoties, dzīvā būtne ar Visaugsto Kungu joko, un viņu izturēšanās kļūst brīva, tie smejas utt. Dzīvajai būtnei un Augstākajai Personībai šajā pakāpē ir draugu attiecības, un cilvēks ir brīvs no visām saitēm. Dzīvā būtne gandrīz aizmirst, ka viņa ir zemāka un tajā pat laikā ārkārtīgi ciena Augstāko Personību.

Ceturtajā, vātsalja-rati pakāpē, brālīgā pieķeršanās pāraug vecāku attiecībās. Šajā pakāpē dzīvā būtne cenšas būt par Dieva tēvu vai māti. Dzīvā būtne nevis godina Dievu Kungu, bet, būdama Dieva Kunga tēvs vai māte, kļūst par Augstākās Personības pielūgsmes objektu. Šajā pakāpē Dievs Kungs kļūst atkarīgs no sava tīrā bhaktas žēlastības un klausā bhaktam, kad tas Viņu audzina. Bhakta sasniedz tādu līmeni, ka viņš var apskaut Visaugsto Kungu un pat noskūpstīt Viņa galvu. Piektā pakāpe madhura-rati ir īstena, pārpasaulīga laulības mīlestība, attiecības starp mīlētāju un iemīļoto. Šajā pakāpē Krišna un Vradžas jaunavas skatījās viens uz otru, jo šādā līmenī mīlētāji viens uz otru raugās, reizēm novērš skatu, saka viens otram patīkamus vārdus, smaida utt.

Bez šīm piecām primārajām rāsām vai attiecībām ir septiņas sekundārās rāsas, kurās cilvēks smejas, redz brīnišķīgus skatus, viņam ir bruņnieciskas attiecības, viņš jūt žēlumu, dusmas, šausmas un viņu piemeklē bojāeja. Piemēram, Bhīšma bija karavīrs, un viņa attiecības ar Krišnu bija bruņnieciskas. Turpretī Hiranjakašipu rasa bija šausmas un bojāeja. Piecas primārās rāsas tīra bhaktas sirdī atrodas pastāvīgi, bet septiņas sekundārās rāsas reizēm parādās, reizēm pazūd, lai bagātinātu primāro rasu aromātu un garšu. Papildinājušas primāro rasu, tās izzūd.

Deviņi jogi – Kavi, Havi, Antarīkša, Prabudha, Pipalājana, Āvirhotra, Dravida jeb Drumila, Čamasa un Karabhādžana – ir šānta-bhaktu jeb neitrālā līmeņa bhaktu piemērs. Šīs pakāpes piemērs ir arī četri Kumāri (Sanaka, Sanandana, Sanatkumāra un Sanātana). Otrās pakāpes bhaktas, tas ir, dāsjas jeb kalpošanas bhaktas, ir Raktaka, Čitraka un Patraka Gokulas rasā. Viņi visi ir Krišnas kalpi. Dvārakā šīs pakāpes piemērs ir Dāruka, bet uz Vaikunthas planētām – Hanumāns un citi. Bhaktas trešajā, draudzības, pakāpē ir Šrīdāma Vrindāvanā, kā arī Bhīma un Ardžuna Dvārakā un Kurukšētras kaujas laukā. Varētu minēt arī daudzus citus. Runājot par cilvēkiem, kuri mīlēja Krišnu ar vecāku mīlestību, var minēt tādas bhaktas kā Jašodu un Mahārādžu Nandu, tas ir, Krišnas māti, tēvu, tēvoci un citus radus. Bhaktas laulības mīlestībā ir Vradžas un Vrindāvanas jaunavas, kā arī Dvārakas valdnieces un laimes dievietes. Šajā rasā ir neskaitāmi daudz bhaktu.

Pieķeršanos Krišnam arī var iedalīt divās pamatdaļās. Pirmajā līmenī pieķeršanās ir cieņas un

godbijības pilna. Šo pieķeršanās veidu raksturo zināms brīvības trūkums, kā tas izpaužas Mathurā un uz Vaikunthas planētām. Šajās Dieva Kunga mājvietās pārpasaulīgas, mīlestības pilnas kalpošanas gars ir ierobežots. Turpretī Gokulā Vrindāvanā savstarpējā mīlestība ir brīva, un, kaut arī ganu zēni un Vrindāvanas jaunavas zina, ka Krišna ir Dieva Augstākā Personība, viņi neizturas godbijīgi, jo attiecības ar Krišnu ir ļoti tuvas. Piecās galvenajās pārpasaulīgajās attiecībās cieņa un godbijība reizēm traucē, aizklājot Dieva Kunga patieso diženumu un kavējot kalpošanu Kungam. Draudzībā, vecāku mīlestībā un laulības mīlestībā godbijība samazinās. Piemēram, kad Krišna atnāca kā Vasudēvas un Dēvakī dēls, tad vecāki godbijīgi lūdza Kungu, jo saprata, ka Visaugstais Kungs Krišna jeb Višnu atnācis pie tiem kā viņu dēls. To apstiprina Šrīmad Bhāgavatama (10.44.51.). Lai gan Visaugstais Kungs atnāca kā Dēvakī un Vasudēvas bērns, Dēvakī un Vasudēva vērsās pie Krišnas ar lūgšanām. Arī Ardžuna, redzot Dieva Kunga Visuma veidolu, bija nobijies un lūdza piedošanu par to, ka bija izturējies pret Krišnu kā pret tuvu draugu. Būdam draugs, Ardžuna bieži vien izturējās pret Dievu Kungu bez īpašas cieņas, bet, ieraudzījis briesmīgo Visuma veidolu, sacīja:

*sakheti matvā prasabhaṁ yad uktaṁ
he kṛṣṇa he yādava he sakheti
ajānatā mahimānaṁ tavedaṁ
mayā pramādāt praṇayena vāpi*

*yac cāvahāsārtham asat-kṛto 'si
vihāra-śayyāsana-bhojaneṣu
eko 'tha vāpy acyuta tat-samakṣaṁ
tat kṣāmaye tvāṁ aham aprameyam*

"Es Tevi esmu neapdomīgi saucis par Krišnu, Jādavu, draugu, nezinot Tavu godību. Piedod visu, ko esmu nodarījis mīlestībā vai neprātā. Daudzkārt esmu jokojis par Tevi, gan kopā atpūšoties un gulot, gan sēžot un ēdot, reizēm divatā, reizēm draugu pulkā. Lūdzu, piedod visus šos apvainojumus!" (Bg. 11.41.-42.)

Arī, kad Krišna jokoja ar Rukminī, viņa nobijās, ka Krišna to pametīs, un uztraucās tik ļoti, ka viņai no rokām izkrita vēdekļis, un Rukminī paģība, bez samaņas nokrizdama uz grīdas. Kas attiecas uz Jašodu, Krišnas māti Vrindāvanā, Šrīmad Bhāgavatamā (Bhāg. 10.8.45.) teikts:

*trayā copaniṣadbhiś ca
sāṅkhya-yogaiś ca sāvataiḥ
upagīyamāna-māhātmyaṁ
hariṁ sāmānyatātmajam*

Dieva Personība, kuru godina visas Vēdas un Upanišadas, kā arī sāṅkhjas filozofija un visi autoritatīvie raksti, bija piedzimis viņas klēpī. Vēl ir teikts (Bhāg. 10.9.12.), ka māte Jašoda sasēja mazo Krišnu ar auklu, it kā Viņš būtu parasts dēls, kas piedzimis no ķermeņa. Ir arī citi apraksti, kuros minēts, ka bhaktas izturas pret Krišnu kā pret parastu cilvēku (Bhāg. 10.18.24.). Patiešām, kad draugi, ganu zēni, uzvarēja Krišnu kādā spēlē, Viņš tos, īpaši Šrīdāmu, nesa uz saviem pleciem.

Runājot par gopī attiecībām ar Šrī Krišnu Vrindāvanā, Šrīmad Bhāgavatamā (10.30.36.–40.) teikts, ka tad, kad Šrī Krišna aizveda Šrīmatī Rādhiku no rāsas dejas, Viņa domāja, ka Krišna visas pārējās gopī atstājis. Lai gan visas gopī bija vienlīdz skaistas, Krišna tādā veidā iepriecināja Rādhiku, un Viņa ar lepnumu sāka domāt: "Mans mīlais Kungs Krišna ir atstājis visas daiļās gopī un ir apmierināts ar Mani vienu pašu." Mežā Viņa Krišnam pateica: "Mīlais Krišna, Es vairs nespēju paiet, ved Mani, kur vien gribi." Krišna atbildēja: "Nāc, atbalsties pret Manu plecu!" To pateicis, Viņš pazuda, atstājot izmisušo Šrīmatī Rādhiku vienu.

Kad Krišna aizgāja no rāsas dejas, gopī, žēlabu pārņemtas, teica: "Mīlais Krišna, mēs pametām vīrus, dēlus, radus, brāļus un draugus un atnācām uz šejieni! Neklausīdamas viņu padomam, mēs ieradāmies

pie Tevis, un Tu pats vislabāk zini, kādēļ esam atnākušas. Tu zini, ka mūs šurp atvilinājusi Tavas flautas brīnišķīgā skaņa. Bet Tu biji tik viltīgs, ka nakts vidū pameti mūs, meitenes un sievietes, vienas! Tas nu gan nav labi."

Vārds šama nozīmē "prāta savaldīšana", neļaujot tam dažādos veidos novirzīties un vērstot to uz Dieva Augstāko Personību. Ja prāts ir vērst uz Visaugsto Kungu, tad cilvēks atrodas šamas līmenī. Šajā līmenī bhakta zina, ka Krišna ir pamats visam, ko viņš jebkad pieredzējis. Tas paskaidrots arī Bhagavad-gītā (Bg. 7.19.). Tāds cilvēks spēj saprast, ka Krišna atrodas visā un ir klāt katrā kosmiskās izpausmes daļā. Lai gan Visaugstais Kungs valda pār visu un viss atrodas Viņa enerģijā, viss ir arī atšķirīgs no Krišnas, no Viņa personiskā veidola. Arī Bhakti-rasāmrita-sindhu teikts, ka cilvēks, kas to izprot un kura saprāts ir vērst uz Krišnu, ir sasniedzis šamas līmeni, vēl jo vairāk, Dieva Augstākā Personība saka: šamo manniṣṭhatā buddhēh – kamēr cilvēks nav pacēlies līdz šānta-rati līmenim, viņš nevar labi zināt Krišnas diženumu vai dažādo Kunga enerģiju izplatību, kuras ir visu izpausmju cēlonis. Šis jautājums izskaidrots arī Śrīmad Bhāgavatamā (Bhāg. 11.19.36.).

*śamo man-niṣṭhatā buddher
dama indriya-saṁyamaḥ
titikṣā duḥkha-sammaṛṣo
jihvopastha jayo dhritih*

Prāta stingrību var sasniegt tikai tāds cilvēks, kurš secinājis, ka Dieva Augstākā Personība ir visa pirmavots. Un, kad cilvēks spēj savaldīt jutekļus, tad viņš ir šamas līmenī. Ja kāds ir gatavs uzņemties jebkuras ciešanas, lai spētu valdīt pār jutekļiem un savaldīt prātu, tad to sauc par titikšu jeb spēju paciest. Un, ja cilvēks spēj savaldīt mēles un dzimumorgānu vēlmes, tad to sauc par dhritih. Kas ir dhritih, tas kļūst par dhīru jeb iegūst mieru. Mierīgu cilvēku nekad nesatrauc mēles un dzimumorgānu vēlmes.

Ja cilvēks spēj pastāvīgi vērst prātu uz Krišnu, tad viņš var sasniegt stingru stāvokli Krišnas apziņā – šānta-rasu. Kas sasniedz šānta-rasu, tas iegūst nesatricināmu ticību Krišnam un zaudē visas materiālās vēlmes. Šānta-rasai raksturīga stingra ticība Krišnam un visu ar Krišnu nesaistīto vēlmju izbeigšanās. Šis pazīmes piemīt arī visām pārējām rasām, tāpat kā skaņa sastopama arī citās pamatvielās (gaisā, ugunī, ūdenī un zemē), jo radusies no telpas. Gluži tāpat šīs divas šānta-rasas pazīmes atrodamas visās pārējās pārpasaulīgajās attiecībās, t.i., dāsajā (kalpošanā), sakhjā (draugu attiecībās), vātsaljā (vecāku mīlestībā) un madhura-rasā (laulības mīlestībā).

Kad mēs runājam par to, kas nav Krišna, vai par vēlmi, kas nav saistīta ar Krišnu, tas nenozīmē, ka kaut kas pastāv ārpus Krišnas. Īstenībā nekas nevar būt "nesaistīts ar Krišnu", jo viss ir radies no Krišnas enerģijas. Tā kā Krišna neatšķiras no savām enerģijām, viss netieši ir Krišna. Piemēram, visām dzīvajām būtnēm ir apziņa, un, kad apziņa ir vēsta uz Krišnu (Krišnas apziņa), tad tā ir tīra, bet, kad apziņa ir virzīta uz kaut ko atšķirīgu no Krišnas vai vēsta uz jutekļu apmierināšanu, tad to var saukt par ne-Krišnas apziņu. Tādējādi priekšstats par kaut ko atšķirīgu no Krišnas rodas no mūsu piesārņotības. Turpretī tīrā stāvoklī nav nekā cita kā vienīgi Krišnas apziņa.

Dzīva interese par Krišnu, izpratne, ka Krišna ir mans un es piederu Krišnam, tāpēc mans uzdevums ir apmierināt Krišnas jutekļus, ir raksturīga pakāpēm, kas augstākas par neitrālo šānta-rasu. Tikai saprotot Krišnas varenību, cilvēks var sasniegt šānta-rasas līmeni, kurā var godināt bezpersonisko Brahmanu vai Paramātmu. Bezpersonisko Brahmanu un Paramātmu godina tie, kas nodarbojas ar empīriskiem filozofiskiem prātojumiem un mistisko jogu. Tomēr, kad cilvēks ir pilnveidojies Krišnas apziņā jeb garīgajā izpratnē, viņš spēj saprast, ka Paramātma, Virsdvēsele, ir mūžīgi godināma, un uztic sevi Viņai. *Bahūnām janmanām ante jñānavān mām prapadyate* (Bg. 7.19.): "Kas daudzas jo daudzas dzimšanas godinājis Brahmanu un Paramātmu, uztic sevi Vāsudēvam, augstākajam saimniekam, un

atzīst sevi par mūžīgu Vāsudēvas kalpu, tas kļūst par diženu dvēseli pārpasaulīgajā apziņā." Tad cilvēkam izveidojas attiecības ar Augstāko Absolūto Patiesību, kuras apzīmē ar terminiem "biezas" un "plānas", un šo attiecību dēļ viņš sāk kaut kādā veidā ar mīlestību kalpot Dieva Augstākajai Personībai, tādējādi neitrālās attiecības, ko sauc par šānta-rasu, pāraug dāsja-rasā – kalpošanā.

Dāsja-rasas līmenī visvairāk izpaužas godbijība pret Visaugsto Kungu, tas ir, dāsja-rasā cilvēks spēj saprast Visaugstā Kunga diženumu. Šai sakarībā jāpiemin, ka šānta-rasas līmenī nav garīgas darbības, bet dāsja-rasas līmenī sākas kalpošana. Tādējādi dāsja-rasā ir zināmas šānta-rasas iezīmes, bet klāt nāk pārpasaulīgās kalpošanas garšas apziņa.

Šānta-rasā un dāsja-rasā noteikti ietilpst pārpasaulīgas īpašības, bet tām pāri stāv vēl viena īpašība – slēpta pieķeršanās, tīra pārpasaulīga mīlestība. Šādu mīlestību uz Augstāko Personību apzīmē ar terminu višrambha. Višrambhas jeb brālīgu attiecību līmenī cilvēks vairs nejūt godbijību pret Dieva Augstāko Personību. Tādējādi pārpasaulīgajām draugu attiecībām sakhja-rasai ir trīs pārpasaulīgas pazīmes: diženuma apziņa, kalpošanas apziņa un tuvas attiecības bez godbijības. Tātad sakhja-rasā jeb draugu attiecībās pārpasaulīgu īpašību ir vēl vairāk.

Gluži tāpat vecāku mīlestības līmenim vātsalja-rasai ir četras īpašības. Trijām iepriekš minētajām īpašībām klāt nāk izjūta, ka Visaugstais Kungs ir atkarīgs no bhaktas žēlastības. Bhakta, būdams Dieva Augstākās Personības tēvs vai māte, reizēm norāj Kungu un uzskata sevi par Kunga uzturētāju. Pārpasaulīgā izjūta, ka bhakta ir Augstākā uzturētāja uzturētājs, ir ļoti patīkama gan bhaktam, gan Visaugstajam Kungam.

Kungs teica, lai Šrīla Rūpa Gosvāmī par garīgās kalpošanas zinātni uzraksta pārpasaulīgu grāmatu Bhakti-rasāmrita-sindhu un atklāj šo piecu pārpasaulīgo attiecību saturu. Šajā diženajā darbā izskaidrots, kā pārpasaulīgās šānta-rasas attiecības, nesatricināma ticība Krišnam, tālāk attīstās par dāsja-rasu, kurā ir kalpošanas gars, un pēc tam par sakhja-rasu jeb draugu attiecībām. Šajās attiecībās nav baiļu, un tālāk tās pāriet vecāku mīlestības pārpasaulīgajā līmenī, kurā cilvēks uzskata sevi par Dieva Kunga uzturētāju. Visu šo attiecību virsotne un augstākais līmenis ir laulības mīlestība madhura-rasa, kurā visas iepriekšējās pārpasaulīgās attiecības pastāv vienlaicīgi.

Otrā nodaļa. Sanātana Gosvāmī

*vande 'nantādbhutaiśvaryaṃ
śrī-caitanya-mahāprabhum
nīco 'pi yat-prasādāt syād
bhakti-śāstra-pravartakaḥ*

Es pazemīgi noliecos Kunga Čaitanjas Mahāprabhu priekšā. Ar Viņa žēlastību pat viszemākais cilvēks var atrast ceļu uz pārpasaulīgo garīgo kalpošanu Dievam Kungam.

Pieņēmis atsacīšanās dzīves kārtu (sanjāsu), Kungs Čaitanja ceļoja pa visu Indiju. Ceļojuma laikā Viņš nonāca Maldahā (apgabals Bengālijā). Tur bija ciems Rāmakeli, kurā dzīvoja divi Navaba Huseina Šaha valdības ministri. Viņus sauca Dabirs Khāss un Sākara Malliks, bet vēlāk – Sanātana Gosvāmī un Rūpa Gosvāmī. Kunga Čaitanjas iedvesmoti, viņi nolēma pamest valdības darbu un pievienoties Čaitanjas sankīrtanas kustībai.

Tā izlēmuši, abi brāļi tūlīt sāka rīkoties, lai atbrīvotos no materiālajiem darbiem, un uzaicināja divus mācītus brāhmanus izpildīt noteiktus Vēdu reliģiskos rituālus, kas ļautu sasniegt pilnīgu atbrīvi un garīgi kalpot Krišnam. Šos sākuma rituālus sauc par puraščarju. Tos pildot, trīs reizes dienā jāgodina senči, jāziedo ugunī un ar cieņu jāpiedāvā ēdiens mācītiem brāhmaniem. Puraščarjai ir piecas sastāvdaļas: laiks, godināšana, cieņa, ziedošana ugunī un ēdiena piedāvāšana brāhmaniem. Šie un arī citi rituāli minēti Hari-bhakti-vilāsā, autoritatīvā norādījumā grāmatā.

Izpildījis šos reliģiskos rituālus, jaunākais brālis Sākara Malliks (Rūpa Gosvāmī) atgriezās mājās, atvezdams līdzīgi daudz naudas, ko bija nopelnījis valdības darbā. Sudraba un zelta monētu bija tik daudz, ka viņš piepildīja ar tām lielu laivu. Visu bagātību viņš vispirms sadalīja divās daļās un vienu daļu izdāvāja brāhmaniem un vaišnaviem. Tādējādi, iepriecinot Dieva Augstāko Personību, viņš atdeva pusi no bagātības cilvēkiem, kuri pārpasaulīgā mīlestībā kalpo Visaugstajam Kungam. Brāhmana uzdevums ir izprast Absolūto Patiesību. Kad brāhmani ir to izpratuši un ar mīlestību kalpo Dievam Kungam, viņus var saukt par vaišnaviem. Brāhmaniem un vaišnaviem vienmēr pārpasaulīgi jākalpo Dievam Kungam, un Rūpa Gosvāmī, izpradzams viņu svarīgo pārpasaulīgo stāvokli, atdeva tiem pusi no savas bagātības. Atlikušo daļu viņš vēlreiz sadalīja uz pusēm, vienu daļu izdalot radniekiem un apgādājamajiem ģimenes locekļiem, otru daļu paturot savām vajadzībām.

Šis bagātības izdališanas veids ir ļoti pamācošs visiem, kas vēlas iegūt garīgās zināšanas. Parasts cilvēks visu bagātību novēl ģimenes locekļiem un tad aiziet no ģimenes, lai pilnveidotos garīgajās zināšanās. Taču Rūpa Gosvāmī rādīja citādu paraugu. Pusi no bagātības viņš ziedoja garīgiem mērķiem. Tas ir labs piemērs visiem. Ceturtā daļa no bagātības, ko Rūpa Gosvāmī atstāja savām vajadzībām, tika uzticēta krietnam tirgotājam, jotajos laikos nebija banku. Desmit tūkstoš monētu tika atstāts vecākā brāļa Sanātanas Gosvāmī izdevumiem.

Tai laikā Rūpa Gosvāmī saņēma ziņu, ka Kungs Čaitanja Mahāprabhu gatavojas doties no Džaganāthas Purī uz Vrindāvanu. Rūpa Gosvāmī aizsūtīja divus ziņnešus, lai noskaidrotu, pa kādiem ceļiem Kungs ies, un nolēma doties uz Mathuru, lai satiktu Kungu. Cik var saprast, Rūpa Gosvāmī saņēma atļauju pievienoties Kungam Čaitanjam, bet Sanātana Gosvāmī ne. Tāpēc Sanātana Gosvāmī uzticēja valdības darbus saviem tiešajiem vietniekiem, bet pats mājās mācījās Šrīmad Bhāgavatamu. Patiesībā viņš pat pieaicināja kādus desmit vai divdesmit mācītus brāhmanus un kopā ar tiem sāka ļoti intensīvi apgūt Šrīmad Bhāgavatamu. Savam darba devējam Navabam viņš paziņoja, ka ir slims. Tomēr valdniekam tik ļoti vajadzēja Sanātanas Gosvāmī padomu valdības jautājumos, ka viņš negaidīti ieradās pie Sanātanas pats. Kad Navabs iegāja mājā, kur atradās Sanātana Gosvāmī un sanākušie brāhmani, visi goddevīgi piecēlās un piedāvāja apsēsties.

"Tu teici, ka esi slims," Navabs sacīja Sanātanam Gosvāmī. "Bet es atsūtīju pie tevis savu ārstu, un viņš teica, ka esi pilnīgi vesels. Nesaprazdams, kāpēc tu neierodies darbā un ziņo, ka esi slims, es atnācu pats. Atklāti sakot, tava uzvedība liek man uztraukties. Tu labi zini, ka esmu pilnīgi atkarīgs no tevis un no tava darba valdībā. Es varēju darīt citus darbus, jo paļāvos uz tevi. Ja tu tūlīt nenāksi atpakaļ, tad sabojāsi visu labo iespaidu par sevi. Lūdzu, pasaki, ko esi izlēmis darīt."

Uzklausījis šos vārdus, Sanātana Gosvāmī atbildēja, ka nespēj turpināt darbu un ļoti priecātos, ja Navabs atrastu kādu citu, kas izpildītu viņam uzticētos pienākumus. Par to Navabs ļoti sadusmojās un teica: "Tavs vecākais brālis jau ir sācis dzīvot kā mednieks, un, ja arī tu aiziesi no valdības, tad visam būs beigas." Ir teikts, ka Navabs izturējās pret Sanātanu Gosvāmī kā pret jaunāko brāli. Tā kā Navabs bija ļoti aizņemts ar dažādu provinču iekarošanu un medībām, viņš bija ļoti atkarīgs no Sanātanas Gosvāmī darba valdībā. Tāpēc viņš vaicāja: "Kas gan pārvaldīs valsti, ja aiziesi arī tu?"

"Tu valdi pār Gaudu," ļoti nopietni atbildēja Sanātana Gosvāmī, "un sodi noziedzniekus atbilstoši nodarītajam. Tāpēc tu vari sodīt ikvienu saskaņā ar viņa rīcību." Ar šo atbildi Sanātana Gosvāmī lika saprast, ka, tā kā valdnieks medīja dzīvniekus un nogalināja cilvēkus savas karaļvalsts paplašināšanai, viņiem abiem nāksies ciest par saviem darbiem.

Navabs bija saprātīgs un aptvēra, ko Sanātana Gosvāmī gribējis teikt. Saniknots viņš izgāja no mājas un drīz pēc tam devās iekarot Orisu. Viņš pavēlēja Sanātanu Gosvāmī apcietināt un turēt ieslodzījumā, kamēr pats atgriezīsies. Kad Rūpa Gosvāmī to uzzināja, viņš brālim paziņoja, ka Gaudā (Bengālijā) kāda pārtikas tirgotāja glabāšanā ir desmit tūkstoš monētu un ka šo naudu var lietot, lai izklūtu no

cietuma. Sanātana piedāvāja cietuma uzraugam piecus tūkstošus monētu. Viņš teica, lai cietuma uzraugs ir tik labs un paņem šos piecus tūkstošus monētu, un ļauj viņam iet, jo tādā veidā uzraugs iegūs ne tikai materiāli, bet arī izdarīs ļoti svētīgu darbu, atbrīvojot Sanātanu garīgu mērķu labad.

"Es jau varētu tevi palaist," atbildēja uzraugs, "jo tu man esi darījis tik daudz laba un tu strādā valdībā. Bet es baidos no Navaba. Kā viņš rīkosies, uzzinot, ka esi brīvs? Man nāksies viņam visu izskaidrot. Kā lai es pieņemu tādu priekšlikumu?" Tad Sanātana izdomāja, kā uzraugs varētu paskaidrot Navabam to, ka Sanātanam izdevies izbēgt. Vēl Sanātana teica, ka viņš var dot desmit tūkstoš monētu. Būdam alkatīgs, uzraugs piekrita un palaida Sanātanu. Pa to laiku Rūpa Gosvāmī ar jaunāko brāli Šrī Vallabhu jau gāja uz Vrindāvanu, lai satiktu Čaitanju Mahāprabhu.

Arī Sanātana devās satikt Kungu. Viņš nevarēja iet pa ceļu, bet gāja cauri džungļiem, līdz nonāca Biharā – vietā, ko sauc par Pādadu. Tur viņš apmetās viesnīcā, bet viesnīcas īpašnieks no vietējā astrologa uzzināja, ka Sanātanam Gosvāmī ir vairākas zelta monētas. Vēlēdamies iegūt naudu, viesnīcas īpašnieks Sanātanam lišķīgi teica: "Guli mierīgi, un rīt es tev parādīšu, kā tikt ārā no džungļiem." Sanātanam šāda izturēšanās likās aizdomīga, un viņš jautāja kalpam Īšanam, vai tam ir nauda. Īšana atbildēja, ka viņam ir septiņas zelta monētas. Sanātanam nepatika, ka kalpam ir tik daudz naudas. Viņš sadusmojās un teica: "Kāpēc tu paņēmi ceļā šo nāves zvanu?"

Sanātana tūlīt paņēma zelta monētas un piedāvāja tās viesnīcas īpašniekam. Tad viņš lūdza, lai viesnīcas īpašnieks palīdz viņam tikt cauri džungļiem. Sanātana pateica, ka ceļo īpašā valdības uzdevumā un tāpēc nevar iet pa ceļu, bet būtu ļoti jauki, ja viesnīcas īpašnieks palīdzētu viņam iziet cauri džungļiem un tikt pāri kalniem.

"Es zināju, ka tev ir astoņas monētas, un gribēju tevi nogalināt, lai tās atņemtu," atzinās viesnīcas īpašnieks. Bet tu esi tik labs; man nemaz nevajag tavu naudu.

"Ja šīs monētas neņemsi tu, tad tās paņems kāds cits," atbildēja Sanātana. "Naudas dēļ kāds var mani nogalināt, tāpēc labāk ņem tu. Es dodu tās tev." Tad viesnīcas īpašnieks apgādāja Sanātanu ar visu nepieciešamo un tajā pat vakarā palīdzēja pāriet pāri kalniem.

Šķērsojis kalnus, Sanātana lūdza, lai kalps iet mājās un ņem līdzi palikušo monētu, jo Sanātana bija nolēmis tālāk doties viens. Kad kalps bija aizgājis, Sanātana jutās pilnīgi brīvs. Saplēstām drēbēm mugurā un ūdens trauku rokās viņš devās pie Kunga Čaitanjas Mahāprabhu. Pa ceļam Sanātana satika savu svaini, kurš arī strādāja valdībā, un tas piedāvāja viņam ļoti skaistu apmetni, ko Sanātana pēc viņa lūguma pieņēma. Tad viņš atvadījās un devās uz Benaresu, lai satiktu Čaitanju Mahāprabhu.

Nonācis Benaresā un uzzinājis, ka Kungs ir tur, Sanātana kļuva ļoti priecīgs. Cilvēki viņam pastāstīja, ka Kungs apmeties Čandrašēkharas Āčārjas mājā, un Sanātana devās uz turieni. Čaitanja Mahāprabhu, pat neiznākot no mājas, sajuta, ka ieradies Sanātana, un lūdza, lai Čandrašēkhara pasauc cilvēku, kas sēž turpat ārā. "Viņš ir vaišnavs, dižens Dieva Kunga bhakta," sacīja Čaitanja Mahāprabhu. Čandrašēkhara iznāca pa durvīm, bet tur nebija neviena vaišnava. Tikai kāds ubags. Kungs palūdza pasaukt to pašu ubagu, un, kad Sanātana ienāca pagalmā, Kungs Čaitanja steidzās viņu satikt un apskaut. Sanātanu pārņēma garīga ekstāze, un viņš teica: "Mans mīļais Kungs, lūdzu, nepieskaries man." Tomēr viņi apskāva viens otru un sāka raudāt. Redzēdams Sanātanu un Kunga Čaitanjas izturēšanos, Čandrašēkhara ļoti izbrīnījās. Pēc kāda laika Čaitanja Mahāprabhu palūdza Sanātanu apsēsties kopā ar viņu uz sola. Viņš ar roku pieskārs Sanātanu ķermenim, un Sanātana atkal lūdza: "Mans mīļais Kungs, lūdzu, nepieskaries man."

"Es tev pieskāros, lai šķīstītos," Kungs atbildēja, "jo tu esi dižens bhakta. Ar savu garīgo kalpošanu tu vari atpestīt visu Visumu un dot ikvienam iespēju atgriezties pie Dieva."

Tad Kungs nocitēja pantu no Šrīmad Bhāgavatamas, kurā teikts, ka cilvēks, kurš ir Kunga Krišnas

bhakta un kurš visu veltī garīgajai kalpošanai, ir daudz labāks par brāhmanu, kurš apguvis visus Vēdu rakstus, bet nekalpo Dievam Kungam. Bhakta vienmēr patur Visaugsto Kungu savā sirdī, tāpēc var šķīstīt jebko un it visu.

Vēl Vēdu rakstos teikts, ka Dieva Augstākā Personība neatzīst to, kurš labi zina visas Vēdu daļas; Dievam labāk patīk tāds cilvēks, kurš ir bhakta, pat ja tas ir nācis no zemas kārtas ģimenes. Ja kāds dod dāvanu nebhaktam brāhmanam, tad Kungs šo dāvanu nepieņem; bet, ja dāvana tiek pasniegta bhaktam, tad Kungs to pieņem. Citiem vārdiem sakot, ja cilvēks vēlas kaut ko piedāvāt Dievam Kungam, tad viņš to var dot Kunga bhaktam. Vēl Čaitanja Mahāprabhu nocitēja Šrīmad Bhāgavatamu, lai parādītu, ka brāhmans, kurš nav Visaugstā Kunga bhakta, ir zemāks par pašu zemāko, pat ja tam būtu visas divpadsmit brahmaniskās īpašības un viņš būtu augstas kārtas. Bhakta, pat ja viņš dzimis čandālu (suņu ēdāju) ģimenē, ar garīgo kalpošanu var šķīstīt savu ģimeni simts paaudzes uz priekšu un atpakaļ, turpretī lepns brāhmans nevar šķīstīt pat sevi. Hari-bhakti-sudhodajā (13.12.) teikts:

*akṣnoḥ phalaṁ tvādr̥ṣa-darśanaṁ hi
tanoḥ phalaṁ tvādr̥ṣa-gātra-saṅgaḥ
jihvā-phalaṁ tvādr̥ṣa-kīrtanaṁ hi
su-durlabhā bhāgavatā hi loke*

"Ak, Dieva Kunga bhakta! Skatīties uz tevi ir redzes pilnība, pieskarties tavam ķermenim ir ķermeņa darbības pilnība, slavīnāt tavas īpašības ir runas pilnība, jo ir ļoti grūti atrast tādu tīru bhaktu, kāds esi tu."

Tad Kungs teica Sanātanam, ka Krišna ir žēlastības pilns un atpestī kritušās dvēseles. "Viņš ir izglābis tevi no Mahāauravas," teica Kungs. Mahāaurava jeb elle ir aprakstīta Šrīmad Bhāgavatamā. Tā domāta dzīvnieku nogalinātājiem, jo teikts, ka tur nonāk miesnieki un dzīvnieku ēdāji.

"Es nezinu, kas ir Krišnas žēlastība," atbildēja Sanātana, "bet redzu Tavu bezcēloņu žēlastību pret mani. Tu esi atpestījis mani no materiālās dzīves važām."

Tad Kungs jautāja: "Kā tev izdevās atbrīvoties no ieslodzījuma? Cik Es zinu, tu biji apcietināts." Sanātana izstāstīja, kā ticis vaļā no cietuma. "Es redzēju abus tavus brāļus," teica Kungs, "un Es ieteicu viņiem doties uz Vrindāvanu."

Tad Kungs Čaitanja iepazīstināja Sanātanu ar Čandrašēkharu un Tapanamišru, un Tapanamišra ar prieku uzaicināja Sanātanu uz pusdienām. Kungs lūdza Čandrašēkharu aizvest Sanātanu pie bārddziņa, lai Sanātana "labi izskatītos", jo viņš bija apaudzis ar garu bārdu, kas Šrī Čaitanjam Mahāprabhu nepatika. Viņš ne tikai lūdza Čandrašēkharam nomazgāt un tīri noskūt Sanātanu, bet arī iedot viņam jaunas drēbes.

Kad Sanātana nomazgājās, Čandrašēkhara iedeva viņam labas drēbes. Uzzinājis, ka Sanātana no jaunajām drēbēm atteicies, bet vēlāk pieņēmis tikai vecas Tapanamišras drēbes, Kungs Čaitanja bija ļoti priecīgs. Tad Kungs devās uz Tapanamišras māju pusdienās un lūdza atstāt ēdienu Sanātanam. Tapanamišra nepiedāvāja ēdienu Sanātanam tūlīt, bet tikai pēc tam, kad Kungs bija paēdis. Kamēr Kungs atpūtās, Sanātana saņēma Viņa ēdiena atlikumus.

Atpūties Kungs Čaitanja iepazīstināja Sanātanu ar kādu Mahārāštrīja brāhmanu, savu bhaktu, un šis brāhmans aicināja Sanātanu katru dienu nākt pie viņa pusdienās, kamēr vien Sanātana uzturēsies Benaresā.

"Dzīvodams Benaresā, es iešu no mājas uz māju un ubagošu," teica Sanātana. "Bet varbūt Kungs būs tik labs un pieņems ielūgumu katru dienu pusdienot tavā mājā."

Kungam Čaitanjam ļoti iepatikās Sanātanas izturēšanās, taču viņš pamanīja vērtīgo apmetni, ko Sanātanam ceļā uz Beneresu bija iedevis svainis. Lai gan Kungs Čaitanja apmetnim nepievērsa

uzmanību, Sanātana saprata, ka Kungam tik vērtīgas lietas nepatīk, tāpēc nolēma atbrīvoties no tā. Viņš tūlīt devās uz Gangas krastu, kur kāds ubags mazgāja vecu drēbi. Tad Sanātana lūdza atdot veco audumu apmaiņā pret vērtīgo apmetni. Ubags domāja, ka Sanātana par viņu smejas. "Kā gan tā?" ubags pārmeta. "Tu izskaties pēc ļoti pieklājīga cilvēka, bet ņirgājies par mani."

"Es nebūt nejokoju," teica Sanātana. "Es to saku nopietni. Esi tik labs, dod man savu saplēsto drēbi un ņem šo apmetni." Galu galā ubags piekrita, un Sanātana atgriezās pie Kunga.

"Kur palicis tavs vērtīgais apmetnis?" Kungs tūdaļ jautāja. Kad Sanātana pastāstīja par apmaiņu, Kungam tas ļoti patika, un Viņš pateicās Sanātanam: "Tu esi ļoti saprātīgs, un tevi vairs nevilina materiāla bagātība." Citiem vārdiem sakot, Kungs pieņem cilvēku kalpošanā tikai tad, kad tas pilnīgi atbrīvojies no visiem materiālajiem īpašumiem. Tad Kungs teica: "Diez ko labi neizskatītos, ja tu ar vērtīgu apmetni uz pleciem ietu no mājas uz māju ubagodams. Tas būtu dīvaini, un cilvēki skatītos uz to ar riebumu."

"Es cenšos atbrīvoties no materiālajām saitēm, un tas viss ir, tikai pateicoties Tavai žēlastībai," atbildēja Sanātana. Kungs ļoti priecājās par Sanātanu, un viņi sāka apspriest garīgo pilnveidošanos.

Pirms šīs tikšanās ar Sanātanu Gosvāmī Kungs Čaitanja bija saticis bhaktu Rāmānandu Rāju, kurš bija ģimenes cilvēks. Par šo tikšanos tiks pavēstīts vēlāk. Tās laikā Kungs Čaitanja uzdeva jautājumus Rāmānandam Rājam un Rāmānanda atbildēja tā, it kā būtu Kunga skolotājs. Turpretī šajā gadījumā Sanātana uzdeva jautājumus Kungam un Kungs pats atbildēja.

Kunga Čaitanjas norādījumi un mācība ir ļoti svarīga visiem. Viņš māca garīgo kalpošanu, kas ir ikvienas dzīvās būtnes nodarbošanās, jo katra pienākums ir pilnveidoties garīgajā zinātnē. Kungs Čaitanja un Sanātana dziļi apsprieda daudzas tēmas. Ar Kunga Čaitanjas žēlastību Sanātana varēja uzdot svarīgus jautājumus, un Kungs uz tiem atbilstoši atbildēja.

No Sanātanas un Kunga Čaitanjas tikšanās mēs varam mācīties, ka cilvēkam, kas vēlas saprast garīgos jautājumus, jāiet pie tāda garīgā skolotāja, kāds bija Kungs Čaitanja Mahāprabhu, un pazemīgi viņš jāizjautā. Arī Bhagavad-gītā (4.34.) apstiprināts, ka cilvēkam jāiet pie autoritatīva skolotāja un no viņa jāmacās garīgās dzīves zinātne.

Trešā nodaļa. Norādījumi Sanātanam Gosvāmī

No Kunga Čaitanjas norādījumiem Sanātanam Gosvāmī mēs varam uzzināt, ko Dieva zinātne māca par Dieva pārpasaulīgo veidolu, Viņa varenību un garīgo kalpošanu Viņam. Visus šos jautājumus Sanātanam Gosvāmī izskaidroja pats Kungs. Tad Sanātana nometās Kungam pie kājām un lielā pazemībā jautāja par savu patieso būtību. "Es esmu dzimis zemas kārtas ģimenē," teica Sanātana. "Esmu pavadījis laiku nožēlojamā sabiedrībā, un pats esmu ļoti pagrimis, es esmu vislielākais nelietis pasaulē. Es esmu visu laiku cietis materiālo baudu tumšajā akā un nekad neesmu zinājis īsteno dzīves mērķi. Un es pat nezinu, kas man ir svētīgs. Pasaulē mani uzskata par ļoti izglītotu, bet patiesībā esmu tāds nejēga, ka tam ticu. Tu esi pieņēmis mani par savu kalpu un atpestījis no materiālās dzīves važām. Lūdzu, saki, kāds ir mans pienākums tagad, kad esmu brīvs."

No šī lūguma varam saprast, ka atbrīve vēl nav pilnība. Pēc atbrīves ir jādarbojas. Sanātana skaidri saka: "Tu esi mani izglābis no materiālās esamības. Kāds ir mans pienākums tagad, pēc atbrīves?" Sanātana turpina jautāt: "Kas es esmu? Kāpēc mani pastāvīgi satrauc triju veidu ciešanas? Un vēl, lūdzu, pasaki, kā es varu atbrīvoties no šīm materiālajām važām? Es nezinu, ko tev jautāt par pilnveidošanos garīgajā dzīvē, bet, lūdzu, esi tik labs, tik žēlīgs un ļauj uzzināt visu, kas man nepieciešams."

Lūk, kā jāpieņem garīgais skolotājs. Cilvēkam jāiet pie garīgā skolotāja, pazemīgi jāuztic sevi viņam

un tad jāuzdod jautājumi par garīgo pilnveidošanos.

Kungam ļoti patika Sanātanas pazemība, un Viņš atbildēja: "Tu jau esi saņēmis Kunga Krišnas svētību, tāpēc zini visu un esi brīvs no visām materiālās esamības ciešanām." Tālāk Kungs norādīja, ka Sanātana ir Krišnas apziņā un tāpēc ar Krišnas žēlastību dabīgi jau visu zina. "Tu esi pazemīgs bhakta," Kungs turpināja, "tāpēc prasi, lai apstiprinu to, ko tu jau zini. Tas ir ļoti jauki." Tādas ir īstena bhaktas pazīmes. Nārada-bhakti-sūtrā teikts, ka cilvēks, kurš patiesi vēlas pilnveidoties Krišnas apziņā un izprast Krišnu, ar Kunga žēlastību piepilda šo vēlmi ļoti ātri.

"Tu esi piemērots tam, lai aizsargātu garīgo kalpošanu," Čaitanja Mahāprabhu turpināja. "Tāpēc mans pienākums ir mācīt tev Dieva zinātni un Es visu izskaidrošu soli pa solim."

Kad māceklis iet pie garīgā skolotāja, viņa pienākums ir uzdot jautājumus par savu dabisko stāvokli. Saskaņā ar šo principu Sanātana jau uzdeva jautājumu: "Kas es esmu, un kāpēc man jāpanes trejādās ciešanas?" Trejādās ciešanas ir adhjātmika, adhibhautika un adhidaivika. Vārds "adhjātmika" norāda uz ciešanām, ko rada prāts un ķermenis. Reizēm dzīvā būtne cieš ķermeniski, un reizēm tā raizējas prātā. Abi šo ciešanu veidi ir adhjātmika. Šīs ciešanas mums nākas piedzīvot pat mātes klēpī. Kā jau labi zinām, daudzas ciešanas rodas cilvēciskās miesas vājuma dēļ. Citu dzīvo būtnu radītās ciešanas sauc par adhibhautiku. Šīm dzīvajām būtnēm nemaz nav jābūt lielām, ir daudz tādu būtnu, piemēram, kukaiņi, kas liek mums ciest pat tad, kad guļam. Ir daudz sīku dzīvo būtnu, piemēram, tarakāni, kas reizēm rada sāpes, un ir arī citas dzīvās būtnes, kuras mīt uz dažādām planētām un kas liek mums ciest. Kas attiecas uz adhidaivikas ciešanām, tad tās ir dabas katastrofas, ko rada augstāko planētu padievi, piemēram, mēs dažreiz ciešam no ārkārtīgi auksta vai karsta laika, no zibens, no zemestrīcēm, no viesuļiem, sausuma un daudzām citām nelaimēm. Jebkurā gadījumā mēs vienmēr ciešam – vai nu no viena, vai nu no vairākiem šiem ciešanu veidiem.

Tāpēc Sanātanas jautājums ir ļoti saprātīgs. "Kāds ir dzīvo būtnu stāvoklis?" viņš jautāja. "Kāpēc tās vienmēr saņem šīs trejādās ciešanas?" Sanātana atzina savu vājumu. Lai gan ļaudis viņu uzskatīja par augsti mācītu cilvēku (viņš patiešām bija augsti izglītots sanskrita zinātnieks) un lai gan viņš šo apzīmējumu pieņēma, Sanātana patiesībā nezināja savu īsteno stāvokli un to, kāpēc viņš ir pakļauts triju veidu ciešanām.

Iet pie garīgā skolotāja nav tikai modes lieta. Cilvēkam, kurš nopietni apzinās materiālās ciešanas un vēlas no tām atbrīvoties, tā ir nepieciešamība. Iet pie garīgā skolotāja ir viņa pienākums. Šajā sakarībā mums jāatceras, ka līdzīgos apstākļos tika pavēstīta Bhagavad-gīta. Kad Ardžuna bija apjucis no daudzajiem jautājumiem un nezināja, cīnīties vai ne, viņš pieņēma Kungu Krišnu par garīgo skolotāju. Arī šajā gadījumā augstākais garīgais skolotājs stāstīja Ardžunam par dzīvās būtnes dabīgo stāvokli.

Bhagavad-gītā norādīts, ka individuālā būtne pēc dabas ir garīga dvēsele. Tā nav matērija. Būdamā garīga dvēsele, būtne ir neatņemama daļiņa no augstākās dvēseles, Absolūtās Patiesības, Dieva Personības. Mēs arī uzzinām, ka garīgās dvēseles pienākums ir uzticēt sevi, jo tikai tad tā var būt laimīga. Pēdējais Bhagavad-gītas norādījums ir tāds, ka garīgajai dvēselei pilnīgi jāuztic sevi augstākajai dvēselei – Krišnam –, un tādā veidā viņa var iegūt laimi.

Arī šajā gadījumā Kungs Čaitanja, atbildot uz Sanātanas jautājumiem, atkārtoti to pašu patiesību. Tomēr ir arī atšķirība. Kungs Čaitanja vairs nestāsta par garīgo dvēseli to, kas jau aprakstīts Bhagavad-gītā. Viņš sāk no tās vietas, kur Krišna beidz savus norādījumus. Diženi bhaktas atzīst, ka Kungs Čaitanja ir pats Krišna, un, raugoties no šī viedokļa, Viņš sāk savus norādījumus Sanātanam no tās vietas, kur beidzas Ardžunam dotie norādījumi Bhagavad-gītā.

"Tavs dabiskais stāvoklis ir tāds, ka tu esi tīra, dzīva dvēsele," Kungs teica Sanātanam. "Materiālo ķermeni nevar uzskatīt par tavu īsteno patību; arī tavs prāts, saprāts un neīstais "es" atšķiras no tevis.

Tu esi Visaugstā Kunga Krišnas mūžīgs kalps. Savā dabiskajā stāvoklī tu esi pārpasaulīgs. Krišnas augstākā enerģija būtībā ir garīga, bet zemākā, ārējā enerģija ir materiāla. Tu atrodi starp materiālo un garīgo enerģiju, tāpēc esi uz robežas. Tu pieder Krišnas robeženerģijai, tāpēc vienlaicīgi esi vienāds ar Krišnu un atšķirīgs no Viņa. Tu esi gars, tāpēc neatšķiries no Krišnas, bet tu esi tikai niecīga Krišnas daļiņa, tāpēc atšķiries no Viņa."

Šī vienlaicīgā vienība un atšķirība attiecībās starp dzīvajām būtnēm un Visaugsto Kungu pastāv vienmēr. Mācība par vienlaicīgo vienību un atšķirību jāsaprot tā, ka dzīvā būtne atrodas uz robežas. Dzīvā būtne ir kā niecīga saules starojuma daļiņa, turpretī Krišna – kā pati mirdzošā, spīdošā saule. Kungs Čaitanja salīdzina dzīvās būtnes ar kvēlojošām uguns dzirkstelēm un Visaugsto Kungu ar mirdzošo saules uguni. Šai sakarībā Kungs citē pantu no Višnu Purānas (1.22.52.):

*eka-deśa-sthitasyāgner
jyotsnā vistāriṇī yathā
parasya brahmaṇaḥ śaktis
tathedam akhilaṁ jagat*

"Viss, kas ir izpausts šajā kosmiskajā pasaulē, ir vienīgi Visaugstā Kunga enerģija. Kā uguns, degot vienā vietā, apsilda un apgaismo visu apkārtni, tā Dievs Kungs, kas atrodas vienā vietā garīgajā valstībā, visur izpauž savas dažādās enerģijas. Patiešām visu kosmosu veido Viņa dažādo enerģiju izpausmes."

Visaugstā Kunga enerģija ir pārpasaulīga un garīga, un dzīvās būtnes ir šīs enerģijas neatņemamās daļiņas. Taču pastāv vēl cita enerģija, ko sauc par materiālo enerģiju, un tā ir pārklāta ar neziņas mākonī. Šī enerģija, kas ir materiālā daba, ir sadalīta trijās īpašībās jeb gunās (skaidrībā, kaislībās un neziņā). Kungs Čaitanja citēja Višnu Purānu (1.3.2.), lai parādītu, ka visas neaptveramās enerģijas atrodas Kunga Augstākajā Personībā un ka visa kosmiskā izpausme darbojas, pateicoties Kunga neaptveramajai enerģijai.

Vēl Kungs teica, ka dzīvās būtnes sauc par kšētragju jeb darbības lauka zinātājām. Bhagavad-gītas trīspadsmitajā nodaļā ķermenis nosaukts par darbības lauku, bet dzīvā būtne – par kšētragju jeb darbības lauka zinātāju. Lai gan dzīvā būtne pēc dabas zina garīgo enerģiju vai arī spēj izprast garīgo enerģiju, viņa ir materiālās enerģijas pārklāta un tāpēc uzskata ķermeni par sevi. Šo kļūdaino uzskatu sauc par neīsto "es". Neīstā "es" maldināta, materiālajā esamībā apjukusi dzīvā būtne maina ķermeņus un dažādos veidos cieš. Katra veida dzīvajām būtnēm ir atšķirīgas zināšanas par savu patieso stāvokli.

Citiem vārdiem sakot, ir jāsaprot, ka dzīvā būtne ir neatņemama Visaugstā Kunga garīgās enerģijas sastāvdaļa. Tā kā materiālā enerģija ir zemāka, cilvēks spēj no tās izrauties un izmantot garīgo enerģiju. Bhagavad-gītā teikts, ka zemākā enerģija pārklāj augstāko enerģiju. Šī pārklājuma dēļ dzīvā būtne ir pakļauta materiālās pasaules ciešanām, un atbilstoši kaislību un neziņas daudzumam materiāli cieš. Tie, kuriem ir mazliet zināšanu, cieš mazāk, bet kopumā visi ir pakļauti šīs pasaules ciešanām, jo visus klāj materiālā enerģija.

Vēl Čaitanja Mahāprabhu citēja pantu no Bhagavad-gītas septītās nodaļas, kurā teikts, ka zeme, ūdens, uguns, gaiss, ēters, prāts, saprāts un ego, kopā ņemti, veido Visaugstā Kunga zemāko enerģiju. Taču dzīvā būtne patiesībā ir augstākā enerģija, un, tieši pateicoties šai enerģijai, darbojas visa materiālā pasaule. Kosmiskā izpausme, kas veidota no materiālajiem elementiem, nespēj darboties, ja to nevirza augstākā enerģija – dzīvā būtne. Patiesībā var teikt, ka būtne dzīvo saistītu dzīvi, jo ir aizmirsusi savas attiecības ar Visaugsto Kungu augstākajā enerģijā. Saistītā dzīve ir šo attiecību aizmiršanas iznākums. Un tikai tad, kad cilvēks atjauno sava īstenā stāvokļa apziņu un saprot, ka ir mūžīgs Dieva Kunga kalps, viņš iegūst atbrīvi.

Ceturtnā nodala. Gudrais

Neviens nevar pateikt, kādā veidā dzīvā būtne ir sapinusies materiālajā enerģijā, tāpēc Kungs norāda, ka materiālajai dzīvei nav sākuma. Ar vārdiem "bez sākuma" ir jāsaprot, ka saistītā dzīve pastāv jau pirms radīšanas; tā tikai izpaužas radīšanas laikā un pēc tās. Kaut arī dzīvā būtne ir garīga, tā ir aizmirsusi savu dabu un dažādi cieš materiālajā esamībā. Jāsaprot, ka ir arī tādas būtnes, kas nav sapinušās materiālajā enerģijā, bet atrodas garīgajā valstībā. Šīs būtnes sauc par atbrīvotajām dvēselēm, un tās vienmēr darbojas Krišnas apziņā, garīgi kalpo.

Darbība, ko dzīves laikā veic materiālās dabas saistītās būtnes, tiek ņemta vērā, un nākamajā dzīvē saskaņā ar šo darbību tās saņem dažādu veidu materiālos ķermeņus. Materiālajā pasaulē saistītā dvēsele ir pakļauta dažādiem atalgojumiem un sodiem. Kad būtne tiek atalgota par labajiem darbiem, tā nonāk uz augstākajām planētām, kur kļūst par vienu no daudzajiem padieviem, un, kad būtne tiek sodīta par ļaunajiem darbiem, tā tiek aizsūtīta uz elles planētām, kur daudz lielākā mērā saņem materiālās esamības ciešanas. Čaitanja Mahāprabhu šo sodu paskaidro ar labu piemēru. Agrāk valdnieks mēdza sodīt noziedznieku, iebāžot viņu ar galvu ūdenī, palaižot atkal ārā, lai tas varētu ievilkēt elpu, un tad atkal iebāžot ūdenī. Gluži tāpat materiālā daba soda un atalgo individuālās būtnes. Kad būtne tiek sodīta, daba to uz laiku iegremdē materiālo ciešanu ūdenī, bet atalgojot uz brīdi izvelk ārā. Pacelšanās uz augstākajām planētām vai augstākā dzīves līmenī nekad nav pastāvīga. Būtnei atkal jānolaižas un jāiegrimst ūdenī. Materiālajā esamībā tas tā notiek visu laiku. Reizēm būtne paceļas uz augstākajām planētu sistēmām; reizēm tā tiek iesviesta ellišķīgos materiālās dzīves apstākļos.

Šajā sakarībā Čaitanja Mahāprabhu nocitēja pantu no Šrīmad Bhāgavatamas, (11.2.37.) kurā Nārada Muni dod norādījumus Vasudēvam, Krišnas tēvam:

*bhayaṁ dvitīyābhīniveśataḥ syād
īśād apetasya viparyayo 'smṛtiḥ
tan-māyayāto budha ābhajet taṁ
bhaktyaikayeśaṁ guru-devatātmā*

Šajā pantā, ko teica deviņi gudrie, mācot Mahārādžu Nimi, maija ir definēta kā "aizmiršana par savām attiecībām ar Krišnu". Patiesībā maija nozīmē "tas, kā nav". Tā nepastāv. Tāpēc ir maldīgi domāt, ka dzīvā būtne nav saistīta ar Visaugsto Kungu. Tā var neticēt Dieva esamībai vai arī domāt, ka viņai nav nekādu attiecību ar Dievu, bet tie visi ir maldi jeb maija. Cilvēks, kas iegrimis šajā maldīgajā dzīves izpratnē, vienmēr baidās un ir raizī pilns. Citiem vārdiem sakot, priekšstats, ka Dieva nav, ir maija. Cilvēks, kas patiešām ir apguvis Vēdu rakstus, ar lielu mīlestību uztic sevi Visaugstajam Kungam un atzīst Viņu par augstāko mērķi. Kad dzīvā būtne aizmirst, ka tā pēc dabas ir saistīta ar Dievu, tad viņu tūlīt pārņem ārējā enerģija. Tas rada neīsto "es", un būtne maldīgi uzskata ķermeni par sevi. Patiesībā arī visi priekšstati par materiālo Visumu rodas no šīs maldīgās sevis pielīdzināšanas ķermenim, jo būtne pieķeras ķermenim un tā blakus produktiem. Lai atbrīvotos no šīm važām, būtnei vienkārši jāizpilda savs pienākums un jāpakļaujas Visaugstajam Kungam ar saprātu, mīlestību un patiesu Krišnas apziņu.

Saistītā dvēsele maldīgi uzskata, ka materiālajā pasaulē ir laimīga, bet, kad tīrs bhakta viņu svētī ar saviem norādījumiem, tā atmet vēlmi materiāli baudīt un iegūst apgaismību Krišnas apziņā. Tiklīdz cilvēks sāk apzināties Krišnu, viņš tūlīt zaudē vēlmi materiāli baudīt un pakāpeniski atbrīvojas no materiālajām važām. Kur ir gaisma, tur nevar būt ne runas par tumsu, un Krišnas apziņa ir gaisma, kas izklieš materiālo jutekļu baudu tumsu.

Krišnas apziņas cilvēks nekad nemaldās un neuzskata, ka viņš ir tas pats, kas Dievs. Šāds cilvēks zina, ka nebūs laimīgs, ja darbosies sevis dēļ. Viņš ziedo visus spēkus kalpošanai Visaugstajam Kungam un tādējādi atbrīvojas no maldīgās materiālās enerģijas ķetnām. Šai sakarībā Čaitanja Mahāprabhu citē

Bhagavad-gītas pantu:

*daivī hy eṣā guṇa-mayī
mama māyā duratyayā
mām eva ye prapadyante
māyām etān taranti te*

"Ļoti grūti uzvarēt Manu dievišķo enerģiju, kas sastāv no trijām materiālās dabas īpašībām. Bet tie, kas uzticējuši sevi Man, pavisam viegli var pacelties tai pāri." (Bg. 7.14.)

Čaitanja Mahāprabhu turpināja mācīt, ka saistītā dvēsele, kas vienmēr auglīgi darbojas, aizmirst savu īsto būtību. Reizēm, kad dvēsele ir nomocījusies un nogurusi no materiālās darbības, tā vēlas atbrīvi un ilgojas saplūst ar Visaugsto Kungu, bet pārējā laikā domā, ka īstā laime ir smagi strādāt un apmierināt jutekļus. Jebkurā gadījumā būtne ir materiālās enerģijas pārklāta. Lai sniegtu šim apjukušajām saistītajām dvēselēm zināšanas, Visaugstais Kungs ir devis plašos Vēdu rakstus, piemēram, Vēdas, Purānas un Vēdānta-sūtru. Visi šie raksti domāti, lai vestu cilvēkus atpakaļ pie Dieva. Tad Čaitanja Mahāprabhu paskaidroja, ka, saņemot garīgā skolotāja žēlastību, kā arī darbojoties Virsdvēseles un dažādo Vēdu rakstu vadībā, saistītā dvēsele iegūst apskaidrību un pilnveidojas garīgajā apziņā. Kungs Krišna vienmēr ir žēlsirdīgs pret saviem bhaktām, un tāpēc Viņš ir devis visus šos Vēdu rakstus, ar kuriem cilvēks var izprast savas attiecības ar Kungu un darboties uz šo attiecību pamata. Tādā veidā cilvēkam tiek dāvāts augstākais dzīves mērķis.

Patiesībā ikvienas dzīvās būtnes darbības galamērķis ir Visaugstais Kungs. Un patiešām ikviens spēj saprast attiecības ar Visaugstāko. Pienākuma pildīšanu, lai sasniegtu pilnību, sauc par garīgo kalpošanu, un, kad cilvēks ir pilnveidojies garīgajā kalpošanā, viņš iemīl Dievu un sasniedz īsteno dzīves mērķi. Patiesībā panākumi reliģiskajos rituālos, ekonomiskajā attīstībā, kā arī jutekļu baudās nav būtnes mērķis. Dzīvajai būtnei nebūtu jātiecas pat pēc atbrīves, nemaz jau nerunājot par panākumiem reliģijā, ekonomikā vai jutekļu baudās. Īstenajai un vienīgajai vēlmei jābūt sasniegt tādu stāvokli, kurā ar mīlestību var pārpasaulīgi kalpot Dievam Kungam. Kungs Krišna ir visupievilcīgs, tādēļ cilvēks viegli spēj sasniegt pārpasaulīgo kalpošanu, un tieši šāda kalpošana Krišnas apziņā var dot izpratni par attiecībām ar Dievu.

Kas attiecas uz dzīves mērķa meklējumiem, Šrī Čaitanja Mahāprabhu stāsta gadījumu, kas aprakstīts Madhvas komentāros Šrīmad Bhāgavatamas piektajam dziedājumam (Madhva-bhāṣja 5.5.10.-13.). Tur pastāstīts, ka pie astrologa Sarvagjas atnācis nabadzīgs cilvēks, lai uzzinātu savu nākotni. Apskatot šī cilvēka horoskopu, Sarvagja ļoti izbrīnījies par viņa nabadzību un teicis: "Kāpēc tu esi tik nelaimīgs? Tavs horoskops rāda, ka tēvs tev atstājis apslēptas bagātības. Tomēr horoskops stāsta, ka tavs tēvs nav varējis par tām neko pateikt, jo miris svešā vietā, bet tagad tu vari sameklēt šīs bagātības un dzīvot laimīgi." Šis gadījums citēts tāpēc, ka dzīvā būtne neko nezina par apslēptajiem dārgumiem, ko atstājis Visaugstais Tēvs Krišna, un savā neziņā cieš. Šī bagātība ir mīlestība uz Dievu, un visi Vēdu raksti iesaka saistītajai dvēselei to sameklēt. Kā teikts Bhagavad-gītā, saistītā dvēsele ir visbagātākās personības, Dieva Personības, dēls, taču to neapzinās. Tāpēc doti Vēdu raksti, kas palīdz atrast Tēvu un saņemt Viņa mantojumu.

Tad astrologs Sarvagja nabagam teicis: "Nemeklē dārgumus mājas dienvidu pusē, jo tad tev uzbruks indīga lapsene un tu cietīsi neveiksmi. Jāmeklē austrumu pusē, jo tur ir īstenā gaisma, ko sauc par garīgo kalpošanu jeb Krišnas apziņu. Dienvidu pusē ir Vēdu rituāli, rietumu pusē – prātojumi –, un ziemeļos – meditācijas joga."

Sarvagjas padoms jāņem vērā ikvienam. Ja cilvēks meklē augstāko mērķi, ejot rituālistisko ceļu, tad viņam noteikti nekas neizdosies. Šai procesā tiek veikti rituāli, un priesteris, kas tos vada, par pakalpojumiem prasa atalgojumu. Cilvēks var domāt, ka rituāli nes laimi, bet, pat ja viņš kaut ko

saņem, tad tas ir laicīgs. Materiālās ciešanas turpinās. Tādējādi, ejot rituālistisko ceļu, viņš nekad nekļūst patiesi laimīgs. Materiālās mokas arvien pieaug. To pašu var teikt par rakšanu ziemeļu pusē jeb bagātību meklēšanu ar meditācijas jogu. Šajā ceļā cilvēks domā par saplūšanu ar Visaugsto Kungu, bet šādā veidā savienoties ar Visaugstāko ir tas pats, kas ļaut, lai mūs norij liela čūska. Reizēm gadās, ka liela čūska norij mazu čūsku, un saplūšana ar Visaugstākā garīgo esamību ir tas pats. Kamēr mazā čūska meklē pilnību, lielā čūska viņu norij. Acīmredzot tas nav atrisinājums. Arī rietumu pusē nekas neiznāks, jo tur dārgumus sargā jakša, ļaunais gars. Doma ir tāda, ka cilvēks nekad neatrod apslēptos dārgumus, ja cer uz jakšas žēlastību. Galu galā jakša šādu cilvēku vienkārši nogalina. Jakša ir spekulatīvais prāts, un šajā gadījumā sevis apzināšanās ar prātošanu jeb gļānas ceļš tāpat ir pašnāvība.

Tāpat vienīgā iespēja ir meklēt apslēptos dārgumus austrumu pusē ar garīgo kalpošanu pilnīgā Krišnas apziņā. Patiešām ar garīgo kalpošanu cilvēks atkal un atkal atrod apslēptus dārgumus, un, sasniedzis garīgo kalpošanu, viņš ir bagāts vienmēr. Kas garīgās kalpošanas ziņā ir nabadzīgs, tam vienmēr vajag kaut ko materiālu. Reizēm viņš cieš no indīgu radījumu kodieniem; dažkārt piedzīvo neveiksmi meklējumos, bet reizēm seko monisma filozofijai un tādā veidā zaudē savu esamību. Dažreiz šādu cilvēku aprij liela čūska. Tikai atmetot to visu un stingri nostājoties Krišnas apziņā, garīgajā kalpošanā Kungam, cilvēks var patiešām sasniegt dzīves pilnību.

Piektā nodaļa. Kā tuvoties Dievam

Patiesībā visi Vēdu raksti ved cilvēku pretī bhakti pilnībai. Auglīga darbība, spekulatīvas zināšanas un meditācija neved uz pilnību, bet ar garīgo kalpošanu var patiešām nonākt pie Dieva Kunga, tāpēc visi Vēdu raksti iesaka pieņemt šo ceļu. Šai sakarībā Čaitanja Mahāprabhu citēja Kunga norādījumus Udhavam no Šrīmad Bhāgavatamas:

*na sādhayati mām yogo
na sāṅkhyam dharmā uddhava
na svādhyāyas tapas tyāgo
yathā bhaktir mamorjitā*

"Dārgais Udhava, ne filozofiska prātošana, ne meditācijas joga, ne askēzes Mani tā neiepriecina kā garīgā kalpošana, ar ko nodarbojas dzīvās būtnes." (Bhāg. 11.14.20.) Krišna ir dārgs vienīgi bhaktām, un Viņu var sasniegt tikai ar garīgo kalpošanu. Ja zemas kārtas cilvēks ir bhakta, tad viņš gluži dabīgi atbrīvojas no visiem sārņiem. Garīgā kalpošana ir vienīgais ceļš, kas mūs ved pie Augstākās Personības. Tā ir vienīgā pilnība, ko atzīst visi Vēdu raksti. Kā nabadzīgais kļūst laimīgs, iegūstot bagātību, tā cilvēks pilnīgi atbrīvojas no visām materiālajām spējām, uzsākot garīgo kalpošanu. Attīstoties garīgajā kalpošanā, cilvēks sasniedz mīlestību uz Dievu, un, pilnveidojoties mīlestībā, viņš atbrīvojas no visām materiālajām vajām. Tomēr nevajag domāt, ka augstākais, ko spēj sniegt mīlestība uz Krišnu, ir bagātība un atbrīve no materiālajām vajām. Mīlestība uz Krišnu pastāv savstarpējā mīlestības pilnajā kalpošanā un baudā, ko tā dod. Visi Vēdu raksti māca, ka garīgā kalpošana ļauj sasniegt šīs mīlestības pilnās attiecības starp Visaugsto Kungu un dzīvajām būtnēm. Mūsu īstenā darbība ir garīgā kalpošana, bet augstākais mērķis – mīlestība uz Dievu. Visos Vēdu rakstos teikts, ka galu galā it viss ir vērsts uz Krišnu, jo zināšanas par Krišnu atrisina ikkatru dzīves problēmas.

Čaitanja Mahāprabhu norādīja, ka, lai gan (saskaņā ar Padma Purānu) pastāv dažādi raksti attiecīgo padievu godināšanai, šādi norādījumi tikai mulsina cilvēkus un liek domāt, ka padievi ir visaugstākie. Tomēr, ja cilvēks rūpīgi pēta un apgūst Purānas, viņš var saprast, ka Krišna, Dieva Augstākā Personība, ir vienīgais pielūgsmes mērķis. Piemēram, Mārkanđēja Purānā ir minēta Dēvī, dievietes Durgas jeb Kālī, godināšana, bet tajā pašā čandikā ir teikts, ka visi padievi, pat Durgas jeb Kālī veidols, ir dažādas Visaugstā Višnu enerģijas. Tādējādi Purānu apguve atklāj, ka Višnu, Dieva Augstākā

Personība, ir vienīgais godināšanas mērķis. Secinājums ir tāds, ka tieši vai netieši visi godināšanas veidi ir vairāk vai mazāk vērsti uz Dieva Augstāko Personību Krišnu. Bhagavad-gīta apstiprina, ka cilvēks, kas godina padieus, patiesībā godina vienīgi Krišnu, jo padievi ir tikai dažādas Višnu jeb Krišnas ķermeņa daļas. Bhagavad-gītā arī teikts (Bg. 7.20.-23., 9.23.), ka šāda padievu godināšana ir nepareiza. Šrīmad Bhāgavatama norāda to pašu, uzdodot jautājumu: "Kāda jēga godināt dažādus padieus?" Vēdu rakstos minēti dažādi rituālistiskas darbības veidi; viens ir karma-kānda jeb tīri rituālistiska darbība, bet otrs – gjana-kānda jeb prātošana par Augstāko Absolūto Patiesību. Kāds tad ir šo Vēdu rakstu rituālistisko daļu nolūks, un kādēļ ir dotas daudzas mantras jeb himnas, kas norāda uz dažādu padievu godināšanu? Un kāda jēga ir filozofiski prātrot par Absolūto Patiesību? Šrīmad Bhāgavatama atbild, ka patiesībā visi šie Vēdās dotie paņēmieni norāda uz Visaugstā Kunga Višnu godināšanu. Citiem vārdiem sakot, tā ir netieša Dieva Augstākās Personības godināšana. Ziedojumi, kas minēti šo rakstu rituālistiskajā daļā, domāti Visaugstā Kunga Višnu iepriecināšanai. Patiešām jagjai jeb ziedošanai jāsniedz prieks Višnu, tāpēc Višnu vēl sauc par Jagjēšvaru jeb ziedošanu Kungu.

Tā kā iesācēji nav sasnieguši šo pārpasaulīgo līmeni, viņiem ieteikts godināt dažādus padieus atbilstoši savam stāvoklim dažādajās materiālās dabas īpašībās. Doma ir tāda, ka iesācēji pakāpeniski var pacelties līdz pārpasaulīgajam līmenim un sākt kalpot Višnu, Dieva Augstākajai Personībai. Piemēram, tiem iesācējiem, kas pieķērušies gaļas ēšanai, Purānas iesaka gaļu vispirms piedāvāt Kāli dievībai.

Vēdu himnu filozofiskās daļas uzdevums ir dot cilvēkam iespēju atšķirt Visaugsto Kungu no maijas. Kad cilvēks ir sapratis, kas ir maija, viņš ar tīru garīgo kalpošanu var tuvoties Visaugstajam Kungam. Tas ir īstenais filozofiskās prātošanas nolūks, un to apstiprina Bhagavad-gīta:

*bahūnām janmanām ante
jñānavān mām prapadyate
vāsudevaḥ sarvam iti
sa mahātmā su-durlabhaḥ*

"Kam ir īstenas zināšanas, tas pēc daudzām dzimšanām un nāvēm uztic sevi Man, zinot, ka Es esmu viss esošais un visu cēloņu cēlonis. Tāda dižena dvēsele ir ļoti reta." (Bg. 7.19.)

Tādējādi var redzēt, ka visu Vēdu rituālu, kā arī dažādu godināšanu un filozofiskas prātošanas veidu galamērķis ir Krišna.

Tad Čaitanja Mahāprabhu Sanātanam Gosvāmī pastāstīja par dažādajiem Krišnas veidoliem un Viņa bezgalīgo varenību. Vēl Viņš aprakstīja, kāda ir garīgās, materiālās, kā arī dzīvās būtnes izpausmes daba. Viņš arī pastāstīja Sanātanam Gosvāmī, ka garīgo debesu planētas Vaikunthas un materiālie Visumi patiesībā ir dažādi izpausmju veidi, jo radušies no divām dažādām enerģijām: materiālās un garīgās. Kas attiecas uz pašu Krišnu, Viņš pilnībā atrodas savā garīgajā enerģijā jeb iekšējā spēkā. Lai mēs varētu saprast atšķirību starp garīgajām un materiālajām enerģijām, tās skaidri iztīrītas Šrīmad Bhāgavatamas otrajā dziedājumā. Arī Šrīdhara Svāmī šīs enerģijas sīki apraksta savos komentāros Šrīmad Bhāgavatamas desmitā dziedājuma pirmajam pantam. Kungs Čaitanja atzina Šrīdharu Svāmī par autoritatīvu Šrīmad Bhāgavatamas komentētāju. Čaitanja Mahāprabhu citēja viņa darbus un skaidroja, ka desmitajā Šrīmad Bhāgavatamas dziedājumā aprakstīta Krišnas dzīve un darbība, jo Krišna ir visu izpausmju patvērums. To zinādams, Šrīdhara Svāmī godināja Krišnu un pazemīgi noliecās Viņa priekšā.

Šajā pasaulē darbojas divi principi: viens ir visa sākums un patvērums, bet otrs – sākotnējā principa sekas. Augstākā Patiesība ir visu izpausmju patvērums, un to sauc par āšraju. Visus citus principus, pār kuriem valda āšraja-tatva, Absolūtā Patiesība, sauc par āšritu jeb pakļautajām sekām un pret darbībām. Materiālās izpausmes mērķis ir dot saistītajai dvēselei iespēju atbrīvoties un atgriezties

pie āšraja-tatvas jeb Absolūtās Patiesības. Tā kā kosmiskajā pasaulē viss ir atkarīgs no āšraja-tatvas – radošās izpausmes jeb Višnu izpausmes –, tad dažādie padievi un enerģijas izpausmes, dzīvās būtnes, kā arī materiālās pamatvielas ir atkarīgas no Krišnas, jo Krišna ir Augstākā Patiesība. Tādējādi Šrīmad Bhāgavatama norāda, ka visa patvērums tieši un netieši ir Krišna. Tātad pilnīgas zināšanas var iegūt, tikai analītiski izpētot Krišnu, un to apstiprina Bhagavad-gīta.

Tad Kungs Čaitanja aprakstīja dažādas Krišnas iezīmes un lūdza, lai Sanātana Gosvāmī klausās ļoti uzmanīgi. Viņš teica, ka Krišna, Nandas Mahārādžas dēls, ir Absolūtā Augstākā Patiesība, visu cēloņu cēlonis, visu izplūsmju un avatāru avots. Taču Vradžā jeb Golokā Vrindāvanā Krišna ir gluži kā zēns, un Viņš ir Nandas Mahārādžas dēls. Tomēr šis Viņa veidols ir mūžīgs, svētlaimīgs un absolūto zināšanu pilns. Krišna ir visa patvērums un īpašnieks.

Vēl Čaitanja Mahāprabhu min piemēru no Brahma-samhitas, kurā aprakstītas Kunga Krišnas ķermeņa pārpasaulīgās īpašības:

*īśvaraḥ paramaḥ kṛṣṇaḥ
sac-cid-ānanda-vigrahaḥ
anādir ādir govindaḥ
sarva-kāraṇa-kāraṇam*

"Krišna, kuru sauc par Govindu, ir Visaugstais Dievs. Viņam ir mūžīgs un svētlaimīgs garīgais ķermenis. Viņš ir visa avots. Krišnam nav cita avota, un Viņš ir visu cēloņu pirmcēlonis." (Brahma-samhita 5.1.) Tādā veidā Čaitanja Mahāprabhu pierāda, ka Krišna ir sākotnējā Dieva Personība un Viņam pilnībā piemīt sešas varenības. Šrī Krišnas mājvieta Goloka Vrindāvana ir augstākā planētu sistēma garīgajās debesīs.

Vēl Kungs Čaitanja citē pantu no Šrīmad Bhāgavatamas (1.3.28.):

*ete cāmśa-kalāḥ puṁsaḥ
kṛṣṇas tu bhagavān svayam
indrāri-vyākulaṁ lokam
mṛdayanti yuge yuge*

Visi avatāri ir vai nu tieši Krišnas izvērsumi, vai arī netieši Krišnas izvērsumu izvērsumi. Taču Krišnas vārds norāda uz sākotnējo Dieva Personību. Tieši Viņš atnāk uz šo zemi, šo Visumu vai kādu citu Visumu, kad dēmoni, kuri vienmēr cenšas graut padievu varu, rada traucējumus.

Pastāv trīs dažādi paņēmieni, ar kuriem var izprast Krišnu: empīriskais filozofiskās prātošanas ceļš, meditācija saskaņā ar mistiskās jogas sistēmu un Krišnas apziņas ceļš jeb garīgā kalpošana. Ar filozofisko prātošanu var izprast Krišnas bezpersonisko Brahmana iezīmi, ar mistiskās jogas mēditācidžu – Krišnas visu caurstrāvojošo izvērsumu jeb Virsdvēseli, bet ar garīgo kalpošanu pilnīgā Krišnas apziņā var izprast sākotnējo Dieva Personību. Kungs Čaitanja citē vēl kādu Šrīmad Bhāgavatamas pantu (1.2.11.):

*vadanti tat tattva-vidas
tattvaṁ yaj jñānam advayam
brahmeti paramātmēti
bhagavān iti śabdyate*

"Absolūtās Patiesības zinātāji apraksta Absolūto Patiesību trijos veidos: kā bezpersonisko Brahmanu, lokalizēto visu caurstrāvojošo Virsdvēseli un Dieva Augstāko Personību Krišnu." Citiem vārdiem sakot, Brahmans – bezpersoniskā izpausme –, Paramātma – lokalizētā izpausme – un Bhagavāns – Dieva Augstākā Personība – ir viens un tas pats. Taču atkarībā no ceļa, pa kuru cilvēks iet, viņš Absolūto Patiesību izprot kā Brahmanu, Paramātmu vai Bhagavānu.

Apzinoties bezpersonisko Brahmanu, cilvēks izprot tikai mirdzumu, kas izplūst no Krišnas

pārpasaulīgā ķermeņa. Šo mirdzumu var salīdzināt ar Saules stariem. Ir Saules dievs, pati Saule un Saules stari, kuri ir sākotnējā Saules dieva mirdzums. Gluži tāpat garīgais mirdzums (brahmadžoti) jeb bezpersoniskais Brahmans nav nekas cits kā paša Krišnas mirdzums. Kā pierādījumu tam Kungs Čaitanja citē svarīgu pantu no Brahma-samhitas, kurā Kungs Brahma saka:

*yasya prabhā prabhavato jagadaṇḍa-koṭi-
koṭiṣv aśeṣa-vasudhādi-vibhūti-bhinnam
tad brahma niṣkalam anantam aśeṣa-bhūtaṁ
govindam ādi-puruṣaṁ tam ahaṁ bhajāmi*

"Es godinu Dieva Augstāko Personību, no kura starojuma izpaudies bezgalīgais brahmadžoti. Šajā brahmadžoti ir neaptverami daudz Visumu, un katrā Visumā ir neskaitāmi daudz planētu." (Brahma-samhita 5.40.)

Tālāk Kungs Čaitanja norāda, ka Paramātma, visu caurstrāvojošā iezīme, kas atrodas ikvienas būtnes ķermenī, ir tikai daļēja Krišnas izpausme jeb izvērsums, un, tā kā Krišna ir visu dvēseļu dvēsele, Viņš sauc par Paramātmu, Augstāko Patību. Šajā sakarībā Čaitanja citē vēl vienu Šrīmad Bhāgavatamas pantu, kas attiecas uz Mahārādžas Parīkšita un Šukadēvas Gosvāmī sarunu. Klausīdamies par Krišnas pārpasaulīgajām rotaļām Vrindāvanā, Mahārādža Parīkšits jautā savam garīgajam skolotājam Šukadēvam Gosvāmī, kādēļ Vrindāvanas iedzīvotāji ir tik ļoti pieķērušies Krišnam. Šukadēva Gosvāmī uz šo jautājumu atbild (Bhāg. 10.14.55.):

*kṛṣṇam enam avehi tvam
ātmānam akhilātmanām
jagad-dhitāya so 'py atra
dehīvābhāti māyayā*

"Ir jāzina, ka Krišna ir visu dvēseļu dvēsele, jo Viņš ir katras dvēseles dvēsele, kā arī lokalizētās Paramātmās dvēsele. Vrindāvanā Viņš darbojās gluži kā cilvēks, lai piesaistītu ļaudis un lai parādītu, ka nav bezveidīgs."

Visaugstais Kungs ir tikpat individuāls kā citas dzīvās būtnes, bet Viņš atšķiras ar to, ka ir visaugstākais un visas citas dzīvās būtnes ir Viņam pakļautas. Taču arī visas pārējās dzīvās būtnes Viņa sabiedrībā var baudīt garīgu svētlaimi, mūžīgu dzīvi un pilnīgas zināšanas. Kungs Čaitanja citēja pantu no Bhagavad-gītas, kurā Krišna, stāstot Ardžunam par savām dažādajām varenībām, norāda, ka Viņš pats ieiet šajā Visumā ar vienu no savām pilnīgajām daļām Garbhodakašājī Višnu, kā arī ieiet katrā Visumā kā Kšīrodakašājī Višnu un tad izvēršas kā Virsdvēsele ikvienas būtnes sirdī. Pats Kungs Krišna norāda, ka ikvienam, kas vēlas izprast Augstāko Absolūto Patiesību, pilnīgā Krišnas apziņā jāuzsāk garīgās kalpošanas ceļš. Tas dos iespēju izprast Absolūtās Patiesības augstāko aspektu.

Sestā nodaļa. Viņa veidoli ir viens un tas pats

Ar garīgo kalpošanu cilvēks var saprast, ka Krišna vispirms izpaužas kā svajam-rūpa, Viņa personīgais veidols, pēc tam kā tadēkātma-rūpa un tad kā āvēša-rūpa. Šajās trijās iezīmēs Viņš izpaužas savā pārpasaulīgajā veidolā. Svajam-rūpas veidolā Krišnu var saprast cilvēks, kas nespēj apzināties citas Viņa iezīmes. Citiem vārdiem sakot, svajam-rūpa jeb Krišnas personiskais veidols ir tāds veidols, ar kuru Krišnu var saprast tieši. Tadēkātma-rūpa ir veidols, kurš visvairāk atgādina svajam-rūpu, bet kuram ir vairākas atšķirīgas ķermeniskās iezīmes. Tadēkātma-rūpa iedalāma divās izpausmēs: personiskajos izvērsumos (svāmša) un rotaļu izvērsumos (vilāsa). Kas attiecas uz āvēša-rūpu, tad Krišna noteiktām dzīvajām būtņēm dod īpašus spēkus, lai tās Viņu pārstāvētu, un šīs dzīvās būtnes sauc par āvēša-rūpām jeb šaktjāvēša-avatāriem.

Krišnas personiskos veidolus iedala svajam-rūpā un svajam-prakāšā. Kas attiecas uz Viņa svajam-rūpu (rotaļu veidolu), tad šajā veidolā Viņš vienmēr atrodas Vrindāvanā kopā ar tās iedzīvotājiem. Šo personisko veidolu (svajam-rūpu) var iedalīt prābhavas un vaibhavas veidolos. Piemēram, rāsas dejas laikā Krišna izvēršās daudzos veidolos, lai varētu dejot uzreiz ar visām gopī, kuras piedalījās šajā dejā. Gluži tāpat Viņš izvēršās 16 108 veidolos, lai būtu kopā ar savām 16 108 sievietēm. Vairākos gadījumos arī diženi mistiķi dažādos veidos ir izvēršusī savus ķermeņus, bet Krišna sevi neizvērsa ne ar kādu jogu. Katrs Krišnas izvērsums bija atsevišķa personība. Vēdās aprakstīts, kā gudrais Saubharja Riši ar jogu esot izvēršies astoņos veidolos, taču kā personība palicis viens. Bet, kad Krišna izvēršās daudzos, dažādos veidolos, tad katrs no tiem ir atsevišķs un individuāls. Kad Nārada Muni apmeklēja Krišnu dažādās Dvārakas pilīs, viņš par to bija ļoti pārsteigts. Nārada nekad nebrīnījās par jogu izvēršanos, jo pats labi zināja, kā tas darāms. Tomēr Šrīmad Bhāgavatamā teikts, ka Nārada patiešām brīnījās, redzot Krišnas izvērsumus. Viņš bija pārsteigts, kā Kungs var būt kopā ar savām valdniecēm katrā no 16 108 pilīm. Ar katru no valdniecēm Krišna bija kopā citādā veidolā un atšķirīgi darbojās. Vienā veidolā Viņš spēlējās ar bērniem, citā – pildīja mājas pienākumus. Šīs dažādās darbības Viņš veica savos "emocionālajos" veidolos, kurus sauc par vaibhava-prakāšas izvērsumiem. Gluži tāpat ir arī bezgala daudz citu Krišnas veidolu, un pat tad, kad tie ir sadalīti vai izvērsti bezgala plaši, viņi ir viens un tas pats. Starp dažādiem veidoliem nav nekādas atšķirības. Tāda ir Dieva Augstākās Personības absolūtā daba.

Šrīmad Bhāgavatamā teikts, ka Akrūra, veddams Krišnu un Balarāmu no Gokulas uz Mathuru, iegājis nomazgāties Jamunā un ūdenī ieraudzījis visas garīgo debesu planētas. Vēl viņš redzējis Dievu Kungu Višnu veidolā, kā arī Nārada un četrus Kumārus, kuri godinājuši Kungu. Kā teikts Bhāgavata Purānā (10.40.7.):

*anye ca saṁskṛtātmāno
vidhinābhihitena te
yajanti tvan-mayās tvām vai
bahu-mūrty-eka-mūrtikam*

Pastāv daudzi pielūdzēji, kuri šķīstās ar dažādu veidu godināšanu. Arī vaišnavi vai ārieši godina Visaugsto Kungu saskaņā ar savu pārlicību un garīgo izpratni. Rakstos minēts, ka katrs godināšanas veids ir saistīts ar dažādu Kunga veidolu izpratni, bet galu galā ir jāgodina pats Visaugstais Kungs.

Vaibhava-prakāšas iezīmē Kungs izpaužas kā Balarāma. Balarāmas aspekts ir tikpat augsts kā pats Krišna, un vienīgā atšķirība ir tāda, ka Krišnas ķermenis ir tumšs, bet Balarāmas ķermenis – gaišs. Vaibhava-prakāšas veidolu Krišna atklāja savai mātei Dēvakī tūlīt pēc ieiešanas šajā pasaulē, un tas bija četrroku Nārājanas veidols. Tomēr pēc vecāku lūguma Viņš vēlāk izpaudās savā divroku veidolā. Tādējādi Krišna reizēm izpauž četras rokas un reizēm – divas. Divroku veidols patiesībā ir vaibhava-

prakāša, bet četrroku veidols ir prābhava-prakāša. Savā personiskajā veidolā Krišna ir gluži kā ganu zēns, un Viņš arī uzskata sevi par ganu zēnu. Turpretī Vāsudēvas veidolā Viņš domā, ka ir kšatrija dēls, un darbojas kā princis un valdnieks.

Divroku veidolā Krišna kā ganiņš, Nandas Mahārādžas dēls, pilnībā atklāj savu varenību, veidolu, skaistumu, bagātību, pievilcību un rotaļas. Patiešām dažos vaišnavu rakstos teikts, ka Krišnam Vāsudēvas veidolā ļoti iepaticies Govindas veidols Vrindāvanā. Tādējādi Vāsudēvas veidolā Viņš reizēm vēlas baudīt, tā kā bauda ganu zēns Govinda, kaut gan Govindas un Vāsudēvas veidoli ir viens un tas pats. Šai sakarībā var citēt pantu no Lalita-mādhavas ceturtās nodaļas (4.19.), kur Krišna uzrunā Udhavu: "Mans mīlais draugs, ganiņa Govindas veidols ļoti piesaista Mani. Es pat vēlētos līdzināties Vradžas jaunavām, kuras arī ir pieķērušās Govindas veidolam." Līdzīgi astotajā nodaļā Krišna saka: "Cik Viņš brīnišķīgs! Kas Viņš tāds ir? Ieraudzījis Govindu, esmu tā apburts, ka vēlos apskaut Viņu tāpat kā Rādhiku."

Ir arī citi Krišnas veidoli, kas mazliet atšķiras no sākotnējā, un tos sauc par tadēkātma-rūpu. Šos veidolus var iedalīt vilāsas un svāmšas daļās, kurās savukārt var būt dažādas iezīmes, un tās ir iedalāmas prābhavas un vaibhavas veidolos. Kas attiecas uz vilāsas veidoliem, pastāv bezgala daudz prābhava-vilāsu, caur kuriem Krišna izvēršas kā Vāsudēva, Sankaršana, Pradjumna un Anirudha. Reizēm Kungs sevi uzskata par ganu zēnu, reizēm Viņš domā, ka ir Vasudēvas dēls, princis, kšatrijs, un šo Krišnas "domāšanu" sauc par Viņa "rotaļām". Patiesībā vaibhava-prakāša un prābhava-vilāsa ir viens un tas pats, taču mums liekas, ka tie ir divi dažādi veidoli: Balarāma un Krišna. Viņa izvērsumi Vāsudēva, Sankaršana, Pradjumna un Anirudha ir sākotnējā čatur-vjūha jeb četrroku veidoli.

Uz dažādām planētām un atšķirīgās vietās ir neskaitāmi daudz četrroku izpausmju, un tās ir mūžīgi izpaustas Dvārakā un Mathurā. No četriem galvenajiem četrroku veidoliem (Vāsudēvas, Sankaršanas, Pradjumnas un Anirudhas) izpaužas divdesmit četri galvenie veidoli, vaibhava-vilāsa. Viņus sauc atbilstoši tam, kādā veidā Viņu rokās ir izvietoti četri priekšmeti: gliemežnīca, vāle, lotoss un disks. Četras galvenās Krišnas izpausmes atrodas uz katras no garīgo debesu planētām, un šīs planētas sauc par Nārājanaloku jeb Vaikunthaloku. Uz Vaikunthalokas Viņš izpaužas četrroku Nārājanas veidolā. No katra Nārājanas izpaužas Vāsudēvas, Sankaršanas, Pradjumnas un Anirudhas veidoli. Tādējādi Nārājana ir vidū, un apkārt Viņam ir četri veidoli: Vāsudēva, Sankaršana, Pradjumna un Anirudha. Savukārt katrs no šiem četriem veidoliem izvēršas trijos, un katram no tiem ir savs vārds, sākot ar Kēšavu. Kopā ir divpadsmit veidolu, un tos sauc atbilstoši dažādu priekšmetu izvietojumam Viņu rokās.

Kas attiecas uz Vāsudēvas veidolu, no Viņa izpaužas trīs izvērsumi: Kēšava, Nārājana un Mādhava. Sankaršanas trīs veidoli ir Govinda, Višnu un Šrī Madhusūdana. (Jāpiezīmē, ka šis Govinda nav tas pats Govindas veidols, kas izpaužas Vrindāvanā kā Nandas Mahārādžas dēls.) Gluži tāpat arī Pradjumna sadalās trijos veidolos: Trivikramā, Vāmanā un Šrīdharā; trīs Anirudhas veidolus sauc par Hrišīkēšu, Padmanābhū un Dāmodaru.

Septītā nodaļa. Neskaitāmie Dieva veidoli

Vaišnavu kalendārā gada divpadsmit mēneši nosaukti Kunga Krišnas divpadsmit Vaikunthas veidolu vārdos, un šie veidoli ir valdošās Dievības šajos mēnešos. Kalendāra pirmais mēnesis ir Mārgašīrša, kas atbilst oktobra beigām un novembra sākumam. Novembra pārējo daļu vaišnavi sauc par Kēšavu. Decembris ir Nārājana, janvāris – Mādhava, februāris – Govinda, marts – Višnu, aprīlis – Šrī Madhusūdana, maijs – Trivikrama, jūnijs – Vāmana, jūlijs – Šrīdhara, augusts – Hrišīkēša, septembris – Padmanābhā un oktobra sākums ir Dāmodara. (Dāmodaras vārdu Krišna saņēma, kad māte sasēja Viņu ar auklām. Tomēr Dāmodaras veidols oktobrī ir cita izpausme.) Gada mēnešus sauc divpadsmit

dažādos Visaugstā Kunga vārdos, un tāpat vaišnavi apzīmē ar šiem vārdiem divpadsmit ķermeņa daļas. Piemēram, tilakas zīme uz pieres ir Kēšava, un pārējām tilakām – uz vēdera, krūtīm un rokām – arī ir savi nosaukumi. Šie vārdi ir tādi paši kā mēnešu nosaukumi.

Četri veidoli (Vāsudēva, Sankaršana, Pradjumna un Anirudha) izvēršas par vilāsa-mūrti. Vilāsa-mūrti ir astoņi veidoli, un Viņus sauc par Purušotamu, Ačjutu, Nrisimhu, Džanārdanu, Hari, Krišnu, Adhokšadžu un Upēndru. No šiem astoņiem Adhokšadža un Purušotama ir Vāsudēvas vilāsas veidoli. Gluži tāpat Upēndra un Ačjuta ir Sankaršanas veidoli; Nrisimha un Džanārdana ir Pradjumnas veidoli; Hari un Krišna – Anirudhas vilāsas veidoli. (Šis Krišna atšķiras no sākotnējā Krišnas.)

Šos divdesmit četrus veidolus sauc par prābhavas (četrroku) veidola vilāsas izpausmēm, un viņiem ir dažādi vārdi atbilstoši tam, kādā kārtībā rokās ir priekšmeti (vāle, disks, lotosa zieds un gliemežnīca). Šajos divdesmit četros veidolos ietilpst vilāsas un vaibhavas veidoli. Minētajiem veidoliem, piemēram, Pradjumnam, Trivikramam, Vāmanam, Hari un Krišnam ir arī dažādas iezīmes. Runājot par Krišnas prābhava-vilāsu (kurā ietilpst Vāsudēva, Sankaršana, Pradjumna un Anirudha), varam minēt vēl divdesmit variācijas. Visiem šiem veidoliem garīgajās debesīs ir Vaikunthas planētas, un tie atrodas astoņos dažādos virzienos. Lai gan katrs no šiem veidoliem mūžīgi pastāv garīgajās debesīs, daži no tiem izpaužas arī materiālajā pasaulē.

Garīgajās debesīs visas planētas, pār kurām valda Nārājana, ir mūžīgas. Augstākā planēta garīgajās debesīs ir Krišnaloka, un tai ir trīs daļas: Gokula, Mathura un Dvāraka. Mathuras daļā vienmēr atrodas Kēšavas veidols. Viņš ir pārstāvēts arī uz Zemes. Indijas Mathurā tiek godināts Kēšavas mūrti, un tāpat Orisā, Džaganātha Purī, godina Purušotamas veidolu. Ānandāranja ir Višnu veidols, un Mājāpurā, Kunga Čaitanjas dzimšanas vietā, ir Hari veidols. Dažādās vietās uz Zemes ir arī daudzi citi veidoli. Krišnas veidoli atrodas visur, ne tikai šajā Visumā, bet arī citur. Ir teikts, ka Zeme ir sadalīta septiņās salās, kas ir septiņi kontinenti, un uz katras no salām ir līdzīgi veidoli, bet pašlaik tie ir atrodamī tikai Indijā. Lai gan mēs no Vēdu rakstiem varam uzzināt, ka veidoli ir arī citās pasaules daļās, pašlaik nav nekādu ziņu par to atrašanās vietu.

Dažādi Krišnas veidoli par prieku bhaktām atrodami visās Visuma daļās. Bhaktas nedzimst Indijā vien. Bhaktas ir visās pasaules daļās, tikai viņi ir aizmirsuši savu patieso stāvokli. Šie veidoli atnāk ne tikai, lai iepriecinātu bhaktas, bet arī, lai atjaunotu garīgo kalpošanu un veiktu citu darbību, kuru Dieva Augstākā Personība uzskata par svarīgu. Daži no šiem veidoliem ir avatāri, kas minēti rakstos, piemēram, Višnu avatārs, Trivikramas, Nrisimhas un Vāmanas avatārs.

Sidhārtha-samhitā aprakstīti divdesmit četri Višnu veidoli, un šie veidoli nosaukti atbilstoši priekšmetu izvietojumam Viņu četrās rokās. Aprakstot to novietojumu Višnu mūrti rokās, jāsāk ar labo apakšējo roku, pēc tam jāapskata augšējā labā roka, augšējā kreisā roka un jābeidz ar apakšējo kreiso roku. Tādējādi par Vāsudēvu var teikt, ka Viņš tur vāli, gliemežnīcu, disku un lotosu. Sankaršana tur vāli, gliemežnīcu, lotosu un disku. Gluži tāpat Pradjumna tur disku, gliemežnīcu, vāli un lotosu. Anirudha tur disku, vāli, gliemežnīcu un lotosu. Divdesmit Nārājanas izpausmes garīgajās debesīs aprakstītas šādi: Šrī Kēšava (lotoss, gliemežnīca, disks, vāle), Nārājana (gliemežnīca, lotoss, vāle un disks), Šrī Mādhava (vāle, disks, gliemežnīca un lotoss), Šrī Govinda (disks, vāle, lotoss un gliemežnīca), Višnu-mūrti (vāle, lotoss, gliemežnīca un disks), Madhusūdana (disks, gliemežnīca, lotoss un vāle), Trivikrama (lotoss, vāle, disks un gliemežnīca), Šrī Vāmana (gliemežnīca, disks, vāle un lotoss), Šrīdhara (lotoss, disks, vāle un gliemežnīca), Hrišīkēša (vāle, disks, lotoss un gliemežnīca), Padmanābha (gliemežnīca, lotoss, disks un vāle), Dāmodara (lotoss, disks, vāle un gliemežnīca), Purušotama (disks, lotoss, gliemežnīca un vāle), Ačjuta (vāle, lotoss, disks un gliemežnīca), Nrisimha (disks, lotoss, vāle un gliemežnīca), Džanārdana (lotoss, disks, gliemežnīca un vāle), Šrī Hari (gliemežnīca, disks, lotoss un vāle), Šrī Krišna (gliemežnīca, vāle, lotoss un disks), Adhokšadža (lotoss,

vāle, gliemežnīca un disks) un Upēndra (gliemežnīca, vāle, disks un lotoss).

Saskaņā ar Hajašīrša-pančarātru pastāv sešpadsmit veidoli, un tos sauc atbilstoši diska un vāles novietojumam. Secinājums ir tāds, ka Augstākā Sākotnējā Dieva Personība ir Krišna. Viņš ir lilā-purušotama, Viņa mājvieta ir Vrindāvana, un Viņš ir Nandas dēls. No Hajašīrša-pančarātras var uzzināt arī to, ka ir deviņi veidoli, kas aizsargā katru no divām Purī, ko sauc par Mathuru Purī un Dvāraku Purī. Vāsudēva, Sankaršana, Pradjumna un Anirudha aizsargā vienu, bet Nārājana, Nrisimha, Hajagrīva, Varāha un Brahma aizsargā otru. Šīs ir dažādās Kunga Krišnas prakāšas un vilāsas veidolu izpausmes.

Vēl Kungs Čaitanja pastāstīja Sanātanam Gosvāmī, ka pastāv arī dažādi svāmšas veidoli, un tos var iedalīt Sankaršanas un avatāru daļā. No pirmās daļas nāk trīs puruša-avatāri – Kāranodakašājī Višnu, Garbhodakašājī Višnu un Kšīrodakašājī Višnu, bet no otrās daļas nāk lilā-avatāri, piemēram, zivs, bruņurupucis un citi Kunga avatāri.

Pastāv seši avatāru veidi: (1) puruša-avatāri, (2) lilā-avatāri, (3) guna-avatāri, (4) manvantara-avatāri, (5) juga-avatāri un (6) šaktjāvēša-avatāri. Šīm sešām Krišnas vilāsas izpausmēm ir divas daļas atkarībā no Viņa vecuma, un tās sauc par bāljas un paugandas daļām. Krišna kā Nandas Mahārādžas dēls savā sākotnējā veidolā bauda abus bērnības posmus – bālju un paugandu.

Varam droši secināt, ka Krišnas izvērsumiem un avatāriem nav gala. Kungs Čaitanja izskaidroja Sanātanam tikai dažus no tiem, lai parādītu, kādā veidā Kungs izvēršas un bauda. Šos secinājumus apstiprina arī Šrīmad Bhāgavatama (1.3.26.). Tur teikts, ka Visaugstā Kunga avatāriem nav gala tāpat kā okeāna viļņiem.

Vispirms Krišna atnāk kā trīs puruša-avatāri, t. i., Mahā-Višnu jeb Kāranodakašājī avatārs, Garbhodakašājī avatārs un Kšīrodakašājī avatārs. Tas apstiprināts Sātvata-tantrā. Arī Krišnas enerģijas var iedalīt trijās daļās: Viņa domāšanas, jušanas un darbības enerģijā. Izpaužot domāšanas enerģiju, Viņš ir Visaugstais Kungs; izpaužot jušanas enerģiju, Viņš ir Kungs Vāsudēva; un, izpaužot darbības enerģiju, Viņš ir Sankaršana Balarāma. Bez Viņa domām, jušanas un darbības radīšana nebūtu iespējama. Garīgajā valstībā nav radīšanas, jo tur planētām nav sākuma, turpretī materiālā pasaule tiek radīta. Tomēr jebkurā gadījumā gan garīgajā, gan materiālajā pasaulē pastāv darbības enerģijas izpausmes, kurās Krišna darbojas Sankaršanas un Balarāmas veidos.

Garīgā valstība ar Vaikunthas planētām un Krišnaloku, augstāko planētu, atrodas Krišnas domāšanas enerģijā. Lai gan mūžīgajā garīgajā valstībā nav radīšanas, jāsaprot, ka Vaikunthas planētas ir atkarīgas no Visaugstā Kunga domāšanas enerģijas. Šī enerģija aprakstīta Brahma-samhitā (5.2.), kur teikts, ka visaugstākā mājvieta Goloka ir izpausta kā lotoszieds ar simtiem ziedlapiņu. Tur viss ir izpaužies no Anantas, Balarāmas vai Sankaršanas veidola. Materiālais kosmos ar tā dažādajiem Visumiem ir izpausts caur maiju jeb materiālo enerģiju. Tomēr nedrīkst uzskatīt, ka materiālā daba jeb materiālā enerģija ir kosmiskās izpausmes cēlonis. Cēlonis ir Visaugstais Kungs, kurš dažādos veidos izpaužas caur materiālo dabu. Citiem vārdiem sakot, bez Visaugstā Kunga ziņas nevar notikt nekāda radīšana. Veidolu, caur kuru materiālā enerģija darbojas, lai radītu, sauc par Sankaršanas veidolu, un visa kosmiskā izpausme ir izveidota Visaugstā Kunga uzraudzībā.

Šrīmad Bhāgavatamā (10.46.31.) ir teikts, ka Balarāma un Krišna ir visu dzīvo būtņu sākums un ka šīs divas personības ieiet visā. Šrīmad Bhāgavatamā (1.3.) ir dots avatāru saraksts, un tas ir šāds: (1) Kumāri, (2) Nārada, (3) Varāha, (4) Matsja, (5) Jagja, (6) Nara-nārājana, (7) Kārdami Kapila, (8) Datātrēja, (9) Hajašīrša, (10) Hamsa, (11) Dhruvaprija jeb Prišnigarbha, (12) Rišabha, (13) Prithu, (14) Nrisimha, (15) Kūrma, (16) Dhanvantari, (17) Mohinī, (18) Vāmana, (19) Bhārgava (Parašurāma), (20) Rāghavēndra, (21) Vjāsa, (22) Pralambāri Balarāma, (23) Krišna, (24) Buda, (25) Kalkī. Tā kā gandrīz

visi no šiem divdesmit pieciem līlā-avatāriem atnāk katrā Brahmas dienā, ko sauc par kalpu, tad tos reizēm sauc par kalpa-avatāriem. No šiem avatāriem Hamsa un Mohinī nav pastāvīgi, bet Kapila, Datātrēja, Rišabha, Dhanvantari un Vjāsa ir pieci mūžīgi veidoli, tie tiek cildināti visvairāk. Bruņurupuča Kūrmas, zivs Matsjas, Nara-nārājanas, Varāhas, Hajašīršas, Prišnigarbhas un Balarāmas avatārus uzskata par vaibhavas avatāriem. Gluži tāpat ir arī trīs guna-avatāri jeb dabas īpašību iemiesojumi, un tie ir Brahma, Višnu un Šiva.

Ir četrpadsmit manvantara-avatāri: (1) Jagja, (2) Vibhu, (3) Satjasēna, (4) Hari, (5) Vaikuntha, (6) Adžita, (7) Vāmana, (8) Sārvabhauma, (9) Rišabha, (10) Višvaksēna, (11) Dharmasētu, (12) Sudhāma, (13) Jogēšvara, (14) Brihadbhānu. No šiem četrpadsmit manvantara-avatāriem Jagja un Vāmana ir arī līlā-avatāri, bet pārējie ir manvantara-avatāri. Šos četrpadsmit manvantara-avatārus sauc arī par vaibhava-avatāriem.

Šrīmad Bhāgavatamā ir aprakstīti arī četri juga-avatāri. Satja-jugā atnāk balts Dieva avatārs, Trēta-jugā – sarkans, Dvāpara-jugā – melns, un arī Kali-jugā Viņš ir melns, bet reizēm īpašā Kali-jugā Viņš ir zeltains (kāds bija Čaitanja Mahāprabhu). Kas attiecas uz šaktjāvēša-avatāriem, tad viņiem pieskaitāmi Kapila un Rišabha, Ananta, Brahma (reizēm pats Kungs kļūst par Brahmu), Čatuhsana (zināšanu avatārs), Nārada (garīgās kalpošanas avatārs), valdnieks Prithu (administratīvā spēka avatārs) un Parašurāma (avatārs, kas uzvar ļaunumu).

Astotā nodaļa. Avatāri

Kungs Čaitanja turpināja stāstīt Sanātanam Gosvāmī, ka Kunga Krišnas izvērsumus, kuri ierodas materiālajā pasaulē, sauc par avatāriem jeb iemiesojumiem. Vārds avatārs nozīmē "tas, kurš nolaižas", un šajā gadījumā vārds īpaši norāda uz to, kurš atnāk no garīgajām debesīm. Garīgajās debesīs ir neskaitāmi daudz Vaikunthas planētu, un no turienes uz šo Visumu atnāk Dieva Augstākās Personības izvērsumi.

Dieva Augstākās Personības Sankaršanas izvērsums vispirms ierodas kā puruša-avatārs Mahā-Višnu. Tas apstiprināts Šrīmad Bhāgavatamā (1.3.1.). Kad Dieva Augstākā Personība atnāk kā materiālās pasaules pirmais puruša-avatārs, Viņš tūlīt izpauž sešpadsmit elementārās pamatenerģijas. Mahā-Višnu veidolā Kungs guļ Cēlonības okeānā, un Viņš ir materiālās pasaules sākotnējais avatārs. Viņš ir Kungs pār dabu, laiku, cēloņiem un sekām, prātu, ego, pieciem elementiem, trijām materiālās dabas īpašībām, jutekļiem un Visuma veidolu. Lai gan Kungs materiālajā pasaulē valda pār visu kustīgo un nekustīgo, Viņš ir pilnīgi neatkarīgs.

Materiālās dabas ietekme nesniedz pāri Viradžai jeb Cēlonības okeānam, un tas apstiprināts Šrīmad Bhāgavatamā (2.9.10.). Materiālās dabas īpašības (skaidrība, kaislības un neziņa), kā arī materiālais laiks neietekmē Vaikunthas planētas. Uz šīm planētām mūžīgi dzīvo atbrīvotās būtnes – Krišnas pavadoņi –, un viņus godina gan padievi, gan dēmoni.

Materiālā daba darbojas divos veidos: kā maija un kā pradhāna. Maija ir tiešais cēlonis, un vārds pradhāna apzīmē materiālās izpausmes elementus. Kad pirmais puruša-avatārs Mahā-Višnu paskatās uz materiālo dabu, tā uzbudinās, un tādā veidā puruša-avatārs apaugļo matēriju ar dzīvajām būtnēm. No Mahā-Višnu skatiena rodas apziņa, un šo apziņu sauc par mahat-tatvu. Mahat-tatvas valdošā Dievība ir Vāsudēva. Tad šī radītā apziņa tiek sadalīta trijos darbības veidos atbilstoši trijām gunām jeb materiālās dabas īpašībām. Apziņa skaidrībā ir aprakstīta Šrīmad Bhāgavatamas vienpadsmitajā dziedājumā. Skaidrības valdošā Dievība ir Anirudha. Apziņa materiālajās kaislībās rada saprātu, un šajā gadījumā valdošā Dievība ir Pradjumna. Viņš ir jutekļu saimnieks. Apziņa neziņas īpašībā ir cēlonis ēteram, debesīm un dzirdei. Šīs īpašības veido kosmisko izpausmi, un tādējādi tiek radīti neskaitāmi Visumi. Nav iespējams saskaitīt, cik to ir.

Visi daudzie Visumi rodas no Mahā-Višnu ķermeņa porām. Kā neskaitāmi putekliši iziet cauri smalkam sietam, tā no Mahā-Višnu ķermeņa porām izplūst neskaitāmi Visumi. Kad Viņš izelpo, šie Visumi rodas, un, kad Viņš ieelpo, tie tiek iznīcināti. Visas Mahā-Višnu enerģijas ir garīgas, un tām nav nekāda sakara ar materiālo enerģiju. Brahma-samhitā (5.48.) teikts, ka katra Visuma valdošā dievība Brahma dzīvo tikai vienu Mahā-Višnu elpas vilcienu. Tādējādi Mahā-Višnu ir visu Visumu sākotnējā Virsdvēsele un saimnieks.

Otrais Višnu avatārs Garbhodakašājī Višnu ieiet katrā Visumā, līdz pusei piepilda to ar ūdeni, kas nāk no Viņa ķermeņa, un noguļas šajā ūdenī. No Viņa nabas izaug lotosa stiebrs, un lotosa ziedā piedzimst pirmā būtne – Brahma. Lotosa kātā atrodas četrpadsmit planētu sistēmas, kuras Brahma rada. Katrā Visumā Kungs atrodas Garbhodakašājī Višnu veidolā; Viņš uztur Visumu un rūpējas par to. Višnu atrodas katrā materiālajā Visumā, taču materiālā enerģija nespēj Viņu ietekmēt. Kad rodas nepieciešamība, šis pats Višnu pieņem Kunga Šivas veidolu un iznīcina kosmisko pasauli. Trīs sekundārie avatāri – Brahma, Višnu un Šiva – ir materiālās dabas triju īpašību valdošās dievības. Taču Visuma saimnieks ir Garbhodakašājī Višnu, un Viņu godina kā Hiranjagarbhas Virsdvēseli. Vēdu himnās teikts, ka Viņam ir tūkstoš galvu. Viņš atrodas materiālajā dabā, taču tā Viņu neskar.

Trešais Višnu avatārs Kšīrodakašājī Višnu arī ir skaidrības avatārs. Viņš ir arī visu dzīvo būtņu Virsdvēsele, un Visumā Viņš atrodas piena okeānā. Tā Čaitanja Mahāprabhu aprakstīja puruša-avatārus.

Pēc tam Kungs Čaitanja pastāstīja par līlā-avatāriem jeb "spēļu" avatāriem un norādīja, ka to ir bezgalīgi daudz. Tomēr Viņš aprakstīja tikai dažus no tiem – Matsju, Kūrmu, Raghunāthu, Nrisimhu, Vāmanu un Varāhu.

Kas attiecas uz guna-avatāriem jeb Višnu īpašību avatāriem, tad tie ir trīs: Brahma, Višnu un Šiva. Brahma ir viena no dzīvajām būtnēm, bet, pateicoties garīgajai kalpošanai, viņš ir ārkārtīgi varens. Šai pirmajai dzīvajai būtnēi, materiālo kaislību saimniekam, Garbhodakašājī Višnu ir devis spēku radīt neskaitāmi daudzas dzīvās būtnes. Brahma-samhitā (5.49.) Brahma ir salīdzināts ar dārgakmeņiem, kurus apspīd saules stari, bet saule salīdzināta ar Visaugsto Kungu Garbhodakašājī Višnu. Ja kādā kalpā nav piemērotas dzīvās būtnes, kura varētu darboties kā Brahma, tad Garbhodakašājī Višnu pats izpaužas kā Brahma un atbilstoši darbojas.

Glūži tāpat, izvēršdamies par Kungu Šivu, Visaugstais Kungs darbojas, kad rodas vajadzība iznīcināt Visumu. Saskaroties ar maiju, Kungs Šiva izvēršas daudzos veidolos, parasti to ir vienpadsmit. Kungs Šiva nav kāda no dzīvajām būtnēm, viņš lielākā vai mazākā mērā ir pats Krišna. Šajā sakarībā parasti min piemēru ar pienu un jogurtu; jogurts ir piena produkts, taču to nevar lietot piena vietā. Arī Kungs Šiva ir Krišnas izvērsums, bet viņš nevar darboties kā Krišna, un mēs no viņa nevaram gūt to garīgo spēku, kādu gūstam no Krišnas. Būtiskākā atšķirība ir tāda, ka Kungs Šiva atrodas saskarsmē ar materiālo dabu, bet Višnu jeb Kungam Krišnam ar to nav nekāda sakara. Šrīmad Bhāgavatamā (10.88.3.) ir teikts, ka Kungs Šiva sastāv no trijiem pārveidotas apziņas veidiem, ko sauc par vaikāriku, taidžasu un tāmasu.

Lai gan Višnu avatārs katrā Visumā ir skaidrības saimnieks, materiālā daba Viņu nekādā veidā neskar. Kaut arī Višnu neatšķiras no Krišnas, Krišna ir pirmavots. Višnu ir daļa, bet Krišna ir veselums. To māca Vēdu raksti. Brahma-samhitā minēts piemērs par sākotnējo sveci, kura aizdedzina otru sveci. Lai gan abas sveces ir vienādi gaišas, par vienu saka, ka tā ir sākotnējā, un par otru – ka tā ir aizdedzināta no pirmās. Višnu izvērsums ir kā otrā svece. Viņš ir tikpat varens kā Krišna, taču sākotnējais Višnu ir Krišna. Brahma un Kungs Šiva ir paklausīgi Visaugstā Kunga kalpi, un Visaugstais Kungs Višnu ir Krišnas izvērsums.

Aprakstījis Sanātanam Gosvāmī līlas un guna-avatārus, Kungs Čaitanja stāstīja par manvantara-avatāriem. Vispirms Viņš norādīja, ka nav iespējams saskaitīt manvantara-avatārus. Vienā kalpā jeb Brahmas dienā izpaužas četrpadsmit Manu. Viena Brahmas diena ir 4 miljardus 320 miljonus gadu gara, un Brahma dzīvo simts šādus gadus, tātad, ja Brahmas dienā atnāk četrpadsmit Manu, Brahmas mēnesī ir četrsimt divdesmit Manu, un Brahmas gadā ir 5040 Manu. Tā kā Brahma dzīvo simts gadus, tad ir aprēķināts, ka Brahmas gadā izpaužas 504 000 Manu. Un, tā kā ir neskaitāmi daudz Visumu, tad nav iespējams iedomāties, cik ir manvantara-avatāru. Tā kā Mahā-Višnu reizē izelpo visus Visumus, neviena būtne nespēj saskaitīt, cik Manu reizē ir izpaudušies. Tomēr katram Manu ir savs vārds. Pirmais Manu ir Svājambhuva, viņš ir Brahmas dēls. Otrais Manu Svāročiša ir uguns dievības dēls. Trešais Manu ir Utama, viņš ir valdnieka Prijavrata dēls. Ceturtais Manu Tāmasa ir Utamas brālis. Piektais Manu vārdā Raivata un sestais Manu Čākšuša ir Tāmasas brāļi, bet Čākšuša ir Čākšu dēls. Septītais Manu vārdā Vaivasvata ir Saules dieva dēls. Astotais Manu vārdā Sāvarni arī ir Saules dieva dēls, un viņa māti sauc Čhāja. Dēvītais Manu Dakšasāvarni ir Varunas dēls. Desmitais Manu Brahmasāvarni ir Upašlokas dēls. Pārējos četrus Manu sauc Rudrasāvarni, Dharmasāvarni, Dēvasāvarni un Indrasāvarni.

Aprakstījis Sanātanam Gosvāmī Manu avatārus, Kungs Čaitanja stāstīja par juga-avatāriem. Ir četras jugas jeb laikmeti – Satja, Trēta, Dvāpara un Kali –, un ikvienā no laikmetiem atnāk Visaugstais Kungs; katram avatāram atbilstoši jugai ir citāda krāsa. Satja-jugā galvenais avatārs ir balts, Trēta-jugā Viņš ir sarkans, Dvāpara-jugā – melns (Krišna), un Kali-jugā galvenais avatārs ir zeltains (Čaitanja Mahāprabhu). To Šrīmad Bhāgavatamā (10.8.13.) apstiprina astrologs Gargamuni, kurš Nandas Mahārādžas mājā aprēķināja Krišnas horoskopu.

Satja-jugā sevis apzināšanās ceļš bija meditācija, un to mācīja Dieva baltais avatārs. Šis avatārs deva svētību gudrajam Kardamam, ka tam piedzims dēls, kurš būs Dieva Personības avatārs. Satja-jugā visi mediteja uz Krišnu, un ikviena dzīvā būtne bija zināšanu pilna. Šajā laikmetā, Kali-jugā, cilvēkiem nav pilnīgu zināšanu, tomēr viņi mēģina iet meditātīvo ceļu, kas bija ieteikts vienā no agrākajiem laikmetiem. Trētas laikmetā sevis apzināšanās ceļš bija ziedošanas ceremonijas, un to mācīja Dieva sarkanais avatārs. Dvāparas laikmetā atnāca pats Krišna, un visi godināja Viņu ar mantru:

*namas te vāsudevāya
namaḥ saṅkarṣaṇāya ca
pradyumnāyaniruddhāya
tubhyaṁ bhagavate namaḥ*

"Es noliecos Dieva Augstākās Personības – Vāsudēvas, Sankaršanas, Pradjumnas un Anirudhas – priekšā." Tas bija sevis apzināšanās paņēmiens Dvāparas laikmetā. Nākamajā laikmetā – šajā laikmetā jeb Kali-jugā – Dievs Kungs atnāk, lai sludinātu Krišnas svētā vārda daudzzināšanu. Šajā laikmetā Kungs ir dzeltens (Čaitanja Mahāprabhu), un Viņš māca cilvēkiem mīlēt Dievu, daudzīnot Krišnas vārdus. To māca pats Krišna, un Viņš atklāj Dieva mīlestību, daudzīnot, dziedot un dejojot kopā ar tūkstošiem cilvēku, kas Viņam seko. Šī Dieva Augstākās Personības avatāra atnākšanu pareģo Šrīmad Bhāgavatama (11.5.32.):

*kṛṣṇa-varṇaṁ tviṣākṛṣṇaṁ
sāṅgopāṅgāstra-pārṣadam
yajñaiḥ saṅkīrtana-prāyair
yajanti hi su-medhasaḥ*

"Kali laikmetā Kungs atnāk kā bhakta ar zeltainu ādas krāsu un vienmēr daudzina Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē. Lai gan Viņš ir Krišna, Kungs nav tumšs kā Krišna Dvāpara-jugā, bet gan zeltains. Kali-jugā Dievs Kungs sludina mīlestību uz Dievu ar saṅkīrtanas kustību. Un tās dzīvās būtnes, kas ir saprātīgas, pieņem šo sevis

apzināšanās ceļu." Tas teikts arī Šrīmad Bhāgavatamā (12.3.52.):

*kr̥te yad dhyāyato viṣṇum
tretāyāṁ yajato makhaiḥ
dvāpare paricaryāyāṁ
kalau tad dhari-kīrtanāt*

"Sevis apzināšanos, ko Satjas laikmetā varēja sasniegt ar meditāciju, Trētas laikmetā – ar dažādiem ziedojumiem, Dvāparas laikmetā – ar Kunga Krišnas godināšanu, Kali laikmetā var sasniegt, daudzinot svētos vārdus Harē Krišna." To apstiprina arī Viṣṇu Purāna (6.2.17.):

*dhyāyan kr̥te yajan yajñais
tretāyāṁ dvāpare 'rcayan
yad āpnoti tad āpnoti
kalau saṅkīrtya keśavam*

"Šajā laikmetā nav jēgas meditācijai, ziedojumiem un godināšanai tempļos. Vienkārši daudzinot Krišnas svēto vārdu – Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē –, cilvēks var sasniegt pilnīgu sevis apzināšanos."

Kad Kungs Čaitanja aprakstīja Kali laikmeta avatāru, Sanātana Gosvāmī, kurš bija strādājis par valdības ministru un lieliski prata izdarīt secinājumus, tieši jautāja Kungam: "Kā var zināt, ka atnācis avatārs?" Dzirdējis Kali laikmeta avatāra aprakstu, Sanātana Gosvāmī noprata, ka Kungs Čaitanja patiešām ir šis Krišnas avatārs, un zināja, ka nākotnē būs daudz cilvēku, kuri centīsies atdarināt Kungu Čaitanju, jo Kungs izturējās kā parasts brāhmans par spīti tam, ka bhaktas atzina Viṇu par avatāru. Sanātana zināja, ka būs daudz viltvāržu, tāpēc jautāja Kungam: "Kādas ir avatāra pazīmes?"

"Dažādu laikmetu attiecīgos avatārus var pazīt, lasot par viņiem Vēdu rakstos," atbildēja Kungs. Un tāpat var pazīt, kurš ir īstais Dieva avatārs šajā Kali laikmetā. Tādā veidā Kungs īpaši uzsvēra, ka avatāram jābūt pieminētam autoritatīvos rakstos. Citiem vārdiem sakot, nevajag pieņemt kādu cilvēku par avatāru pēc savām iedomām, bet jācenšas saprast avatāra pazīmes, lasot rakstus. Visaugstā Kunga avatārs nekad nesauc sevi par avatāru, bet viņa sekotājiem, balstoties uz autoritatīviem rakstiem, jāpārbauda, kurš ir avatārs, bet kurš – viltvārdis.

Jebkurš saprātīgs cilvēks var saskatīt avatāra pazīmes, izprotot divas iezīmes: galveno iezīmi, t.i., personību, un papildiezīmes. Rakstos ir izklāstīts, kādas ir avatāra ķermeņa pazīmes un darbība, un ķermeņa apraksts ir galvenā iezīme, pēc kuras var pazīt avatāru. Avatāra darbība ir papildiezīme. Tas apstiprināts Šrīmad Bhāgavatamas sākumā (1.1.1.), kur skaidri aprakstītas avatāra iezīmes. Šajā pantā izmantoti divi termini – "param" un "satjam" –, un Kungs Čaitanja norāda, ka šie vārdi atklāj Krišnas galveno iezīmi. Citas iezīmes, papildiezīmes, norāda, ka Viņš mācīja Vēdu zināšanas Brahmam un atnāca kā puruša-avatārs, lai radītu kosmisko izpausmi. Šīs gadījuma iezīmes tiek izpaustas noteiktos nolūkos. Jāmāk saprast un atšķirt avatāra galvenās iezīmes un papildiezīmes. Neviens nedrīkst saukt sevi par avatāru, nenorādot uz šīm divām iezīmēm. Saprātīgs cilvēks nevienu neatzīs par avatāru, neizpētot galvenās iezīmes un papildiezīmes. Kad Sanātana Gosvāmī centās parādīt, ka Kunga Čaitanjas personiskās pazīmes atbilst šī laikmeta avatāra pazīmēm, Kungs Čaitanja to netieši apstiprināja, sakot: "Atliksim visas šīs sarunas uz vēlāku laiku un pāriesim pie šaktjāvēša-avatāru apraksta."

Kungs norādīja, ka šaktjāvēša-avatāru ir bezgala daudz un viņus nevar saskaitīt. Tomēr dažus var minēt kā piemērus. Ir divu veidu šaktjāvēša-avatāri: tiešie un netiešie. Kad Kungs atnāk pats, tad Viṇu sauc par sāksāt jeb par tiešo šaktjāvēša-avatāru, un, kad Viņš dod īpašus spēkus kādai dzīvīvajai būtnei, lai tā pārstāvētu Viṇu, tad šo dzīvo būtni sauc par netiešo jeb āvēša-avatāru. Netiešo avatāru piemēri ir četri: Kumāri, Nārada, Prithu un Parašurāma. Patiesībā tās ir dzīvās būtnes, bet Dieva Augstākā

Personība ir devusi viņam īpašus spēkus. Kad Visaugstais Kungs dod kādu no savām varenībām noteiktai būtnei, tad to sauc par āvēša-avatāru. Četri Kumāri īpaši pārstāv Visaugstā Kunga zināšanu varenību, bet Nārada – garīgo kalpošanu Visaugstajam Kungam. Garīgās kalpošanas piemēru rāda arī Kungs Čaitanja, kurš uzskatāms par pilnīgu garīgās kalpošanas pārstāvi. Brahma ir apveltīts ar radošā spēka varenību, bet valdnieks Prithu – ar spēju uzturēt dzīvās būtnes. Līdzīgi Parašurāmam ir dota spēja nogalināt ļaundarus. Kas attiecas uz vibhūti jeb īpašu Dieva Augstākās Personības labvēlību, tad tā ir aprakstīta Bhagavad-gītas desmitajā nodaļā, kur teikts, ka dzīvā būtne, kura ir sevišķi spēcīga vai skaista, ir ieguvusi īpašu Visaugstā Kunga labvēlību.

Tiešu jeb sākšād-avatāru piemēri ir Šēšas avatārs un Anantas avatārs. Ananta ir apveltīts ar spēju uzturēt visas planētas, bet Šēšam dota spēja kalpot Visaugstajam Kungam.

Aprakstījis šaktjāvēša-avatārus, Čaitanja Mahāprabhu sāka runāt par Visaugstā Kunga vecumu. Viņš teica, ka Visaugstais Kungs Krišna vienmēr izskatās kā sešpadsmit gadus vecs zēns, un, atnākot uz šo Visumu, Viņš vispirms sūta savu tēvu un māti, kuri ir Viņa bhaktas, un tad atnāk pats vai nu kā avatārs, vai personīgi. Visa Viņa darbība, sākot ar dēmonietes Pūtanas nogalināšanu, tiek izpausta neskaitāmos Visumos. Patiešām jebkuru brīdi, jebkuru sekundi dažādos Visumos (brahmāndās) redzamas Viņa izpausmes un dažādas rotaļas. Tādējādi Viņa darbība ir gluži kā Gangas viļņi. Viļņi nāk viens pēc otra bez gala, un arī Kunga Krišnas avatāri atkal un atkal ierodas dažādos Visumos. No pašas bērības Kungs atklāj daudzas rotaļas, un galu galā Viņš rāda rāsas deju.

Ir teikts, ka ikviena Krišnas rotaļa ir mūžīga, un to apstiprina visi svētie raksti. Ļaudis parasti nespēj saprast, kādā veidā notiek Krišnas spēles, bet Kungs Čaitanja padarīja šo jautājumu skaidrāku, salīdzinot Viņa rotaļas ar Zemes orbītu. Saskaņā ar Vēdu astroloģiskajiem aprēķiniem divdesmit četras diennakts stundas tiek sadalītas sešdesmit dandās. Dienas tiek sadalītas 3600 palās. Saules disku var redzēt katrās sešdesmit palās, kas kopā veido vienu dandu. Astoņas dandas veido vienu praharu, un saule uzlec un noriet četru praharu laikā. Arī nakts ir četras praharas gara, un pēc tam saule atkal uzlec. Līdzīgi visas Krišnas rotaļas var redzēt jebkurā no Visumiem, gluži tāpat kā Sauli var redzēt tās kustībā cauri 3600 palām.

Kungs Krišna uzturas šajā Visumā tikai 125 gadus, bet visas šī laika rotaļas ir redzamas katrā no Visumiem. Pie rotaļām pieskaitāma Viņa atnākšana, bērība, jaunība un vēlākās spēles, līdz pat rotaļām Dvārakā. Tā kā visas šīs spēles katrā laika brīdī notiek kādā no neskaitāmajiem Visumiem, tās sauc par mūžīgām. Saule pastāv vienmēr, lai gan mēs redzam, kā tā lec un riet, parādās un pazūd, atkarībā no mūsu vietas uz planētas. Līdzīgi tam Kunga spēles turpinās visu laiku, lai gan šajā Visumā tās mums ir redzamas tikai kādu noteiktu laiku. Krišnas mājvieta ir augstākā planēta Goloka Vrindāvana, un pēc Viņa gribas Goloka Vrindāvana izpaužas šajā un citos Visumos. Tādējādi Kungs vienmēr atrodas savā augstākajā mājvietā Golokā Vrindāvanā, un pēc savas augstākās gribas Kungs darbojas arī neskaitāmos Visumos. Viņš ierodas šajās noteiktajās vietās, un katrā izpausmē redzamas sešas Viņa varenības.

Devītā nodaļa. Krišnas varenības

Tā kā Kungs Čaitanja ir īpaši žēlsirdīgs pret nevainīgiem un vienkāršiem cilvēkiem, Viņu sauc arī par Patitapāvanu jeb to, kurš glābj vispagrimušākās saistītās dvēseles. Saistītā dvēsele var būt kritusi līdz viszemākajam līmenim, tomēr tā var pilnveidoties garīgajā zinātnē, ja ir nevainīga. Saskaņā ar hindu sabiedrisko sistēmu Sanātana Gosvāmī tika uzskatīts par pagrimušu, jo viņš kalpoja muhamedāņu valdībai. Patiešām sava darba dēļ viņš pat bija izstumts no brahmaniskās sabiedrības. Bet, tā kā Sanātana Gosvāmī bija patiesīga dvēsele, Kungs Čaitanja bija īpaši labvēlīgs un deva viņam veselu garīgo zināšanu bagātību.

Tālāk Kungs aprakstīja dažādas garīgo debesu planētas. Garīgās planētas sauc arī par Vaikunthas planētām. Materiālās pasaules Visumu garums un platums ir ierobežots, bet, kas attiecas uz Vaikunthas planētām, tad to izmēri ir neierobežoti, jo tās ir garīgas. Kungs Čaitanja Sanātanam Gosvāmī pavēstīja, ka katra Vaikunthas planēta ir miljoniem un miljardiem jūdžu gara un plata. Ikviena no šīm planētām ir neierobežoti izvērsta, un visu planētu iedzīvotājiem pilnībā ir sešas varenības: bagātība, spēks, zināšanas, skaistums, slava un atsacīšanās spēja. Uz katras no šīm Vaikunthas planētām mūžīgi mīt kāds no Krišnas izvērsumiem, un pašam Krišnam ir sākotnējā, mūžīgā mājvieta, ko sauc par Krišnaloku jeb Goloku Vrindāvanu.

Šajā Visumā pat vislielākā planēta aizņem tikai nelielu izplatījuma daļu. Kaut arī Saule ir tūkstošiem reižu lielāka par Zemi, salīdzinot ar visu izplatījumu, tā ir ļoti maza. Gluži tāpat katra no bezgalīgajām planētām, kas ir neierobežoti garas un platas, aizņem tikai mazu daļiņu no garīgajām debesīm, kuras sauc par brahmadžoti. Brahma-samhitā par brahmadžoti teikts, ka tas ir niškalam anantam ašēša-bhūtam jeb nedalāms, neierobežots un materiālās dabas īpašību neskarts. Visas Vaikunthas planētas ir kā lotosa ziedlapiņas, un lotosa galvenā daļa, ko sauc par Krišnaloku jeb Goloku Vrindāvanu, atrodas visu Vaikunthu vidū. Tādējādi aprakstītie Krišnas daudzveidīgie izvērsumi, kā arī Viņa daudzās mājvietas uz garīgo debesu planētām ir neskaitāmas. Pat tādi padievi kā Brahma un Šiva nespēj redzēt vai iedomāties, cik tālu sniedzas Vaikunthas planētas. To apstiprina Šrīmad Bhāgavatama (10.14.21.): "Neviens nespēj noteikt visu Vaikunthas planētu garumu un platumu." Tur arī teikts, ka tas nav pa spēkam ne tikai tādiem padieviem kā Brahmam un Šivam, bet pat Anantam, kas ir pats Dieva Kunga spēka varenības iemiesojums. Arī Viņš nespēj noteikt Dieva Kunga iespēju robežas un dažādu Vaikunthas planētu plašumu.

Ļoti pārlicinošas šajā sakarībā ir Brahmas lūgšanas, kas minētas Šrīmad Bhāgavatamā (10.14.21.):

*ko vetti bhūman bhagavan parātman
yogeśvarotīr bhavatas tri-lokyām
kva vā katham vā kati vā kadeti
vistārayan krīḍasi yoga-māyām*

"Ak, mans dārgais Kungs, Dieva Augstākā Personība, ak, Virsdvēsele, visu mistisko spēku valdniek! Neviens nespēj iepazīt vai izskaidrot Tavus izvērsumus, kurus Tu izpaud ar savu jogamaijas enerģiju. Šie izvērsumi ir redzami visās trijās pasaulēs." Vēl Brahma savās lūgšanās saka (Bhāg. 10.14.7.):

*guṇātmanas te 'pi guṇān vimātum
hitāvatīrṇasya ka īsire 'sya
kālena yair vā vimitāḥ su-kalpair
bhū-pāmsavaḥ khe mihikā dyu-bhāsaḥ*

"Zinātnieki un mācīti cilvēki nespēj novērtēt pat vienas planētas atomisko uzbūvi. Pat ja viņi spētu saskaitīt sniegpārslīņas debesīs vai zvaigznes izplatījumā, viņiem nebūtu pa spēkam aptvert, kā Tu atnāc uz šo Zemi vai Visumu ar savām neskaitāmajām pārpasaulīgajām enerģijām un īpašībām." Kungs Brahma pastāstīja Nāradam, ka neviens no dižajiem gudrajiem, arī viņš pats, nespēj novērtēt, cik liels var būt Visaugstā Kunga spēks un enerģija. Viņš atzina, ka pat Ananta ar saviem tūkstošiem mēļu nespētu aprakstīt Dieva Kunga enerģijas. Tāpēc Personificētās Vēdas lūdza (Bhāg. 10.87.41.):

*dyu-pataya eva te na yayur antam anantatayā
tvam api yad antarāṇḍa-nicayā nanu sāvaraṇāḥ
kha iva rajāmsi vānti vayasā saha yac chrutayas
tvayi hi phalanty atan-nirasanena bhavan-nidhanāḥ*

"Mans Kungs, Tu esi neierobežots, un neviens nespēj novērtēt, cik plašas ir Tavas spējas. Es domāju, ka pat Tu nezini savu enerģiju iespējas. Neskaitāmas planētas peld izplatījumā gluži kā atomi, un diženie vēdāntisti, kuri ar izpēti cenšas izprast Tevi, secina, ka viss atšķiras no Tevis. Viņi galu galā

izlemj, ka Tu esi viss."

Kad Kungs Krišna bija šajā Visumā, Brahma gribēja pārlicināties, vai Vrindāvanas ganu zēns patiešām ir pats Krišna, un pajokoja. Brahma ar savu mistisko spēku nozaga un paslēpa visas Krišnas govīs, teliņus, kā arī draugus – ganiņus. Taču, atgriezies, lai redzētu, ko Krišna viens pats dara, viņš redzēja, ka Kungs joprojām rotaļājas ar tām pašām govīm, teļiem un ganu zēniem. Citiem vārdiem sakot, Kungs Krišna ar savu Vaikunthas spēju izvērās par visām nozagtajām govīm, teļiem un draugiem. Patiešām Brahma redzēja viņus miljoniem un miljardiem. Viņa skatam pavērās arī neaptverami daudz cukurniedru un augļu, lotosziedu un ragu. Ganu zēni bija tērpušies dažādās drēbēs un rotās, un viņu bija neskaitāmi daudz. Vēl Brahma ieraudzīja, ka ikviens ganu zēns ir pārvērties par četrroku Nārājanu, kas līdzīgs katras brahmāndas valdošajai Dievībai. Viņš redzēja arī to, ka neskaitāmi Brahmas pazemīgi noliecas Dieva Kunga priekšā un ka tie visi izplūst no Krišnas ķermeņa un pēc mirkļa atkal ieiet tajā. Kungs Brahma bija ārkārtīgi pārsteigts un lūgšanā teica, ka ne nieka nezina par Krišnu, kaut gan citi var apgalvot, ka viņi kaut ko zina. "Mans dārgais Kungs," Brahma teica, "spējas un varenība, ko Tu esi atklājis, manam prātam nav aptveramas."

Tad Kungs Čaitanja paskaidroja, ka spēju ziņā nevar novērtēt ne tikai Krišnaloku, bet pat Vrindāvanu, Kunga Krišnas mājvietu uz šīs zemes. Neskatoties uz to, ka Vrindāvana aizņem trīsdesmit divas kvadrātjūdzes, pat vienā Vrindāvanas daļā ietilpst visas Vaikunthas. Mūsdienu Vrindāvanā ir divpadsmit meži, un to platība ir apmēram astoņdesmit četras krošas jeb 168 kvadrātjūdzes, bet Vrindāvanas pilsēta ir apmēram sešpadsmit krošas jeb trīsdesmit divas kvadrātjūdzes liela. Materiāli aprēķini neļauj mums aptvert, kā šī vieta sevī var ietvert visas Vaikunthas. Tāpēc Čaitanja Mahāprabhu paziņoja, ka Krišnas spējas un varenības ir neierobežotas. Tas, ko Viņš izstāstīja Sanātanam Gosvāmī, bija tikai daļa no visa, bet pat no šīs daļas mēs varam spriest par veselumu.

Runājot ar Sanātanu Gosvāmī, Kungs Čaitanja iegrīma dziļā ekstāzē, un šajā pārpasaulīgajā stāvoklī Viņš nocīteja pantu no Šrīmad Bhāgavatamas (3.2.21.), kurā Udhava pēc Krišnas aiziešanas saka Viduram:

*svayaṁ tv asāmyātīśayas try-adhīśaḥ
svārājya-lakṣmyāpta-samasta-kāmaḥ
balīṁ haradbhīś cira-loka-pālaiḥ
kirīṭa-koṭyeḍita-pāda-pīṭhaḥ*

"Krišna valda pār visiem padieviem, arī pār Kungu Brahmū, Kungu Šivu un Višnu izvērsumu šajā Visumā. Tāpēc nav neviena līdzīga Viņam vai lielāka par Viņu. Dievam pilnībā piemīt sešas varenības. Padievi, kuri vada ikkatru Visumu (brahmāndu), pazemīgi noliecas Krišnas priekšā. Bruņucepures uz viņu galvām ir tik skaistas tāpēc, ka tās grezno Visaugstā Kunga lotospēdu nospiedumi." Arī Brahma-samhitā (5.1.) teikts, ka Krišna ir Dieva Augstākā Personība un nav neviena līdzīga Viņam vai lielāka par Viņu. Brahma, Šiva un Višnu valda pār katru no Visumiem, tomēr viņi ir Visaugstā Kunga Krišnas kalpi. Tāds ir secinājums. Būdams visu cēloņu cēlonis, Kungs Krišna ir cēlonis Mahā-Višnu, pirmajam avatāram un materiālās pasaules vadītājam. No Mahā-Višnu ir radušies Garbhodakašājī Višnu un Kšīrodakašājī Višnu; tādejādi Krišna ir Garbhodakašājī Višnu un Kšīrodakašājī Višnu saimnieks, un Viņš ir arī Virsdvēsele katrā dzīvajā būtnē Visumā. Brahma-samhitā (5.48.) teikts, ka no Mahā-Višnu elpas rodas bezgala daudz Visumu, un katrā Visumā ir neskaitāmas Višnu-tatvas, taču jāsaprot, ka Kungs Krišna valda pār tām visām un ka tās ir tikai daļējas Krišnas pilnīgās izpausmes.

Svētajos rakstos teikts, ka Krišna dzīvo trijās pārpasaulīgās vietās. Visnoslēpumainākā Krišnas mājvieta ir Goloka Vrindāvana. Tur Viņš dzīvo ar savu tēvu, māti un draugiem, atklāj pārpasaulīgās attiecības un dod žēlastību savai mūžīgajai svītai. Jogamaija darbojas kā Krišnas kalpone rāsa-līlas dejā. Vradžabhūmi iemītnieki domā: "Dieva Kunga pārpasaulīgās žēlastības un mīlestības daļiņas

slavina Viņu, un mums, Vrindāvanas iedzīvotājiem, nav ne mazāko raižu, jo Viņš savā žēlastībā ir šeit." Kā teikts Brahma-samhitā (5.43.), visas Vaikunthas planētas garīgajās debesīs (Višnulokā) ir ietvertas planētā, ko sauc par Krišnaloku, Goloku Vrindāvanu. Uz šīs augstākās planētas Kungs bauda pārpasaulīgu svētlaimi savos dažādajos veidos, un tur pilnībā atklājas visas Vaikunthas varenības. Arī Krišnas pavadoņi ir apveltīti ar visām sešām varenībām. Pādmotara-khandā (225.57.) teikts, ka materiālo enerģiju no garīgās enerģijas atdala Viradžas upes ūdeņi. Šī upe rodas no pirmā purušanas avatāra sviedriem. Vienā Viradžas krastā ir mūžīgā daba, bezgalīga un svētlaimes pilna, un to sauc par garīgajām debesīm, garīgo karalisti, Dieva valstību. Garīgās planētas sauc par Vaikunthām, jo tur nav ne žēlabu, ne baiļu, viss ir mūžīgs. Ir novērtēts, ka garīgo valstību veido trīs ceturtdaļas Visaugstā Kunga enerģijas, bet materiālā pasaule ir ceturtdaļa no šīs enerģijas. Tomēr neviens nespēj saprast, kas ir šīs trīs ceturtdaļas, jo pat materiālais Visums, kas ir tikai viena ceturtdaļa no Viņa enerģijas, nav aprakstāms. Cenzdamies kaut ko pastāstīt Sanātanam Gosvāmī par to, cik plaša ir Krišnas enerģijas ceturtdaļa, Čaitanja Mahāprabhu nocitēja Šrīmad Bhāgavatamas vietu, kurā stāstīts par to, kā Brahma, Visuma Kungs, atnāca, lai apciemotu Krišnu Dvārakā. Kad Brahma ieradās, durvju sargs paziņoja Krišnam, ka pie Viņa atnācis Brahma. To izdzirdis, Krišna jautāja, kurš Brahma atnācis, un tad durvju sargs atgriezās pie Brahmas un jautāja: "Krišna grib zināt, kurš Brahma tu esi."

Brahma bija ārkārtīgi pārsteigts. Kāpēc Krišna uzdod tādu jautājumu? Viņš teica durvju sargam: "Lūdzu, pasaki Krišnam, ka atnācis tas Brahma, kurš ir četrus Kumāru tēvs un kuram ir četras galvas."

Durvju sargs to pateica Krišnam un aicināja Brahma iekšā. Brahma noliecās pie Krišnas lotospēdām, un Krišna, ar visu cieņu uzņēmis viesi, jautāja, ar kādu nolūku tas atnācis.

"Es pastāstīšu, kāpēc atnācu," atbildēja Kungs Brahma, "bet vispirms, lūdzu, izklienē manas šaubas. Durvju sargs man teica, ka Tu esot jautājis, kurš Brahma ir atnācis pie Tevis. Pasaki, lūdzu, vai bez manis ir vēl kādi citi Brahmas?"

To dzirdot, Krišna pasmaidīja un tūlīt izsauca Brahmas no daudziem citiem Visumiem. Tad četrgalvis Brahma redzēja, ka pie Krišnas nāk daudzi citi Brahmas un godbijīgi noliecas Viņa priekšā. Dažiem bija desmit galvas, citiem – divdesmit, vēl citiem – simts, un dažiem pat miljons galvu. Četrgalvis Brahma pat nespēja saskaitīt visus Brahmas, kas bija atnākuši, lai noliektos Krišnas priekšā. Tad Krišna pasauca daudzus citus padievis no dažādiem Visumiem, un tie visi atnāca, lai godinātu Kungu. Redzēdams šādus brīnumus, četrgalvis Brahma sāka uztraukties un domāt, ka viņš nav nekas vairāk kā ods starp daudziem ziloniem. Tā kā visi šie padievi noliecas pie Krišnas lotospēdām, Brahma secināja, ka Krišnas bezgalīgās spējas nevar pat novērtēt. Sapulcējušos padievu un Brahma kroņi spoži mirdzēja, un padievu lūgšanas saplūda varenā balsu korī.

"Dārgais Kungs," teica padievi, "tā ir liela žēlastība, ka Tu esi uzaicinājis mūs pie sevis. Vai Tu kaut ko vēlies? Ja tas tā ir, tad mēs to tūlīt izpildīsim."

"Nē, Es neko īpašu nevēlos," atbildēja Kungs Krišna. "Es tikai vienreiz gribēju redzēt jūs visus kopā. Saņemiet Manu svētību. Un nebaidieties no dēmoniņiem."

"Ar Tavu žēlastību viss ir, kā nākas," viņi kopā atbildēja. "Pašlaik nav nekādu raižu, jo atnākot Tu iznīcīni visu nelabvēlīgo."

Katrs no Brahmām, redzot Krišnu, domāja, ka Kungs atrodas tikai viņa Visumā. Pēc tam Krišna atvadījās no visiem Brahmām, un tie, vēlreiz noliekušies Krišnas priekšā, atgriezās katrs uz savu Visumu. To redzējis, četrgalvis Brahma tūlīt nokrita pie Krišnas lotospēdām un teica: "Tas, ko es sākumā domāju par Tevi, bija pilnīgas muļķības. Ikviens var teikt, ka visā pilnībā zina Tevi, bet, kas attiecas uz mani, es nespēju pat aptvert mazu Tavas varenības daļiņu. Tu stāvi pāri manam saprātam un apjēgai."

"Šis Visums ir tikai četrūkstoš miljonus jūdžu plašs," Krišna teica Brahmam, "bet ir daudzi miljoni un miljardi Visumu, kas ir daudz, daudz lielāki par šo. Daži no tiem ir vairākus triljonus jūdžu plati, un tiem visiem vajadzīgi stipri Brahmas, jo ar četrām galvām nepietiek." Vēl Krišna teica Brahmam: "Šī materiālā pasaule ir tikai viena ceturtdaļa no Manas radošās spējas. Trīs ceturtdaļas šīs spējas ir garīgā valstība."

Nolieciet Krišnas priekšā, četrgalvainais Brahma atvadījās. Nu viņš sāka saprast, ko nozīmē trīs ceturtdaļas no Kunga enerģijas.

Kungu sauc par Trjadhišvaru, un šis vārds norāda uz Viņa galvenajām mājvietām – Gokulu, Mathuru un Dvāraku. Šīs trīs vietas ir varenību pilnas, un Kungs Krišna ir to saimnieks. Ar savu pārpasaulīgo spēju Kungs Krišna valda pār visām pārpasaulīgajām enerģijām, un Viņam pilnībā piemīt sešas varenības. Tā kā Krišna ir šo varenību saimnieks, visi Vēdu raksti Viņu sauc par Dieva Augstāko Personību.

Tad Kungs Čaitanja sāka dziedāt ļoti jauku dziesmu par Krišnas varenībām, un Sanātana Gosvāmī klausījās. "Visas Krišnas rotaļas ir gluži kā cilvēka darbība," Kungs dziedāja. "Tāpēc jāsaprot, ka Viņa veidols ir tāds kā cilvēkam. Tik tiešām cilvēks ir tikai Krišnas veidola atdarinājums. Krišna ģērbjas kā ganu zēns. Viņam rokās ir flauta, un Viņš izskatās ļoti jauns. Krišna vienmēr ir rotaļīgs, un Viņš spēlējas kā parasts puika." Pēc tam Kungs Čaitanja pastāstīja Sanātanam Gosvāmī par Krišnas brīnišķīgajām iezīmēm. Viņš teica, ka cilvēks, kurš saprot šīs brīnišķīgās īpašības, bauda nektāra okeānu. Krišnas jogamijas spēja ir pārpasaulīga, tā stāv pāri materiālajai enerģijai, taču, lai iepriecinātu savus tuvos bhaktas, Kungs atklāj savu pārpasaulīgo spēju pat materiālajā pasaulē. Tādējādi Kungs ierodas materiālajā pasaulē, lai sagādātu prieku bhaktām, un Viņa īpašības ir tik pievilcīgas, ka Krišna pats vēlas sevi saprast. Kad Krišna izrotājies stāv un Viņa ķermenis ir izliekts trijās vietās, kad Viņš kustina uzacis un Viņa acis ir tik skaistas, tad gopī apburtas skatās. Krišnas garīgā mājvieta ir garīgo debesu virsotne, un Viņš tur dzīvo kopā ar visiem pavadoņiem – ganu zēniem, gopī un laimes dievietēm. Tur Viņu sauc par Madana-mohanu.

Krišnam ir daudz dažādu rotaļu, piemēram, Vāsudēvas un Sankaršanas veidolā. Materiālajās debesīs Viņš izpauž savas spēles kā pirmais purušanas avatārs, materiālās pasaules radītājs. Ir arī daudzas citas rotaļas, kurās Krišna atnāk kā zivs, kā bruņurupucis, un ir rotaļas, kurās Viņš pieņem Kunga Brahmas vai Kunga Šivas veidolus, materiālo īpašību iemiesojumu veidolus. Atnākdams kā ar īpašām spējām apveltīts avatārs, Viņš pieņem valdnieka Prithu veidolu, un Kunga spēle ir būt par Virsdvēseli ikviena sirdī, kā arī par bezpersonisko Brahmanu. Krišnas rotaļas ir neskaitāmas, taču vissvarīgākās ir tās, kur Viņš cilvēka veidolā priecājas Vrindāvanā, dejojot ar gopī, spēlējas ar Pāndaviem Kurukšētras kaujas laukā, kā arī izpauž savas spēles Mathurā un Dvārakā. Visas šīs rotaļas cilvēka veidolā ir svarīgas, tomēr visaugstākās ir tās, kurās Krišna atnāk kā pavisam jauns ganu zēns un spēlē flautu. Un jāsaprot, ka pat daļēja šo rotaļu izpaušme Golokā, Mathurā un Dvārāvātī jeb Dvārakā var pārpludināt visu Visumu ar mīlestību uz Dievu. Brīnišķīgās Krišnas īpašības var piesaistīt jebkuru no dzīvajām būtņēm.

Savu iekšējo spēju Krišna neizpauž pat Dieva valstībā, uz Vaikunthas planētām. Viņš izpauž šo spēju Visumā, neaptveramā žēlastībā atnākdams no savas mājvietas. Krišna ir tik brīnišķīgs un pievilcīgs, ka Viņa skaistums piesaista pat Viņu pašu, un tas ir pierādījums, ka Viņam pilnībā piemīt visas neaptveramās spējas. Ja runājam par Krišnas rotājumiem, tad izskatās, ka tie nevis izgrezno Viņa ķermeni, bet gan paši kļūst skaisti tāpēc, ka atrodas uz Krišnas ķermeņa. Stāvēdams, izliecis augumu trijās vietās, Kungs piesaista visas dzīvās būtnes, arī padiepus. Patiešām Viņš piesaista pat Nārājanu, kurš ir valdošā Dievība uz katras no Vaikunthas planētām.

Desmitā nodaļa. Krišnas skaistums

Krišnu sauc par Madana-mohanu, jo Viņš iekaro pat mīlas dieva prātu. Vēl Kungu dēvē par Madana-mohanu tāpēc, ka Viņš pieņem Vradžas jaunavu garīgo kalpošanu un dod tām savu labvēlību. Sagrāvis mīlas dieva lepnumu, Krišna pats kļūst par mīlas dievu un dejo rāsas deju. Vēl Krišnu par Madana-mohanu sauc tādēļ, ka Viņš spēj iekarot sieviešu prātus ar piecām bultām: veidolu, garšu, smaržu, skaņu un pieskārienu. Pērles Krišnas kaklarotā ir baltas kā pīles, un pāva spalva Viņa matos zaigo kā varavīksne. Viņa drēbes ir dzeltenas kā zibens, un pats Krišna ir kā jauns, vēja atnests, mākonis. Bet gopī ir kā gaudi labības laukā, un, kad padebeši lej lietu pār labību, tad izskatās, it kā Krišna barotu gopī sirdis ar savu žēlastības pilno rotaļu lietu. Lietus sezonā debesīs lido pīles, un tad redzama arī varavīksne. Krišna, Vrindāvanas ganiņš, pastaigājas ar draugiem, un, kad Viņš spēlē flautu, visas dzīvās būtnes, gan kustīgās, gan nekustīgās, iegrimst ekstāzē. Tās dreb, un asaras plūst no viņu acīm. No dažātajām Krišnas varenībām Viņa laulības mīlestība ir visaugstākā. Kungs valda pār visām bagātībām, visiem spēkiem, slavu, skaistumu, it visām zināšanām un atsacīšanās spēju. Un no šīm varenībām Viņa skaistums vispilnīgāk izpaužas laulības pievilcībā. Krišnas veidols ar tā mīlestības skaistumu mūžīgi pastāv vienīgi Krišnā, turpretī citas varenības ir arī Nārājanas veidolā.

Kad Kungs Čaitanja aprakstīja, cik lieliska ir Krišnas pievilcība mīlestībā, Viņu pārņēma pārpasaulīga ekstāze, un, satvēris Sanātanas Gosvāmī rokas, Kungs sāka stāstīt, cik ļoti laimējies Vradžas jaunavam, un nocitēja pantu no Šrīmad Bhāgavatamas (10.44.14.):

*gopyas tapaḥ kim acarān yad amuṣya rūpaṁ
lāvaṇya-sāram asamordhvam ananya-siddham
drgbhiḥ pibanty anusavābhinavaṁ durāpam
ekānta-dhāma yaśasaḥ śriya aiśvarasya*

"Kādas gan askēzes bija uzņēmušās Vrindāvanas jaunavas, ja viņas varēja saņemt nektāru no Krišnas, kurš ir viss skaistums, spēks, visas bagātības, visa slava un kura ķermeņa mirdzums ir visa skaistuma avots."

Krišnas ķermenis, jaunības mūžīgā daiļuma okeāns, kustas skaistuma viļņos. Kunga flautas skaņa ir viesulis, un šie viļņi un viesulis liek gopī sirdīm trīsēt kā sausām koku lapām, un, kad lapas nokrīt pie Krišnas lotospēdām, tās nekad vairs nepaceļas. Nav tāda skaistuma, ko varētu salīdzināt ar Krišnas skaistumu, jo šajā ziņā neviens nespēj Viņam līdzināties. Krišna ir visu avatāru avots, arī Nārājanas veidolu avots, tāpēc laimes dieviete, kura pastāvīgi pavada Nārājanu, aiziet prom no Viņa un veic askēzes, lai varētu būt kopā ar Krišnu. Lūk, kāds ir Krišnas lieliskā skaistuma diženums, Krišna ir kā mūžīga daiļuma atradne. No Viņa daiļuma rodas viss, kas ir skaists.

Gopī attieksme ir kā spogulis, kas parāda, kā ik mirkli pieaug Krišnas skaistums. Gan Krišnas, gan gopī pārpasaulīgais daiļums pastāvīgi pieaug, un starp viņiem vienmēr ir pārpasaulīga sacensība. Krišnas skaistumu nav iespējams novērtēt, pareizi pildot pienākumu, veicot askēzes, nodarbojoties ar mistisko jogu, izkopjot zināšanas vai lūdzot. Tikai tie, kas pacēlušies līdz pārpasaulīgajam Dieva mīlestības līmenim un mīlestībā kalpo, spēj izprast Krišnas pārpasaulīgo skaistumu. Šis daiļums ir visu varenību būtība, un to var novērtēt tikai un vienīgi Golokā Vrindāvanā. Nārājanas veidola žēlastības skaistums, slavas skaistums utt. – visi nāk no Krišnas, bet Nārājanam nav Krišnas maiguma un augstsirdības. Šis īpašības ir vienīgi Krišnam.

Izkaidrodams Sanātanam Šrīmad Bhāgavatamas pantus, Kungs Čaitanja juta dziļu baudu un nocitēja vēl vienu pantu (Bhāg. 9.24.65.):

*yasyānanam makara-kuṇḍala-cāru-karṇa-
bhrājat-kaṇḍala-subhagam savilāsa-hāsam
nityotsavam na tatrpur dṛṣibhiḥ pibantyo
nāryo narās ca muditāḥ kupitā nimeś ca*

"Gopī varēja baudīt Krišnas skaistumu bez gala. Viņas priecājās par Krišnas brīnišķīgo seju, Viņa skaistajām ausīm un auskariem, plato pieri un smaidu, un, baudot Kunga skaistumu, viņas bāra radītāju Brahmu par to, ka plakstiņi ar savu mirkšķināšanu traucē skatīt Krišnu."

Vēdu himnā, ko sauc par kāma-gājatrī, teikts, ka Krišnas seja ir daiļāka par visiem mēnešiem. Šis salīdzinājums vēsta, ka ir daudz dažādu mēnešu, bet Krišna ir tik skaists kā tie visi kopā. Viņa mute ir kā mēness, vaigi ir kā mēness, uz Viņa ķermeņa ir sandalkoka pastas mēness plankumi, Viņa roku un kāju pirkstu gali ir kā mēneši. Tādā veidā Krišnu ietver divdesmit četri ar pusi mēneši.

Krišnas auskari, acis un uzacis kustas kā dejā, un Vradžas jaunavām tas ļoti patīk. Garīgi kalpojot, kalpošanas izjūta pieaug. Uz ko lai vēl skatās acis, ja ne uz Krišnas seju? Lai skatītos uz Kungu, ar divām acīm nepietiek, un cilvēks nespēj jūt, ka viņam kaut kas ir laupīts. Šī sajūta mazinās, kad cilvēks rāj savu radītāju. Tomēr skatītājs nekad neapmierinās un žēlojas: "Man nav tūkstoš acu, man ir tikai divas, un pat tās mirkšķinās. Tāpēc šī ķermeņa radītājs acīmredzot nav bijis visai saprātīgs. Viņš neko nav zinājis par ekstāzi, būdams tikai prozaisks radītājs. Viņš nav zinājis, kā visu iekārtot, lai cilvēks redzētu vienīgi Krišnu."

Gopī prātā vienmēr bauda Krišnas ķermeņa saldmi. Krišna ir skaistuma okeāns, un Viņa brīnišķīgā seja, smaids un ķermeņa mirdzums ļoti piesaista gopī prātus. Krišna-karnāmritā par Viņa seju, smaidu, ķermeņa mirdzumu ir teikts, ka tie ir saldi, saldāki un vissaldākie. Pilnīgu Krišnas bhaktu pārņem ekstāze, redzot Kunga ķermeņa mirdzumu, daiļumu, Viņa seju un smaidu, un bhaktas ķermenis peldas pārpasaulīgu krampju okeānā. Krišnas skaistuma priekšā šie krampji bieži vien turpinās gluži kā parastie krampji, kurus ārsts nemaz nemēģina apturēt, un neļauj dzert ūdeni, lai kļūtu vieglāk.

Bhaktam aizvien vairāk un vairāk trūkst Krišnas, jo bez Kunga nav iespējams dzert Viņa skaistuma nektāru. Dzirdot Krišnas flautas pārpasaulīgo skaņu, bhakta tik ļoti vēlas to klausīties, ka spēj iziet cauri materiālās pasaules apvalkam un ieiet garīgajās debesīs, kur flautas pārpasaulīgo skaņu klausās gopī sekotāji. Gopī prātā vienmēr skan Krišnas flauta, tā palielinot viņu ekstāzi. Kad gopī dzird Krišnas flautu, tad ausis nespēj uztvert nekādu citu skaņu, un, kad gopī ir kopā ar ģimeni, viņas nespēj, kā nākas, atbildēt uz jautājumiem, jo ausīs skan brīnišķīgā Krišnas flauta.

Tā Kungs Čaitanja izskaidroja Krišnas pārpasaulīgumu, Viņa izvērsumus, ķermeņa mirdzumu un visu, kas saistīts ar Kungu. Vārdu sakot, Kungs Čaitanja paskaidroja gan to, kāds ir Krišna, gan to, kādā veidā pie Viņa nonākt. Šajā sakarībā Čaitanja Mahāprabhu norādīja, ka garīgā kalpošana Krišnam ir vienīgais ceļš, pa kuru pie Viņa var aiziet. To māca Vēdu raksti. Kā saka gudrie: "Ja kāds grib uzzināt no Vēdu rakstiem, kāds ir pārpasaulīgās apzināšanās ceļš, vai arī ja cilvēks lasa Purānas (kuras tiek uzskatītas par Vēdu māsām), tad viņš redz, ka saskaņā ar šo rakstu norādījumiem Dieva Augstākā Personība Krišna ir vienīgais, kas jāgodina."

Krišna ir Absolūtā Patiesība, Dieva Augstākā Personība, un Viņš atrodas savā iekšējā spējā, ko sauc par svarūpa-šakti jeb ātma-šakti, kā tas aprakstīts Bhagavad-gītā. Kungs izvēršas daudz, dažādos veidolos; dažus no tiem sauc par Viņa paša veidoliem, bet citus – par savrupajiem veidoliem. Tādējādi Kungs bauda sevi uz visām garīgajām planētām, kā arī materiālajos Visumos. Krišnas savrupo veidolu izvērsumi ir dzīvās būtnes, un tās tiek iedalītas atbilstoši Dieva Kunga enerģijām. Būtnes ir divu veidu: mūžīgi brīvās un mūžīgi saistītās. Mūžīgi brīvās dzīvās būtnes nekad nesaskaras ar materiālo dabu un tāpēc pat nezina, kas ir materiālā dzīve. Tās pastāvīgi darbojas Krišnas apziņā jeb garīgi kalpo Dievam Kungam, un ir pieskaitāmas Krišnas pavadoņiem. Viņu prieks un vienīgā dzīves bauda ir pārpasaulīgā mīlestībā kalpot Krišnam. No otras puses, tie, kuri ir mūžīgi saistīti, vienmēr ir šķirti no pārpasaulīgās, mīlestības pilnās kalpošanas Krišnam un tāpēc pakļauti triju veidu ciešanām materiālajā esamībā. Tā kā saistītās dvēseles attieksme ir mūžīga atšķirtība no Krišnas, tad materiālās enerģijas maldinājums

dod tai divu veidu ķermenisko esamību: rupjo ķermeni, kas sastāv no piecām pamatvielām, un smalko ķermeni, ko veido prāts, saprāts un ego. Šo divu ķermeņu pārklāta, saistītā dvēsele pastāvīgi saņem materiālās esamības triju veidu ciešanas. Dvēselei ir arī seši ienaidnieki (iekāre, dusmas utt.). Tāda ir saistītās dvēseles mūžīgā slimība.

Dzīvā būtne, slima un sasaistīta, ceļo pa visu Visumu. Reizēm tā nonāk augstākajā planētu sistēmā, reizēm zemākajā. Tādā veidā viņa velk savu dzīvību. Dvēseles slimību var izārstēt tikai tad, ja būtne sastop prasmīgu ārstu – īstenu garīgo skolotāju un seko viņa norādījumiem. Ja saistītā dvēsele uzticīgi seko šiem norādījumiem, tad tā izveseļojas no materiālās slimības un pāriet atbrīves stāvoklī. Tad viņa atsāk kalpot Krišnam un atgriežas mājās pie Krišnas. Saistītajai dzīvajai būtnei vienmēr jāapzinās savs īstenais stāvoklis un jālūdz Dievs Kungs: "Cik gan ilgi es vēl būšu pakļauts tādām ķermeniskām norisēm kā iekārei un dusmām?" Saistītās dvēseles saimnieki – iekāre un dusmas – allaž ir nežēlīgi. Saistītā dvēsele nekad nepārtrauc kalpot šiem sliktajiem saimniekiem. Taču, atgriežoties savā īstenajā apziņā, proti, Krišnas apziņā, dvēsele pamet sliktos saimniekus un ar atklātu sirdi iet pie Krišnas, lai rastu patvērumu pie Viņa. Šajā brīdī tā lūdz Krišnam pārpasaulīgu, mīlestības pilnu kalpošanu.

Reizēm Vēdu rakstos kā dažādi sevis apzināšanās paņēmieni slavēta auglīga darbība, mistiskā joga un spekulatīvi zināšanu meklējumi, tomēr par spīti tam visos rakstos par visaugstāko atzīts garīgās kalpošanas ceļš. Citiem vārdiem sakot, garīgā kalpošana Kungam Krišnam ir visaugstākais sevis apzināšanās ceļš, un to iesaka veikt tieši. Auglīga darbība, mistiskā meditācija un filozofiskie prātojumi ir netieši sevis apzināšanās paņēmieni. Tie ir netieši tādā ziņā, ka bez garīgās kalpošanas tie nevar novest līdz augstākajai sevis apzināšanās pilnībai. Galu galā visi sevis apzināšanās ceļi ir atkarīgi no garīgās kalpošanas.

Vienpadsmitā nodaļa. Kalpošana Kungam

Lai gan Vjāsadēva bija sastādījis ļoti daudz Vēdu zināšanu grāmatu, viņš tomēr nebija apmierināts. To redzot, Nārada Muni, viņa garīgais skolotājs, paskaidroja, ka nav tāda garīgās apzināšanās ceļa, kurš varētu nest panākumus bez garīgās kalpošanas. Kad ieradās Nārada Muni, Vjāsadēva sēdēja Sarasvatī upes krastā un bija ļoti nomākts. Ieraudzījis Vjāsu tik noskumušu, Nārada paskaidroja, kā trūkst dažādajās viņa sastādītajās grāmatās.

"Nepietiek pat ar tīrām zināšanām, ja tām trūkst pārpasaulīgās garīgās kalpošanas," teica Nārada. "Un kāda jēga auglīgai darbībai, ja tajā nav garīgās kalpošanas? Kādu gan labumu tā var dot darītājam?"

Daudzi gudrie ir prasmīgi askēžu veicēji, daudzi cilvēki dod lielus ziedojumus, ir daudz slavenu cilvēku, zinātnieku un domātāju, kā arī prasmīgu Vēdu himnu deklamētāju. Tas viss ir ļoti svētīgi, bet, kamēr cilvēks neizmanto šīs iespējas un nedarbojas, lai sasniegtu garīgo kalpošanu Kungam, viņš nevar iegūt vēlamu. Tāpēc Šrīmad Bhāgavatamā (2.4.17.) Šukadēva Gosvāmī pazemīgi noliecas Visaugstā Kunga priekšā un norāda, ka Kungs ir vienīgais, kas var dot panākumus.

Visu veidu filozofi un pārpasaulnieki ir atzinuši, ka cilvēks, kuram nav zināšanu, nespēj atbrīvoties no materiālajām važām, tomēr zināšanas bez garīgās kalpošanas nevar dot atbrīvi. Citiem vārdiem sakot, gļāna jeb zināšanu izkopšana var sniegt atbrīvi vienīgi tad, ja tā paver ceļu uz garīgo kalpošanu. To teicis arī Brahma Šrīmad Bhāgavatamā (10.14.4.):

*śreyaḥ-ṣṛīṁ bhaktim udasya te vibho
kliśyanti ye kevala-bodha-labdhave
teṣām asau kleśala eva śisyate
nānyad yathā sthūla-tusāvaghātīnām*

"Mans dārgais Kungs, garīgā kalpošana ir labākais sevis apzināšanās ceļš. Ja kāds aiziet no šī ceļa un nodarbojas ar zināšanu izkopšanu vai prātošanu, tad tas sagādā tikai raizes, un viņš nerasniedz

vēlamo. Kas kuļ tukšas vārpas, tas nevar tikt pie graudiem, tāpat arī cilvēks, kurš tikai prāto, lai iegūtu zināšanas, nespēj sasniegt sevis apzināšanās mērķi. Vienīgais, ko viņš iegūst, ir raizes."

Bhagavad-gītā (7.14.) teikts, ka materiālā daba ir tik stipra, ka neviena parasta dzīvā būtne nespēj to pārvarēt. Tikai tie, kas uztic sevi Krišnas lotospēdām, var tikt pāri materiālās esamības okeānam. Dzīvā būtne aizmirst, ka tā ir mūžīgs Krišnas kalps, un šī aizmiršana sasaista viņu materiālajā dzīvē un rada pieķeršanos materiālajai enerģijai. Patiesībā šī pieķeršanās ir materiālās enerģijas važas. Cilvēkam, kurš vēlas valdīt pār materiālo dabu, ir ļoti grūti atbrīvoties, tāpēc viņam ieteicams sameklēt garīgo skolotāju, kurš var iemācīt garīgo kalpošanu, dot iespēju izrauties no materiālās dabas važām un sasniegt Krišnas lotospēdas.

Lai cilvēki zinātu savus pienākumus, sabiedrība ir sadalīta astoņās daļās (brāhmanos jeb intelektuāļos; kšatrijos jeb vadītājos; vaišjās jeb tirgotājos un lauksaimniekos un šūdrās jeb strādniekos; ir arī četri āšrami: brahmačārī jeb skolnieku āšrams; grihasthas jeb ģimenes dzīves āšrams; vānaprastha jeb posms, kad cilvēks ir aizgājis no darba dzīves, un sanjāsī jeb atsacīšanās dzīves kārtā), bet, ja cilvēkam trūkst bhakti jeb Krišnas apziņas, tad viņš netiek vaļā no materiālajām važām, pat ja pilda savu nolikto pienākumu. Vēl jo vairāk, pat ja cilvēks pilda nolikto pienākumu, materiālās apziņas dēļ viņš var nolaisties līdz pat ellei. Tāpēc tiem, kas vēlas atbrīvoties no materiālajām važām, reizē ar pienākuma veikšanu ir garīgi jākalpo un jāizkopj Krišnas apziņa.

Šajā sakarībā Kungs Čaitanja nocitēja pantu no Šrīmad Bhāgavatamas, ko ir teicis Nārada Muni, norādot bhāgavatās izkopšanas ceļu. Nārada Muni teica, ka četras sabiedrības kārtas un četras dzīves kārtas radušās no Dieva Kunga milzīgā veidola. Brāhmani radušies no Dieva Kunga Visuma veidola mutes; kšatriji – no rokām; vaišjas – no vidukļa, bet šūdras – no kājām. Tādējādi virāta-purušas veidolā šīs daļas ieguvušas dažādas materiālās dabas īpašības. Ja cilvēks garīgi nekalpo Dievam Kungam, viņš zaudē savu stāvokli neatkarīgi no tā, vai pilda savu pienākumu vai ne.

Tālāk Kungs Čaitanja norādīja, ka mājāvādī jeb impersonālās skolas sekotāji uzskata sevi par saplūdušiem ar Dievu jeb sasniegušiem atbrīvi, taču saskaņā ar pašu Čaitanju Mahāprabhu un Šrīmad Bhāgavatamu viņi nav ieguvuši īstenu atbrīvi. Šajā sakarībā Čaitanja Mahāprabhu citē vēl vienu Šrīmad Bhāgavatamas pantu (10.2.32.):

*ye 'nye 'ravindākṣa vimukta-māninas
tvayy asta-bhāvād aviśuddha-buddhayaḥ
āruhya kṛcchreṇa paraṁ padaṁ tataḥ
patanty adho 'nādr̥ta-yuṣmad-aṅghrayaḥ*

"Tie, kuri seko mājāvādī filozofijai un uzskata sevi par atbrīvotiem, bet neuzsāk garīgo kalpošanu Dievam Kungam, krīt, pat ja ir izgājuši vissmagākās askēzes un pietuvojušies visaugstākajam stāvoklim."

Čaitanja Mahāprabhu norāda, ka Krišna ir kā saule, bet maija, materiālā maldinātāja enerģija, ir kā tumsa. Ja cilvēks pastāvīgi atrodas Krišnas saules gaismā, tad materiālās enerģijas tumsa nespēj viņu maldināt. Tas ļoti labi paskaidrots četros galvenajos Šrīmad Bhāgavatamas pantos un apstiprināts arī citās Šrīmad Bhāgavatamas vietās (2.5.13.), kur teikts: "Maldinātājai enerģijai, maijai, ir kauns stāvēt Kunga priekšā." Neraugoties uz to, šī pati maldinātāja enerģija pastāvīgi tur savā varā dzīvās būtnes. Būdama saistīta, dzīvā būtne atrod daudzus veidus, kā žonglēt ar vārdiem, lai iegūtu šķietamu atbrīvi no maijas važām, bet, ja tā patiesi uztic sevi Krišnam, tikai vienreiz pasakot: "Mans dārgais Kungs Krišna, no šīs dienas es esmu tava," – tad tā tūlīt atbrīvojas no materiālās enerģijas važām. Tas apstiprināts arī Rāmājanā, Lanka-kāndā (18.33.), kur Dievs Kungs saka:

*sakṛd eva prapanno yas
tavāsmīti ca yācate*

*abhayaṁ sarvadā tasmai
dadāmy etad vrataṁ mama*

"Mans solījums un pienākums ir pilnīgi aizsargāt to, kurš uztic sevi Man un neko neatstāj sev." Cilvēks var baudīt auglīgu darbību, atbrīvi, gļānu vai jogas pilnību, bet, kļūstot patiešām saprātīgs, viņš atmet visus šos ceļus un no visas sirds sāk garīgi kalpot Dievam Kungam. Arī Śrīmad Bhāgavatama (2.3.10.) apstiprina, ka garīgi jākalpo būtu pat tam, kurš vēlas materiālas baudas vai atbrīvi. Tie, kuri cenšas no garīgās kalpošanas iegūt kādu materiālu labumu, nav tīri bhaktas, taču, tā kā viņi garīgi kalpo, tie uzskatāmi par veiksmīgiem. Šādi cilvēki nezina, ka garīgās kalpošanas mērķis nav materiālās svētības, bet, garīgi kalpojot Dievam Kungam, viņi galu galā to saprot. Pats Krišna norāda, ka tie, kuri par garīgo kalpošanu vēlas materiālus labumus, ir nevēlami, jo alkst indes. Īstais garīgās kalpošanas mērķis ir mīlestība uz Dievu, un, pat ja cilvēks vēlas no Krišnas kādus materiālus labumus, tad Kungs, būdams visvarens, ņem vērā cilvēka stāvokli, pakāpeniski atbrīvo viņu no materiālo vēlmju pilnās dzīves un dod iespēju vairāk garīgi kalpot. Kad cilvēks patiešām garīgi kalpo, tad viņš aizmirst materiālās tieksmes un vēlmes. To apstiprina arī Śrīmad Bhāgavatama (5.19.27.):

*satyaṁ diśaty arthitam arthito nṛṇāṁ
naivārtha-do yat punar arthitā yataḥ
svayaṁ vidhatte bhajatām anicchatām
icchā-pidhānaṁ nija-pāda-pallavam*

"Kungs Krišna noteikti piepilda to bhaktu vēlmes, kuri nāk pie Viņa ar garīgo kalpošanu, bet Viņš neizpilda vēlmes, kas var radīt jaunas ciešanas. Par spīti materiālām tieksmēm bhakta ar pārpasaulīgu kalpošanu pamazām šķīstās no vēlmēm materiāli baudīt un pēc kāda laika sāk vēlēties garīgās kalpošanas prieku."

Ļaudis parasti meklē bhaktu sabiedrību, lai atvieglotu materiālo dzīvi un piepildītu kādas vēlmes, taču tīru bhaktu ietekme atbrīvo cilvēkus no visām materiālajām vēlmēm, un galu galā viņi var nobaudīt garīgās kalpošanas garšu. Garīgā kalpošana ir tik brīnišķīga un tīra, ka tā šķīsta bhaktu, un, uzsākot pārpasaulīgo, mīlestības pilno kalpošanu Krišnam, bhakta tūlīt aizmirst visas materiālās tieksmes. Kā piemēru var minēt Dhruvu Mahārādžu, kurš no Krišnas gribēja kaut ko materiālu un tāpēc sāka garīgi kalpot. Kad Kungs atnāca pie Dhruvas četrroku Višnu veidolā, tad Dhruva teica: "Mans dārgais Kungs, es garīgi kalpoju Tev un veicu lielas askēzes, tāpēc tagad varu redzēt Tevi. Pat augstiem padieviem un dižiem gudrajiem ir grūti Tevi ieraudzīt. Nu es esmu priecīgs, un visas manas vēlmes ir apmierinātas. Es vairs neko nevēlos. Es meklēju stikla lauskas, bet atradu lielu un vērtīgu dārgakmeni." Tā Dhruva Mahārādža bija pilnīgi apmierināts un atteicās kaut ko lūgt no Kunga.

Dzīvā būtne, kas ceļo caur 8 400 000 dzīvības veidiem, dažkārt tiek salīdzināta ar baļķi, kas peld pa upi. Reizēm gadās, ka straume izskalo baļķi krastā, un tam vairs nav jāpeld tālāk. Śrīmad Bhāgavatamā (10.38.5.) ir pants, kurā saistītās dvēseles tiek uzmundrinātas: "Nekad nevajag zaudēt dūšu un domāt, ka mūžam neatbrīvosimies no matērijas važām, jo mums ir ļoti liela iespēja izglābties, tāpat kā baļķim, kas peld pa upi, ir liela iespēja nonākt krastā." Par šādām laimīgām varbūtībām runā arī Kungs Čaitanja. Tādus gadījumus var uzskatīt par saistītās dzīves beigu sākumu, un tos izraisa tīru Dieva Kunga bhaktu klātbūtne. Tīru bhaktu sabiedrībā cilvēks patiešām izkopt pieķeršanos Krišnam. Pastāv dažādi rituāli un darbības, un daži no tiem sniedz materiālās baudas, bet citi – materiālo atbrīvi, taču, ja dzīvā būtne tīru bhaktu sabiedrībā pilda rituālus, kas ļauj izkopt tīru garīgo kalpošanu Dievam Kungam, tad tās prāts pilnīgi dabiski pieķeras garīgajai kalpošanai. Śrīmad Bhāgavatamā (10.51.53.) Mučukunda saka:

*bhavāpavargo bhramato yadā bhavej
janasya tarhy acyuta sat-samāgamah
sat-saṅgamo yarhi tadaiva sad-gatau*

parāvareše tvayi jāyate matiḥ

"Mans dārgais Kungs, kad dzīvā būtne materiālajā pasaulē ceļo cauri dažādiem dzīvības veidiem, tā var tuvoties atbrīvei. Bet, ja tā sastop tīru bhaktu, viņa patiešām atbrīvojas no materiālās enerģijas važām un sāk garīgi kalpot Tev, Dieva Personībai."

Kad saistītā dvēsele kļūst par Krišnas bhaktu, tad Kungs savā bezcēloņu žēlastībā māca viņu divos veidos – no ārienes caur garīgo skolotāju un no iekšienes caur Virsdvēseli. Kā teikts Šrīmad Bhāgavatamā (11.29.6.): "Mans dārgais Kungs, pat ja cilvēkam dotu Brahmas mūžu, viņš vienalga nespētu pateikties par svētību, ko gūst, atceroties Tevi. Savā bezcēloņu žēlastībā Tu atbrīvo no visa nelabvēlīgā un izpauļ sevi no ārpusēs kā garīgais skolotājs, bet no iekšpuses kā Virsdvēsele."

Ja cilvēks tādā vai citādā veidā nonāk saskarsmē ar tīru bhaktu un izkopj vēlmi garīgi kalpot Krišnam, tad viņš pakāpeniski paceļas līdz Dieva mīlestības līmenim, un tādā veidā atbrīvojas no materiālās enerģijas važām. Tas izskaidrots arī Šrīmad Bhāgavatamā (11.20.8.), kur Kungs saka: "Ja cilvēku pašu par sevi piesaista Mana darbība un ja viņu nevilina un neatbaida materiālā darbošanās, tad šis cilvēks var iet pa garīgās kalpošanas ceļu, kas ved uz Dieva mīlestības pilnību." Tomēr nav iespējams sasniegt pilnības pakāpi, nesāņemot svētību no tīra bhaktas jeb mahātmas, diženas dvēseles. Bez diženas dvēseles žēlastības nav iespējams atbrīvoties no materiālajām važām, nemaz jau nerunājot par pacelšanos līdz Dieva mīlestības līmenim. Tas apstiprināts arī Šrīmad Bhāgavatamā (5.12.12.) sarunā starp Rahūganu, Sindu un Sauviras apgabalu valdnieku, un valdnieku Bharatu. Kad valdnieks Rahūgana bija pārsteigts, redzot valdnieka Bharatas garīgos sasniegumus, Bharata atbildēja:

*rahūgaṇaitat tapasā na yāti
na cejyayā nirvapaṇād grhād vā
na cchandāsā naiva jalāgni-sūryair
vinā mahat-pāda-rajo-'bhiṣekam*

"Mans dārgais Rahūgana, neviens nevar sasniegt garīgās kalpošanas pilnību bez diženas dvēseles vai tīra bhaktas svētības. Pilnību nevar iegūt, tikai sekojot rakstu vadošajiem norādījumiem, pieņemot atsacīšanās dzīves kārtu, pildot pienākumus ģimenes dzīvē, labi apgūstot garīgo zinātni vai apzināšanās nolūkā veicot smagas askēzes." Arī tad, kad ateistiskais tēvs Hiranjakašipu jautāja savam dēlam Prahlādādam Mahārādžam, kas viņu piesaistīja garīgajai kalpošanai, zēns atbildēja: "Kamēr cilvēku nav svētījuši tīru bhaktu lotospēdu putekļi, viņš nevar pat pieskarties garīgās kalpošanas ceļam, kas atrisina visas materiālās dzīves problēmas." (Bhāg. 7.5.32.)

Tā Kungs Čaitanja pastāstīja Sanātanam Gosvāmī, ka visos rakstos uzsvērts, cik svarīgi būt kopā ar tīriem Dieva bhaktām. Iespēja būt kopā ar tīru Visaugstā Kunga bhaktu ir cilvēka pilnības sākums. To apstiprina arī Šrīmad Bhāgavatama (1.18.13.), kur teikts, ka iespējas garīgi attīstīties un svētība, ko cilvēks saņem tīru bhaktu sabiedrībā, nav salīdzināmas ne ar ko. Tās nevar salīdzināt ne ar pacelšanos debesu valstībā, ne ar atbrīvi no materiālās enerģijas. Kungs Krišna to apstiprina arī visnoslēpumainākajā Bhagavad-gītas norādījumā. Viņš Ardžunam saka:

*man-manā bhava mad-bhakto
mad-yājī māṁ namaskuru
mām evaiṣyasi satyaṁ te
pratijāne priyo 'si me*

"Vienmēr domā par Mani un kļūsti par Manu bhaktu. Godā un cildini Mani, un tu noteikti atnāksi pie Manis. Es to apsolu, jo tu Man esi ļoti dārgs draugs." (Bg. 18.65.)

Šie Krišnas vārdi ir svarīgāki par jebkuru Vēdu norādījumu vai pat kalpošanu, pildot savu pienākumu. Protams, pastāv daudzi Vēdu norādījumi, rituāli un ziedošanas, likumi un pienākumi, meditācijas paņēmieni un prātošanas ceļš, kas ļauj iegūt zināšanas, taču tiešs Krišnas norādījums: "Vienmēr domā

par Mani un kļūsti par Manu bhaktu," – jāuzskata par Dieva Kunga galējo norādījumu, un tam jāseko. Ja cilvēku šis norādījums pārlicina un viņš, atmetot visu citu darbību, uzsāk garīgi kalpot, tad par panākumiem nav jāšaubās. To apstiprinot, Šrīmad Bhāgavatamā (11.20.9.) teikts, ka cilvēkam jāiet pa citiem sevis apzināšanās ceļiem tikai tik ilgi, kamēr viņš nav pieņēmis Kunga Šrī Krišnas tiešo norādījumu. Šrīmad Bhāgavatamas un Bhagavad-gītas secinājums ir tāds, ka Dieva Kunga tiešais norādījums ir atmest visu un garīgi kalpot.

Stipru pārlicību par to, ka jāpilda Dieva Kunga norādījumi, sauc par ticību. Ja cilvēkam ir ticība, tad viņš ir stingri pārlicināts, ka, vienkārši garīgi kalpojot Kungam Krišnam, paši par sevi tiek veikti arī visi pārējie darbi, tai skaitā rituālistiskie pienākumi, ziedošanas, joga un zināšanu meklējumi ar prātojumiem. Ja cilvēks ir pārlicināts, ka garīgā kalpošana Dievam Kungam ietver sevī visu, tad nav jādara nekas cits. Kā teikts Šrīmad Bhāgavatamā (4.31.14.):

*yathā taror mūla-niṣecanena
tṛpyanti tat-skandha-bhujopasākhāḥ
prāṇopahārāc ca yathendriyāṇāṃ
tathaiva sarvārhaṇam acyutejyā*

"Ja laista koka saknes, tad ūdens dabiski baro zarus un augļus, un, ja ēdiens nonāk vēderā, tad visi jutekļi ir apmierināti. Līdzīgi tam, ja cilvēks kalpo Krišnam, viņš dabīgā kārtā īsteno arī visus pārējos godināšanas veidus." Kas tic un ir stingri pārlicināts par to, tas var kļūt par tīru bhaktu.

Atkarībā no pārlicības, bhaktas var iedalīt trijos līmeņos. Augstākā līmeņa bhakta ir apguvis visus Vēdu rakstus, un viņam ir šī stingrā pārlicība. Viņš spēj atpestīt citus no materiālajām ciešanām. Otrā līmeņa bhaktam ir nelokāma pārlicība un stingra ticība, bet viņš nespēj pamatot savu rīcību ar svēto rakstu vārdiem. Trešā līmeņa bhaktam nav īpaši stingras ticības, bet, pakāpeniski izkopjot garīgo kalpošanu, viņš galu galā var pacelties līdz otrajam vai pirmajam līmenim. Šrīmad Bhāgavatamā (11.2.45.–47.) teikts, ka augstākā līmeņa bhakta vienmēr redz Visaugsto Kungu kā dvēseli visās dzīvajās būtnēs. Tādā veidā raugoties uz visām dzīvajām būtnēm, viņš redz tikai un vienīgi Krišnu. Otrā līmeņa bhakta stingri tic Dieva Augstākajai Personībai, draudzējas ar tīriem bhaktām, dod svētību nevainīgajiem un izvairās no ateistiem un garīgās kalpošanas pretiniekiem. Trešās kārtas bhakta garīgi kalpo vai nu saskaņā ar garīgā skolotāja norādījumiem, vai tāpēc, ka tā ir ģimenes paraža, un godina Kunga Dievību, bet nav izkopis garīgās kalpošanas zināšanas un nespēj atšķirt bhaktu no nebhaktas. Šādu trešās kārtas bhaktu patiesībā nevar uzskatīt par tīru bhaktu; viņš jau gandrīz kalpo, taču atrodas nedrošā stāvoklī.

Varam secināt, ka cilvēks, kurš mīl Dievu un ir draugs bhaktām, kurš ir žēlsirdīgs pret nevainīgajiem un izvairās no nebhaktu sabiedrības, uzskatāms par tīru bhaktu. Attīstot garīgo kalpošanu, šāds cilvēks spēj sajust, ka ikviena dzīvā būtne ir neatņemama Visaugstā Kunga sastāvdaļa. Tīrs bhakta redz Augstāko Personību ikvienā dzīvajā būtnē, tāpēc sasniedz ļoti augstu Krišnas apziņas līmeni. Tad cilvēks vairs nešķiro bhaktas un nebhaktas, jo redz, ka ikviens kalpo Dievam Kungam. Viņš garīgi kalpo Krišnas apziņā un izkopj visas augstākās īpašības. Kā teikts Šrīmad Bhāgavatamā (5.18.12.):

*yasyāsti bhaktir bhagavaty akiñcanā
sarvair guṇais tatra samāsate surāḥ
harāv abhaktasya kuto mahad-guṇā
mano-rathenāsati dhāvato bahiḥ*

"Tas, kurš sasniedz tīru garīgo kalpošanu Visaugstajam Kungam, iegūst visas labās padievu īpašības, turpretī tas, kurš nenonāk līdz šādai kalpošanai, par spīti visām materiālajām īpašībām noteikti noiet no ceļa, jo lidinās prāta līmenī." Tādējādi bez garīgās kalpošanas materiālās īpašības ir bezjēdzīgas.

Divpadmitā nodaļa. Bhakta

Krišnas apziņas cilvēks, kas no visas sirds pārpasaulīgā mīlestībā kalpo Dievam Kungam, attīsta visas dievišķās padievu īpašības. Šādu īpašību ir daudz, bet Kungs Čaitanja Sanātanam Gosvāmī stāsta tikai par dažām. Dieva Kunga bhakta vienmēr ir labs pret visiem, un viņš nav ķildīgs. Viņš domā tikai par dzīves būtību, kas ir garīga. Bhakta ir vienāds pret visiem, un neviens nespēj saskatīt viņa trūkumus. Viņa augstsirdīgais prāts vienmēr ir svaigs un tīrs, un brīvs no materiālās apmātības. Bhakta vēl labu visām dzīvajām būtnēm, viņš ir mierīgs un vienmēr uzticējies sevi Krišnam. Viņam nav materiālu vēlmju. Bhakta ir ļoti pazemīgs un stingri tiecas uz savu mērķi. Viņš ir uzvarējis sešas materiālās īpašības, kā iekāri un dusmas, un neēd vairāk, kā vajadzīgs. Bhakta vienmēr ir saprātīgs un ciena citus, bet pats nav godkārīgs. Viņš ir nosvērts, žēlsirdīgs, draudzīgs, dzejisks, prasmīgs un kluss.

Arī Śrīmad Bhāgavatamā (3.25.21.) aprakstīts, kāds ir Dieva Kunga bhakta, un tur ir teikts, ka viņš vienmēr visu pacieš un ir žēlastības pilns. Bhakta ir visu dzīvo būtnu draugs, tāpēc viņam nav ienaidnieku. Bhakta ir mierīgs, un viņam ir visas labās īpašības. Tās ir tikai dažas Krišnas apziņas cilvēka pazīmes.

Vēl Śrīmad Bhāgavatamā teikts, ka cilvēkam, kuram rodas iespēja kalpot diženai dvēselei mahātmai, paveras ceļš uz atbrīvi. Turpretī tie, kas pieķērušies materiālistiem, iet pa tumsības ceļu. Patiesi svēti cilvēki ir pārpasaulīgi, nosvērti, mierīgi, draudzīgi pret visām dzīvajām būtnēm un nekad nedusmojas. Pietiek tikai atrasties šādu svētu personību sabiedrībā, lai kļūtu par Krišnas apziņas bhaktu. Lai izkoptu mīlestību uz Dievu, nepieciešama svētu bhaktu sabiedrība. Garīgās pilnveidošanās ceļš atklājas ikvienam, kurš saskaras ar svētu cilvēku, un, sekojot bhaktam, cilvēks pilnībā garīgi kalpo un noteikti attīsta Krišnas apziņu.

Śrīmad Bhāgavatamā (11.2.28.) Vasudēva, Krišnas tēvs, jautā Nāradam Muni par to, kas var nest svētību visām dzīvajām būtnēm, un atbildot Nārada Muni citē pantu, kurā Mahārādža Nimi uzrunā deviņus gudros. "Ak, svētie gudrie," saka valdnieks Nimi, "es cenšos saprast, kas nestu labumu visām dzīvajām būtnēm. Mirkļis svēta cilvēka sabiedrībā ir visvērtīgākais, kas dzīvē var būt, jo tas paver durvis uz garīgo pilnveidošanos." Tas apstiprināts arī citā Śrīmad Bhāgavatamas vietā (3.25.25.). Tiekoties ar svētām personībām un apspriežot pārpasaulīgus jautājumus, cilvēks pārliecinās par garīgās dzīves vērtību. Klausīšanās par Krišnu pavisam drīz kļūst patīkama un dod apmierinājumu sirdij. Ja kāds, kas saņēmis šādu garīgu vēstījumu no svētām personībām vai tīriem bhaktām, cenšas pielietot to dzīvē, tad Krišnas apziņas ceļš dabīgi dod ticību, pieķeršanos un garīgo kalpošanu.

Tad Kungs pastāstīja Sanātanam Gosvāmī par bhaktas uzvedību. Pats galvenais ir vienmēr atturēties no nebhaktu sabiedrības. Tā ir bhaktas izturēšanās būtība. Un kāda ir sabiedrība, no kuras jāizvairās? Tie ir cilvēki, kuri pieķērušies sievietēm un kas nav Kunga Krišnas bhaktas. Tie ir bezdievji. Ieteicams būt kopā ar svētiem Dieva Kunga bhaktām un rūpīgi izvairīties no bezdievīgiem nebhaktām. Tīri Krišnas bhaktas nekad nevēlas uzturēties kopā ar šo divu veidu nebhaktām. Śrīmad Bhāgavatamā (3.31.33.-35.) teikts, ka pilnīgi jāatsakās no tādu cilvēku sabiedrības, kuri pārlietu nododas sievietēm, jo šādu bezdievju sabiedrība atņem cilvēkam visas labās īpašības, piemēram, patiesīgumu, tīrību, žēlsirdību, nosvērtību, saprātu, kautrību, skaistumu, slavu, spēju piedot, varu pār prātu un jutekļiem, kā arī visas varenības, ko dabīgā kārtā saņem bhakta. Nekas neliek tik ļoti pagrimt kā biedrošanās ar tādiem cilvēkiem, kuri pārlietu pieķērušies sievietēm.

Vēl šajā sakarībā Kungs Čaitanja citēja pantu no Kātyājana-samhitas: "Labāk būt ieslēgtam krātinā, kurā deg uguns, un ciest nekā biedroties ar tiem, kuri nav Dieva Kunga bhaktas." Nav ieteicams pat skatīties tādu cilvēku sejās, kas ir bezdievji vai nav Visaugstā Kunga bhaktas. Kungs Čaitanja iesaka vienmēr atturēties no nevēlamu cilvēku sabiedrības un rast patvērumu vienīgi pie Visaugstā Kunga Krišnas. Šo pašu norādījumu Ardžuna saņem pēdējos Bhagavad-gītas pantos, kur Krišna saka: "Atmet visu un uztici sevi Man. Es gādāšu par tevi un aizsargāšu no visām grēcīgo darbu sekām." (Bg. 18.66.)

Dievs Kungs ir ļoti labs pret saviem bhaktām, ļoti pateicīgs, spējīgs un augstsirdīgs. Mūsu pienākums ir ticēt Viņa vārdiem, un, ja būsīm pietiekoši saprātīgi un izglītoti, tad nekavējoties sekosim Viņa norādījumiem. Śrīmad Bhāgavatamā (10.48.26.) Akrūra saka Krišnam:

*kaḥ paṇḍītas tvad aparāṁ śaraṇāṁ samīyād
bhakta-priyād ṛta-giraḥ suhrdaḥ kṛta-jñāt
sarvān dadāti suhrdo bhajato 'bhikāmān
ātmānam apy upacayāpacayau na yasya*

"Kam gan uzticēt sevi, ja ne Tev? Kurš ir tik dārgs, patiesīgs, draudzīgs un pateicīgs kā Tu? Tu esi tik pilnīgs un sevī pilns, ka, pat atdodot sevi bhaktam, joprojām paliec pilnīgs un sevī pilns. Tu vari apmierināt visas bhaktas vēlmes un pat atdot sevi viņam." Saprātīgs cilvēks, kurš spēj izprast Krišnas apziņas filozofiju, pilnīgi dabīgi atsakās no visa un rod patvērumu pie Krišnas. Šajā sakarībā Kungs Čaitanja noskaitīja pantu, ko bija teicis Udhava Śrīmad Bhāgavatamā (3.2.23.): "Vai var būt vēl kāds patvērums, izņemot Krišnu? Viņš ir tik labs. Pat tad, kad Bakāsuras māsa, gribēdama nogalināt mazo Krišnu, apzieda krūtis ar indi un deva tās Krišnam zīst, Krišna piešķīra šai briesmīgajai sievietei atbrīvi, un viņa sasniedza tādu pašu līmeni kā Krišnas māte." Šis pants apraksta gadījumu, kad Pūtana gribēja nogalināt Krišnu. Krišna pieņēma dēmoniskās sievietes saindētās krūtis, un, dzerdams pienu, Viņš izsūca arī tās dzīvību. Neskatoties uz to, Pūtana nonāca tādā pašā stāvoklī kā Krišnas māte.

Nav būtiskas atšķirības starp to, kas pilnīgi uzticējies sevi Krišnam, un cilvēku atsacīšanās dzīves kārtā. Vienīgā atšķirība ir tā, ka dvēsele, kas pilnīgi uzticējusi sevi Krišnam, ir vienmēr atkarīga no Viņa. Pastāv seši pamatnorādījumi, kā uzticēt sevi. Pirmkārt, cilvēkam jāpieņem viss, kas labvēlīgs garīgajai kalpošanai, un ar apņēmību jāšak kalpot. Otrkārt, jāatmet viss, kas nav labvēlīgs garīgajai kalpošanai, un arī tas jādara ar apņēmību. Treškārt, jābūt pārliecinātam, ka vienīgais aizstāvis ir Krišna, un pilnīgi jātic, ka Dievs Kungs gādās par drošību. Impersonālisti uzskata, ka viņi pēc būtības ir tas pats, kas Krišna, bet bhaktas savu identitāti šādā veidā neiznīcina. Viņi dzīvo ar pilnīgu ticību, ka Krišna būs tik labs un visādā ziņā tos aizsargās. Ceturtkārt, bhaktam vienmēr jāuzskata Krišna par savu uzturētāju. Tie, kas tiecas pēc darbības augļiem, parasti gaida aizsardzību no padieviem, bet Krišnas bhakta to nemeklē. Viņš ir pilnīgi pārliecināts, ka Kungs viņu aizsargās jebkurās grūtībās. Piektkārt, bhakta vienmēr apzinās, ka viņa vēlmes nav neatkarīgas, un, ja tās nepiepilda Krišna, tad šīs vēlmes ir nepiepildāmas. Un, visbeidzot, cilvēkam jādomā par sevi kā par vispagrimušāko no dvēselēm, un tad Krišna gādā par viņu.

Tādām sevi uzticējušām dvēselēm jārod patvērums svētajās vietās – Vrindāvanā, Mathurā, Dvārakā, Mājāpurā un citur – un jāuztic sevi Dievam Kungam, sakot: "Mans Kungs, no šīs dienas esmu Tavs. Tu vari mani aizsargāt vai nogalināt, kā Tev labpatīk." Tādā veidā tīrs bhakta rod patvērumu pie Krišnas, un Kungs pateicīgi pieņem viņu un visādā ziņā aizsargā. Tas apstiprināts Śrīmad Bhāgavatamā (11.29.34.), kur teikts, ka cilvēkam, kuru gaida nāve, jārod pilnīgs patvērums pie Visaugstā Kunga un pilnībā jāpaļaujas uz Viņa gādību. Tad viņš patiešām sasniedz nemirstību un gūst iespēju būt kopā ar Visaugsto Kungu, baudot pārpasaulīgu svētlaimi.

Tad Kungs izskaidroja Sanātanam Gosvāmī dažādus praktiskās garīgās kalpošanas veidus un pazīmes. Ja mēs garīgi kalpojam ar pašreizējiem jutekļiem, tad tā ir praktiskā garīgā kalpošana. Patiesībā garīgā kalpošana ir būtnes mūžīgā dzīve, un tā snauž ikviena sirdī. Praksi, kas atmodina snaudošo garīgo kalpošanu, sauc par praktisko garīgo kalpošanu. To var izskaidrot tā, ka dzīvā būtne patiesībā ir neatņemama Visaugstā Kunga daļiņa; Dievu Kungu var salīdzināt ar sauli, bet dzīvās būtnes – ar saules stariem. Maldinātājas enerģijas apburtā garīgā dzirkstele ir gandrīz nodzisusi, bet ar praktisko garīgo kalpošanu būtne var atjaunot savu dabisko stāvokli. Kad cilvēks garīgi kalpo, tad jāsaprot, ka viņš atgriežas savā sākotnējā dabiskajā atbrīves stāvoklī. Garīgajai kalpošanai var izmantot jutekļus, darbojoties īstena garīgā skolotāja vadībā.

Garīgā darbība, kas ļauj pilnveidoties Krišnas apziņā, sākas ar klausīšanos. Klausīšanās ir vissvarīgākais pilnveidošanās paņēmieni, un cilvēkam stipri jāvēlas labvēlīgi klausīties par Krišnu. Atmetot visus prātojumus un auglīgo darbību, viņam tikai jāgodina Dievs un jāvēlas Viņu iemīlēt. Mīlestība uz Dievu mūžīgi pastāv ikvienā būtņē; tā tikai jāatmodina ar klausīšanos. Klausīšanās un daudzinašana ir garīgās kalpošanas pamatpaņēmieni.

Cilvēks var garīgi kalpot, vai nu sekojot norādījumiem, vai mīlot Krišnu. Tam, kurš vēl nav izkopenis pārpasaulīgu pieķeršanos Krišnam, jādzīvo saskaņā ar svēto rakstu un garīgā skolotāja dotajiem norādījumiem un ierobežojumiem. Šrīmad Bhāgavatamā (2.1.5.) Šukadēva Gosvāmī māca Mahārādžu Parīkšitu:

*tasmād bhārata sarvātmā
bhagavān īśvaro hariḥ
śrotavyaḥ kīrtitavyaś ca
smartavyaś cecchatābhayam*

"Ak, labākais no Bhāratām! Ja cilvēks vēlas atbrīvoties no bailēm, tad viņa galvenais pienākums ir klausīties par Dieva Augstāko Personību Hari, runāt un dziedāt par Kungu un allaž atcerēties Viņu. Kungs Višnu jāpatur prātā vienmēr; Viņu nedrīkst aizmirst pat uz mirkli. Viņš ir visu vadošo noteikumu būtība." Secinājums ir tāds, ka visu svētajos rakstos doto likumu, ierobežojumu, ieteikumu un aizliegumu būtība noteikti ir Visaugstā Kunga atcerēšanās. Atcerēties Dieva Augstāko Personību savā sirdī ir garīgās kalpošanas mērķis. Ja cilvēks mīlestībā tīri garīgi kalpo, tad par vadošajiem noteikumiem vairs nav runas. Šai līmenī vairs nepastāv "dari" un "nedari".

Tomēr, lai pareizi garīgi kalpotu, parasti tiek pieņemti šādi principi: (1) jārod patvērumus pie īstena garīgā skolotāja, (2) jāsaņem no viņa iesvētība, (3) jākalpo garīgajam skolotājam, (4) jāuzdod garīgajam skolotājam jautājumi un jāmacās no viņa mīlestība, (5) jāseko svētām personībām, kas pārpasaulīgā mīlestībā kalpo Dievam Kungam, (6) jābūt gatavam atteikties no visām baudām un ciešanām, lai iepriecinātu Krišnu, (7) jādzīvo vietā, kur notika Krišnas rotaļas, (8) jābūt apmierinātam ar visu, ko Krišna devis ķermeņa uzturēšanai, un nevajag vēlēt ko vairāk, (9) jāgavē Ēkādaši dienā (vienpadsmitajā dienā pēc pilnā mēness un vienpadsmitajā dienā pēc jaunā mēness iestāšanās. Šajā dienā pārtikā nelieto pākšaugus un graudaugus; ar mēru var ēst dārzeņus un dzert pienu, vairāk kā parasti jādaudzina Harē Krišna un jālasa svētie raksti.), (10) jāgodā bhaktas, govīs un svētie koki, piemēram, banjankoks.

Iesācējam, kurš tikko nostājies uz garīgās kalpošanas ceļa, ļoti svarīgi ievērot šos desmit principus. Vēl jācenšas izvairīties no apvainojumiem, kalpojot Dievam Kungam un daudzinaot Viņa svētos vārdus. Daudzinaot svētos vārdus, cilvēks var izdarīt desmit apvainojumus, un no tiem ir jāizvairās. Tie ir: (1) zaimot Dieva Kunga bhaktas, (2) uzskatīt, ka Dievs Kungs un padievi ir vienā līmenī, vai domāt, ka ir daudz dievu, (3) neievērot garīgā skolotāja norādījumus, (4) noniecināt svēto rakstu (Vēdu) autoritāti, (5) dot savus Dieva svētā vārda skaidrojumus, (6) grēkot, paļaujoties uz svētā vārda spēku, (7) stāstīt par Dieva Kunga slavu neticīgajiem, (8) salīdzināt svēto vārdu ar materiālistisku dievbijību, (9) daudzinaot svēto vārdu neuzmanīgi, (10) daudzinaot svēto vārdu un tajā pat laikā saglabāt pieķeršanos materiālajām lietām. Vēl ir desmit papildus noteikumi: (1) jāizvairās izdarīt apvainojumus, kalpojot Dievam Kungam un daudzinaot Viņa svētos vārdus, (2) jāizvairās no bezdievīgu nebhaktu sabiedrības, (3) nedrīkst tiekties iegūt daudz skolnieku, (4) nevajag pūlēties saprast daudzas grāmatas vai izprast tikai kādu vienu grāmatu un jāizvairās no dažādu mācību apspriešanas, (5) jābūt nosvērtam gan ieguvumos, gan zaudējumos, (6) nav atļauts pakļauties nekāda veida žēlabām, (7) nedrīkst necienīgi izturēties pret citiem svētajiem rakstiem, kā arī padieviem, (8) nav atļauts klausīties Visaugstā Kunga un Viņa bhaktu zaimošanu, (9) jāizvairās no laicīgiem romāniem un stāstiem, taču nav teikts, ka būtu jāizvairās no ziņām, (10) nevajag sagādāt raizes nevienai dzīvajai būtnei, pat mazam kukainītim.

Šrī Rūpas Gosvāmī sastādītajā Bhakti-rasāmrita-sindhu teikts, ka cilvēkam jābūt brīvam no aizspriedumiem un jāizvairās no nevēlamas darbības. Vissvarīgākais ir pieņemt īstena garīgā skolotāja patvērumu, saņemt no viņa iesvētību un kalpot viņam.

Bez iepriekšminētajiem principiem ir vēl trīsdesmit pieci garīgās kalpošanas paņēmieni, un sekot tiem nozīmē: (1) klausīties, (2) daudzināt, (3) atcerēties, (4) godināt, (5) lūgt, (6) kalpot, (7) darboties kā kalpam, (8) būt draudzīgam, (9) piedāvāt visu Kungam, (10) dejot Dievības priekšā, (11) dziedāt, (12) pavēstīt, (13) noliekties, (14) piecelties kājās, parādot cieņu bhaktām, (15) kad bhakta dodas projām, pavadīt viņu līdz durvīm, (16) ieiet Dieva Kunga templī, (17) iet apkārt Dieva Kunga templim, (18) skaitīt lūgšanas, (19) dziedāt himnas, (20) nodarboties ar sankīrtanu jeb kopēju svēto vārdu daudzināšanu, (21) baudīt Dievībai piedāvātu ziedu un smaržkociņu aromātu, (22) pieņemt prasādu (ēdienu, kas piedāvāts Krišnam), (23) apmeklēt ārātrikas ceremoniju, (24) skatīties uz Dievību, (25) piedāvāt Dievam Kungam garšīgus ēdienus, (26) meditēt, (27) piedāvāt ūdeni tulasī kokam, (28) godāt vaišnavus un augstākus bhaktas, (29) dzīvot Mathurā vai Vrindāvanā, (30) izprast Šrīmad Bhāgavatamu, (31) visiem spēkiem censties sasniegt Krišnu, (32) gaidīt Krišnas žēlastību, (33) izpildīt ceremonijas kopā ar Krišnas bhaktām, (34) visādā ziņā uzticēt sevi Dievam Kungam, (35) apmeklēt dažādas ceremonijas. Var minēt vēl četrus papildpaņēmienus: (1) likt uz ķermeņa sandalkoka pastas zīmes, lai parādītu savu piederību vaišnaviem, (2) greznot ķermeni ar Dieva svēto vārdu, (3) apsegt ķermeni ar Dievību apģērba pārpalikumiem, (4) pieņemt čaranāmritu jeb ūdeni, ar ko mazgāta Dievība. Tātad pavisam ir trīsdesmit deviņi garīgās kalpošanas paņēmieni, un no tiem vissvarīgākie ir pieci: (1) būt kopā ar bhaktām, (2) daudzināt Dieva Kunga svēto vārdu, (3) klausīties Šrīmad Bhāgavatamu, (4) dzīvot svētā vietā, piemēram, Mathurā vai Vrindāvanā, (5) kalpot Dievībai ar lielu mīlestību. Šos paņēmienus īpaši uzsvēra Rūpa Gosvāmī grāmatā "Bhakti-rasāmrita-sindhu." Ja pie trīsdesmit deviņiem minētajiem paņēmieniem pieskaita šos piecus, tad iznāk četrdesmit četri. Pieskaitot klāt divdesmit iepriekšējos nodarbošanās veidus, kopā iegūstam sešdesmit četrus norādījumus garīgajai kalpošanai. Cilvēks var tos īstenot ar ķermeni, prātu un jutekļiem un tādējādi pamazām šķīstīt savu garīgo kalpošanu. Daži no šiem punktiem ir pilnīgi atšķirīgi, citi ir vienādi, bet pārējie liekas jaukti.

Šrīla Rūpa Gosvāmī iesaka dzīvot kopā ar cilvēkiem, kuriem ir līdzīga domāšana; tāpēc nepieciešams izveidot kādu Krišnas apziņas biedrību un dzīvot kopā, lai izkoptu zināšanas par Krišnu un garīgo kalpošanu. Vissvarīgākais šādā sabiedrībā ir visiem kopā censties izprast Bhagavad-gītu un Šrīmad Bhāgavatamu. Kad attīstās ticība un bhakti, tās pāraug Dievības godināšanā, svētā vārda daudzināšanā, un cilvēks cenšas dzīvot tādās svētās vietās kā Mathura vai Vrindāvana.

Pēdējie pieci punkti, kas minēti pēc trīsdesmit deviņiem, ir ļoti svarīgi un būtiski. Ja cilvēks izpilda tikai šos piecus noteikumus, tad viņš var pacelties līdz augstākajai pilnībai, pat ja dara to ar trūkumiem. Atkarībā no spējām cilvēks var pildīt vienu vai vairākus noteikumus, bet galvenais ir pilnībā piesaistīties garīgajai kalpošanai, jo tā ļauj pilnveidoties. Daudzi bhaktas ir sasnieguši garīgās kalpošanas pilnību, vienkārši pildot pienākumus saskaņā ar vienu no šiem paņēmieniem, un daudzi citi bhaktas, piemēram, Mahārādža Ambarīša, ir pildījuši visus noteikumus. Var minēt dažus, kuri sasnieguši garīgās kalpošanas pilnību, sekojot tikai vienam no noteikumiem: Mahārādža Parīkšīts ieguva atbrīvi un augstāko pilnību ar klausīšanos; Šukadēva Gosvāmī – ar daudzināšanu; Prahlāda Mahārādža – ar atcerēšanos; Lakšmī sasniedza pilnību, kalpojot Dieva Kunga lotospēdām; valdnieks Prithu – ar godināšanu; Akrūra – ar lūgšanām; Hanumāns sasniedza pilnību, kļūdams par Kunga Rāmas kalpu; Ardžuna to sasniedza, draudzēdamies ar Krišnu; Bali Mahārādža sasniedza pilnību, ziedojot visu, kas viņam bija. Kas attiecas uz Mahārādžu Ambarīšu, tad viņš patiesībā pildīja visus garīgās kalpošanas paņēmienus. Vispirms valdnieks vērsa prātu uz Kunga Krišnas lotospēdām. Vārdus jeb runas spēju viņš izmantoja, aprakstot Dieva Augstākās Personības pārpasaulīgās īpašības. Ar

rokām Mahārādža Ambarīša mazgāja Dievības templi, ar ausīm klausījās Krišnas vārdus un ar acīm skatījās uz Dievību. Viņš izmantoja tausti, lai kalpotu bhaktām, bet ožu – lai baudītu Krišnam piedāvāto ziedu smaržu. Valdnieks lietoja mēli, lai garšotu Krišnas lotospēdām piedāvātās tulasī lapas, ar kājām gāja uz Kunga templi, un ar galvu noliecās Krišnas Dievības priekšā. Tādā veidā Mahārādža Ambarīša izmantoja visas vēlmes un tieksmes, lai garīgi kalpotu Dievam Kungam, tāpēc viņš visādā ziņā uzskatāms par piemēru garīgajā kalpošanā.

Ikviens, kas garīgi kalpo Dievam Kungam pilnīgā Krišnas apziņā, vairs nav parādā ne gudrajiem, ne padieviem, ne senčiem, kuriem parasti ikviens ir parādā. To apstiprina Šrīmad Bhāgavatama (11.5.41.):

*devarṣi-bhūtāpta-nṛṇāṃ pitṛṇāṃ
na kiṅkaro nāyam ṛṇi ca rājan
sarvātmanā yaḥ śaraṇaṃ śaraṇyaṃ
gato mukundaṃ parihṛtya kartam*

"Ak, valdniek, kas visu veltī, lai kalpotu Dievam Kungam, tas vairs nav parādā ne padieviem, ne gudrajiem, ne citām dzīvajām būtnēm, ne radniekiem, ne senčiem, ne arī citiem cilvēkiem." Jau piedzimstot, ikviens kļūst par parādnieku daudziem cilvēkiem, un viņam šo parādu dēļ jāpilda dažādi rituāli. Bet, ja kāds ir pilnīgi uzticējies sevi Krišnam, tad viņam tas vairs nav jādara. Viņš ir atbrīvojies no visiem parādiem.

Taču vienmēr jāatceras, ka cilvēks, atmetot visus citus pienākumus un uzsākot pārpasaulīgo kalpošanu Krišnam, vairs neko nevēlas, nav pakļauts grēcīgai darbībai un parasti neizdara grēkus. Taču, ja viņš kaut mazliet grēko (nevis pēc savas gribas, bet nejauši), tad Krišna to pilnīgi aizsargā. Viņam nav vajadzības šķīstīties ar kaut kādiem citiem paņēmieniem, un tas apstiprināts Šrīmad Bhāgavatamā (11.5.42.): "Ja bhakta visiem spēkiem pārpasaulīgā mīlestībā kalpo Dievam Kungam, tad Augstākā Personība viņu aizsargā. Pat ja bhakta nejauši izdara kādu grēku vai grēcīgi darbojas apstākļu spiests, tad Dievs, kas atrodas bhaktas sirdī, viņu pilnīgi aizsargā."

Spekulatīvo zināšanu un atsacīšanās ceļš patiesībā nav galvenie paņēmieni, lai pilnveidotos garīgajā kalpošanā. Cilvēkam nav jāpieņem nevardarbības vai jutekļu savaldīšanas principi, lai gan pastāv likumi un noteikumi, kas ļauj sekot šiem principiem ar citiem paņēmieniem. Pat neejot šos ceļus, bet vienkārši garīgi kalpojot Dievam Kungam, bhakta izkopj visas labās īpašības. Šrīmad Bhāgavatamas vienpadsmitajā dziedājumā (11.20.31.) Kungs pats norāda, ka tam, kurš patiešām garīgi kalpo Dievam, nav nepieciešamības izkopt spekulatīvās zināšanas un atsacīšanos.

Trīspadsmītā nodaļa. Garīgā kalpošana ar pieķeršanos

Daži pārpasaulnieki kļūdaini uzskata, ka, lai paceltos garīgās kalpošanas līmenī, nepieciešamas zināšanas un atsacīšanās. Bet tas tā nav. Var rasties nepieciešamība izkopt zināšanas un atsacīties no auglīgas darbības, lai izprastu savu garīgo esamību attiecībā pret materiālo dzīvi, bet tās nav neatņemamas garīgās kalpošanas daļas. Zināšanas un auglīga darbība attiecīgi dod atbrīvi un materiālo jutekļu apmierinājumu. Tātad tās nevar būt garīgās kalpošanas daļas, un garīgajā dzīvē tām nav būtiskas nozīmes. Kad cilvēks atbrīvojas no zināšanu un auglīgas darbības iznākumu važām, viņš var nonākt līdz garīgajai kalpošanai. Tā kā Kunga Krišnas bhakta pēc dabas nedara ļaunu un tā kā viņš ir savaldījis prātu un jutekļus, tad tam nav īpaši jāpūlas, lai iegūtu labās īpašības, ko dod zināšanu izkopšana un auglīga darbība.

Kad Udhava runāja ar Krišnu par Vēdās dotajiem likumiem un norādījumiem, viņš jautāja: "Kā Vēdu himnas var aicināt materiāli baudīt, tajā pat laikā atbrīvojot no visiem maldiem un radot vēlmi pēc atbrīves?" Vēdu likumiem jābūt Dieva Augstākās Personības noteiktiem, bet tur ir acīm redzamas pretrunas, un Udhava vēlējās zināt, kā atbrīvoties no šīm pretrunām. Atbildot Kungs Krišna pastāstīja,

ka garīgā kalpošana ir pārāka par visu.

"Ja cilvēks jau garīgi kalpo Man un viņa prāts ir vērst uz Mani, tad nav vajadzīgs izkopt zināšanas un atsaciņanos, un praktiski to ir ļoti grūti īstenot." Tādējādi Dievs Kungs secina, ka garīgā kalpošana nav atkarīga ne no kāda cita paņēmiena. Zināšanu izkopšana, atsaciņšanās vai meditācija sākumā var mazliet palīdzēt, taču šīs lietas nevar uzskatīt par nepieciešamām garīgajā kalpošanā. Citiem vārdiem sakot, bhakti nav atkarīga no zināšanu izkopšanas un atsaciņšanās. Šajā sakarībā var minēt pantu no Skanda Purānas, kurā Parvata Muni saka ciltis medniekam: "Ak, medniek, īpašības, kuras tu nupat esi ieguvis, piemēram, nevardarbība un citas, nav nekas brīnumains, jo cilvēks, kas garīgi kalpo Visaugstajam Kungam, nekādā gadījumā nevar būt par raizu cēloni citiem."

Pastāstījis šos jautājumus, Kungs Čaitanja Sanātanam Gosvāmī teica: "Līdz šim Es tev stāstīju par garīgo kalpošanu, kas noris saskaņā ar vadošajiem norādījumiem. Tagad pastāstīšu par bhakti saskaņā ar pārpasaulīgo pieķeršanos."

Vrindāvanas iedzīvotāji, vradžavāsī, ir spilgts garīgās kalpošanas piemērs. Viņi parāda, kā ideālā veidā var kalpot ar pieķeršanos, un šāda bhakti ir atrodamā tikai Vradžabhūmī, Vrindāvanā. Ja cilvēks izkopj garīgo kalpošanu un pieķeršanos, sekojot vradžavāsī piemēram, tad viņš sasniedz rāga-mārga-bhakti jeb garīgo kalpošanu ar pieķeršanos Dievam Kungam. Bhakti-rasāmrita-sindhu (1.2.270.) teikts: "Garīgā kalpošana, kurai bhakta ar ekstāzi pieķēries, kļūst viņam dabīga. Tā ir rāga jeb pārpasaulīga pieķeršanās." Šāda veida garīgo kalpošanu sauc par rāgātmiku, un viena no rāgātmikas pazīmēm ir iegrimšana domās par to, kuru mīlam. Piemērs tam ir Vradžabhūmi iedzīvotāju darbība. Kas piesaistās Krišnam, dzirdējis par šādu pieķeršanos, tas noteikti ir ļoti veiksmīgs. Ja kāds ir dziļi iemīlējis Vradžabhūmi iedzīvotāju bhakti un cenšas sekot viņu pēdās, tad tam vairs nerūp svēto rakstu ierobežojumi un noteikumi. Tas raksturīgs cilvēkam, kurš kalpo ar rāga-bhakti.

Garīgā kalpošana ar pieķeršanos ir dabiska, un, ja cilvēku tā piesaistījusi, viņš nestrīdas ar tiem, kas ir citādās domās, pat ja viņi kā argumentu citē svētos rakstus. Arī dabiskā tieksme garīgi kalpot balstās uz rakstu norādījumiem, un, ja cilvēks ir pieķēries šādai kalpošanai, tad viņam nevajag to pamest, dzirdot argumentus no rakstiem. Šajā sakarībā jāatzīmē, ka ir tā saucamie bhaktas (prākrita-sahadžiji), kuri seko pašu sagudrotām idejām un, saucot sevi par Krišnu un Rādhu, nodarbojas ar izvirtību. Šāda garīgā kalpošana un pieķeršanās ir neīsta, un, kas tā dara, tie patiesībā iet uz ellī. Tā nav rāgātmika jeb bhakti. Prākrita-sahadžiji īstenībā ir piekrāpti un tāpēc ļoti nelaimīgi.

Garīgi kalpot ar pieķeršanos var divējādi – ārēji un iekšēji. Ārēji bhakta stingri seko vadošajiem norādījumiem, sākot ar daudzināšanu un klausīšanos, bet iekšēji domā par pieķeršanos, kas liek viņam kalpot Visaugstajam Kungam. Bhakta vienmēr ir iegrimis domās par savu garīgo kalpošanu un pieķeršanos. Šī piesaistība neliek pārkāpt garīgās kalpošanas vadošos norādījumus, un īsts bhakta stingri tiem seko, tajā pat laikā vienmēr domājot par savu pieķeršanos.

Tā kā visi Vradžabhūmi jeb Vrindāvanas iedzīvotāji ir ļoti dārgi Krišnam, tad bhakta izvēlas vienu no šiem iedzīvotājiem un seko viņam, lai gūtu panākumus garīgajā kalpošanā. Tīrs bhakta, kurš pieķēries Dievam Kungam, vienmēr iet kādas Vradžabhūmi personības pēdās. Tīram bhaktam, kas pieķēries garīgajai kalpošanai, Bhakti-rasāmrita-sindhu (1.2.294.) ieteikts vienmēr atcerēties kāda Vradžas iedzīvotāja darbību, pat ja viņš nevar dzīvot Vradžabhūmi jeb Vrindāvanā. Tādā veidā bhakta vienmēr var domāt par Vradžabhūmi un Vrindāvanu.

Ir dažādi tuvie Dieva Kunga bhaktas, kas pieķērušies kalpošanai. Daži no tiem ir kalpi, daži – draugi, citi – vecāki, un daži ir mīlētāji. Garīgajā kalpošanā ar pieķeršanos ir jāseko noteikta veida Vradžabhūmi bhaktam. Šrīmad Bhāgavatamā (3.25.38.) Dievs Kungs saka:

*nañkṣyanti no me 'nimiṣo leḍhi hetih
yeṣām ahaṁ priya ātmā sutaś ca
sakhā guruḥ suhrdo daivam iṣṭam*

"Vārds "mat-para" tiek lietots tikai attiecībā uz cilvēkiem, kuri ir pilnīgi apmierināti ar domu, ka kļūs Mani sekotāji. Viņi uzskata, ka Es esmu viņu dvēsele, draugs, dēls, saimnieks, labvēlis, viņu Dievs un visaugstākais mērķis. Dārgo māt, laiks šādus bhaktas neskar." Bhakti-rasāmrita-sindhu (1.2.308.) Rūpa Gosvāmī pazemīgi noliecas to cilvēku priekšā, kuri vienmēr domā par Krišnu, kāds Viņš ir, uzskatot Dievu Kungu par dēlu, labvēli, brāli, tēvu, draugu utt. Ja bhakta ar pieķeršanos seko garīgās kalpošanas principiem un iet kāda noteikta Vradžabhūmi iedzīvotāja pēdās, tad viņš noteikti sasniedz augstāko pilnību šādā mīlestībā uz Dievu.

Ir divas īpašības, kuras izkopjot var attīstīt Dieva mīlestības sēklas, un tās sauc par rati jeb pieķeršanos un bhāvu jeb stāvokli, kuram seko mīlestība uz Dievu. Tieši ar šādu pieķeršanos un bhāvu bhakta var uzvarēt Visaugsto Kungu Šrī Krišnu. Šīs divas īpašības izpaužas pirms jebkādam Dieva mīlestības pazīmēm. Kungs Čaitanja Sanātanam Gosvāmī to visu paskaidroja. Kungs Čaitanja teica, ka par garīgo kalpošanu ar pieķeršanos var runāt bez gala, tāpēc Viņš tikai cenšas minēt piemērus. Tad Kungs Čaitanja aprakstīja bhakti galamērķi, kas domāts tam, kurš grib sasniegt pilnību. Kad cilvēka piesaistība Krišnam kļūst ļoti dziļa, viņš sasniedz stāvokli, ko sauc par mīlestību uz Dievu. Tiek uzskatīts, ka bhakta vienmēr atrodas šai esamības stāvoklī. Tādēļ Kavirādža Gosvāmī pazemīgi noliecas Kunga Čaitanjas priekšā, pateicoties par Viņa cildeno Dieva mīlestības mācību. Kā teikts Čaitanja-čarītāmritā (Madhja 23.1.): "Ak, Dieva Augstākā Personība, kurš, izņemot Tevi, vēl varētu dot tik tīru garīgo kalpošanu? Ak, visaugstsirdīgākais no Dieva Personības iemiesojumiem, es pazemīgi noliecos Gaurakrišnas avatāra priekšā."

Bhakti-rasāmrita-sindhu (1.3.1.) mīlestība uz Dievu salīdzināta ar stariem, kas izplūst no saules; šie stari arvien vairāk un vairāk piepilda bhaktas sirdi ar mīlestību. Tāda bhaktas sirds ir pārpasaulīgā līmenī, kas ir daudz augstāks pat par skaidrību. Paņēmiens, kas ļauj vēl labāk attīrīt sirdi ar mīlestības stariem, ir bhāva. Bhāvas stāvokli ir aprakstījis Rūpa Gosvāmī. Bhāvu sauc par pastāvīgu dzīvās būtnes pazīmi, un bhāvas augstākais posms ir Dieva mīlestības robežstāvoklis. Kad bhāva aizvien vairāk un vairāk padziļinās, tad mācīti bhaktas to sauc par mīlestību uz Dievu. Kā teikts Nārada-pančarātrā:

*ananya-mamatā viṣṇau
mamatā prema-saṅgatā
bhaktir ity ucyate bhīṣma-
prahlādo ddhava-nāradaih*

"Kad cilvēks ir stingri pārliecināts, ka Višnu ir vienīgais mīlestības un godināšanas mērķis un ka nav neviena cita, pat padieva, kuram būtu vērts garīgi kalpot, tad viņš jūt tuvību mīlestībā pret Dievu. To apstiprina tādas personības kā Bhīṣma, Prahlāda, Udhava un Nārada."

Ja cilvēks ir veicis labus darbus, kas ļauj uzsākt garīgo kalpošanu, vēlas kalpot un rod patvērumu labvēlīgajā tīru bhaktu sabiedrībā, tad viņā attīstās vēlme klausīties un daudzina. Izkopjot šo daudzinašanu un klausīšanos, cilvēks var aizvien labāk un labāk garīgi kalpot Visaugstajam Kungam, sekojot vadošajiem principiem. Pilnveidojoties šāds cilvēks pamazām atbrīvojas no šaubām par garīgo kalpošanu un no pieķeršanās materiālajai pasaulei. Aizvien labāk klausoties un daudzina, bhakta iegūst stiprāku ticību, un pamazām viņa sākotnējā ticība pāraug garīgās kalpošanas garšā, bet garša pakāpeniski attīstās par pieķeršanos. Kad pieķeršanās kļūst tīra, tā atklājas divās pazīmēs: bhāvā un rati. Kad rati pieaug, to sauc par mīlestību uz Dievu, bet mīlestība uz Dievu ir cilvēka dzīves galamērķis.

Šī ceļa kopsavilkums dots Rūpas Gosvāmī Bhakti-rasāmrita-sindhu (1.4.15.–16.): "Vispirms

nepieciešama ticība. Pateicoties ticībai, cilvēks tiek ar tīriem bhaktām un viņu sabiedrībā izkopj garīgo kalpošanu. Kad šāda kalpošana attīstās, tad šaubas samazinās. Tad cilvēkam ir stingra pārlicība, un no šīs pārlicības attīstās bhakti garša, kas savukārt pāraug par pieķeršanos, ar ko cilvēks seko garīgās kalpošanas vadošajiem principiem. Pēc tam, tālāk pilnveidojoties, cilvēks sasniedz bhāvas pakāpi, kas ir pastāvīga. Kad šī mīlestība uz Dievu pieaug, tā sasniedz Dieva mīlestības augstāko pakāpi."

Sanskritā šo augstāko pakāpi sauc par prēmu. Prēmu var nosaukt par mīlestību uz Dievu, kas ir pilnīgi nesavtīga. Patiesībā vārdi "prēma" un "mīlestība" nav sinonīmi, tomēr var teikt, ka prēma ir augstākā mīlestības pakāpe. Kas sasniedzis prēmu, tas ir vispilnīgākais starp cilvēkiem. Śrīmad Bhāgavatamā (3.25.25.) tas apstiprināts: "Vienīgi tīru bhaktu sabiedrībā cilvēks var rast Krišnas apziņas garšu, un, cenšoties pielietot Krišnas apziņu dzīvē, viņš var sasniegt visu līdz pat bhāvas un prēmas pakāpei."

Aprakstot personību, kura no ticības pacēlusies līdz bhāvai, Kungs Čaitanja norādīja, ka tāds cilvēks nekad nesatraucas, pat ja satraukumam ir kādi cēloņi. Viņš nekad neizšķiež ne mirkli un vienmēr vēlas kaut ko darīt Krišnas labad. Pat ja šim cilvēkam nav ko darīt, viņš atrod kādu darbu par prieku Krišnam. Viņam nesagādā prieku tas, kas nav saistīts ar Krišnu. Lai gan šis cilvēks atrodas vislabākajā stāvoklī, viņš nealkst goda vai personiskas cieņas. Viņš ir pārliecināts par savu darbu, un par to, ka iet pretī augstākajam dzīves mērķim – atpakaļ pie Dieva. Tā kā šis cilvēks nekad nešaubās par savu attīstību, viņš vienmēr ir drošs un darbojas, lai sasniegtu augstāko mērķi. Šāds cilvēks ir ļoti pieķēries Dieva Kunga iepriecināšanai, viņam patīk daudzinaut un klausīties par Dievu, kā arī aprakstīt Kunga pārpasaulīgās īpašības. Viņš dod priekšroku dzīvei tādās svētās vietās kā Mathura, Vrindāvana vai Dvāraka. Tādas pazīmes raksturo personību, kura pacēlusies līdz bhāvas pakāpei.

Labs bhāvas piemērs ir valdnieks Parīkšits. Sēžot Gangas krastā un gaidot nāvi, viņš teica: "Visiem sanākušajiem brāhmaniem, kā arī mātei Gangai jāzina, ka esmu dvēsele, kas pilnīgi uzticējusi sevi Krišnam. Lai mani tūlīt sakož čūska, lai izpildās brāhmana zēna lāsts, man nav nekas pretī. Lai čūska kož, kā tai patīk. Es priecāšos, ja jūs visi, kas esat šeit sapulcējušies, turpināsiet daudzinaut Krišnas vēstījumu." Šāds bhakta vienmēr vēlas, lai laiks netiktu izšķiests lietās, kuras nav saistītas ar Krišnu. Tāpēc viņam nepatīk labumi, ko dod auglīga darbība, jogas meditācija vai zināšanu izkopšana. Viņš ir pieķēries labvēlīgām sarunām par Krišnu. Tādi tīri Dieva Kunga bhaktas vienmēr lūdz Visaugsto Kungu asarām acīs, viņu prāti allaž atceras Dieva Kunga darbību, un ķermeņi ik brīdi noliecas Dieva Kunga priekšā. Tā bhaktas ir apmierināti. Ikviens, kas garīgi kalpo, velta savu mūžu un ķermeņi Dievam Kungam.

Valdnieks Bharata, kura vārdā Indija nosaukta par Bhārata-varšu, arī bija tīrs bhakta un, būdams pavisam jauns, atstāja ģimenes dzīvi, savu uzticīgo un skaisto sievu, dēlu, draugus un karaļvalsti, it kā tas viss būtu mēsli. Tāda izturēšanās raksturīga cilvēkam, kurš garīgajā kalpošanā attīstījis bhāvu. Tāda personība sevi uzskata par visnožēlojamāko būtni, un viņas vienīgais mierinājums ir doma, ka Krišna kādu dienu būs tik labs un svētīs viņu, dodot garīgo kalpošanu. Padma Purānā aprakstīts vēl viens tīras bhakti gadījums. Tur stāstīts par valdnieku, kurš bijis visaugstākais no cilvēkiem, taču viņš ubagodams gājis no mājas uz māju un lūdzis dāvanas pat čandāliem, zemākajiem cilvēkiem sabiedrībā.

Rūpa Gosvāmī vēlāk uzrakstīja pantu:

*na premā śravaṇādi-bhaktir api vā yogo 'tha vā vaiṣṇavo
jñānam vā śubha-karma vā kiyad aho saj-jātir apy asti vā
hīnārthādhika-sādhake tvayi tathāpy acchedya-mūlā satī
he gopī-jana-vallabha vyathayate hā hā mad-āśaiva mām*

"Dieva mīlestības ziņā esmu pilnīgs nabags, un neesmu pat pelnījis klausīties par garīgo kalpošanu. Man nav nekādas sajēgas par garīgās kalpošanas zinātni, es neesmu izkopis zināšanas, ne arī darījis

kaut ko labu. Es pat neesmu dzimis augstas kārtas ģimenē. Tomēr, ak, Vradžas jaunavu iemīļotais, es vēl ceru sasniegt Tevi, un šīs cerības neliek man miera." Tāds bhakta, stipru vēlmju pārpilns, vienmēr daudzina Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē.

Šajā sakarībā Krišna-karnāmritā (32.) citēts Bilvamangalas pants:

*tvac-chaiśavaṁ tri-bhuvanādbhutam ity avehi
mac-cāpalaṁ ca tava vā mama vādhigamyam
tat kiṁ karomi viralaṁ muralī-vilāsi
mugdhaḥ mukhāmbujam udikṣitum īkṣaṇābhyaṁ*

"Ak, Krišna, brīnišķīgais flautas spēlmani, Tavu bērības rotaļu skaistums šai pasaulē ir apbrīnojams. Tu zini, cik satraukts ir mans prāts, un es zinu, kas Tu esi. Neviens nezina, cik tuvas ir mūsu attiecības. Manas acis alkst redzēt Tevi un Tavu seju, tomēr es to nespēju. Ko lai gan es iesāku?" Līdzīga vieta ir arī Bhakti-rasāmrita-sindhu (1.3.38.), kur Rūpa Gosvāmī saka:

*rodana-bindu-maranda-syandi-
drg-indīvarādyā govinda
tava madhura-svara-kaṇṭhī
gāyati nāmāvalīm bālā*

"Ak, Govinda! Šī jaunā meitene asarām acīs saldā balsī apdzied Tavu godību." Tādi tīri bhaktas vienmēr vēlas aprakstīt Krišnas slavu un dzīvot vietā, kur Krišna izpaudis savas rotaļas. Krišna-karnāmritā (92.) ir līdzīgs pants: "Krišnas ķermenis ir tik skaists, un Viņa seja ir tik brīnišķīga. Viss, kas saistīts ar Viņu, ir salds un smaržīgs." Un Bhakti-rasāmrita-sindhu (1.2.156.) teikts: "Ak, lotosacainais, kad gan es spēšu vienmēr daudzināt Tavu svēto vārdu un kad, dziedāšanas iedvesmots, varēšu dejojot Jamunas krastā?"

Visus šos garīgās kalpošanas bhāvas pakāpes aprakstus Kungs Čaitanja nocitēja Sanātanam Gosvāmī. Pēc tam Kungs Čaitanja sāka aprakstīt īstas Krišnas mīlestības pazīmes. Viņš teica Sanātanam Gosvāmī, ka neviens nespēj izprast cilvēku, kurš attīstījis mīlestību uz Krišnu. Neviens nesaprot viņa teikto, viņa darbus un īpašības. Pat augsti izglītotam cilvēkam ir ļoti grūti izprast tīru bhaktu, kurš mīl Dievu Kungu. Tas apstiprināts arī Bhakti-rasāmrita-sindhu.

Kad cilvēks, kurš garīgi kalpo, apdzied Visaugstā Kunga godību, viņa sirds gandrīz lūst. Dievs Kungs viņam ir ļoti dārgs, tāpēc, slavīnot Kunga vārdu, godību utt., viņš zaudē vai prātu un šai stāvoklī reizēm smejas, raud un brīžiem dejo. Šādā stāvoklī viņš pilnīgi aizmirstas. Attīstoties mīlestībai uz Dievu, viņa pieaug pieķeršanās, emocijas un ekstāze. Šāda pieķeršanās mahābhāva ir augstākā bhakti mīlestības pakāpe. To var salīdzināt ar stikleni, kas ir viskoncentrētākais cukura veids. Pieaugot Dieva mīlestībai, īsta bhaktas pārpasaulīgais prieks sasniedz visaugstāko pakāpi.

Āetrpadsmītā nodaļa. Dieva Kunga un Viņa bhaktu ekstāze

Augsti attīstītas garīgās kalpošanas pazīmes, kuras izpauž tīri bhaktas, reizēm atdarina tie, kas vēl nav sasnieguši šo līmeni. Tas aprakstīts Bhakti-rasāmrita-sindhu. Cilvēks var izpaust garīgās kalpošanas pazīmes arī tad, ja viņš nevēlas kalpot Krišnam, taču jāzina, ka tās nav īstas. Cilvēkus, kuri nepazīst garīgās kalpošanas zinātņi, reizēm savaldzina ekstātisko pazīmju izpausmes, turpretī tie, kas izprot šo zinātņi, uzskata, ka šādas pazīmes vēl nav viss. Šīs pazīmes tikai norāda uz garīgās kalpošanas sākumu. Tā uzskata izglītoti bhaktas.

Atkarībā no bhaktu iedalījuma un līmeņa, ir pieci dažādi pastāvīgas bhakti stāvokļi: (1) mierīgums, (2) kalpošana Krišnam, (3) draudzība ar Kungu, (4) vecāku mīlestība uz Krišnu un (5) laulības mīlestība uz Kungu. Katrā gadījumā ir īpaša garša un bauda, un bhakta, kas atrodas noteiktajā pakāpē, šajā stāvoklī ir laimīgs. Tīrs bhakta parasti smejas vai raud; kad emocijas ir labvēlīgas, viņš smejas, bet, kad tās ir nelabvēlīgas – raud.

Augstāka par šīm divām emocijām ir pastāvīga mīlestība sthāyibhāva. Citiem vārdiem sakot, pieķeršanās Krišnam saglabājas vienmēr. Reizēm šī pastāvīgās mīlestības attieksme sajaucas ar dažādām garšām: vibhāvu, anubhāvu un vjabhičārī. Vibhāvu cilvēks sajūt, pieķeroties Krišnam, un to var iedalīt divās daļās: ālambanā un udīpanā. Agni Purānā un citos autoritatīvos rakstos par vibhāvu nosaukts tas, kas palielina mīlestību uz Krišnu, un, kad mērķis ir Krišna, tad vibhāva pieaug kā ālambana. Udīpanu izraisa Krišnas pārpasaulīgās īpašības: Viņa darbība, brīnišķīgā, smaidošā seja, ķermeņa smarža, flautas un gliemežnīcas skaņa, zīmes uz pēdām, Kunga atrašanās vieta un garīgās kalpošanas piederumi (tulasī lapas, bhaktas, ceremonijas, Ēkādašī u.c.). Anubhāvas pakāpē jūtas un emocijas izpaužas iekšēji. Ja cilvēkam ir anubhāvas attieksme, viņš dejo un dažkārt nokrīt zemē, reizēm skaļi dzied, bhaktam ir krampji, viņš žāvājas un dažbrīd ļoti smagi elpo, un tas viss notiek, nedomājot par apstākļiem.

Ārējās pazīmes, kuras izpaužas bhaktu ķermeņos, sauc par udbhāsvaru. Pastāv trīsdesmit trīs vjabhičārī pazīmes, un tās galvenokārt attiecas uz vārdiem, ko saka bhakta, un dažādām ķermeņa iezīmēm. Šos atšķirīgos ķermeņa stāvokļus, piemēram, dejošanu, trīcēšanu un smiešanos, kad tie ir kopā ar vjabhičārī pazīmēm, sauc par sančārī. Kad bhāvas, anubhāvas un vjabhičārī pazīmes savienojas, tās liek bhaktam ienirt nemirstības okeānā. Šo okeānu sauc par Bhakti-rasāmrita-sindhu, par garīgās kalpošanas tīrā nektāra okeānu, un, kas ir iegrimis tajā, tas okeāna viļņos un skaņās vienmēr ir pārpasaulīga prieka aizgrābts. Bhaktām, kuri gremdējas bhakti-rasāmritas okeānā, ir noteiktas rāsas (aromāti jeb garšas), un tās sauc par neitralitāti, kalpošanu, draudzību, vecāku attiecībām un laulības mīlestību. Ļoti stipri izceļas laulības mīlestība, un tā parādās, kad bhakta grezno ķermeni, lai patiktu Krišnam. Kalpošanā garša paplašinās, un tai nāk klāt mīlestība, dusmas, draugu attiecības un pieķeršanās. Draudzības garša paplašinās, lai ietvertu mīlestību, dusmas, draugu jūtas, pieķeršanos un uzticību, un vecāku attiecībās pieķeršanās pieaug, lai ietvertu mīlestību, dusmas, brālību, pieķeršanos un uzticību. Arī draudzībā ar Visaugsto Kungu ir īpašas garšas, un tās atklāj tādi draugi kā Subala, kura bhakti pieaug līdz pat bhāvai. Dažādās rāsas var iedalīt arī divos ekstāzes veidos, ko sauc par jogu un vijogu jeb satikšanos un atšķirtību. Draudzībā un vecāku attiecībās ir dažādas tikšanās un atšķirtības izjūtas.

Laulības mīlestības attiecībās ir iespējama rūdha un adhirūdha. Laulības mīlestība, ko izpauž Dvārakas valdnieces, ir rūdha, bet to mīlu, ko Vradžas jaunavas izpauž Vrindāvanā, sauc par adhirūdhu. Adhirūdhas jūtu augstākā pilnība laulības mīlestībā ietver tikšanos (mādanu) un atšķirtību (mohanu). Mādanas jeb tikšanās ekstāzē mīļotie skūpstās, un mohanas jeb atšķirtības ekstāzē ir udghūrna un čitradžalpa. Kas attiecas uz čitradžalpu, tad Šrīmad Bhāgavatamā ir nodaļa, ko sauc par Bhramara-

gītu, un tajā minēti dažādi čitradžalpas veidi. Udghūrna ir atšķirtības pazīme. Pastāv arī pārpasaulīgais neprāts. Pārpasaulīgajā neprātā cilvēks uzskata, ka viņš pats kļuvis par Dieva Augstāko Personību. Šādā ekstāzē viņš dažādi atdarina Krišnu.

Pastāv divu veidu apgērbi, ko cilvēks valkā laulības mīlestības attiecībās, un tos sauc par sambhogu un vipralambhu. Sambhogas līmenī apgērbu skaits ir neierobežots, bet vipralambhas līmenī tie ir četru veidu. Ekstāze pirms mīļoto satikšanās, viņu ekstāze pēc tikšanās, prāta stāvoklis, kas rodas nesatiekoties vai arī pēc tikšanās, baidoties no atšķirtības, ir vipralambha. Vipralambha rada stipru vēlmi tikties vēl un vēl. Kad mīlētāji pēkšņi satiekas un apskauj viens otru, viņus pārņem laimes ekstāze, un prāta stāvoklis šajā ekstāzē ir sambhoga. Atkarībā no apstākļiem sambhogas ekstāzi sauc četros vārdos: (1) sankšipta, (2) sankīrna, (3) sampanna, (4) samridhimāna. Šādas pazīmes redzamas arī sapņos.

Prāta stāvokli pirms tikšanās sauc par pūrvarāgu. Šķēršļus, kas reizēm traucē mīlētājiem satikties, sauc par mānu jeb dusmām. Kad mīlētāji ir šķirti, viņu prāta stāvokli sauc par pravāsu. Atšķirtības jūtas, kuras noteiktos apstākļos rodas pat tikšanās laikā, sauc par mīlestības raizēm (prēma-vaičitju). Šādas raizes aprakstītas Šrīmad Bhāgavatamā (10.90.15.), kur princeses naktīm negulēja un skatījās, kā guļ Krišna. Viņas baidījās šķirties no Kunga un vienmēr savā starpā runāja, kā mīl Krišnas brīnišķīgās acis un smaidu.

Visaugstākais mīlētājs ir Krišna, Viņš atrodas Vrindāvanā, un augstākā iemīļotā ir Rādhārānī. Krišnam ir sešdesmit četras svarīgas īpašības, un Viņa bhakta, klausoties par tām, gūst pārpasaulīgu prieku. Bhakti-rasāmrita-sindhu uzskaitītas šīs īpašības: (1) Viņa ķermenis ir labi veidots; (2) Kunga ķermenim ir visas svētīgās pazīmes; (3) Viņa ķermenis ir skaists; (4) Krišnas ķermenis ir ļoti slavens; (5) Viņa ķermenis ir ļoti stiprs; (6) Viņš vienmēr izskatās kā sešpadsmitgadīgs zēns; (7) Viņš labi zina dažādas valodas; (8) Viņš ir patiesīgs; (9) Viņu grezno patīkama valoda; (10) Viņš ir prasmīgs runātājs; (11) Viņš ir augsti izglītots; (12) Viņš ir ļoti saprātīgs; (13) Viņš ir ietekmīgs; (14) Viņš ir prieka pilns; (15) Viņš ir viltīgs; (16) Viņš ir prasmīgs; (17) Viņš ir pateicīgs; (18) Viņš ir stingri pārliecināts; (19) Viņš zina, ko darīt dažādos apstākļos; (20) Viņš vienmēr pārziņā svēto rakstu norādījumus; (21) Viņš ir tīrs; (22) pār Viņu valda bhaktas; (23) Viņš ir stingrs; (24) Viņš valda pār sevi; (25) Viņš piedod; (26) Viņš ir nosvērts; (27) Viņš mīl prātot; (28) attiecībās ar citiem Viņš ir godīgs; (29) Viņš ir augstsirdīgs; (30) Viņš ir reliģiozs; (31) Viņš ir liels varonis; (32) Viņš ir žēlsirdīgs; (33) Viņš ciena citus; (34) Viņš ir kompetents; (35) Viņš ir pieklājīgs; (36) Viņš ir vienkāršs; (37) Viņš aizsargā dvēseles, kuras uzticējušas sevi Viņam; (38) Viņš atpesta citus; (39) Viņš ir bhaktu draugs; (40) Viņš pakļaujas mīlestībai; (41) Viņš ir visu svētīgs; (42) Viņš ir visvarenākais; (43) Viņš ir slavens; (44) Viņš mīl visas dzīvās būtnes; (45) Viņu godina visi; (46) Viņš ļoti patīk visām sievietēm; (47) Viņš īpaši mīl bhaktas; (48) Viņam pilnībā pieder visas varenības; (49) Viņš ir augstākais valdnieks; (50) Viņam piemīt viss gods.

Šīs piecdesmit īpašības jeb pazīmes kaut kādā mērā piemīt visām dzīvajām būtnēm. Kad cilvēks ir pilnīgi garīgi brīvs un atrodas savā sākotnējā stāvoklī, tad visas šīs īpašības nelielos daudzumos izpaužas viņā. Turpretī Krišnā tās pastāv pilnā mērā. Ir vēl piecas citas pārpasaulīgas īpašības, kuras redzamas Višnu, Visaugstajā Kungā, un daļēji arī Kungā Šivā, bet nav sastopamas parastajās dzīvajās būtnēs. Tās ir: (1) Viņš vienmēr atrodas savā sākotnējā stāvoklī; (2) Viņš zina visu; (3) Viņš ir mūžam jauns un slaidis; (4) Viņš ir mūžīgi svētlaimīgs; (5) Viņš zina visas pilnības un valda pār tām. Bez šīm piecām pārpasaulīgajām īpašībām ir vēl piecas citas, kuras redzamas garīgajās debesīs, it īpaši uz Vaikunthas planētām, pār kurām valda Nārājanas Dievība. Tās ir: (1) Viņam piemīt neaptveramas īpašības; (2) Viņš spēj uzturēt neskaitāmus Visumus; (3) Viņš ir visu avatāru sēkla; (4) ienaidnieki, kurus Viņš nogalina, sasniedz augstāko pilnību; (5) no visām būtnēm, kas apzinājušās sevi, Viņš ir vispievilcīgākais.

Iepriekšminētās sešdesmit īpašības un pazīmes ir redzamas līdz Nārājanas līmenim. Bet Krišnam ir vēl četras īpašas iezīmes: (1) Viņš spēj izpaust brīnišķīgas rotaļas; (2) Viņš lieliski un pārpasaulīgi spēlē flautu; (3) Viņam apkārt ir mīloši bhaktas; (4) Viņa skaistums ir nesalīdzināms.

Tātad Krišnam ir sešdesmit četras pārpasaulīgās īpašības. Šrīmatī Rādhārānī ir divdesmit piecas dievišķās īpašības, bet ar tām Viņa var valdīt pat pār Krišnu. Viņas pārpasaulīgās īpašības ir šādas: (1) Viņa ir pati mīlestības saldme; (2) Viņa ir skaista, jauna meitene; (3) Viņai ir nemierīgas acis; (4) Viņa vienmēr gaiši smaida; (5) uz ķermeņa Viņai ir visas svētīgās zīmes; (6) Viņa ir tik neparasta personība, ka var satraukt pat Krišnu; (7) Viņa pilnībā pārvalda dziedāšanas mākslu; (8) Viņa var runāt ļoti jauki un patīkami; (9) Viņa ļoti labi spēj uzsvērt sievišķo pievilcību; (10) Viņa ir vienkārša un maiga; (11) Viņa vienmēr ir ļoti žēlsirdīga; (12) Viņai piemīt pārpasaulīga viltība; (13) Viņa prot skaisti ģērbties; (14) Viņa vienmēr ir kautrīga; (15) Viņa vienmēr izturas pret citiem ar lielu godbijību; (16) Viņa vienmēr ir pacietīga; (17) Viņa ir ļoti nosvērta; (18) Viņu bauda Krišna; (19) Viņa vienmēr atrodas augstākajā bhakti līmenī; (20) Viņa ir Gokulas iedzīvotāju mīlestības iemiesojums; (21) Viņa var dot patvērumu visdažādākajiem bhaktām; (22) Viņa vienmēr mīl gan augstākos, gan zemākos; (23) Viņa allaž ir pateicīga savām pavadonēm; (24) Viņa ir visaugstākā no Krišnas draudzenēm; (25) Viņa vienmēr valda pār Krišnu.

Tādējādi gan Krišnam, gan Rādhārānī ir izcilas pārpasaulīgās īpašības, un Viņi piesaista viens otru. Tomēr šai pārpasaulīgajā pievilcībā Rādhārānī ir augstāka par Krišnu, jo Rādhārānī pievilcība ir laulības mīlestības pārpasaulīgā garša. Tāpat pārpasaulīgas garšas ir arī kalpošanai, draudzībai un citām attiecībām ar Krišnu. To var aprakstīt, atsaucoties uz Bhakti-rasāmrita-sindhu teikto.

Cilvēki, kurus pilnīgi šķīstījusi garīgā kalpošana, kuri vienmēr ir priecīgi, atrodoties augstā apziņā, kuri ir ļoti pieķērušies Šrīmad Bhāgavatamas apguvei, kuri ir vienmēr jautri bhaktu sabiedrībā, kuri pieņēmuši Krišnas lotospēdas par dzīves augstāko patvērumu un kuri ar prieku pilda visas garīgās kalpošanas daļas, savās tīrajās sirdīs nes pārpasaulīgo pieķeršanās ekstāzi. Kad šo ekstātisko esamības stāvokli bagātina mīlestība uz Krišnu un pārpasaulīga pieredze, tad cilvēks pakāpeniski sasniedz pilnīgu garīgās dzīves briedumu. Uz šādu garīgo dzīvi nav spējīgi tie, kuri neapzinās Krišnu un garīgi nekalpo. To apstiprina arī Bhakti-rasāmrita-sindhu, kur teikts: "Nebhaktām ir ļoti grūti izprast garīgās kalpošanas garšu. Tikai tas, kurš pilnīgi radis patvērumu pie Krišnas lotospēdām un gremdējies garīgās kalpošanas okeānā, spēj apzināties šo pārpasaulīgo prieku."

Tā Kungs Čaitanja īsumā izskaidroja pārpasaulīgo stāvokli un dzīves garīgo baudu un mācīja, ka pirmais solis uz pilnību ir kļūt par reliģiozu cilvēku parastā nozīmē, kā to saprot materiālajā pasaulē. Otrā pilnības pakāpe ir kļūt materiāli bagātam. Trešā materiālās pilnības pakāpe ir pilnīgas jutekļu baudas, un ceturtajā pakāpē cilvēks iegūst zināšanas par atbrīvi. Augstāk par šo līmeni ir cilvēki piektajā pakāpē, kuri jau sasnieguši atbrīvi un apzinās Krišnu jeb garīgi kalpo Dievam Kungam. Cilvēks, sasniedzis augstāko garīgās kalpošanas pilnību Krišnas apziņā, izjūt ekstātisku garīgo baudu.

Tad Kungs pastāstīja Sanātanam Gosvāmī, ka Viņš pirms tam Prajāgā (Allahabadā) mācījis Sanātanam jaunāko brāli Rūpu Gosvāmī. Kungs teica, ka Viņš pilnvarojis Rūpu Gosvāmī izplatīt šīs viņam dotās zināšanas. Tad Kungs ieteica Sanātanam Gosvāmī rakstīt grāmatas par pārpasaulīgo, mīlestības pilno kalpošanu Dievam Kungam un uzticēja atrast dažādās Krišnas rotaļu vietas Mathuras apgabalā. Vēl Sanātana Gosvāmī saņēma norādījumu būvēt tempļus Vrindāvanā un rakstīt grāmatas par vaišnavisma principiem, kā tos devis pats Kungs Čaitanja. Sanātana Gosvāmī izpildīja visas Kunga vēlmes – viņš uzbūvēja Madana-mohanas templi Vrindāvanā un sarakstīja grāmatas par garīgās kalpošanas principiem, piemēram, Hari-bhakti-vilāsu. Tad Kungs Čaitanja mācīja Sanātanam Gosvāmī, kā var dzīvot materiālajā pasaulē un tajā pašā laikā būt pilnīgās attiecībās ar Krišnu; vēl Viņš norādīja, kasaisa atsacīšanās nav nepieciešama. Šī pamācība nozīmē to, ka mūsu laikmetā ir

daudz cilvēku, kuri pieņem atsacīšanās dzīves kārtu, bet nav garīgi pilnveidojušies. Kungs Čaitanja neatzina sanjāšanas pieņemšanu, ja cilvēkam nav pilnīgu zināšanu Krišnas apziņā. Patiesībā var redzēt, ka ir daudz tā saucamo sanjāsī, kuri rīkojas pat sliktāk par parastajiem cilvēkiem, bet apgalvo, ka ir atsacīšanās dzīves kārtā. Kungs Čaitanja Mahāprabhu šādu liekulību nosodīja. Viņš lika Sanātanam Gosvāmī dažādās grāmatās sīki aprakstīt garīgās kalpošanas jautājumus.

Garīgās dzīves pilnība, ko var izjust pat materiālajā pasaulē, aprakstīta Bhagavad-gītas divpadsmitajā nodaļā: "Tas, kurš nav skaudīgs un ir labs draugs visām dzīvajām būtnēm, kurš neuzskata sevi par īpašnieku, kas ir brīvs no neīstā "es" un vienāds gan laimē, gan ciešanās, kurš ir vienmēr apmierināts un ar apņēmību garīgi kalpo un kura prāts un saprāts ir saskaņā ar Mani, ir ļoti dārgs Man. Tas, kurš nevienam nerada grūtības un kuru nesatrauc raizes, kurš ir pastāvīgs laimē un ciešanās, Man ir ļoti dārgs. Bhakta, kurš nav atkarīgs no lietu parastās gaitas, kurš ir tīrs, prasmīgs, brīvs no rūpēm un sāpēm un kurš necenšas neko iegūt, ir ļoti dārgs Man. Tas, kurš negaida ne prieku, ne bēdas, kurš neželēojas un ne pēc kā neilgojas un kurš atsakās gan no labvēlīgā, gan nelabvēlīgā, Man ir ļoti dārgs. Tas, kurš ir vienāds pret draugiem un ienaidniekiem, kuru nesatrauc gods un negods, karstums un aukstums, laime un ciešanas, slava un neslava, kurš vienmēr ir brīvs no sārņiem, allaž kluss un ar visu apmierināts, kurš neraizējas par dzīves vietu, kurš ir stingrs zināšanās un garīgi kalpo, tas Man ir ļoti dārgs. Tas, kurš iet pa nesagraujamo garīgās kalpošanas ceļu un kurš darbojas dziļā ticībā, padarot Mani par augstāko mērķi, Man ir ļoti, ļoti dārgs." (Bg. 12.13.-20.)

Un, pat ja cilvēks neatrodas šai pārpasaulīgajā stāvoklī, bet tikai atzinīgi novērtē pārpasaulīgo dzīvi, tad arī viņš kļūst ļoti dārgs Krišnam. Šrīmad Bhāgavatamā (2.2.5.) ir teikts, ka bhaktam vienmēr ir jābūt atkarīgam no Visaugstā Kunga žēlastības, un, runājot par materiālajām vajadzībām, viņam jāapmierinās ar visu, ko var iegūt bez pūlēm. Šajā sakarībā Šukadēva Gosvāmī ieteica, lai bhaktas nekad nelūdz materiālistisku cilvēku palīdzību. Kas attiecas uz ķermeniskajām vajadzībām, tad cilvēks uz ielas var sameklēt saplēstas drēbes, viņš var ņemt augļus, ko dod koki, dzert upes ūdeni un dzīvot alā, ko radījusi pati daba. Un pat tam, kurš to visu nespēj, jābūt pilnīgi atkarīgam no Visaugstā Kunga, saprotot, ka Visaugstais Kungs visiem dod ēdienu un patvērumu. Cilvēkam jāsaprot, ka Dievs Kungs vienmēr parūpēsies par bhaktām, kuri pilnīgi uzticējuši sevi Viņam. Bhakta jebkurā gadījumā ir aizsargāts, un tāpēc viņam nebūt nav jāraizējas par sevis uzturēšanu.

Tā Sanātana Gosvāmī uzdeva jautājumus par visām garīgās kalpošanas pakāpēm, un Kungs Čaitanja mācīja viņam visnoslēpumainākās zināšanas no tādiem autoritatīviem rakstiem kā Šrīmad Bhāgavatama. Vēl Kungs atsaucās uz vēdisko grāmatu "Hari-vamšu", kurā stāstīts par Krišnas pārpasaulīgo mājvietu. Šīs zināšanas atklāj Indra, skaitot lūgšanas pēc tam, kad bija izaicinājis Krišnas spēku un tika sakauts. Hari-vamšā teikts, ka, lai gan putni un gaisa kuģi var lidot, tie nespēj sasniegt augstākās planētu sistēmas. Augstākās planētas sākas ar Sauli, kas atrodas Visuma vidū. Aiz Saules ir citas planētu sistēmas, kur nonāk cilvēki, kas veikuši lielas askēzes. Visu materiālo Visumu sauc par Dēvīdhāmu, un virs tā ir Šivadhāma, kur mūžīgi mīt Kungs Šiva un viņa sieva Pārvatī. Virs šīs planētu sistēmas ir garīgās debesis, kur atrodas neskaitāmas garīgās planētas Vaikunthas. Augstāk par Vaikunthas planētām ir Krišnas planēta Goloka Vrindāvana. Vārds "goloka" nozīmē "govju planēta". Krišna ļoti mīl govīs, tāpēc Viņa mājvietu sauc par Goloku. Goloka Vrindāvana ir lielāka nekā visas materiālās un garīgās planētas kopā. Lūgšanā, kas dota Hari-vamšā, Indra atzīst, ka viņš nav varējis saprast Golokas stāvokli, pat jautājot par to Brahmam. Tie, kas godina Krišnas Nārājanas izpausmi, nokļūst uz Vaikunthas planētām, bet Goloku Vrindāvanu sasniegt ir ļoti grūti. Patiešām šo planētu var sasniegt tikai tie, kas ir Kunga Čaitanjas vai Kunga Šrī Krišnas bhaktas. Indra Kungam Krišnam atzinās: "Tu esi atnācis no garīgās valstības Golokas planētas, un visus šos traucējumus es esmu sagādājis savas muļķības dēļ." Tāpēc Indra lūdza Kungam Krišnam piedošanu.

Pēdējā Kunga Krišnas rotaļu daļa Šrīmad Bhāgavatamā nosaukta par maušala-lilu. Tajā ietilpst noslēpumainā Krišnas aiziešana no materiālās pasaules. Tas notika tā, it kā Kungu nogalinātu mednieks. Kunga Krišnas rotaļu beigu daļai ir daudz kļūdainu skaidrojumu, piemēram, Krišnas matu iemiesošanās apraksti, bet Kungs Čaitanja izklāstīja šīs rotaļas pareizi un deva tām īsto skaidrojumu. Kas attiecas uz Krišnas matu iemiesošanos, tad par to ir runāts Šrīmad Bhāgavatamā, Višnu Purānā un Mahābhāratā. Tur teikts, ka Dievs Kungs izrāva sev pelēku un melnu matu, un šie mati nonāca divu Jada dinastijas valdnieču klēpjos, Rohinī un Dēvakī klēpī. Ir arī teikts, ka Kungs Krišna atnāk uz materiālo pasauli, lai iznīcinātu visus dēmonus, bet daži apgalvo, ka Krišna ir radies no Višnu, kurš guļ šī Visuma piena okeānā. Šrīla Rūpa Gosvāmī darbā "Laghu-bhāgavatāmrita" un viņa komentētājs Šrī Baladēva Vidjābhūšana ir pilnīgi aprakstījuši šos jautājumus un norādījuši, kāda ir patiesība. Arī Šrī Džīva Gosvāmī runā par šiem jautājumiem Krišna-sandarbhā.

Kad Kungs Čaitanja pabeidza norādījumus Šrī Sanātanam Gosvāmī, tad Sanātānu, kurš bija smēlies spēku un zināšanas, pārņēma tāds pārpasaulīgs prieks, ka viņš tūlīt nometās pie Kunga Čaitanjas pēdām un teica: "Esmu dzimis ļoti zemas kārtas ģimenē un vienmēr bijis kopā ar pagrimušiem cilvēkiem, tāpēc esmu zemākais no grēciniekiem. Tomēr Tu biji tik labs un mācīji man to, ko nespēj saprast pat Kungs Brahma, augstākā būtne šajā Visumā. Pateicoties Tavai žēlastībai, tagad manos spēkos ir novērtēt Tavu mācību, bet esmu tik zems, ka nespēju pieskarties pat pilienam no šo norādījumu okeāna. Esmu klībs, bet, ja vēlies, lai dejoju, tad, lūdzu, dod man svētību un uzliec savas pēdas man uz galvas."

Sanātana Gosvāmī lūdza, lai Kungs apstiprina, ka, pateicoties Viņa žēlastībai, šī mācība patiešām izpaudīsies Sanātanas sirdī. Sanātana zināja, ka pretējā gadījumā viņš nespēs aprakstīt Kunga mācību. Šis notikums parāda, ka āčārjas (garīgos skolotājus) pilnvaro augstākās autoritātes. Lai kļūtu par skolotāju, ar norādījumiem vien nepietiek. Ja cilvēku nav svētījis garīgais skolotājs jeb āčārja, tad šāda mācība nespēj pilnībā izpausties. Tāpēc cilvēkam jāmeklē garīgā skolotāja žēlastība, un tad viņš varēs sevī izkopt garīgā skolotāja norādījumu izpratni. Noklausīties Sanātanam Gosvāmī lūgšanas, Kungs Čaitanja uzlika pēdas uz Sanātanam galvas un deva svētību pilnīgai šo norādījumu izpratnei.

Tā Kungs aprakstīja Dieva mīlestības augstāko pakāpi. Kungs Čaitanja sacīja, ka nevar dot sīkāku aprakstu, bet Viņš ir pastāstījis visu, cik vien tas iespējams. Secinājums ir tāds, ka ikviens, kurš uzmanīgi klausās šīs sarunas un Kunga Čaitanjas norādījumus Sanātanam Gosvāmī, ļoti drīz iegūst Krišnas apziņu un sāk garīgi kalpot Dievam Kungam.

Piecpadsmītā nodaļa. Šrīmad Bhāgavatamas Ātmārāmas panta izskaidrojums

Tālāk Kungs Čaitanja izskaidroja Šrīmad Bhāgavatamā doto Ātmārāmas pantu, kas ir ļoti slavens:

*ātmārāmās ca munayo
nirgranthā apy urukrame
kurvanty ahaitukīṁ bhaktim
ittham-bhūta-guno hariḥ*

Pants norāda, ka atbrīvotās dvēseles, kuras ir pilnīgi apmierinātas sevī, galu galā kļūst par Dieva Kunga bhaktām. Šī pamācība īpaši domāta impersonālistiem, jo tie neko nezina par Dieva Augstāko Personību. Viņi cenšas gūt apmierinājumu bezpersoniskajā Brahmanā, tomēr Krišna ir tik pievilcīgs un stiprs, ka piesaista to prātus. Tāda ir šī panta jēga.

Ātmārāmas pantu Kungs Čaitanja jau agrāk bija skaidrojis diženajam vēdāntistam Sārvabhaumam Bhatāčārjam. Kad Sanātana Gosvāmī bija noklausījis Kunga Čaitanjas norādījumus, viņš pieminēja šo gadījumu un lūdza, lai Kungs izskaidrotu Ātmārāmas pantu vēlreiz. Augstu vērtējot Kunga

skaidrojumu, arī Čaitanja-čaritāmritas autors Kavirādža Gosvāmī savās lūgšanās slavināja Šrī Čaitanju. Nometies pie Kunga Čaitanjas pēdām, Sanātana Gosvāmī lūdza izskaidrot šo pantu tāpat, kā tas jau tika darīts Sārvabhaumam Bhatāčārjam. Sanātana teica, ka ļoti vēlas noklausīties šo skaidrojumu un iegūt apgaismību. Kungs atbildēja Sanātanam: "Es nesaprotu, kāpēc Sārvabhauma Bhatāčārja tik augstu novērtēja Manu izskaidrojumu. Es pat neatceros, ko stāstīju viņam. Tomēr tu ļoti vēlies to dzirdēt, tāpēc Es ar tavu palīdzību centīšos izskaidrot to, ko atceros." Runātājs un klausītāji ir cieši saistīti, arī klausītāji ar savu klātbūtni apskaidro runātāju. Runātājs jeb skolotājs spēj ļoti labi paskaidrot pār pasaulīgo saprotošiem klausītājiem, tāpēc Kungs Čaitanja teica, ka nezina, kā izskaidrot šo sanskrita pantu, tomēr cer, ka Sanātanas klātbūtne Viņam palīdzēs.

Kungs norādīja, ka Ātmārāmas pantam ir vienpadsmit sastāvdaļas: (1) ātmārāmāh, (2) ča, (3) munajah, (4) nirgranthāh, (5) api, (6) urukramē, (7) kurvanti, (8) ahaitukīm, (9) bhaktim, (10) itthambhūta-gunah, (11) harih. Tad Kungs izskaidroja visas šīs sastāvdaļas. Kas attiecas uz vārdu "ātmārāma", Kungs teica, ka vārds "ātma" norāda uz (1) Augstāko Absolūto Patiesību, (2) ķermeni, (3) prātu, (4) piepūli, (5) pārlicību, (6) saprātu un (7) dabu. "Ārāma" nozīmē baudītājs, tāpēc ikviens, kurš ar prieku izkopj zināšanas par šiem septiņiem priekšmetiem, ir ātmārāma. Tad Kungs izskaidroja, kādi ir dažāda veida ātmārāmas jeb pār pasaulnieki. Kas attiecas uz vārdu "munajah" jeb "muni", tad ar šo vārdu apzīmē diženus domātājus. Reizēm ar vārdu "muni" apzīmē cilvēku, kurš ir ļoti nosvērts. Par muni sauc arī diženus gudros, lielus askētus, diženus mistiķus un izglītotus zinātniekus.

Nākamais vārds "nirgrantha" norāda uz brīvību no maldu važām. "Nirgrantha" nozīmē arī "tas, kuram nav nekāda sakara ar garīgiem norādījumiem". "Grantha" ir svētie raksti, un "nir" ir priedēklis, kas parasti nozīmē "nav sakara", "veidojošs," kā arī "aizliedzošs". Ir daudz norādījumu, kas palīdz sasniegt garīgo apzināšanos, un par nirgranthām sauc arī cilvēkus, kuriem nav sakara ar šādiem rakstu norādījumiem. Ir daudz nevēgu, zemas kārtas cilvēku un personību, kas nepareizi uzvedas. Šiem cilvēkiem liegta svēto rakstu un garīgo norādījumu izpratne, tāpēc viņus sauc par nirgranthām. Tā kā granthu var izmantot bagātību iegūšanai, vārds "nirgrantha" norāda arī uz nabagu, kuram nekas nepieder un kas cenšas kļūt bagāts.

Vārds "urukrama" norāda uz ļoti varenu cilvēku. "Krama" ir kāpšana, un vārds "urukrama" attiecas uz cilvēku, kura solis ir ļoti plats. Visplatāko soli paspēra Kungs Vāmanadēva, kurš divos soļos šķērsoja visu Visumu. Tādējādi vārds "urukrama" norāda uz Visaugsto Kungu Vāmanadēvu. Šī neparastā Kunga Vāmanadēvas īpašība izskaidrota Šrīmad Bhāgavatamā (2.7.40.)

*viṣṇor nu vīrya-gaṇanām katamo 'rhatīha
yaḥ pārthivāny api kavir vimame rajāmsi
caskambha yaḥ sva-rarṇhasāskhalatā tri-prṣṭham
yasmāt tri-sāmya-sadanād uru-kampayānam*

"Neviens nevar izprast Kunga Višņu neaptveramās spējas. Pat tam, kurš spētu saskaitīt, cik ir atomu kombināciju materiālajā pasaulē, būtu liegta iespēja apjēgt dažādās Visaugstā Kunga enerģijas. Dievs Kungs Vāmanadēvas veidolā bija tik varens, ka ar vienu soli Viņš šķērsoja visu Visumu no Brahmaloikas līdz pat Pātālalokai."

Dieva Kunga neaptveramās enerģijas caurstrāvo visu pasauli. Dievs ir visā, ar savu enerģiju Viņš uztur visas planētu sistēmas, tomēr tajā pat laikā ar savu prieka spēju Kungs atrodas mājvietā, ko sauc par Goloku. Dievs Kungs atrodas uz visām Vaikunthas planētām kā Nārājana, tā izpaužot savu varenību. Izvēršot materiālo enerģiju, Viņš rada neskaitāmus Visumus, kuros ir bezgala daudz planētu. Tādējādi neviens nespēj novērtēt Visaugstā Kunga apbrīnojamo darbību, un Viņu sauc par urukramu, to, kurš brīnišķīgi darbojas. Višvaprakāšas vārdnīcā vārds "krama" paskaidrots kā prasmīga enerģiju parādīšana vai arī ļoti ātra iešana.

Vārds "kurvanti" nozīmē "darboties citu labad". Ir līdzīgs vārds, kurš norāda uz darbošanos savu jutekļu apmierināšanai, tomēr vārds "kurvanti" apzīmē darbību Visaugstākā iepriecināšanai. Tātad šajā pantā "kurvanti" var norādīt tikai uz pārpasaulīgu kalpošanu Dievam Kungam.

Vārds "hētu" apzīmē iemeslu vai cēloni. Cilvēki parasti darbojas pārpasaulīgi triju iemeslu dēļ: vēloties materiālo laimi, alkstot pēc mistiskās pilnības vai arī pēc atbrīves no materiālajām važām. Kas attiecas uz materiālajām baudām, tad to ir neskaitāmi daudz. Mistisko spēju pilnību ir astoņpadsmit, un, ja runā par atbrīvi no materiālajām važām, tad tai var būt pieci veidi. Esamības stāvokli, kurā nav visu šo dažādo baudu, sauc par ahaitukī. Ahaitukī īpaši minēts tāpēc, ka ar ahaitukī kalpošanu Dievam Kungam var iegūt Viņa labvēlību.

Vārdam "bhakti" ir desmit dažādas nozīmes. Viena no tām ir sādhana-bhakti jeb garīgā kalpošana kā pienākums, bet deviņas pārējās – prēma-bhakti jeb mīlestība uz Dievu. Cilvēki, kuri atrodas neitrālā stāvoklī, sasniedz pilnību līdz pat mīlestībai uz Dievu. Tie, kuriem ir kalpa attiecības ar Kungu, paceļas līdz Dieva mīlestībai pieķeršanās pakāpei. Ja būtnei ir draudzīgas attiecības ar Kungu, tā sasniedz mīlestību uz Dievu līdz pat brālībai. Tie, kuri mīl Dievu kā Viņa vecāki, paceļas pārpasaulīgu emociju līmenī. Tomēr augstāko ekstāzi var izbaudīt tikai tās būtnes, kuras ar Visaugstāko saista laulības mīlestība. Tādējādi vārdam "bhakti" ir dažādas nozīmes.

Tālāk Kungs izskaidroja dažādās vārda "itthambhūta-guna" nozīmes. "Ittham-bhūta" norāda uz pilnīgu pārpasaulīgu prieku, salīdzinājumā ar kuru pārpasaulīgais brahmānandas prieks ir kā salmiņš. Hari-bhakti-sudhodajā (14.36.) kāds bhakta saka:

*tvat-sākṣāt-karaṇāhlāda-
viśuddhābhi-sthitasya me
sukhāni goṣpadāyante
brāhmāṇy api jagad-guro*

"Mans Kungs, ak, Visaugstākais, vienkārši saprotot Tevi vai redzot Tevi, es gūstu tik lielu apmierinājumu, ka brahmānandas prieks kļūst nenožīmīgs." Citiem vārdiem sakot, prieks, ko cilvēks gūst, patiesi izprotot Krišnu – visupievilcīgo, visa patīkamā avotu, pirmsākumu garšām, kas sniedz prieku, un visu pārpasaulīgo īpašību iemiesojumu, – piesaista viņu tā, ka tas kļūst par bhaktu. Pateicoties šai piesaistībai, cilvēks spēj atnest auglīgu darbību, centienus pēc atbrīves vai pat spēcīgu vēlmi pēc jogas mistiskajiem spēkiem. Pieķeršanās Krišnam ir tik stipra, ka cilvēks var pazaudēt visu cieņu pret citiem sevis apzināšanās paņēmienu un vienkārši uzticēt sevi Dieva Augstākajai Personībai.

Vēl Kungs izskaidroja dažādās vārda "guna" nozīmes. "Guna" norāda uz Krišnas neskaitāmajām pārpasaulīgajām īpašībām, pirmkārt, uz Viņa sač-čid-ānandas veidolu. Pārpasaulīgajā svētlaimē, zināšanās un mūžībā Krišna ir absolūti pilnīgs, un Kunga pilnība pieaug, kad Viņu vada bhaktas uzmanība. Dievs ir tik labs un žēlsirdīgs, ka pateicībā par bhaktas garīgo kalpošanu Viņš dāvā sevi. Krišnam piemīt pārpasaulīgās īpašības: skaistuma pilnība, augstākā mīlestība starp Viņu un bhaktām u.c. Kunga pārpasaulīgo īpašību aromāts piesaista dažādus pārpasaulniekus un atbrīvotās dvēseles. Piemēram, Visaugstais Kungs piesaistīja Sanakas Kumāra prātu ar smaržu, kas nāca no Viņam piedāvātajiem ziediem. Šukadēvas Gosvāmī prātu saistīja Kunga Krišnas pārpasaulīgās rotaļas, bet Vrindāvanas jaunavu prātus valdzināja Viņa skaistums. Rukminī pieķērās Krišnam, pateicoties Viņa ķermeņa iezīmēm un pārpasaulīgajām īpašībām, un laimes dieviešu prātus piesaistīja Kunga flautas skaņas, kā arī citas Viņa pārpasaulīgās iezīmes. Kunga Krišnas bērības rotaļas valdzina visu jauno meiteņu, kā arī vecāku sieviešu prātus. Darbodamies kā draugs, Krišna piesaista savu draugu prātus. Kad Krišna ieradās Vrindāvanā, Viņu iemīlēja pat putni, zvēri, koki un augi. Patiešām, redzot Krišnu, ikvienu pārņēma mīlestība.

Vārdam "hari" ir dažādas nozīmes, no kurām divas ir galvenās. Hari bhaktam atņem visu nelabvēlīgu un piesaista tā prātu, dāvājot viņam pārpasaulīgu mīlestību uz Dievu. Krišna ir tik pievilcīgs, ka ikviens, kurš tādā vai citādā veidā spēj Viņu atcerēties, atbrīvojas no četrus veidu materiālajām ciešanām. Dievs Kungs velta bhaktam īpašu uzmanību un dod iespēju atbrīvoties no dažādiem grēcīgiem darbiem, kas ir klupšanas akmeņi tālākajā garīgajā kalpošanā. To sauc par neziņas ietekmes iznīcināšanu. Vienkārši klausoties par Dievu Kungu, cilvēks iegūst mīlestību uz Viņu. Tā ir Dieva dāvana. No vienas puses Kungs atņem visu nelabvēlīgu, bet no otras puses – dāvā to, kas ir vissvētīgākais. Tāda ir vārda "hari" nozīme. Kad cilvēkā ir attīstījusies mīlestība uz Dievu, tad viņa ķermeni, prātu un visu citu piesaista Dieva Kunga pārpasaulīgās īpašības. Lūk, cik varena ir Krišnas žēlastība un pārpasaulīgās īpašības. Viņš ir tik pievilcīgs, ka bhakta, kurš izjūt pārpasaulīgu pieķeršanos Krišnam, atmet četras garīgās dzīves sastāvdaļas: reliģiozitāti, ekonomisko attīstību, ierobežotu jutekļu apmierināšanu un atbrīvi.

"Api" un "ča" ir apstākļa vārdi, un tos var izmantot gandrīz jebkuram nolūkam. Vārds "ča" jeb "un" var dot dažādas nozīmes visai teikuma konstrukcijai.

Tā paskaidrojis visu vienpadsmit Ātmārāmas panta vārdu nozīmi, Kungs aprakstīja Sanātanam to jēgu. Vārds "brahman" norāda uz to, kas visādā ziņā ir pats lielākais. Dievam Kungam vislielākā mērā piemīt visas varenības. Nevienš nevar pārspēt Viņu bagātībā, spēkā, slavā, skaistumā, zināšanās un atsacīšanās spējā. Tādējādi vārds "brahman" norāda uz Dieva Augstāko Personību Krišnu. Višnu Purānā (1.12.57.) vārds "brahman" lietots, lai norādītu uz visdzižāko; Visaugstais Kungs ir bezgala liels un Viņa lielums vienmēr pieaug. Pat ja kāds spēj aptvert Brahmana lielumu, šis diženums pieaug tā, ka nav iespējams novērtēt, cik liels Viņš patiesībā ir.

Dieva Augstāko Personību var apzināties trijos aspektos, taču tie visi ir viens un tas pats. Absolūtā Patiesība, Augstākā Personība Krišna, ir mūžīga. Šrīmad Bhāgavatamā (2.9.33.) teikts, ka Viņš pastāv pirms kosmosa izpaušanās, tā pastāvēšanas laikā, kā arī pēc kosmosa iznīcināšanas. Tāpēc Viņš ir dvēsele visam, kas ir dižens. Kungs caurstrāvo un redz visu, un ir visa augstākais veidols.

Vēdu rakstos minēti trīs dažādi pārpasaulīgi paņēmieni, ar kuriem cilvēks var izprast Absolūtās Patiesības augstāko pilnību un nonākt līdz tai, – zināšanu apguve, mistiskā joga un garīgā kalpošana. Šo ceļu sekotāji apzinās Absolūto Patiesību trīs dažādos aspektos. Zināšanu ceļa gājēji apzinās Viņu kā bezpersonisko Brahmanu, jogi – kā lokalizēto Virsdvēseli, un tie, kas garīgi kalpo, apzinās Viņu kā Dieva Augstāko Personību Šrī Krišnu. Citiem vārdiem sakot, lai gan vārds "Brahmans" norāda uz Krišnu un ne uz ko citu, dažādos gadījumos cilvēki apzinās Dievu Kungu trijos atšķirīgos aspektos.

Kas attiecas uz garīgo kalpošanu, tad tai ir divas daļas. Sākuma pakāpe vidhi-bhakti jeb garīgā kalpošana saskaņā ar vadošajiem norādījumiem. Augstākā pakāpe ir rāga-bhakti jeb garīgā kalpošana tīrā mīlestībā.

Dieva Augstākā Personība ir Absolūtā Patiesība, taču Kungs izpaužas arī, izvērsoties savām dažādajām enerģijām. Tie, kuri seko garīgās kalpošanas vadošajiem norādījumiem, galu galā nonāk uz garīgās valstības Vaikunthas planētām, bet, kas seko garīgās kalpošanas mīlestības principiem, sasniedz augstāko mājvietu, augstāko garīgās valstības planētu Krišnaloku jeb Goloku Vrindāvanu.

Pastāv arī trīs veidu pārpasaulnieki. Vārds "akāma" attiecas uz tiem, kuriem nav nekādu materiālu vēlmju. "Mokša-kāma" norāda uz cilvēku, kurš meklē atbrīvi no materiālajām ciešanām, bet sarva-kāma ir tas, kuram piemīt vēlme baudīt materiālajā pasaulē. Saprātīgākais pārpasaulnieks atmet visus citus ceļus un uzsāk garīgo kalpošanu Dievam Kungam, pat ja viņam ir daudz dažādu vēlmju. Nav tiesa, ka ar jebkuru pārpasaulīgās darbības veidu – auglīgu darbību, zināšanu izkopšanu vai mistisko jogu – var sasniegt augstāko pilnību, cilvēkam jāņem talkā garīgā kalpošana. Salīdzinājumā ar garīgo

kalpošanu citi pār pasauliegie ceļi ir kā pupi uz kazas kakla. Ja spaidīsim pupus uz kazas kakla, tad piens no tiem nenāks. Ja cilvēks savā ceļā vēlas sasniegt īstenu pilnību, tad viņam jāpieņem garīgā kalpošana Krišnam. Bhagavad-gītā teikts:

*catur-vidhā bhajante mām
janāḥ su-kṛtino 'rjuna
ārto jijñāsura arthārthī
jñānī ca bharatarṣabha*

"Labākais no Bhāratām (Ardžuna), četrus veidus dievbijīgie cilvēki sāk Man kalpot – cietēji, tie, kas vēlas bagātību, zinātkārie un Absolūta zināšanu meklētāji." (Bg. 7.16.)

Kad šie četrus veidus cilvēki uzkrāj pietiekami daudz labo darbu, viņi nonāk līdz garīgajai kalpošanai Dievam Kungam. No šiem četriem tie, kas cieš un kas vēlas bagātību, ir bhaktas ar vēlmēm, turpretī pārējie divi – zinātkārie un gudrības meklētāji – tiecas pēc atbrīves. Tie visi godina Krišnu, tāpēc uzskatāmi par ļoti veiksmīgiem. Ja pēc kāda laika viņi atmet visas vēlmes un kļūst par tīriem Visaugstā Kunga bhaktām, tie uzskatāmi par visveiksmīgākajiem. Šādi veiksmīgi iesācēji var pilnveidoties tikai tīru Kunga Krišnas bhaktu sabiedrībā. Ja cilvēks atrodas šādā sabiedrībā, tad arī viņš pats kļūst par tīru bhaktu. To apstiprina Šrīmad Bhāgavatama (1.10.11.):

*sat-saṅgān mukta-duḥsaṅgo
hāturaṁ notsahate budhaḥ
kīrtiyamānaṁ yaśo yasya
sakraḍ ākaraṇya rocanam*

"Patiesi saprātīgais tīru bhaktu sabiedrībā spēj klausīties par Kungu Krišnu un Viņa darbībām." Šīs darbības ir tik pievilcīgas, ka cilvēks, kurš par tām dzirdējis, vairs neatstāj Dieva Kunga sabiedrību.

Visi citi sabiedrības veidi, izņemot tīru bhaktu sabiedrību, ir kaitava jeb krāpšana. Tas apstiprināts Šrīmad Bhāgavatamas pirmajā dziedājumā, kur teikts, ka jāatmet visi māņu ceļi, kas kavē pār pasaulīgo apzināšanos. Šrīmad Bhāgavatama palīdz izprast īstenību un tā pacelties pāri triju veidu materiālajām ciešanām. Šo darbu ir sastādījis diženais gudrais Vjāsadēva savas pieredzes briedumā. Izprotot Šrīmad Bhāgavatamu un garīgi kalpojot, cilvēks var tūlīt saistīt Visaugsto Kungu savā sirdī.

Tālāk Kungs Čaitanja paskaidroja, ka vārds "prodžhita" nozīmē "vēlme atbrīvoties". Kāds dižens komentētājs norādīja, ka vēlme pēc atbrīves ir vislielākais klupšanas akmens Dieva apzināšanās ceļā. Tomēr, ja kādam tā vai citādi izdodas nonākt pie Krišnas un sākt par Viņu klausīties, Krišna ir tik labs un dāvā savas lotospēdas, uz kurām tiekties. Kad bhaktam jeb pār pasaulniekam ir šāds mērķis, tad viņš aizmirst visu un garīgi kalpo Dievam Kungam. Ja kāds ar garīgo kalpošanu jeb pilnīgu Krišnas apziņu nonāk pie Dieva Kunga, tad atalgojums par to ir Visaugstākais Kungs. Un, ja cilvēks reiz sācis darboties Visaugstākā labad, viņš neko vairs nelūdz atšķirībā no cietēja un tā, kurš vēlas materiālus īpašumus. Garīgās kalpošanas paņēmieni, pati kalpošana, tīru bhaktu sabiedrība un Dieva Kunga bezcēloņu žēlastība darbojas tik brīnumaini, ka cilvēks spēj atmet visas darbības un gremdēties Krišnā pat tad, ja viņš cieš, vēlas materiālus īpašumus, ir zinātkārs vai patiešām ir gudrais, kurš izkopj zināšanas.

Kopumā var teikt, visi Ātmārāmas panta vārdi galu galā norāda uz Krišnu. Izstāstījis Ātmārāmas panta ievadu, Kungs Čaitanja sāka skaidrot tā īsto nozīmi.

Zināšanas izkopj divus veidus pār pasaulnieki. Vieni no tiem godina bezpersonisko Brahmanu, bet otri vēlas atbrīvi. Monistus sauc par Brahmana pielūdzējiem, jo tie godina Brahmana bezpersonisko iezīmi. Savukārt Brahmana pielūdzējus var iedalīt iesācējos, tajos, kuri ieģrimuši Brahmana apziņā, un tajos, kuri patiešām izpratuši sevi kā Brahmanu. Ja klāt nāk garīgā kalpošana, Brahmana zinātājs var iegūt atbrīvi, bet pretējā gadījumā atbrīve nav iespējama. Ikviens, kurš pilnībā garīgi kalpo Krišnas apziņā,

ir jau izpratis Brahmanu. Garīgā kalpošana ir tik spēcīga, ka Krišnam piesaistās pat Brahmana godināšanas līmeņa cilvēks. Dievs Kungs dod bhaktam garīgā ķermeņa pilnību, un bhakta mūžīgi, pārpasaulīgi kalpo Krišnam. Kad bhakta izprot Krišnas pārpasaulīgās īpašības un tās viņu piesaista, viņš patiesi uzsāk garīgo kalpošanu. Piemēram, četri Kumāri un Šukadēva Gosvāmī bija atbrīvoti jau kopš dzimšanas, tomēr vēlāk viņus savaldzināja Krišnas rotaļas, un tie kļuva par bhaktām. Sanaku Kumāru piesaistīja Krišnam piedāvāto ziedu smarža, un pārējos Kumārus saistīja Dieva Kunga pārpasaulīgās īpašības, tāpēc viņi sāka garīgi kalpot. Šrīmad Bhāgavatamas vienpadsmitajā dziedājumā minētie deviņi mistiķi uzskatāmi par pārpasaulniekiem jau no dzimšanas, jo viņi bija dzirdējuši par pārpasaulīgajām Krišnas īpašībām no Brahmas, Kunga Šivas un Nāradas.

Reizēm cilvēks piesaistās Krišnam un Viņa dievišķajām īpašībām, redzot Krišnas pārpasaulīgā ķermeņa brīnišķīgās iezīmes. Tad viņš atmet vēlmi pēc atbrīves un sāk garīgi kalpot. Bhakta nožēlo, ka šķiedis laiku tā saucamajā zināšanu izkopšanā, un kļūst par tīru Dieva Kunga bhaktu.

Ir divu veidu atbrīvotās dvēseles, kurām ir materiāli ķermeņi: dvēsele, kas atbrīvojusies ar garīgo kalpošanu, un dvēsele, kas sasniegusi atbrīvi, izkopjot zināšanas. Garīgajā kalpošanā atbrīvoto dvēseli saista Krišnas pārpasaulīgās īpašības, un tā paceļas aizvien augstāk un augstāk, turpretī tie, kas nodarbojas ar sausiem prātojumiem un tikai izkopj zināšanas bez bhakti, savu daudzo apvainojumu dēļ krīt. To apstiprina Šrīmad Bhāgavatama (10.2.32.), kur teikts:

*ye 'nye 'ravindākṣa vimukta-māninaḥ
tvayy asta-bhāvād aviśuddha-buddhayaḥ
āruhya kṛcchreṇa paraṁ padaṁ tataḥ
patanty adho 'nādṛta-yuṣmad-aṅghrayaḥ*

"Kungs! Ja cilvēks uzskata sevi par atbrīvotu, bet nav bhakta, tad viņa saprāts ir netīrs. Pat ja šāda personība ar smagām askēzēm paceļas līdz augstākajai atbrīvei, tā noteikti krīt materiālajā esamībā, jo nerod patvērumu pie Tavām lotospēdām." To apstiprina arī Bhagavad-gīta:

*brahma-bhūtaḥ prasannātmā
na śocati na kāṅkṣati
samaḥ sarveṣu bhūteṣu
mad-bhaktiṁ labhate parām*

"Kas pacēlies pāri visam, tas tūlīt izprot Augstāko Brahmanu. Viņš ir brīvs no žēlabām un vēlmes kaut ko iegūt. Šāds cilvēks ir vienāds pret visām būtnēm. Šajā stāvoklī viņš uzsāk tīru garīgo kalpošanu Man." (Bg. 18.54.)

Tādējādi cilvēkam, kurš patiešām apzinājies Brahmanu, nav iemesla žēloties vai kaut ko vēlēties. Viņš ir vienāds pret visiem un tāpēc ir piemērots garīgajai kalpošanai. To atzina arī Bilvamangala Thākurs, kurš vēlāk žēlojās: "Es biju monists un centos saplūst ar Visaugstāko, tomēr tā vai citādi satiku kādu nerātņu zēnu un kļuva par mūžīgo Viņa kalpu." Citiem vārdiem sakot, ja cilvēks, garīgi kalpojot, apzinās sevi, tad viņš iegūst pārpasaulīgu ķermeni un, Krišnas dievišķo īpašību piesaistīts, uzsāk pilnīgu un tīru garīgo kalpošanu.

Ikviens, kuru nesaista Krišna, joprojām atrodas maldinātājas enerģijas (maijas) varā, turpretī tas, kurš cenšas iegūt atbrīvi ar garīgo kalpošanu, patiešām ir brīvs no šīs ietekmes. Šrīmad Bhāgavatamas vienpadsmitajā dziedājumā aprakstīti daudzi bhaktas, kuri ar garīgo kalpošanu ieguvuši atbrīvi jau šajā dzīvē.

Sešpadsmitā nodaļa. Sanātanās Gosvāmī doto norādījumu noslēgums

Ir cilvēki, kuri tikai vēlas atbrīvi, tādi, kas ir jau atbrīvoti pat šajā materiālajā esamībā, un tie, kas

patiešām apzinājušies sevi. Pasaulē ir daudz cilvēku, kuri alkst atbrīves, un reizēm šim nolūkam viņi sāk garīgi kalpot. Šrīmad Bhāgavatamā (1.2.26.) apstiprināts, ka tie, kuri patiešām vēlas atbrīvi, atsakās no padievu godināšanas un bez jebkādas skaudības vērš prātu uz Nārājanu, Dieva Augstāko Personību, un godina Viņu. Nonākot saskarsmē ar tīriem bhaktām, šādi cilvēki sāk garīgi kalpot Krišnam un atmet domas par atbrīvi. Hari-bhakti-sudhodajā teikts:

*aho mahātman bahu-doṣa-duṣṭo
'py ekena bhāty eṣa bhavo guṇena
sat-saṅgamākhyena sukhāvahena
kṛtādyā no yena kṛṣā mumukṣā*

"Ak, diženā dvēsele! Šajā ciešanu pilnajā dzīvē ir daudz trūkumu, taču ir arī kaut kas labs – tīru bhaktu sabiedrība. Pilnveidojieties šādā sabiedrībā! Tā mazinās jūsu vēlmi pēc atbrīves."

Šrīmad Bhāgavatamā (11.2.37.) teikts, ka baiļu cēlonis ir materiālistiska dzīves izpratne un tas, ka esam aizmirsuši mūžīgās attiecības ar Visaugsto Kungu. Tāpēc mēs vairs neatceramies patiesību. Mūs ir savaldzinājusi materiālā enerģija. Cilvēks, kas ir pietiekami saprātīgs, pilnībā velta sevi garīgajai kalpošanai un uzskata Visaugsto Kungu par garīgo skolotāju un godināmo Dievu. Secinājums ir tāds, ka apziņu var strauji izmainīt, tikai garīgi kalpojot Dievam Kungam. Kad cilvēks patiesi atbrīvojas no materiālajiem sārņiem, tad viņš var būt pilnīgā Krišnas apziņā.

Vēl Šrīmad Bhāgavatamā (10.14.4.) skaidri teikts, ka tas, kurš uzsāk garīgo dzīvi, lai saprastu lietu patieso būtību, bet nemaz nevēlas darboties Krišnas apziņā, par savām pūlēm saņem vienīgi raizes. Viņa dzīvei trūkst būtības. Ikvienu dzīvā būtne ir neatņemama Visaugstā Kunga sastāvdaļa, un tāpēc tās pienākums ir kalpot augstākajam veselumam. Bez šādas kalpošanas dzīvā būtne nonāk materiālajos sārņos.

Kungs Čaitanja pabeidza norādījumus Sanātanam Gosvāmī, uzsverot, ka visu sešu veidu ātmārāmas kaut kādā ziņā kalpo Krišnam. Citiem vārdiem sakot, galu galā visi pārpasaulnieki saprot, ka nepieciešams garīgi kalpot Kungam Krišnam un pilnīgi apzināties Viņu. Pat tas, kurš ir ārkārtīgi izglītots vai vienkārši grib izcelties, var garīgi kalpot Dievam Kungam.

Ir sešu veidu pārpasaulnieki: iesācējs; meditācijā iegrimis pārpasaulnieks; cilvēks, kurš jau atrodas pārpasaulībā; tas, kurš patiešām vēlas atbrīvi; patiesi atbrīvotais un tas, kurš īsteni darbojas saskaņā ar savu dabisko stāvokli. Viņi visi ir ātmārāmas. Kad cilvēks kļūst par ātmārāmu jeb diženu domātāju Krišnas apziņā, tad viņš pilnībā nododas garīgajai kalpošanai. Saskaņā ar gramatikas likumiem ir daudz ātmārāmu, bet ar vienu šī vārda nozīmi pietiek, lai pārstāvētu visas pārējās. Kopumā ņemot, visi ātmārāmas tiecas godināt Visaugsto Kungu Krišnu.

Mistiķis, kurš godina Virsdvēseli sevī, arī ir ātmārāma. Ir divu veidu ātmārāmas jogi: sagarbha un nigarbha. Šrīmad Bhāgavatamā (2.2.8.) teikts: "Ir jogi, kas meditē savā sirdī uz vienuviet esošo Višnu, kuram ir četras rokas un kurš tur četrus priekšmetus: gliemežnīcu, disku, vāli un lotosu." Jogs, kurš domā par četrroku Višnu, iegrimst bhakti ekstāzē un izpauž šī stāvokļa pazīmes. Dažbrīd viņš raud, reizēm jūtas šķirts no Kunga. Tādējādi šāds jogs gremdējas pārpasaulīgā svētlaimē. Un galu galā viņš sapinas tajā kā zivs tīklā.

Sagarbhas un nigarbhas jogus var tālāk iedalīt trijās pamatdaļās: iesācējs, tas, kurš iet uz priekšu, un tas, kurš jau sasniedz pilnību. Šie jogi aprakstīti Bhagavad-gītas sestajā nodaļā. Tos, kuri cenšas pilnveidoties mistiskajā jogā, sauc par ārurukšu. Ārurukšu jogā cilvēks sēž dažādās pozās un koncentrē prātu. Bet tam, kurš ir stingrs jogā, mērķis ir meditācija un atsacīšanās. Un, kad cilvēks vairs nav pieķēries darbībai jutekļu apmierināšanas dēļ, tas pamazām atbrīvojas. Tad arī viņš sasniedz ekstāzes pakāpi, ko sauc par joga-ārūdhu. Ja šie jogi mistiķi tā vai citādi nonāk saskarsmē ar svētām personībām, tad viņi kļūst par Krišnas bhaktām. Vārds "urukrama" norāda uz Visaugsto Kungu. Visi

ātmārāmas garīgi kalpo Urukramam. Kamēr šie pārpasaulnieki vēl nav uzsākuši garīgo kalpošanu, tos sauc par šāntām jeb mierīgiem bhaktām. Vārdu "ātma" jeb patība dažkārt tulko kā "prāts". Reizēm prātotāji pasniedz dažādas filozofiskas teorijas, bet, nonākot saskarsmē ar svētām personībām, kuras garīgi kalpo, tie arī kļūst par bhaktām.

Šrīmad Bhāgavatamā (10.87.18.) aprakstīti divu veidu jogi (sagarbha un nigarbha): "Jogi sāk savu praksi, godinot vēderu, un cenšas koncentrēt savu uzmanību uz zarnām. Pakāpeniski meditācija paceļas līdz sirdij, un tie koncentrējas uz prātu un sirdi. Tad viņu uzmanība paceļas līdz galvas augšai, un tas, kurš spēj nonākt līdz šim stāvoklim, uzskatāms par pilnīgu un ir brīvs no dzimšanas un nāves." Pat šādi jogi, nonākot saskarsmē ar tīriem bhaktām, uzsāk bezcēloņu garīgo kalpošanu Dievam Kungam.

Vēl vārds "ātma" nozīmē "pūlētis". Katrā nodarbībā ir kādas pūles, un galējās pūles ir pacelties līdz garīgās kalpošanas augstākajai pilnībai. Šrīmad Bhāgavatamā (1.5.18.) teikts, ka cilvēkam jātiecas pēc augstākā mērķa, ko nevar sasniegt ne augstākajās, ne zemākajās planētu sistēmās. Doma ir tāda, ka materiālā laime un ciešanas laika gaitā ir iegūstamas visās planētu sistēmās, tomēr augstāko sasniegumu – garīgo kalpošanu – bez pūlēm nevar iegūt nekur. Tāpēc Brihan-nāradīja Purānā teikts, ka cilvēkam, kas nopietni cenšas izprast garīgās kalpošanas augstāko pilnību, pietiek ar savām pūlēm, lai gūtu panākumus visā. Tas, kurš nepūlas, nevar sasniegt augstāko garīgās kalpošanas pilnību. Kā Krišna norāda Bhagavad-gītā:

*teṣāṁ satata-yuktānāṁ
bhajatāṁ prīti-pūrvakam
dadāmi buddhi-yogaṁ taṁ
yena mām upayānti te*

"Tiem, kas ar mīlestību vienmēr garīgi kalpo Man, Es dodu izpratni, ar kuru viņi var nonākt pie Manis." (Bg. 10.10.)

Vēl vārds "ātma" nozīmē "pacietība" un "neatlaidība". Ar pacietību un neatlaidību cilvēks var sasniegt garīgās kalpošanas augstāko pakāpi.

Kas attiecas uz vārdu "muni," tam ir arī citas nozīmes. Šis vārds norāda arī uz putnu un lielu melnu biti. "Nirgrantha" nozīmē arī "muļķis". Tādējādi pat putni, bites un nejēgas kalpo Visaugstajam Kungam, kad viņus svētī tīri bhaktas. Patiesībā Šrīmad Bhāgavatamā (10.21.14.) teikts, ka putni uzticīgi kalpo Visaugstajam Kungam. Tur teikts arī (10.15.6.), ka melnās bites vienmēr seko Krišnam un Balarāmam. Šajā sakarībā Šrī Krišna pat aprakstīja, kādā veidā bites un lapsenes kalpoja Dieva Augstākajai Personībai. Kungs Krišna sacīja:

*ete 'linas tava yaśo 'khila-loka-tīrtham
gāyanta ādi-puruṣānu-padarṁ bhajante
prāyo amī muni-gaṇā bhavadīya-mukhyā
gūḍham vane 'pi na jahaty anaghātma-daivam*

"Ak, Visaugstākais tikumu iemiesojums, ak, Dieva Personība (Balarāma), paskaties, kā Tev seko bites un lapsenes, slavīnot Tavu pārpasaulīgo godību un pielūdzot Tevi. Patiesībā tās nemaz nav lapsenes un bites, tie ir diženi gudrie, kuri izmanto izdevību kalpot augstākajai dvēselei. Parasti ļaudis Tevi nezina, bet gudrie pazīst, seko Tev un cildina Tevi." Šrīmad Bhāgavatamā (10.15.7.) ir līdzīgs pants, kurā aprakstīts, kā Vrindāvanas pāvi sagaidīja Balarāmu un Krišnu. "Ak, godināmais, tikai paskaties, kā pāvi, kas atgriežas ligzdās, lielā priekā sagaida Tevi. Viņi ir gluži kā Vradžas jaunavas. Arī dzeguzes koku zaros sagaida Tevi, kā spēj. Vrindāvanas iemītnieki ir tik cildeni, ka ikviens no tiem gatavs garīgi kalpot Dievam Kungam." Kādā citā Šrīmad Bhāgavatamas pantā (10.35.11.) teikts: "Tikai paskaties, kā dzērves un gulbji, ūdeņu iemītnieki, apdzied Dieva Kunga godību! Stāvot ūdenī, tie meditē un pielūdz

Visaugstāko." Kādā citā Śrīmad Bhāgavatamas vietā (2.4.18.) teikts: "Pat iezemieši un tādi necivilizēti ļaudis kā kirātas, hūnas, andhras, pulindas, pulkašas, ābhīras, šumbhas, javanas un khašas, kā arī daudzi citi zemāko dzīvības veidu cilvēki var šķīstīties, rodot patvērumu pie tīriem bhaktām." Tāpēc Šukadēva Gosvāmī pazemīgi godināja Kungu Višņu, kura bhaktas tik brīnumaini darbojas.

Vēl viena nozīme vārdam "dhriti" ir "apzināties savu pilnveidošanos". Kad cilvēks saprot, cik lielā mērā ir pilnveidojies, viņš jūt, ka ir brīvs no visām ciešanām, un paceļas augstākajā dzīves pakāpē. Visi Krišnas bhaktas, kuri patiesi apzinās Kungu, ir brīvi no jebkādiem materiālajiem priekiem un bēdām. Viņi ir pilnīgi gremdējušies kalpošanā Dievam Kungam un vienmēr priecājas, pārpasaulīgi kalpojot Viņam. Bhaktas izjūt lielu laimi. Patiesībā viņi ir tik laimīgi, ka pat nevēlas nonākt uz garīgajām planētām, jo viss tiem sagādā prieku. Gremdējušies pārpasaulīgajā kalpošanā Dievam Kungam, bhaktas netiecas pēc materiāliem mērķiem un nevēlas pasaulīgus jutekļu priekus. Kā teica Gosvāmī: "Mierīgi ir tie, kuru jutekļi ir stingri vērsti uz kalpošanu Visaugstajam Kungam."

Tādējādi vārds "ātmārāma" norāda, ka pat putnus, zvērus un muļķus, īsi sakot, ikvienu var piesaistīt Krišnas pārpasaulīgās īpašības, katrs var Viņam kalpot un gūt atbrīvi.

Vēl viena nozīme vārdam "ātma" ir "saprāts". Šādus ātmārāmas sauc par īpaši saprātīgiem, un tie ir divu veidu. Viens ir izglītots gudrais, bet otrs – muļķis bez jebkādam grāmatu zināšanām. Tiem abiem ir iespēja nonākt tīru bhaktu sabiedrībā. Pat nesaprātīgie ātmārāmas var atteikties no visa un ar tīru garīgo kalpošanu apzināties Krišņu. Śrīmad Bhāgavatamā teikts, ka Dievs Kungs ir visa sākums un ka viss izplūst no Viņa. Un ikviens patiešām saprātīgs cilvēks spēj aptvert, ka Visaugstais Kungs Krišna ir visa avots, un sākt Viņam kalpot. Kā teikts Śrīmad Bhāgavatamā (2.7.45.): "Pat tādi nesaprātīgi cilvēki kā sievietes, strādnieki, hūnas, šabaras, kā arī putni un zvēri, nemaz jau nerunājot par tiem, kuriem pietiek saprāta apgūt Vēdas, var sasniegt dzīves augstāko pilnību." Arī jau citētais Bhagavad-gītas pants (10.10.) norāda, ka tad, kad cilvēks kļūst ļoti saprātīgs un sāk darboties Krišnas apziņā, Kungs Krišna viņam atbild un dod saprātu, ar kuru nonākt Visaugstā Kunga mājvietā.

Tad Kungs Sanātanam Gosvāmī pastāstīja, ka tam, kurš vēlas nonākt pārpasaulīgā līmenī, ļoti svarīga ir pilnveidojošos bhaktu sabiedrība, pārpasaulīga kalpošana Dievam Kungam, Śrīmad Bhāgavatamas izpratne, Dieva Kunga svēto vārdu daudzinašana un dzīve tādās svētās vietās kā Vrindāvana vai Mathura. Nav nepieciešamības īstenot visus piecus punktus. Ja cilvēks prasmīgi seko kaut vai vienam no tiem, tad viņš noteikti iegūst mīlestību uz Dievu. Patiesi saprātīgais atmet visas materiālās vēlmes un sāk pārpasaulīgi kalpot Krišnam. Garīgās kalpošanas ietekme ir tik spēcīga, ka, uzsācis to, cilvēks atmet visas materiālās vēlmes un, Dieva Kunga pārpasaulīgo īpašību iedvesmots, pilnīgi pieķeras Krišnam. Lūk, cik brīnišķīgs ir Dievs Kungs bhaktas acīs!

Vārds "ātma" nozīmē arī "daba". Šajā gadījumā vārds "ātmārāma" norāda, ka ikviens bauda tādu dabu, kādu ir ieguvis. Tomēr augstākā daba jeb pastāvīgā un mūžīgā dzīvās būtnes daba ir kalpot Visaugstajam Kungam. Tas, kurš pilnībā aptver savu īsteno dabu (apzinās sevi kā mūžīgu Dieva Kunga kalpu), atmet apzīmējumu pilno (materiālo jeb ķermenisko) dzīves izpratni. Tādas ir īstenās zināšanas. Cilvēki, kuri meklē zināšanas un gūst iespēju būt kopā ar tīriem bhaktām, arī sāk garīgi kalpot Dievam Kungam. Tādi gudrie kā četri Kumāri un pat jebkurš nejēga vai putns var pārpasaulīgi kalpot Krišnam. Kunga bezcēloņu žēlastības svētīts, ikviens var pacelties Krišnas apziņas līmenī.

Kad cilvēku piesaista Krišnas pārpasaulīgās īpašības, viņš uzsāk garīgi kalpot. Śrīmad Bhāgavatamā (10.15.8.) slavināta Vrindāvanas zeme:

*dhanyeyam adya dharanī tṛṇa-vīrudhas tvat-
pāda-spr̥ṣo drumā-latāḥ karajābhīmṛṣṭāḥ
nadyo 'drayaḥ khaga-mṛgāḥ sadayāvalokair
gopyo 'ntareṇa bhujayor api yat-spr̥hā śrīḥ*

"Vradžabhūmi zeme ir slavena ar to, ka tai pieskārušās Tavas lotospēdas. Tevi cildina arī vīteņaugi, kurus skāruši Tavi pirksti. Kad Tu raugies uz kalniem, upēm un zemākajiem dzīvniekiem, tad tie visi kļūst slavināmi, un arī Tavu pārpasaulīgo roku apskautās gopī ir godināšanas cienīgas." Gopī (ganu meitenes) cildināja Vrindāvanu: "Dārgās draudzenes, visi Vradžabhūmi iemītnieki, arī putni, zvēri un koki, kļūst slavināmi, kad tie redz, kā Kungs Krišna kopā ar draugiem un Balarāmu dodas uz ganībām."

Vēl vārds "ātma" nozīmē "ķermenis". Nonākot tīru bhaktu sabiedrībā, līdz pārpasaulīgajai kalpošanai Dievam Kungam paceļas arī jogi, kuri nodarbojas ar ķermeņa vingrinājumiem un uzskata ķermeni par sevi. Ļoti daudzi pielīdzina sevi ķermenim un veic dažādus auglīgus darbus, tai skaitā rituālās peldes un parastas pasaulīgas darbības. Tomēr, saskaroties ar tīriem bhaktām, viņi sāk pārpasaulīgi kalpot Dievam Kungam.

Šrīmad Bhāgavatamā (1.18.12.) teikts: "Dārgais Sūta Gosvāmī, neskatoties uz to, ka auglīgās darbības ziedojumu dūmi mūs padarījuši melnus, tu esi devis mums Krišnas lotospēdu nektāru." Vēl Šrīmad Bhāgavatamā (4.21.31.) teikts: "Gangas ūdeņi plūst no Krišnas lotospēdu pirkstgaliem, un, nomazgājoties šajā ūdenī, ikviens – gan visi gudrie, gan tie, kas darbojas augļu dēļ, – var šķīstīt prātu no netīrumiem."

Arī tie, kas uzskata ķermeni par sevi, un tie, kuri ir materiālo vēlmju pilni, savā ziņā ir ātmārāmas. Tīru Dieva Kunga bhaktu sabiedrībā viņi var atmest materiālās vēlmes un kļūt par pilnīgiem Kunga kalpiem. Vislabākais piemērs tam dots Hari-bhakti-sudhodajā (7.28.), kur Dhruva Mahārādža saka:

*sthānābhilāṣī tapasi sthito 'haṁ
tvāṁ prāptavān deva-munīndra-guhyam
kācaṁ vicīnavan api divya-ratnaṁ
svāmin kṛtārtho 'smi varaṁ na yāce*

"Mans dārgais Kungs, es sāku Tev kalpot, jo vēlējos valdīt pār kādu zemi šajā pasaulē, bet, par laimi, esmu sasniedzis Tevi, kuru nespēj ieraudzīt pat diženi gudrie un svētie. Es nācu meklēt krāsainas stikla lauskas, bet atradu ļoti vērtīgu dārgakmeni – Tevi. Esmu apmierināts un nevēlos neko lūgt."

Vārdam "nirgrantha" ir vēl viena nozīme. Tas norāda uz "muļķa mednieku" un "nožēlojamu nabagu". Reiz kāds mednieks tika atpestīts un sāka garīgi kalpot Dievam Kungam, jo tikās ar tīru bhaktu Nāradu. Tad Kungs Čaitanja pastāstīja Sanātanam Gosvāmī par mednieka tikšanos ar Nāradu.

Reiz Prajāgas mežā dzīvoja kāds mednieks, kuram ļoti paveicās, jo viņš sastapa Nāradu Muni, kad diženais gudrais pēc tikšanās ar Kungu Nārājanu atgriezās no Vaikunthas. Nārada devās uz Prajāgu, lai nomazgātos Gangas un Jamunas satekā. Iedams caur mežu, gudrais redzēja, ka zemē guļ putns, kuru nāvīgi ievainojusi mednieka bulta. Putns vēl bija dzīvs un žēli čiepstēja. Tad Nārada pamanīja briedi, kas raustās agonijā. Pēc tam viņš redzēja, kā mokās mežakuilis, un kādā citā vietā sāpēs raustījās trusis. Tas viss ļoti sarūgtināja Nāradu, un viņš sāka domāt: "Kurš muļķis gan tā grēko?" Dieva Kunga bhaktas parasti ir ļoti līdzjūtīgi pret dzīvajām būtnēm, kuras cieš. Un ko tad lai saka par diženo gudro Nāradu? Redzētais viņu ļoti apbēdināja. Pagājis gabaliņu tālāk, Nārada pamanīja mednieku ar loku un bultām. Medniekam bija ļoti tumša ādas krāsa un sarkanas acis. Uz viņu bija bail pat paskatīties. Mednieks ar loku un bultām izskatījās kā nāves dieva Jamarādžas pavadonis. Nārada Muni devās dziļāk mežā un piegāja pie mednieka. Gudrajam ejot pa mežu, visi slazdos noķertie dzīvnieki aizbēga. Mednieks par to ļoti sadusmojās un jau grasījās rupji apsaukt Nāradu, taču svētās personības ietekmē nespēja izrunāt zaimus. Mednieks pieklājīgi jautāja Nāradam: "Mans kungs, kāpēc tu esi atnācis uz šejieni, kad es medīju? Vai tu esi nomaldījies? Tevis dēļ no maniem slazdiem ir aizbēguši visi dzīvnieki."

"Lūdzu, piedod," atbildēja Nārada. "Es atnācu uz šejieni, lai atrastu ceļu un gribēju tev ko pajautāt."

Iedams redzēju daudzas mežacūkas, briežus un trušus. Tie gulēja zemē pusdzīvi un raustījās agonijā. Kas ir pastrādājis šos grēkus?"

"Jā, tas, ko tu redzēji, tiešām tā ir," atbildēja mednieks. "Tas ir mans darbs."

"Ja tu medī visus šos nabaga dzīvniekus, tad kāpēc nenogalini tos uzreiz?" jautāja Nārada. "Tu viņus aizšauj un liec tiem drausmīgi ciest. Tas ir liels grēks. Ja gribi nonāvēt dzīvnieku, tad kāpēc tu nenogalini to pilnīgi? Kāpēc tu atstāj viņu aizšautu un ļauj tam raustīties mokās?"

"Mans kungs," atbildēja mednieks. "Mani sauc par Mrigāri, dzīvnieku ienaidnieku. Es tikai daru, kā man mācīja tēvs, kurš teica, ka dzīvniekus vajag tikai ievainot un atstāt, lai viņi raustās. Nāvīgi ievainotu dzīvnieku ciešanas sagādā man lielu prieku."

"Es gribu lūgt tev vienu," Nārada sacīja. "Lūdzu, to izpildi."

"Protams, es tev došu visu, ko vēlies," teica mednieks. "Ja gribi dzīvnieku ādas, nāc uz manu māju. Man to ir daudz, man ir pat tīģeru un briežu ādas. Es tev došu visu, ko vēlies."

"Man neko tādu nevajag," atbildēja Nārada. "Bet es gribu kaut ko citu. Ja tu apsolīsi to izdarīt, tad es tev to pateikšu. Lūdzu, sākot ar rītdienu, kad tu nogalināsi kādu dzīvnieku, nonāvē to līdz galam. Neatstāj viņus pusdzīvus."

"Mans kungs, kāpēc tu to lūdz? Kāda starpība, vai es nāvīgi ievainoju vai pilnīgi nogalinu dzīvnieku?"

"Ja tu dzīvniekus ievaino, tad tie šausmīgi cieš," paskaidroja Nārada. "Un, ja tu nodari pārāk lielas sāpes citām dzīvajām būtnēm, tad tas ir briesmīgs grēks. Pilnīgi nogalināt dzīvnieku ir liels grēks, bet vēl lielāks grēks ir pamest to pusdzīvu. Sāpes, kuras tu liec ciest aizšautajiem dzīvniekiem, nāksies ciest tev pašam nākamajā dzīvē."

Mednieks bija ļoti grēcīgs, tomēr viņa sirds atmaiga. Pateicoties diženā bhaktas sabiedrībai, viņš sāka baidīties par savu grēku sekām. Tie, kuri dziļi iegrimuši grēcīgā darbībā, nemaz nebaidās par tās sekām, bet mēs redzam, ka diženā bhaktas Nāradas sabiedrībā mednieks šķīstījās un sāka baidīties par saviem grēkiem. Tāpēc viņš atbildēja: "Mans kungs, man mācīja šādi nogalināt dzīvniekus jau kopš pašas bērnības. Lūdzu, saki, kā es varu atbrīvoties no visiem apvainojumiem un grēkiem, ko esmu uzkrājis. Es noliecos pie tavām pēdām, lūdzu, pasargā mani no visu agrāko grēku sekām un rādi pareizo ceļu, lai varu atbrīvoties."

"Ja tu patiešām gribi sekot maniem norādījumiem, tad es pastāstīšu tev īsto ceļu, kuru ejot, tu vari atbrīvoties no grēku sekām."

"Es tūlīt pildīšu visu, ko teiksi," piekrita mednieks.

Tad Nārada teica, lai mednieks vispirms salauž loku, un tikai viņš atklās ceļu uz atbrīvi.

"Tu prasi, lai salaužu loku," iebilda mednieks, "bet, ja es to izdarišu, tad ko gan ēdišu?"

"Par to neraizējies," teica Nārada. "Es sūtīšu pietiekami daudz graudu, un tu varēsi no tiem pārtikt."

Tad mednieks pārlauza loku un nometās pie Nāradas pēdām. Nārada lūdza viņu piecelties un teica: "Tagad ej mājās un izdali visu naudu un vērtslietas bhaktām un brāhmaniem. Tad nāc un seko man, un lai tev būtu tikai viena drēbju kārtā. Uzcel upes krastā nelielu niedru būdu un tai blakus iestādi tulasī. Ej apkārt tulasī kokam un katru dienu nobaudi vienu kritušu lapu. Un, pats galvenais, vienmēr daudzini Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē. Kas attiecas uz iztiku, tad es tev sūtīšu graudus, bet ņem tikai tik daudz, cik vajadzīgs pašam un sievai."

Tad Nārada atdzīvināja gandrīz mirušos dzīvniekus, un tie, atbrīvojušies no šausmīgā stāvokļa,

aizskrēja. Redzēdams šo brīnumu, tumšais mednieks bija ārkārtīgi pārsteigts. Atvedis Nāradu pie sevis, mednieks vēlreiz noliecās pie viņa pēdām.

Nārada atgriezās savā mājvietā, bet mednieks sāka pildīt Nāradas norādījumus. Pa to laiku visos apkārtnes ciematos izplatījās ziņa, ka mednieks ir kļuvis par bhaktu. Tāpēc visu ciemu iedzīvotāji nāca paskatīties uz jauno vaišnavu. Ja cilvēks iet pie kāda svētā, tad pēc Vēdu paražas viņš atnes arī graudus un augļus, un, tā kā visi ciemu iedzīvotāji redzēja, ka mednieks kļuvis par diženu bhaktu, viņi nesa tam dažādus ēdienus. Katru dienu viņš saņēma tik daudz graudu un augļu, ka ar tiem varētu pabarot vismaz desmit vai divdesmit cilvēkus. Sekojot Nāradas norādījumiem, mednieks neņēma vairāk, kā bija vajadzīgs viņa un sievas iztikai.

Pēc dažām dienām Nārada savam draugam Parvatam Muni teica: "Man ir māceklis, iesim un paskatīsimies, kā viņam klājas."

Gudrie Nārada un Parvata devās uz mednieka māju, un mednieks, pa gabalu redzēdams nākam savu garīgo skolotāju, ar lielu cieņu devās viņu sagaidīt. Uz ceļa bija daudz skudru, kas iešanu kavēja. Nonācis pie gudrajiem, mednieks gribēja nomesties viņu priekšā pie zemes, bet pamanīja, ka apakšā ir tik daudz skudru, ka noliecoties viņš tās notiekti saspiestu. Tāpēc mednieks ar drēbi rūpīgi aizslaucīja skudras. Redzot, kā mednieks cenšas glābt skudrām dzīvību, Nārada atcerējās Skanda Purānas pantu: "Vai nav brīnumaini, ka Dieva Kunga bhakta negrib nodarīt sāpes nevienam, pat skudrai ne?"

Agrāk mednieks ar lielu prieku aizsāva dzīvniekus, bet tagad viņš bija kļuvis par diženu Dieva Kunga bhaktu un negribēja nodarīt sāpes pat skudrai. Mednieks uzņēma abus gudros savā mājā, piedāvāja viņiem apsēsties, atnesa ūdeni, nomazgāja gudro pēdas, piedāvāja viņiem padzerties, un pēc tam gan mednieks, gan viņa sieva ūdenim pieskārs ar pieri. Tad viņi lielā ekstāzē sāka dejojot un dziedāt Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē. Viņi pacēla rokas un, drēbēm plīvojot, dejoja. Abi gudrie redzēja mednieka ķermenī izpaužamies šo Dieva mīlestības ekstāzi, un Parvata Muni Nāradam teica: "Tu esi kā filozofu akmens, jo tavā sabiedrībā pat liels mednieks ir kļuvis par diženu bhaktu."

Skanda Purānā ir pants, kurā teikts: "Mans dārgais Dēvarši (Nārada), tu esi tik slavens, un ar tavu žēlastību pat viszemākā būtne, dzīvnieku mednieks, ir nostājies uz bhakti ceļa un ieguvis pārpasaulīgu pieķeršanos Krišnam."

Pēc brīža Nārada jautāja bhaktam, agrākajam medniekam: "Vai tu pastāvīgi saņem ēdienu?"

"Tu sūti tik daudz cilvēku," atbildēja mednieks, "un viņi nes tik daudz ēdiena, ka mēs nespējam nobaudīt pat nelielu daļu no tā."

"Labi," teica Nārada. "Tas ir labi, ka tu visu saņem. Tagad tikai turpini garīgi kalpot tādā pašā veidā."

To pateicis, Nārada kopā ar Parvatu Muni atstāja mednieka māju. Kungs Čaitanja pastāstīja šo gadījumu, lai parādītu, ka pat mednieks var garīgi kalpot Krišnam, ja viņu ietekmē tīrs bhakta.

Turpinādams skaidrot Ātmārāmas pantu, Šrī Čaitanja norādīja, ka vārds "ātma" apzīmē arī Dieva Personību dažādos veidos. Par Dieva Personībām parasti sauc pašu Dieva Personību Krišnu un Viņa dažādos izvērsumus.

Ikvienam, kas garīgi kalpo kādam Dieva Augstākās Personības veidolam vai izvērsumam, arī sauc par ātmārāmu. Visi šie bhaktas kalpo, vai nu sekojot garīgās kalpošanas vadošajiem principiem, vai arī kalpojot pārpasaulīgā mīlestībā. Arī viņus var iedalīt trijās kategorijās: Dieva Kunga pavadoņi; tie, kuri sasnieguši garīgās kalpošanas pilnību, un tie, kuri tikko sākuši garīgi kalpot. Pēdējie ir divu veidu: tie, kuri jau ieguvuši pieķeršanos Dievam Kungam, un tie, kuriem vēl nav šādas pieķeršanās. Ja to visu apskata atbilstoši garīgās kalpošanas iedalījumam divās daļās (kalpošana, sekojot vadošajiem

principiem, un pieķeršanās pārpasaulīgā mīlestībā), tad iznāk astoņu veidu bhaktas. Sekojot vadošajiem bhakti principiem, pilnīgos Dieva Kunga pavadoņus var tālāk iedalīt četrās grupās: kalpos, draugos, vecākos un līgavās.

Daži bhaktas sasniedz pilnību, garīgi kalpojot, bet citi ir pilnīgi vienmēr. Starp tiem, kas seko garīgās kalpošanas principiem, ir pilnveidojušies bhaktas un iesācēji, un pārpasaulīgajā, mīlestības pilnajā kalpošanā Kungam ir sešpadsmit veidu bhaktas. Tādējādi var teikt, ka ātmārāmas ir trīsdesmit divu veidu. Ja vārdus "muni, nirgrantha, ča" un "api" attiecina uz šiem trīsdesmit diviem veidiem, tad iegūst piecdesmit astoņu veidu bhaktas. Visus šos bhaktas var nosaukt vienā vārdā – ātmārāma. Mežā var būt daudz dažādu koku, bet vārds "koks" apzīmē tos visus.

Tādējādi Kungs parādīja sešdesmit dažādas vārda ātmārāma nozīmes. Turklāt Viņš vēl norādīja, ka "ātma" nozīmē "dzīvā būtne, sākot ar pirmo dzīvo būtni Brahmu līdz pat skudrai". Viņš nocitēja pantu no Višnu Purānas sestās nodaļas, kurā teikts, ka visas Dieva Kunga enerģijas ir garīgas. Lai gan tas tā ir, enerģiju, kura ir dzīvās būtnes avots, sauc par garīgu, bet otru enerģiju, kas ir neziņas pilna un izpaužas materiālajā darbībā, sauc par materiālo dabu. Pat materiālajā pasaulē ir neskaitāmi daudz dzīvo būtnu. Ja materiālās pasaules dzīvā būtne nejauši satiek tīru bhaktu, tad tā var uzsākt tīru garīgo kalpošanu Krišnam. "Līdz šim Es tev stāstīju par sešdesmit dažādām vārda "ātmārāma" nozīmēm," Kungs teica Sanātanam Gosvāmī, "un, lūk, vēl viena nozīme, kas Man tavā klātbūtnē ienāca prātā."

Kad Sanātana Gosvāmī noklausījās dažādās vārda "ātmārāma" nozīmes un izskaidrojumus, viņš ļoti izbrīnījās un lielā mīlestībā nokrita pie Kunga Čaitanjas pēdām. "Es zinu, ka Tu esi pati Dieva Augstākā Personība Krišna," teica Sanātana, "un no Tavas elpas rodas daudzas Vēdu rakstu izpausmes. Tu esi Šrīmad Bhāgavatamas skolotājs, un Tu vislabāk zini Šrīmad Bhāgavatamas pantu nozīmes. Bez Tavas žēlastības neviens nespēj saprast Šrīmad Bhāgavatamas noslēpumaino jēgu."

"Nevajag Mani tā slavēt," Kungs teica Sanātanam. "Tikai centies izprast Šrīmad Bhāgavatamas būtību. Šrīmad Bhāgavatama ir Visaugstā Kunga Krišnas pārstāve skaņā, tāpēc šis darbs neatšķiras no paša Krišnas. Kungs ir bezgalīgs, un gluži tāpat katram Šrīmad Bhāgavatamas vārdam un burtam ir bezgala daudz nozīmju. Šīs nozīmes var saprast bhaktu sabiedrībā. Tāpēc neuzskati, ka Bhāgavatama ir tikai jautājumu un atbilžu krājums."

Naimišāranjas gudrie Sūtam Gosvāmī uzdeva sešus jautājumus, un Sūta Gosvāmī Šrīmad Bhāgavatamā atbildēja uz tiem. Vēdu rakstos minēts pants, kurā Kungs Šiva saka: "Kas attiecas uz Bhāgavatamu, es varu to zināt, Šukadēva vai Vjāsadēva var to zināt, un mēs varam to arī nezināt, bet patiesībā Bhāgavatama jāsaprot ar garīgo kalpošanu no bhaktas, nevis ar savu saprātu vai akadēmiskiem komentāriem." Šrīmad Bhāgavatamas sākumā (1.1.23.) Naimišāranjas gudrie jautāja:

*brūhi yogeśvare kṛṣṇe
brahmaṇye dharmā-varmaṇi
svām̐ kāṣṭhām adhunopete
dharmāḥ kaṁ śaraṇāṁ gataḥ*

"Mans Kungs, lūdzu, pastāsti, vai līdz ar Dieva aiziešanu atpakaļ uz savu mājvietu ir aizgājuši arī reliģijas principi? Kur lai mēs atrodam šos principus pēc Viņa aiziešanas?"

Atbilde bija (1.3.43.):

*kṛṣṇe sva-dhāmopagate
dharmā-jñānādibhiḥ saha
kalau naṣṭa-dṛśām eṣa
purāṇārko 'dhunoditaḥ*

"Pēc tam, kad Krišna kopā ar visiem reliģiskajiem principiem ir aizgājis uz savu mājvietu, ir palikusi Viņa pārstāve Šrīmad Bhāgavatama, Mahā-purāna, kas mirdz kā saule."

Tad Kungs Čaitanja teica Sanātanam Gosvāmī: "Es biju kā neprātis, aprakstot šo Ātmārāmas pantu tik daudzos veidos. Neņem ļaunā, ja esmu pateicis kaut ko dīvainu. Bet, ja cilvēks kļūst par tādu pašu ārprātīgo kā Es, tad viņš var izprast īsteno Šrīmad Bhāgavatamas jēgu, kā Es to izskaidroju."

Tad Sanātana Gosvāmī lūgšanā saliktām rokām noietās pie Kunga Čaitanjas pēdām un teica: "Mans dārgais Kungs, Tu lūdzi, lai es gatavojos aprakstīt garīgās kalpošanas vadošos principus, bet es esmu no zemākās kastas, man nav zināšanu. Es nespēju saprast, kā gan spēšu izpildīt tādu svarīgu uzdevumu. Ja Tu būtu tik labs un dotu man kaut kādus norādījumus, kā sagatavot grāmatu par garīgo kalpošanu, tad es varbūt spētu to uzrakstīt."

Tad Kungs viņu svētīja, teikdams: "Viss, ko tu uzrakstīsi, ar Krišnas žēlastību nāks no tavas sirds un tiks pieņemts tā, kā tu lūdzi. Es pastāstīšu dažas lietas, ko tu vari ņemt vērā. Pirmais un galvenais ir īstena garīgā skolotāja pieņemšana. Tas ir garīgās dzīves sākums." Tad Kungs Čaitanja lūdza Sanātanu Gosvāmī pierakstīt īstena guru, kā arī īstena bhaktas pazīmes. Bhaktas pazīmes aprakstītas Padma Purānā: pilnveidojies brāhmanis, kuram tajā pat laikā ir visas bhaktas īpašības, var kļūt par garīgo skolotāju visu veidu cilvēkiem. Šāds bhakta un garīgais skolotājs jāciena kā pats Dievs. Cilvēks var būt dzimis cienījamā brāhmanu ģimenē, bet, nebūdam Dieva Kunga bhakta, viņš nevar kļūt par īstenu garīgo skolotāju. Nevajag kļūdaini domāt, ka patiesam garīgajam skolotājam noteikti jānāk no tā dēvēto brāhmanu ģimenes. Doma ir tāda, ka garīgajam skolotājam ir jābūt apveltītam ar brāhmana īpašībām, t.i., viņam jādarbojas kā brāhmanam.

Tas apstiprināts Šrīmad Bhāgavatamā, kur Nārada runā par dažādām pazīmēm, kas raksturo četras sabiedrības daļas. Nārada secina, ka piederību brāhmaniem, kšatrijiem, vaišjām vai šūdrām nosaka cilvēka īpašības. Šrīdhara Svāmī komentārā norāda, ka dzimšana brāhmanu ģimenē vēl nepadara cilvēku par brāhmanu. Cilvēkam jābūt apveltītam ar brāhmana īpašībām, un šīs pazīmes aprakstītas šāstrās. Gaudījas vaišnavu sampradājas mācekļu pēctecībā divi diženi āčārjas (Thākurs Narotama un Šjāmānanda Gosvāmī) nebija dzimuši brāhmanu ģimenēs, taču viņus par garīgajiem skolotājiem atzina daudzi slaveni brāhmani, piemēram, Gangānārājana, Rāmakrišna u.c.

Tādējādi ir noteiktas pazīmes, kuras izpaužas nākamajā bhaktā. Māceklim jāsaprot, vai viņa izvēlētais garīgais skolotājs ir īstens. Savukārt garīgajam skolotājam jāredz, vai māceklis ir patiess. Cilvēkam jāzina, ka vienīgais godināšanas mērķis ir Dieva Augstākā Personība, un jāapgūst dažādas mantras un svētās dziesmas.

Tad Kungs teica, lai Sanātana apraksta tāda cilvēka pazīmes, kurš ir piemērots saņemt mantras, un paskaidro to, kā šīs mantras ir jāsaprot un jāpadara pilnīgas ar rituālistisku darbību. Tad Kungs paskaidroja, kas ir iesvētība, rīta pienākumi, tīrība (sejas mazgāšana un zobu tīrīšana), kas jā dara un kādas lūgšanas jāskaita rītā un vakarā. Vēl Kungs aprakstīja, kā vajag godināt garīgo skolotāju un kā uzlikt uz ķermeņa gopī-čandanu zīmes. Viņš aprakstīja arī to, kā lasīt tulasī lapas, mazgāt Dieva Kunga templi un istabu, kā modināt Krišnu no miega. Kungs Čaitanja izskaidroja dažādus Dieva Kunga godināšanas paņēmienus: piecu veidu piederumu paņēmieni un piecdesmit veidu piederumu paņēmieni. Viņš aprakstīja, kā godināt Dievu Kungu, piecas reizes dienā piedāvājot Viņam ārati, un aprakstīja, kā Krišnam piedāvāt ēdienu un guldīt Viņu. Vēl Kungs Čaitanja pastāstīja, ko mēs gūstam, apmeklējot svētās vietas, kur ir daudz Dieva Kunga tempļu, un skatoties uz Dieva veidolu templī. Viņš arī pastāstīja par Dieva Kunga pārpasaulīgā vārda slavināšanu un par dažādajiem apvainojumiem, ko cilvēks godināšanas gaitā var nodarīt. Godinot Dievu Kungu, tiek izmantoti noteikti piederumi, piemēram, gliemežnīca, ūdens, smaržīgi ziedi, lūgšanas un himnas, kā arī bhakta iet apkārt Dieva Kunga veidolam un noliecas tā priekšā. Cilvēkam jāseko puraščaranas principiem un jāpieņem Krišnas prasāda, atraidot ēdienu, kas nav piedāvāts Krišnam. Vēl Kungs Čaitanja brīdināja, ka nevajag apmelot bhaktas, kuriem patiešām ir bhaktu pazīmes.

Kungs Čaitanja paskaidroja arī to, kādas ir svēta cilvēka pazīmes, kā iepriecināt gudro un kā atsāties no nevēlamu cilvēku sabiedrības. Kungs ieteica arī pastāvīgi klausīties Šrīmad Bhāgavatamu. Vēl jāveic ikdienas pienākumi, divu nedēļu pienākumi un jāgavē ēkādaši dienā. Cilvēkam jāpilda arī mēneša pienākumi, jāpiedalās tādās ceremonijās kā Dieva Kunga dzimšanas dienā, jāievēro trīs noteiktās gavēņa dienas, Ēkādaši, Džanmāštami, Vāmanadvādaši, Šrī Rāmanavamī un Nrisimha-čaturdaši. Kad gavēņa dienas sakrīt ar citām dienām (vidhu), tad tās palīdz pilnveidoties garīgajā kalpošanā. Tālāk Kungs Čaitanja Sanātanam Gosvāmī norādīja, lai viņš pilnīgi visu apstiprina ar piemēriem no Purānām. Vēl Čaitanja minēja, kā jādibina Dieva Kunga templi, un aprakstīja, kāda ir vaišnavu uzvedība, pazīmes, pienākumi un nodarbošanās. Tādā veidā Kungs izskaidroja visu, kas jāzina, rakstot grāmatu par vaišnavu vadošajiem principiem.

Sanātana Gosvāmī bija dižens Dieva Kunga bhakta, un viņam bija dots tiešs norādījums izplatīt bhakti kultu, rakstot daudzas grāmatas. Par Sanātanu stāstīts Čaitanja-čandrodajā, kur minēts, ka Sanātana Gosvāmī bija viens no vissvarīgākajiem cilvēkiem Navaba Huseina valdībā. Sanātanas brālis Rūpa Gosvāmī arī bija valdības ministrs, un viņi abi pameta ienesīgos valdības amatus, lai kļūtu par ubagiem un kalpotu Visaugstajam Kungam. Ārēji abi brāļi izskatījās pēc parastiem ubagiem, bet viņu sirdis bija pilnas ar pārpasaulīgo, mīlestības pilno kalpošanu un lielu mīlestību pret Vrindāvanas ganu zēnu. Patiesībā Sanātana Gosvāmī bija dārgs visiem tā laika tīrajiem bhaktām.

Septiņpadsmitā nodaļa. Kungs Čaitanja – sākotnējā Dieva Personība

Sekojošs Kavirādžas Krišnadāsas Gosvāmī piemēram, mēs pazemīgi noliecamies pie Kunga Čaitanjas lotospēdām.

Par Kungu Čaitanju teikts, ka Viņš ir vienīgais patvērumš pamestajiem, pašiem pagrimušākajiem un vienīgā cerība tiem, kuriem nav nekādu garīgo zināšanu. Pacentīsimies saprast Viņa milzīgo devumu garīgajā kalpošanā.

Visvarenais Kungs Krišna izpaužas piecās dažādās spējās. Viņš ir viens vienīgs, bet piecu garīgu mērķu piepildīšanai Kungs izpaužas piecos veidos. Šāda dažādība ir mūžīga un svētlaimes pilna pretstatā viendabīgās vienības izpratnei. No Vēdu rakstiem varam uzzināt, ka Absolūtā Patiesība, Dieva Augstākā Personība, pastāv mūžīgi un vienmēr ir kopā ar savām dažādajām enerģijām. Kungs Čaitanja atnāca ar visām šīm enerģijām (tās ir piecas); tāpēc ir teikts, ka Šrī Čaitanja ir Krišna ar dažādām enerģijām.

Starp enerģiju un enerģijas avotu nav nekādas atšķirības, ja runā par to, ka Dievs Kungs atnāca kā Šrī Čaitanja Mahāprabhu un četri Viņa pavadoņi: Nitjānanda Prabhu, Advaita Prabhu, Gadādhara un Šrīvāsa. Starp šīm piecām dažādajām Visaugstā Kunga izpausmēm (pašu Dievu Kungu un Viņa avatāriem, izvērsumiem un enerģijām) nav garīgas atšķirības. Viņi ir pieci vienā Absolūtajā Patiesībā. Lai izbaudītu Absolūtās Patiesības pārpasaulīgo aromātu, pastāv piecas dažādas izpausmes. Tās ir bhaktas veidols, bhaktas identitāte, bhaktas avatārs, tīrs bhakta un bhakti enerģija.

No piecām Absolūtās Patiesības daļām Kunga Čaitanjas veidols ir sākotnējā Dieva Personība Krišna. Kungs Nitjānanda ir Visaugstā Kunga pirmā izvērsuma izpausme. Gluži tāpat Advaita Prabhu ir Visaugstā Kunga avatārs. Šīs trīs personības – Čaitanja, Nitjānanda un Advaita – pieder Višnu-tatvas kategorijai jeb Augstākajai Absolūtajai Patiesībai. Šrīvāsa pārstāv tīru bhaktu, bet Gadādhara – Dieva Kunga iekšējo enerģiju, kas attīsta tīru bhakti. Tāpēc Gadādhara un Šrīvāsa, kaut arī pieskaitāmi Višnu-tatvai, ir dažādas atkarīgās Visaugstā Kunga enerģijas. Citiem vārdiem sakot, viņi neatšķiras no enerģijas avota, bet izpaužas dažādi, lai baudītu pārpasaulīgās attiecības. Visa garīgā kalpošana

nozīmē dievišķas attiecības starp godinātāju un godināto. Bez šādas daudzveidīgās pārpasaulīgo aromātu apmaiņas garīgajai kalpošanai nav jēgas.

Vēdu rakstos (Katha Upaniṣadā) teikts, ka Visaugstais Kungs ir augstākā dzīvā būtne starp visām būtnēm. Būtņu ir neskaitāmi daudz, bet viena būtne ir Augstākais Absolūtais Dievs. Šī viena dzīvā būtne atšķiras no pārējām, kas minētas daudzskaitlī, ar to, ka tā ir visu būtņu Kungs. Kungs Čaitanja ir šī augstākā dzīvā būtne, un Viņš ir atnācis, lai glābtu neskaitāmās kritušās dvēseles. Citiem vārdiem sakot, Kunga Čaitanjas atnākšanas īpašais nolūks bija parādīt Vēdu patiesību, ka ir viena Dieva Augstākā Personība, kas valda pār neskaitāmām personībām, visām citām dzīvajām būtnēm, un uztur tās. Filozofi impersonālisti (mājāvādī) nespēj to aptvert, tāpēc Kungs Čaitanja atnāca, lai dotu ļaudīm īstenu sapratni par attiecībām starp Visaugstāko un daudzajām būtnēm.

Krišnas pēdējais norādījums Bhagavad-gītā ir tāds, ka ikvienam garīgi jākalpo Viņam un jāatmet visas pārējās nodarbošanās. Tomēr pēc Krišnas aiziešanas nesaprātīgie ļaudis Viņu pārprata. Tie saindējās ar mājāvādī filozofiju, kas radīja tik daudzus prātotājus, ka cilvēki aizmirsā Absolūtās Patiesības un dzīvās būtnes īsteno stāvokli. Tāpēc pats Kungs Šrī Krišna atnāca atkal, šoreiz kā Kungs Čaitanja, lai rādītu pagrīmušajām materiālās pasaules dvēselēm ceļu pie Kunga Krišnas. Bhagavad-gīta māca, ka cilvēkam jāatmet viss un jāpārtrauc jebkuri sakari ar materiālās pieķeršanās pasauli. Tīrs Kunga Krišnas bhakta un Kunga Čaitanjas filozofijas sekotājs ir viens un tas pats. Čaitanjas filozofija ir tāda, ka cilvēkam jāatmet viss un jāgodina Dievs, Krišna. Krišna, būdams Visaugstais Kungs, Dieva Personība, teica tos pašus vārdus, norādot, kas Viņš ir. Tomēr mājāvādī filozofi Viņu pārprata. Tāpēc, lai visu padarītu skaidrāku, Kungs Čaitanja atkārtoja Kunga Krišnas vēstījumu. Viņš teica, ka cilvēks nedrīkst pielīdzināt sevi Dievam Kungam un ka Krišna ir Visaugstais, godināmais Kungs.

Ja mēs uzskatām Kungu Čaitanju par saistītu dvēseli, tad izdarām lielu kļūdu. Viņš ir jāuzskata par Augstāko Absolūto Patiesību, Dieva Personību, pašu Šrī Krišnu. Tāpēc Čaitanja-čarītāmritā par Kungu Čaitanju teikts: "Tagad Krišna ir šeit savās piecās dažādajās izpausmēs." Ja cilvēks neatrodas tīrā skaidrībā, tad viņam ir ļoti grūti aptvert, ka Kungs Čaitanja ir pati Augstākā Dieva Personība. Tāpēc, lai saprastu Kungu Čaitanju, jāseko sešiem Gosvāmī, tiešajiem Kunga Čaitanjas mācekļiem, un it īpaši jāiet Šrīlas Džīvas Gosvāmī norādītais ceļš.

Vispārsteidzošākais ir tas, ka Kungs Čaitanja, būdams Dieva Augstākā Personība Krišna, nekad neatklāja sevi kā Krišnu; gluži otrādi, ja kāds no saprātīgākajiem bhaktām aptvēra, kas Čaitanja ir, un uzrunāja Viņu par Kungu Krišnu, tad Kungs to noliedza. Reizēm Viņš pat ar rokām aizspieda ausis, norādot, ka cilvēku nedrīkst uzrunāt par Visaugsto Kungu. Tādā veidā Kungs Čaitanja netieši mācīja mājāvādī filozofiem, ka cilvēks nedrīkst būt viltvārdis un saukt sevi par Visaugsto Kungu, tādā veidā maldinot ļaudis. Arī sekotāji nedrīkst būt nevēlami uzskatīt ikvienu par Dieva Augstāko Personību. Ja rodas jautājums, vai kāda personība ir Dievs vai nav, tad tas ir jāpārbauda pēc svētajiem rakstiem un viņa darbības. Tomēr nedrīkst kļūdaini uzskatīt Kungu Čaitanju un Viņa piecas dažādās izpausmes par parastiem cilvēkiem. Kungs Čaitanja ir Dieva Augstākā Personība, pats Krišna. Šrī Čaitanja ir brīnišķīgs ar to, ka, būdams Visaugstais Kungs, Viņš atnāca kā dižens bhakta, lai mācītu visām saistītajām dvēselēm garīgi kalpot. Saistītajām dvēselēm, kuras vēlas garīgi kalpot, jāseko Kunga Čaitanjas piemēram, un tad viņas varēs iemācīties, kā ar garīgo kalpošanu var sasniegt Krišnu. Tādā veidā pats Visaugstais Kungs māca saistītajām dvēselēm tuvoties Viņam ar garīgo kalpošanu.

Analītiski izpētot piecas dažādās Visaugstā Kunga izpausmes, varam uzmināt, ka Kungs Šrī Čaitanja Mahāprabhu ir Augstākais Absolūts un Kungs Nitjānanda ir Augstākās Absolūtās Patiesības tiešais izvērsums. Mēs varam saprast, ka Advaita Prabhu arī ir Dieva Augstākā Personība, bet ir zemāks par Kungu Čaitanju un Nitjānandu Prabhu. Dieva Augstāko Personību un Viņa tiešos pakļautos izvērsumus godina pārējie divi: iekšējās spējas pārstāvis un robežspējas pārstāvis. Iekšējās enerģijas

izpaušme Gadādhara pārstāv tuvu bhaktu, un robežspējas pārstāvis ir tīrs bhakta. Abi šie godinātāji pielūdz trīs pārējos, bet visi viņi pārpasaulīgi kalpo Dieva Augstākajai Personībai Šrī Čaitanjam Mahāprabhu.

Tīrs bhakta noteiktā veidā atšķiras no tuva bhaktas. Dažādi Dieva Kunga spēki kalpo Visaugstajam Kungam dažādās pārpasaulīgās attiecībās. Tās ir: laulības mīlestība, vecāku pieķeršanās, draudzība un kalpošana. Raugoties no malas, tie Visaugstā Kunga iekšējie spēki, kuri saistīti ar Viņu laulības mīlestībā, ir labākie no visiem bhaktām. Tādējādi gan iekšējos bhaktas, gan tuvos bhaktas piesaista Augstākās Absolūtās Patiesības laulības mīlestība. Viņi Kungam Čaitanjam ir vistuvākie. Citus tīros bhaktas, kuri vairāk vai mazāk ir pieķērušies Šrī Nitjānandam Prabhu un Advaitam Prabhu, piesaista pārējās pārpasaulīgās attiecības, piemēram, vecāku mīlestība, draudzība un kalpošana. Kad šādi bhaktas pieķeras Kunga Čaitanjas darbībai, tad viņi tūlīt kļūst par tuviem Visaugstā Kunga bhaktām laulības mīlestībā.

Šrī Narotama dāsa Thākurs, dižens bhakta un āčārja Kunga Čaitanjas mācekļu pēctecībā, ir uzrakstījis brīnišķīgu dziesmu. Narotama dāsa dzied: "Kad mans ķermenis, dzirdot Gaurāngas vārdu, trīsēs pārpasaulīgā ekstāzē? Kad man, izrunājot Dieva Kunga vārdus, no acīm straumēm tecēs asaras? Kad Kungs Nitjānanda būs žēlīgs pret mani, un kad visas manas vēlmes pēc materiālajām baudām kļūs nenožīmīgas? Kad es šķīstīšos, atmetot visu materiālo baudu sārņus? Un kad es varēšu ieraudzīt pārpasaulīgo mājvietu Vrindāvanu? Kad es vēlēšos pieņemt sešus Gosvāmī par saviem galvenajiem vadītājiem? Un kad spēšu saprast laulības mīlestību pret Krišnu?" Nevajag censties saprast Krišnas laulības mīlestību bez mācīšanās pie sešiem Vrindāvanas Gosvāmī.

Kunga Čaitanjas uzsāktā sankīrtanas kustība ir pārpasaulīga Dieva Kunga rotaļa. "Es dzīvošu pats šajā kustībā, lai to sludinātu un paplašinātu materiālajā pasaulē." Šrī Čaitanjas sankīrtanas kustībā Nitjānanda un Advaita ir Viņa izvērsumi, bet Gadādhara un Šrīvāsa ir Kunga iekšējā spēja un robežspēja. Arī dzīvās būtnes pieder robežspējai, jo viņām var būt divas tieksmes: uzticēt sevi Krišnam un kļūt neatkarīgām no Viņa. Dzīvā būtne vēlas materiāli baudīt, tāpēc šī pasaule viņu piesārņo. Nonākot šādu vēlmju varā, būtne sapinas materiālajā dzīvē un ir pakļauta triju veidu materiālās esamības ciešanām. Būtne ir kā sēkla, kas ielikta zemē. Ja sēklu pārāk daudz laista, tad tā nevar izdīgt. Gluži tāpat cilvēku var valdzināt materiālās baudas, un saistītās dvēseles sirdī var pat atrasties šo baudu sēkla, taču pārpasaulīga darbība Dieva mīlestībā ir kā plūdi, kas neļauj tai izdīgt. Tādā veidā sēkla nevar izraisīt saistīto dzīvi materiālajā esamībā. Īpaši tagad, Kali laikmetā, materiālās pasaules saistītās dzīvās būtnes nespēj pretoties Kunga Čaitanjas un Viņa pavadoņu radītajiem Dieva mīlestības plūdiem.

Šajā sakarībā var minēt Viņa Gaišības Prabodhānandas Sarasvatī pantu no grāmatas "Šrī Čaitanja-čandrāmrita", kurā teikts, ka materiālistiski cilvēki ir ļoti aizrāvušies ar sievas, bērnu un citu ģimenes locekļu uzturēšanu, un ir arī daudz prātotāju mistiķu, kuri domā par atbrīvi no materiālās dzīves ciešanām un tāpēc uzņemas dažādas askēzes. Bet, ja cilvēki ir sajutuši Kunga Čaitanjas Mahāprabhu kustības augstāko pārpasaulīgo aromātu, tad viņi zaudē garšu pret visām šīm darbībām.

Taču mājāvādī uzskata, ka Dieva Augstākās Personības veidolā un garīgajā kalpošanā pastāv materiālais piesārņojums. Saskaņā ar viņu nepilnīgajiem prātojumiem bezpersoniskais Brahmans tiek uzskatīts par vienīgo, kas pastāv Visuma izpaušmē. Tiklīdz ir runa par Dieva Augstāko Personību, viņi uzskata, ka Tā ir radusies no maijas jeb ārējās materiālās enerģijas. Šādi ļaudis domā, ka ikviens Visaugstā Kunga avatārs ir materiālās dabas piesārņots. Pēc viņu domām, materiālais ķermenis un matērijas darbība, kas norāda uz dzīvo būtni, ir tikai materiālās izpaušmes. Viņi uzskata, ka atbrīve ir individualitātes jeb tīrās dzīvās būtnes gals. Citiem vārdiem sakot, mājāvādī domā, ka ikviens, iegūstot atbrīvi, saplūst ar augstāko bezpersonisko Brahmanu. Saskaņā ar mājāvādī filozofiju Dieva Personība,

Viņa mājvieta, garīgā kalpošana un Kunga emocionālie bhaktas atrodas maijas varā un tāpēc pakļauti materiālajām saitēm. Cilvēki, kas aizmirsuši, ka Visaugstais Kungs, Viņa mājvieta, garīgā kalpošana un bhaktas ir pārpasaulīgi, uzskata to visu par materiālās darbības izpausmēm. Ja kāds domā, ka par pārpasaulīgumu var strīdēties, tad viņš ir agnostiķis, bet, tas, kurš gatavs kritizēt pārpasaulīgumu, ir ateists. Kungs Čaitanja vēlējās pieņemt visus agnostiķus, ateistus, skeptiķus un neticīgos, lai viņi nogrimtu Dieva mīlestības plūdus. Tāpēc, vēlēdamies piesaistīt visus šos cilvēkus, Viņš pieņēma atsacīšanās dzīves kārtu.

Līdz divdesmit četriem gadiem Šrī Čaitanja bija ģimenes cilvēks, bet divdesmit piektajā mūža gadā Viņš pieņēma atsacīšanās dzīves kārtu. Pieņēmis šo kārtu (sanjāsu), Kungs piesaistīja daudzus citus sanjāsī. Kad Šrī Čaitanja izplatīja sankīrtanas kustību, būdams ģimenes cilvēks, daudzi mājāvādī sanjāsī neraudzījās uz šo kustību nopietni, bet, kad Kungs pieņēma sanjāsu, Viņš atpestīja prātotājus mācekļus, ateistus, kā arī tos, kuri pieķērušies auglīgai darbībai un bezjēdzīgai kritikai. Dievs Kungs bija tik labs, ka pieņēma visus šos cilvēkus un deva tiem vissvarīgāko, kas dzīvē var būt, – mīlestību uz Dievu.

Lai piepildītu savu misiju, dodot saistītajām dvēselēm mīlestību uz Dievu, Kungs Čaitanja izdomāja daudzus paņēmienus, kuri piesaistītu cilvēkus, kam neieinteresē mīlestība uz Dievu. Kad Kungs pieņēma atsacīšanās kārtu, tad visi agnostiķi, kritiķi, ateisti un prātotāji kļuva par Viņa mācekļiem un sekotājiem. Pat daudzi no tiem, kuri nebija hinduisti un nesekoja principiēm, pieņēma Kungu Čaitanju par augstāko skolotāju. No Šrī Čaitanjas Mahāprabhu žēlastības izvairījās tikai tie sanjāsī, kurus sauc par Benaresas mājāvādī filozofiem. Šādu mājāvādī filozofu nožēlojamo stāvokli aprakstījis Šrī Bhaktisidhānta Sarasvatī Gosvāmī: "Benaresas mājāvādī filozofi nebija īpaši saprātīgi, jo gribēja visu novērtēt ar tiešu uztveri. Taču viss, ko mēs uztveram, ir materiāls. Absolūtā Patiesība ir pārpasaulība, bet, pēc viņu domām, pārpasaulībā nav daudzveidības, jo tie apgalvo, ka viss daudzveidīgais ir maija."

Čaitanjas Mahāprabhu laikā bija arī citi impersonālisti, kurus sauca par Saranāthas filozofiem. Saranātha atrodas netālu no Benaresas, un tur mēdza dzīvot budistu filozofi; pat mūsdienās šai vietā var redzēt daudzas budistu mājāvādī stūpas. Saranāthas mājāvādī filozofi atšķiras no tiem impersonālistiem, kuri tic Brahmana impersonālajai izpausmei. Saskaņā ar Saranāthas filozofiju garīgās esamības vispār nav. Patiesībā gan Benaresas mājāvādī, gan Saranāthas filozofi ir nonākuši materiālās dabas lamatās. Ne vieni, ne otri nezina, kāda ir Absolūtā Pārpasaulība. Lai gan Benaresas filozofi virspusēji pieņem Vēdu principus un uzskata sevi par pārpasaulniekiem, tie neatzīst garīgo daudzveidību. Viņi neko nezina par garīgo kalpošanu, tāpēc tos sauc par nebhaktām jeb cilvēkiem, kuri ir pret kalpošanu Kungam Krišnam.

Impersonālisti prāto par Dieva Augstāko Personību un Viņa bhaktām un spriež par tiem, balstoties uz tiešu uztveri. Taču Dievs Kungs, Viņa bhaktas un kalpošana Viņam nav pakļauta šādai uztverei. Citiem vārdiem sakot, mājāvādī filozofija nepazīst garīgo daudzveidību, tāpēc visi mājāvādī filozofi un sanjāsī kritizēja Kungu Čaitanju par sankīrtanas kustību. Tie bija pārsteigti, ka Kungs Čaitanja pieņēma sanjāsu kārtu no Kēšavas Bhāratī, jo Kēšava Bhāratī sekoja mājāvādī mācībai. Tāpēc arī Kungs Čaitanja piederēja mājāvādī sanjāsī grupai, un mājāvādī brīnījās, ka Viņš dzied un dejo, nevis klausās un lasa Vēdāntu, kā tas bija pieņemts. Mājāvādī filozofiem ļoti patīk Vēdānta, un viņi to skaidro pēc sava prāta. Tie nevis centās saprast savu stāvokli, bet sauca Kungu Čaitanju par neautoritatīvu sanjāsī un teica, ka Viņš ir sentimentālists un tāpēc nevar būt īstens sanjāsī.

Kad Šrī Čaitanja bija Benaresā, Viņš par visu šo kritiku uzzināja un nemaz nebrīnījās. Padzirdējis jaunumus, Čaitanja Mahāprabhu tikai pasmaidīja. Viņš netikās ar mājāvādī sanjāsī, bet dzīvoja viens un pildīja savu misiju. Pēc vairākām Benaresā pavadītām dienām Kungs Čaitanja devās uz Mathuru.

Astoņpadmitā nodala. Sarunas ar Prakāšanandu

Saskaņā ar mājāvādī sanjāsī principiēm dziedāšana, dejošana un mūzikas instrumentu spēlēšana ir stingri aizliegtas darbības, jo tās tiek uzskatītas par grēcīgām. Mājāvādī sanjāsī jāstudē Vēdānta. Tāpēc Benaresas mājāvādī sanjāsī, redzēdami, ka Kungs Čaitanja dzied, dejo, spēlē mūzikas instrumentus un vienmēr daudzina Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē, secināja, ka Viņš nav izglītots un, būdams sentimentāls, maldina savus sekotājus. Šankarāčārja bija noteicis, ka sanjāsī vienmēr jānodarbojas ar Vēdāntas apgūšanu un jābūt apmierinātam ar vienu drēbju kārtu, nevēloties neko vairāk. Kungs Čaitanja nenodarbojās ar oficiālu Vēdāntas apgūšanu un nepārtrauca dziedāt un dejojot, tāpēc Viņu kritizēja visi Benaresas sanjāsī, kā arī viņu sekotāji ģimenes cilvēki.

Kad Kungs Čaitanja no saviem mācekļiem un skolniekiem par šo kritiku uzzināja, Viņš tikai pasmaidīja un devās uz Mathuru un Vrindāvanu. Pēc tam pa ceļam no Mathuras uz Džaganāthu Purī Viņš vēlreiz iegriezās Benaresā un uzturējās pie Čandrašēkharas, kurš tika uzskatīts par šūdru, jo bija ierēdnis. Par spīti tam Kungs Čaitanja Mahāprabhu apmetās viņa mājā. Šrī Čaitanja nešķiroja brāhmanus un šūdras, Viņš pieņēma jebkuru bhaktu. Saskaņā ar paražu sanjāsī jāuzturas un jāēd brāhmana mājā, bet Čaitanja Mahāprabhu, kurš ir neatkarīgā Dieva Augstākā Personība, rīkojās pēc sava prāta un nolēma palikt pie Čandrašēkharas.

Tā laika brāhmani, nepareizi izmantodami brahmanisko mantojumu, izdeva likumu, ka ikviens, kas nav dzimis brāhmanu ģimenē, uzskatāms par šūdru. Tādējādi pat kšatriji un vaidjas tika uzskatīti par šūdrām. Tā kā vaidjas tēvs ir brāhmans, bet māte šūdra, viņus reizēm sauc par šūdrām. Tāpēc arī Čandrašēkharu Āčārju, kas bija dzimis vaidju ģimenē, Benaresā sauca par šūdru. Uzturoties Benaresā, Kungs Čaitanja dzīvoja Čandrašēkharas mājā un ēda pie Tapanamišras.

Kad Sanātana Gosvāmī Benaresā tikās ar Kungu Čaitanju, viņš divus mēnešus pēc kārtas apguva garīgās kalpošanas paņēmienus un principus. Šrī Čaitanjas norādījumi Sanātanam Gosvāmī tika aprakstīti šīs grāmatas pirmajā daļā. Noklausījies šo mācību, Sanātana Gosvāmī saņēma pilnvaras sludināt garīgās kalpošanas un Šrīmad Bhāgavatamas principus. Tai laikā gan Tapanamišra, gan Čandrašēkhara Āčārja bija ļoti noraizējušies par stipro Kunga Čaitanjas Mahāprabhu kritiku, un kopīgi lūdza Kungu tikties ar mājāvādī sanjāsī.

"Mēs esam ļoti nomākti, dzirdot, ko par Tevi runā mājāvādī sanjāsī," viņi teica Kungam Čaitanjam. "Tas vairs nav izturams." Viņi lūdza, lai Kungs kaut ko dara šīs kritikas izbeigšanai. Sarunas laikā pie Kunga Čaitanjas atnāca kāds brāhmans un uzaicināja Viņu uz savām mājām. Pie šī brāhmana bija ielūgti visi sanjāsī, izņemot Čaitanju Mahāprabhu, un brāhmans atnāca ielūgt Viņu. Zinādams, ka Kungs nemēdz uzturēties mājāvādī sanjāsī sabiedrībā, brāhmans nometās pie Čaitanjas Mahāprabhu pēdām un lūdza: "Lai gan es zinu, ka Tu nepieņem ielūgumus, es tomēr ļoti lūdzu apciemot mani un nobaudīt prasādu kopā ar citiem sanjāsī. Ja Tu būsi ar mieru ierasties, es to uzskatišu par īpašu labvēlību."

Kungs izmantoja šo izdevību un pieņēma brāhmana ielūgumu, lai tiktos ar mājāvādī sanjāsī. Patiesībā to visu bija izkārtojis pats Kungs. Lai gan brāhmans, kurš aicināja Kungu, zināja, ka Čaitanja Mahāprabhu nepieņem nekādus uzaicinājumus, viņš ļoti vēlējās uzaicināt Šrī Čaitanju.

Nākamajā dienā Kungs Čaitanja devās uz brāhmana māju un redzēja, ka tur jau sanākuši visi mājāvādī sanjāsī. Kā parasti Viņš pagodināja visus sanjāsī un devās nomazgāt pēdas. Pēc tam Kungs apsēdās kādu gabalu nost no pārējiem sanjāsī blakus vietai, kur mazgā kājas. Šrī Čaitanja sēdēja, un pārējie sanjāsī redzēja, ka no Viņa ķermeņa nāk spožs mirdzums. Tā piesaistīti, visi mājāvādī sanjāsī piecēlās un pagodināja Kungu. Starp viņiem bija kāds sanjāsī vārdā Prakāšananda Sarasvatī. Prakāšananda bija

galvenais no impersonālistiem sanjāsī, un viņš pazemīgi uzrunāja Kungu Čaitanju, aicinot To apsēsties pie pārējiem.

"Mans Kungs, kāpēc Tu sēdi šajā netīrajā vietā?" viņš jautāja. "Lūdzu, nāc un apsēdies kopā ar mums."

"Es piederu pie zemākās sanjāsī kārtas," atbildēja Kungs Čaitanja. "Tāpēc domāju, ka Man nevajadzētu sēdēt kopā ar jums. Ļaujiet Man palikt šeit."

Prakāšananda bija pārsteigts, no tik izglītota cilvēka dzirdot šādus vārdus, un, paņemdam Kungu aiz rokas, lūdza Viņu nākt un apsēsties sev blakus. Kad Kungs Čaitanja beidzot bija apsēdies pie pārējiem, Prakāšananda Sarasvatī teica: "Manuprāt Tevi sauc par Šrī Krišnu Čaitanju, un, cik es zinu, Tu piederi mājāvādī kopai, jo esi pieņēmis sanjāsu no Kēšavas Bhāratī, kurš seko Šankarāčārjas sampradājai."

Šankaras pēctecībā sanjāsī tiek saukti desmit vārdos. No tiem trīs vārdi – Tīrtha, Āšrama un Sarasvatī – tiek doti visizglītotākajiem un kulturālākajiem sanjāsī. Kungs Čaitanja bija vaišnavs un pēc dabas lēnprātīgs, tāpēc gribēja dot labāko vietu Prakāšanandam, kurš piederēja Sarasvatī sampradājai. Saskaņā ar Šankaras principiem Bhāratī skolas brahmačārī vārds ir Čaitanja. Tomēr, lai gan Šrī Krišna Čaitanja Mahāprabhu bija pieņēmis sanjāsu, Viņš paturēja brahmačārī vārdu un nepieņēma Bhāratī titulu.

"Jā, Kungs," turpināja Prakāšananda Sarasvatī, "Tu piederi Šankaras kopai un dzīvo Benaresā – kāpēc Tu neesi kopā ar mums? Kāds tam iemesls? Un vēl Tu esi sanjāsī, un Tev jānodarbojas tikai ar Vēdāntas apgūšanu, bet mēs redzam, ka Tu rīkojies gluži otrādi – vienmēr dziedī, dejo un spēlē mūziku. Kāpēc tā? Tā dara tikai emocionāli un sentimentāli cilvēki, bet Tu esi īstens sanjāsī. Kāpēc Tu nemācies Vēdāntu? No Tevis nāk tāds mirdzums kā no paša Visaugstā Nārājanas, Dieva Personības, bet Tava izturēšanās ir pavisam nepiedienīga. Mēs gribētu zināt, kādēļ Tu tā dari."

"Mans kungs, garīgais skolotājs uzskatīja Mani par pilnīgu nejēgu," atbildēja Kungs Čaitanja. "Viņš Mani kaut kādā mērā sodīja, sakot, ka Es esmu pilnīgs muļķis, tāpēc nespēju apgūt Vēdāntu. Vēdāntas vietā viņš Man lika daudzīnāt Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē. Garīgais skolotājs teica: "Tikai ej un daudzīni šo Harē Krišnas mantru, un tā dos Tev visu pilnību!""

Patiesībā Kungs Čaitanja nebija ne muļķis, ne arī Vēdāntas principu nepratējs. Viņš tikai gribēja parādīt mūsdienu sabiedrībai, ka nejēgas, kuri nav veikuši askēzes, nedrīkst nodarboties ar Vēdāntas apguvi, jo Vēdānta nav nekāds laika kavēklis. Šikšāstakā Kungs Čaitanja norādīja, ka cilvēkam jābūt pazemīgam, zemākam par ceļa zāli un pacietīgākam par koku, kā arī pilnīgi jāatbrīvojas no lepnuma un jābūt gatavam visādā ziņā godāt citus. Ar tādu attieksmi ikviens var nepārtraukti daudzīnāt Vēdāntas filozofiju vai Dieva svēto vārdu. Kungs Čaitanja gribēja parādīt, ka nopietnam pārpasaulīgās zinātnes apgūvējam jāseko garīgā skolotāja norādījumiem. Garīgajam skolotājam likās, ka Kungs Čaitanja ir nejēga, tāpēc viņš ieteica nenodarboties ar Vēdāntas apguvi, bet turpināt Harē Krišnas mantras daudzīnāšanu. Šrī Čaitanja stingri pildīja šo norādījumu. Citiem vārdiem sakot, Kungs Čaitanja uzsvēra mājāvādī, ka nepieciešams sekot īstena garīgā skolotāja norādījumiem. Tos pildot, cilvēks kļūst visādā ziņā pilnīgs.

Vēdānta norāda, ka Krišnas izpratne ir Vēdu zināšanu pilnība. *Vedaiś ca sarvair aham eva vedyo/ vedānta-kṛd veda-vid eva cāham.* "Es esmu visu Vēdu apguves galamērķis. Es esmu Vēdāntas sastādītājs un Vēdu zinātājs." (Bg. 15.15.) Kad cilvēks patiešām aptver Vēdāntu, viņš izprot Krišnu un savas attiecības ar Kungu. Kas saprot Krišnu, tas zina visu. Krišnas zinātājs vienmēr pārpasaulīgā mīlestībā kalpo Krišnam. Pats Kungs to apstiprina Bhagavad-gītā:

*aham sarvasya prabhavo
mattaḥ sarvaṁ pravartate*

"Es esmu garīgo un materiālo pasaļu avots. Viss izplūst no Manis. Gudrie, kas to labi apzinās, garīgi kalpo Man un godina Mani no visas sirds." (Bg. 10.8.)

Dzīvā būtne ir mūžīgi saistīta ar Krišnu kalpa un saimnieka attiecībās. Ja trūkst šīs kalpošanas, citiem vārdiem sakot, ja cilvēks neapzinās Kungu, tad ir jāsaprot, ka ar Vēdāntas apguvi nepietiek. Ja kāds neizprot Krišnu vai pār pasaulīgā mīlestībā nekalpo Kungam, tad skaidrs, ka viņš ir pret Vēdāntas apguvi un Dieva Augstākās Personības izpratni. Kungs Čaitanja parādīja Vēdāntas apguves ceļu, un pa to jāiet visiem. Ja cilvēks lepojas ar savu tā dēvēto izglītību un nav pazemīgs, tad viņš nemeklē aizsardzību pie īstena garīgā skolotāja. Tāds cilvēks uzskata, ka nekāds garīgais skolotājs nav vajadzīgs un ka katrs pats ar savām pūlēm var sasniegt augstāko pilnību. Kas tā domā, tas nevar mācīties Vēdāntu. Tie, kurus apbūrusi materiālā enerģija, neseko mācekļu pēctecības norādījumiem, bet cenšas kaut ko izgudrot paši un tādējādi pacelties pāri Vēdāntas apguvei. Īstenam garīgajam skolotājam vienmēr jānosoda šāda neatkarīga prātošana. Ja patiess garīgais skolotājs tieši norāda, ka māceklis ir nevēlams, tad to nedrīkst saprast citādi.

Cilvēku, kuram nav nekādas sajēgas par Dieva zinātņi, nevar uzskatīt par izglītotu. Ikviens, kas nav Krišnas apziņā, zināmā mērā ir pakļauts muļķībai. Reizēm mēs savā muļķībā par garīgo skolotāju pieņemam vāji izglītotu cilvēku. Mums jāizprot Dieva Augstākā Personība, kura lotospēdas godinātas visās Vēdās. Ja cilvēks nav izpratis Dievu, bet lepojas ar savām maldīgajām Vēdāntas zināšanām, tad viņš patiešām ir muļķis. Laicīgie centieni pēc akadēmiskajām zināšanām arī ir muļķība. Kamēr vien cilvēks nespēj saprast šo kosmosu kā triju materiālās dabas īpašību izpausmi, viņš atrodas neziņas tumsā un ir materiālās pasaules pretstatu saistīts. Ja kādam ir pilnīgas Vēdāntas zināšanas, tad viņš sāk kalpot Visaugstajam Kungam, kurš uztur visu kosmisko izpausmi. Kamēr cilvēks nav pacēlies pāri kalpošanai ierobežotajam, viņš nevar zināt Vēdāntu.

Kamēr vien cilvēks atrodas ierobežotajā auglīgās darbības laukā vai ir aizņemts ar prātojumiem, viņš varbūt spēj apgūt vai mācīt Vēdānta-sūtras teorētiskās zināšanas, bet nevar saprast augstāko, mūžīgo, pār pasaulīgo (pilnīgi brīvo) skaņu Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē. Katram, kas sasniedz pilnību pār pasaulīgās Harē Krišnas skaņas daudzināšanā, vairs nav atsevišķi jāapgūst Vēdānta-sūtras filozofija. Kā mācīja īstena garīgais skolotājs Čaitanja Mahāprabhu, tie, kuri nesaprot, ka pār pasaulīgā skaņa neatšķiras no Visaugstākā, un kuri cenšas kļūt par mājāvādī filozofiem vai Vēdānta-sūtras zinātājiem, ir pilnīgi nevēlami. Vēdānta-sūtras apgūšana ar paša spēkiem (augšupejošais zināšanu ceļš) arī norāda uz muļķību. Bet tas, kurš sajūtis pār pasaulīgās skaņas daudzināšanas garšu, patiešām nonāk pie Vēdāntas secinājumiem. Šajā sakarībā Šrīmad Bhāgavatamā ir divi ļoti pamācoši panti. Pirmā panta jēga ir tāda, ka, pat ja zemas kārtas cilvēks daudzina pār pasaulīgo skaņu, var uzskatīt, ka viņš ir nodarbojies ar visiem atsacīšanās veidiem, askēzēm, ziedojumiem un apguvis visas Brahma-sūtras. Šāda personība var daudzināt Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē. Otrā panta jēga ir tāda, ka, ja cilvēks noskaita divas zilbes "Ha-ri", tad jāuzskata, ka viņš apguvis visas Vēdas: Rigvēdu, Atharvavēdu, Jadžurvēdu un Sāmavēdu.

No otras puses, ir daudz tā saucamo bhaktu, kuri uzskata, ka Vēdānta bhaktām nav domāta. Tādi cilvēki nezina, ka Vēdānta ir vienīgais līmenis, uz kura atrodas tīrie bhaktas. Visi diženie četru vaišnavu sampradāju āčārjas ir komentējuši Vēdānta-sūtru, bet tā dēvētie bhaktas, kurus sauc par prākrita-sahadžījiem, rūpīgi izvairās no Vēdānta-sūtras apguves. Prākrita-sahadžīji kļūdaini uzskata tīrus bhaktas un vaišnavu āčārjas par prātniekiem un auglīga darba darītājiem. Tāpēc viņi paši kļūst par mājāvādī un pamet kalpošanu Visaugstajam Kungam.

Vēdānta-sūtras izpratne ar akadēmiskajām zināšanām nekādā gadījumā nedod iespēju saprast pārpasaulīgās skaņas nozīmīgumu. Cilvēki, kuri sapinušies akadēmiskajās zināšanās, ir saistītas dvēseles, kas neko nezina par "es", "mans" un "mana" izpratni. Tāpēc viņi nespēj atraut prātus no ārējās enerģijas. Ja kāds patiešām sasniedz pārpasaulīgās zināšanas, viņš atbrīvojas no šiem pretstatiem un dievišķā mīlestībā sāk kalpot Visaugstajam Kungam. Kalpošana Kungam ir vienīgais līdzeklis, kas ļauj atbrīvoties no materiālās darbības. Cilvēks, kuru pareizi iesvētījis īstens garīgais skolotājs un kurš daudzina Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē, pakāpeniski atbrīvojas no "es" un "mans" priekšstata un piesaistās pārpasaulīgajai, mīlestības pilnajai kalpošanai Dievam Kungam vienā no piecām dievišķajām attiecībām. Šo kalpošanu nevar saprast ar rupjo vai smalko ķermeni. Tikai saprotot, ka Visaugstākais neatšķiras no sava vārda, cilvēks var apzināties Krišnu. Tad viņam vairs nav vajadzīgi gramatiski pielāgojumi. Gluži otrādi, cilvēks vēl vairāk vēlas lūgt Dievu Kungu: "Harē Krišna – Mans Kungs, Kunga enerģija, lūdzu, ļauj man kalpot Tev!"

Kungs Čaitanja izskaidroja šīs zināšanas Prakāšanandam Sarasvatī un teica, ka saņēmis tās no sava garīgā skolotāja. Vēl Viņš Prakāšanandam Sarasvatī teica, ka Šrīmad Bhāgavatama ir īstenais Vēdānta-sūtras komentārs un Šrīmad Bhāgavatamā to apstiprina Vjāsadēva, Vēdānta-sūtras autors.

Skolnieks ir pilnveidojies, ja viņš izprot, ka svētais vārds neatšķiras no Visaugstā Kunga. Ja cilvēks nav radis patvērumu pie garīgā skolotāja, kurš apzinājies sevi, tad viņa izpratne par Visaugstāko ir pavisam muļķīga. Tomēr pārpasaulīgo Kungu var pilnīgi izprast ar kalpošanu un bhakti. Kad Kungs Čaitanja bez apvainojumiem daudzinaja Harē Krišnas mantru, Viņš teica, ka mantra vienā mirkli var atpestīt saistīto dvēseli no materiālajiem sārņiem. Šajā Kali laikmetā nav cita ceļa kā mahāmantras daudzinašana. Ir teikts, ka visu Vēdu rakstu būtība ir Krišnas svētā vārda daudzinašana: Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē. Vēl Kungs Čaitanja Prakāšanandam Sarasvatī teica: "Lai pārliedzinātu Mani par šo būtisko Vēdu zināšanu patiesību, Mans garīgais skolotājs mācīja pantu no Brihan-nāradīja Purānas (38. 126.). *Harer nāma harer nāma harer nāmaiva kevalam kalau nāsty eva nāsty eva nāsty eva gatih anyathā.* "Šajā strīdu un liekulības laikmetā vienīgais atpestīšanas līdzeklis ir Dieva Kunga svēto vārdu daudzinašana. Cita ceļa nav. Cita ceļa nav. Cita ceļa nav."

Trijos no četriem laikmetiem, t. i. , Satja-juga, Trēta-jugā un Dvāpara-jugā, cilvēki bija pietiekami cildeni, lai saprastu pārpasaulību caur mācekļu pēctecību. Turpretī šajā laikmetā ļaudīm mācekļu pēctecība ir vienaldzīga. Tās vietā viņi izdomājuši daudzus loģikas un argumentu ceļus. Vēdas neatzīst šādus individuālus mēģinājumus izprast Visaugstāko pārpasaulību (augšupejošo ceļu). Absolūtajai Patiesībai jānāk no absolūtā līmeņa. To nevar saprast ar augšupejošo paņēmienu. Dieva Kunga svētais vārds – Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē – ir dievišķa skaņa, jo tā nāk no pārpasaulīgā līmeņa, no Krišnas augstākās mājvietas. Krišna un Viņa vārds neatšķiras, tāpēc Krišnas svētais vārds ir tikpat tīrs, pilnīgs un brīvs kā pats Kungs. Akadēmiskie zinātnieki ar loģiku un citiem argumentiem nespēj nonākt pie Dieva svētā vārda pārpasaulīgās dabas izpratnes. Vienīgais ceļš, kā var saprast Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē pārpasaulīgo dabu, ir daudzinaāt šos vārdus ar ticību un pieķeršanos. Šāda daudzinašana atbrīvo cilvēku no stāvokļa, kad viņš atrodas rupjo un smalko ķermeņu izraisīto apzīmējumu varā. Šajā loģikas, argumentu un nesaskaņu laikmetā Harē Krišnas daudzinašana ir vienīgais sevis apzināšanās līdzeklis. Šī pārpasaulīgā skaņa viena pati var atpestīt saistīto dvēseli, un tāpēc tā uzskatāma par Vēdānta-sūtras būtību. Materiālajā izpratnē vārds, veidols, īpašības, emocijas un darbība atšķiras no paša cilvēka, bet, runājot par pārpasaulīgo skaņu, šādu ierobežojumu nav, jo tā nāk no garīgās valstības. Garīgajā valstībā personības vārds un īpašības neatšķiras. Materiālajā pasaulē, protams, ir šāda atšķirība. Mājāvādī filozofi to nevar saprast,

tāpēc nespēj izrunāt pārpasaulīgo skaņu.

Tad Kungs Čaitanja pastāstīja Prakāšanandam Sarasvatī, ka, pildot sava garīgā skolotāja norādījumu, Viņš pastāvīgi daudzina Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē. "Tā daudzinaot," teica Kungs, "Es reizēm kļūstu ļoti nepacietīgs un nevaru nedejot un nesmieties vai neraudāt un nedziedāt. Es kļūstu gluži kā neprātīgs. Kad pirmoreiz domāju, vai neesmu sajucis prātā, daudzinaot šo Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē, Es devos pie garīgā skolotāja un teicu viņam, ka esmu sajucis prātā, daudzinaot Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē. Tā Es viņam jautāju, kādā stāvoklī atrodos."

Nārada-pančarātrā teikts:

*eṣa vedāḥ ṣaḍ-aṅgāni
chandāmsi vividhāḥ surāḥ
sarvam aṣṭākṣarāntaḥ-sthaṁ
yac cānyad api vān-mayam
sarva-vedānta-sārārthaḥ
saṁsārārṇava-tāraṇaḥ*

"Visus Vēdu rituālus, mantras un izpratni var izteikt astoņos vārdos: Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē." Līdzīgi Kalisantarana Upaniṣadā minēts:

*hare kṛṣṇa hare kṛṣṇa
kṛṣṇa kṛṣṇa hare hare
hare rāma hare rāma
rāma rāma hare hare*

*iti ṣoḍaśakarṁ nāmnām
kali-kalmaṣa-nāśanam
nātaḥ parataropāyaḥ
sarva-vedeṣu dṛśyate*

"Šie sešpadsmi vārdi – Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē – īpaši domāti, lai atbrīvotos no Kali laikmeta sārņiem. Lai izglābtos no Kali laikmeta piesārņojuma, nav cita ceļa kā šo sešpadsmi vārdu daudzinašana."

Kungs Čaitanja pastāstīja Prakāšanandam Sarasvatī, ka garīgais skolotājs sapratis Viņu un teicis: "Svēto vārdu Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē pārpasaulīgā daba ir tāda, ka cilvēks nonāk garīgā neprātā. Ikviens, kas patiesīgi daudzina šo svēto vārdu, ātri paceļas Dieva mīlestības līmenī un neprātīgi ilgojas pēc Dieva. Neprāts, kas rodas no mīlestības uz Dievu, ir cilvēka pirmā pilnības pakāpe."

Ļaudis parasti vēlas reliģiju, saimniecisko attīstību, jutekļu apmierināšanu un atbrīvi, bet mīlestība uz Dievu ir augstāka par visu. Īstens garīgais skolotājs daudzina svētos vārdus – Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē –, un pārpasaulīgā skaņa nonāk mācekļa ausī, un, ja māceklis seko garīgā skolotāja piemēram un daudzina svēto vārdu ar tādu pašu godbijību, viņš patiešām sāk godināt pārpasaulīgo vārdu. Kad bhakta godina pārpasaulīgo vārdu, tad vārds pats vairo savu godību bhaktas sirdī. Kad bhakta sāk daudzinaot svētā vārda dievišķo skaņu pilnīgi, viņš ir cienīgs kļūt par garīgo skolotāju un atpestīt visus pasaules cilvēkus. Svētā vārda daudzinašana ir ārkārtīgi varena, un tā parāda, ka ir augstāka par visu pasaulē. Bhakta, kas to daudzina, nonāk pārpasaulīgā ekstāzē un šajā stāvoklī reizēm smejas, raud un dejo. Dažkārt nesaprātīgi cilvēki liek šķēršļus mahāmantras daudzinašanas ceļā, bet tas, kurš atrodas Dieva mīlestības līmenī, daudzina svēto vārdu, gādājot par visiem. Galu galā ikviens sāk skandēt svētos vārdus – Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma,

Harē Harē. Daudzinot un klausoties Krišnas svētos vārdus, cilvēks var atcerēties Krišnas veidolus un īpašības.

Deviņpadsmitā nodaļa. Turpmākās sarunas ar Prakāšānandu

Pārpasaulīgu ekstātisku pieķeršanos Krišnam, kas rodas no pilnīgas izpratnes, ka Krišnas personība un vārds ir viens un tas pats, sauc par bhāvu. Kas sasniedzis bhāvu, tas noteikti nav materiālās dabas piesārņots. Tāds cilvēks patiešām bauda bhāvas pārpasaulīgo prieku, un, kad bhāva pieaug, to sauc par mīlestību uz Dievu. Kungs Čaitanja pastāstīja Prakāšānandam Sarasvatī, ka, skandējot Krišnas svēto vārdu, ko sauc arī par mahāmantru (diženo daudzinašanu), ikviens var sasniegt Dieva mīlestības pakāpi jeb pastiprinātu bhāvu. Mīlestība uz Dievu ir galvenais, kas cilvēkam nepieciešams, jo, kad to salīdzina ar visām citām vajadzībām (relīģiju, ekonomisko attīstību, jutekļu apmierināšanu un atbrīvi), šīs pārējās tā saucamās nepieciešamības liekas pilnīgi nenozīmīgas. Tas, kurš iegrimis laicīgajā, apzīmējumu pilnajā esamībā, ilgojas pēc jutekļu apmierināšanas un atbrīves. Turpretī mīlestība uz Dievu ir dvēseles mūžīgā daba, tā ir nemainīga, bez sākuma un gala. Tāpēc laicīgā jutekļu apmierināšana vai vēlme pēc atbrīves nevar līdzināties Dieva mīlestības pārpasaulīgajai dabai. Mīlestība uz Dievu ir cilvēka centienu piektā dimensija. Salīdzinājumā ar pārpasaulīgā prieka mīlestības okeānu bezpersoniskā Brahmana izpratne ir ūdens piliena vērtā.

Tālāk Kungs Čaitanja pastāstīja, ka Viņa ekstāze, kas radusies no Dieva svētā vārda daudzinašanas, bijusi īsta un ka visu Vēdu rakstu būtība ir Dieva mīlestības sasniegšana. Viņa garīgais skolotājs to apstiprinājis un teicis, ka Kungam ļoti paveicies, jo Viņš sasniedzis mīlestību uz Dievu. Kad cilvēks paceļas līdz šādai pārpasaulīgai mīlestībai, sirdī viņš ļoti vēlas tieši sastapt Dievu Kungu. Šādu pārpasaulīgu jūtu pārņemts, cilvēks reizēm smejas un dažbrīd raud, dzied un dejo kā neprātīgs, bet dažkārt staigā šurp un turp. Tādējādi parādās dažādas ekstāzes pazīmes: raudāšana, ķermeņa krāsas maiņa, neprāts, zaudējuma izjūta, klusēšana, lepnums, ekstāze un maigums. Tas, kurš iemīlējis Dievu, bieži dejo, gremdējoties Krišnas mīlestības nektāra okeānā.

Kungs Čaitanja pastāstīja, ka garīgais skolotājs Viņam teicis: "Ļoti labi, ka Tu esi sasniedzis Dieva mīlestības pilnību. Par to es Tev esmu liels parādnieks." Tēvs ļoti priecājas, redzot, ka dēls iet tālāk par viņu. Gluži tāpat garīgajam skolotājam ir lielāks prieks par mācekļa pilnveidošanos nekā par savu attīstību. Tādēļ garīgais skolotājs svētīja Kungu Čaitanju, sakot: "Dejo, dzied, izplati šo sankīrtanas kustību, stāsti cilvēkiem par Krišnu un centies atpestīt viņus no neziņas." Vēl garīgais skolotājs iemācīja Kungam Čaitanjam šādu Šrīmad Bhāgavatamas (11.2.40.) pantu:

*evam-vrataḥ sva-priya-nāma-kīrtyā
jātānurāgo druta-citta uccaiḥ
hasaty atho roditi rauti gāyaty
unmāda-van nṛtyati loka-bāhyaḥ*

"Tas, kurš pastāvīgi garīgi kalpo Krišnam un daudzina Viņa svēto vārdu, tik ļoti pieķeras daudzinašanai, ka viņa sirds bez kādas ārējas piepūles atmaigst. Kad tas notiek, cilvēks nonāk pārpasaulīgā ekstāzē un reizēm smejas, raud, dzied un dejo. Viņš nealkst to izrādīt citiem, bet rīkojas kā neprātīgs."

Pēc tam Kungs Čaitanja sacīja Prakāšānandam Sarasvatī: "Es pilnīgi ticu garīgā skolotāja vārdiem, tāpēc vienmēr daudzinu Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē. Es īsti nezinu, kā esmu kļuvis līdzīgs neprātim, bet domāju, ka to ir izdarījis Krišnas vārds. Es apjaušu, ka pārpasaulīgais prieks, kas rodas, daudzinaot Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē, ir gluži kā okeāns. Salīdzinot ar to, visi citi prieki, ieskaitot bezpersoniskās apzināšanās prieku, ir kā ūdens seklā grāvī."

No Kunga Čaitanjas teiktā kļūst skaidrs, ka tas, kurš netic garīgā skolotāja vārdiem un darbojas neatkarīgi, nevar gūt vēlamus panākumus Harē Krišnas daudzināšanā. Vēdu rakstos minēts, ka visas pārpasaulīgās literatūras jēga atklājas tam, kurš nesatricināmi tic Visaugstajam Kungam un garīgajam skolotājam. Kungs Čaitanja nelokāmi ticēja garīgā skolotāja teiktajam un allaž sekoja viņa norādījumiem, jo nekad nepārtrauca sankīrtanas kustību. Tāpēc svētā vārda pārpasaulīgais spēks aizvien vairāk un vairāk mudināja Kungu daudzināt Harē Krišnas mahāmantru.

Kungs Čaitanja tūlīt pastāstīja Prakāšānandam, ka šajā laikmetā ļaudīm vairāk vai mazāk trūkst jebkāda garīga saprāta. Kad šādi cilvēki nonāk Šankarāčārjas mājāvādī (impersonālisma) filozofijas ietekmē un vēl nav sākuši apgūt visnoslēpumainākās Vēdānta-sūtras, viņu dabiskā sliksme pakļauties Visaugstākajam pazūd. Pilnīgi dabīgi, ka ikviens cilvēks ciena visa esošā pirmavotu, bet, pieņemot Šankaras impersonālos uzskatus, šī dabiskā tieksme tiek traucēta. Tāpēc Kunga Čaitanjas garīgais skolotājs ieteica labāk nemācīties Šankarāčārjas Šārīraka-bhāšju, jo tā ļaudīm nodara lielu ļaunumu. Patiešām parasts cilvēks ar saprātu nespēj pat apjēgt šo žonglēšanu ar vārdiem. Viņam labāk daudzināt mahāmantru: Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē. Šajā strīdu pilnajā Kali laikmetā nav cita sevis apzināšanās ceļa.

Noklausījušies Čaitanjas Mahāprabhu argumentus un vārdus, visi klātesošie mājāvādī sanjāsī nomierinājās un ļoti laipni teica: "Dārgais Kungs, Tev bija taisnība. Cilvēks, kurš sasniedz mīlestību uz Dievu, noteikti ir ļoti veiksmīgs, un Tev, bez šaubām, ļoti paveicies, jo esi sasniedzis šo pakāpi. Bet kāda tad vaina Vēdāntai? Sanjāsī pienākums ir lasīt un izprast Vēdāntu. Kāpēc Tu to nemācies?"

Mājāvādī filozofi uzskata, ka Vēdānta nozīmē Šankarāčārjas Šārīrakas komentārus. Atsaucoties uz Vēdāntu un Upanišadām, filozofi impersonālisti patiesībā runā par komentāriem, ko sniedza Šankarāčārja, diženākais mājāvādī filozofijas skolotājs. Pēc Šankarāčārjas nāca Sadānanda-jogī, kurš apgalvoja, ka Vēdānta un Upanišadas jāsaprot no Šankarāčārjas komentāriem. Bet tas nav tiesa. Vēdāntai un Upanišadām ir ļoti daudz komentāru, kurus sarakstījuši vaišnavu āčārjas, un šie komentāri ir labāki par Šankarāčārjas skaidrojumiem. Tomēr mājāvādī filozofi, Šankarāčārjas ietekmēti, nepievērš nekādu uzmanību vaišnavu izpratnei.

Pastāv četras dažādas vaišnavu āčārju skolas: šudhādvaita, višištādvaita, dvaitādvaita un ačintja-bhēdābhēda. Visu šo skolu vaišnavu āčārjas ir rakstījuši Vēdānta-sūtras komentārus. Bet mājāvādī filozofi tos neatzīst. Mājāvādī uzskata, ka Krišna un Viņa ķermenis atšķiras un tāpēc nepieņem Kunga godināšanu, ar ko nodarbojas vaišnavu filozofi. Tādēļ tad, kad mājāvādī sanjāsī jautāja Kungam Čaitanjam, kāpēc Viņš neapgūst Vēdānta-sūtru, Čaitanja atbildēja: "Dārgie kungi, jūs jautājāt, kāpēc Es nemācos Vēdāntu, un Es varu pastāstīt, bet baidos, ka jums būs nepatīkami to dzirdēt."

"Mēs ļoti priecāsimies dzirdēt, ko Tu saki," teica visi sanjāsī. "Tu izskaties gluži kā Nārājana un runā tik brīnišķīgi, ka mums ir ļoti patīkami klausīties. Mēs esam ļoti pateicīgi, ka varam Tevi redzēt un dzirdēt. Tāpēc mēs ar lielu prieku pacietīgi noklausīsimies un pieņemsim visu, ko Tu saki."

Tad Kungs sāka stāstīt par Vēdāntas filozofiju. Vēdānta-sūtru ir teicis pats Visaugstais Kungs. Visaugstais Kungs savā Vjāsadēvas veidolā ir sastādījis šo diženo filozofisko traktātu. Tā kā Vjāsadēva ir Visaugstā Kunga avatārs, viņu nevar salīdzināt ar parastu cilvēku, kuram ir četri trūkumi, kas rodas saskarsmē ar materiālo esamību. Saistītās dvēseles trūkumi ir četri: (1) tā noteikti kļūdās; (2) tā nonāk maldos; (3) tai ir tieksme krāpt citus un (4) visi tās jutekļi ir nepilnīgi. Mums jāsaprot, ka Dieva avatārs stāv pāri šiem trūkumiem. Tāpēc visu, ko teicis un rakstījis Vjāsadēva, jāuzskata par pilnīgu. Upanišadām un Vēdānta-sūtrai ir viens mērķis – Augstākā Absolūtā Patiesība. Ja mēs pieņemam Upanišadu un Vēdānta-sūtras jēgu tieši, tad tas ir slavējami. Turpretī Šankarāčārjas komentāri ir netieši, un parastam cilvēkam ir ļoti bīstami tos lasīt, jo, izprotot Upanišadu jēgu šādā netiešā un graužošā veidā, cilvēks aizšķērso sev ceļu uz garīgo apzināšanos.

Kā teikts Skanda un Vāju Purānās, vārds "sūtra" norāda uz apjoma ziņā īsu darbu, kurā ielikta neizmērojami dziļa jēga, pie tam bez kļūdām un trūkumiem. Vārds "Vēdānta" nozīmē "Vēdu zināšanu beigas". Citiem vārdiem sakot, ikviena grāmata, kas apskata jautājumus, uz kuriem norāda visas Vēdas, ir Vēdānta. Piemēram, Bhagavad-gīta ir Vēdānta, jo Bhagavad-gītā Kungs norāda, ka visu Vēdu galamērķis ir Krišna. Tāpēc Bhagavad-gīta un Šrīmad Bhāgavatama, kuru vienīgais mērķis ir Krišna, jāuzskata par Vēdāntu.

Pār pasaulīgajā izpratnē ir trīs zināšanu daļas – prasthāna-traja. Zināšanu daļu, ko dod Vēdu norādījumi, piemēram, Upanišadas, sauc par šruti-prasthānu. Autoritatīvās grāmatas, kas norāda uz dzīves galamērķi un kuras sarakstījušas tādas atbrīvotās dvēseles kā Vjāsadēva, (Bhagavad-gīta, Mahābhārata un Purānas, it īpaši Šrīmad Bhāgavatama jeb Mahā-purāna) ir smṛiti-prasthāna. Vēdu rakstos teikts, ka Vēdas radušās no Nārājanas elpas. Vjāsadēva, Nārājanas spēka avatārs, ir sastādījis Vēdānta-sūtru (*nyāya-prasthāna*), bet saskaņā ar Šankaras komentāriem Vēdānta-sūtras tekstus sastādījis arī Apāntaratama Riši. Kā norāda Kungs Čaitanja, Pančarātras un Vēdāntas teksti ir viens un tas pats. Vēdānta-sūtru ir sastādījis Vjāsadēva, tāpēc tā uzskatāma par paša Nārājanas teikto. Daudzi darbi apraksta Vēdānta-sūtru, un tas parāda, ka Vēdānta-sūtru ir apsprieduši arī daudzi citi riši, Vjāsadēvas laikabiedri. Šie gudrie ir Ātrēja, Āšmarathja, Audulomi, Kāršnādžini, Kāšakritsna, Džaimini, Bādarī un citi gudrie, kā Pārāšarī un Karmandī.

Patiesībā pirmajās divās Vēdānta-sūtras nodaļās izskaidrotas dzīvās būtnes un Visaugstā Kunga attiecības, bet trešajā – garīgā kalpošana. Ceturtajā nodaļā runāts par attiecībām, kas rodas, garīgi kalpojot. Vēdānta-sūtras dabiskais skaidrojums ir Šrīmad Bhāgavatama. Arī visu četru vaišnavu kopu (sampradāju) diženie āčārjas – Rāmānudžāčārja, Madhvāčārja, Višnusvāmī un Nimbārka – ir uzrakstījuši Vēdānta-sūtras komentārus, sekojot Šrīmad Bhāgavatamas principiem. Visu āčārju sekotāji ir sarakstījuši daudzas grāmatas saskaņā ar principiem, kas doti Šrīmad Bhāgavatamā, atzīstot šo darbu par Vēdāntas komentāru. Zinātnieki impersonālisti dievina Šankaras komentāru Vēdānta-sūtrai, ko sauc par Šārīraka-bhāšju, taču Vēdāntas komentāri, kas rakstīti no materiālistiskā redzes viedokļa, ir pilnīgā pretrunā ar pār pasaulīgo kalpošanu Dievam Kungam. Tāpēc Kungs Čaitanja teica, ka tiešie Upanišadu un Vēdānta-sūtras komentāri ir slavējami, bet ikviens, kas iet netiešo Šankarāčārjas Šārīraka-bhāšjas ceļu, ir nolemts visļauņākajam.

Kungs Čaitanja atzina, ka Šankarāčārja ir Kunga Šivas avatārs, un zināms, ka Kungs Šiva ir viens no dižākajiem Bhāgavatā skolas bhaktām (mahādžana). Garīgajā kalpošanā ir divpadsmit diženas autoritātes, no kurām viens ir Kungs Šiva. Kāpēc tad viņš bija pieņēmis mājāvādī filozofijas ceļu? Atbilde dota Padma Purānā, kur Kungs Šiva saka:

*māyā-vādam asac-chāstram
pracchannaṁ buddham ucyate
mayaiva kalpitaṁ devi
kalau brāhmaṇa-rūpiṇā*

"Mājāvādī filozofija ir slēpts budisms." Citiem vārdiem sakot, Budas tukšuma filozofija ir lielākā vai mazākā mērā atkārtota impersonālisma mājāvādī filozofijā, lai gan mājāvādī filozofija apgalvo, ka tā seko Vēdām. Tomēr Kungs Šiva atzīst, ka viņš atnāca Kali laikmetā un radīja šo filozofiju, lai maldinātu ateistus. "Patiesībā Dieva Augstākajai Personībai ir pār pasaulīgs ķermenis," saka Kungs Šiva. "Bet es aprakstu Visaugstāko kā bezpersonisku un skaidroju Vēdānta-sūtru saskaņā ar tiem pašiem mājāvādī filozofijas principiem."

Šiva Purānā Visaugstais Kungs saka:

*dvāparādau yuge bhūtvā
kalayā mānuṣādiṣu
svāgamaiḥ kalpitaṁ ca*

"Dvāpara-jugas sākumā, sekojot Maniem norādījumiem, daudzi gudrie maldinās ļaudis ar mājāvādi filozofiju." Padma Purānā pats Kungs Šiva saka Bhāgavatīdēvī:

śṛṇu devi pravakṣyāmi
tāmasāni yathā-kramam
yeṣāṃ śravaṇa-mātreṇa
pātityaṃ jñāninām api

apārthaṃ śruti-vākyānāṃ
darśayaḥ loka-garhitam
karma-svarūpa-tyājyatvam
atra ca pratipādyate

sarva-karma-paribhraṃsān
naiskarmyaṃ tatra cocyate
parātma-jīvayor aikyaṃ
mayātra pratipādyate

"Mana dārgā Dēvī, reizēm es mācu mājāvādi filozofiju tiem, kas iegrimuši neziņā. Bet, ja šo mājāvādi filozofiju dzird cilvēks skaidrībā, tad viņš krīt, jo, dodot šo mācību, es saku, ka dzīvā būtne un Visaugstais Kungs ir viens un tas pats."

Sadānanda-jogī, viens no lielākajiem mājāvādi āčārjām, grāmatā "Vēdānta-sāra" rakstīja: "Mūžības, zināšanu un svētlaimes Absolūtā Patiesība ir Brahmans. Neziņa un viss, kas radies no neziņas, nav Brahmans. Tas, kas radies no trijām materiālās dabas īpašībām, ir neziņas pārklāts, un viss atšķiras no augstākā cēloņa un sekām. Šī neziņa izpaužas kopīgi un individuāli. Kopējā neziņa ir višudha-satva-pradhāna. Kad višudha-satva-pradhāna izpaužas materiālās dabas neziņā, to sauc par Kungu, un Kungs izpauž visu veidu neziņu. Tāpēc Viņu sauc par sarvagju." Tātad saskaņā ar mājāvādi filozofiju Dievs Kungs ir materiālās dabas radīts un dzīvā būtne atrodas zemākajā neziņas pakāpē. Lūk, kāda ir mājāvādi filozofijas būtība.

Tomēr, ja mēs pieņemam Upaniṣadu jēgu tieši, tad kļūst skaidrs, ka Dieva Augstākajai Personībai piemīt bezgalīgas spējas. Piemēram, Švētāšvatara Upaniṣadā teikts, ka Dieva Augstākā Personība ir visa sākums un ka Viņam ir daudz dažādu spēju. Dieva Augstākā Personība stāv pāri kosmiskajai izpausmei. Viņš ir visas reliģijas avots, augstākais atpestītājs un visu varenību īpašnieks. Atrazdamies viņpus materiālās kosmiskās izpausmes mākoņa, Dieva Augstākā Personība gluži kā saule bagāti izstaro savas enerģijas. Kungs ir visu saimnieku saimnieks, un Viņš ir Augstākais no augstākajiem. Viņu sauc par diženāko Kungu, Dieva Personību. Kungam ir ārkārtīgi daudz enerģiju un spēju, un tās izplatās dažādos veidos. Vēl ir teikts, ka Višnu ir Visaugstākais un ka svētas personības vienmēr vēlas redzēt Viņa lotospēdas (Rigvēda 1.22.20.). Arī Aitarēja Upaniṣadā teikts, ka kosmiskā izpausme ir radusies tad, kad Dievs Kungs paskatījies uz materiālo dabu (1.1.1.-2.). Tas apstiprināts arī Prašna Upaniṣadā (6.3.).

Noliedzošajos Dieva Kunga aprakstos, kādi sastopami Vēdu rakstos (*apāṇi-pādaḥ*) ir norādīts, ka Dievam Kungam nav materiālā ķermeņa un veidola. Tomēr gan Viņa ķermenis, gan veidols ir garīgi un pārpasaulīgi. Mājāvādi filozofi nepareizi saprot Dieva Kunga pārpasaulīgo dabu, tāpēc skaidro Viņu kā bezpersonisku. Dieva Kunga vārds, veidols, īpašības, svīta un mājvieta atrodas pārpasaulīgajā valstībā. Kā tad Viņš var būt materiālās dabas radīts? Viss, kas saistīts ar Visaugsto Kungu, ir mūžīgs, svētlaimīgs un zināšanu pilns.

Īstenībā Šankarāčārja sludināja mājāvādi filozofiju, lai maldinātu noteikta veida ateistus. Viņš nebūt neuzskatīja Visaugsto Kungu, Dieva Personību, par bezpersonisku vai bezķermenisku un bezveidīgu.

Saprātīgiem cilvēkiem vislabāk izvairīties no mājāvādī filozofijas lekcijām. Mums jāsaprot, ka Dieva Augstākā Personība Višnu nav bezpersonisks. Dievs ir pārpasaulīga personība, un kosmiskā izpausme balstās uz Viņa enerģijas. Mājāvādī filozofija nespēj izsekot Visaugstā Kunga enerģijai, bet visi Vēdu raksti pierāda, ka Visaugstā Kunga enerģijai ir dažādas izpausmes. Višnu nav radies no materiālās dabas, taču materiālā daba ir radusies no Višnu spējām. Mājāvādī filozofi domā, ka Višnu radījuši materiālā daba, bet, ja tas tā būtu, tad Viņš būtu tikai viens no padieviem. Kas uzskata Višnu par padievu, tas noteikti kļūdās. Bhagavad-gītā paskaidrots: "Visa pasaule, triju īpašību maldināta, nezina Mani. Es esmu pāri šīm īpašībām, Es esmu neiznīcināms. Ļoti grūti uzvarēt Manu dievišķo enerģiju, kas sastāv no trijām materiālās dabas īpašībām. Bet tie, kas uzticējuši sevi Man, pavisam viegli spēj pacelties tai pāri." (Bg. 7.13.-14.)

Divdesmitā nodaļa. Vedāntas apguves mērķis

Ir secināts, ka Kungs Krišna jeb Višnu nav no šīs materiālās pasaules. Viņš pieder garīgajai valstībai. Kas uzskata Viņu par materiālu padievu, tas ir liels apvainotājs un zaimotājs. Kungs Višnu nav pakļauts materiālo jutekļu uztverei, un Viņu nevar apzināties ar prātošanu. Visaugstā Kunga Višnu ķermenis un dvēsele neatšķiras, lai gan materiālajā pasaulē vienmēr pastāv atšķirība starp ķermeni un dvēseli.

Dzīvās būtnes bauda materiālas lietas, jo būtnes pēc īpašībām ir augstākas par materiālo dabu. Tāpēc augstākais – dzīvās būtnes – var baudīt zemāko – matēriju. Matērija nekādā veidā neskar Kungu Višnu, tāpēc Viņš atšķirībā no dzīvajām būtnēm nav pakļauts materiālās dabas baudīšanai. Dzīvās būtnes nevar iegūt zināšanas par Višnu, prātojot, kā tās paradušas. Bezgala sīkās dzīvās būtnes nav Višnu baudītājas, taču Kungs bauda viņas. Tikai vislielākais apvainotājs var domāt, ka Višnu tiek baudīts. Uzskatīt, ka Višnu un dzīvā būtne atrodas vienā un tajā pašā līmenī, ir vislielākā zaimošana.

Augstākā Absolūtā Patiesība, Dieva Personība, tiek salīdzināta ar liesmojošu uguni, un neskaitāmās dzīvās būtnes ir kā dzirksteles, kas nāk no šīs uguns. Gan Visaugstais Kungs, gan dzīvās būtnes pēc īpašībām ir uguns, tomēr pastāv arī atšķirība. Višnu, Visaugstākais, ir bezgalīgs, turpretī dzīvās būtnes, būdamas tikai dzirksteles, ir ārkārtīgi niecīgas. Bezgala sīkās dzīvās būtnes rodas no sākotnējā bezgalīgā gara. To dabiskajā dzirksteļu stāvoklī nav nekā materiāla.

Dzīvās būtnes nav tik lielas kā Nārājana, Višnu, kurš stāv pāri materiālajai pasaulei. Pat Šankarāčārja atzīst, ka Nārājana atrodas ārpus šīs pasaules. Tā kā ne Višnu, ne dzīvās būtnes nepieder materiālajai pasaulei, var rasties jautājums: "Kāpēc šīs mazās gara daļiņas vispār ir radītas?" Atbilde ir tāda, ka Augstākajai Absolūtajai Patiesībai piemīt augstākā pilnība – Viņa ir gan bezgalīgi liela, gan maza. Ja Viņa ir tikai bezgalīgi liela, bet nav bezgala maza, tad šī Patiesība nav pilnīga. Bezgalīgi lielā daļa ir Višnu-tatva jeb Dieva Augstākā Personība, bet bezgalīgi mazā – dzīvā būtne.

Dieva Augstākās Personības bezgalīgo vēlmju dēļ pastāv garīgā valstība, bet dzīvās būtnes bezgala mazo vēlmju dēļ – materiālā pasaule. Kad niecīgās dzīvās būtnes ir aizņemtas ar savām bezgalīgi sīkajām vēlmēm materiāli baudīt, tās sauc par dzīva-šakti, bet, kad tās ir savienotas ar bezgalīgi lielo, tad viņas ir atbrīvotas dvēseles. Tāpēc nav vajadzības jautāt, kāpēc Dievs radījis bezgalīgi sīkās daļiņas; viņas vienkārši papildina Visaugstāko. Neizmērojami lielajam, bez šaubām, ir būtiski, lai Viņam būtu bezgalīgi mazas daļiņas, kuras nav šķiramas no augstākās dvēseles. Dzīvās būtnes ir ārkārtīgi sīkas Visaugstākā daļiņas, un tāpēc starp neizmērojami lielo un bezgalīgi sīko rodas savstarpējas jūtas. Ja nebūtu bezgalīgo sīko dzīvo būtņu, tad Visaugstais Kungs būtu bezdarbīgs un garīgajā dzīvē nebūtu daudzveidības. Nav jēgas runāt par valdnieku, ja viņam nav padoto, un nav jēgas runāt par Visaugsto Dievu, ja nav bezgalīgi sīko dzīvo būtņu. Kāda gan jēga vārdam "kungs", ja nav pār ko valdīt? Secinājums ir tāds, ka dzīvās būtnes uzskatāmas par Visaugstā Kunga enerģijas

izvēsumiem, un Visaugstais Kungs, Dieva Personība Krišna, ir enerģijas avots.

Visos Vēdu rakstos, arī Bhagavad-gītā un Višnu Purānā, daudzās vietās norādīta atšķirība starp enerģiju un enerģijas avotu. Bhagavad-gītā (7.4.) skaidri teikts, ka zeme, ūdens, uguns, gaiss un ēters ir piecas materiālās pasaules rupjās pamatvielas, bet prāts, saprāts un neīstais "es" ir trīs smalkās pamatvielas. Visu materiālo dabu var iedalīt šajos astoņos elementos, kas kopā veido Dieva Kunga zemāko dabu jeb enerģiju. Vēl šo zemāko dabu sauc par maiju jeb maldiem. Pāri šiem astoņiem zemākajiem elementiem stāv augstākā enerģija – parā-prakriti. Šī parā-prakriti ir dzīvās būtnes, kuru materiālajā pasaulē ir ļoti daudz. Bhagavad-gītā (7.5.) tās nosauktas par džīva-bhūtām. Tas parāda, ka Visaugstais Kungs ir Absolūtā Patiesība, enerģijas avots, un tāpēc Viņam ir savas enerģijas. Kad Viņa enerģija izpaužas nepilnīgi vai arī kad to klāj kāda ēna, to sauc par mājā-šakti. Materiālā kosmiskā izpausme ir radusies no šīs pārklātās mājā-šakti.

Dzīvās būtnes patiesībā stāv pāri pārklātajai zemākajai enerģijai. Viņām ir tīra garīgā esamība un būtība, kā arī tīra prāta darbība. Tās visas atrodas pāri šī materiālā kosmosa izpausmei. Dzīvās būtnes prāts, saprāts un būtība ir ārpus materiālās pasaules robežām, tomēr, kad būtne vēlas valdīt pār matēriju un ieiet materiālajā pasaulē, tās sākotnējo prātu, saprātu un ķermeni pārklāj materiālā enerģija. Kad būtne noņem šo materiālo jeb zemāko enerģiju pārklāju, tad viņu sauc par atbrīvotu. Atbrīvotajai būtnei nav neīstā "es", un viņa atgūst patieso "es". Muļķa prātotāji uzskata, ka būtne pēc atbrīves zaudē individualitāti, bet tas tā nav. Dzīvā būtne mūžīgi ir Dieva neatņemamā daļiņa, tāpēc pēc atbrīves tā atjauno savu sākotnējo un mūžīgo neatņemamās daļiņas stāvokli. *Ahaṁ brahmāsmi* ("es neesmu šis ķermenis") apzināšanās nenozīmē, ka dzīvā būtne zaudē savu individualitāti. Pašreiz cilvēks var uzskatīt sevi par matēriju, bet, ieguvīš atbrīvi, viņš saprot, ka ir nevis matērija, bet garīga dvēsele, bezgalīgās būtnes daļiņa. Atbrīves pazīmes ir Krišnas apziņa jeb garīgā apziņa un pārpasaulīgā, mīlestības pilnā kalpošana Krišnam. Višnu Purānā (6.7.61.) skaidri pateikts:

*viṣṇu-śaktiḥ parā proktā
kṣetra-jñākhyā tathā parā
avidyā-karma-saṁjñānyā
tṛtīyā śaktir iṣyate*

"Visaugstā Kunga enerģijai ir trīs daļas: para, kṣētragja un avidja." Paras enerģija patiesībā ir paša Visaugstā Kunga spēks, kṣētragjas enerģija ir dzīvā būtne, bet avidjas enerģija – materiālā pasaule jeb maija. To sauc par avidju jeb neziņu, tāpēc, ka šīs materiālās enerģijas apburta, būtne aizmirst savu īsteno stāvokli un attiecības ar Visaugsto Kungu. Secinājums ir tāds, ka dzīvās būtnes pārstāv vienu no Visaugstā Kunga enerģijām, un, tā kā viņas ir Visaugstā niecīgas neatņemamās daļiņas, tās sauc par džīvām. Ja džīvas mākslīgi pielīdzina sevi bezgalīgajam Visaugstākajam (jo gan džīva, gan Visaugstākais ir Brahmans jeb gars), tad noteikti rodas apjukums.

Parasti, kad mājāvādī filozofi saskaras ar mācītu vaišnavu, viņi apjūk, jo nevar paskaidrot, kas dzīvās būtnes ir sasaistījis. Viņi vienkārši saka: "Tas notiek neziņas dēļ," – bet nespēj izskaidrot, kāpēc būtnes pārklāj neziņa, ja viņas ir visaugstākās. Īstais iemesls ir tāds, ka dzīvās būtnes, lai gan pēc īpašībām vienādas ar Visaugstāko, ir ārkārtīgi sīkas, tās nav bezgalīgas. Ja būtnes būtu bezgalīgas, tad neziņa nekādā veidā nevarētu tās pārklāt. Bet, tā kā dzīvā būtne ir ārkārtīgi sīka, tā nonāk zemākās enerģijas varā. Mājāvādī muļķība un nezināšana atklājas tad, kad viņi cenšas izskaidrot, kā neziņa pārklāj bezgalīgi lielo. Teikt, ka bezgalīgais ir pakļauts neziņas valdzinājumam, ir apvainojums.

Lai gan Šankara centās aizklāt Visaugsto Kungu ar savu mājāvādī filozofiju, viņš vienkārši pildīja Visaugstā Kunga norādījumus. Jāsaprot, ka viņa mācība bija pagaidu nepieciešamība, nevis pastāvīga patiesība. Vēdānta-sūtra jau no paša sākuma atzīst atšķirību starp enerģiju un enerģijas avotu. Vēdānta-sūtras pirmais aforisms (džānmādj asja) skaidri norāda, ka Augstākā Absolūtā Patiesība ir

visu izplūsmju pirmavots. Tādējādi izplūsmes ir Visaugstākā enerģija, bet pats Visaugstākais ir enerģijas avots. Šankara kļūdaini iebilda, ka, ja atzīstam enerģijas pārveidošanos, Augstākā Absolūtā Patiesība nevar palikt nemainīga. Bet tas nav tiesa. Par spīti tam, ka Augstākā Absolūtā Patiesība vienmēr rada bezgala daudz enerģiju, tā nekad nemainās. Absolūto Patiesību neietekmē tas, ka no Viņas izplūst visas šīs enerģijas. Tāpēc Šankarāčārjas teorija par maldiem ir nepareiza.

Rāmānuadžāčārja ļoti labi apraksta šo jautājumu: "Ja jūs apgalvojat, ka pirms materiālās pasaules radīšanas bijusi tikai viena Absolūtā Patiesība, tad kā gan iespējams, ka no Viņas radusies dzīvā būtne? Ja Absolūtā Patiesība bijusi viena, tad kā Viņa varējusi radīt bezgalīgi mazās dzīvās būtnes?" Atbildot uz šo jautājumu, Vēdas norāda, ka viss rodas no Absolūtās Patiesības, Tā visu uztur, un pēc iznīcināšanas viss ieiet Absolūtajā Patiesībā. No šī izteikuma kļūst skaidrs, ka pēc atbrīves dzīvās būtnes ieiet augstākajā esamībā, nemainot sākotnējo dabisko stāvokli.

Mums vienmēr jāatceras, ka Visaugstajam Kungam ir sava radošā spēja un ka bezgalīgi mazajām dzīvajām būtnēm arī piemīt spēja radīt. Iegūstot atbrīvi un pēc materiālā ķermeņa iznīcināšanas ieejot Visaugstākajā, būtnes šo iespēju nezaudē. Gluži otrādi, tad dzīvās būtnes radošā spēja izpaužas pa īstam. Ja būtnes darbība izpaužas pat tad, kad tā ir materiāli saistīta, tad kā gan būtne var pārtraukt darboties pēc atbrīves? Dzīvās būtnes atbrīvi var salīdzināt ar to, kā putns nolaižas uz koka, dzīvnieks ieiet mežā vai lidmašīna aizlido debesīs. Individualitāte nezūd nevienā gadījumā.

Skaidrojot pirmo Vēdānta-sūtras aforismu, Šankara nekaunēdamies norāda, ka Brahmans jeb Augstākā Absolūtā Patiesība ir bezpersoniska. Vēl viņš ļoti viltīgi cenšas izmainīt mācību par blakusproduktiem mācībā par pārveidošanos. Augstākā Absolūtā Patiesība nemainās, bet Viņas neaptveramās darbības spējas rada blakusproduktus. Citiem vārdiem sakot, no Augstākās Patiesības rodas relatīvā patiesība. Ja no koka izgatavo krēslu, tad saka, ka ir radīts blakusprodukts. Augstākā Absolūtā Patiesība, Brahmans, nemainās, un, ja mēs redzam kādu blakusproduktu – dzīvo būtni vai kosmisko izpausmi –, tad tas ir Visaugstākā pārveidojums jeb blakusprodukts. Tas ir kā piens, kas kļuvis par jogurtu. Tādējādi, izpētot kosmiskās izpausmes dzīvās būtnes, varam gūt iespaidu, ka tās neatšķiras no sākotnējās Absolūtās Patiesības, bet Vēdu raksti māca, ka Absolūtajai Patiesībai ir visdažādākās enerģijas un ka dzīvās būtnes un kosmiskā izpausme tās atklāj tikai nedaudz. Enerģijas nav šķirtas no enerģijas avota. Tāpēc dzīvā būtne un kosmiskā izpausme ir nešķiramas patiesības, Absolūtās Patiesības daļas. Šādam secinājumam par Absolūto Patiesību un relatīvo patiesību vajadzētu būt pieņemamam no jebkura saprātīga cilvēka viedokļa.

Augstākajai Absolūtajai Patiesībai ir neaptveramas spējas, no kurām izpaužas šis Visums. Citiem vārdiem sakot, Augstākā Absolūtā Patiesība ir pamats, bet dzīvā būtne un kosmiskā izpausme ir blakusprodukti. Taittirīja Upaniśadā skaidri norādīts: *yato vā imāni bhūtāni jāyante*. "Absolūtā Patiesība ir sākotnējā visu sastāvdaļu krātuve, un materiālā pasaule ar tās dzīvajām būtnēm ir veidota no šīm sastāvdaļām."

Aprobežoti cilvēki, kuri nespēj saprast šo mācību par blakusproduktiem, nespēj aptvert, kā kosmiskā izpausme un dzīvās būtnes vienlaicīgi neatšķiras un atšķiras no Absolūtās Patiesības. To nesaprazdams, cilvēks aiz bailēm secina, ka kosmiskā izpausme un dzīvā būtne nemaz nepastāv. Šankarāčārja min piemēru par auklu, kas izskatās pēc čūskas, un reizēm tiek dots piemērs par austeres gliemežnīcu, kas izskatās pēc zelta, bet šādi argumenti ir tīrā krāpšana. Kā teikts Māndūkja Upaniśadā, piemēri par auklu, čūsku, austeri un zeltu jālieto citos gadījumos. Dzīvā būtne savā sākotnējā dabiskajā stāvoklī ir tīrs gars, bet, ja tā uzskata sevi par materiālo ķermeni, tad var teikt, ka tā notur auklu par čūsku vai austeres gliemežnīcu par zeltu. Pārveidošanās mācība tiek pieņemta tad, kad cilvēks vienu lietu sajauc ar citu. Patiesībā ķermenis nav dzīvā būtne, bet pārveidošanās mācība atzīst ķermeni par dzīvo būtni. Visas saistītās dvēseles noteikti ir šīs pārveidošanās mācības piesārņotas.

Dzīvās būtnes sasaistība ir slimība. Sākotnēji dzīvā būtne un kosmiskās izpausmes pirmcēlonis pastāv ārpus pārveidotā stāvokļa. Bet, ja cilvēks aizmirst Visaugstā Kunga neaptveramās enerģijas, tad viņu var uzveikt nepareizas domas un argumenti. Pat materiālajā pasaulē ir daudz piemēru. Saule kopš neatminamiem laikiem izstaro milzīgi daudz enerģijas, un no tās rodas tik daudz blakusproduktu, tomēr pašas Saules izstarotais karstums un tās temperatūra nav mainījusies. Ja pat Saule, kas ir materiāla, var uzturēt savu sākotnējo temperatūru un radīt tik daudz blakusproduktu, tad ko lai saka par Augstāko Absolūto Patiesību? Tai nebūt nav grūti nemainīties un tajā pat laikā ar savu neaptveramo enerģiju radīt tik daudz blakusproduktu. Tātad attiecībā uz Augstāko Absolūto Patiesību nevar būt ne runas par pārveidošanos.

Vēdu rakstos stāstīts par materiālu lietu, ko sauc par filozofu akmeni, un tas ar pieskārienu var pārvērst dzelzi zeltā. Filozofu akmens var radīt neierobežotu daudzumu zelta, bet pats palikt nemainīgs. Tikai aiz neziņas cilvēks var pieņemt mājāvādī secinājumus, ka šī kosmiskā izpausme un dzīvās būtnes ir neīstas jeb maldīgas. Neviens saprātīgs cilvēks neteiks, ka Augstākā Absolūtā Patiesība, kura ir absolūta visādā ziņā, ir neziņas un maldu klāta. Absolūtajā Patiesībā nevar būt izmaiņu, neziņas vai maldu. Augstākais Brahmins ir pārpasaulīgs un pilnībā atšķiras no jebkādiem materiāliem priekšstatiem. Augstākajā Absolūtajā Patiesībā pastāv visas iespējamās neaptveramās enerģijas. Švētāšvatarā Upaniśadā teikts, ka Augstākā Absolūtā Dieva Personība ir neaptveramu enerģiju pilna un neviens cits šai ziņā nevar Viņam līdzināties.

Nepareizi saprotot Visaugstākā neaptveramās enerģijas, cilvēks var kļūdaini secināt, ka Augstākā Absolūtā Patiesība ir bezpersoniska. Šādus maldīgus secinājumus izdara dzīvās būtnes, kad tās ir akūtas slimības stāvoklī. Arī Šrīmad Bhāgavatamā ir izteikumi, kas norāda, ka augstākajai ātmai, Dievam Kungam, ir neaptveramas un neskaitāmas spējas. (Bhāg. 3.33.3.). Arī Brahma-sūtrās teikts, ka augstākajam garam ir daudz dažādu un neaptveramu enerģiju. Pie tam nedrīkst uzskatīt, ka Absolūtajā Patiesībā varētu pastāvēt neziņa. Neziņa un zināšanas ir priekšstati no šīs pretstatu pasaules, bet Absolūtā pretstatu nav. Uzskatīt, ka Absolūtu klāj neziņa, ir muļķība. Ja Absolūto Patiesību varētu pārklāt neziņa, tad kā gan Viņu varētu saukt par Absolūtu? Absolūta neaptveramības izpratne ir vienīgais atrisinājums jautājumam par pretstatiem. Pretstati rodas no Absolūta neaptveramās enerģijas. Ar savām neaptveramajām enerģijām Augstākā Absolūtā Patiesība var palikt nemainīga, tomēr būt par cēloni šai kosmiskajai izpausmei un visām tās dzīvajām būtnēm, tāpat kā filozofu akmens var radīt neierobežoti daudz zelta un palikt nemainīgs. Absolūtajai Patiesībai ir šādas neaptveramas enerģijas, tāpēc materiālā neziņa Viņu neskar. Īstenā daudzveidība, kas pastāv Absolūtajā Patiesībā, ir radusies no Viņas neaptveramās enerģijas. Var pat droši secināt, ka šī kosmiskā izpausme ir tikai Viņas neaptveramo enerģiju blakusprodukts. Ja mēs atzīstam Visaugstā Kunga neaptveramās enerģijas, tad varam redzēt, ka vispār nav nekādu pretstatu. Visaugstā Kunga enerģijas izvērsums ir tikpat īstens kā Visaugstais Kungs. Kas attiecas uz augstākās enerģijas izpaušanos, tad par pārveidošanos nevar būt ne runas. Var minēt to pašu piemēru: par spīti tam, ka filozofu akmens rada neierobežoti daudz zelta, tas pats paliek nemainīgs. Tāpēc vairāki gudrie ir norādījuši, ka Visaugstākais ir šīs kosmiskās izpausmes sastāvdaļa jeb cēlonis.

Īstenībā piemērs par auklu un čūsku nav pilnīgi nepareizs. Ja uzskatām auklu par čūsku, tad jāsaprot, ka jau zinām, kas ir čūska. Kā gan citādi mēs varētu noturēt auklu par čūsku? Tas nozīmē, ka patiesībā čūska kā tāda pastāv. Nepatiesa vai nereāla ir nepareizā pielīdzināšana. Ja mēs kļūdāmies un uzskatām auklu par čūsku, tad tas notiek mūsu neziņas dēļ. Bet pati doma par čūsku nav neziņa. Ja mēs tuksneša mirāžu uzskatām par ūdeni, tas nenozīmē, ka pats priekšstats par ūdeni ir maldīgs. Ūdens pastāv, bet doma par ūdeni tuksnesī ir kļūdaina.

Tātad, pretēji Šankarāčārjas viedoklim, kosmiskā izpausme nav neīsta. Patiesībā nekas nav neīsts.

Mājāvādī sauc šo pasauli par neīstu neziņas dēļ. Vaišnavu filozofija secina, ka kosmiskā izpausme ir Visaugstā Kunga neaptveramo enerģiju blakusprodukts.

Vēdu pamatvārdi "pranava omkāra" skaņā pārstāv Visaugsto Kungu. Tāpēc omkāra uzskatāma par visaugstāko skaņu. Tomēr Šankarāčārja nepareizi sludina, ka *tat tvam asi* ir augstākā skaņa. Omkāra satur visas Visaugstā Kunga enerģijas. Apgalvojot, ka vārdi "tat tvam asi" ir Vēdu augstākās skaņas, Šankara kļūdās, jo vārdiem "tat tvam asi" ir pakārtota nozīme. *Tat tvam asi* tikai daļēji pārstāv Visaugstāko. Par omkāras svarīgumu Dievs Kungs ir runājis daudzās Bhagavad-gītas vietās (8.13., 9.17., 17.24.). Līdzīgi omkāras nozīmīgums minēts Atharva Vēdā un Māndūkja Upaniśadā. Šrīla Džīva Gosvāmī darbā Bhagavat-sandarbhā norāda: "Omkāra ir visnoslēpumainākā Visaugstā Kunga pārstāve skaņā." Visaugstā Kunga skaņas izpausme jeb vārds ir tas pats, kas Visaugstais Kungs. Daudzinot omkāras skaņu jeb Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē, cilvēks var atbrīvoties no materiālās dabas sārņiem. Šādas pārpasaulīgas skaņas var atpestīt saistīto dvēseli, tāpēc tās sauc par tāru jeb atpestītājām.

Patiesībā Visaugstā Kunga skaņa neatšķiras no Viņa paša. To apstiprina Nārada-pančarātra:

*vyaktam hi bhagavān eva
sākṣān nārāyaṇaḥ svayam
aṣṭākṣara-svarūpeṇa
mukheṣu parivartate*

"Kad saistītā dvēsele daudzina pārpasaulīgo skaņu, tad viņai uz mēles ir Visaugstais Kungs." Māndūkja Upaniśadā teikts, ka omkāras skaitīšanas laikā viss materiālais garīgojas. Garīgajā valstībā jeb garīgajā redzējumā nav nekā cita kā vien omkāra, viens pats mainīgs "om". Diemžēl Šankara ir atmetis šo galveno vārdu omkāru un pēc sava prāta pieņēmis *tat tvam asi* par Vēdu augstāko skaņu. Atzinis šo pakārtoto vārdu un atmetis galveno, viņš ir atteicies no tiešā svēto rakstu skaidrojuma par labu savam netiešajam tulkojumam.

Šrīpāda Šankarāčārja tišām padarījis neskaidru Puruša-vēdānta-sūtrā aprakstīto Krišnas apziņu, izdomādams netiešu tulkojumu un atmezdams tiešo skaidrojumu. Ja mēs nepieņemam visus Vēdānta-sūtras izteikumus kā skaidrus pašus par sevi, tad Vēdānta-sūtras apgūšana ir bezjēdzīga. Iztulkot Vēdānta-sūtras pantus pēc sava prāta ir sliktākais, ko var darīt ar skaidrajām Vēdām.

Kas attiecas uz omkāra pranavu, tad tā uzskatāma par Dieva Augstākās Personības skaņas avatāru. Tādējādi omkāra ir mūžīga, bezgalīga, pārpasaulīga, nesagraujama un visaugstākā. Viņš (omkāra) ir sākums, vidus un gals, bet Viņam pašam nav sākuma. Kas patiesi izprot omkāru, tas iegūst nemirstību. Tāpēc jāzina, ka omkāra ir Visaugstākā pārstāvis ikvienā sirdī. Kas izprot, ka omkāra ir tas pats, kas Višnu, un ka tā visu caurstrāvo, tas materiālajā pasaulē nekad nebēdājas un nav vairs šūdra.

Lai gan Viņam (omkārai) nav materiāla veidola, Kungs ir bezgalīgi izvērsts un Viņam ir neierobežots veidols. Izprotot omkāru, cilvēks var atbrīvoties no materiālās pasaules pretstatiem un iegūt absolūtās zināšanas. Tāpēc omkāra ir vissvētīgākā Visaugstā Kunga izpausme. Tā omkāru apraksta Māndūkja Upaniśada. Upaniśadu aprakstus nevajag tulkot mulķīgi un apgalvot, ka Dieva Augstākā Personība "nevar" atnākt uz materiālo pasauli savā veidolā, tāpēc sūta pārstāvi skaņā (omkāru). Šāda nepareiza skaidrojuma dēļ cilvēki sāk uzskatīt omkāru par kaut ko materiālu, tādēļ omkāra tiek pārprasta un slavināta tikai kā Dieva Kunga izpausme vai simbols. Patiesībā omkāra ir tāda pati kā jebkurš cits Visaugstā Kunga avatārs.

Kungam ir neskaitāmi daudz avatāru, un omkāra ir viens no tiem. Kā Krišna saka Bhagavad-gītā: "No skaņām Es esmu zilbe om." (9.17.) Tas nozīmē, ka omkāra neatšķiras no Krišnas. Taču impersonālisti vairāk uzmanības pievērš omkārai nekā Dieva Personībai Krišnam. Bet patiesība ir tāda, ka jebkurš Visaugstā Kunga avatārs neatšķiras no Viņa paša. Šāds avatārs vai pārstāvis garīgajā ziņā ir tas pats,

kas Visaugstais Kungs. Tāpēc omkāra visaugstākajā veidā pārstāv Vēdas. Patiešām Vēdu mantrām jeb himnām ir pārpasaulīga vērtība tāpēc, ka tās sākas ar zilbi "om". Vaišnavi skaidro omkāru šādi: "Burts "A" norāda uz Krišnu, Dieva Augstāko Personību, burts "U" – uz Krišnas mūžīgo dzīvesbiedri Šrīmatī Rādhārānī, bet "M" – uz mūžīgo Visaugstā Kunga kalpu – dzīvo būtni." Šankara neuzskatīja omkāru par īpaši svarīgu, taču tās nozīmīgums ir daudzkārt aprakstīts Vēdās, Rāmājanā, Purānās un Mahābhāratā. Tādējādi šie darbi vēsta par Visaugstā Kunga, Dieva Augstākās Personības, godību.

Divdesmit pirmā nodaļa. Mājāvādī filozofu pievēršana Krišnas apziņai

Tādā veidā Kungs Čaitanja nosodīja mēģinājumus tulkot Vēdānta-sūtru netiešā veidā, un visi klātesošie sanjāsī bija pārsteigti par Viņa skaidrojumiem. Noklausījies tiešo tulkojumu, viens no sanjāsī tūlīt paziņoja: "Ak, Šrīpāda Čaitanja, viss, ko Tu stāstīji, nosodot netiešo omkāras izskaidrojumu, ir ārkārtīgi derīgs. Pieņemt Tavus tulkojumus par pareizajiem ir liela veiksmē. Patiesībā mēs visi zinām, ka Šankaras skaidrojumi ir mākslīgi un izdomāti, bet, tā kā piederam Šankarāčārjas kopai, uzskatām viņa iztulkojumu par pareizu. Mēs ļoti priecāsimies, dzirdot, kā Tu tālāk skaidrosi Vēdānta-sūtru tiešā veidā."

Pildot šo lūgumu, Kungs Čaitanja izskaidroja pilnīgi visus Vēdānta-sūtras pantus, sniedzot to tiešo nozīmi. Vēl Viņš paskaidroja vārdu "Brahmans", norādot, ka "Brahmans" nozīmē "visdiženākais", Dieva Augstākā Personība. "Brahmans" norāda, ka diženākajam visā pilnībā ir sešas varenības; Dieva Augstākajai Personībai ir visa bagātība, slava, spēks, skaistums, zināšanas un atsacīšanās spēja. Kad Kungs Krišna pats bija uz šīs Zemes, Viņš pilnībā atklāja šīs sešas varenības. Nebija neviena, kas būtu bagātāks par Kungu Krišnu, izglītotāks, skaistāks, spēcīgāks, slavenāks un vairāk atsacījies par Viņu. Tāpēc Krišnas Augstākā Personība ir Augstākais Brahmans. To apstiprina Ardžuna Bhagavad-gītā (10.12.). Param brahma param dhāma: "Tu esi Augstākais Brahmans, visa galamērķis, augstākā mājvieta." Tāpēc "Brahmans" norāda uz vislielāko, un vislielākais ir Dieva Augstākā Personība Krišna. Viņš ir Absolūtās Patiesības (para-tatvas) patvērumš, jo Šrī Krišna ir param brahma. Kunga varenībā un Viņa bagātības, slavas, spēka, skaistuma, zināšanu un atsacīšanās izpausmēs nav nekā materiāla. Katrs Vēdu pants un himna norāda, ka viss, kas saistīts ar Krišnu, ir garīgs un pārpasaulīgs. Visur, kur Vēdās minēts vārds "Brahmans", jāsaprot, ka tas norāda uz Krišnu, Dieva Augstāko Personību. Saprātīgs cilvēks tūlīt aizvieto vārdu "Brahmans" ar vārdu "Krišna".

Dieva Augstākā Personība stāv pāri materiālās dabas īpašībām, tomēr Viņam ir pilnīgas pārpasaulīgas īpašības. Uzskatīt Visaugstāko par bezpersonisku nozīmē noliegt Viņa garīgo enerģiju izpausmi. Ja cilvēks atzīst tikai garīgās enerģijas bezpersonisko izpausmi un neņem vērā Dieva Augstāko Personību, tad viņš nepieņem Absolūto Patiesību pilnībā. Atzīt Visaugstāko visā pilnībā nozīmē pieņemt garīgo daudzveidību, kas stāv pāri materiālās dabas īpašībām. Aizmirstot norādīt uz Dieva Augstāko Personību, impersonālisti gūst nepilnīgu priekšstatu.

Īstais veids, kā jāsaprot Dieva Augstākā Personība Krišna, ir garīgās kalpošanas ceļš, un to apstiprina visi Vēdu raksti. Garīgā kalpošana Dievam Kungam sākas ar klausīšanos par Viņu. Pastāv deviņi dažādi garīgās kalpošanas paņēmiēni, no kuriem klausīšanās ir galvenā. Klausīšanās, daudzināšana, atcerēšanās un godināšana – tas viss tiek izmantots, lai sasniegtu augstāko pilnību un izprastu Dieva Augstāko Personību. Paņēmienu, ar kuru var izprast Dieva Augstāko Personību, sauc par abhidhēju, garīgās kalpošanas praksi saistītajā dzīvē.

Praksē pārbaudīts, ka cilvēks, kurš pieņem Krišnas apziņu, vairs nevēlas novirzīties uz kādu citu apziņas veidu. Apzināties Krišnu nozīmē izkopt mīlestību pret Krišnu, Dieva Augstāko Personību, un tas ļauj cilvēkam pacelties piektajā dimensijā. Kad būtne patiešām uzsāk pārpasaulīgo kalpošanu, tā tieši bauda attiecības ar Krišnu. Kad nodibinās pārpasaulīgā saikne ar Krišnu, tad Kungs pamazām kļūst par bhaktas biedru, un bhakta mūžīgi bauda svētlaimes pilnu dzīvi. Tādēļ Vēdānta-sūtras nolūks ir atjaunot dzīvās būtnes zaudētās attiecības ar Visaugsto Kungu Krišnu un dot tai iespēju garīgi kalpot un galu galā sasniegt augstāko dzīves mērķi – mīlestību uz Dievu. Tāds ir īstenais Vēdānta-sūtras nolūks.

Kad Kungs Čaitanja bija izskaidrojis Vēdānta-sūtras pantus tiešā veidā, galvenais Prakāšanandas Sarasvatī mācekļis piecēlās un sāka slavināt Kungu Čaitanju par Dieva Augstāko Personību Nārājanu. Viņš ne tikai ļoti augstu novērtēja Kunga Čaitanjas sniegto Vēdānta-sūtras skaidrojumu, bet arī publiski paziņoja, ka tiešais Upanišadu un Vēdānta-sūtras skaidrojums "ir tik brīnišķīgs, ka mēs aizmirstamies un vairs nedomājam par savu piederību mājāvādī sektai". Tā viņš atzina, ka Šankarāčārjas Upanišadu un Vēdānta-sūtras iztulkojumi ir neīsti. Reizēm sektantiska naida dēļ mēs varam atzīt šādus izdomātus skaidrojumus, bet patiesībā tie mūs neapmierina. Lai atbrīvotos no materiālajām važām, ar sanjāsas kārtas pieņemšanu vien nepietiek, bet, ja patiešām izpratisim Kunga Čaitanjas skaidrojumus, tas mums palīdzēs. Piemēram, kad Kungs Čaitanja skaidro harēr nāma harēr nāma harēr nāmaiva kēvalam nozīmi, tad visi ir priecīgi, jo garīgā kalpošana tiešām ir vienīgais ceļš. Bez garīgās kalpošanas neviens nevar atbrīvoties no materiālajām važām. Cilvēks, it īpaši šajā laikmetā, var sasniegt augstāko atbrīvi, daudzinot Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē. Šrīmad Bhāgavatamā (10.14.4.) teikts, ka to, kurš pamet garīgās kalpošanas ceļu un pūlas iegūt zināšanas, piemeklē vienas vienīgas grūtības, kas jāuzņemas, lai izprastu atšķirību starp matēriju un garu. Nav jēgas censties no sēnalām izlobīt graudus. Tāpēc Šrīmad Bhāgavatamā (10.2.32.) teikts, ka cilvēks, kurš pamet pār pasaulīgo, mīlestības pilno kalpošanu Visaugstajam Kungam un šo virspusējo sasniegumu uzskata par atbrīvi, nekad neatbrīvosies. Ar lielu darbu un askēzi viņš var nonākt atbrīves līmenī, bet, ja nav Visaugstā Kunga lotospēdu patvēruma, cilvēks atkal krīt materiālajos sārņos.

Augstāko Brahmanu nevar uzskatīt par bezpersonisku, jo tādā gadījumā Brahmanam nepiemistu sešas varenības, kas raksturīgas Dieva Augstākajai Personībai. Visas Vēdas un Purānas apstiprina, ka Dieva Augstākā Personība ir garīgu enerģiju pilna, bet ne jēgas to noraida un izsmej Kunga darbību. Viņi kļūdās, domājot, ka Krišnas pār pasaulīgo ķermeni radījusi materiālā daba, un tas ir vislielākais apvainojums un smagākais grēks. Cilvēkam vienkārši jāpieņem tas, ko Prakāšanandam Sarasvatī un mājāvādī sanjāsī teica Kungs Čaitanja.

Par Augstākās Absolūtās Patiesības individuālo personību stāstīts Šrīmad Bhāgavatamā (3.9.3.–4.): "Ak, Visaugstais Kungs! Dievišķais veidols, ko es redzu, ir pār pasaulīgā prieka iemiesojums. Tas ir mūžīgs un materiālās dabas īpašību sārņu neskarts. Tavs veidols ir augstākā Absolūtās Patiesības izpausme, un tas ir starojuma pilns. Ak, visu būtņu dvēsele! Tu esi šīs kosmiskās izpausmes un visu materiālo pamatvielu radītājs. Es uzticu sevi Tev, Tavam pār pasaulīgajam veidolam, ak, Krišna! Viss, kas ir svētīgs Visumā, nāk no Tevis! Tu ierodies savā sākotnējā personiskajā veidolā, lai mēs Tevi godinātu, un mums ir iespēja Tevi redzēt vai nu ar meditāciju, vai arī ar tiešu godināšanu. Ne jēgas, materiālās dabas piesārņoti, ne uzskata Tavu pār pasaulīgo veidolu par īpaši svarīgu, tāpēc nonāk ellē."

To apstiprina arī Bhagavad-gīta:

*avajānanti mām mūḍhā
mānuṣīm tanum āśritam
paraṁ bhāvam ajānanto
mama bhūta-maheśvaram*

"Nelgas Mani izsmej, kad atnāku cilvēka izskatā. Viņi nezina Manu pār pasaulīgo dabu un to, ka esmu visa pastāvošā Kungs." (Bg. 9.11.)

Bhagavad-gīta apstiprina arī to, ka šādi nesaprātīgi un dēmoniski cilvēki nonāk uz elles planētām:

*tān ahaṁ dviṣataḥ krūrān
saṁsāreṣu narādhamān
kṣipāmy ajasram aśubhān
āsurīṣv eva yoniṣu*

"Skaugus un ļaundarus, zemākos starp cilvēkiem, Es iemetu materiālās esamības okeānā dažādos dēmoniskos dzīvības veidos." (Bg. 16.19.)

Mācība par blakusproduktiem parināma-vāda ir dota jau no paša Vēdānta-sūtras sākuma, bet Šankarāčārja ir centies to virspusēji noslēpt un vietā likt pārveidošanās mācību vivarta-vādu. Un vēl viņam pietiek nekaunības teikt, ka Vjāsa ir kļūdijies. Visi Vēdu raksti, ieskaitot Purānas, apstiprina, ka Visaugstais Kungs ir visas garīgās enerģijas un daudzveidības centrs. Lepnie un nelietpratīgie mājāvādī filozofi nespēj saprast garīgās enerģijas daudzveidību. Tāpēc viņi maldīgi uzskata, ka garīgā dažādība neatšķiras no materiālās daudzveidības. Šī nepareizā uzskata maldināti, mājāvādī izsmej Dieva Augstākās Personības rotaļas. Šādi nevēlas, nespējami saprast Visaugstā Kunga garīgo darbību, uzskata, ka Krišnu radījusi materiālā daba. Tas ir lielākais apvainojums, ko cilvēks var izdarīt. Tāpēc Kungs Čaitanja norāda, ka Krišna ir sač-čid-ānanda-vigraha – zināšanu un svētlaimes veidols – un ka Viņš vienmēr gremdējies pārpasaulīgās spēlēs, kurās izpaužas visa garīgā daudzveidība.

Prakāšanandas māceklis apkopoja Kunga Čaitanjas skaidrojumus un secināja: "Mēs esam gandrīz nogājuši no garīgās apzināšanās ceļa. Mēs tikai runājam muļķības. Mājāvādī filozofiem, kuri patiesi vēlas gūt svētību, garīgi jākalpo Krišnam, bet viņi tikai priecājas par bezjēdzīgiem argumentiem. Tagad mēs atzīstam, ka Šankarāčārjas tulkojums apslēpj Vēdu rakstu īsto jēgu. Pieņemams ir vienīgi Čaitanjas skaidrojums. Visi pārējie iztulkojumi ir bezjēdzīgi."

Tādā veidā aprakstījis savu stāvokli, galvenais Prakāšanandas māceklis sāka dziedāt Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē. To redzēdams, arī Prakāšananda Sarasvatī atzina Šankarāčārjas kļūdu un teica: "Šankarāčārja gribēja sludināt monisma mācību, tāpēc viņam neatlika nekas cits, kā skaidrot Vēdānta-sūtru citādā veidā. Ja kāds pieņem Dieva Augstāko Personību, tad monisma mācībai vairs nav vietas. Tāpēc Šankarāčārja ar laicīgām zināšanām ir centies noslēpt īsteno Vēdānta-sūtras jēgu. To ir darījis ne tikai Šankarāčārja, bet arī visi autori, kas mēģinājuši izklāstīt savu viedokli un uzskatījuši par nepieciešamu nepareizi skaidrot Vēdānta-sūtru."

Tādējādi Kungs Čaitanja atklāja tiešo Vēdānta-sūtras jēgu. Nevienam no Vēdu rakstiem nedrīkst izmantot netiešajiem prātojumiem. Bez Šankarāčārjas savus filozofiskos prātojumus dažādos veidos ir snieguši arī citi materiālistiskie filozofi: Kapila, Gautama, Aštāvakra un Patandžali. Filozofs Džaimini un viņa sekotāji, kuri vairāk vai mazāk nodarbojas ar loģiku, ir atmetuši īsteno Vēdu jēgu (garīgo kalpošanu) un centušies mācīt, ka Absolūtā Patiesība ir pakļauta materiālajai pasaulei. Pēc viņu domām, ja Dievs pastāv, tad Viņš ir priecīgs par cilvēku un dod visu, ko tas vēlas, ja vien cilvēks labi pilda materiālos pienākumus. Līdzīgi ateists Kapila mācīja, ka nav Dieva, kurš būtu radījis materiālo pasauli. Kapila pat centās pierādīt, ka pasaule radusies, savienojoties materiālajām pamatvielām. Arī Gautama un Kanāda ir uzsvēruši teoriju par pasaules rašanos no veiksmīga materiālo elementu savienojuma, un viņi mācīja, ka atomiskā enerģija ir radīšanas avots. Arī tādi impersonālisti un monisti kā Aštāvakra ir apgalvojuši, ka bezpersoniskais starojums (brahmadžoti) ir Visaugstākais. Un Patandžali, viena no lielākajām jogas autoritātēm, ir centies iedomāties Visaugstā Kunga veidolu.

Īsi sakot, ir jāsaprot, ka visi šie materiālistiskie filozofi centušies izvairīties no Dieva Augstākās Personības, izvairzot prātā sagudrotas filozofijas. Taču Vjāsadēva, diženais gudrais un Dieva avatārs, pilnīgi izstudējis visus šos filozofiskos prātojumus un, atbildot uz tiem, sastādījis Vēdānta-sūtru, kur parādītas attiecības starp dzīvo būtņi un Dieva Augstāko Personību un uzsvērts, cik nozīmīga ir garīgā kalpošana, kas galu galā ļauj sasniegt mīlestību uz Dievu. Pats *anmādy asya yataḥ*, kurš lasāms Vēdānta-sūtras sākumā, ir izskaidrots Vjāsadēvas Šrīmad Bhāgavatamā. Šrīmad Bhāgavatamā Vjāsadēva no paša sākuma norāda, ka visa pirmavots ir ar saprātu apveltīta pārpasaulīga personība.

Impersonālisti skaidro, ka Visaugstā Kunga bezpersoniskais starojums (brahmadžoti) ir augstāks par

materiālās dabas īpašībām, bet tajā pat laikā viņi māca, ka Dieva Augstākā Personība ir materiālās dabas īpašību aptraipīta. Vēdānta-sūtra apgalvo, ka Dieva Augstākā Personība ne tikai stāv pāri materiālās dabas īpašībām, bet, ka Viņai ir neskaitāmas pārpasaulīgas īpašības un enerģijas. Visi dažādie filozofi prātnieki noliedz Visaugstā Kunga Višnu esamību un ar lielu aizrautību sludina savas teorijas, lai gūtu ļaužu atzinību. Diemžēl šiem ateistiskajiem filozofiem izdodas piesaistīt ļaudis, kuri tādēļ nespēj saprast īsteno Absolūtās Patiesības dabu. Daudz labāk ir sekot diženām dvēselēm (mahādžanām). Saskaņā ar Šrīmad Bhāgavatamu ir divpadsmit mahādžanas jeb diženas dvēseles: (1) Brahma, (2) Kungs Šiva, (3) Nārada, (4) Vaivasvata Manu, (5) Kapila (nevis ateists, bet sākotnējais Kapila), (6) Kumāri, (7) Prahlāda, (8) Bhīšma, (9) Džanaka, (10) Bali, (11) Šukadēva Gosvāmī un (12) Jamarādža. Kā teikts Mahābhāratā, nav jēgas strīdēties par Absolūto Patiesību, jo ir tik daudz dažādu Vēdu rakstu un filozofisku izpratņu, ka nav divu filozofu, kuri domātu vienādi. Ikviens cenšas izvirzīt savu viedokli un noliegt citu domas, tāpēc ļoti grūti saprast to, ka nepieciešami reliģijas principi. Daudz labāk sekot diženajām dvēselēm mahādžanām, jo tad cilvēks var sasniegt vēlamos panākumus. Kunga Čaitanjas mācība ir līdzīga nektāram, tā satur visu, kas vajadzīgs. Vislabāk ir pieņemt šo ceļu un iet pa to.

Divdesmit otrā nodaļa. Šrīmad Bhāgavatama

Pēc mājāvādī sanjāsī pievēršanas Čaitanjas Mahāprabhu mācībai uz Benaresu tikties ar Kungu sāka nākt daudzi zinātnieki un zinātkārie. Tā kā visi nevarēja apmeklēt Čaitanju Mahāprabhu mājās, cilvēki stāvēja rindā, lai redzētu, kā Viņš iet uz Višvanāthas un Bindumādhavas templi. Kādu dienu, kad Kungs kopā ar saviem biedriem Čandrašēkharu Āčārju, Paramānandu, Tapanamišru, Sanātanu Gosvāmī un citiem gāja uz templi, Viņš dziedāja:

*haraye namaḥ kṛṣṇa yādavāya namaḥ
gopāla govinda rāma śrī-madhusūdana*

Kad Kungs tā dziedāja, daudzinaja svētos vārdus un dejoja, Viņam apkārt sapulcējās tūkstošiem ļaužu, un, dzirdot Kunga balsi, tie skaļi atsaucās. Skaņa bija tik varena, ka Prakāšananda Sarasvatī, kurš bija netālu, kopā ar mācekļiem tūlīt pievienojās ļaudīm. Ieraudzījis, cik brīnišķīgs ir Kunga Čaitanjas ķermenis un kā Kungs dejo kopā ar saviem biedriem, arī Prakāšananda Sarasvatī sāka dziedāt kopā ar citiem: "Hari! Hari!" Visi Benaresas iedzīvotāji lielā pārsteigumā raudzījās, cik ekstātiski dejo Kungs Čaitanja. Kungs visu laiku bija ekstāzē un dejoja, taču, ieraudzījis sanjāsī, Viņš savaldīja ekstāzi un apstājās. Kad Kungs pārtrauca svēto vārdu daudzinašanu un deju, Prakāšananda Sarasvatī nometās pie Viņa pēdām. Cenzdamies viņu atturēt, Kungs Čaitanja teica: "Tu esi visas pasaules garīgais skolotājs džagad-guru, un Es nevaru līdzināties pat taviem mācekļiem. Tev neklājas godināt tik zemu cilvēku kā Mani. Tu esi gluži kā Visaugstais Brahmans, un, ja Es ļaušu tev nomesties pie savām pēdām, tad izdarīšu lielu apvainojumu. Lai gan tu esi pāri pretstatiem, piemēra labad tev tā neklājas darīt."

"Es daudzkārt esmu runājis par Tevi sliktu," atbildēja Prakāšananda Sarasvatī. "Tagad, lai atbrīvotos no apvainojuma sekām, es nometos pie Tavām pēdām." Tad viņš nocitēja Vēdu rakstu pantu, kurā teikts, ka pat atbrīvota dvēsele, kas apvaino Visaugsto Kungu, atkal kļūst par materiālo sārņu upuri. Vēl Prakāšananda Sarasvatī nocitēja pantu no Šrīmad Bhāgavatamas (10.34.9.), kurā stāstīts, kā Nandam Mahārādžam uzbruka čūska, kura agrāk bija Vidjādharārčita. Kad čūskai pieskārs Krišnas lotospēdas, tā atguva agrāko ķermeni un atbrīvojās no grēcīgo darbu sekām. Dzirdēdams, ka Viņu salīdzina ar Krišnu, Kungs Čaitanja tūlīt iebilda. Čaitanja gribēja brīdināt ļaudis, ka Visaugsto Kungu nedrīkst pielīdzināt dzīvajai būtnei, un, būdams pats Visaugstais Kungs, Viņš tomēr iebilda pret šo salīdzinājumu, lai mācītu mūs. Čaitanja teica, ka cilvēku salīdzināt ar Visaugsto Kungu Krišnu ir vislielākais apvainojums. Kungs Čaitanja vienmēr uzsvēra, ka Višnu, Dieva Augstākā Personība, ir dižens, un dzīvās būtnes, lai cik lielas tās arī būtu, ir bezgalīgi sīkas. Šajā sakarībā Viņš nocitēja Padma

Purānas pantu, kas minēts vaišnavu tantrā (Hari-bhakti-vilāsa 1.73.): "Cilvēks, kurš salīdzina Visaugsto Kungu pat ar vislielākajiem padieviem, kā Brahmu un Šivu, uzskatāms par pilnīgu ateistu."

"Es saprotu, ka Tu esi Dieva Augstākā Personība Krišna," turpināja Prakāšānanda Sarasvatī, "un, pat ja Tu sevi sauc par bhaktu, Tu vienalga esi pielūgsmes cienīgs, jo izglītībā un apziņā Tu esi augstāks par mums visiem. Tāpēc, zaimojot Tevi, esam izdarījuši vislielāko apvainojumu. Lūdzu, piedod mums."

Tas, kā bhakta kļūst par lielāko no visiem pārpasaulniekiem, aprakstīts Šrīmad Bhāgavatamā (6.14.5.):

*muktānām api siddhānām
nārāyaṇa-parāyaṇaḥ
su-durlabhaḥ prasāntātmā
koṭīṣv api mahā-mune*

"Ir daudz dvēseļu, kas sasniegušas atbrīvi un pilnību, bet no tām vislabākā ir Dieva Augstākās Personības bhakta. Visaugstā Kunga bhaktas vienmēr ir klusi un mierīgi, un tāda pilnība ir ļoti reta pat starp daudziem miljoniem cilvēku." Prakāšānanda nocitēja vēl vienu pantu (Bhāg. 10.4.46), kurā teikts, ka, apvainojot bhaktu, cilvēks saīsina mūžu, zaudē pārticību, slavu, reliģiju un augstāko autoritāšu svētību. Prakāšānanda nocitēja arī Šrīmad Bhāgavatamas pantu (7.5.32.), kurā teikts, ka saistītā dvēsele, pieskaroties Dieva Augstākās Personības lotospēdām, atbrīvojas no visām važām. Tomēr cilvēks nevar skart Visaugstā Kunga lotospēdas, kamēr viņš nav saņēmis svētību, ko sniedz tīra Dieva Kunga bhaktas lotospēdu putekļi. Citiem vārdiem sakot, cilvēks nevar kļūt par tīru Dieva Augstākās Personības bhaktu, kamēr viņu nav svētījis kāds cits tīrs Dieva Kunga bhakta.

"Tagad es pieņemu Tavu lotospēdu patvērumu," teica Prakāšānanda Sarasvatī, "jo vēlos pacelties līdz Visaugstā Kunga bhaktas stāvoklim."

Pēc šīs sarunas Prakāšānanda Sarasvatī un Kungs Čaitanja kopā apsēdās. "Visu, ko Tu teici par pretrunām mājāvādī filozofijā, zinām arī mēs," teica Prakāšānanda. "Patiesībā mēs zinām, ka visi mājāvādī filozofu sarakstītie Vēdu rakstu komentāri, it īpaši Šankarāčārjas iztulkojumi, ir kļūdaini. Šankarāčārjas Vēdānta-sūtras skaidrojumi ir pilnīgi izdomājumi. Tu netulkoji Vēdānta-sūtras un Upanišadu pantus pēc sava prāta, bet pasniedzi tos, kādi tie ir. Tāpēc mums bija liels prieks dzirdēt Tavus komentārus. Tā izskaidrot Vēdānta-sūtru un Upanišadas spēj vienīgi Dieva Augstākā Personība. Tā kā Tev ir visas Visaugstā Kunga spējas, tad, lūdzu, skaidro Vēdānta-sūtru tālāk, lai es gūtu svētību."

Kungs Čaitanja atkal iebilda pret to, ka Viņu sauc par Visaugsto Kungu, un teica: "Mans dārgais kungs, Es esmu parasta dzīvā būtne un nevaru zināt īsteno Vēdānta-sūtras jēgu, bet Vjāsadēva, kas ir Nārājanas avatārs, saprot tās īsteno nozīmi. Neviena parasta dzīvā būtne ar laicīgo izpratni nespēj izskaidrot Vēdānta-sūtru. Lai negodīgi cilvēki nerakstītu Vēdānta-sūtras iztulkojumus, pats autors Vjāsadēva komentēja Vēdānta-sūtru, sastādot Šrīmad Bhāgavatamu." Citiem vārdiem sakot, vislabāko grāmatas skaidrojumu ir uzrakstījis pats autors. Neviens nespēj izprast autora prātu, kamēr pats autors neatklāj darba nolūku. Tāpēc Vēdānta-sūtra jāizprot caur Šrīmad Bhāgavatamu, Vēdānta-sūtras autora uzrakstīto komentāru.

Pranava jeb omkāra ir visu Vēdu dievišķā būtība. Omkāra tālāk ir izskaidrota gājatrī mantrā, kā tas ir pastāstīts Šrīmad Bhāgavatamā. Šajā sakarībā ir uzrakstīti četri panti, un pats Kungs Krišna mācīja to jēgu Brahmam. Brahma savukārt izskaidroja tos Nāradam, un Nārada – Vjāsadēvam. Tādā veidā Šrīmad Bhāgavatamas pantu jēga tiek saņemta pa mācekļu pēctecību. Nav pareizi, ja ikviens sāk rakstīt muļķīgus Vēdānta-sūtras komentārus un maldināt lasītājus. Katram, kurš vēlas saprast Vēdānta-sūtru, rūpīgi jālasa Šrīmad Bhāgavatama. Sekojot Nāradas Muni norādījumiem, Vjāsadēva sastādīja Šrīmad Bhāgavatamu, lai izskaidrotu Vēdānta-sūtru. Rakstot Šrīmad Bhāgavatamu, Vjāsadēva tur apkopoja visu Upanišadu būtību, kas izskaidrota arī Vēdānta-sūtrā. Tādējādi Šrīmad Bhāgavatama ir visu Vēdu zināšanu būtība. Tas, kas teikts Upanišadās un atkārtots Vēdānta-sūtrā, ir

Ļoti labi izskaidrots Šrīmad Bhāgavatamā.

Īšopanišadā ir vārdi, kas ļoti līdzīgi vienam no Šrīmad Bhāgavatamas pantiem (8.1.10.), kurā teikts, ka viss, ko cilvēks redz kosmiskajā izpausmē, ir tikai Visaugstā Kunga enerģija un neatšķiras no Viņa. Tāpēc Visaugstais Kungs ir visu dzīvo būtņu radītājs, draugs un uzturētājs. Mums jādzīvo ar Dieva žēlastību un jāpieņem tikai tas, kas paredzēts mums. Tādā veidā, neaizskarot svešu īpašumu, cilvēks var baudīt dzīvi.

Citiem vārdiem sakot, Upaniśadām, Vēdānta-sūtrai un Šrīmad Bhāgavatamai ir viens nolūks. Ja cilvēks rūpīgi apgūst Šrīmad Bhāgavatamu, viņš redz, ka tur ļoti labi izskaidrotas visas Upaniśadas un Vēdānta-sūtra. Šrīmad Bhāgavatama māca, kā atjaunot mūsu mūžīgās attiecības ar Visaugsto Kungu, kā darboties šajās attiecībās un kā beigu beigās gūt no tā augstāko labumu.

Četri panti, kas sākas ar aham ēva, ir visas Bhāgavatamas kodols. Tie ir šādi: "Visas dzīvo būtņu attiecības ir vērstas uz Mani, un zināšanas par Mani ir visaugstākās. Paņēmienu, ar kuru dzīvā būtne var Mani sasniegt, sauc par abhidhēju. Ar to cilvēks var gūt augstāko dzīves pilnību – mīlestību uz Dievu. Ja kāds sasniedz mīlestību uz Dievu, viņa mūžs kļūst pilnīgs." Šie četri panti izskaidroti Šrīmad Bhāgavatamā, un Kungs Čaitanja īsumā aprakstīja to būtību. Viņš teica, ka neviens nespēj saprast Visaugstā Kunga dabisko stāvokli: apstākļus, kuros Viņš atrodas, pārpasaulīgās īpašības, dievišķo darbību un sešas varenības. Tās nevar aptvert ar prātošanu vai akadēmisku izglītību, tās var izprast tikai ar Kunga žēlastību. Kā teikts Bhagavad-gītā, ja cilvēkam paveicas un viņš saņem Dieva Kunga svētību, tad ar Viņa žēlastību var saprast visus šos skaidrojumus.

Dievs Kungs pastāvēja pirms materiālās radīšanas, tāpēc materiālās sastāvdaļas, daba un dzīvās būtnes ir izplūdušas no Viņa, un pēc iznīcināšanas tas viss nonāk Dievā. Kad pasaule tiek izpausta, Dievs Kungs to uztur; patiešām visas izpausmes, ko mēs redzam, ir tikai Viņa ārējās enerģijas pārveidojumi. Kad Visaugstais Kungs ievēl savu ārējo enerģiju, tad viss ieiet Viņā. Pirmajā no četriem pantiem vārds "aham" minēts trīs reizes, lai uzsvērtu, ka Dieva Augstākā Personība ir pilnīga visās savās varenībās. Vārds "aham" teikts trīs reizes, lai nosodītu to, kurš nesaprot vai netic Visaugstā Kunga pārpasaulīgajai dabai un veidolam.

Dievam Kungam ir iekšējā un ārējā enerģija, robeženerģija un relatīvās enerģijas – kosmiskās pasaules izpausme un dzīvās būtnes. Ārējo enerģiju izpauž materiālās dabas īpašību veidi (gunas). Tas, kurš spēj saprast dzīvās būtnes dabu garīgajā valstībā, var patiešām aptvert *vedyam* jeb pilnīgās zināšanas. Visaugsto Kungu nevar izprast, redzot tikai materiālo enerģiju un saistīto dvēseli. Bet, ja cilvēkam ir pilnīgas zināšanas, viņš ir brīvs no ārējās enerģijas ietekmes. Mēness atstaro Saules gaismu, un bez Saules tas nevarētu neko apgaismot. Gluži tāpat šī materiālā kosmiskā izpausme ir tikai garīgās valstības atspulgs. Kad cilvēks patiešām atbrīvojas no ārējās enerģijas valdzinājuma, viņš var saprast Visaugstā Kunga īsteno dabu. Garīgā kalpošana Dievam Kungam ir vienīgais līdzeklis, ar ko Viņu var sasniegt, un šo kalpošanu var uzsākt ikviens jebkurā valstī un jebkādos apstākļos. Garīgā kalpošana stāv pāri četriem reliģijas principiem un izpratnei, ko dod atbrīve. Pat garīgās kalpošanas sākums ir augstāks par visaugstāko izpratni, ko sniedz atbrīve, un sapratnei, ko dod parasta reliģija.

Tāpēc cilvēkam neatkarīgi no kastas, pārliecības, ādas krāsas, valsts un citiem apstākļiem jāvērsas pie īstena garīgā skolotāja un jāklausa no viņa viss par garīgo kalpošanu. Īstenā dzīves jēga ir atjaunot snaudošo mīlestību uz Dievu. Patiešām tā ir mūsu galējā nepieciešamība. Kā šo mīlestību uz Dievu sasniegt, izskaidrots Šrīmad Bhāgavatamā. Tur dotas teorētiskas, kā arī konkrētas jeb aptvertas zināšanas, tomēr pilnīgas un apjēgtas zināšanas var iegūt, izprotot garīgā skolotāja doto mācību.

Divdesmit trešā nodaļa. Kāpēc jāapgūst Vēdānta-sūtra?

Zināšanas ir informācija, kas ņemta no svētajiem rakstiem, un zinātne ir praktiska šo zināšanu apjēga. Zināšanas ir zinātniskas, ja cilvēks tās saņem no svētajiem rakstiem ar īstena garīgā skolotāja palīdzību. Bet, ja tās skaidro spekulatīvi, tad tas ir tikai prāta sagudrojums. Zinātniski izprotot svēto rakstu informāciju ar īstena garīgā skolotāja palīdzību, cilvēks ar paša izpratni uzzina Dieva Augstākās Personības īsteno stāvokli. Dieva Augstākās Personības pārpasaulīgais veidols atšķiras no materiālajām izpausmēm un stāv pāri matērijas darbības sekām. Ja cilvēks nav zinātniski izpratis Dieva Personības garīgo veidolu, viņš kļūst par impersonālistu. Saules stari paši par sevi ir starojums, taču šis starojums atšķiras no saules. Tomēr sauli un saules starus nevar šķirt, jo bez saules nevar būt staru un bez saules stariem nav jēgas vārdam "saule".

Kamēr cilvēks nav atbrīvojies no materiālās enerģijas iespaida, viņš nespēj izprast Visaugsto Kungu un Viņa dažādās enerģijas. Nevienam, kuru valdina materiālās enerģijas burvība, neizprot Visaugstā Kunga garīgo veidolu. Kamēr mums nav Dieva Augstākās Personības pārpasaulīgā veidola izpratnes, tikmēr nevar būt ne runas par mīlestību uz Dievu. Kamēr cilvēks nav apzinājies Visaugstā Kunga pārpasaulīgo veidolu, viņš nespēj sasniegt mīlestību uz Dievu, un bez šīs mīlestības dzīvē nevar sasniegt pilnību. Kā pieci rupjie dabas elementi – zeme, ūdens, uguns, gaiss un ēters – atrodas šīs pasaules dzīvo būtņu iekšpusē un ārpusē, tā arī Visaugstais Kungs ir šajā esamībā un ārpus tās, un Viņa bhaktas to apzinās.

Tīri bhaktas zina, ka viņi domāti, lai kalpotu Dieva Augstākajai Personībai, un ka visu pastāvošo var izmantot kalpošanā Visaugstākajam. Visaugstākais ir svētījis bhaktu sirdi, tāpēc bhakta var redzēt Visaugsto Kungu it visur. Tik tiešām, viņš neredz neko citu. Šrīmad Bhāgavatamā (11.2.55.) aprakstītas bhaktas un Visaugstā Kunga attiecības:

*viṣṛjati hṛdayaṁ na yasya sāksṣād
dharir avaśābhihito 'py aghaugha-nāśaḥ
praṇaya-raśanayā dhṛtāṅghri-padmaḥ
sa bhavati bhāgavata-pradhāna uktaḥ*

"Ja cilvēka sirdi pie Visaugstā Kunga lotospēdām pastāvīgi saista mīlestības aukla, tad Kungs viņu neatstāj. Un, pat ja bhakta ne vienmēr atceras Visaugsto Kungu, viņš uzskatāms par augstākā līmeņa bhaktu." Šrīmad Bhāgavatamā, Daśa-skandhā (10.30.4.), dots piemērs. Kad gopī sapulcējās, lai dejotu ar Krišnu rāsas deju, Kungs viņas atstāja. Gopī sāka daudzinaīt Krišnas svēto vārdu un, neprāta pārņemtas, jautāja puķēm un meža vītenaugiem, kur ir Krišna. Krišna ir kā debesis; Viņš atrodas visur.

Apgūstot Šrīmad Bhāgavatamu, mēs varam uzzināt, kādas ir mūsu mūžīgās attiecības ar Visaugsto Kungu, saprast ceļu, pa kuru varam sasniegt Kungu, un gūt augstāko apzināšanos, kas ir mīlestība uz Dievu. Kungs Čaitanja skaidroja Prakāśānandam Sarasvatī, kā cilvēks ar garīgo kalpošanu var sasniegt Dieva Augstāko Personību, un nocitēja Šrīmad Bhāgavatamas pantu (11.14.21.), kurā Kungs norāda, ka Viņu var apzināties tikai ar garīgo kalpošanu, kas veikta ar ticību un mīlestību. Patiešām vienīgi garīgā kalpošana šķīsta bhaktas sirdi un paceļ viņu līdz augstākajai apjēgai, kas dod ticību, un bhakta kalpo Visaugstajam Kungam. Pat ja cilvēks ir dzimis zemas kārtas ģimenē, piemēram, čāndālu (suņu ēdāju) ģimenē, viņš var apzināties Dieva mīlestības augstāko pakāpi un iegūt visas pārpasaulīgās pazīmes. Šīs dievišķās īpašības aprakstītas Šrīmad Bhāgavatamā (11.3.31.):

*smarantaḥ smārayantaś ca
mitho 'ghaugha-haraṁ harim
bhaktyā saṁjātayā bhaktyā
bibhraty utpulakām tanum*

"Kad bhaktas runā par jautājumiem, kas saistīti ar Visaugsto Kungu, kurš šķīsta Sava bhaktas sirdi no visu grēku sekām, tad viņus pārņem ekstāze, un, pateicoties garīgajai kalpošanai, izpaužas dažādas Dieva mīlestības pazīmes." Tālāk Bhāgavatamā teikts: "Bhaktas spontāni iemīl Dievu Kungu, tāpēc,

daudzinot Viņa svētos vārdus, tie reizēm raud, reizēm smejas, dejo, dzied utt., nedomājot, kā uz to raugās citi." (11.2.40.)

Mums jāsaprot, ka Šrīmad Bhāgavatama ir īstenais Brahma-sūtras skaidrojums, un to ir sastādījis pats Vjāsadēva. Garuda Purānā teikts:

*artha 'yaṁ brahma-sūtrāṇāṁ
bhāratārtha-vinirṇayaḥ
gāyatrī-bhāṣya-rūpo 'sau
vedārtha-paribṛṁhitaḥ*

*grantha 'ṣṭādaśa-sāhasraḥ
śrīmad-bhāgavatābhidhaḥ*

Šrīmad Bhāgavatama ir autoritatīvs Brahma-sūtras izskaidrojums, kā arī tālāks Mahābhāratas skaidrojums. Šrīmad Bhāgavatama ir gājatrī mantras izvērsums un visu Vēdu zināšanu būtība. Šrīmad Bhāgavatama, kas satur astoņpadsmit tūkstošus pantu, pazīstama kā visu Vēdu rakstu izskaidrojums." Jau Šrīmad Bhāgavatamas pirmajā dziedājumā Naimiṣāranjas gudrie jautāja Sūtam Gosvāmī, kā var uzzināt visu Vēdu rakstu būtību. Atbildot uz šo jautājumu, Sūta Gosvāmī teica, ka visu Vēdu, vēsturisko aprakstu un citu Vēdu rakstu būtība ir Šrīmad Bhāgavatama. Citā šī darba vietā (12.13.15.) skaidri norādīts, ka Šrīmad Bhāgavatama ir visas Vēdāntas zināšanu būtība, un cilvēks, kurš bauda Šrīmad Bhāgavatamas zināšanas, zaudē patiku pret jebkādam citām grāmatās. Pašā Šrīmad Bhāgavatamas sākumā aprakstīta arī gājatrī mantras jēga un nolūks: "Es pazemīgi noliecos Augstākās Patiesības priekšā." Šis ir pirmais ievada pants, kas runā par Augstāko Patiesību, kas aprakstīta Šrīmad Bhāgavatamā kā kosmiskās izpausmes radīšanas, uzturēšanas un iznīcināšanas avots. Cieņas apliecinājums Dieva Augstākajai Personībai Vāsudēvam (*om namo bhagavate vāsudevāya*) tieši norāda uz Kungu Šrī Krišnu, kurš ir Vasudēvas un Dēvakī dievišķais dēls. Tas skaidrāk izklāstīts tālākajos Šrīmad Bhāgavatamas pantos. Vjāsadēva norāda, ka Šrī Krišna ir sākotnējā Dieva Personība un ka visi citi ir vai nu Viņa tiešās, vai netiešās pilnīgās daļas, vai arī šo daļu daļas. Šrīla Džīva Gosvāmī šo jautājumu vēlāk ir sīkāk attīstījis Krišna-sandarbhā, un Brahma, sākotnējā dzīvā būtne, izskaidro Šrī Krišnas personības būtību traktātā Brahma-samhita. Arī Sāma Vēda apliecina, ka Kungs Šrī Krišna ir Dēvakī dievišķais dēls.

Šrīmad Bhāgavatamas autors lūgšanā vispirms norāda, ka Kungs Šrī Krišna ir sākotnējais Kungs, un, ja vispār Dieva Absolūto Personību sauc kādā vārdā, tad Viņš jāsauc par Krišnu – visupievilcīgo. Bhagavad-gītā Kungs daudzās vietās apliecina, ka Viņš ir sākotnējā Dieva Personība, un to apstiprina arī Ardžuna, kurš citē diženos gudros, kā Nāradu, Vjāsu un daudzus citus. Arī Padma Purānā teikts, ka no neskaitāmajiem Dieva Kunga vārdiem "Krišna" ir galvenais. Lai gan vārds "Vāsudēva" norāda uz Dieva Personības pilnīgo daļu un visi dažādie Dieva Kunga veidoli neatšķiras no Vāsudēvas, šai gadījumā vārds "Vāsudēva" noteikti attiecas uz Vasudēvas un Dēvakī dievišķo dēlu. Uz Šrī Krišnu vienmēr meditē paramahamsas, vispilnīgākie cilvēki atsacīšanās dzīves kārtā. Vāsudēva jeb Kungs Šrī Krišna ir visu cēloņu cēlonis, un viss pastāvošais ir nācis no Viņa. Šrīmad Bhāgavatamas tālākajās nodaļās tas izskaidrots sīkāk.

Čaitanja Mahāprabhu sauc Šrīmad Bhāgavatamu par neaptraipīto purānu, jo tā satur pārpasaulīgus stāstus par Dieva Augstākās Personības Šrī Krišnas rotaļām. Ļoti slavēta ir arī Šrīmad Bhāgavatamas rašanās vēsture. Vjāsadēva sastādīja Bhāgavatamu pārpasaulīgo zināšanu briedumā, sekojot sava garīgā skolotāja Šrī Nāradas Muni norādījumiem. Vjāsadēva apkopēja visus Vēdu rakstus: četras Vēdas, Vēdānta-sūtru jeb Brahma-sūtras, Purānas un Mahābhāratu. Tomēr viņš nebija apmierināts, kamēr neuzrakstīja Šrīmad Bhāgavatamu. Garīgais skolotājs Šrī Nārada redzēja viņa neapmierinātību un tāpēc ieteica rakstīt par Kungu Šrī Krišnas pārpasaulīgo darbību. Šrī Krišnas pārpasaulīgā darbība

sīki izklāstīta Šrīmad Bhāgavatamas desmitajā dziedājumā, un šo dziedājumu uzskata par visa darba būtību. Desmito dziedājumu nevajadzētu lasīt tūlīt, vispirms būtu pakāpeniski jāizkopj zināšanas par to, kas dots iepriekšējos dziedājumos.

Filozofisks prāts parasti vēlas uzzināt, kas ir visa radītā cēlonis. Kad filozofiski noskaņots cilvēks naktī redz debesis, viņam pilnīgi dabīgi rodas jautājums, kas ir zvaigznes, kur tās atrodas, kas uz tām dzīvo utt. Visi šie jautājumi ir ļoti dabiski, jo cilvēkiem ir augstāk attīstīta apziņa nekā dzīvniekiem. Lai atbildētu uz šādu jautājumu, Šrīmad Bhāgavatamas autors norāda, ka visa radītā pirmsākums ir Dievs Kungs. Viņš ir ne tikai radītājs, bet arī uzturētājs un iznīcinātājs. Dievs Kungs ar Savu gribu uz noteiktu laiku rada izpausto kosmisko pasauli, kādu laiku to uztur un galu galā iznīcina, kad Pats to vēlas. Tādējādi Viņš ir augstākā griba, kas stāv aiz visām darbībām.

Protams, ir arī dažādu veidu ateisti, kuri netic radītāja esamībai, bet tas viss ir zināšanu trūkuma dēļ. Mūsdienu zinātnieki rada raķetes un tā vai citādi palaiž tās kosmiskajā telpā, kur raķetes kādu laiku lido, bet zinātnieki no attālumā tās vada. Visi Visumi un neskaitāmās planētas ir līdzīgi šādām raķetēm, un visas tās vada Dieva Personība.

Vēdu rakstos teikts, ka Absolūtā Patiesība, Dieva Personība, no visām dzīvajām personībām ir visaugstākā. Visas dzīvās būtnes – no pirmās radītās būtnes Brahmas līdz pat mazākajai skudriņai – ir individuālas. Un pat augstāk par Brahmu ir daudz citu dzīvo būtņu ar savām spējām. Arī Pati Dieva Personība ir dzīva būtne, kas ir tikpat individuāla kā citas, tomēr Visaugstais Kungs ir augstākā būtne. Viņam ir visvarenākais prāts, kā arī dažādas nepārspējamās un neaptveramas enerģijas. Ja cilvēka prāts var radīt raķetes un kosmiskos kuģus, tad nav grūti saprast, ka augstāks prāts var radīt augstākas lietas. Jebkurš saprātīgs cilvēks piekritīs šim argumentam, bet tas, kurš ir ietiepīgs un stūrgalvīgs, ne.

Šrīla Vjāsadēva jau pašā sākumā atzīst augstāko prātu par paramēšvaru, augstāko vadītāju. Kā teikts Bhagavad-gītā un visos citos Šrīlas Vjāsadēvas sarakstītajos darbos, šis paramēšvara ir Pats Šrī Krišna. Uz to tieši norāda Šrīmad Bhāgavatama. Arī Bhagavad-gītā Pats Kungs apstiprina, ka nav para tatvas (summum bonum), kas būtu augstāka par Viņu. Tāpēc Bhāgavatamas autors tūlīt godina para tatvu, Šrī Krišnu, kura pārpasaulīgā darbība aprakstīta desmitajā dziedājumā.

Ir cilvēki, kuri bez sirdsapziņas pārmetumiem uzreiz sāk lasīt desmito dziedājumu, it īpaši tās piecas nodaļas, kas apraksta Dieva Kunga rāsas deju. Šī Šrīmad Bhāgavatamas daļa ir visnoslēpumainākā visā diženajā darbā. Ja cilvēks nav pilnīgi apguvis pārpasaulīgas zināšanas par Dievu Kungu, viņš noteikti pārprot godināmās un pārpasaulīgās Kunga rotaļas rāsas dejā un Krišnas mīlestību pret gopī. Šis jautājums ir pilnīgi garīgs un zinātnisks, un tikai atbrīvotas personības, kuras pakāpeniski pacēlušās līdz paramahamsas līmenim, var pārpasaulīgi baudīt cildeno rāsas deju.

Tāpēc Šrīla Vjāsadēva dod lasītājam iespēju pakāpeniski attīstīt garīgo apzināšanos, pirms tas tiešām sāk baudīt Dieva Kunga rotaļu būtību. Tādēļ Vjāsadēva ar nolūku izmanto gājatrī mantru: dhīmahī. Šī gājatrī mantra īpaši domāta garīgi attīstītiem cilvēkiem. Kad cilvēks gūst panākumus gājatrī mantras daudzinašanā, viņš var saprast Dieva Kunga pārpasaulīgo stāvokli. Tomēr, lai veiksmīgi skaitītu gājatrī mantru, cilvēkam jāiegūst brahmaniskās īpašības un stingri jānostājas skaidrībā. Pēc tam viņš var pārpasaulīgi apzināties Dievu Kungu, Viņa vārdu, slavu, īpašības utt. Šrīmad Bhāgavatama ir stāstījums, kurā runāts par Dieva Kunga svarūpu (veidolu), kas izpaužas ar Viņa iekšējo spēku. Šis spēks atšķiras no ārējās enerģijas, kas izpauž kosmisko pasauli un ko mēs redzam. Jau Šrīmad Bhāgavatamas pirmās nodaļas pirmajā pantā Vjāsadēva skaidri parāda atšķirību starp iekšējo un ārējo enerģiju. Šajā pantā viņš saka, ka iekšējā spēja ir īstenā realitāte, turpretī ārējā enerģija, kas izpausta materiālās esamības veidā, ir pārejoša un maldīga, tā nav reālāka par mirāžu tuksnesī. Var likties, ka mirāžā ir ūdens, taču patiesais ūdens ir kaut kur citur. Gluži tāpat izpaustā kosmiskā pasaule liekas

reāla, taču tā tikai atspoguļo īsteno realitāti, kas pastāv garīgajā valstībā. Garīgajā valstībā nav mirāžas. Tur ir Absolūtā Patiesība, kuras nav materiālajā pasaulē. Šeit viss ir relatīva patiesība, un liekas, ka viena patiesība atkarīga no citas. Kosmiskā pasaule ir radusies triju materiālās dabas īpašību mijiedarbībā. Laicīgās izpausmes ir radītas tādā veidā, lai saistītās dvēseles apjukušajam prātam pasniegtu realitātes ilūziju. Tāpēc mums liekas, ka ir tik daudz dzīvo būtņu veidu, kā arī augstāko padievu, piemēram, Brahma, Indra, Čandra utt. Patiesībā izpaustajā pasaulē nav īstenības, bet tā izskatās patiesa tāpēc, ka īstenā realitāte pastāv garīgajā valstībā, kur mūžīgi mājo Dieva Personība un viss, kas pār pasaulīgi saistīts ar Viņu.

Sarežģītas būves galvenais inženieris pats nenodarbojas ar celtniecību, bet viņš ir vienīgais, kas zina būvi visās tās detaļās, jo viss notiek tikai saskaņā ar inženiera norādījumiem. Citiem vārdiem sakot, viņš pilnībā pārzina būvi gan tieši, gan netieši. Līdzīgi Dieva Personība, kura ir šīs kosmiskās pasaules augstākais inženieris, ļoti labi zina, kas notiek ikvienā kosmosa vietā, kaut arī liekas, ka darbojas kāds cits. Patiesībā materiālajā pasaulē neviens nav neatkarīgs, un Visaugstā Kunga roka ir klāt visur. Visas materiālās pamatvielas, kā arī garīgās dzirkstis ir radušās tikai no Viņa, un viss, kas radies materiālajā pasaulē, ir šo divu enerģiju – materiālās un garīgās enerģijas – mijiedarbības sekas. Šīs enerģijas pieder Absolūtajai Patiesībai, Dieva Personībai Šrī Krišnam.

Ķīmiķis laboratorijā var radīt ūdeni, sajaucot ūdeņradi ar skābekli, bet patiesībā dzīvā būtne var darboties vienīgi Visaugstā Kunga vadībā. Patiešām visus materiālus, ko izmanto ķīmiķis, ir devis Dievs Kungs. Kungs zina visu tieši un netieši, un Viņš apzinās ikvienu norisi visos sīkumos. Vēl Kungs ir pilnīgi neatkarīgs. Viņu var salīdzināt ar zelta raktuvi, bet kosmisko pasauli – ar zelta rotājumiem, piemēram, zelta gredzeniem, kaklarotām utt. Zelta gredzens un kaklarota pēc īpašībām neatšķiras no zelta, kas ir raktuvēs, bet zelta daudzums auskarā vai kaklarotā ir dažāds. Kunga Čaitanjas Absolūtās Patiesības filozofijas centrā ir doma par to, ka Visaugstais Kungs vienlaicīgi neatšķiras un atšķiras no Sava radītā. Nekas nav pilnīgi vienāds ar Absolūto Patiesību, bet tajā pašā laikā viss ir atkarīgs no tās.

Visas saistītās dvēseles, sākot ar Brahmu, šī Visuma inženieri, līdz pat nenožīmīgākajai skudriņai, kaut ko rada, bet neviena no tām nav neatkarīga no Visaugstā Kunga. Materiālisti maldīgi uzskata, ka bez viņiem nav citu radītāju, un to sauc par maiju jeb maldiem. Savu nabadzīgo zināšanu dēļ materiālisti nespēj redzēt tālāk par savu nepilnīgo jutekļu darbības loku, tāpēc uzskata, ka matērija veidojas pati par sevi neatkarīgi no apziņas pamata. Šrīla Vjāsadēva to atspēko pirmajā Šrīmad Bhāgavatamas pantā. Kā iepriekš tika teikts, Vjāsadēva ir atbrīvota dvēsele, un viņš ir sastādījis šo autoritatīvo grāmatu, atrazdamies garīgās pilnības līmenī. Tā kā pilnīgais veselums jeb Absolūtā Patiesība ir visa avots, nekā nevar būt neatkarīgs no Viņa. Viss pastāv Absolūtās Patiesības ķermenī. Iemiesotais veselums apzinās jebkuru darbību un pret darbību, kas notiek ķermenī. Līdzīgi, ja pasaule atrodas Absolūtās Patiesības ķermenī, tad Absolūtam nekā nepaliek aplēpts ne tieši, ne netieši.

Šruti-mantrā teikts, ka absolūtais veselums jeb Brahmans ir visa pirmavots. Viss izplūst no Brahmana, Viņš visu uztur, un beigās viss ieiet Viņā. Tāds ir dabas likums. To apstiprina arī smṛiti-mantra. Tur teikts, ka Brahmas laikmeta sākumā visa radītā avots ir Absolūtā Patiesība jeb Brahmans, un šī laikmeta beigās krātuve, kurā viss ieiet, ir tā pati Absolūtā Patiesība. Pasaulīgie zinātnieki uz labu laimi pieņem, ka šīs planētu sistēmas pirmavots ir Saule, bet viņi nespēj izskaidrot, no kurienes radusies pati Saule. Vēdu raksti parāda, kas ir pirmavots; Brahma ir šī Visuma radītājs, bet, tā kā viņam jāmeditē, lai saņemtu radīšanas iedvesmu, tad Brahma nav augstākais radītājs. Kā teikts pirmajā Šrīmad Bhāgavatamas pantā, Brahmam Vēdu zināšanas mācīja Dieva Personība. Tur minēts, ka Visaugstais Kungs iedvesmoja pakārtoto radītāju Brahmu un deva viņam iespēju radīt. Tādējādi Visaugstais Kungs ir inženieris, kas pārrauga visu; īstais prāts, kas stāv aiz visiem radītājiem, ir Absolūtā Dieva Personība Šrī Krišna. Bhagavad-gītā Šrī Krišna Pats atzīst, ka Viņš ir vienīgais, kurš

vada radošo enerģiju (prakriti), matērijas kopumu. Tāpēc Šrila Vjāsadēva godina nevis Brahmū vai Sauli, bet Visaugsto Kungu, kas radīšanā vada gan Brahmū, gan Sauli.

Sanskrita vārdi *abhijñā* un *sva-rāt*, kas lasāmi pirmajā Šrīmad Bhāgavatamas pantā, ir ļoti būtiski. Šie divi vārdi atšķir Dievu Kungu no visām pārējām dzīvajām būtnēm. Neviena dzīvā būtne, izņemot visaugstāko būtni, Dieva Absolūto Personību, nav ne abhigjah, ne svarāt, tas ir, neviena no tām nav apveltīta ar pilnīgu apziņu vai pilnīgu neatkarību. Lai iegūtu zināšanas, ikvienam ir jāmacās no augstākas būtnes; pat Brahmam, kurš ir pirmā dzīvā būtne šajā materiālajā pasaulē, nākas meditēt uz Visaugsto Kungu un saņemt Viņa palīdzību, lai varētu radīt. Ja Brahma vai Saule neko nevar radīt, nesaņemot zināšanas no augstākas būtnes, tad ko lai saka par pasaulīgajiem zinātniekiem, kuri ir pilnīgi atkarīgi no tik daudziem apstākļiem? Tādi mūsdienu zinātnieki kā Džagadīša Čandra Bose, Īzaks Ņūtons, Alberts Einšteins u.c. var lepoties ar savu radošo enerģiju, bet viņi visi tik daudzējādā ziņā ir atkarīgi no Visaugstā Kunga. Galu galā šo kungu ārkārtīgi saprātīgās smadzenes noteikti nebija radījis neviens cilvēks. Smadzenes rada kāds cits. Ja cilvēki varētu izveidot tādas smadzenes kā Einšteinam vai Ņūtonam, tad viņi ar to tiešām nodarbotos, nevis runātu par šo zinātnieku aiziešanu no pasaules. Ja pat šādi zinātnieki nespēj izveidot tādas smadzenes, tad ko lai saka par muļķa ateistiem, kuri noliedz Dieva Kunga autoritāti?

Pat mājāvādī impersonālisti, kuri sevi liela un uzskata, ka paši kļuvuši par Dievu Kungu, nav ne abhigjah, ne svarāt – viņiem nav ne pilnīgas apziņas, ne arī neatkarības. Mājāvādī monisti veic smagas askēzes, lai iegūtu zināšanas, kā saplūst ar Dievu Kungu, bet galu galā viņi kļūst atkarīgi no kāda bagāta sekotāja, kurš dod visu vajadzīgo, lai būvētu lielus klosterus un tempļus. Tādiem ateistiem kā Rāvāna un Hiranjakašipu nācās uzņemties grūtas askēzes, pirms tie varēja ņirgāties par Dieva Kunga autoritāti, bet galu galā viņi bija tik bezpalīdzīgi, ka nespēja paglābties, kad Dievs Kungs atnāca pie viņiem kā nežēlīgā nāve. Tas attiecas arī uz mūsdienu ateistiem, kas uzdrīkstas izsmiet Dieva Kunga autoritāti. Viņi saņems to pašu, ko saņēma pagātnes lielākie ateisti, kā Rāvāna un Hiranjakašipu. Vēsture atkārtojas, un tas, kas notika agrāk, notiks atkal un atkal, kad būs tāda vajadzība. Ja kāds noraida Dieva Kunga autoritāti, tad viņu vienmēr sagaida dabas likumu sods.

To, ka Visaugstais Kungs, Dieva Personība, ir visādā ziņā pilnīgs, apstiprina visas šruti-mantras. Šruti-mantrās teikts, ka visupilnīgais Kungs ir palūkojies uz matēriju un tādā veidā radījis visas dzīvās būtnes. Dzīvās būtnes ir neatņemamas Dieva Kunga daļiņas, un Kungs apaugļo plašo materiālo dabu ar garīgo dzirksteļu sēklām. Tādējādi tiek iekustinātas radošās enerģijas, kas izveido tik daudz ko brīnišķīgu. Reiz kāds ateists apgalvoja, ka Dievs nav prasmīgāks par cilvēku, kas izgatavo sarežģītu pulksteņi, kuram ir daudzas smalkas daļiņas. Bet mēs varam teikt, ka Dievs tomēr ir lielāks mehāniķis nekā pulksteņmeistars, jo Viņš tikai rada vienu vīriešu un vienu sievietu kārtas mašīnu, un šīs mašīnas turpina radīt neskaitāmi daudzas līdzīgas mašīnas bez turpmākas Dieva iejaukšanās. Ja cilvēks būtu spējīgs radīt tādas mašīnas, kas varētu ražot sev līdzīgas mašīnas, un cilvēkam nebūtu jāseko šai ražošanai, tad varētu teikt, ka viņš ir tikpat saprātīgs kā Dievs. Tas, protams, nav iespējams. Ikvienai no cilvēka nepilnīgajām mašīnām vajadzīgs mehāniķis. Saprāta ziņā Dievam neviens nevar līdzināties, tāpēc Dievu sauc vēl par asamaurdhvu, kas norāda, ka nav neviena Viņam līdzīga vai lielāka par Viņu. Ikvienam cilvēkam ir kāds saprātā līdzīgs vai augstāks cilvēks, un neviens to nevar noliegt. Taču ar Dievu Kungu ir citādi. Šruti-mantras norāda, ka Dievs Kungs pastāvēja pirms materiālā Visuma radīšanas, un Viņš bija visu skolotājs. Tieši Dievs Kungs deva Brahmam Vēdu zināšanas. Šī Dieva Personība visādā ziņā jāklausa. Ikvienam, kurš vēlas atbrīvoties no materiālajām važām, jāuztic sevi Viņam, to apstiprina arī Bhagavad-gīta.

Kamēr cilvēks neuztic sevi Dieva Personības lotospēdām, viņš noteikti dzīvo apjukumā, pat ja ir apveltīts ar diženu prātu. Tikai tad, kad šādi diženi prāti uztic sevi Vāsudēvas lotospēdām un pilnīgi

izprot, ka Viņš ir visu cēloņu cēlonis, kā to apstiprina Bhagavad-gīta (7.19.), viņi var kļūt par mahātmām jeb cilvēkiem ar patiešām plašu redzesloku. Tomēr šādi plaša prāta mahātmās ir ļoti reti. Un tikai viņi var saprast, ka Visaugstais Kungs ir Absolūtā Dieva Personība, visa radītā pirmcēlonis. Viņš ir param, galējā patiesība, jo visas pārējās patiesības ir atkarīgas no Tā. Kungs ir visu zināšanu avots, tāpēc Viņš atšķirībā no relatīvā zinātāja ir visuzinošs un nemaldīgs.

Daži mājāvādī zinātnieki apgalvo, ka Šrīmad Bhāgavatam nav sastādījis Šrīla Vjāsadēva, bet citi uzskata, ka grāmata sarakstīta mūsdienās un tās autors ir kāds Vopadēva. Lai apgāztu šo bezjēdzīgo argumentu, Šrīla Šrīdhara Svāmī norāda, ka daudzās no vecākajām purānām ir pieminēta Šrīmad Bhāgavatama. Šrīmad Bhāgavatamas pirmā šloka jeb pants sākas ar gājatrī mantru, un tas ir minēts Matsja Purānā (pašā vecākajā purānā). Atsaucoties uz gājatrī mantras kontekstu Šrīmad Bhāgavatamā, šajā purānā teikts: "Šis darbs satur daudzus garīgos norādījumus, tas sākas ar gājatrī mantru, tajā aprakstīts notikums ar Vritrāsuru, un to sauc par Šrīmad Bhāgavatamu. Ja cilvēks šo diženo darbu pilnmēness dienā kādam dāvina, tad viņš sasniedz augstāko dzīves pilnību un atgriežas pie Dieva." Atsauksmes uz Šrīmad Bhāgavatamu ir arī citās purānās, kuras pat norāda, ka darbs sastāv no divpadsmit dziedājumiem un astoņpadsmit tūkstošiem šloku. Arī Padma Purānā sarunā starp Gautamu un Mahārādžu Ambarīšu ir minēta Šrīmad Bhāgavatama. Mahārādža Ambarīša saņēma padomu: ja viņš vispār vēlas atbrīvoties no materiālajām saitēm, tad viņam regulāri jālasa Šrīmad Bhāgavatama. Ņemot to vērā, par Šrīmad Bhāgavatamas autoritāti nav jāšaubās. Pēdējo piecsimt gadu laikā daudzi zinātnieki ir sīki komentējuši Šrīmad Bhāgavatamu un pauduši neatkarīgas zināšanas. Nopietns māceklis noteikti centīsies tās apgūt, lai ar lielāku prieku baudītu Bhāgavatamas pārpusaulīgos vēstījumus.

Šrīla Višvanātha Čakravartī Thākurs ir īpaši nodarbojies ar sākotnējā un tīrā seksa psiholoģiju (ādirasu), kas ir brīva no visiem materiālajiem sārņiem. Visa materiālā pasaule griežas ap dzimumdzīves pamatprincipu. Mūsdienu civilizācijā sekss ir jebkuras darbības centrā; lai kur mēs paskatītos, visur valda dzimumdzīve. Tātad dzimumdzīve nav nereāla; tā tiešām ir realitāte, kas sastopama garīgajā valstībā. Materiālais sekss ir tikai izkropļots sākotnējā seksa atspulgs, bet sākotnējais sekss atrodams Absolūtajā Patiesībā. Tas pierāda, ka Absolūtā Patiesība ir personība, jo tad, ja Tā būtu bezpersoniska, nebūtu priekšstata par tīro dzimumdzīvi. Impersonālā monistu filozofija netiešā veidā stimulē pretīgo, laicīgo dzimumdzīvi, jo pārlietu uzsver galējās patiesības bezpersoniskumu. Tāpēc cilvēkiem, kuriem trūkst zināšanu, izkropļotā materiālā dzimumdzīve ir viss, jo viņi neko nezina par īsteno garīgo dzimumdzīvi. Ir liela atšķirība starp seksu slimīgajā materiālās dzīves stāvoklī un dzimumdzīvi garīgajā esamībā. Šrīmad Bhāgavatama no aizspriedumiem brīvu lasītāju pamazām paceļ augstākajā pārpusaulīgās pilnības līmenī, kas stāv pāri triju veidu materiālajai darbībai – auglīgajai darbībai, spekulatīvajai filozofijai un Vēdu ieteiktajai funkcionālo dievību godināšanai. Šrīmad Bhāgavatama sevī iemieso garīgo kalpošanu Dieva Augstākajai Personībai Krišnam, tāpēc atrodas augstāk par visiem citiem Vēdu rakstiem.

Reliģijā ietilpst četri pamatjautājumi: (1) dievbijīga darbība, (2) ekonomiskā attīstība, (3) jutekļu apmierināšana un (4) atbrīve no materiālajām saitēm. Reliģiska dzīve atšķiras no bezdievīgas dzīves jeb barbarisma. Patiesībā var teikt, ka cilvēciska dzīve sākas ar reliģiju. Četri dzīvnieku dzīves principi – ēšana, gulēšana, aizsargāšanās un kopošanās – dzīvniekiem un cilvēkiem ir kopīgi, bet reliģija ir tikai cilvēkiem. Bez reliģijas cilvēki nedzīvo labāk par dzīvniekiem, tāpēc īstenā cilvēku sabiedrībā pastāv kāda reliģija, kuras mērķis ir sevis apzināšanās un kurā runāts par būtnes mūžīgajām attiecībām ar Dievu.

Zemākajā civilizācijas pakāpē starp cilvēkiem vienmēr notiek sacensība valdīšanā pār materiālo dabu. Citiem vārdiem sakot, viņi nepārtraukti sacenšas, kurš vairāk apmierinās jutekļus. Tādējādi, jutekļu

apmierināšanas apziņas vadīti, cilvēki rada reliģiskus rituālus. Dievbijīga un reliģiska darbība tiek veikta, lai iegūtu kaut ko materiālu, un, ja materiālus mērķus var sasniegt citādā veidā, tad šī tā saucamā reliģija tiek atstāta novārtā. To var redzēt mūsdienu civilizācijā. Tā kā rodas iespāids, ka cilvēku ekonomiskās vajadzības var apmierināt citādā veidā, neviens vairs neinteresējas par reliģiju. Baznīcas, mošejas un tempļi ir gandrīz tukši, jo cilvēki vairāk domā par rūpnīcām, veikaliem un kino. Tādējādi tēvu celtās kulta vietas ir pamestas. Tas pierāda, ka ļaudis reliģijai parasti seko ekonomiskās attīstības dēļ, un ekonomiskā attīstība nepieciešama jutekļu apmierināšanai. Kad cilvēkam zūd cerības sasniegt jutekļu apmierinājumu, viņš sāk domāt par atpestīšanu, lai saplūstu ar augstāko veselumu. Visas šīs darbības noris ar vienu mērķi – jutekļu apmierināšanu.

Vēdās ir noteikti norādījumi, kādā veidā īstenot četrus iepriekš minētos pamatmērķus, lai nebūtu pārmērīgas sacensības jutekļu apmierināšanas dēļ. Bet Šrīmad Bhāgavatama paceļas pāri visai materiālās pasaules jutekļu apmierināšanai. Tas ir tīrs pār pasaulīgs darbs, ko var saprast Dieva Kunga bhaktas, kuri stāv pāri jutekļu baudas sacensībai. Materiālajā pasaulē par jutekļu apmierināšanu sacenšas dzīvnieki, cilvēki, sabiedrības un pat nācijas, bet Dieva Kunga bhaktas tam visam stāv pāri. Bhaktām nav vajadzības sacensties ar materiālistiem, jo viņi iet uz mājām, atpakaļ pie Dieva, kur viss ir mūžīgs, pilnīgs un svētīlaimīgs. Šādi pār pasaulnieki ir pavisam brīvi no skaudības, un tāpēc viņu sirdis ir tīras. Materiālajā pasaulē visi ir skaudīgi, un tādēļ notiek sacensība. Dieva Kunga bhaktas ir ne tikai brīvi no jebkādas materiālas skaudības, bet arī cenšas ikvienam palīdzēt nodibināt sabiedrību, kurā nav sacensības un viss ir vērsts uz Dievu.

Sociālistu ideja par sabiedrību bez konkurences ir mākslīga, jo pat sociālistu valstīs notiek sacensība par varu. Jutekļu apmierināšana ir materiālistiskās dzīves pamatprincips, un to var saprast vai nu lasot Vēdas, vai vienkārši pavērojot, kā darbojas cilvēki. Vēdas iesaka auglīgu darbību, ar kuru var pacelties uz augstākajām planētām, un vēl tās iesaka dažādu padievu godināšanu ar nolūku sasniegt šo padievu planētas. Beigu beigās Vēdas piedāvā darbību, kas ļauj sasniegt Absolūto Patiesību un izprast Tās bezpersonisko iezīmi, lai cilvēks varētu saplūst ar Patiesību. Tomēr ar Absolūtās Patiesības bezpersonisko aspektu vēl viss nebeidzas. Augstāk par bezpersonisko iezīmi stāv Paramātma jeb Virsdvēsele, un pāri tai ir Augstākā Personība. Šrīmad Bhāgavatamā stāstīts par Absolūtās Patiesības personiskajām īpašībām, kuras ir augstākas par bezpersonisko aspektu. Jautājumi par šīm īpašībām ir augstāki nekā impersonālās filozofiskās spekulācijas. Tāpēc Šrīmad Bhāgavatama ir augstāka nekā Vēdu gjāna-kāndas daļa. Šrīmad Bhāgavatama stāv pāri arī karma-kāndas un upāsana-kāndas daļām, jo iesaka godināt Dieva Augstāko Personību Šrī Krišnu, dievišķo Vasudēvas dēlu. Vēdu karma-kāndas daļa ir pilna sacensības pēc debesu planētu sasniegšanas un labākas jutekļu apmierināšanas. Un šī sacensība redzama arī gjāna-kāndas un upāsana-kāndas daļās. Šrīmad Bhāgavatama ir visam tam pāri, jo tās vienīgais mērķis ir Absolūtā Patiesība, visu kategoriju būtība jeb sakne.

Citiem vārdiem sakot, no Šrīmad Bhāgavatamas mēs varam uzzināt gan būtību, gan relativitātes to patiesajā gaismā un perspektīvā. Būtība ir Absolūtā Patiesība, Dieva Augstākā Personība, bet relatīvais ir dažādie enerģijas veidi, kas izplūst no Viņa. Tā kā arī dzīvās būtnes ir saistītas ar Viņa enerģijām, tad patiesībā nekas neatšķiras no būtības. Tajā pašā laikā enerģijas atšķiras no būtības. Materiālajā ziņā šāds apgalvojums ir pretrunīgs, bet Šrīmad Bhāgavatama skaidri apskata šo vienlaicīgās vienības un atšķirības aspektu. Šī filozofija atrodama arī Vēdānta-sūtrā, sākot ar džanmādž asja sūtru. Zināšanas par vienlaicīgo vienību un atšķirību Absolūtajā Patiesībā dotas visu būtņu labad. Prātotāji maldina ļaudis, saucot Dieva Kunga enerģiju par absolūtu, bet, kad cilvēks izprot patiesību par vienlaicīgo vienību un atšķirību, tad viņu vairs neapmierina nepilnīgie monisma un duālisma priekšstati. Izprotot Dieva Kunga vienlaicīgo vienību un atšķirību no tā, ko Viņš radījis, cilvēks var tūlīt atbrīvoties no triju veidu ciešanām, kuras rada prāts un ķermenis, citas dzīvās būtnes un dabas spēki.

Šrīmad Bhāgavatama sākas ar to, ka dzīvā būtne uztic sevi Absolūtajai Personībai. Tā uztic sevi ar tīru apziņu un izpratni par bhaktas vienotību ar Absolūtu un tajā pašā laikā par savu mūžīgā kalpa stāvokli. Cilvēks ar materiālistisku dzīves izpratni uzskata sevi par visa apkārtējā kungu; tāpēc viņa dzīve vienmēr pilna triju veidu ciešanām. Tiklīdz cilvēks uzzina savu īsteno stāvokli pārpasaulīgajā kalpošanā, viņš tūlīt atbrīvojas no visām šīm ciešanām. Materiālajā dzīves izpratnē kalpa stāvoklis tiek izniekots. Cenšoties valdīt pār materiālo dabu, dzīvā būtne ir spiesta piedāvāt savus pakalpojumus relatīvajai materiālajai enerģijai. Kad dzīvā būtne pilnīgi apzinās savu garīgo būtību un sāk kalpot Dievam Kungam, tā tūlīt atbrīvojas no materiālās pieķeršanās kavēkļiem.

Vēl jo vairāk, Šrīmad Bhāgavatama ir paša Vjāsadēvas Vēdānta-sūtras komentārs, ko viņš sarakstījis garīgās apzināšanās briedumā. Vjāsadēva to varēja paveikt ar Nāradas žēlastību. Arī Vjāsadēva ir Nārājanas, Dieva Personības, avatārs, tāpēc viņa autoritāti nevar apšaubīt. Lai gan Vjāsadēva ir visu Vēdu rakstu autors, viņš īpaši iesaka apgūt Šrīmad Bhāgavatamu. Citās purānās minēti padievu godināšanas paņēmieni, bet Šrīmad Bhāgavatamā ir runa vienīgi par Dieva Augstāko Personību. Visaugstais Kungs ir viss ķermenis, bet padievi ir dažādas šī ķermeņa daļas. Tādējādi, ja cilvēks godina Visaugsto Kungu, viņam nav vajadzības godināt padiepus, jo Visaugstais Kungs ir visu padievu sirdīs. Kungs Čaitanja Mahāprabhu no visām purānām visvairāk uzsvēra tieši Šrīmad Bhāgavatama, norādot, ka tā ir neaptraipītā purāna.

Paņēmiens, ar kādu var saņemt pārpasaulīgo vēstījumu, ir pazemīga klausīšanās. Izaicinoša attieksme cilvēkam nepalīdz saņemt vai izprast dievišķo vēstījumu, tāpēc otrajā Šrīmad Bhāgavatamas pantā lietots vārds "šuśrūšu". Šis vārds norāda, ka cilvēkam jākāro dzirdēt pārpasaulīgo vēstījumu. Vēlme uzmanīgi klausīties ir galvenais, kas vajadzīgs, lai iegūtu pārpasaulīgās zināšanas. Diemžēl daudzi cilvēki nevēlas pacietīgi klausīties Šrīmad Bhāgavatamu. Paņēmiens ir vienkāršs, bet to pielietot ir grūti. Diemžēl daudzi atrod laiku klausīties par parastiem sabiedriskiem un politiskiem jautājumiem, bet, kad tos aicina klausīties Šrīmad Bhāgavatamu, viņi nevēlas nākt. Reizēm cilvēki pievēršas tām Šrīmad Bhāgavatamas daļām, kuras viņi nav gatavi klausīties. Algoti Bhāgavatamas teicēji mēdz lasīt noslēpumainākās šī darba daļas, kurās runāts par Visaugstā Kunga rotaļām. Šīs daļas var likties līdzīgas seksa literatūrai, taču Šrīmad Bhāgavatama ir domāta, lai to klausītos no sākuma, un pašā Bhāgavatamas sākumā (1.1.2.) minēti tie, kuri var uzklaut Bhāgavatamas vēstījumu. Īstena auditorija, kas var uzklaut Šrīmad Bhāgavatamu, ir cilvēki, kuri paveikuši daudz dievbijīgu darbu. Intelektuāls cilvēks var noticēt tam, ko saka diženais gudrais Vjāsadēva, un pacietīgi klausīties Šrīmad Bhāgavatamas vēstījumu, lai tieši izprastu Dieva Augstāko Personību. Nav nepieciešamības pūlēties un iet cauri dažādajām apzināšanās pakāpēm, jo cilvēks var nonākt paramahamsas līmenī, vienkārši piekrītot pacietīgi uzklaut Šrīmad Bhāgavatamas vēstījumu. Naimišāranjas gudrie teica Sūtam Gosvāmī, ka viņi ārkārtīgi vēlas izprast Šrīmad Bhāgavatamu. No Sūtas Gosvāmī viņi klausījās par Krišnu, Dieva Augstāko Personību, un gribēja klausīties vēl un vēl. Cilvēki, kuri patiešām pieķērušies Krišnam, pastāvīgi alkst dzirdēt par Viņu.

Tāpēc Kungs Čaitanja teica Prakāśānandam Sarasvatī: "Vienmēr lasi Šrīmad Bhāgavatamu un centies izprast katru pantu. Tad tu patiešām sapratīsi Brahma-sūtru. Tu saki, ka ļoti vēlies apgūt Vēdānta-sūtru, bet nevari to izdarīt, neizpratis Šrīmad Bhāgavatamu." Vēl Viņš ieteica Prakāśānandam Sarasvatī vienmēr daudzina Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē. "Un, ja tu tā darīsi, tad pavisam viegli iegūsi atbrīvi. Pēc atbrīves tu varēsi sasniegt augstāko dzīves mērķi – mīlestību uz Dievu."

Tad Kungs noskaitīja daudzus pantus no tādiem autoritatīviem rakstiem kā Šrīmad Bhāgavatama, Bhagavad-gīta un Nrisimha-tāpanī. Viņš nocitēja arī šo Bhagavad-gītas pantu:

brahma-bhūtaḥ prasannātmā

"Cilvēks, kas pacēlies pāri visam, tūlīt izprot Augstāko Brahmanu. Viņš neželējas un nevēlas neko iegūt. Viņš ir vienāds pret visām būtnēm. Šādā stāvoklī cilvēks uzsāk tīru garīgo kalpošanu Man." (Bḡ. 18.54.)

Sasniedzot brahma-bhūtas līmeni, cilvēks vienādi raugās uz visām dzīvajām būtnēm un kļūst par tīru Visaugstā Kunga bhaktu. Nrisimha-tāpanī (2.5.16.) teikts, ka tas, kurš ir patiešām atbrīvots, var izprast Visaugstā Kunga pārpasaulīgās rotaļas un garīgi kalpot Viņam. Vēl Kungs Čaitanja nocitēja pantu no Šrīmad Bhāgavatamas otrā dziedājuma (2.1.9.), kurā Šukadēva Gosvāmī atzīst, ka, lai gan viņš jau bijis atbrīves līmenī, brīvs no maijas važām, tomēr viņu piesaistījušas Krišnas pārpasaulīgās rotaļas. Tāpēc viņš no sava diženā tēva Vjāsadēvas apguvis Šrīmad Bhāgavatamu.

Kungs Čaitanja nocitēja vēl vienu Šrīmad Bhāgavatamas šloku (3. 15.43.), kurā runāts par Kumāriem. Kad Kumāri iegāja Dieva Kunga templī, viņus piesaistīja smarža, kas nāca no ziediem un tulasī lapām, kuras bija piedāvātas kopā ar sandalkoka pastu Dieva Kunga lotospēdām. Ar šo smaržu pietika, lai Kumāru prāti pievērstos kalpošanai Visaugstajam Kungam par spīti tam, ka viņi jau bija atbrīvotas dvēseles. Citā Bhāgavatamas vietā (1.7.10.) teikts, ka pat atbrīvota dvēsele, kas patiešām brīva no materiālajiem sārņiem, var bez jebkāda iemesla piesaistīties garīgajai kalpošanai Visaugstajam Kungam. Tātad Dievs ir ļoti pievilcīgs, un tādēļ Viņu sauc par Krišnu.

Tādā veidā Kungs Čaitanja ar Prakāśānandu Sarasvatī apsprieda Ātmārāmas pantu no Šrīmad Bhāgavatamas. Kunga Čaitanjas aprīnotājs brāhmans Mahārāštrijs pastāstīja, ka Kungs ir izskaidrojis šo pantu sešdesmit vienā veidā. Visi sanākušie ļoti vēlējās noklausīties dažādos Ātmārāmas šlokas skaidrojumus vēlreiz, un tāpēc Kungs Čaitanja atkal izskaidroja šloku tādā pašā veidā, kā to bija teicis Sanātanam Gosvāmī. Visi, kas noklausījās Ātmārāmas šlokas skaidrojumus, bija pārsteigti. Ikviens nodomāja, ka Kungs Čaitanja nevar būt neviens cits kā Pats Šrī Krišna.

Divdesmit ceturtnā nodaļa. Sarunas ar Sārvabhaumu Bhatāčārju

Kad Kungs Čaitanja Džaganātha Purī satika Sārvabhaumu Bhatāčārju, tad Bhatāčārja, būdams tā laika lielākais loģikas zinātnis, arī vēlējās mācīt Kungam Vēdāntu. Bhatāčārja bija cilvēks gados, apmēram Kunga Čaitanjas tēva vecumā, un viņu pārņēma līdzjūtība pret jauno sanjāsī, tāpēc Bhatāčārja lūdza, lai Kungs no viņa mācās Vēdānta-sūtru. Bhatāčārja uzskatīja, ka pretējā gadījumā Kungam Čaitanjam būs grūti būt par sanjāsī. Kungs galu galā piekrita, un Bhatāčārja Džaganāthas templī sāka Viņu mācīt. Bhatāčārja septiņas dienas pēc kārtas lasīja lekcijas par Vēdānta-sūtru, un Kungs tās klausījās, neteikdams ne vārda. Astotajā dienā Bhatāčārja sacīja: "Tu klausījies Vēdānta-sūtru veselu nedēļu, bet neesi uzdevis nevienu jautājumu, ne arī kaut kādā veidā parādījis, ka es to labi skaidroju. Tāpēc nevaru pateikt, vai Tu saprati mani vai ne."

"Es esmu nevēga," atbildēja Kungs. "Es nespēju studēt Vēdānta-sūtru, bet, tā kā tu lūdzi, lai Es to klausos, tad cenšos to darīt. Esmu šeit, tikai paklausot tev, jo tu teici, ka dzirdēt Vēdānta-sūtru ir ikviena sanjāsī pienākums. Bet, kas attiecas uz jēgu, ko tu māci, es nespēju to saprast." Tādējādi Kungs norādīja, ka mājāvādī sampradājā ir daudz tā saucamo sanjāsī, kuri, būdami analfabēti un nesaprātīgi cilvēki, tomēr formāli klausās Vēdānta-sūtru no saviem garīgajiem skolotājiem. Viņi gan klausās, bet neko nesaprot. Kas attiecas uz Kungu Čaitanju, tad Viņš teica, ka neizprot Bhatāčārjas skaidrojumu ne tāpēc, ka tas būtu pārāk sarežģīts, bet tādēļ, ka neatzīst mājāvādī iztulkojumus.

Kad Kungs sacīja, ka Viņš ir neizglītots nevēga un nespēj izsekot skaidrojumiem, Bhatāčārja atbildēja: "Ja Tu nesaproti, ko es saku, tad kāpēc nejautā? Kāpēc Tu sēdi un klusē? Liekas, ka Tev ir kaut kas

sakāms par maniem skaidrojumiem."

"Mans kungs," atbildēja Čaitanja. "Kas attiecas uz Vēdānta-sūtru un tās tekstu, Es pavisam labi saprotu tā jēgu, bet nespēju izprast tavus skaidrojumus. Sākotnējās Vēdānta-sūtras jēga nemaz nav tik grūti uztverama, bet tas, kā tu skaidro Vēdānta-sūtru, liekas, aptumšo īsteno nozīmi. Tu nepadari skaidrāku tās patieso jēgu, bet gan kaut ko iedomājies un tādā veidā apslēp īsteno nozīmi. Manuprāt tev ir kāda noteikta mācība, kuru tu centies sludināt, izmantojot Vēdānta-sūtras tekstu."

Saskaņā ar Muktika Upanišadu ir 108 Upanišadas. Starp tām ir: (1) Īša, (2) Kēna, (3) Katha, (4) Prašna, (5) Mundaka, (6) Māndūkja, (7) Titiri, (8) Aitarēja, (9) Čhāndogja, (10) Brihad-āranjaka, (11) Brahma, (12) Kaivalja, (13) Džāvāla, (14) Švētāšva, (15) Hamsa, (16) Āruni, (17) Garbha, (18) Nārājana. 108 Upanišadas satur visas zināšanas par Absolūto Patiesību. 108 zilītes uz vaišnavu lūgšanu krellītēm pārstāv 108 Upanišadas, kuras satur pilnīgas zināšanas par Absolūto Patiesību. Daži vaišnavu pārpasaulnieki uzskata, ka 108 zīles pārstāv arī 108 Kunga Krišnas pavadones, kuras piedalās rāsas dejā.

Kungs Čaitanja protestēja pret nepareizu Upanišadu izskaidrojumu un neatzina nevienu skaidrojumu, kas nemācīja tiešo Upanišadu jēgu. Tiešo skaidrojumu sauc par abhidā-vriti, bet netiešo – par lakšanā-vriti. Netiešs skaidrojums ir bezjēdzīgs. Pastāv četru veidu izpratnes: (1) tiešā izpratne (pratjakša), (2) hipotētiskā izpratne (anumāna), (3) vēsturiskā izpratne (aitihja) un (4) izpratne ar skaņu (šabda). Izpratne no Vēdu rakstiem (kuri skaņas veidā pārstāv Absolūto Patiesību) ir vislabākais paņēmiens. Tradicionālie Vēdu studenti atzīst skaņas izpratni par visiedarbīgāko.

Saskaņā ar Vēdu rakstiem dzīvo būtņu izkārņījumi un kauli uzskatāmi par netīriem, tomēr Vēdu raksti norāda, ka gliemežnīca, kā arī govns mēsli ir tīri. Šie norādījumi šķiet pretrunīgi, bet, tā kā Vēdās govns mēsli un gliemežnīcas tiek uzskatītas par tīrām, tad arī Vēdu sekotāji to pieņem par patiesību. Ja vēlamies saprast Vēdu norādījumus netieši, tad mums nākas tos apstrīdēt. Citiem vārdiem sakot, tos nedrīkst pieņemt, nepilnīgi iztulkojot; norādījumi jāpieņem tādi, kādi tie ir. Ja Vēdu norādījumus šādā veidā nepieņem, tad tie zaudē autoritatīvumu.

Saskaņā ar Kunga Čaitanjas teikto tie, kuri paši skaidro Vēdu izteikumus, nebūt nav saprātīgi. Viņi maldina sekotājus, izdomājot savus skaidrojumus. Indijā ir cilvēki, kurus sauc par ārja-samādžām, un viņi apgalvo, ka atzīst tikai sākotnējās Vēdas un nepieņem visus pārējos Vēdu rakstus. Tomēr viņi to dara tāpēc, lai varētu dot savus skaidrojumus. Kungs Čaitanja norādīja, ka šādi iztulkojumi ir nepieņemami. Tie vienkārši nav vēdiski. Kungs Čaitanja teica, ka Vēdu izteikumi Upanišadās ir kā saules gaisma. Kad spīd saule, tad viss ir skaidrs un noteikts; arī Vēdu izteikumi ir tikpat skaidri un nepārprotami. Bet mājāvādī filozofi aizklāj saules gaismu ar nepareizu iztulkojumu mākonī.

Tad Kungs Čaitanja teica, ka visi Upanišadās dotie Vēdu izteikumi ir vērsti uz galējo patiesību, ko sauc par Brahmanu. Vārds "Brahmans" nozīmē "vislielākais", un, kad runājam par vislielāko, mēs tūlīt domājam par Dieva Augstāko Personību, visu izplūsmju avotu. Ja vislielākajam pilnībā nepieder sešas varenības, tad viņu nevar saukt par vislielāko. Vislielākais, kurš pilnībā apveltīts ar sešām varenībām, ir Dieva Augstākā Personība. Citiem vārdiem sakot, Augstākais Brahmans ir arī Dieva Augstākā Personība. Bhagavad-gītā (10.12.) Ardžuna atzīst Krišnu par Augstāko Brahmanu (param brahma). Bezpersoniskā Brahmana un lokalizētās Virsdvēseles izpratne ietilpst Dieva Augstākās Personības izpratnē.

Runājot par Dieva Augstāko Personību, mēs pievienojam vārdu "šrī", norādot, ka Viņš pilnībā apveltīts ar sešām varenībām. Citiem vārdiem sakot, Viņš mūžīgi ir personība; ja Viņš tāds nebūtu, tad sešas varenības nevarētu izpausties pilnīgi. Ja sakām, ka Augstākā Absolūtā Patiesība ir bezpersoniska, tad tas nozīmē, ka Viņa personība nav materiāla. Tādējādi, lai parādītu atšķirību starp Viņa pārpasaulīgo

ķermeni un parastajiem materiālajiem ķermeņiem, daži filozofi skaidro, ka Kungs no materiālā redzes viedokļa ir bezpersonisks. Citiem vārdiem sakot, tiek noliegta materiālā personība, bet atklāta garīgā. Švētāšvatara Upaniṣadā (3.19.) skaidri teikts, ka Absolūtajai Patiesībai nav materiālu kāju un roku, bet ir norādīts, ka Viņam ir garīgas rokas, ar kurām Tas pieņem visu, kas tiek piedāvāts. Gluži tāpat Absolūtajai Patiesībai nav materiālu acu, bet ir garīgas acis, ar kurām var redzēt pilnīgi visu. Viņam nav materiālu ausu, bet Viņš var dzirdēt it visu. Absolūtajai Patiesībai ir pilnīgi jutekļi, un Viņš zina pagātņi, nākotņi un tagadni. Patiešām Viņš zina visu, bet neviens nezina Viņu, jo ar materiālajiem jutekļiem Absolūto Patiesību izprast nav iespējams. Viņš ir visa izplūstošā avots, Viņš ir vislielākais, Viņš ir Dieva Personība.

Ir daudz līdzīgu Vēdu himnu, kurās nepārprotami norādīts, ka Augstākā Absolūtā Patiesība ir personība, kura nav no šīs materiālās pasaules. Piemēram, Hajaširša-pančarātrā paskaidrots, ka, lai gan visās Upaniṣadās Visaugstais Brahmans vispirms tiek apskatīts kā bezpersonisks, beigās tiek pieņemts Visaugstā Kunga personiskais veidols. Līdzīgs pants ir Śrī Īṣopaniṣadā:

*hiraṇmayena pātreṇa
satyasyāpihitaṁ mukham
tat tvaṁ pūṣann apāvṛṇu
satya-dharmāya dṛṣṭaye*

"Mans Kungs, visa dzīvā uzturētāj, Tavu īsto seju pārklāj Tavs žilbinošais mirdzums. Lūdzu, noņem to un parādies savam tīrajam bhaktam." (Īṣopaniṣada 15.)

Šis pants norāda, ka ikvienam garīgi jākalpo Visaugstajam Kungam, kurš ir visa Visuma uzturētājs. Visu uztur Viņa žēlastība; tāpēc garīgā kalpošana Viņam ir īstenā reliģija. Dieva Augstākā Personība ir mūžīgais sač-čid-ānandas veidols, un Viņa mirdzums caurstrāvo visu pasauli tā, kā Saules stari apgaismo visu Saules sistēmu. Un, kā Saules disku klāj žilbinošais staru mirdzums, tā Dieva Kunga pārpasaulīgo veidolu klāj žilbinošais brahmadžoti mirdzums. Patiešām šajā pantā skaidri norādīts, ka mūžīgais, svētlaimīgais un apziņas pilnais Visaugstā Kunga veidols atrodams žilbinošajā brahmadžoti mirdzumā, kas izplūst no Visaugstā Kunga ķermeņa. Tādējādi Dieva Kunga personiskais ķermenis ir brahmadžoti avots, un tas apstiprināts Bhagavad-gītā (Bg. 14.27.). Tas, ka bezpersoniskais Brahmans ir atkarīgs no Augstākās Personības, ir norādīts Hajaširša-pančarātrā un Upaniṣadās, kā arī citos Vēdu rakstos. Patiešām, ja kaut kur sākumā ir runāts par bezpersonisko Brahmanu, tad beigās ir atklāta Augstākā Personība. Kā norādīts Īṣopaniṣadā, Augstākā Absolūtā Patiesība mūžīgi ir gan bezpersoniska, gan personiska, bet Viņas personiskais aspekts ir svarīgāks par bezpersonisko.

Kā teikts vienā Taitirīja Upaniṣadas pantā (*yato vā imāni bhūtāni jāyante*), šī kosmiskā izpausme izplūst tikai no Augstākās Absolūtās Patiesības un atrodas Tajā. Absolūtā Patiesība tiek saukta par ablatīvo, cēlonisko un lokatīvo darītāju. Tātad kā darītājs Viņš ir Dieva Augstākā Personība, jo tās ir personības pazīmes. Kā no ablatīvā darītāja šajā kosmiskajā izpausmē no Viņa nāk visa domāšana, jušana un gribēšana. Bez domāšanas, jušanas un gribēšanas kosmiskajā izpausmē nevar būt kārtības. Vēl Kungs ir cēloniskais darītājs, jo Viņš ir kosmosa sākotnējais veidotājs. Un tāpat Viņš ir arī lokatīvais darītājs, tas ir, viss atrodas Viņa enerģijā. Visas šīs pazīmes skaidri norāda uz personību.

Čhāndogja Upaniṣadā (5.2.3.) teikts, ka tad, kad Dieva Augstākā Personība vēlas kļūt par daudziem, Tā pievēršas materiālajai dabai. To apstiprina arī Aitarēja Upaniṣada (1.1.): *sa aikṣata*. "Dievs Kungs paraudzījās uz materiālo dabu." Pirms šī skatiņa kosmiskā izpausme vēl nepastāvēja, tāpēc Viņa skatiens nav materiāli aptraipīts. Visaugstais Kungs spēja redzēt jau pirms materiālās pasaules radīšanas, tāpēc Viņa ķermenis nav materiāls. Viņa domas, darbība un spēja just ir pilnīgi pārpasaulīgas. Citiem vārdiem sakot, prāts, ar kuru Dievs Kungs domā, jūt un vēlas, ir pārpasaulīgs, un acis, ar kurām Viņš uzlūko materiālo dabu, arī ir dievišķas. Tā kā Dieva Kunga pārpasaulīgais

ķermenis un visi jutekļi ir pastāvējuši jau pirms materiālās pasaules radīšanas, tad Viņam ir arī pārpasaulīgs prāts un dievišķa domāšana, jušana un griba. Lūk, kāds ir visu Vēdu rakstu secinājums.

Vārds "Brahmans" sastopams visās Upaniṣadās. Śrīmad Bhāgavatamā Brahmanis, Paramātma un Bhagavāns, Dieva Augstākā Personība, kopā nosaukti par Absolūto Patiesību. Brahmana un Paramātmās apzināšanās tiek uzskatītas par pakāpēm ceļā uz galējo apzināšanos, kas ir Dieva Augstākās Personības apzināšanās. Tāds ir īstenais visu Vēdu rakstu secinājums.

Tātad saskaņā ar dažādajos Vēdu rakstos dotajiem pierādījumiem Visaugstais Kungs Krišna ir atzīts par augstāko Brahmana apzināšanās mērķi. Arī Bhagavad-gīta (7.7.) apstiprina, ka nav nekā augstāka par Krišnu. Madhvāčārja, viens no diženākajiem āčārjām Brahmas mācekļu pēctecībā, Vēdānta-sūtras skaidrojumā ir teicis, ka visu var redzēt caur rakstu autoritāti. Viņš nocitēja pantu no Skanda Purānas, kurā teikts, ka Rigvēda, Sāmavēda, Atharvavēda, Mahābhārata, Pančarātra un sākotnējā Rāmājana ir īstenas vēdiskās liecības. Purānas, kuras ir atzinuši vaišnavi, arī uzskatāmas par Vēdu liecībām. Patiešām viss, kas teikts šajos rakstos, jāpieņem bez iebildumiem kā augstākais secinājums, un visi šie raksti pasludina, ka Krišna ir Dieva Augstākā Personība.

Divdesmit piektā nodaļa. Personiskā un bezpersoniskā apzināšanās

Purānas ir literatūra, kas papildina Vēdas. Sākotnējās Vēdas reizēm ir pārāk sarežģītas, un ļaudis tās nespēj saprast, tāpēc Purānas izskaidro šos jautājumus vienkārši ar piemēriem un vēsturiskiem notikumiem. Śrīmad Bhāgavatamā (10.14.32.) teikts, ka Mahārādža Nanda, gani un Vrindāvanas iedzīvotāji ir ļoti veiksmīgi, jo Augstākais Brahmanis, Dieva Personība, svētlaiques pilns savās mūžīgajās rotaļās, ir viņu draugs.

Saskaņā ar Švētāšvatara Upaniṣadu mantra apāni-pādo džavano grahtā apstiprina, ka, lai gan Brahmanam nav materiālu roku un kāju, Viņš stalti iet un pieņem visu, kas Viņam tiek piedāvāts. Tas liecina, ka Brahmanam ir pārpasaulīgi locekļi, un tāpēc Viņš nav bezpersonisks. Ja cilvēks nesaprot Vēdu principus, tad viņš uzsver tikai Augstākās Absolūtās Patiesības bezpersoniskās, materiālās iezīmes un nepareizi sauc To par bezpersonisku. Mājāvādī filozofi impersonālisti vēlas pierādīt, ka Absolūtā Patiesība ir bezpersoniska, bet tas ir pretrunā ar Vēdu rakstiem. Lai gan Vēdu raksti apstiprina, ka Augstākajai Absolūtajai Patiesībai ir neskaitāmi daudzas enerģijas, mājāvādī impersonālisti cenšas pierādīt, ka Tai nav enerģiju. Tomēr īstenībā Absolūtā Patiesība ir un paliek enerģiju pilna, un Viņa ir personība. Absolūto Patiesību nav iespējams padarīt par bezpersonisku.

Saskaņā ar Višnu Purānu (6.7.61.–63.) dzīvās būtnes tiek uzskatītas par kšētragjas enerģiju. Lai gan dzīvā būtne ir neatņemama Visaugstā Kunga daļiņa un ir apveltīta ar pilnīgu apziņu, tā tomēr nonāk materiālo sārņu lamatās un cieš materiālajā dzīvē. Šādas būtnes uzturas dažādos dzīvības veidos atkarībā no tā, cik stipri sapinušās materiālajā dabā. Visaugstā Kunga sākotnējā enerģija ir garīga un neatšķiras no Augstākās Absolūtās Dieva Personības. Dzīvo būtni sauc par Visaugstā Kunga robeženerģiju, bet materiālo dabu – par zemāko enerģiju. Dzīvā būtne, kas atrodas robežstāvoklī, materiālās piesārņotības dēļ sapinas zemākās enerģijas – matērijas – valgos. Tad viņa aizmirst savu garīgo nozīmi, pielīdzina sevi materiālajai enerģijai un tādējādi tiek pakļauta triju veidu ciešanām. Tikai tad, kad būtne atbrīvojas no materiālā piesārņojuma, tā var nonākt savā īstajā stāvoklī.

Saskaņā ar Vēdu norādījumiem cilvēkam jāsaprot Dieva Kunga, materiālās enerģijas un dzīvās būtnes dabiskais stāvoklis un to savstarpējās attiecības. Vispirms jācenšas izprast Visaugstā Kunga, Dieva Personības, dabiskais stāvoklis. Visaugstajam Kungam ir mūžīgs apziņas un svētlaiques pilns ķermenis, un Viņa garīgā enerģija izpaužas kā mūžība, zināšanas un svētlaique. Kunga svētlaimīgajā būtībā ir

Viņa prieka spēja, un mūžīgajā būtībā Kungs ir visa cēlonis. Visaugstais Kungs savā apziņas būtībā ir augstākās zināšanas. Patiešām vārds krišna norāda uz šīm augstākajām zināšanām. Citiem vārdiem sakot, Augstākā Personība Krišna sevī ietver visas zināšanas, prieku un mūžību. Augstākās zināšanas par Krišnu izpaužas trijās dažādās enerģijās: iekšējā, ārējā un robeženerģijā. Ar savu iekšējo enerģiju Krišna pastāv sevī kopā ar visu, kas ar Viņu garīgi saistīts; ar robeženerģiju Viņš izpaužas kā dzīvās būtnes; bet ar ārējo enerģiju – kā materiālā daba. Katras enerģijas izpausmes pamatā ir mūžība, prieks, spēja un pilnīga apziņa.

Saistītā dvēsele ir robežspēja, pār kuru valda ārējā spēja. Tomēr, kad robežspēja nonāk garīgajā spējā, tā var iemīlēt Dievu. Visaugstais Kungs bauda sešu veidu varenības, un neviens nevar teikt, ka Kungs ir bezveidīgs vai Viņam nav enerģijas. Ja kāds to apgalvo, tad viņš nonāk pilnīgā pretrunā ar Vēdu norādījumiem. Patiesībā Dieva Augstākā Personība ir visu enerģiju saimnieks. Materiālās enerģijas varā var nonākt vienīgi dzīvā būtne, kas ir Viņa sīkā un neatņemamā daļiņa.

Mundaka Upanišadā teikts, ka vienā kokā sēž divi putni; viens ēd koka augli, bet otrs tikai novēro pirmo. Pirmais putns atbrīvojas no visām raizēm tikai tad, kad paskatās uz otro putnu. Lūk, kādā stāvoklī atrodas bezgalīgi sīkā dzīvā būtne. Tā neatceras Dieva Augstāko Personību, kurš vēro visus viņas darbus, un ir pakļauta triju veidu ciešanām. Bet, kad būtne paskatās uz Visaugsto Kungu un kļūst par Viņa bhaktu, tā atbrīvojas no visām raizēm un materiālajām ciešanām. Dzīvā būtne mūžīgi ir pakļauta Visaugstajam Kungam; Viņš vienmēr valda pār visām enerģijām, turpretī dzīvā būtne pastāvīgi atrodas Kunga enerģiju varā. Lai gan būtne pēc īpašībām neatšķiras no Visaugstā Kunga, tai ir tieksme valdīt pār materiālo dabu, taču sava niecīguma dēļ tā patiesībā nonāk materiālās dabas varā. Tāpēc būtni sauc par Dieva Kunga robežspēju.

Dzīvā būtne tiecas nonākt materiālās dabas pakļautībā, tāpēc tā nekad nevar līdzināties Visaugstajam Kungam. Ja būtne būtu tāda pati kā Visaugstais Kungs, tad tā nebūtu pakļauta materiālajai enerģijai. Bhagavad-gītā par dzīvo būtni teikts, ka tā ir viena no Visaugstā Kunga enerģijām. Lai gan enerģija nav šķirama no enerģijas avota, tā vienalga ir enerģija un nevar līdzināties enerģijas avotam. Citiem vārdiem sakot, dzīvā būtne reizē atšķiras un neatšķiras no Visaugstā Kunga. Bhagavad-gītā (7.4.–5.) skaidri norādīts, ka zeme, ūdens, uguns, gaiss, ēters, prāts, saprāts un neīstais "es" ir astoņas Visaugstā Kunga pamatenerģijas, un tās pēc īpašībām ir zemākas, bet dzīvā būtne ir augstāka. Vēdu raksti apstiprina, ka Visaugstā Kunga pārpasaulīgais veidols ir mūžīgs, svētlaimīgs un zināšanu pilns.

Visaugstā Kunga veidols, kas stāv pāri materiālās dabas īpašībām, nav tāds kā šīs materiālās pasaules veidoli. Tas ir pilnīgi garīgs un nav salīdzināms ne ar kādu materiālu veidolu. Saskaņā ar Vēdu rakstiem tas, kurš noliedz Visaugstā Kunga garīgo veidolu, ir ateists. Kungs Buda neatzina šos Vēdu principus, tāpēc Vēdu skolotāji uzskata viņu par ateistu. Lai gan mājāvādī filozofi apgalvo, ka atzīst Vēdu principus, viņi netieši sludina budisma jeb ateisma filozofiju un neatzīst Dieva Augstāko Personību. Mājāvādī filozofija ir zemāka par budismu, kas tieši noliedz Vēdu autoritāti. Tā kā mājāvāda slēpjas zem Vēdāntas filozofijas maskas, tā ir bīstamāka par budismu vai ateismu.

Vjāsadēva sastādīja Vēdānta-sūtru par svētību visām dzīvajām būtnēm. Tieši caur Vēdānta-sūtru var izprast bhakti-jogas filozofiju. Diemžēl mājāvādī komentārs Šārīraka-bhāšja ir gandrīz pilnīgi iznīcinājis Vēdānta-sūtras mērķi. Mājāvādī skaidrojumā tiek noliegts Dieva Augstākās Personības garīgais, pārpasaulīgais veidols, un Visaugstais Brahmans tiek pielīdzināts individuālajam Brahmanam – dzīvajai būtnēi, kura ir zemāka par to. Tiek noliegts gan Augstākā Brahmana, gan individuālā Brahmana garīgais veidols un individualitāte, lai gan rakstos skaidri teikts, ka Visaugstais Kungs ir vienīgā augstākā dzīvā būtne, bet pārējās būtnes ir Viņam pakļautas. Tāpēc lasīt mājāvādī Vēdānta-sūtras komentārus jebkurā gadījumā nav ieteicams. No šiem iztulkojumiem cilvēkam var rasties iespaids, ka dzīvā būtne ir vienāda ar Visaugsto Kungu, un tas ir bīstami. Saistītā dzīvā būtne šādā

veidā var viegli maldīties, un, ja tā reiz ir aizgājusi pa nepareizo ceļu, viņa nekad vairs neatgriežas savā īstenajā stāvoklī un nebauda mūžīgo darbību bhakti-jogā. Citiem vārdiem sakot, mājāvādī filozofija cilvēcei ir nodarījusi lielu ļaunumu, veicinot bezpersonisko priekšstatu par Visaugsto Kungu. Tādējādi mājāvādī filozofi neļauj uzzināt īsteno Vēdānta-sūtras vēstījumu.

Vēdānta-sūtrā jau no paša sākuma atzīts, ka šis kosmos ir Visaugstā Kunga enerģijas izpausme. Pats pirmais aforisms (džānmādij asja) norāda, ka Visaugstais Brahmans ir tas, no kura viss izplūst. Viņš visu uztur, un viss ieiet Viņā. Tādējādi Absolūtā Patiesība ir radīšanas, uzturēšanas un iznīcināšanas cēlonis. Augļa cēlonis ir koks; ja koks rada augli, tad nevar teikt, ka koks būtu bezpersonisks. Koks var radīt simtiem un tūkstošiem augļu, bet palikt nemainīgs. Kad auglis ir radīts un attīstījies, tas kādu laiku pastāv, tad kļūst mazāks un izzūd. Taču tas nenozīmē, ka izzūd arī koks. Tādējādi Vēdānta-sūtra no paša sākuma skaidro mācību par blakusproduktiem. Radīšanu, uzturēšanu un iznīcināšanu veic Visaugstā Kunga neaptveramā enerģija. Kosmiskā izpausme ir pārveidotā Visaugstā Kunga enerģija, lai gan Visaugstā Kunga enerģija un pats Visaugstais Kungs neatšķiras un nav šķirami. Filozofu akmens, saskaroties ar dzelzi, var radīt milzīgus daudzumus zelta, bet pats akmens nemainās. Lai gan Visaugstais Kungs rada milzīgās materiālās kosmiskās izpausmes, Viņš pats vienmēr ir savā pārpasaulīgajā veidolā.

Mājāvādī filozofiem pietiek nekaunības atmet Vjāsadēvas mērķi, kas izskaidrots Vēdānta-sūtrā, un tā vietā likt pārveidošanās mācību, kas ir pilnīgi izdomāta. Saskaņā ar mājāvādī filozofiju kosmiskā izpausme ir pārveidotā Absolūtā Patiesība, un Absolūtā Patiesība nepastāv atsevišķi ārpus kosmiskās izpausmes. Bet tas nav Vēdānta-sūtras vēstījums. Mājāvādī filozofi skaidro, ka pārveidojums ir neīsts, bet tas tā nav. Tas ir tikai pārejošs. Viņi uzskata, ka Absolūtā Patiesība ir vienīgā īstenība un šī materiālā izpausme, ko sauc par pasauli, ir neīsta. Taču tas nav tiesa. Materiālais piesārņojums nav neīsts, tāpēc tas ir relatīvā patiesība un ir pārejošs. Ir atšķirība starp to, kas ir pārejošs un kas ir neīsts.

Pranava jeb omkāra ir galvenā skaņa Vēdu himnās, un omkāra tiek uzskatīta par Visaugstā Kunga skaņas veidolu. No omkāras radušās visas Vēdu himnas, arī pati pasaule ir radusies no šīs omkāras skaņas. Vārdi *tat tvam asi*, kas arī atrodami Vēdu himnās, nav galvenā skaņa, bet tikai dzīvās būtnes dabiskā stāvokļa izskaidrojums. *Tat tvam asi* nozīmē, ka dzīvā būtne ir augstākā gara daļiņa, bet tas nav Vēdāntas vai Vēdu rakstu galvenais motīvs. Galvenā visaugstākās skaņas izpausme ir omkāra.

Visi šie kļūdainie Vēdānta-sūtras skaidrojumi uzskatāmi par ateistiskiem. Mājāvādī filozofi neatzīst Visaugstā Kunga mūžīgo un pārpasaulīgo veidolu, tāpēc viņi nespēj patiesi garīgi kalpot. Tādējādi mājāvādī filozofi tā arī nesaņem Krišnas apziņu un nevar garīgi kalpot Viņam. Tīrs Dieva Personības bhakta nekad nepieņem mājāvādī filozofiju par īstenu pārpasaulīgās apzināšanās ceļu. Mājāvādī filozofi ladinās kosmiskās pasaules morālajā un amorālajā gaisotnē un tāpēc vienmēr ir aizņēmti ar materiālās baudas pieņemšanu un atraidīšanu. Viņi ir maldīgi pieņēmuši negarīgo par garīgo un tādēļ aizmirsuši Dieva Augstākās Personības mūžīgo garīgo veidolu, kā arī Viņa vārdu, īpašības un svītu. Mājāvādī filozofi uzskata Visaugstākā pārpasaulīgās spēles, vārdu, veidolu un īpašības par materiālās dabas radītiem. Viņi pieņem un atraida materiālos priekus un ciešanas, tāpēc ir mūžīgi pakļauti materiālajām sāpēm.

Īsteni Dieva Kunga bhaktas nekad nepiekrīt mājāvādī filozofiem. Impersonālisms nekādā veidā nevar pārstāvēt mūžību, svētlaimi un zināšanas. Ar savām nepilnīgajām zināšanām par atbrīvi mājāvādī nopeļ mūžību, zināšanas un svētlaimi kā materiālas. Mājāvādī noraida garīgo kalpošanu, tāpēc viņi ir nesaprātīgi un nespēj aptvert to, ko dod garīgā kalpošana. Viņi žonglē ar vārdiem, lai savienotu zināšanas ar izzināmo un zinātāju, un tas parāda viņu nesaprātīgumu. Īstenā Vēdānta-sūtras sākuma jēga ir mācība par blakusproduktiem. Dievam Kungam ir neskaitāmas un bezgalīgas enerģijas, un tāpēc Viņš dažādos veidos izpauž šo enerģiju blakusproduktus. Viss ir pakļauts Viņam. Visaugstais

Kungs ir arī augstākais vadītājs, kurš izpaužas neskaitāmās enerģijās un izvērsumos.

Divdesmit sestā nodaļa. Bhatāčārjas pievēršana Krišnas apziņai

Impersonālistiem un tukšuma filozofiem nākamā pasaule ir bezjūtīgas mūžības un svētlaimes pasaule. Tukšuma filozofi grib pierādīt, ka viss galu galā ir bezjūtīgs, bet impersonālisti apgalvo, ka nākamajā pasaulē ir tikai zināšanas bez darbības. Tādējādi nesaprātīgie cilvēki, kas tiecas pēc atpestīšanas, cenšas ienest nepilnīgas zināšanas pilnīgas garīgās darbības laukā. Impersonālisti saprot, ka materiālā darbība ir ciešanu pilna, tāpēc vēlas garīgo dzīvi bez darbības. Viņi neko nezina par darbību garīgajā kalpošanā. Patiešām tukšuma filozofi un impersonālisti nespēj saprast darbību garīgajā kalpošanā. Vaišnavu filozofi lieliski zina, ka Absolūtā Patiesība, Dieva Augstākā Personība, nekad nevar būt bezpersoniska vai tukša, jo Viņai ir neskaitāmas spējas. Caur savām neskaitāmajām enerģijām Visaugstais Kungs var izpausties daudzos dažādos veidos un joprojām palikt par Absolūto Dieva Augstāko Personību. Tātad par spīti sevis izvēršanai daudzos veidos un neskaitāmu enerģiju izstarošanai Viņš saglabā savu pārpasaulīgo stāvokli.

Tādējādi Kungs Čaitanja parādīja daudzos mājāvādī filozofijas trūkumus, un, lai gan Bhatāčārja ar loģiku un vārdu žonglēšanu centās pierādīt savu taisnību, Kungs Čaitanja spēja aizsargāties no viņa uzbrukumiem. Kungs norādīja, ka Vēdu raksti domāti, lai cilvēki sasniegtu trīs mērķus: saprastu savas attiecības ar Absolūto Dieva Augstāko Personību, darbotos saskaņā ar šo izpratni un sasniegtu augstāko dzīves pilnību – mīlestību uz Dievu. Ikviens, kurš cenšas pierādīt, ka Vēdu rakstiem ir citi mērķi, noteikti ir savas iztēles upuris.

Tad Kungs nocitēja vairākus pantus no Purānām, ar kuriem parādīja, ka Dieva Augstākā Personība bija sūtījusi Šankarāčārju mācīt mājāvādu. Viņš nocitēja pantu no Padma Purānas (62.31.), kurā teikts, ka Kungs lika Mahādēvam, Kungam Šivam, pasniegt izdomātus Vēdu rakstu skaidrojumus, lai novērstu ļaudis no īstenā Vēdu mērķa. "Tādā veidā tu centīsies padarīt viņus par ateistiem," teica Kungs. "Pēc tam viņi var vairoties." Vēl Padma Purānā (25.9.) teikts, ka Kungs Šiva stāstīja savai sievai Pārvatī, ka Kali laikmetā viņš atnāks brāhmana izskatā, lai sludinātu nepilnīgu Vēdu skaidrojumu, ko sauc par mājāvādismu un kas patiesībā ir tikai ateistiskās budistu filozofijas atkārtojums.

Bhatāčārju ļoti pārsteidza šie Kunga Čaitanjas skaidrojumi. Noklausījies Šrī Čaitanjas domas par mājāvādas filozofiju, viņš nespēja parunāt. Kad Bhatāčārja kādu laiku bija klusējis, Kungs Čaitanja viņam jautāja: "Mans dārgais Bhatāčārja, tev nevajag apjukt no šī skaidrojuma. Lūdzu, uzklasi Mani un pieņem domu, ka garīgā kalpošana Visaugstajam Kungam ir cilvēka izpratnes augstākā pilnība. Garīgā kalpošana ir tik pievilcīga, ka ar neaptveramo Dieva Augstākās Personības spēku pat atbrīvotas dvēseles kļūst par bhaktām." Vēdu rakstos tam ir daudz piemēru. Piemēram, Šrīmad Bhāgavatamas (1.7.10.) slavenais Ātmārāmas pants īpaši domāts tiem cilvēkiem, kurus saista sevis apzināšanās un kuri nav pieķērušies nekam materiālam. Kunga Krišnas dažādā darbība piesaista šādus atbrīvotus impersonālistus garīgajai kalpošanai. Lūk, kādas ir Dieva Augstākās Personības pārpasaulīgās īpašības.

Patiesībā dzīvā būtne ar tīru apziņu saprot, ka tā ir mūžīgs Visaugstā Kunga kalps. Maldu varā nonācis, cilvēks uzskata rupjos un smalkos ķermeņus par sevi pašu; šāds priekšstats ir pamats pārveidošanās mācībai. Īstenībā Visaugstākā neatņemamā daļiņa nav mūžīgi pakļauta dzīvei rupjajā un smalkajā ķermenī. Rupjais un smalkais pārklājums nav būtnes mūžīgais veidols; tie var mainīties. Citiem vārdiem sakot, dzīvo būtnei, kas sākotnēji ir tīrs gars, var sasaistīt rupjie un smalkie ķermeņi, un, atbrīvojoties no šiem pārklājumiem, tā atkal kļūst par tīru garu. Mājāvādī filozofi izmanto šo pārveidošanās mācību, apgalvojot, ka dzīvā būtne ir maldīga priekšstata varā, ja tā uzskata sevi par Visaugstākā neatņemamo daļiņu. Viņi apgalvo, ka dzīvā būtne ir pats Visaugstākais. Šī mācība nevar

būt pārlicecinoša.

Tad Bhatāčārja lūdza, lai Kungs Čaitanja izskaidro slaveno Ātmārāmas pantu, jo viņš vēlējās dzirdēt to no paša Kunga. Kungs Čaitanja teica, lai Bhatāčārja vispirms iztulko šo pantu, kā pats saprot, un pēc tam to izskaidros Viņš. Tad Bhatāčārja sāka skaidrot Ātmārāmas šloku, izmantojot loģikas un gramatikas paņēmienus. Tādā veidā viņš izskaidroja Ātmārāmas šloku deviņos dažādos veidos. Kungs atzinīgi novērtēja Bhatāčārjas erudīciju un sacīja: "Dārgais Bhatāčārja, Es zinu, ka tu esi izglītotā Brihaspati pārstāvis un vari brīnišķīgi izskaidrot jebkuru šāstru daļu. Tomēr tavi skaidrojumi vairāk vai mazāk balstās tikai uz akadēmisko izglītību. Bez šīs pieejas ir vēl cits skaidrošanas veids."

Tad pēc Bhatāčārjas lūguma Kungs Čaitanja izskaidroja Ātmārāmas šloku. Panta vārdus Viņš analizēja šādā veidā: (1) ātmārāmāh, (2) ča, (3) munajah, (4) nirgranthāh, (5) api, (6) urukramē, (7) kurvanti, (8) ahaitukīm, (9) bhaktim, (10) ithambhūta-gunah, (11) harih. Šis pants jau tika izskaidrots Kunga norādījumos Sanātanam Gosvāmī. Kungs Čaitanja neminēja deviņus dažādos Bhatāčārjas tulkojumus, bet skaidroja pantu, analizējot šos vienpadsmit vārdus. Tādā veidā Viņš izklāstīja pantu sešdesmit vienā veidā. Beigās Kungs Čaitanja pateica, ka Dieva Augstākā Personība ir neskaitāmu spēju pilna; neviens nevar pat novērtēt, cik Viņam ir pārpasaulīgu īpašību. Dieva Kunga īpašības vienmēr ir neaptveramas, un visos sevis apzināšanās ceļos cilvēki uzdod jautājumus par šīm Dieva Augstākās Personības spējām, enerģijām un īpašībām. Taču Dieva Kunga bhaktas tūlīt atzīst, ka Kungs ir neaptverams. Šrī Čaitanja paskaidroja, ka Visaugstā Kunga pārpasaulīgās īpašības piesaistīja pat tādas diženas atbrīvotas dvēseles kā Kumārus un Šukadēvu Gosvāmī. Bhatāčārja augsti novērtēja Kunga Čaitanjas teikto un secināja, ka Viņš nevar būt nekas cits kā pats Krišna. Tad Bhatāčārja sāka nožēlot, ko darījis, un teica, ka vispirms uzskatījis Kungu Čaitanju par parastu cilvēku un tāpēc izdarījis apvainojumu. Viņš dziļā nožēlā nometās pie Šrī Čaitanjas lotospēdām un lūdza Viņa bezcēloņu žēlastību. Kungs Čaitanja augsti novērtēja šī diženā zinātnieka pazemību un atklāja savu veidolu, vispirms četrroku veidolu un tad sešroku (šadbhudžas) veidolu. Tad Sārvabhauma Bhatāčārja atkal nometās pie Kunga lotospēdām un sacerēja Viņam dažādas lūgšanas. Bhatāčārja neapšaubāmi bija dižens zinātnieks, un, saņēmis Kunga bezcēloņu žēlastību, ieguva spējas dažādos veidos izklāstīt Kunga darbību. Patiešām viņš spēja pasniegt Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē daudzinašanās paņēmieni.

Ir teikts, ka Sārvabhauma Bhatāčārja, slavīnot Kunga darbību, sacerēja simts pantus, un šie panti bija tik brīnišķīgi, ka labākus nevarētu radīt pat Brihaspati, visdiženākais debesu planētu zinātnieks. Kungs par šiem simts pantiem ļoti priecājās un apskāva Bhatāčārju. No Kunga Čaitanjas pieskāriena Bhatāčārju pārņēma ekstāze, un viņš gandrīz zaudēja samaņu. Viņš raudāja, drebēja un svīda, reizēm dejoja, dziedāja un krita pie Kunga Čaitanjas lotospēdām. Bhatāčārjas māsasvīrs Gopīnātha Āčārja un Kunga bhaktas bija ļoti pārsteigti, ka Bhatāčārja kļuvis par lielu bhaktu.

Tad Gopīnātha Āčārja sāka pateikties Kungam: "Tikai ar Tavu žēlastību Bhatāčārja, kurš agrāk bija kā akmens, ir kļuvis par tādu bhaktu." Kungs Čaitanja atbildēja Gopīnātham Āčārjam, ka ar bhaktas žēlastību akmenim līdzīgs cilvēks var pārtapt par maigu, ziedam līdzīgu bhaktu. Patiesībā Gopīnātha Āčārja ļoti gribēja, lai viņa sievasbrālis Bhatāčārja kļūtu par Kunga bhaktu. Viņš patiesi vēlējās, lai Kungs svētītu Bhatāčārju, un bija priecīgs, redzot, ka Kungs Čaitanja izpildīja viņa vēlmi. Citiem vārdiem sakot, Dieva Kunga bhakta ir vēl žēlsirdīgāks nekā pats Kungs. Kad bhakta vēlas dot kādam žēlastību, tad Kungs darbojas, un, pateicoties Viņam, cilvēks kļūst par bhaktu.

Kungs Čaitanja nomierināja Bhatāčārju un teica, lai viņš iet mājās. Bhatāčārja atkal sāka slavīnāt Kungu un teica: "Tu esi atnācis, lai atpestītu visas materiālās pasaules kritušās dvēseles. Tev tas nemaz nav grūti, bet Tu esi pārvērtis par bhaktu pat tādu cilvēku ar akmens sirdi kā mani, un tas patiešām ir brīnums. Kaut gan ļoti labi pārvaldīju loģiskos argumentus un gramatiski pareizi skaidroju Vēdas, es

biju ciets kā dzelzs gabals. Bet Tava ietekme un karstums bija tik spēcīgi, ka varēji šo dzelzi izkausēt."

Tad Kungs Čaitanja atgriezās savā uzturēšanās vietā, un Bhatāčārja aizsūtīja pie Viņa Gopināthu Āčārju ar dažādu veidu prasādu no Džaganāthas templā. Nākamajā dienā agri no rīta Kungs devās uz mangala-ārati Džaganāthas templī. Templā priesteri atnesa Viņam Dievības ziedu vītņi un piedāvāja dažādu veidu prasādu. Kungs par to ļoti priecājās un tūlīt devās pie Bhatāčārjas, ņemot līdzi prasādu un ziedus, ko viņam uzdāvināt. Lai gan bija vēl agrs, Bhatāčārja sadzirdēja, ka pie viņa atnācis Kungs un klauvē pie durvīm. Bhatāčārja tūlīt piecēlās un sauca: "Krišna! Krišna!" Kungs Čaitanja to dzirdēja. Kad Bhatāčārja atvēra durvis un ieraudzīja tur stāvam Kungu, viņš ļoti priecājās, ka Čaitanja atnācis tik agri, un laipni uzņēma Viņu. Bhatāčārja apsēdināja Kungu labā vietā un arī pats apsēdās. Tad Kungs Čaitanja piedāvāja viņam prasādu, ko bija saņēmis Džaganāthas templī, un Bhatāčārja bija ļoti priecīgs, saņemot to no paša Kunga Čaitanjas rokām. Viņš nenomazgājies, neizpildījis rīta pienākumus un pat neiztīrījis zobus, tūlīt sāka ēst prasādu. Tādā veidā zinātnieks atbrīvojās no visiem materiālajiem sārņiem, kā arī pieķeršanās un ēdot nocitēja pantu no Padma Purānas. Tur teikts, ja cilvēks saņem prasādu, tā jāēd tūlīt, pat ja tā ir sausa vai veca, vai atnesta no tālas vietas un pat ja cilvēks nav paveicis dienas pienākumus. Šāstrās norādīts, ka prasāda jānobauda nekavējoties, tāpēc nav ierobežojumu ne laikā, ne telpā; Dieva Augstākās Personības griba ir jāpilda. Pastāv ierobežojumi, kas jāpilda pirms pieņem ēdienu no dažādiem cilvēkiem, bet, saņemot prasādu vienalga no kā, nav nekādu ierobežojumu. Prasāda vienmēr ir pārpasaulīga, un to var baudīt jebkādos apstākļos. Kungs Čaitanja bija ļoti priecīgs, redzot, ka Bhatāčārja, kurš vienmēr stingri sekoja likumiem un ierobežojumiem, pieņēma prasādu, aizmirsdams visus likumus un ierobežojumus. Kungs Čaitanja priekā apskāva Bhatāčārju, un viņi abi sāka pārpasaulīgā ekstāzē dejot. Kungs Čaitanja ekstāzē izsaucās: "Nu Mana misija Džaganātha Purī ir izpildīta! Esmu pievērsis Krišnam tādu cilvēku kā Sārvabhaumu Bhatāčārju. Tagad es noteikti varēšu sasniegt Vaikunthu."

Bhaktas misija ir padarīt kaut vienu cilvēku par tīru bhaktu. Tad viņš noteikti var nonākt garīgajā valstībā. Kungs tik ļoti priecājās par Bhatāčārju, ka atkal un atkal svētīja viņu: "Dārgais Bhatāčārja, tagad tu esi pilnīgi tīrs Kunga Krišnas bhakta, un Krišna ir ļoti priecīgs par tevi. Šodien tu atbrīvoies no materiālā ķermeņa sārņiem un materiālās enerģijas važām. Tagad tu vari atgriezties mājās, atpakaļ pie Dieva. Tad Kungs nocitēja pantu no Šrīmad Bhāgavatamas (2.7.42.):

*yeṣāṁ sa eva bhagavān dayayed anantaḥ
sarvātmanāśrita-pado yadi nirvyālikam
te dustarām atitaranti ca deva-māyām
naiṣāṁ mamāham iti dhīḥ śva-śrgāla-bhakṣye*

"Ja kāds rod pilnīgu patvērumu pie Visaugstā Kunga lotospēdām, tad bezgalīgais Visaugstais Kungs viņu svētī. Šāds cilvēks saņem atļauju šķērsot neziņas okeānu. Bet tas, kurš uzskata materiālo ķermeni par sevi, nevar saņemt Dieva Augstākās Personības bezcēloņu žēlastību."

Pēc šī notikuma Kungs Čaitanja atgriezās mājās, un Bhatāčārja kļuva par tīru un nevainojamu bhaktu. Tā kā Bhatāčārja agrāk bija dižens akadēmiskais zinātnieks, viņu par bhaktu varēja padarīt tikai Čaitanjas Mahāprabhu bezcēloņu žēlastība. No šīs dienas Bhatāčārja savos Vēdu rakstu skaidrojumos vienmēr pieminēja garīgo kalpošanu. Gopinātha Āčārja, viņa māsasvīrs, bija tik ļoti priecīgs par Bhatāčārju, ka sāka ekstāzē dejot un daudzināt pārpasaulīgo skaņu Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē.

Nākamajā dienā agri no rīta, apmeklējis Džaganāthas templī, Bhatāčārja devās ciemos pie Kunga Čaitanjas un, parādot cieņu, nometās pie Kunga pēdām. Viņš sāka stāstīt, cik daudz slikta ir darījis pagātnē. Tad Bhatāčārja lūdza, lai Kungs kaut ko pastāsta par garīgo kalpošanu, un Čaitanja sāka tieši skaidrot Brihan-nāradīja Purānas pantus, kur teikts: harēr nāma harēr nāma. Dzirdot šo skaidrojumu,

Bhatācārju pārņēma arvien lielāka un lielāka ekstāze. Redzot savu sievasbrāli, Gopīnātha Ācārja sacīja: "Mans dārgais Bhatācārja, iepriekš es teicu, ka cilvēks, kurš saņēmis Visaugstā Kunga žēlastību, izprot garīgās kalpošanas paņēmienus. Šodien es redzu, ka tas tā ir."

Bhatācārja dziļā cieņā atbildēja: "Mans dārgais Gopīnātha Ācārja, ar tavu žēlastību es esmu saņēmis Visaugstā Kunga svētību." Dieva Augstākās Personības žēlastību var saņemt ar tīra bhaktas svētību. Kungs Čaitanja bija devis savu žēlastību Bhatācārjam, pateicoties Gopīnāthas Ācārjas pūlēm. "Tu esi dižens Dieva Kunga bhakta," turpināja Bhatācārja, "akadēmiskās zināšanas mani bija padarījušas aklū. Jā, tikai pateicoties tev, esmu saņēmis Dieva Kunga žēlastību." Pats Kungs Čaitanja ļoti priecājās, dzirdot Bhatācārju sakām, ka cilvēks ar bhaktas žēlastību var saņemt Kunga žēlastību. Viņš augsti novērtēja šos vārdus un, tos apstiprinot, apskāva Bhatācārju.

Tad Kungs lūdza, lai Bhatācārja vēlreiz dodas uz Džaganāthas templi, un zinātnieks gāja turp kopā ar Jagadānandu un Dāmodaru, diviem galvenajiem Kunga Čaitanjas pavadoņiem. Pabijis Džaganāthas templi, Bhatācārja atgriezās mājās un atnesa daudz prasādas, ko bija nopircis templi. Viņš aizsūtīja savu kalpu brāhmanu ar visu prasādu pie Kunga Čaitanjas.

Vēl viņš nosūtīja divus uz palmu lapām rakstītus pantus un lūdza, lai Jagadānanda nodod tos Čaitanjam. Tā Kungs Čaitanja saņēma prasādu un uz palmu lapām rakstītos pantus. Tomēr, pirms šie panti sasniedza Kungu, Mukunda Data, kurš arī palīdzēja nosūtīt pantus, pārrakstīja tos savā grāmatā. Kad Kungs Čaitanja izlasīja pantus, Viņš tos saplēsa, jo Kungam ļoti nepatika slavinājumi. Šie panti ir saglabājušies tikai tāpēc, ka tos pārrakstīja Mukunda Data. Tie slavināja Kungu, Augstāko Sākotnējo Dieva Personību, kurš bija atnācis Kunga Čaitanjas izskatā, lai visiem cilvēkiem sludinātu atsacīšanos, pārpasaulīgās zināšanas un garīgo kalpošanu. Kungs Čaitanja bija nosaukts par sākotnējo Dieva Personību un salīdzināts ar žēlastības okeānu. "Es uzticu sevi Kungam Čaitanjam Mahāprabhu," bija teikts pantos. "Redzot, ka izzudusi garīgā kalpošana, Kungs ir atnācis pats Čaitanjas Mahāprabhu veidolā, lai sludinātu garīgo kalpošanu. Uzticēsim sevi Viņa lotospēdām un mācīsimies, kas patiesībā ir garīgā kalpošana." Kunga bhaktas mācekļu pēctecībā uzskata šos pantus par vislielākajiem dārgakmeņiem, un, pateicoties šiem slavenajiem pantiem, Sārvabhauma Bhatācārja ir kļuvis pazīstams kā augstākais no bhaktām.

Tā Sārvabhauma Bhatācārja kļuva par vienu no pašiem galvenajiem Kunga bhaktām un nedomāja ne par ko citu kā tikai par kalpošanu Dievam. Viņš pastāvīgi domāja par Kungu Čaitanju, un meditācija un daudzinašana tam kļuva par galveno dzīves mērķi.

Kādu dienu Sārvabhauma Bhatācārja aizgāja pie Kunga, noliecās Viņa priekšā un sāka lasīt kādu Šrīmad Bhāgavatamas pantu (10.14.8.). Šajā pantā Kungs Brahma lūdz Dievu Kungu:

*tat te 'nukampāṁ susamīkṣamāṇo
bhuñjāna evātma-kṛtāṁ vipākam
ḥṛd-vāg-vapurahir vidadhan namas te
jīveta yo mukti-pade sa dāya-bhāk*

"Cilvēks, kurš ziedo prātu, ķermeni un runu, lai kalpotu Dievam Kungam noteikti saņem atbrīvi, ja arī tā dzīve ir nožēlojama, un viņš ir darījis daudz ko sliktu." Bhatācārja apmainīja vārdu "mukti" (atbrīve) pret vārdu "bhakti" (garīgā kalpošana).

"Kāpēc tu esi izmainījis sākotnējo pantu?" Kungs jautāja Bhatācārjam. "Tu esi apmainījis vārdu "mukti" pret "bhakti". Tad Bhatācārja atbildēja, ka mukti nav tik vērtīga kā bhakti un ka tīram bhaktam mukti īstenībā ir kā sods, tāpēc viņš ir apmainījis vārdu "mukti" pret "bhakti". Tad Bhatācārja sāka skaidrot savu bhakti izpratni. "Ja cilvēks neatzīst pārpasaulīgo Dieva Personību un Kunga dievišķo veidolu, tad viņš nevar zināt Absolūto Patiesību," teica Bhatācārja.

Tas, kurš nesaprot Krišnas ķermeņa pārpasaulīgo dabu, kļūst par Kunga ienaidnieku un izaicina Viņu vai cīnās ar Kungu. Ienaidnieki galu galā saplūst ar Kunga Brahmana starojumu. Dieva Kunga bhaktas nekad nevēlas šādu mukti jeb atbrīvi Brahmana starojumā. Vispār ir iespējamās piecu veidu atbrīves: (1) nonākt uz planētas, kur dzīvo Dievs Kungs, (2) būt Kunga sabiedrībā, (3) iegūt tādu pašu pārpasaulīgu ķermeni kā Kungam, (4) iegūt tādu pašu varenību kā Kungam un (5) saplūst ar Dieva Kunga esamību. Bhaktam īpaši nerūp neviens no šiem atbrīves veidiem. Viņš ir apmierināts ar to, ka pārpasaulīgā mīlestībā kalpo Kungam. Bhaktu īpaši atbaida saplūšana ar Dieva Kunga esamību un savas individuālās būtības zaudēšana. Saplūšana ar Kungu bhaktam ir kā elle. Tomēr viņš ir gatavs pieņemt kādu no četriem pārējiem atbrīves veidiem, ja vien var kalpot Kungam. No divām iespējām – saplūst ar pārpasaulību, t. i., savienoties ar bezpersonisko Brahmana starojumu vai savienoties ar Dieva Personību – pēdējā bhaktam ir daudz atbaidošāka. Bhaktam nav citas tieksmes kā vien tieksme pārpasaulīgā mīlestībā kalpot Kungam.

To dzirdējis, Kungs Čaitanja Bhatāčārjam pastāstīja, ka vārdam "mukti" ir vēl cita nozīme. Vārds "mukti-padē" tieši norāda uz Dieva Personību. Dieva Personībai pārpasaulīgā mīlestībā kalpo neskaitāmas atbrīvotas dvēseles, un Viņš ir augstākais atbrīves devējs. Jebkurā gadījumā Krišna ir galējais patvērums.

"Par spīti šim skaidrojumam," teica Sārvabhauma Bhatāčārja, "man bhakti patīk labāk nekā mukti. Lai gan Tu teici, ka vārdam "mukti" ir divas nozīmes, tomēr šis vārds ir divdomīgs, tāpēc man labāk patīk "bhakti", jo, dzirdot vārdu "mukti", cilvēks tūlīt domā par saplūšanu ar Visaugstāko. Tāpēc man nepatīk pat minēt vārdu "mukti", bet ļoti patīk runāt par bhakti."

Kungs Čaitanja par to sāka skaļi smieties un ar lielu mīlestību apskāva Bhatāčārju.

Tā Bhatāčārja, kurš agrāk ar lielu prieku skaidroja mājāvādī filozofiju, kļuva par tik stingru bhaktu, ka pat negribēja izrunāt vārdu "mukti". Tas ir iespējams tikai ar Kunga Šrī Čaitanjas bezcēloņu žēlastību. Kungs ir kā filozofu akmens, jo ar savu žēlastību Viņš var dzelzi pārvērst zeltā. Pēc šīs sarunas ikviens ievēroja, cik ļoti izmainījies Bhatāčārja, un secināja, ka tas varēja notikt tikai ar Kunga Čaitanjas neaptveramo spēku. Tāpēc neviens nešaubījās, ka Kungs Čaitanja tik tiešām ir pats Kungs Krišna.

Divdesmit septītā nodaļa. Kungs Čaitanja un Rāmānanda Rāja

Čaitanja-čaritamritas autors ir salīdzinājis Kungu Čaitanju Mahāprabhu ar pārpasaulīgo zināšanu okeānu, bet Šrī Rāmānandu Rāju – ar mākonī, kas radies no šī okeāna. Rāmānanda Rāja bija ļoti izcils garīgās kalpošanas zinātnieks, un ar Kunga Čaitanjas žēlastību viņš apguva visus pārpasaulīgos secinājumus, gluži kā mākonis uzsūc ūdeni no okeāna. Kā mākoņi veidojas no okeāna, lej ūdeni pār visu zemi un atgriežas okeānā, tā ar Kunga Čaitanjas žēlastību Rāmānanda Rāja ieguva augstākās garīgās kalpošanas zināšanas un pēc tam, aizgājis no darba, nolēma satikt Kungu Čaitanju Purī.

Kad Kungs Čaitanja apmeklēja Indijas dienvidu daļu, Viņš vispirms devās uz lielo Džijara-nrisimha-kšētras templi. Šis templis atrodas vietā, ko sauc par Simhāčalu, un tas ir piecas jūdzes no Višākhāpatanas dzelzceļa stacijas. Templis atrodas kalna galā. Šajā apvidū ir daudz tempļu, bet Džijara-nrisimha-kšētras templis ir vislielākais. Šai templī ir ļoti daudz brīnišķīgu skulptūru, kas saista daudzus studentus, un, pateicoties popularitātei, templis ir ļoti bagāts. Templī ir uzraksts, kas vēsta, ka Vidžajanagaras valdnieks ir izrotājis šo templi ar zeltu un pat pārklājis Dievības ķermeni ar zeltu. Lai veicinātu tempļa apmeklēšanu, viesiem iekārtotas telpas, kurās var dzīvot par brīvu. Templi vada Rāmānudžāčārjas kopas priesteri.

Apmeklējot templi, Kungs Čaitanja slavināja Dievību un nocitēja pantu no Šrīdharas Svāmī Šrīmad Bhāgavatamas (7.9.1.) komentāra:

ugro 'py anugra evāyaṁ
sva-bhaktānāṁ nṛ-keśarī
keśarīva sva-potānām
anyeṣām ugra-vikramah

"Kaut gan Kungs Nrisimha ir ļoti bargs pret dēmoniem un nebhaktām, Viņš ir ļoti labs pret tādiem pakļāvīgiem bhaktām kā Prahlāda." Kungs Nrisimha atnāca kā Krišnas avatārs puscilvēka un puslauvas izskatā, kad mazo Prahlādu, Dieva Kunga bhaktu, mocīja viņa dēmoniskais tēvs Hiranjakašipu. Lauva ir nikns pret citiem zvēriem, bet labs un maigs pret lauvēniem, un tāpat Kungs Nrisimha bija nežēlīgs pret Hiranjakašipu, bet ļoti labs pret savu bhaktu Prahlādu.

Apmeklējis Džijara-nrisimhas templi, Kungs devās tālāk uz Indijas dienvidiem un galu galā sasniedza Godāvarī krastu. Tur Kungs atcerējās Jamunas upi Vrindāvanā un noturēja upmalas kokus par Vrindāvanas mežiem. Tā Viņš nonāca pilnīgā ekstāzē. Nomazgājies upē, Kungs apsēdās netālu no krasta un sāka daudzināt Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē. Tā sēdēdams un skaitīdams mantru, Kungs redzēja, ka pie upes pienācis apgabala gubernators kopā ar saviem pavadoņiem, starp kuriem bija daudz brāhmanu. Pirms tam Sārvabhauma Bhatāčārja bija lūdzis Kungu apmeklēt diženo bhaktu Rāmānandu Rāju Kaburā. Kungs Čaitanja saprata, ka cilvēks, kas tuvojas upes krastam, ir Rāmānanda Rāja, un tūlīt vēlējās viņu satikt. Tomēr, tā kā Kungs bija atsacīšanās dzīves kārtā, Viņš savaldījās un negāja runāt ar politiķi. Rāmānanda Rāja bija dižens bhakta, tāpēc viņu piesaistīja Kungs Čaitanja, kurš bija atnācis sanjāsī izskatā, un Rāmānanda pats devās pie Kunga. Piegājis Viņam klāt, Rāmānanda Rāja nometās zemē, apliecinot cieņu un godbijību Čaitanjam Mahāprabhu. Kungs Čaitanja viņu sagaidīja, daudzinot Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē.

Kad Rāmānanda Rāja stādījās priekšā, Kungs Čaitanja viņu apskāva, un viņus abus pārņēma ekstāze. Brāhmani, kuri pavadīja Rāmānandu Rāju, bija ļoti pārsteigti, redzot, ka Čaitanja Mahāprabhu pārpasaulīgā ekstāzē apskauj Rāmānandu Rāju. Brāhmani bija stingri rituālu sekotāji un nespēja saprast, ko nozīmē šīs bhakti pazīmes. Viņi bija ļoti pārsteigti par to, ka tāds dižens sanjāsī pieskaras šūdrām un ka arī Rāmānanda Rāja, kurš ir augsts gubernators un gandrīz vai apgabala valdnieks, raud, pieskardamies sanjāsī. Kungs Čaitanja saprata, ko domā brāhmani un, ņemdams vērā nelabvēlīgos apstākļus, savaldījās.

Pēc tam Kungs Čaitanja kopā ar Rāmānandu Rāju apsēdās. "Sārvabhauma Bhatāčārja tevi ļoti slavēja," teica Kungs Čaitanja. "Tāpēc Es atnācu, lai tevi satiktu."

"Sārvabhauma Bhatāčārja uzskata mani par vienu no saviem bhaktām," atbildēja Rāmānanda Rāja. "Tāpēc viņš bija tik labs, ka ieteica Tev mani satikt."

Rāmānanda Rāja bija ļoti pateicīgs par to, ka Kungs pieskārs tādām bagātņiem kā viņam. Valdnieks, gubernators un jebkurš politiķis ir vienmēr iegrimis domās par politiskām lietām un naudu; tāpēc sanjāsī izvairās no šādiem ļaudīm. Taču Kungs Čaitanja zināja, ka Rāmānanda Rāja ir dižens bhakta, un tāpēc bez kavēšanās pieskārs Rāmānandam un apskāva viņu. Rāmānanda Rāja bija pārsteigts par Kunga Čaitanjas izturēšanos un nocitēja pantu no Šrīmad Bhāgavatamas (10.8.4.): "Diženas personības un gudrie ierodas pasaulīgu cilvēku mājās tikai tāpēc, lai dotu viņiem žēlastību."

Kunga Čaitanjas īpašā izturēšanās pret Rāmānandu Rāju norādīja, ka Rāmānanda bija ļoti augsti pilnveidojies garīgajās zināšanās un darbībā, kaut gan nebija dzimis brahmaniskā ģimenē. Tāpēc viņš bija cienījamāks nekā tas, kurš tikai piedzimis brahmaniskā ģimenē. Lai gan pats Rāmānanda maigās un lēnprātīgās dabas dēļ uzskatīja, ka dzimis zemā šūdru ģimenē, Kungs Čaitanja redzēja, ka viņš atrodas augstākajā pārpasaulīgajā bhakti pakāpē. Bhaktas nekad neslavē sevi par lieliem, bet Kungs ļoti vēlas pavēstīt par savu bhaktu diženumu. Pēc šīs pirmās rīta tikšanās Godāvarī krastā Rāmānanda

Rāja un Kungs Čaitanja šķīrās ar norunu, ka Rāmānanda Rāja atnāks pie Kunga vakarā.

Vakarā, kad Kungs bija nomazgājies un apsēdies, atnāca Rāmānanda Rāja kopā ar savu kalpu. Rāmānanda pazemīgi sveicināja Kungu Čaitanju un apsēdās Viņa priekšā. Pirms Rāmānanda Rāja bija paspējis uzdot Kungam jautājumu par pilnveidošanos garīgajās zināšanās, Kungs sacīja: "Lūdzu, nocītē dažus pantus no rakstiem par cilvēka dzīves augstāko mērķi."

Šrī Rāmānanda Rāja tūlīt atbildēja: "Cilvēks, kurš patiesi pilda savu pienākumu, pamazām sāk apzināties Dievu." Vēl viņš nocītēja pantu no Višnu Purānas (3.8.9.), kurā teikts, ka cilvēks godina Visaugsto Kungu, pildot savu pienākumu, un nav cita veida, kā iepriecināt Viņu. Jēga ir tāda, ka cilvēka dzīve ir domāta, lai izprastu attiecības ar Visaugsto Kungu, un, tādā veidā darbojoties, cilvēks var iesaistīties kalpošanā Dievam Kungam, pildot noliktos pienākumus. Šim nolūkam sabiedrība ir sadalīta četrās kārtās: intelektuāļos (brāhmanos), administratoros (kšatrijos), tirgotājos (vaišjās) un strādniekos (šūdrās). Katrai no kārtām ir noteikti likumi un ierobežojumi, kā arī pienākumi. Četru kārtu noliktie pienākumi un īpašības aprakstītas Bhagavad-gītā (18.41.-44.). Jebkurai organizētai un civilizētai sabiedrībai jāseko noliktajiem kārtu likumiem un ierobežojumiem. Tajā pašā laikā garīgās attīstības labad ir jābūt arī četrām ašramu pakāpēm: skolnieka dzīvei (brahmačarja), ģimenes dzīvei (grihastha), pakāpei, kurā cilvēks ir aizgājis no darba dzīves (vānaprastha) un atsacīšanās dzīves kārtai (sanjāsa).

Rāmānanda Rāja teica, ka tie, kuri stingri seko šo astoņu sabiedrības daļu likumiem un ierobežojumiem, var patiešām iepriecināt Visaugsto Kungu, bet, ja cilvēks šiem likumiem neseko, tad viņš iznieko cilvēcisko dzīvi un nokļūst ellē. Ikviens var mierīgi iet pretī dzīves mērķim, sekojot sev atbilstošiem likumiem un ierobežojumiem. Cilvēka raksturs attīstās, sekojot vadošajiem principiem saskaņā ar dzimšanu, apkārtējo sabiedrību un izglītību. Sabiedrības daļas izveidotas tā, ka tās palīdz vadīt daudzus cilvēkus ar dažādiem raksturiem, un starp cilvēkiem valda miers un ir iespējams garīgi pilnveidoties. Sabiedrības kārtas sīkāk var raksturot šādi: (1) cilvēks, kura mērķis ir izprast Visaugsto Kungu, Dieva Personību, kā arī apgūt Vēdas un līdzīgu literatūru, ir brāhmans; (2) tas, kurš parāda spēku un valda pār citiem, ir kšatrijs; (3) cilvēks, kurš nodarbojas ar lauksaimniecību, tirdzniecību un tur govīs, ir vaišja; (4) tas, kuram nav īpašu zināšanu, bet kurš ir apmierināts, kalpojot pārējām trijām kārtām, ir šūdra. Ja cilvēks stingri pilda noliktos pienākumus, tad viņš noteikti iet pretī pilnībai. Tādējādi pareiza dzīve dod pilnību ikvienam. Kad likumu un ierobežojumu ievērošana pāraug garīgajā kalpošanā Dievam Kungam, tad cilvēks sasniedz dzīves pilnību. Pretējā gadījumā šie ierobežojumi ir veltīga laika izšķiešana.

Noklausījis Rāmānandas Rājas stāstījumu par pareizu vadošo principu izpildi, Kungs Čaitanja teica, ka tas viss ir ārējs. Netieši Viņš lūdza, lai Rāmānanda Rāja pastāsta par kaut ko augstāku nekā šī ārējā darbība. Formāla rituālu pildīšana un reliģija ir bezjēdzīga, ja tā nenoved līdz garīgās kalpošanas pilnībai. Kungs Višnu nav apmierināts, ja kāds seko Vēdu norādījumiem, tikai pildot rituālus, bet Viņš patiešām priecājas, ja cilvēks sasniedz garīgās kalpošanas pakāpi.

Saskaņā ar Rāmānandas Rājas citēto pantu cilvēks, pildot rituālus, var nonākt līdz garīgajai kalpošanai. Bhagavad-gītā Šrī Krišna, kurš atnāca, lai atpestītu visu kārtu ļaudis, norāda, ka dzīves augstāko pilnību iespējams sasniegt ar savu pienākumu pildīšanu, godinot Visaugsto Kungu, no kura viss ir radies.

*sve sve karmany abhirataḥ
saṁsiddhiṁ labhate naraḥ
sva-karma-nirataḥ siddhiṁ
yathā vindati tac chr̥ṇu*

yataḥ pravṛttir bhūtānām

yena sarvam idaṁ tatam
sva-karmaṇā tam abhyarcya
siddhim vindati mānavaḥ

"Ikviens var sasniegt pilnību, sekojot savām darbības īpašībām. Tagad klausies, kā to izdarīt. Cilvēks var sasniegt pilnību, pildot savu pienākumu, ja viņš godina Dievu Kungu, visu būtņu avotu, kas caurstrāvo it visu." (Bg. 18.45.-46.) Šo pilnības ceļu ir gājuši tādi diženi bhaktas kā Bodhājana, Tanka, Dramida, Guhadēva, Kapardi un Bhāruči. Visas šīs diženās personības ir gājušas tieši šo pilnības ceļu. Arī Vēdas virza mūs pa šo ceļu. Rāmānanda Rāja gribēja par to pastāstīt Kungam, bet acimredzot ar rituālistisko pienākumu pildīšanu vien nepietiek, jo Šrī Čaitanja teica, ka tā ir ārēja. Kungs Čaitanja norādīja, ka cilvēks ar materiālistisku dzīves izpratni nespēj sasniegt augstāko pilnību, pat ja ievēro visus rituālistiskos principus.

Divdesmit astotā nodaļa. Attiecības ar Visaugstāko

Kungs Čaitanja noraidīja Rāmānandas Rājas citēto Višnu Purānas izteikumu, jo gribēja parādīt, ka filozofi, kurus sauc par karma-mīmāmsām, maldās. Karma-mīmāmsas sekotāji uzskata, ka Dievs ir pakļauts cilvēka darbībai. Viņi secina, ka, kārtīgi strādājot, katrs var piespiest Dievu dot labus augļus. Tādējādi minēto Višnu Purānas izteikumu var saprast tā, ka Višnu, Visaugstais Kungs, nav neatkarīgs, jo spiests par darbu dot noteiktus augļus. Šāds atkarīgs godināšanas mērķis ir pakļauts godinātājam, kurš var uzskatīt Visaugsto Kungu gan par bezpersonisku, gan personisku, kā pats vēlas. Patiesībā šī filozofija uzsver Augstākās Absolūtās Patiesības bezpersonisko iezīmi. Kungam Čaitanjam nepatika šāds impersonālisms, tāpēc Viņš to noraidīja.

"Ja tu zini kaut ko labāku par šo Augstākās Absolūtās Patiesības izpratni, tad, lūdzu, pastāsti Man to," beigās sacīja Kungs Čaitanja.

Rāmānanda Rāja saprata Kunga Čaitanjas nodomu un, teikdams, ka labāk ir atmett darbības augļus, nocitēja pantu no Bhagavad-gītas:

yat karoṣi yad aśnāsi
yaj juhoṣi dadāsi yat
yat tapasyasi kaunteya
tat kuruṣva mad-arpaṇam

"Kuntī dēls, lai ko tu darītu, lai ko tu ēstu, lai ko tu piedāvātu vai atdotu, lai kādas askēzes tu veiktu, visu dari kā ziedojumu Man." (Bg. 9.27.) Šrīmad Bhāgavatamā (11.2.36.) ir līdzīgi vārdi, un tur norādīts, ka cilvēkam pilnīgi viss – auglīgā darbība, ķermenis, runa, prāts, jutekļi, saprāts, dvēsele un dabas īpašības – jāziedo Dieva Augstākajai Personībai Nārājanam.

Tomēr Kungs Čaitanja noraidīja arī šo otro ieteikumu, sacīdams: "Ja tu zini kaut ko augstāku, tad saki to."

Visa piedāvāšana Dieva Augstākajai Personībai, kā ieteikts Bhagavad-gītā un Šrīmad Bhāgavatamā, ir labāka nekā impersonāla Visaugstā Kunga pakļaušana mūsu darbībai, bet arī tajā joprojām trūkst sevis uzticēšanas Visaugstajam Kungam. Ja darītājs sevi pielīdzina materiālajai esamībai, tad bez pareizas vadības to nevar izmainīt. Šāda auglīga darbība turpina cilvēka materiālo esamību. Šai pantā darītājam ieteikts ziedot sava darba augļus Visaugstajam Kungam, bet nav norādīts, kā izkļūt no materiālajām važām. Tāpēc Kungs Čaitanja noraidīja arī šo ieteikumu.

Kad Rāmānandas priekšlikumi tika divreiz noraidīti, viņš teica, ka cilvēkam pilnīgi jāatmet darbošanās un ar atsacīšanos jāpaceļas pārpasaulīgā līmenī. Citiem vārdiem sakot, Rāmānanda ieteica pilnīgi atsacīties no pasaulīgās dzīves un tam par pierādījumu nocitēja Šrīmad Bhāgavatamas pantu (11.11.32.), kur Kungs saka: "Rakstos Es esmu izklāstījis rituālistiskos principus un parādījis ceļu uz

garīgo kalpošanu. Tā ir augstākā reliģijas pilnība." Vēl Rāmānanda nocitēja Kunga Krišnas norādījumu Bhagavad-gītā:

*sarva-dharmān parityajya
mām ekam śaraṇam vraja
aham tvām sarva-pāpēbhyo
mokṣayiṣyāmi mā śucaḥ*

"Atmet visu veidu reliģijas un uztici sevi vienīgi Man. Es tevi atbrīvošu no visu grēku pret darbībām. Nebaidies!" (Bg. 18.66.)

Kungs Čaitanja noraidīja arī šo trešo priekšlikumu, jo gribēja parādīt, ka ar atsacīšanos vien nepietiek. Jābūt arī kādai pozitīvai darbībai. Bez tās nav iespējams sasniegt augstāko pilnību. Atsacīšanās dzīves kārtā parasti sastopami divu veidu filozofi. Vienu mērķis ir nirvāna, bet otru mērķis – bezpersoniskā Brahmana starojums. Šādi filozofi nevar iedomāties, ka iespējams pacelties augstāk par nirvānu un Brahmana starojumu uz garīgo debesu Vaikunthas planētām. Ja cilvēks tikai atsakās, tad viņš var arī nezināt par garīgajām debesīm un garīgo darbību, tāpēc Kungs Čaitanja noraidīja arī trešo ieteikumu.

Tad Rāmānanda Rāja vēlreiz nocitēja pierādījumu no Bhagavad-gītas:

*brahma-bhūtaḥ prasannātmā
na śocati na kāṅkṣati
samaḥ sarveṣu bhūteṣu
mad-bhaktiṁ labhate parām*

"Tas, kurš pacēlies pāri visam, tūlīt izprot Augstāko Brahmanu un iegūst pilnīgu prieku. Viņš nežēlojas un neko nevēlas. Viņš ir vienāds pret visām būtnēm. Šādā stāvoklī cilvēks uzsāk tīru garīgo kalpošanu Man." (Bg. 18.54.)

Sākumā Rāmānanda Rāja ieteica garīgo kalpošanu ar atsacīšanos no darbības augļiem, bet ar šo pantu viņš norādīja, ka garīgā kalpošana ar pilnīgām zināšanām un garīgu apziņu ir augstāka.

Tomēr Kungs Čaitanja noraidīja arī šo priekšlikumu, jo, tikai apzinoties Brahmanu un atsakoties no materiālās darbības augļiem, cilvēks nevar izprast garīgo valstību un garīgo darbību. Lai gan Brahmana apzināšanās pakāpē vairs nav materiālo sārņu, šī pakāpe vēl nav pilnīga, jo tajā nav pozitīvas garīgas darbības. Cilvēks joprojām atrodas prāta līmenī, tāpēc tas ir ārējs. Tīrā dzīvā būtne neatbrīvojas tikmēr, kamēr tā nav pilnībā veltījusi sevi garīgajai darbībai. Kamēr vien cilvēks ir iegrimis bezpersoniskās domās vai domās par tukšumu, viņš nespēj pilnībā uzsākt mūžīgu, svētlaimes un zināšanu pilnu dzīvi. Ja garīgās zināšanas nav pilnīgas, tad tas traucē atbrīvot prātu no materiālās daudzveidības. Tāpēc impersonālistiem, kas nodarbojas ar mākslīgu meditāciju, nekādi neizdodas padarīt prātu tukšu. Atbrīvot prātu no visiem materiālajiem priekšstatiem ir ļoti grūti. Kā teikts Bhagavad-gītā:

*kleśo 'dhika-taras teṣām
avyaktāsakta-cetasām
avyaktā hi gatir duḥkharā
dehavadbhir avāpyate*

"Cilvēkiem, kuru prāti ir pieķērušies Visaugstākā neizpaustajai, bezpersoniskajai iezīmei, ir ļoti grūti pilnveidoties. Iemiesotajam to veikt nekad nav viegli." (Bg. 12.5.) Atbrīve, ko cilvēks iegūst ar šādu bezpersonisku meditāciju, nav pilnīga, tāpēc Kungs Čaitanja to nepieņēma.

Kad ceturtais priekšlikums bija noraidīts, Rāmānanda Rāja teica, ka augstākā pilnības pakāpe ir garīgā kalpošana bez mēģinājumiem izkopt zināšanas vai prātot. Lai to pierādītu, viņš nocitēja Šrīmad Bhāgavatamas pantu (10.14.3.), kur Kungs Brahma saka Dieva Augstākajai Personībai:

jñāne prayāsam udapāsyā namanta eva

*jīvanti san-mukharitām bhavadīya-vārtām
sthāne sthitāḥ śruti-gatām tanu-vān-manobhir
ye prāyaśo 'jita jito 'py asi tais tri-lokyām*

"Mans dārgais Kungs, cilvēkam pilnīgi jāatmet monistiskā prātošana un zināšanu izkopšana. Viņam jāuzsāk garīgā dzīve ar garīgo kalpošanu, saņemot zināšanas par Dieva Kunga darbību no bhaktas, kurš apzinājies sevi. Ja kāds pilnveido garīgo dzīvi, sekojot šiem principiem un dzīvojot godīgi, tad Tu, neuzvaramais Kungs, šādā veidā tiec pakļauts."

Pēc šī Rāmānandas Rājas priekšlikuma Kungs Čaitanja tūlīt teica: "Jā, tas tiesa." Šajā laikmetā nav iespējams iegūt garīgās zināšanas ar atsacīšanos, jauktu garīgo kalpošanu, auglīgu darbību, kurai līdzās ir arī garīgā kalpošana, vai ar zināšanu izkopšanu. Lielākā daļa cilvēku ir pagrimuši, un viņiem nav laika iet pakāpenisko ceļu, tāpēc saskaņā ar Kunga Čaitanjas norādījumiem viņiem vislabāk palikt savā pašreizējā stāvoklī un klausīties par Visaugstā Kunga darbību, kā tā aprakstīta Bhagavad-gītā un Šrīmad Bhāgavatamā. Svēto rakstu pārpasaulīgie vēstījumi jāuzklausā no dvēselēm, kuras apzinājušās sevi. Tādā veidā cilvēks var nemainīt sabiedrisko stāvokli, bet tajā pat laikā garīgi pilnveidoties. Tādā veidā viņš noteikti iet uz priekšu un pilnīgi izprot Dieva Augstāko Personību.

Lai gan Kungs Čaitanja pieņēma šos principus, Viņš lūdza Rāmānandu Rāju turpināt augsta līmeņa garīgās kalpošanas izskaidrošanu. Tādējādi Kungs Čaitanja Rāmānandam Rājam deva iespēju pastāstīt par pakāpenisku attīstību no varnāšrama-dharmas principiem (četrus sabiedrības un četrus garīgās dzīves kārtu principiem). Kungs Čaitanja noraidīja varnāšrama-dharmu un auglīgas darbības piedāvājumu, jo tīras garīgās kalpošanas laukā šiem principiem ir visai maz jēgas. Mākslīgos garīgās kalpošanas paņēmienus bez sevis apzināšanās nevar uzskatīt par tīru garīgo kalpošanu. Tīra garīgā kalpošana ar izpratni būtiski atšķiras no visiem citiem pārpasaulīgās darbības veidiem. Augstākajā pārpasaulīgās darbības pakāpē nav nekādu materiālu vēlmju, auglīgu puļu un mēģinājumu iegūt zināšanas ar prātojumiem. Šī augstākā pakāpe ir vērsta uz vienkāršu, labvēlīgu un tīru garīgo kalpošanu.

Rāmānanda Rāja saprata, kāpēc Kungs Čaitanja uzdeva šos jautājumus. Tāpēc Viņš teica, ka tīra mīlestība uz Dievu ir augstākā pilnība. "Padjāvalī" ir brīnišķīgs pants, un ir teikts, ka to ir sacerējis pats Rāmānanda. Panta jēga ir šāda: "Ja cilvēks ir izsalcis un vēlas ēst un dzert, tad viņš gūst laimi, ēdot vienalga ko. Gluži tāpat var būt ļoti daudz līdzekļu, ar kuriem godināt Visaugsto Kungu, bet, kad cilvēks saņem mazliet tīras mīlestības uz Dievu, tad viņš patiešām iegūst pārpasaulīgu laimi." Rāmānanda Rāja sacerēja vēl kādu pantu, kurā teikts, ka cilvēks pat pēc daudziem miljoniem dzimšanu nevar sasniegt garīgās kalpošanas izpratni, bet, ja tā vai citādi viņam rodas vēlšanās garīgi kalpot, tad tīra bhaktas sabiedrībā tas kļūst iespējams. Tāpēc ikvienam ir stingri jāvēlas garīgi kalpot. Šajos divos pantos Rāmānanda Rāja aprakstīja vadošos principus un attīstītu mīlestību uz Dievu. Kungs Čaitanja vēlējās, lai Rāmānanda Rāja pārietu uz izkoptas Dieva mīlestības pakāpi, un gribēja, lai viņš runātu šajā līmenī. Tāpēc Rāmānandas Rājas un Kunga Čaitanjas saruna turpinājās jau Dieva mīlestības līmenī.

Ja mīlestība uz Dievu paceļas personiskajā līmenī, tad to sauc par prēma-bhakti. Prēma-bhakti sākumā starp Visaugsto Kungu un bhaktu vēl nav noteiktu attiecību, bet, kad tā attīstās, tad izpaužas attiecības ar Visaugsto Kungu dažādās pārpasaulīgās garšās. Pirmā pakāpe ir kalpošana, kad Visaugstais Kungs kļūst par saimnieku un bhakta – par mūžīgu kalpu. Kad Kungs Čaitanja pieņēma šo ceļu, Rāmānanda Rāja sāka aprakstīt attiecības starp kalpu un saimnieku. Kā pastāstīts Šrīmad Bhāgavatamā (9.5.16.), Durvāsa Muni, dižens jogs mistiķis, kurš uzskatīja sevi par ļoti attīstītu, neieredzēja Mahārādžu Ambarīšu, kas bija tā laika lielākais bhakta. Cenzdamies nodarīt ļaunu Mahārādžam Ambarīšam, Durvāsa Muni piedzīvoja pilnīgu sagrauvi, un viņu uzvarēja Kunga sudaršana-čakra. Durvāsa Muni atzina savu kļūdu un teica: "Tīriem bhaktām, kuri vienmēr pārpasaulīgā mīlestībā kalpo Kungam, nav

nekā neiespējama, jo viņi kalpo Visaugstajam Kungam, kura vārds vien var dot atbrīvi."

Stotra-ratnā (46.) Jāmunāčārja raksta: "Mans Kungs, tie, kuri cenšas būt neatkarīgi no Tevis un nekalpo, ir bezpalīdzīgi. Viņi darbojas paši par sevi, un tiem nepalīdz augstāka vara. Tāpēc es ilgojos, kad pienāks tāds brīdis, kad pārpasaulīgā mīlestībā pilnīgi kalpošu Tev, nevēlēšos materiālu apmierinājumu un vairs nebūšu saistīts prāta līmenī. Tikai tad, kad tādā veidā tīri garīgi kalpošu Tev, es varēšu baudīt īstenu garīgo dzīvi."

To noklausījies, Kungs lūdza, lai Rāmānanda Rāja turpina stāstījumu.

Divdesmit devītā nodaļa. Tīra mīlestība uz Krišnu

Kungs Čaitanja aicināja Rāmānandu Rāju turpināt, un Rāmānanda teica, ka brālīgas attiecības ar Kungu Krišnu ir vēl augstākā pārpasaulīgā līmenī. Tādējādi Rāmānanda Rāja norādīja, ka, pieaugot mīlestībai attiecībās ar Krišnu, samazinās bailes un apziņa, ka Visaugstais Kungs ir pārāks. Šajā līmenī pieaug ticība, un šo ticību sauc par draudzību. Draudzīgās attiecībās Krišna un Viņa draugi izturas viens pret otru kā līdzīgs pret līdzīgu.

Šajā sakarībā Rāmānanda Rāja nocitēja pantu no Šrīmad Bhāgavatamas (10.12.11.), kurā Šukadēva Gosvāmī apraksta, kā Kungs Krišna mežā pusdienoja kopā ar draugiem. Kungs Krišna kopā ar draugiem devās uz mežu, lai rotaļātos ar govīm, un ir teikts, ka zēni, kas pavadīja Viņu, baudīja pārpasaulīgu draudzību ar Dieva Augstāko Personību. Visaugsto Kungu diženi gudrie uzskata par bezpersonisko Brahmanu, bhaktas – par Dieva Augstāko Personību, bet parasti ļaudis – par cilvēku.

Kungs Čaitanja ļoti augstu novērtēja šo izteikumu, tomēr sacīja: "Turpini vēl tālāk." Izpildot šo lūgumu, Rāmānanda Rāja teica, ka vecāku attiecības ar Krišnu ir vēl augstākā pārpasaulīgā stāvoklī. Kad draudzības attiecībās pieaug mīlestība, tad tās pāraug vecāku attiecībās, kādas redzamas starp tēvu un dēlu.

Šai sakarībā Rāmānanda Rāja nocitēja Šrīmad Bhāgavatamas pantu (10.8.46.), kurā Mahārādža Parīkšits jautā Šukadēvam Gosvāmī, cik svētīgu darbu ir paveikusi Jašoda, Krišnas māte, ja Dieva Augstākā Personība sauc viņu par māmiņu un dzer pienu no tās krūtīm. Vēl viņš nocitēja Šrīmad Bhāgavatamas pantu (10.9.20.), kurā teikts, ka Jašoda saņēma neizmērojamu Dieva Augstākās Personības žēlastību, un tā ir tik liela, ka to nevar salīdzināt ar žēlastību, ko saņēma Brahma, pirmā radītā būtne Visumā, vai Kungs Šiva, vai pat laimes dieviete Lakšmī, kura vienmēr atrodas uz Kunga Višnu krūtīm.

Tad Kungs Čaitanja lūdza Rāmānandu Rāju turpināt vēl tālāk, lai varētu nonākt pie jautājuma par laulības mīlestību. Sapratis Kunga Čaitanjas vēlēšanos, Rāmānanda Rāja tūlīt atbildēja, ka visaugstākās attiecības ir laulības mīlestība uz Krišnu. Citiem vārdiem sakot, tuvas attiecības ar Krišnu attīstās no parasta priekšstata par Dieva Augstāko Personību, pāraugot par kunga un kalpa attiecībām, un, kad šīs attiecības kļūst tuvas, tās attīstās par draudzību; kad draugu jūtas pieaug, tās kļūst par vecāku un bērnu attiecībām, un, sasniedzot augstāko mīlestības līmeni, tās kļūst par laulības mīlestību uz Visaugsto Kungu. Rāmānanda Rāja nocitēja vēl vienu Šrīmad Bhāgavatamas pantu (10.47.60.), kurā teikts, ka pārpasaulīgo ekstāzi, kādu sasniedza Krišna un gopī rāsas dejā, nekad nav sasniegusi pat laimes dieviete, kura vienmēr atrodas uz Kunga krūtīm garīgajā valstībā. Un ko tad lai saka par parastas sievietes laimi?

Tad Rāmānanda Rāja izskaidroja pakāpenisko ceļu, kas ļauj izkopt tīru mīlestību uz Krišnu. Viņš norādīja, ka katrai dzīvībai būtnei ir tieši tādas attiecības ar Dieva Augstāko Personību, kādas viņai piemērotas. Patiesībā attiecības ar Visaugsto Kungu sākas ar kunga un kalpa attiecībām un pēc tam pāraug draudzībā, vecāku mīlestībā un laulības mīlestībā. Kad cilvēks sasniedz savas noteiktās

attiecības ar Dieva Augstāko Personību, tad jāsaprot, ka tas viņam ir vislabākais stāvoklis, bet, kad šīs pārpasaulīgās attiecības izpēta, tad kļūst redzams, ka neitrālā apzināšanās pakāpe (brahma-bhūta) ir pirmā. Kad būtne atzīst Dievu par kungu un sevi par kalpu, tad attīstās attiecības, un, tām pieaugot, būtne kļūst par Visaugstā Kunga draugu un pēc tam par tēvu. Tādējādi attiecības attīstās no draudzības līdz vecāku mīlestībai un beidzot līdz laulības mīlestībai, kas ir visaugstākās attiecības ar Kungu.

Sevis apzināšanās kalpa attiecībās noteikti ir pārpasaulīga, un, nākot klāt brālības izjūtai, šīs attiecības pilnveidojas. Pieaugot mīlestībai, tās kļūst par vecāku attiecībām un par laulības mīlestību. Rāmānanda Rāja nocitēja Bhakti-rasāmrita-sindhu pantu (2.5.38.), kurā teikts, ka garīgā mīlestība pret Visaugsto Kungu ir pārpasaulīga jebkurā gadījumā, bet katram bhaktam ir īpaša tieksme uz noteiktām attiecībām, un šīs attiecības viņam ir saldākas nekā citas.

Pseudobhaktas nevar izgudrot šādas pārpasaulīgas attiecības ar Visaugsto Kungu. Bhakti-rasāmrita-sindhu (1.2.101.) Rūpa Gosvāmī norāda, ka garīgā kalpošana, kas nebalstās uz Vēdu rakstiem un neseko tur norādītajiem principiem, nevar tikt atzīta par pareizu. Arī Šrī Bhaktisidhānta Sarasvatī Gosvāmī Mahārādža atzīmē, ka profesionāli garīgie skolotāji, algoti Bhāgavatamas lasītāji vai kīrtanas dziedātāji un tie, kuri nodarbojas ar pašu izgudrotu garīgo kalpošanu, nav pieņemami. Indijā ir daudz dažādu profesionālo kopu: Āula, Vāula, Kartābhadža, Nēda, Daravēša, Snāi, Atibādi, Čūdādhārī un Gaurānganāgarī. Arī Vēntoru Gosvāmī biedrības locekļus jeb gosvāmī kastu nevar uzskatīt par sešu sākotnējo Gosvāmī pēctečiem. Nav pieņemami tā saucamie bhaktas, kuri izdomā dziesmas par Kungu Čaitanju, ne arī profesionālie priesteri un algotie deklamētāji. Tos, kuri neseko Pančarātras principiem, vai tos, kuri ir impersonālisti, vai kas pieķērušies dzimumdzīvei, nevar salīdzināt ar cilvēkiem, kas veltījuši dzīvi, lai kalpotu Krišnam. Tīrs bhakta, kas vienmēr darbojas Krišnas apziņā, var ziedot visu, lai kalpotu Kungam. Cilvēks, kurš veltījis dzīvi kalpošanai Kungam Čaitanjam, Krišnam un garīgajam skolotājam, vai tas, kurš seko ģimenes dzīves principiem, kā arī tas, kas ievēro atsacīšanās dzīves principus saskaņā ar Čaitanjas Mahāprabhu norādījumiem, ir bhakta, un viņu nevar salīdzināt ar profesionāli.

Kad cilvēks ir pilnīgi atbrīvojies no visiem materiālajiem sārņiem, tad viņam pārpasaulīgu baudu dod jebkuras attiecības ar Krišnu. Diemžēl tie, kuriem nav pieredzes pārpasaulīgajā zinātnē, nespēj novērtēt dažādās attiecības ar Visaugstāko Kungu. Viņi uzskata, ka visas šīs attiecības rodas no maijas. Čaitanja-čarītāmritā teikts, ka zeme, ūdens, uguns, gaiss un ēters (pieci rupjie elementi) ir attīstījušies no smalkākajiem uz rupjākajiem. Piemēram, ēterā ir skaņa, bet gaisā ir skaņa un taustes sajūta. Kad rodas uguns, tai ir skaņa, tauste, kā arī veidols. Ūdenī ir skaņa, tauste, veidols un garša, bet zemē – skaņa, tauste, veidols, garša un smarža. Apskatot elementus no ētera līdz zemei, mēs redzam, kā nāk klāt dažādas īpašības, un gluži tāpat visas piecas bhakti īpašības ir atrodamas laulības mīlestības attiecībās. Tādējādi attiecības ar Krišnu laulības mīlestībā tiek uzskatītas par Dieva mīlestības augstāko pilnību.

Kā teikts Šrīmad Bhāgavatamā (10.82.44.): "Garīgā kalpošana Dieva Augstākajai Personībai ir ikvienas būtnes dzīvība." Patiešām Krišna teica Vradžas jaunavām, ka viņu mīlestība bija vienīgais cēlonis, kas deva tām iespēju nonākt Kunga sabiedrībā. Ir teikts, ka Kungs Krišna attiecībās ar bhaktām pieņem visdažādāko garīgo kalpošanu saskaņā ar bhaktas tieksmi. Šādā veidā Krišna atbild uz bhaktas vajadzībām. Ja cilvēks vēlas kļūt par Kunga Krišnas kalpu, tad Krišna nevainojami spēlē kunga lomu. Ja cilvēks vecāku attiecībās grib Krišnu par dēlu, tad Krišna ir vislabākais dēls. Gluži tāpat, ja bhakta vēlas godināt Kungu laulības mīlestībā, tad Krišna rīkojas kā nevainojams vīrs vai mīļākais. Tomēr pats Krišna atzīst, ka Viņa mīlestības attiecības ar Vradžas jaunavām laulības mīlestībā ir visaugstākā pilnība. Šrīmad Bhāgavatamā (10.32.22.) Krišna saka gopī:

na pārāye 'haṁ niravadya-samyujāṁ
sva-sādhū-kṛtyaṁ vibudhāyuṣāpi vaḥ
yā mābhajan durjaya-geha-śṛṅkhalāḥ
saṁvr̥ścyā tad vaḥ pratiyātu sādhunā

"Jūsu attiecības ar Mani ir tīri pārpasaulīgas, un jūsu mīlestību Es nevarētu atlīdzināt pat daudzu dzīvju laikā. Jūs spējāt pilnīgi atnest pieķeršanos materiālajām baudām un meklējāt Mani. Tā kā Es nevaru atmaksāt jūsu mīlestību, tad jums jāprieccājas par to, ko darāt pašas."

Šrīla Bhaktisidhānta Sarasvatī Gosvāmī Mahārādža norādīja, ka pastāv ļaužu grupa, kura apgalvo, ka ikviens var godināt Visaugsto Kungu ar paša izdomātu paņēmienu un vienalga sasniegt Dieva Augstāko Personību. Viņi saka, ka Visaugstajam Kungam var tuvoties ar auglīgu darbību, spekulatīvām zināšanām, meditāciju vai askēzi un ka jebkurš no šiem paņēmieniem dod panākumus. Šie ļaudis apgalvo, ka cilvēks var iet visdažādākos ceļus un sasniegt vienu un to pašu vietu, un uzskata, ka Augstāko Absolūto Patiesību var godināt vai nu kā dievieti Kālī jeb Durgu, vai Kungu Šivu, Ganēšu, Rāmu, Hari vai Brahmū. Īsi sakot, viņi uzskata, ka nav svarīgi, kā uzrunāt Absolūto Patiesību, jo visi vārdi ir viens un tas pats. Kā piemēru viņi min cilvēku, kuram ir daudzi vārdi; ja to uzrunās jebkurā no šiem vārdiem, tad viņš atsauksies.

Šādi priekšstati ļaudīm var ļoti patikt, bet tie ir aplamību pilni. Cilvēks, kurš, materiālās iekāres vadīts, godina padieus, nevar sasniegt Dieva Augstāko Personību. Ja viņš pielūdz padieus, tad Dieva Kunga ārējā enerģija var šo cilvēku atalgot, bet tas nenozīmē, ka ar šādu godināšanu var sasniegt Visaugsto Kungu. Bhagavad-gītā tā nav ieteikts rīkoties:

antavat tu phalaṁ teṣāṁ
tad bhavaty alpa-medhasām
devān deva-yajo yānti
mad-bhaktā yānti mām api

"Tie, kuriem trūkst saprāta, godina padieus un iegūst pārejošus un ierobežotus labumus. Kas pielūdz padieus, nonāk uz padievu planētām, bet Mani bhaktas galu galā sasniedz Manu augstāko planētu." (Bg. 7.23.) Tādējādi Visaugstais Kungs dod savas klātbūtnes svētību tikai tiem, kuri godina Viņu, nevis padievu pielūdzējiem. Nav pareizi teikt, ka ikviens var sasniegt Dieva Augstāko Personību, godinot materiālos padieus. Tāpēc cilvēku iedoma, ka ar padievu pielūgšanu var sasniegt pilnību, ir visai dīvaina. Tas, ko dod garīgā kalpošana pilnīgā Krišnas apziņā, nav salīdzināms ar padievu godināšanā un auglīgā darbībā vai prātošanā gūto. Ar auglīgu darbību var nonākt vai nu uz debesu planētām, vai ellē.

Trīsdesmitā nodaļa. Rādhas un Krišnas pārpasaulīgās rotaļas

Parasta reliģiska darbība un garīgā kalpošana nebūt nav viens un tas pats. Pildot reliģiskos rituālus, var sasniegt ekonomisku attīstību, jutekļu apmierināšanu un atbrīvi (saplūšanu ar Visaugstākā esamību), bet pārpasaulīgās garīgās kalpošanas augļi būtiski atšķiras no šādiem laicīgiem labumiem. Garīgā kalpošana Dievam Kungam ir mūžam svaiga, un tā dod aizvien pieaugošu pārpasaulīgu prieku. Tādējādi starp garīgās kalpošanas un reliģisko rituālu augļiem ir milzīga atšķirība. Lielā garīgā enerģija, ko sauc par džadādhiṣṭhātrī jeb mahāmaiju, materiālās pasaules pārzini, kā arī materiālo labumu vadītāji padievi un viss, ko radījusi Visaugstā Kunga ārējā enerģija, ir tikai izkropļoti Visaugstā Kunga varenības atspulgi. Patiesībā padievi izpilda Visaugstā Kunga gribu un palīdz materiālās pasaules pārvaldē. Brahma-samhitā teikts, ka ārkārtīgi varenās pārvaldnieces Durgas darbošanās ir tikai Visaugstā Kunga rīcības ēna. Saule darbojas kā Visaugstā Kunga acs, bet Brahma – kā Kunga gaismas atspulgs. Tādējādi visi padievi, kā arī pati ārējā enerģija Durgādevī un visi dažādie materiālas pasaules nodaļu vadītāji ir tikai Visaugstā Kunga kalpi.

Garīgajā valstībā ir cita enerģija, augstākā garīgā enerģija jeb iekšējā enerģija, kas darbojas jogamaijas vadībā. Jogamaija ir Visaugstā Kunga iekšējā spēja, arī viņa darbojas pēc Kunga gribas, bet tas notiek garīgajā valstībā. Kad dzīvā būtne pakļaujas jogamaijas vadībai un atstāj mahāmaiju, tad tā pamazām kļūst par Krišnas bhaktu. Tomēr tie, kuri tiecas pēc materiālas bagātības un laimes, uztic sevi materiālās enerģijas mahāmaijas gādībai vai tādiem materiālās pasaules padieviem kā Kungs Šiva un citi. Šrīmad Bhāgavatamā teikts, ka Vrindāvanas gopī, vēlēdamās Krišnu par vīru, lūdza garīgo enerģiju jogamaiju piepildīt viņu vēlmes. Sapta-šatī teikts, ka valdnieks Suratha un tirgotājs vārdā Samādhi godināja mahāmaiju, lai iegūtu materiālu bagātību. Tāpēc nedrīkst kļūdaini pielīdzināt jogamaiju mahāmaijai.

Dievs Kungs atrodas absolūtajā līmenī, tāpēc Viņa svētais vārds un Viņš pats neatšķiras. Visaugstajam Kungam ir dažādi vārdi, un šiem vārdiem ir atšķirīgi nolūki un nozīmes. Piemēram, Viņu sauc par Paramātmu (Virsdvēseli), Brahmanu (Augstāko Absolūtu), Srištikartu (radītāju), Nārājanu (pār pasaulīgo Kungu), Rukminīramanu (Rukminī vīru), Gopināthu (gopī baudītāju) un Krišnu. Tādējādi Dievam Kungam ir daudz vārdu, un tie norāda uz dažāda veida darbību. Visaugstā Kunga radītāja aspekts atšķiras no Viņa Nārājanas aspekta. Dažus no Kunga vārdiem, piemēram, radītāja vārdu, izprot materialisti. No radītāja vārda cilvēks nespēj pilnībā aptvert Dieva Augstākās Personības būtību, jo materiālo radīšanu veic Visaugstā Kunga ārējā enerģija. Tādējādi priekšstats par Dievu kā par radītāju ietver sevī tikai ārējo iezīmi. Gluži tāpat, ja saucam Visaugsto Kungu par Brahmanu, tad mums nevar būt nekādas izpratnes par Visaugstā Kunga sešām varenībām. Brahmana apzināšanās pakāpē cilvēks vēl pilnībā nesaprot šīs varenības, tāpēc Brahmana apzināšanās nav pilnīga Visaugstā Kunga izpratne. Arī Paramātmas jeb Virsdvēseles apzināšanās nav pilnīga Dieva Augstākās Personības izpratne, jo Visaugstā Kunga visu caurstrāvojošā daba tikai daļēji pārstāv Viņa varenību.

Pat pār pasaulīgās attiecības, kādas ir Nārājanas bhaktām Vaikunthā, ir nepilnīgas, jo tajās cilvēks neapzinās attiecības ar Krišnu Goloka Vrindāvanā. Krišnas bhaktas nebauda garīgo kalpošanu Nārājanam, jo garīgā kalpošana Krišnam ir tik pievilcīga, ka viņi nevēlas godināt nekādu citu veidolu. Tāpēc Vrindāvanas gopī nevēlas redzēt Krišnu kā Rukminī vīru un neuzrunā Viņu par Rukminīramanu. Vrindāvanā Krišnu uzrunā par Rādhākrišnu jeb Krišnu, kurš ir Rādhārānī īpašums. Lai gan Rukminī vīrs un Rādhās Krišna ikdienišķā izpratnē atrodas vienā līmenī, tomēr garīgajā valstībā šie vārdi izsaka dažādu Krišnas pār pasaulīgās personības aspektu izpratnes. Ja cilvēks vienu otram pielīdzina Rukminīramanu, Rādhāramanu, Nārājanu vai kādu citu Visaugstā Kunga vārdu, tad viņš jauc kopā dažādas garšas, un to apzīmē ar vārdu rasābhāsa. Prasmīgi bhaktas neatzīst šādus sajaukumus, kas ir pretrunā ar tīras garīgās kalpošanas secinājumiem.

Lai gan Šrī Krišna, Dieva Augstākā Personība, ir visa lieliskuma un skaistuma iemiesojums, kad Krišna ir kopā ar Vradžas jaunavām, Viņu sauc par Gopīdžanavallabhu. Bhaktas nespēj baudīt Visaugstā Kunga skaistumu vairāk kā Vradžas jaunavas. Šrīmad Bhāgavatamā (10.33.7.) apstiprināts, ka, lai gan Krišna, Dēvakī dēls, ir vislieliskākais un visskaistākais, kopā ar gopī Viņš izskatās kā rets dārgakmens dievišķā zelta ietvarā. Kaut gan Kungs Čaitanja to atzina par augstāko Visaugstā Kunga izpratni laulības mīlestībā, Viņš tomēr lūdza, lai Rāmānanda Rāja turpina skaidrojumu.

Uzklausījis šo lūgumu, Rāmānanda Rāja teica, ka tā ir pirmā reize, kad kāds lūdz viņam stāstīt par augstāku Krišnas apzināšanos nekā gopī izpratne. Rāmānanda norādīja, ka Vradžas jaunavu un Krišnas attiecībās noteikti ir pār pasaulīga tuvība, bet no visām attiecībām jūtas starp Rādhārānī un Krišnu laulības mīlestībā ir vispilnīgākās. Neviens no parastiem cilvēkiem nespēj saprast, cik ekstātiska ir pār pasaulīgā Rādhārānī un Krišnas mīlestība, un neviens neizprot Krišnas un gopī dievišķās mīlestības pār pasaulīgo garšu. Tomēr, ja cilvēks cenšas sekot gopī, viņš var nonākt augstākajā pār pasaulīgās mīlestības pakāpē. Tāpēc tam, kurš vēlas pacelties pār pasaulīgā pilnības

stāvoklī, jāiet Vradžas jaunavu pēdās un jāklūst par gopī kalpu.

Kungs Čaitanja atklāja Šrīmatī Rādhārānī jūtas, ko Viņa pārdzīvoja tad, kad Šrī Krišna atsūtīja Viņai vēstījumu no Dvārakas. Uz šādu pārpasaulīgu mīlestību nav spējīgs neviens no parastiem cilvēkiem, tāpēc augstākās pilnības stāvoklī, ko atklāja Čaitanja Mahāprabhu, nedrīkst atdarināt. Bet, ja cilvēks tomēr vēlas nonākt šādā sabiedrībā, viņš var sekot gopī piemēram. Padma Purānā teikts, ka Krišnam tikpat dārga kā Rādhārānī ir arī Rādhākunda. Rādhārānī ir vienīgā gopī, kura Krišnam ir dārgāka par visām citām. Šrīmad Bhāgavatamā (10.30.28.) teikts, ka Rādhārānī un gopī vispilnīgākajā veidā ar mīlestību kalpo Kungam, un Viņš par to tik ļoti priecājas, ka negrib atstāt Šrīmatī Rādhārānī sabiedrību.

Kad Kungs Čaitanja dzirdēja, ko Rāmānanda Rāja saka par Krišnas un Rādhārānī mīlestību, Viņš teica: "Lūdzu, turpini, ej tālāk un tālāk." Vēl Kungs sacīja, ka Viņam ir liels prieks baudīt Krišnas un gopī mīlestības aprakstus. "No tavām lūpām plūst nektāra straume," Viņš teica. Rāmānanda Rāja turpināja un norādīja, ka, dejojot starp gopī, Krišna domāja: "Es nepievēršu īpašu uzmanību Rādhārānī." Kad Rādhārānī bija kopā ar citām gopī, tad Viņu nevarēja mīlēt īpaši, tāpēc Krišna nozaga To no rāsas dejas vietas, būdams īpaši labs pret Viņu. Izstāstījis to Kungam Čaitanjam, Rāmānanda Rāja teica: "Tagad baudīsim Krišnas un Rādhas pārpasaulīgo mīlestību. Materiālajā pasaulē tai nav nekā līdzīga."

Rāmānanda Rāja turpināja stāstījumu. Reiz rāsas dejas laikā Rādhārānī pēkšņi aizgāja, it kā būtu sadusmojusies par to, ka Krišna nepievērš Viņai īpašu uzmanību. Bez Rādhārānī rāsas dejai nebija jēgas, un Krišna, neredzēdams Rādhārānī, ļoti nobēdājās un devās Viņu meklēt. Gīta-govindā ir pants, kurā teikts, ka arī Kamsas ienaidnieks Krišna gribēja baudīt mīlestību ar sievieti, tāpēc aizveda Rādhārānī un pameta Vradžas jaunavu sabiedrību. Krišna ļoti bēdājās par Rādhārānī aiziešanu un, iekšēji ciezdams, gāja gar Jamunas krastu, meklējot Viņu. Neatradis Rādhārānī, Viņš apsēdās zem krūma un dziļi noskuma. Rāmānanda Rāja norādīja, ka, apspriežot šo divu īpašo Gīta-govindas pantu (3.1.-2.) jēgu, cilvēks var izbaudīt augstāko Krišnas un Rādhas mīlestības nektāru. Ar Krišnu dejoja daudzas gopī, bet Viņš sevišķi vēlējās dejojot ar Rādhārānī. Rāsas dejas laikā Krišna izvērās un nostājās starp katrām divām gopī, bet īpaši Viņš bija kopā ar Rādhārānī. Taču Rādhārānī nepatika Krišnas izturēšanās. Kā teikts Udžvala-nīlamani: "Mīlestība izlokās kā čūska. Jauniem mīlētājiem var būt divu veidu domāšana: bezcēloņu un cēloniska." Kad Rādhārānī aizgāja no rāsas dejas, dusmodamās, ka Krišna nepievērš Viņai īpašu uzmanību, tad Krišna, Viņu neredzēdams, ļoti noskuma. Rādhārānī klātbūtnē rāsas deja bija pilnīga, bet Viņas prombūtnē Krišna uzskatīja deju par izjukušu. Tāpēc Viņš aizgāja no dejas vietas un devās meklēt Rādhārānī. Nespēdams nekur Viņu atrast, Krišna ļoti noskuma. No tā var saprast, ka Krišna nevarēja baudīt savu prieka spēju pat tad, kad apkārt bija visas gopī. Bet kopā ar Rādhārānī Viņš bija apmierināts.

Kad Rāmānanda Rāja bija aprakstījis pārpasaulīgo Rādhārānī un Krišnas mīlestību, Kungs Čaitanja atzina: "Es atnācu pie tevis, lai izprastu Krišnas un Rādhas pārpasaulīgo mīlestību, un tagad esmu ļoti apmierināts, jo tu to tik brīnišķīgi aprakstīji. Cik Es sapratu no tevis, tad tā ir visaugstākā Krišnas un Rādhas mīlestība." Tomēr Kungs Čaitanja atkal lūdza, lai Rāmānanda Rāja paskaidro vēl kaut ko vairāk: "Kādas ir Krišnas un Rādhārānī pārpasaulīgās īpašības, kādas ir Viņu jūtu apmaiņas pārpasaulīgās iezīmes, un kāda ir mīlestība starp Viņiem? Ja tu būsi tik labs un izstāstīsi Man to, būšu tev ļoti pateicīgs. Izņemot tevi, neviens nespēj to aprakstīt."

"Es neko nezīnu," pazemīgi atbildēja Rāmānanda Rāja. "Es saku tikai to, ko Tu liec man teikt. Es zīnu, ka Tu esi pats Krišna, tomēr Tev patīk klausīties, ko stāstu par Krišnu. Tāpēc, lūdzu, piedod man trūkumu pilno izteiksmi, es tikai cenšos izteikt visu, ko Tu man liec."

"Esmu mājāvādī sanjāsī," iebilda Kungs Čaitanja. "Es neko nezīnu par garīgās kalpošanas pārpasaulīgajām iezīmēm. Diženais Sārvabhauma Bhatāčārja ir apskaidrojis Manu prātu, un tagad Es

cenšos saprast, kāda ir garīgā kalpošana Kungam Krišnam. Bhatāčārja ieteica Man tevi satikt, lai Es varētu izprast Krišnu. Tik tiešām, viņš sacīja, ka Rāmānanda Rāja ir vienīgais, kurš kaut ko zina par mīlestību uz Krišnu. Tāpēc Es pēc Sārvabhaumas Bhatāčārjas ieteikuma esmu atnācis pie tevis. Tādēļ, lūdzu, nekavējies atklāt Man visas tuvās Rādhas un Krišnas attiecības."

Tādējādi Kungs Čaitanja uzskatīja, ka Rāmānanda Rāja ir augstāks par Viņu. Tas ir ļoti būtiski. Ja cilvēks ļoti nopietni vēlas izprast Krišnas pārpasaulīgo dabu, tad viņam jāiet pie personības, kura patiešām apzinās Kungu. Nedrīkst lepoties ar savu materiālo dzimšanu, varenību, materiālo izglītību un skaistumu un ar šīm īpašībām censties pakļaut tāda cilvēka prātu, kurš jau pilnveidojies Krišnas apziņā. Tam, kurš tā vērsas pie Krišnas apziņas cilvēka un domā, ka šīs īpašības radīs labvēlīgu attieksmi, ir maldīgs priekšstats par garīgo zinātņi. Pie Krišnas apziņas cilvēka jāiet ar vislielāko pazemību un jāuzdod viņam būtiski jautājumi. Ja kāds nāk, lai izaicinātu, tad tāda dižena dvēsele kā Krišnas apziņas cilvēks nespēj viņam palīdzēt. Tas, kurš ir lepns un izturas izaicinoši, nevar neko saņemt no Krišnas apziņas cilvēka un ir spiests palikt materiālā apziņā. Lai gan Kungs Čaitanja bija dzimis augstas kārtas brāhmanu ģimenē un atradās sanjāsas augstākās pilnības pakāpē, Viņš tomēr ar savu piemēru rādīja, ka pat ļoti augstas kārtas cilvēks bez kavēšanās ir gatavs uzklaut Rāmānandu Rāju, lai gan likās, ka Rāmānanda ir ģimenes cilvēks un pēc sabiedriskā stāvokļa atrodas zemāk par brāhmanu.

Tādā veidā Kungs Čaitanja skaidri parādīja, ka patiesīgam māceklim ir vienalga, vai viņa garīgais skolotājs ir dzimis augstas kārtas brāhmanu ģimenē vai kšatriju ģimenē, vai viņš ir sanjāsī, brahmačārī vai kas cits. Ikviens, kas var mācīt Krišnas zinātņi, jāuzskata par guru.

Trīsdesmit pirmā nodaļa. Augstākā pilnība

Tas, kurš pilnībā pārzina Krišnas zinātņi, Krišnas apziņu, neatkarīgi no sava stāvokļa var kļūt par īstenu garīgo skolotāju vai zinātņes ierosinātāju, vai sniedzēju. Citiem vārdiem sakot, cilvēks var būt īstens garīgais skolotājs, ja viņš pietiekami labi apguvis zinātņi par Krišnu – Krišnas apziņu. Tas nav atkarīgs no sabiedriskā stāvokļa vai dzimšanas. Tāds ir Kunga Čaitanjas Mahāprabhu secinājums, un tas saskan ar Vēdu norādījumiem. Balstoties uz šo secinājumu, Kungs Čaitanja, kuru agrāk sauca par Višvambharu, pieņēma garīgo skolotāju Īšvaru Purī, kurš bija sanjāsī. Gluži tāpat Kungs Nitjānanda Prabhu un Šrī Advaita Āčārja par savu garīgo skolotāju pieņēma citu sanjāsī Mādhavēndru Purī. Mādhavēndru Purī sauca arī par Lakšmīpati Tīrthu. Līdzīgi tam cits dižens āčārja Šrī Rasikānanda par garīgo skolotāju izvēlējās Šrī Šjāmānandu, lai gan tas nebija dzimis brāhmanu ģimenē. Arī Gangānārājana Čakravartī par savu garīgo skolotāju pieņēma Narotamu dāsu Thākuru. Senos laikos dzīvoja pat kāds mednieks vārdā Dharma, kurš kļuva par garīgo skolotāju daudziem cilvēkiem. Mahābhāratā un Šrīmad Bhāgavatamā (7.11.32.) skaidri norādīts, ka cilvēks jāuzskata par brāhmanu, kšatriju, vaišju vai šūdru atbilstoši īpašībām, nevis dzimšanai.

Cilvēka stāvoklis jānosaka pēc viņam piemītošajām īpašībām, nevis pēc dzimšanas. Piemēram, ja cilvēks ir dzimis brāhmanu ģimenē, bet tam ir šūdras īpašības, viņš jāuzskata par šūdru. Līdzīgi, ja šūdru ģimenē dzimušam cilvēkam ir brāhmana īpašības, tad viņš ir brāhmans. Visas šāstras, kā arī diženie gudrie un autoritātes norāda, ka īstens garīgais skolotājs var arī nebūt brāhmans. Svarīgi ir tikai tas, lai šis cilvēks būtu apguvis Krišnas zinātņi – Krišnas apziņu. Ar to pietiek, lai cilvēks būtu pilnīgi piemērots būt par garīgo skolotāju. Lūk, kāds ir Šrī Čaitanjas Mahāprabhu secinājums sarunā ar Rāmānandu Rāju.

Saskaņā ar Hari-bhakti-vilāsu, ja viens īstens garīgais skolotājs ir dzimis brāhmanu ģimenē, bet otrs, kurš arī ir apveltīts ar vajadzīgajām īpašībām, ir dzimis šūdru ģimenē, tad jāpieņem tas, kurš dzimis brāhmanu ģimenē. Šis izteikums ir sabiedrisks kompromiss, bet tam nav nekāda sakara ar garīgo

izpratni. Šis norādījums attiecas tikai uz tiem, kuri sabiedrisko stāvokli vērtē augstāk par garīgo. Tas nav domāts garīgi nopietniem cilvēkiem. Nopietns cilvēks pieņem Čaitanjas Mahāprabhu norādījumu, ka ikviens, kas pārvalda Krišnas zinātņi, uzskatāms par garīgo skolotāju neatkarīgi no stāvokļa, kuru tas ieņem sabiedrībā. Padma Purānā ir daudz norādījumu, ka augsts un garīgi attīstīts Kunga bhakta vienmēr ir augstākā līmeņa bhakta, un tāpēc viņš ir garīgais skolotājs, bet augstas kārtas cilvēks, kas dzimis brāhmanu ģimenē, nevar būt garīgais skolotājs, ja viņš nav Dieva Kunga bhakta. Brāhmanu ģimenē dzimušais var pārzināt visus Vēdu rakstu rituālus, bet, nebūdam tīrs bhakta, viņš nevar būt garīgais skolotājs. Visas šāstras norāda, ka īstena garīgā skolotāja galvenā īpašība ir Krišnas zinātnes izpratne.

Tāpēc Kungs Čaitanja lūdza, lai Rāmānanda Rāja nekavējas un turpina Viņu mācīt, neņemot vērā Viņa sanjāsī stāvokli. Tādā veidā Kungs Čaitanja mudināja Rāmānandu Rāju stāstīt par Rādhas un Krišnas rotaļām.

"Tu vēlies, lai es pastāstu par Rādhas un Krišnas rotaļām," pazemīgi teica Rāmānanda Rāja, "tāpēc es pakļaušos Tavai gribai. Es stāstīšu, jo Tu to vēlies." Tā Rāmānanda Rāja pazemīgi padevās Kungam Čaitanjam, kā lelle pakļaujas cilvēkam, kas to vada. Viņš tikai vēlējās deļot saskaņā ar Čaitanjas Mahāprabhu gribu. Rāmānanda Rāja salīdzināja savu mēli ar stīgu instrumentu, teikdam: "Tu spēlē šo instrumentu." Tā Kungs Čaitanja spēlēja, un Rāmānanda Rāja skanēja.

Viņš teica, ka Kungs Krišna ir Dieva Augstākā Personība, visu avatāru avots un visu cēloņu cēlonis. Pastāv neskaitāmi daudz Vaikunthas planētu, bezgala daudz Visaugstā Kunga avatāru un izvērsumu, kā arī neskaitāmi daudz Visumu, un Visaugstais Kungs Krišna ir tā visa vienīgais avots. Viņa pārpasaulīgais ķermenis ir veidots no mūžības, svētlaiimes un zināšanām, un Viņu sauc par Mahārādžas Nandas dēlu un Golokas Vrindāvanas iemītnieku. Viņam pilnībā piemīt sešas varenības: visa bagātība, spēks, slava, skaistums, zināšanas un atsacišanās spēja. Brahma-samhitā (5.1.) apstiprināts, ka Krišna ir Visaugstais Kungs, visu kungu Kungs, un Viņa pārpasaulīgais ķermenis ir sač-čid-ānanda. Neviens nav radījis Krišnu, bet Viņš ir radījis visus. Kungs ir visu cēloņu pirmcēlonis un Vrindāvanas iedzīvotājs. Krišna ir ļoti pievilcīgs gluži kā mīlas dievs. Viņu var godināt ar kāma-gājatrī-mantru.

Brahma-samhitā par pārpasaulīgo Vrindāvanas zemi teikts, ka tā vienmēr ir garīga. Šajā garīgajā zemē dzīvo laimes dievietes, kuras sauc par gopī. Viņas visas mīl Krišnu, un Krišna ir vienīgais viņu mīlētājs. Šīs zemes koki ir kalpa-vriķšas – vēlmju koki –, un no tiem cilvēks var iegūt visu, ko vēlas. Zeme ir veidota no filozofu akmens, un ūdens ir nektārs. Šajā zemē katrs vārds ir dziesma, jebkura gaita ir deļa un cilvēks nekad nešķiras no flautas. Visas lietas spīd pašas gluži kā saule materiālajā pasaulē. Cilvēka dzīve ir domāta, lai saprastu šo pārpasaulīgo Vrindāvanas zemi, un, ja būtne ir laimīgi ieguvusi šo cilvēka ķermeni, tad tai jāizkopj zināšanas par Vrindāvanu un tās iedzīvotājiem. Šajā augstākajā mājvietā mīt surabhi govis, kuras pārpludina zemi ar pienu. Neviens mirklis netiek izšķiests veltīgi, tāpēc nav tagadnes, pagātnes vai nākotnes. Vrindāvanas, Krišnas augstākās mājvietas, izvērsums atrodas arī uz zemes, un diži bhaktas godina to kā augstāko mājvietu. Tomēr Vrindāvanu novērtēt nespēj neviens, ja viņam nav augstu garīgu zināšanu – Krišnas apziņas. No ikdienišķās pieredzes viedokļa Vrindāvana izskatās pēc parasta ciema, bet augsta bhaktas acīs tā līdzinās sākotnējai Vrindāvanai. Kāds dižens un svēts āčārja dziedāja: "Kad jel mans prāts būs tīrs no visiem sārņiem, un es spēšu redzēt Vrindāvanu, kāda tā ir? Un kad es varēšu izprast Gosvāmī rakstus un no tiem uzzināt, kādas ir Rādhas un Krišnas pārpasaulīgās rotaļas?"

Krišnas un gopī mīlestība Vrindāvanā arī ir pārpasaulīga. Šī mīlestība var likties līdzīga iekārei materiālajā pasaulē, tomēr starp tām pastāv milzīga atšķirība. Materiālajā pasaulē iekāre var pamosties uz kādu laiku, bet pēc tā saucamās apmierināšanas tā atkal pazūd. Garīgajā valstībā Krišnas un gopī

mīlestība pastāvīgi pieaug. Tāda ir atšķirība starp pārpasaulīgo mīlestību un materiālo iekāri. Iekāre jeb tā saucamā mīlestība, kas rodas no ķermeņa, ir tikpat laicīga kā pats ķermenis, bet mīlestība, kas rodas no mūžīgās dvēseles garīgajā valstībā, atrodas garīgajā līmenī, un tā ir mūžīga. Tāpēc Krišnu sauc par mūžam jauno mīlas dievu.

Kungu Krišnu godina ar gājatrī mantru un īpašo mantru Viņa godināšanai sauc par kāma-gājatrī. Vēdu raksti māca, ka skaņu, kas var atbrīvot cilvēku no prāta sagudrojumiem, sauc par gājatrī. Kāma-gājatrī mantra sastāv no 24 ½ zilbēm:

*klīm kāma-devāya vidmahe
puṣpa-bāṇāya dhīmahi
tan no 'naṅgaḥ pracodayāt*

Šo kāma-gājatrī mācekļis saņem no garīgā skolotāja, kad mācekļis ir pilnveidojies Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē daudzinašanās. Citiem vārdiem sakot, šo kāma-gājatrī mantru un samskāru jeb attīrīšanos, lai kļūtu par pilnīgu brāhmanu, dod garīgais skolotājs, redzot, ka mācekļis ir pilnveidojies garīgajās zināšanās. Pat tad kāma-gājatrī noteiktos apstākļos netiek izrunāta. Jebkurā gadījumā ar Harē Krišna daudzinašanu pietiek, lai nonāktu augstākajā garīgajā līmenī.

Brahma-samhitā brīnišķīgi aprakstīta Krišnas flauta: "Kad Krišna sāka spēlēt flautu, tad tās skaņa nonāca Brahmas ausīs kā Vēdu mantra "om"." Šī "om" sastāv no trim burtiem – A, U un M –, un tā apraksta mūsu attiecības ar Visaugsto Kungu, darbību, ar kuru mēs varam sasniegt mīlestības augstāko pilnību un īsteno mīlestības stāvokli garīgajā līmenī. Kad Krišnas flautas skaņas izplūst no Brahmas mutes, tās kļūst par gājatrī. Tādējādi, Krišnas flautas skaņas ietekmēts, Brahma, augstākā būtne un pirmā dzīvā būtne materiālajā pasaulē, tika iesvētīts par brāhmanu. To, ka Krišna ar flautas skaņu iesvētīja Brahma par brāhmanu, apstiprina Šrīla Džīva Gosvāmī. Kad Krišnas flauta ar gājatrī mantru deva apskaidrību Brahmam, tad viņš saņēma visas Vēdu zināšanas. Brahma saprata, kādu svētību viņam devis Krišna, un kļuva par visu dzīvo būtņu sākotnējo garīgo skolotāju.

Brahma-samhitā paskaidrots, ka vārds "klīm", kas tiek izrunāts kopā ar gājatrī mantru, ir Dieva mīlestības pārpasaulīgā sēkla jeb kāma-gājatrī sēkla. Mērķis ir Krišna, mūžam jaunais mīlas dievs, un Viņš tiek godināts, izrunājot klīm mantru. Arī Gopāla-tāpanī Upanīšādā teikts, ka tad, kad par Krišnu runā kā par mīlas dievu, Viņu nedrīkst uzskatīt par šīs materiālās pasaules mīlas dievu. Kā jau tika paskaidrots, Vrindāvana ir Krišnas garīgā mājvieta, un arī mīlas dieva vārds ir garīgs un pārpasaulīgs. Nedrīkst uzskatīt, ka materiālais mīlas dievs un Krišna atrodas vienā līmenī. Materiālais mīlas dievs pārstāv ārējās miesas un ķermeņa pievilcību, bet garīgais mīlas dievs ir tas spēks, ar kuru Virsdvēsele piesaista individuālo dvēseli. Patiesībā iekāre un dzimumdzīve pastāv arī garīgajā dzīvē, bet, kad garīgā dvēsele ir iemiesota materiālajās pamatvielās, tās garīgā tieksme izpaužas caur materiālo ķermeni un tāpēc atspoguļojas izkropļotā veidā. Kad cilvēks patiešām iepazīst Krišnas apziņas zinātņi, viņš saprot, ka materiālā dzimumtieksme ir pretīga, turpretī garīgais sekss ir vēlams.

Garīgajai dzimumdzīvei ir divi veidi: viens atbilst patības dabiskajam stāvoklim, bet otrs – mērķim. Kad cilvēks izprot patiesību par savu dzīvi, bet nav pilnīgi šķīstījies no materiālajiem sārņiem, viņš vēl neatrodas pārpasaulīgajā mājvietā Vrindāvanā, pat ja izprot garīgo dzīvi. Bet tad, kad cilvēks atbrīvojas no materiālā ķermeņa dzimumtieksmes, viņš patiešām var sasniegt Vrindāvanas augstāko mājvietu. Tādā stāvoklī cilvēks var izrunāt kāma-gājatrī un kāma-bīdžas mantru.

Tad Rāmānanda Rāja paskaidroja, ka Krišna piesaista gan vīriešus, gan sievietes; patiešām Viņš patiek visām būtnēm – gan kustīgajām, gan nekustīgajām. Tādēļ Viņu sauc par pārpasaulīgo mīlas dievu. Tad Rāmānanda Rāja nocitēja Šrīmad Bhāgavatamas pantu (10.32.2.), kurā teikts, ka Dievs Kungs, smaidot atnākdams pie Vradžas jaunavām un spēlēdams flautu, izskatījies gluži kā mīlas dievs.

Ir dažādi bhaktas ar atšķirīgām tieksmēm un attiecībām ar Visaugsto Kungu. Visi šie attiecību veidi ir vienlīdz labi, jo tie vērsti uz Krišnu. Kā teikts Bhakti-rasāmrita-sindhu: "Krišna ir visa prieka krātuve, un Viņš vienmēr piesaista gopī ar sava ķermeņa garīgo mirdzumu. Viņš īpaši valdzina Tāraku, Pāli, Šjāmu un Lalitu. Krišna ir ļoti dārgs Rādhārānī, visaugstākajai gopī." Krišnas rotaļās gopī tiek cildinātas tāpat kā pats Krišna. Pastāv dažādas attiecības ar Krišnu, un slavināms ir ikviens, kurš noteiktās attiecībās piesaistās Kungam.

Krišna ir tik brīnišķīgs, pārpasaulīgs un pievilcīgs, ka Viņš reizēm piesaista pat sevi. Gīta-govindā (1.11.) ir šāds pants:

*viśveṣāṃ anurañjanena janayann ānandam indīvara-
śreṇī-śyāmala-komalair upanayann aṅgair anaṅgotsavam
svacchandam vraja-sundarībhir abhitaḥ praty-aṅgam āliṅgitaḥ
śṛṅgāraḥ sakhi mūrtimān iva madhau mugdho hariḥ kṛīḍati*

"Mans dārgais draugs, paskaties, kā Krišna bauda pārpasaulīgās pavasara rotaļas, padarot savu ķermeni vēl skaistāku. Viņa maigās kājas un rokas ir kā brīnišķais mēness, un Viņš ar tām pieskaras gopī. Kad Krišna apskauj gopī, Viņš ir tik jauks! Kungs ir tik skaists, ka piesaista pat Nārājanu, kā arī laimes dievietes, kuras pavada Nārājanu."

Šrīmad Bhāgavatamā (10.89.58.) Bhūma-puruša (Mahā-Višnu) saka Krišnam: "Mani dārgie Krišna un Ardžuna, Es paņēmu brāhmana dēlus tikai tāpēc, lai redzētu Jūs." Ardžuna centās izglābt vairākus bērnus, kas Dvārakā bija pārāgri miruši, un, kad tas neizdevās, Krišna aizveda viņu pie Bhūma-purušas. Bhūma-puruša atveda dzīvās būtnes, kas bija atstājušas šo bērnu ķermeņus, un teica: "Jūs abi atnākat, lai pasaulē uzturētu reliģijas principus un iznīcinātu dēmonus." Citiem vārdiem sakot, arī Bhūma-purušu bija piesaistījis Krišnas skaistums, un Viņš izdomāja šo spēli tikai tāpēc, lai redzētu Krišnu. Šrīmad Bhāgavatamā (10.16.36.) teikts, ka pēc tam, kad Krišna bija sodījis čūsku Kāliju, viena no Kālijas sievām teica Krišnam: "Dārgais Kungs, mēs nespējam saprast, kā šai pagrīmušajai čūskai radās iespēja saņemt Tavu lotospēdu spērienus, ja pat laimes dieviete gadiem veica askēzes, lai redzētu Tevi."

Tas, kā Krišnu piesaista Viņa paša ķermeņa skaistums, pastāstīts Lalita-mādhavā (8.34.). Paskatīties uz savu attēlu, Krišna želojās: "Cik brīnišķīgs ir šis attēls! Tas piesaista Mani tikpat stipri, kā tas valdzina Rādhārānī."

Īsumā aprakstījis Krišnas skaistumu, Rāmānanda Rāja sāka stāstīt par Krišnas garīgo enerģiju, ko vada Šrīmatī Rādhārānī. Krišnam ir neaptverami daudz enerģijas izvērsumu. Trīs no enerģijām ir galvenās: iekšējā, ārējā un robeženerģija. Tas apstiprināts Višnu Purānas sestajā nodaļā, kur teikts, ka Višnu piemīt viena enerģija, ko sauc par garīgo enerģiju, un tā izpaužas trijos veidos. Kad garīgo enerģiju klāj neziņa, tad to sauc par robeženerģiju. Kas attiecas uz pašu garīgo enerģiju, tā darbojas trejādi, jo Krišnā savienojas mūžība, svētlaipe un zināšanas. Runājot par Kunga svētlaimi, Viņa garīgā enerģija parādās kā prieka devēja spēja. Krišnas mūžība izpaužas kā enerģija, bet zināšanas – kā garīgā pilnība. Tas apstiprināts arī Višnu Purānā (1.12.69.): "Krišnas prieka spēja dod Viņam pārpasaulīgu prieku un svētlaimi." Tātad, ja Krišna vēlas baudīt prieku, Viņš izpauž savu garīgo spēju, ko sauc par hlādinī.

Garīgajā veidolā Krišna bauda savu garīgo enerģiju, un tā ir Rādhās un Krišnas rotaļu būtība. Šīs spēles spēj aptvert tikai diži bhaktas. Nevajag mēģināt saprast Rādhā-Krišnas spējas un rotaļas no laicīgā redzes viedokļa. Cilvēki parasti kļūdās, uzskatot tās par materiālām.

Kad prieka spēja ir vēl vairāk koncentrēta, to sauc par mahābhāvu. Šrīmatī Rādhārānī, mūžīgā Krišnas dzīvesbiedre, ir šīs mahābhāvas personifikācija. Šajā sakarībā Udžvala-nīlamanī (4.3.) Rūpa Gosvāmī norāda, ka par Krišnas mīlestību sacenšas divas sievietes: Rādhārānī un Čandrāvalī. Tās salīdzinot, Rādhārānī ir augstāka, jo Viņai ir mahābhāva-svarūpa. Mahābhāva-svarūpu jeb mahābhāvas

personifikāciju var attiecināt tikai uz Rādhārānī. Mahābhāva ir prieka spējas pilna, un tā atklāj augstāko mīlestību uz Krišnu. Tāpēc Rādhārānī visā pasaulē pazīstama kā Krišnas vismīļākā meitene, un viņas vārds vienmēr ir saistīts ar Krišnas vārdu – Rādhā-Krišna.

Arī Brahma-samhitā (5.37.) apstiprināts, ka Krišna garīgajā valstībā izvēršas ar savu prieka spēju un ka visas šīs spējas neatšķiras no Kunga. Lai gan Krišna vienmēr bauda, atrodoties prieka spējas izvērsumu sabiedrībā, Viņš visu caurstrāvo. Tāpēc Brahma pazemīgi noliecas Govindas, visu cēloņu cēloņa, priekšā.

Krišna pārstāv augstāko garīgo pilnību, bet Rādhārānī – augstāko garīgo prieka spēju, ar ko Krišna gūst apmierinājumu. Krišna ir bezgalīgs, un tāpēc, lai apmierinātu Viņu, arī Rādhārānī ir bezgalīga. Tikai redzot Rādhārānī, Krišna jau ir apmierināts, bet Rādhārānī izvēršas tādā veidā, ka Krišna vēlas baudīt vairāk un vairāk. Krišna nevarēja aptvert Rādhārānī prieka spēju, tāpēc Viņš nolēma spēlēt Rādhārānī lomu, un šai lomā Viņš ir Šrī Čaitanja Mahāprabhu.

Tad Rāmānanda Rāja sāka skaidrot, kāpēc Rādhārānī vispilnīgāk pārstāv Krišnas prieka spēju. Rādhārānī izvēršas dažādos veidos, kā Lalita, Viśākha un citas Viņas tuvās pavadones. Grāmatā Udžvala-nīlamani Rūpa Gosvāmī stāsta par Šrīmatī Rādhārānī īpašībām. Viņš atzīmē, ka jau Rādhārānī ķermenis parāda īstenu pārpasaulīgā prieka attīstību. To grezno ziedi, šis ķermenis brīnišķīgi smaržo, un pilnīgu to padara pārpasaulīgā mīlestība uz Krišnu. Rādhārānī ķermenis ir Krišnas prieka spējas personifikācija. Rādhārānī mazgā savu pārpasaulīgo ķermeni trijos ūdeņos: vispirms žēlastības, tad jaunavīga skaistuma un pēc tam jaunības mirdzuma ūdenī. Tā nomazgājusies trīs reizes, Viņa ietērpjas mirdzošās drēbēs un rotājas ar paša Krišnas skaistumu, ko var salīdzināt ar kosmētiku. Tādējādi Viņas daiļums ir visaugstākā māksla. Vēl Viņas ķermeni grezno garīgās ekstāzes rotājumi: trīsas, asaras, sastingšana, sviedri, elpas aizraušanās, ķermeņa nekustība pārpasaulīgā priekā, klupšana, augsts asinsspiediens un neprāts.

Rotājošajai pārpasaulīgā prieka spējai ir deviņas pazīmes. Piecas no tām izpaužas, pieaugot pašas Rādhārānī skaistumam, ko vēl lielāku padara ziedu vijas. Viņas pacietības pilnais miers ir kā apgērbs, kas tīrīts ar kamparu. Rādhārānī intīmā un neprātīgā tieksme pēc Krišnas ir mežģļs Viņas matos, bet tilakas zīme uz Rādhārānī pieres ir Viņas veiksmē. Rādhārānī dzirde ir pastāvīgi vērsta uz Krišnas vārdu un slavu. Ja cilvēks košļā beteļriekstus, viņa lūpas kļūst sarkanas. Līdzīgi Rādhārānī acis kļūst tumšas, jo Viņa pilnīgi pieķērusies Krišnam. Šo tumšo krāsu var salīdzināt ar dabas uzlikto ziedi, kad daba joko ar Rādhū un Krišnu. Rādhārānī smaids ir kā kampara garša. Atšķirtības ziedu virtene noslīd pār Rādhārānī ķermeni, kad Viņa noguļas smaržu istabas lepnuma gultā. Rādhārānī ekstātiski mīl Krišnu, un Viņas krūtis klāj dusmu blūze. Rādhārānī ir izslavēta par labāko no Krišnas draudzenēm, un Viņa spēlē stīgu instrumentu. Kad Krišna jauneklīgi stāv, Rādhārānī uzliek roku Viņam uz pleca. Rādhārānī ir ārkārtīgi daudz pārpasaulīgu īpašību, bet Viņa vienmēr kalpo Kungam.

Šrīmatī Rādhārānī ir izgreznota sūdīpta-sātvikas jūtām, kas dažreiz nozīmē smagus pārbaudījumus, bet dažkārt – mierinājumu. Šrīmatī Rādhārānī ķermenī izpaužas visas pārpasaulīgās ekstāzes pazīmes. Sūdīpta-sātvikas jūtas izpaužas tad, kad mīlētāju ir pārņēmušas noteiktas izjūtas un viņš vai viņa nespēj tās apturēt. Rādhārānī izjūt arī kilakinčitu, un tā izpaužas divdesmit dažādos veidos. Šīs jūtas daļēji izraisa ķermenis, prāts un paradumi. Kas attiecas uz ķermeniskajām jūtām, tās izpaužas stājā un kustībā. Prāta pārdzīvojumi parādās skaistumā, mirdzumā, sejas krāsā, aromātā, runā, augstsirdībā un pacietībā. Runājot par jūtām, ko izraisa paradumi, tās izpaužas kā spēles, bauda, gatavošanās un aizmiršana.

Šrīmatī Rādhārānī uz pieres ir laimes tilaka, un Viņai ir arī prēma-vaičitjas medaljons. Prēma-vaičitja izpaužas, kad mīlētāji satiekas un baidās šķirties.

Šrīmatī Rādhārānī ir piecpadsmit dienas jaunāka par Krišnu. Viņa vienmēr tur roku uz draudzeņu pleciem un allaž runā un domā par Krišnas rotaļām. Rādhārānī vienmēr reibina Krišnu ar saldiem vārdiem, un Viņa ik brīdi ir gatava piepildīt Krišnas vēlmes. Citiem vārdiem sakot, Rādhārānī dod Šrī Krišnam visu, ko Viņš vēlas, un Viņai ir neatkārtojamas un neparastas īpašības, ar kurām priecēt Kungu.

Govinda-lilāmritā ir pants, kurā teikts: "Kas gan ir tas, kurš vairo Krišnas mīlestību? Tā ir vienīgi Šrīmatī Rādhika. Ko Krišna visvairāk mīl? Vienīgi Šrīmatī Rādhiku un nevienu citu." Šrīmatī Rādhikai ir mirdzoši mati, valgas acis un stingras krūtis. Vienīgi Šrīmatī Rādhika var piepildīt visas Krišnas vēlmes. To nespēj neviens cits.

Arī Satjabhāma sacenšas ar Šrīmatī Rādhiku, taču viņa vienmēr vēlas kļūt tāda, kāda ir Šrīmatī Rādhārānī. Rādhārānī ir tik prasmīga visā, ka Vradžas jaunavas nāk pie Viņas mācīties. Rādhārānī ir tik neparasti daiļa, ka pat laimes dieviete un Pārvatī, Kunga Šivas sieva, vēlas kļūt tikpat skaistas kā Viņa. Arundhatī, kura tiek uzskatīta par visšķīstāko sievieti Visumā, vēlas iemācīties šķīstību no Šrīmatī Rādhārānī. Tā kā pats Kungs Krišna nevar aptvert Rādhārānī augsti pārpasaulīgās īpašības, parasts cilvēks, protams, nespēj tās saprast.

Noklausījies Rāmānandas Rājas stāstījumu par Rādhā-Krišnas īpašībām, Kungs Čaitanja vēlējās dzirdēt, kāda ir Rādhās un Krišnas savstarpējā mīlestība. Rāmānanda Rāja teica, ka Krišna ir dhīra-lalita. Ar šo vārdu parasti apraksta tādu cilvēku, kurš ir ļoti viltīgs un jauns, labs jokotājs, kurš dzīvo bez raizēm un vienmēr gatavs pakalpot savai draudzenei. Krišna vienmēr mīl Rādhārānī, un Viņš iet uz Vrindāvanas krūmājiem, lai baudītu mīlas priekus ar Rādhārānī. Tādā veidā Viņš apmierina savu iekāri. Bhakti-rasāmrita-sindhu teikts: "Ar nekaunīgajām un pārdrošajām runām par dzimumsakariem Krišna lika Šrīmatī Rādhārānī kaunā aizvērt acis, un, to izmantodams, Viņš uzzīmēja uz Rādhās krūtīm daudzus attēlus. Redzot šos zīmējumus, Rādhārānī draudzenes sāka smieties un jokot. Tādā veidā Krišna vienmēr mīlējās un laimīgi pavadīja jaunību."

Noklausījies, ko Rāmānanda Rāja stāsta par šīm pārpasaulīgajām spēlēm, Kungs Čaitanja teica: "Mans dārgais Rāmānanda, lai gan viss, ko tu teici par Šrī Rādhās un Krišnas pārpasaulīgajām rotaļām, ir pilnīgi pareizi, Es tomēr gribētu dzirdēt no tevis kaut ko vairāk."

"Man ir ļoti grūti pastāstīt Tev ko vairāk," atbildēja Rāmānanda Rāja. "Es tikai varu pateikt, ka ir jūtas, kuras sauc par prēma-vilāsa-vivartu, kuras varu pacensties izskaidrot, bet nezinu, vai Tu būsi priecīgs, to dzirdot." Prēma-vilāsā ir divu veidu jūtas: atšķirtība un tikšanās. Pārpasaulīgā atšķirtība ir tik spēcīga, ka tā patiesībā dod vēl lielāku ekstāzi nekā tikšanās. Rāmānanda Rāja ļoti labi izprata šīs Rādhās un Krišnas augstās attiecības un sacerēja brīnišķīgu dziesmu, ko pavēstīja Kungam. Šīs dziesmas saturs ir tāds, ka mīlētāji pirms tikšanās ar savstarpēju pārpasaulīgu darbību rada īpašas jūtas. Tās sauc par rāgu jeb pieķeršanos. Šrīmatī Rādhārānī teica, ka vēlas, lai "Mūsu pieķeršanās un mīlestība sasniedz visaugstāko pakāpi", taču šīs pieķeršanās cēlonis ir pati Rādhārānī. "Lai kāds arī būtu tās cēlonis," teica Rādhārānī, "Tava un Mana mīlestība Mūs ir savienojusi. Tagad, kad pienācis laiks šķirties, Es nevaru saprast, kā šī mīlestība radusies. Tai nav bijis ne cēloņa, ne vidutāja, izņemot pašu tikšanos un savstarpējām jūtām sapņos."

Šīs Krišnas un Rādhārānī savstarpējās jūtas ir ļoti grūti saprast cilvēkam, kas neatrodas tīras skaidrības līmenī. Tādas pārpasaulīgas attiecības nav iespējams saprast, pat atrodoties materiālajā skaidrībā. Lai kaut ko apjēgtu, cilvēkam patiešām jāpaceļas pāri materiālajai skaidrībai. Tas ir tāpēc, ka Rādhās un Krišnas savstarpējās jūtas nav apspriežamas šajā materiālajā pasaulē. Tās nespēj saprast pat dižākais prātnieks ne tieši, ne netieši. Materiālā darbība izpaužas vai nu rupjajā ķermenī, vai smalkajā prātā, bet Rādhās un Krišnas savstarpējās jūtas ir augstākas par šādām izpausmēm, kā arī intelektuālu prātošanu. Tās var saprast tikai ar šķīstītiem jutekļiem, kas brīvi no visiem materiālās

pasaules apzīmējumiem. Cilvēki ar tīriem jutekļiem var izprast šīs pārpasaulīgās iezīmes un attiecības, bet tie, kas ir impersonālisti un kuriem nav zināšanu par garīgiem jutekļiem, spēj kaut ko izšķirt tikai materiālo jutekļu darbības robežās un tāpēc nevar izprast garīgās attiecības jeb garīgo jutekļu darbību. Tie, kas pilnveidojušies ar eksperimentālām zināšanām, var apmierināt trulos materiālos jutekļus tikai ar rupjām ķermeniskām darbībām vai prātošanu. Viss, ko rada ķermenis un prāts, vienmēr ir nepilnīgs, pakļauts bojāejai, bet pārpasaulīgā darbība allaž ir gaiša un brīnišķīga. Tīra mīlestība pārpasaulīgā līmenī ir paraugs šķīstībai, kas ir pilnīgi brīva no materiālas pieķeršanās un viscaur garīga. Pieķeršanās matērijai ir laicīga, kā uz to norāda seksa piesārņojums materiālajā pasaulē, bet garīgajā valstībā nav šādu sārņu. Šķēršļi, kas rodas jutekļu apmierināšanas ceļā, izraisa materiālas ciešanas, bet tās nevar salīdzināt ar garīgo atšķirtību. Garīgajā atšķirtībā nav ne sārņu, ne nepilnību, kas raksturīgi materiālajai atšķirtībai.

Kungs Čaitanja atzina, ka tās ir augstākās pārpasaulīgās mīlestības attiecības, un teica Rāmānandam Rājam: "Vienīgi ar tavu žēlastību Es varēju izprast šo ārkārtīgi augsto pārpasaulīgo stāvokli. Tādu stāvokli nav iespējams sasniegt, neveicot pārpasaulīgas darbības. Esi tik labs un pastāsti, kā lai Es paceļos tādā līmenī?"

"Arī man ir grūti Tev to izstāstīt," atbildēja Rāmānanda, "kas attiecas uz mani, es varu runāt tikai to, ko Tu vēlies, lai saku. Nevienam nevar izvairīties no Tavas augstākās gribas. Patiešām visā pasaulē nav neviena, kas stāvētu pāri Tavai augstākajai gribai, un, lai gan liekas, ka runāju, patiesībā es to nedaru; runā Tu, Kungs, tāpēc Tu esi gan runātājs, gan klausītājs. Ļauj man runāt tikai to, ko Tu vēlies, lai es stāstu par darbību, kas nepieciešama augstākā pārpasaulīgā stāvokļa sasniegšanai".

Tad Rāmānanda Rāja sāka stāstīt par Rādhas un Krišnas noslēpumaino un pārpasaulīgo darbību. Šo darbību nav iespējams saprast, ja cilvēks ar Visaugsto Kungu ir saimnieka un kalpa, draugu, kā arī vecāku un bērnu attiecībās. Šo noslēpumaino jautājumu var saprast vienīgi Vradžas jaunavu sabiedrībā, jo šī darbība, kas atklājas tikai retajam, radusies no viņu jūtām. Nenonācis Vradžas jaunavu sabiedrībā, cilvēks nevar cerēt uz šādu pārpasaulīgu izpratni. Citiem vārdiem sakot, šīs noslēpumainās Rādhas un Krišnas rotaļas ir paplašinājušās ar jaunavu žēlastību. Bez viņu žēlastības šīs spēles nevar izprast. Lai tās saprastu, jāseko Vradžas jaunavu piemēram.

Kad cilvēks patiešām ir ieguvis šo izpratni, viņš var piedalīties Rādhas un Krišnas noslēpumainajās spēlēs. Nav cita ceļa, kā izprast Viņu pārpasaulīgās rotaļas. Tas apstiprināts Govinda-līlāmritā (10.17.): "Lai gan Krišnas un Rādhas savstarpējās jūtas ir izpaustas, prieka pilnas, izvērstas un bezgalīgas, tās var saprast tikai Vradžas jaunavas un viņu sekotāji." Nevienam nespēj izprast Visaugstā Kunga garīgās enerģijas izvērsumu bez Viņa paša bezcēloņu žēlastības, un tāpat nevienam nevar aptvert Rādhas un Krišnas pārpasaulīgo dzimumdzīvi, neejot Vradžas jaunavu pēdās. Rādhārānī biedrenes ir sakhī, bet Viņas palīdzes – mandžarī. Ļoti grūti aprakstīt to attiecības ar Krišnu, jo viņas nevēlas būt kopā ar Krišnu vai pašas baudīt Kungu. Gluži otrādi, šīs jaunavas vienmēr ir gatavas palīdzēt Rādhārānī tikties ar Krišnu. Viņu mīlestība uz Krišnu un Rādhārānī ir tik tīra, ka tās ir apmierinātas, kad Rādha un Krišna ir kopā. Tik tiešām viņas pārpasaulīgi priecājas, redzot, ka Rādha tiekas ar Krišnu. Patiesībā Rādhārānī ir kā vīteņaugs, kas aptinies Krišnas kokam, bet Vradžas jaunavas, Rādhārānī biedrenes, ir kā šī vīteņauga lapas un ziedi. Kad vīteņaugs apskauj koku, tad to apvij arī lapas un ziedi. Govinda-līlāmrita (10.16.) apstiprina, ka Rādhārānī ir Krišnas prieka spējas izvērsums un ka Tā ir līdzīga vīteņaugam, bet Viņas pavadones, Vradžas jaunavas, ir kā vīteņauga lapas un ziedi. Kad Rādhārānī un Krišna bauda viens otru, Vradžas jaunavas saņem vēl lielāku prieku nekā pati Rādhārānī. Lai gan Rādhārānī pavadones necer, ka Krišna pats pievērsīs viņām uzmanību, Rādhārānī ir tik apmierināta ar Vradžas jaunavām, ka izkārtu tā, lai Krišna varētu vienatnē tikties ar viņām. Patiešām Rādhārānī izdomā visdažādākos pārpasaulīgos paņēmienus, lai Viņas biedrenes varētu tikties ar Krišnu, un tā

Viņa priecājas vēl vairāk nekā pati savās tikšanās reizēs. Redzot, ka gan Rādhārānī, gan Tās biedrenēm patīk būt kopā ar Viņu, Kungs gūst vēl lielāku apmierinājumu. Šādai sabiedrībai un savstarpējai mīlestībai nav nekāda sakara ar materiālo iekāri, lai gan tā atgādina materiālās vīrieša un sievietes attiecības. Un tikai šīs līdzības dēļ tādas attiecības reizēm pārpasaulīgā valodā sauc par pārpasaulīgo iekāri. Kā paskaidrots Gautamīja-tantrā (Bhakti-rasāmrita-sindhu 1.2.285.): "Iekāre nozīmē pieķeršanos savu jutekļu apmierināšanai. Bet, kas attiecas uz Rādhārānī un Viņas draudzenēm, tad tās nevēlas apmierināt savus jutekļus. Viņu vienīgā vēlme ir sniegt prieku Krišnam." Vēl tas apstiprināts Šrīmad Bhāgavatamā (10.31.19.), kur viena no gopī saka:

*yat te sujāta-caraṇāmburuhaṁ staneṣu
bhītāḥ śanaiḥ priya dadhīmahi karkaṣeṣu
tenātavīm aṭasi tad vyathate na kiṁ svit
kūrpadībhir bhramati dhīr bhavad-āyuṣāṁ naḥ*

"Mans dārgais draugs Krišna, tagad Tu pastaigājies pa mežu basām kājām, kuras reizēm turi mums uz krūtīm. Mūsu krūtis Tavām maigajām pēdām ir pārāk cietas. Tu staigā pa mežu un ej pa akmeņiem, un mēs nezinām, ko Tu jūti. Tu esi mūsu sirds un dvēsele, un, ja asie akmeņi Tev sagādā sāpes, tad mēs arī ļoti ciešam." Šīs Vradžas jaunavu jūtas ir augstākais pārdzīvojums Krišnas apziņā. Ikviens, kas patiešām piesaistās Krišnas apziņai, nonāk gopī līmenī. Pastāv sešdesmit četri garīgās kalpošanas veidi, kas ļauj pacelties gopī līmenī un nesavtīgi kalpot. Mīlestību uz Krišnu gopī līmenī sauc par rāgānugu, spontānu mīlestību. Kad cilvēks ir dabīgi iemīlējis Krišnu, tad viņam vairs nav jāseko Vēdu likumiem un ierobežojumiem.

Pārpasaulīgajā mājvietā Kungam Krišnam ir dažādi tuvi bhaktas. Piemēram, tur ir Krišnas kalpi Raktaka un Patraka, Kunga draugi Šrīdāma un Sudāma. Tur ir Krišnas vecāki Nanda un Jašoda, kas arī kalpo Krišnam atbilstoši savām pārpasaulīgajām jūtām. Ja kāds vēlas nonākt Krišnas augstākajā mājvietā, viņš var rast patvērumu pie viena no šiem pārpasaulīgajiem kalpiem. Tad ar mīlestības pilnu kalpošanu cilvēks var sasniegt pārpasaulīgu pieķeršanos Krišnam. Citiem vārdiem sakot, bhakta, kas materiālajā pasaulē ar mīlestību kalpo un seko šo mūžīgo Krišnas pavadoņu darbībai, iegūst pilnību un nonāk tādā pašā stāvoklī.

Upaniṣadās un šruti minētie gudrie arī vēlas sasniegt gopī līmeni un seko viņu piemēram, lai sasniegtu augstāko dzīves mērķi. Tas apstiprināts Šrīmad Bhāgavatamā (10.87.23.), kur teikts, ka šie gudrie nodarbojas ar prānājamu (transu), savaldot elpu, prātu un jutekļus ar mistiskās jogas praksi. Tādā veidā viņi cenšas saplūst ar Augstāko Brahmanu. To pašu mērķi sasniedz arī ateisti, kuri noliedz Dieva esamību. Ja šādus ateistus nogalina Dieva Augstākās Personības avatārs, tad arī viņi saplūst ar Visaugstā Kunga Brahmana esamību. Taču, kad Vrindāvanas jaunavas godina Šrī Krišnu, liekas, ka viņas būtu sakodusi čūska, jo Krišnas ķermenis tiek salīdzināts ar čūskas ķermeni. Čūskas ķermenis nekad nav taisns, tas vienmēr ir izliekts. Līdzīgi Krišna bieži stāv, izliecis ķermeni trijās vietās, un Viņš ir sakodis gopī ar pārpasaulīgo mīlestību. Gopī noteikti atrodas daudz augstākā stāvoklī nekā visi jogi mistiķi un citi, kas vēlas saplūst ar Augstāko Brahmanu. Arī Dandakāranjas gudrie iet Vradžas jaunavu pēdās, lai sasniegtu līdzīgu stāvokli. Līdz tam nevar pacelties, tikai ievērojot vadošos principus. Nepieciešams nopietni sekot gopī piemēram. Tas apstiprināts Šrīmad Bhāgavatamā (10.9.21.), kur teikts, ka Kungs Šrī Krišna, Šrīmatī Jašodas dēls, nav viegli pieejams tiem, kuri pieķērušies prātošanas principiem, bet pie Viņa bez kādām grūtībām var nonākt visas būtnes, kas iet garīgās kalpošanas ceļu.

Ir daudz viltus bhaktu, kuri sevi sauc par Kunga Čaitanjas sekotājiem un mākslīgā kārtā ģērbjas kā Vradžas jaunavas, taču attīstīti garīgā ceļa gājēji un garīgās kalpošanas apguvēji to neatzīst. Šie cilvēki ģērbj ārējo materiālo ķermeni, jo savā muļķībā jauc ķermeni ar dvēseli. Viņi kļūdās, ja iedomājas, ka Krišnas, Rādhārānī un Viņu pavadoņu, Vradžas jaunavu, garīgos ķermeņus veido materiālā daba.

Ikvienam labi jāsaprot, ka šādas izpausmes ir mūžīgās svētlaimes un zināšanu izvērsumi pārpasaulīgajā valstībā. Tiem nav nekāda sakara ar materiālo ķermeni, tāpēc Vrindāvanas jaunavu ķermeni, apģērbs, rotājumi un darbība nepieder materiālajai kosmiskajai izpausmei. Vrindāvanas jaunavas nepiesaista materiālās pasaules cilvēkus, viņas pārpasaulīgi valdzina visupievilcīgo Krišnu. Dievs Kungs ir visupievilcīgs, tāpēc Viņu sauc par Krišnu, bet Vrindāvanas jaunavas liekas pievilcīgas pat Krišnam. Tāpēc viņas nepieder materiālajai pasaulei.

Ja cilvēks kļūdaini uzskata, ka materiālais ķermenis ir tikpat pilnīgs kā garīgais, un sāk atdarināt Vrindāvanas jaunavas, tad viņš nonāk mājāvādī impersonālisma varā. Impersonālisti iesaka ahangrahopāsanas paņēmienu, ar kuru cilvēks godina savu ķermeni, it kā tas būtu Visaugstākais. Tā domājot, šie viltus pārpasaulnieki ģērbjas kā Vradžas jaunavas. Šādu darbību nevar uzskatīt par garīgo kalpošanu. Pat Šrīla Džīva Gosvāmī, visautoritatīvākais āčārja Gaudija sampradājā, ir nosodījis šos atdarinātājus. Pārpasaulīgās apzināšanās ceļš ir iešana Visaugstā Kunga pavadoņu pēdās, tāpēc, ja cilvēks uzskata sevi par tiešu Visaugstā Kunga pavadoni, viņš ir nosodāms. Saskaņā ar autoritatīviem vaišnavu principiem cilvēkam ir jāseko noteiktam bhaktam, un nav jāuzskata sevi par Krišnas pavadoni.

Tā Rāmānanda Rāja paskaidroja, ka ikvienam jāpieņem Vradžas jaunavu attieksme. Čaitanja-čarītāmritā skaidri norādīts, ka jāpieņem jūtas, nevis Krišnas pavadoņu ģērbšanās veids. Tāpat arī vienmēr jāmeditē uz Rādhas un Krišnas attiecībām pārpasaulīgajā valstībā. Par Rādhu un Krišnu jādomā divdesmit četras stundas diennaktī un pastāvīgi jākalpo Viņiem. Nevajag ārišķīgi mainīt apģērbu. Pieņemot Rādhārānī draudzeņu un biedreņu attieksmi, cilvēks galu galā var sasniegt pilnību un aiziet uz Goloku Vrindāvanu, Krišnas pārpasaulīgo mājvietu.

Gopī emocionālās tiekšanās attieksmi sauc par sidha-dēhu. Šis vārds norāda uz tīru garīgo veidolu, kas stāv pāri jutekļiem, prātam un saprātam. Sidha-dēha ir tīra dvēsele, kas tieši piemērota kalpošanai Visaugstajam Kungam. Ja būtne neatrodas savā tīrajā, garīgajā būtībā, tad tā nevar būt Visaugstā Kunga pavadone un šādā veidā kalpot Viņam. Šajā stāvoklī būtne ir pilnīgi tīra no visiem materiālajiem sārņiem. Kā teikts Bhagavad-gītā, materiāli piesārņots cilvēks ar pasaulīgu apziņu ceļo no viena materiālā ķermeņa uz otru. Nāves brīdī viņš domā par pasaulīgo, un tāpēc pāriet uz citu materiālo ķermeni. Gluži tāpat, kad būtne atrodas savā tīrajā garīgajā būtībā un domā par mīlestības pilno garīgo kalpošanu Visaugstajam Kungam, tā aiziet uz garīgo valstību un nonāk Krišnas sabiedrībā. Citiem vārdiem sakot, sasniedzot garīgo būtību un domājot par Krišnas pavadoņiem, cilvēks var iegūt īpašības, kuras ļauj aiziet uz garīgo valstību. Neviens, kas neatrodas savā tīrajā, garīgajā būtībā (sidha), nevar domāt par darbību garīgajā valstībā. Tādējādi Rāmānanda Rāja norādīja, ka, nerasniedzis sidha-dēhu, cilvēks nevar nonākt Vrindāvanas jaunavu sabiedrībā un tieši kalpot Dieva Personībai Krišnam un Viņa mūžīgajai dzīvesbiedrei Rādhārānī. Šajā sakarībā Rāmānanda nocitēja Šrīmad Bhāgavatamu (10.47.60.):

*nāyaṁ śriyo 'ṅga u nitānta-rateḥ prasādaḥ
svar-yoṣitām nalina-gandha-rucām kuto 'nyāḥ
rāsotsave 'sya bhujā-daṇḍa-grhīta-kaṇṭha-
labdhāśiṣām ya udaḡād vraja-vallavīnām*

"Ne laimes dieviete Lakšmī, ne debesu valstības jaunavas nevar sasniegt to, ko guvušas Vradžabhūmi jaunavas, un ko tad lai saka par citiem?"

Kungs Čaitanja ļoti priecājās, dzirdot šos Rāmānandas Rājas vārdus, un apskāva viņu. Tad viņi abi sāka raudāt pārpasaulīgās apzināšanās ekstāzē. Tā Kungs un Rāmānanda Rāja runāja par dievišķajām Rādhas un Krišnas rotaļām visu nakti, bet no rīta šķīrās. Rāmānanda devās uz pili, bet Kungs gāja mazgāties. Šķirdamies Rāmānanda Rāja nometās pie Kunga Čaitanjas pēdām un lūdza: "Mans dārgais

Kungs, Tu esi atnācis izpestīt mani no neziņas mūklāja. Tāpēc, lūdzu, paliec šeit vismaz desmit dienas, lai šķīstītu manu prātu no materiālajiem sārņiem. Neviens cits nevar dot tādu pārpasaulīgu mīlestību uz Dievu."

"Esmu atnācis pie tevis, lai pats šķīstītos, klausoties par Rādhas un Krišnas pārpasaulīgajām rotaļām," atbildēja Kungs, "Man ir ļoti paveicies, jo tu esi vienīgais, kas spēj aprakstīt šīs pārpasaulīgās spēles. Es visā pasaulē nevaru atrast nevienu, kas izprastu Rādhas un Krišnas savstarpējo pārpasaulīgo mīlestību. Tu lūdz, lai palieku desmit dienas, bet Es gribētu būt kopā ar tevi visu atlikušo mūžu. Lūdzu, nāc uz Džaganātha Purī, Manu galveno uzturēšanos vietu, mēs būsim kopā līdz mūža beigām. Tad Es varēšu pavadīt savas atlikušās dienas tavā sabiedrībā, izprotot Krišnu un Rādhu."

Šrīmāns Rāmānanda Rāja atkal atnāca pie Kunga nākamajā vakarā, un viņi turpināja apspriest pārpasaulīgos jautājumus.

"Kas ir visaugstākā izglītība?" jautāja Kungs Čaitanja, un Rāmānanda Rāja tūlīt atbildēja, ka visaugstākā izglītība ir Krišnas zinātnes izpratne. Materiālā izglītība nozīmē jutekļu apmierināšanu, bet augstākā garīgā izglītība ir izpratne zinātnē par Krišnu. Šrīmad Bhāgavatamā (4.29.50.) teikts, ka darbība, kas iepriecina Dieva Augstāko Personību, ir visaugstākā darbība, bet zināšanas, kas dod pilnīgu Krišnas apziņu, ir vispilnīgākās zināšanas. Līdzīgi Prahlāda Mahārādža, skolā runādams ar bērniem draugiem, teica, ka klausīšanās par Kungu, daudzinašana, atcerēšanās, godināšana, lūgšana, kalpošana, draudzība ar Krišnu un visa ziedošana Viņam veido augstākās garīgās zināšanas.

"Un kas ir visaugstākā slava?" Kungs Čaitanja jautāja Rāmānandam Rājam. Rāmānanda tūlīt atbildēja, ka tas, kurš slavens ar Krišnas apziņu, jāuzskata par visslavenāko cilvēku pasaulē.

Trīsdesmit otrā nodaļa. Nobeigums

Tas, kurš izslavēts ar savu Krišnas apziņu, bauda mūžīgu slavu. Materiālajā pasaulē ikviens cenšas sasniegt trīs mērķus: cilvēks vēlas, lai tā vārds tiktu iemūžināts, viņš grib kļūt slavens pa visu pasauli un vēl vēlas gūt labumu no savas materiālās darbības. Bet neviens nezina, ka materiālais vārds, slava un ieguvumi attiecas uz laicīgo materiālo ķermeni, un, tiklīdz ķermenim pienāk gals, arī vārdam, slavai un labumam ir beigas. Vienīgi neziņas dēļ visi dzenas pēc vārda, slavas un ieguvumiem, kas saistīti ar ķermeni. Nožēlojams ir cilvēks, kurš kļūst slavens, pateicoties ķermenim, vai tas, ko pazīst kā garīgi attīstītu, bet kurš patiesībā nezina augstāko garu Višnu. Īstu slavu var iegūt, tikai sasniedzot Krišnas apziņu.

Saskaņā ar Šrīmad Bhāgavatamu ir divpadsmit autoritātes, un visas šīs personības ir slavenas ar to, ka viņi ir diženi Dieva Kunga bhaktas. Šīs autoritātes ir Brahma, Nārada, Kungs Šiva, Manu, Kapila, Prahlāda, Džanaka, Bhīšma, Šukadēva Gosvāmī, Bali, Jamarādža un Kumāri. Šīs personības tiek pieminētas vēl šodien, jo visi viņi ir bijuši diženi un stingri Dieva Kunga bhaktas. Garuda Purānā teikts, ka Kali laikmetā slaveni Visaugstā Kunga bhaktu sastapt ir grūtāk nekā tādus padievis kā Brahmū vai Kungu Šivu. Judhištira attiecībā uz Nāradas un Pundarīkas sarunām teica: "Cilvēks ir visslavenākais un var atpestīt visus pārējos, ja viņš pēc daudzām, daudzām dzimšanām saprot, ka ir Vāsudēvas kalps." Līdzīgi Bhagavad-gītā (7.19.) Krišna saka Ardžunam:

*bahūnām janmanām ante
jñānavān mām prapadyate
vāsudevah sarvam iti
sa mahātmā su-durlabhah*

"Kam ir īstenas zināšanas, tas pēc daudzām dzimšanām un nāvēm uztic sevi Man, zinot, ka esmu viss esošais un visu cēloņu cēlonis. Tāda dižena dvēsele ir ļoti reta." Ādi Purānā teikts, ka atbrīve un pārpasaulīgā dzīve pavada visus Dieva bhaktas. Brihan-nārādija Purānā norādīts, ka pat tādas

personības kā Brahma un citi padievi nezina Dieva Augstākās Personības bhaktas vērtību. Garuda Purānā teikts, ka no daudziem tūkstošiem brāhmanu varbūt viens prasmīgi veic ziedojumus, un no tūkstošiem šādu prasmīgu brāhmanu varbūt vienam ir labas zināšanas Vēdānta-sūtrā, bet no daudziem, daudziem tūkstošiem šādu vēdāntistu iespējams, ka ir tikai viens, kurš slavens kā Kunga Višnu bhakta. Ir daudz Višnu bhaktu, un tas, kurš no viņiem ir stingrs, var ieiet Dieva valstībā. Arī Šrīmad Bhāgavatamā (3.13.4.) teikts, ka daudzi cilvēki apgūst Vēdas, bet tas, kurš sirdī vienmēr domā par Dieva Augstāko Personību, ir vislabākais no visiem. Nārājana-vjūha-stavas lūgšanās teikts, ka pat diženais Brahma, ja viņš nav Dieva Kunga bhakta, ir pilnīgi nenozīmīgs, bet mikrobs, kurš ir Dieva Kunga bhakta, ir slavens.

Pēc tam Kungs Čaitanja Rāmānandam Rājam jautāja: "Kas šajā pasaulē ir visvērtīgākais?" Rāmānanda atbildēja, ka tas, kurš mīl Rādhā-Krišnu, ir visvērtīgākā dārgakmeņa un vislielāko bagātību īpašnieks. Cilvēks, kas pieķēries materiālo jutekļu apmierināšanai vai pasaulīgai bagātībai, patiesībā nav bagāts. Nonākot garīgajā Krišnas apziņas līmenī, viņš saprot, ka nekādas bagātības nav vērtīgākas par mīlestību uz Rādhā-Krišnu. Šrīmad Bhāgavatamā rakstīts, ka Mahārādža Dhruva devās meklēt Visaugsto Kungu, jo vēlējās iegūt zemes gabalu, bet galu galā, ieraudzījis Krišnu, viņš teica: "Esmu tik priecīgs, ka neko nevēlos." Arī Bhagavad-gītā teikts, ka tam, kurš rod patvērumu pie Augstākās Personības vai nonāk augstākajā Dieva Personības mīlestības stāvoklī, nav pēc kā tiekties. Lai gan šādi bhaktas no Kunga var dabūt visu, ko vien vēlas, viņi neko nelūdz.

Kad Kungs Čaitanja jautāja Rāmānandam Rājam, kas ir vissāpīgākais, Rāmānanda Rāja atbildēja, ka vislielākās ciešanas sagādā atšķirtība no tīra bhaktas. Citiem vārdiem sakot, ja nav Dieva Kunga bhaktu, tad sabiedrība ārkārtīgi cieš, un cilvēkam ir ļoti sāpīgi būt kopā ar citiem. Šrīmad Bhāgavatamā (3.30.7.) teikts, ka tas, kurš nevar būt kopā ar tīru bhaktu, bet cenšas kļūt laimīgs sabiedrībā, draudzībā vai mīlestībā bez Krišnas apziņas, uzskatāms par vislielāko cietēju. Brihadbhāgavatāmritas piektajā dziedājumā (5.44.) teikts, ka tīra bhaktas klātbūtne ir svarīgāka par dzīvību, bet atšķirtībā no bhaktas laimīgs nevar būt neviens mirklis.

Tad Kungs Čaitanja jautāja Rāmānandam Rājam: "Kura no daudzām tā saucamajām atbrīvotajām dvēselēm ir patiešām atbrīvota?" Rāmānanda atbildēja, ka tas, kurš ir pilnīgi piesātināts ar bhakti mīlestību uz Rādhu un Krišnu, uzskatāms par vislabāko no visām atbrīvotajām dvēselēm. Šrīmad Bhāgavatamā (6.14.4.) teikts, ka Nārājanas bhakta ir tik rets, ka viņu var atrast tikai starp daudziem miljoniem cilvēku.

"Un kā tu domā, kāda dziesma ir vislabākā no visām?" jautāja Čaitanja Mahāprabhu. Un Rāmānanda atbildēja, ka jebkura dziesma, kas apraksta Rādhās un Krišnas rotaļas, ir vislabākā. Saistītajā dzīvē dvēseli važās tur sekss. Visa daiļliteratūra – lugas un romāni –, kā arī pasaulīgās dziesmas apraksta vīrieša un sievietes mīlestību. Cilvēki ir ļoti pieķērušies šādai literatūrai, tāpēc Krišna, atnākdams uz šo materiālo pasauli, atklāja pārpasaulīgo mīlestību ar gopī. Ir ārkārtīgi daudz literatūras, kas apraksta gopī un Krišnas attiecības, un ikviens, kas rod patvērumu šajā literatūrā vai stāstos par Rādhu un Krišnu, var baudīt īstenu laimi. Šrīmad Bhāgavatamā (10.33.36.) teikts, ka Dievs Kungs atklāj rotaļas Vrindāvanā tāpēc, lai parādītu savu īsteno dzīvi. Jebkurš saprātīgs cilvēks, kas cenšas aptvert Rādhās un Krišnas spēles, ir ārkārtīgi veiksmīgs. Dziesmas, kas stāsta par šīm rotaļām, ir visaugstākās visā pasaulē.

Tad Kungs Čaitanja jautāja: "Kas šajā pasaulē nes vislielāko labumu, un kas ir visa svētīgā būtība?" Rāmānanda Rāja atbildēja, ka nekas nedod tādu labumu kā tīru bhaktu sabiedrība.

"Un par ko tu ieteiktu cilvēkiem domāt?" jautāja Kungs Čaitanja. Rāmānanda atbildēja, ka cilvēkam vienmēr jādomā par Krišnas rotaļām. Lūk, kas ir Krišnas apziņa. Krišna ir darbojies visdažādākajos veidos, un tas aprakstīts daudzos Vēdu rakstos. Cilvēkam vienmēr jādomā par šīm rotaļām, tā ir

vislabākā meditācija un visaugstākā ekstāze. Šrīmad Bhāgavatamā (2.2.26.) Śukadēva Gosvāmī apstiprina, ka ikvienam pastāvīgi jādomā par Dieva Augstāko Personību, pie tam ne tikai jādomā par Viņu, bet arī jāklausa un jāaudzina Viņa vārds, slava un godība.

"Un kāda ir vislabākā meditācija?" jautāja Kungs Čaitanja.

"Tas, kurš vienmēr meditē uz Rādhas un Krišnas lotospēdām, ir vislabākais meditētājs," atbildēja Rāmānanda Rāja. Tas apstiprināts arī Šrīmad Bhāgavatamā (1.2.14.): "Vienīgi Dieva Augstākā Personība ir visu bhaktu Kungs, cilvēkam vienmēr jāaudzina Viņa vārds, jāmeditē uz Viņu un pastāvīgi Viņš jāgodina."

"Kur cilvēkam jādzīvo, atmetot visus pārējos priekus?" Kungs Čaitanja vaicāja. Rāmānanda atbildēja, ka cilvēkam jāatsakās no visiem pārējiem priekiem un jādzīvo Vrindāvanā, kur risinājās tik daudzas Kunga Krišnas rotaļas. Šrīmad Bhāgavatamā (10.47.61.) Udhava norāda, ka vislabāk dzīvot Vrindāvanā, pat kā augam vai vītenim. Tieši Vrindāvanā dzīvoja Visaugstais Kungs, un tieši tur gopī godināja Viņu, visu Vēdu zināšanu galamērķi.

"Un par ko vislabāk klausīties?" jautāja Čaitanja Mahāprabhu.

"Par Rādhas un Krišnas rotaļām," atbildēja Rāmānanda. Patiesībā, kad cilvēks klausās par Rādhas un Krišnas spēlēm no pareizā avota, viņš tūlīt sasniedz atbrīvi. Diemžēl reizēm gadās tā, ka cilvēki neklausās par šīm rotaļām no tādas personības, kas ir apzinājusies sevi. Tādā veidā ļaudis tiek maldināti. Šrīmad Bhāgavatamā (10.33.40.) teikts, ka tas, kurš klausās par Krišnas rotaļām ar gopī, sasniedz augstāko garīgās kalpošanas līmeni un atbrīvojas no materiālās iekāres, kas šajā pasaulē valda pār ikviena cilvēka sirdi. Citiem vārdiem sakot, klausoties par Rādhas un Krišnas rotaļām, cilvēks atbrīvojas no šīs iekāres. Ja tas nepalīdz, tad par Rādhas un Krišnas rotaļām labāk neklausīties. Ja kāds neklausās no pareizā avota, viņš pārprot Rādhas un Krišnas rotaļas, uzskatīdams tās par parastām vīrieša un sievietes attiecībām. Tādā veidā cilvēks maldās.

"Un kas ir visvairāk godināmā Dievība?" jautāja Čaitanja Mahāprabhu. Rāmānanda Rāja tūlīt atbildēja, ka pārpasaulīgais pāris Šrī Rādha un Krišna ir augstākais pielūgsmes mērķis. Cilvēki godina daudz ko, piemēram, impersonālisti godina brahmadžoti, bet, pielūdzot kaut ko citu, nevis Rādhu un Krišnu, cilvēks zaudē dzīvību un kļūst līdzīgs kokam vai kādai citai nekustīgai būtnei. Arī tos, kas godina tā dēvēto tukšumu, gaida tāds pats liktenis. Cilvēki, kas tiecas pēc materiālajām baudām (bhukti), pielūdz padievis un sasniedz viņu planētas, kur bauda materiālu laimi. Pēc tam Kungs Čaitanja uzdeva jautājumu par tiem, kuri tiecas pēc materiālās laimes un atbrīves no materiālajām važām. "Kur viņi galu galā nonāk?" Viņš vaicāja. Rāmānanda Rāja atbildēja, ka beigu beigās daži no tiem kļūst par kokiem, bet citi sasniedz debesu planētas, kur bauda materiālo laimi. Rāmānanda Rāja turpināja stāstījumu, teikdams, ka tie, kuri nejūt Krišnas apziņas vai garīgās dzīves garšu, ir kā vārnas, kurām garšo rūgtais nimbas auglis. Mango augļus ēd poētiskās dzeguzes. Neveiksmīgi pārpasaulnieki tikai prāto par sausu filozofiju, turpretī pārpasaulnieki, kuri mīl Rādhu un Krišnu, bauda augli gluži kā dzeguzes. Rādhas un Krišnas bhaktas ir daudz laimīgāki. Rūgtais nimbas auglis nemaz nav ēdams, tas ir sausu prātojumu pilns un der tikai vārnām līdzīgiem filozofiem. Turpretī mango augļi ir ļoti garšīgi, un cilvēki, kas garīgi kalpo Rādhai un Krišnam, tos bauda.

Tā Rāmānanda Rāja un Čaitanja Mahāprabhu sarunājās visu nakti. Reizēm viņi dejoja, brīžiem dziedāja vai raudāja. Tā pagāja nakts, un, gaismai austot, Rāmānanda Rāja atgriezās savā pilī. Nākamajā vakarā viņš atkal ieradās pie Čaitanjas Mahāprabhu. Kādu laiku runājis par Krišnu, Rāmānanda Rāja nometās pie Kunga pēdām un teica: "Mans dārgais Kungs, Tu pret mani biji tik labs, ka atklāji zinātņi par Krišnu un Rādharānī, Viņu mīlestību, rāsas deju un Viņu rotaļām. Nekad nebiju domājis, ka varēšu runāt par šiem jautājumiem. Tu mani mācīji tāpat, kā agrāk sniedzi Brahmam

Vēdas."

Lūk, kādā veidā būtne saņem Virsdvēseles norādījumus. Ārēji Virsdvēsele nav redzama, bet iekšēji tā runā ar bhaktu. Tas apstiprināts Bhagavad-gītā. Dievs Kungs runā no iekšienes ar cilvēku, kurš patiesīgi Viņam kalpo, un Kungs darbojas tā, ka šis cilvēks galu galā sasniedz dzīves augstāko mērķi. Kad piedzima Brahma, tad nebija neviena, kas varētu viņu mācīt, tāpēc pats Visaugstais Kungs sniedza Brahmam Vēdu zināšanas, ielikdams tās viņa sirdī. Šrīmad Bhāgavatamā (2.4.22.) Šukadēva Gosvāmī apstiprina, ka gājatrī mantru Visaugstākais vispirms ielika Brahmas sirdī. Šukadēva Gosvāmī lūdza, lai Kungs palīdz viņam izklāstīt Šrīmad Bhāgavatamu Mahārādžam Parīkšitam.

Šrīmad Bhāgavatamas pirmā dziedājuma pirmajā pantā par Augstāko Absolūto Patiesību ir teikts, ka Tā mācīja Brahma caur sirdi. Vjāsadēva, Šrīmad Bhāgavatamas autors, saka: "Es pazemīgi godinu Šrī Krišnu, Dieva Augstāko Personību, kurš ir cēlonis kosmiskajai izpausmei, tās uzturēšanai un iznīcināšanai." Ja rūpīgi cenšamies izprast augstāko patiesību, tad redzam, ka Krišna zina visu gan tieši, gan netieši. Kungs ir vienīgā Augstākā Personība, un tikai Viņš ir pilnīgi neatkarīgs. Tieši Kungs Virsdvēseles veidolā ir devis norādījumus Brahmam. Pat vislielākie zinātnieki apjūk, cenšoties saprast augstāko patiesību, jo Viņā ir visa uztveramā kosmiskā izpausme. Lai gan materiālā izpausme ir uguns, ūdens, gaisa un zemes blakusprodukts, tā šķiet īsta. Kungs ir vienīgais, kura iekšienē atrodas garīgā un materiālā izpausme, kā arī dzīvās būtnes. Tāpēc Viņš ir augstākā patiesība.

Rāmānanda Rāja turpināja runāt ar Kungu Čaitanju: "Vispirms es redzēju Tevi kā sanjāsī, bet tad – kā ganu zēnu. Tavā priekšā ir zelta lelle, kas padara Tevi zeltainu. Tomēr es redzu, ka Tava āda ir tumša kā ganu zēnam. Lūdzu, pastāsti, kāpēc es redzu Tevi tādā izskatā? Lūdzu, izstāsti man visu."

"Augsts bhakta vienmēr un visur redz Krišnu," atbildēja Kungs Čaitanja. "Ja bhakta kaut kur paveras, viņš neredz lietas veidolu, viņš skata Krišnu." Tas apstiprināts Šrīmad Bhāgavatamā (11.2.45.):

*sarva-bhūteṣu yaḥ paśyed
bhagavad-bhāvam ātmanah
bhūtāni bhagavaty ātmany
eṣa bhāgavatottamaḥ*

"Tas, kurš sasniedzis augstāko garīgās kalpošanas pakāpi, redz Virsdvēseli, Krišnu, kurš ir visu atsevišķo dvēseļu Dvēsele." Līdzīgi vārdi ir desmitajā dziedājumā (10.35.9.), kur teikts, ka visi vīteņi, augi, kā arī ziedu un augļu pilnie koki bija noliekušies ekstāzē un mīlestībā uz Krišnu, jo Krišna bija viņu dvēseļu Dvēsele. Kad Krišna aizgāja, koki un augi kļuva ērkšķaini.

"Tev ir visaugstākā Rādhas un Krišnas rotaļu izpratne," turpināja Kungs Čaitanja. "Tāpēc tu redzi Rādhā-Krišnu visur."

Rāmānanda Rāja atbildēja: "Es Tevi lūdzu, necenties slēpties! Es saprotu, ka Tu esi pieņēmis Šrīmatī Rādhārānī ādas krāsu un domāšanas veidu un centies sevi saprast no Rādhārānī viedokļa. Patiesībā Tu esi atnācis, lai paraudzītos no šī viedokļa. Lai gan Tavas atnākšanas galvenais mērķis ir saprast sevi, Tu tajā pašā laikā izplati Krišnas mīlestību pa visu pasauli. Tagad Tu pats esi atnācis uz šejieni, lai atpestītu mani. Lūdzu, nemēģini mani maldināt! Nedari to! Tas nav labi no Tavas puses."

Būdams ļoti apmierināts, Kungs Čaitanja pasmaidīja un parādīja Rāmānandam savu īsteno veidolu, kas ir Šrī Rādhā un Krišna kopā. Kungs Čaitanja bija pats Šrī Krišna ar ārējām Šrīmatī Rādhārānī iezīmēm. Viņš atklāja Rāmānandam Rājam savu pārpasaulīgo spēju kļūt diviem un pēc tam atkal savienoties vienā. Tie, kam palaimējies izprast Kungu Čaitanju, kā arī Rādhas un Krišnas Vrindāvanas rotaļas, ar Šrī Rūpas Gosvāmī žēlastību var uzzināt, kas patiesībā ir Šrī Krišna Čaitanja Mahāprabhu.

Ieraudzīdams šo neatkārtojamo Kunga Čaitanjas iezīmi, Rāmānanda Rāja zaudēja samaņu un nokrita. Kungs Čaitanja viņam pieskārs, un Rāmānanda atguvās. Viņš bija pārsteigts, atkal redzot Kungu

Čaitanju ubaga drēbēs. Kungs Čaitanja apskāva un nomierināja Rāmānandu un teica, ka viņš ir vienīgais, kas redzējis šo veidolu. "Tu saprati Manas atnākšanas nolūku, tāpēc saņēmi reto iespēju redzēt šo īpašo Manas Personības veidolu," teica Kungs. "Mans dārgais Rāmānanda, Es neesmu cita personība ar gaišu ādas krāsu, ko sauc par Gaurapurušu. Es esmu tas pats Krišna, Mahārādžas Nandas dēls, un, saskaroties ar Šrīmatī Rādhārānī ķermeni, esmu pieņēmis šo veidolu. Šrīmatī Rādhārānī nepieskaras nevienam, izņemot Krišnu, tāpēc Viņa ir ietekmējusi Mani ar savu ādas krāsu, prātu un vārdiem. Tādējādi Es tikai cenšos saprast pārpasaulīgo garšu, ko Viņa jūt attiecībā ar Krišnu."

Patiesībā gan Krišna, gan Kungs Čaitanja ir sākotnējā Dieva Personība. Nedrīkst censties šķirt Kungu Čaitanju no Šrī Krišnas. Savā Šrī Krišnas veidolā Viņš ir augstākais baudītājs. Un kā Kungs Čaitanja Viņš ir augstākais baudītais. Nevienš nevar būt tik ārkārtīgi pievilcīgs kā Šrī Krišna, un, izņemot Šrī Krišnu, neviens nespēj baudīt augstāko bhakti veidolu – Šrīmatī Rādhārānī. Visiem Višnu veidoliem, izņemot Šrī Krišnu, trūkst šīs spējas. Tas paskaidrots Govindas aprakstos Čaitanja-čaritāmritā. Tur teikts, ka Šrīmatī Rādhārānī ir vienīgā personība, kas var piepildīt Šrī Krišnu ar pārpasaulīgu prieku. Tāpēc Šrīmatī Rādhārānī ir galvenā no Vradžas jaunavām, kas mīl Govindu, Dieva Augstāko Personību Šrī Krišnu.

"Vari būt drošs, ka Es neko neslēpju no tevis," Kungs Čaitanja teica Rāmānandam. "Pat ja Es mēģinu kaut ko noslēpt, tu esi tik augsts bhakta, ka redzi visu, ko nespēj saskatīt neviens cits. Es lūdzu, lai tas viss paliek noslēpums. Neatklāj to nevienam. Citādi visi Mani uzskatīs par ārprātīgu. Tas, ko esmu tev atklājis, materialistiskiem cilvēkiem nav saprotams. Ja viņi to dzirdētu, tad tie tikai smietos par Mani. Tu visu vari saprast un paturēt pie sevis. No pasaulīgā redzes viedokļa bhakta Krišnas mīlestības ekstāzē sajūk prātā. Gan tu, gan Es esam pazaudējuši prātu. Tāpēc nestāsti to parastiem ļaudīm. Citādi viņi noteikti smiesies par Mani."

Tad Kungs Čaitanja pavadīja desmit naktis kopā ar Rāmānandu Rāju, baudīdams viņa sabiedrību un runādams par Krišnas un Rādhas rotaļām. Viņu sarunas notika augstākajā Krišnas mīlestības līmenī. Dažas no tām ir aprakstītas, bet lielākā daļa nav aprakstāmas. Čaitanja-čaritāmritā tas ir salīdzināts ar metāla pārbaudi. Salīdzināmie metāli tiek apskatīti šādā kārtībā: vispirms varš, tad bronza, tad sudrabs, zelts un visbeidzot filozofu akmens. Kunga Čaitanjas un Rāmānandas Rājas sākotnējās sarunas ir kā varš, un augstākās sarunas tiek salīdzinātas ar zeltu. Bet šo pārrunu piektā dimensija tiek salīdzināta ar filozofu akmeni. Ja cilvēks vēlas sasniegt augstāko izpratni, tad viņam vispirms jāsaprot atšķirība starp varu, bronzu, tad sudrabu, zeltu un tā tālāk.

Nākamajā dienā Kungs Čaitanja lūdza Rāmānandam Rājam atļauju atgriezties Džaganātha Purī. "Mēs varam būt kopā visu atlikušo mūžu Džaganātha Purī un pavadīt laiku, runājot par Krišnu." Tad Šrī Čaitanja apskāva Rāmānandu Rāju un teica, lai viņš iet mājās. No rīta Kungs devās ceļā. Viņš satikās ar Rāmānandu Rāju Hanumāna templī, kas bija upes krastā. Apmeklējis Hanumāna templi, Viņš aizgāja. Kamēr Čaitanja Mahāprabhu uzturējās Karpūrā, pie Viņa nāca visdažādākie cilvēki un ar Čaitanjas žēlastību tie visi kļuva par Visaugstā Kunga bhaktām.

Pēc Kunga Čaitanjas aiziešanas Rāmānanda Rāja vairs nespēja izturēt atšķirtību no Kunga un tūlīt nolēma pamest darbu un atkal satikt Kungu Džaganātha Purī. Rāmānanda Rāja un Šrī Čaitanja runāja par vispiesātinātāko garīgās kalpošanas veidu. Kas noklausās šīs sarunas, tas var izprast Šrī Rādhas un Krišnas rotaļas, kā arī Kunga Čaitanjas noslēpumaino lomu. Laimīgs ir tas, kuram ir pietiekami daudz ticības šīm sarunām, un tāds cilvēks var nonākt pārpasaulīgajā Rādhas un Krišnas sabiedrībā.

Pielikumi

Par autoru

Viņa Dievišķā Žēlastība A.Č. Bhaktivēdānta Svāmī Prabhupāda ieradās šajā pasaulē 1896. gadā Kalkutā. Tur viņš 1922. gadā pirmo reizi satika savu garīgo skolotāju Šrīlu Bhaktisidhāntu Sarasvatī Gosvāmī. Ievērojamam bhakti zinātniekam, sešdesmit četrus Gaudīja Mathu (Vēdu institūtu) dibinātājam Bhaktisidhāntam Sarasvatī iepatikās izglītotais jauneklis, un viņš pārliecināja Šrīlu Prabhupādu veltīt savu dzīvi Vēdu zināšanu izplatīšanai. Šrīla Prabhupāda kļuva par viņa skolnieku un pēc vienpadsmit gadiem (1933. gadā) Allahabadā saņēma iesvētību no sava garīgā skolotāja.

Jau pirmajā tikšanās reizē 1922. gadā Šrīla Bhaktisidhānta Sarasvatī Thākurs lūdza Šrīlam Prabhupādam izplatīt Vēdu zināšanas angļu valodā. Turpmākajos gados Šrīla Prabhupāda uzrakstīja skaidrojumu Bhagavad-gītai un palīdzēja darbā Gaudīja Mathai. 1944. gadā Šrīla Prabhupāda bez jebkādas palīdzības no malas sāka izdot žurnālu "Back to Godhead" ("Atpakaļ pie Dieva"), kurš iznāca divas reizes mēnesī angļu valodā. Sākumā viņš pats to rediģēja, salika, laboja slejas un pat izplatīja bezmaksas eksemplārus. Šrīla Prabhupāda turpināja izdot žurnālu par spīti visām grūtībām, un tagad viņa mācekļi izdod to un daudzus citus žurnālus jau vairāk nekā trīsdesmit valodās.

Atzīmējot Šrīlas Prabhupādas augstās filozofiskās zināšanas un bhakti, Gaudīja vaišnavu biedrība 1947. gadā piešķīra viņam goda nosaukumu "Bhaktivēdānta". Lai vairāk laika varētu veltīt rakstīšanai un svēto rakstu studēšanai, 1954. gadā Šrīla Prabhupāda kļuva par vānaprasthu (atteicās no ģimenes dzīves) un devās uz svēto vietu Vrindāvanu, kurā viņš ļoti pieticīgos apstākļos dzīvoja viduslaikos celtajā Rādhā-Dāmodaras templī. Šeit viņš vairākus gadus nopietni studēja svētos rakstus un rakstīja. 1959. gadā viņš pieņēma sanjāsu (atsacīšanās dzīves kārtu). Rādhā-Dāmodaras templī viņš sāka rakstīt savu ievērojamāko darbu – Šrīmad Bhāgavatamas (Bhāgavata Purānas) astoņpadsmit tūkstošu pantu daudzsējumu tulkojumu un skaidrojumu. Šeit viņš uzrakstīja arī grāmatu "Easy Journey to Other Planets" ("Viegls ceļojums uz citām planētām").

1965. gadā, pēc Šrīmad Bhāgavatamas pirmo trīs sējumu izdošanas, Šrīla Prabhupāda devās uz ASV, lai izpildītu sava garīgā skolotāja norādījumu. Pēc ierašanās rietumos viņš uzrakstīja Indijas klasisko reliģisko un filozofisko tekstu tulkojumus un apkopojumus vairāk nekā astoņdesmit sējumos.

Kad 1965. gadā Šrīla Prabhupāda ar kravas kuģi ieradās Ņujorkā, viņš bija praktiski bez jebkādiem materiāliem līdzekļiem. Lielās grūtībās pagāja gandrīz gads, līdz 1966. gada jūlijā viņš nodibināja Starptautisko Krišnas apziņas biedrību (ISKCON). Šrīla Prabhupāda vadīja to līdz pat 1977. gada 14. novembrim, kad viņš atstāja šo pasauli. Šajos gados šī biedrība izauga par savienību, kurā ietilpst vairāk nekā simts āšrami, skolas, tempļi, institūti un lauku kopienas visā pasaulē.

1972. gadā Šrīla Prabhupāda nodibināja gurukulu – skolu Dallasā (Teksasas štats, ASV), tādējādi rietumos pirmo reizi ieviešot Vēdu jaunāko un vidējo izglītību. Turpmākajos gados Šrīlas Prabhupādas vadībā viņa mācekļi ir nodibinājuši vairākas citas šādas skolas, galvenā no tām atrodas Indijā Vrindāvanā.

Prabhupāda iedvesmoja vairāku starptautisko Vēdu kultūras centru celtniecību Indijā. Vienu no tiem – Šrīdhāma Mājāpuru – ir paredzēts pārvērst par garīgo pilsētu. Šī milzīgā projekta īstenošana turpināsies visu šo desmitgadi. Vrindāvanā ir radīts krāšņais Krišna-Balarāmas templis un "Starptautiskā viesnīca". Arī Bombejā ir uzcelts liels kultūras un izglītības centrs. Plānots radīt vairāk nekā desmit svarīgus centrus visā Indijā.

Tomēr visnozīmīgākais Šrīlas Prabhupādas ieguldījums ir viņa grāmatas. Autoritātes, domas dziļuma un skaidrības dēļ tās augstu vērtē zinātnieki un daudzās augstskolās tās izmanto kā mācību grāmatas. Viņa darbi ir tulkoti vairāk nekā deviņdesmit pasaules tautu valodās. Izdevniecība "The Bhaktivedanta Book Trust", kura tika nodibināta 1972. gadā tikai Šrīlas Prabhupādas grāmatu izdošanai, pašlaik kļuvusi par pasaulē lielāko Indijas reliģisko un filozofisko tekstu izdevēju.

Par spīti iespaidīgajam gadu skaitam Šrīla Prabhupāda divpadsmit gadu laikā apbrauca zemeslodi četrpadsmit reizes. Šajos ceļojumos viņš lasīja lekcijas visos sešos kontinentos. 1971. gadā viņš apmeklēja arī Maskavu. Par spīti smagajai slodzei Šrīla Prabhupāda turpināja ražīgi strādāt, un viņa darbi tagad veido patiesu Vēdu filozofijas, reliģijas, literatūras un kultūras bibliotēku.

Meditācija

Kas ir mantra?

Ja cilvēks grib atbrīvoties no rūpēm un ciešanām un grib būt laimīgs, tad ļoti svarīga ir meditācija. Meditēt nozīmē pakļaut sevi vienai domai. Lai prātu atbrīvotu no ikdienas rūpēm, cilvēkam ir jāpaceļas pār materiālo un jācenšas nostiprināties pārpasaulīgajā, garīgajā līmenī. Daudzinot Dieva svētos vārdus, mēs nonākam saskarē ar garīgo, ar Dievu.

Svētajos rakstos minēti daudzi Dieva vārdi: Krišna, Jehova, Rāma, Allahs, Buda u.c. Dieva vārdu daudzināšana attīra un paceļ cilvēku no materiālā līmeņa uz garīgo. Indijā jau tūkstošiem gadu ļaudis daudzina svētos vārdus mantru veidā. Sanskritā vārds "man" nozīmē prāts, bet "tra" – atbrīvošana. Tātad mantra ir garīgu skaņu kopa, kas atbrīvo mūsu prātu no nemiera.

Vēdu rakstos viena mantra ir nosaukta par augstāko – par mahāmantru. Kali-santarana Upaniṣadā paskaidrots: "Šos sešpadsmit vārdus – Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē – sevišķi iesaka lietot Kali-jugā, strīdu, nemiera un liekulības laikmetā."

Vārds "Krišna" nozīmē "visupievilcīgais", "Rāma" nozīmē – "līksmes devējs", bet "Harē" ir vēršanās pie Visaugstā Kunga garīgās kalpošanas enerģijas. Tātad mahāmantras tulkojums ir šāds: "Ak, Visaugstais Kungs, visupievilcīgais, līksmes un spēka devēj, lūdzu, atļauj man kalpot Tev."

Harē Krišnas mahāmantras daudzināšanai nav vajadzīgi kādi īpaši apstākļi. Mantras meditācijas brīnišķīgākā iezīme ir tā, ka to var veikt visur – mājās, darbā, vadot automašīnu, braucot autobusā vai vilcienā. Skaitīt mantru var vienmēr un visur.

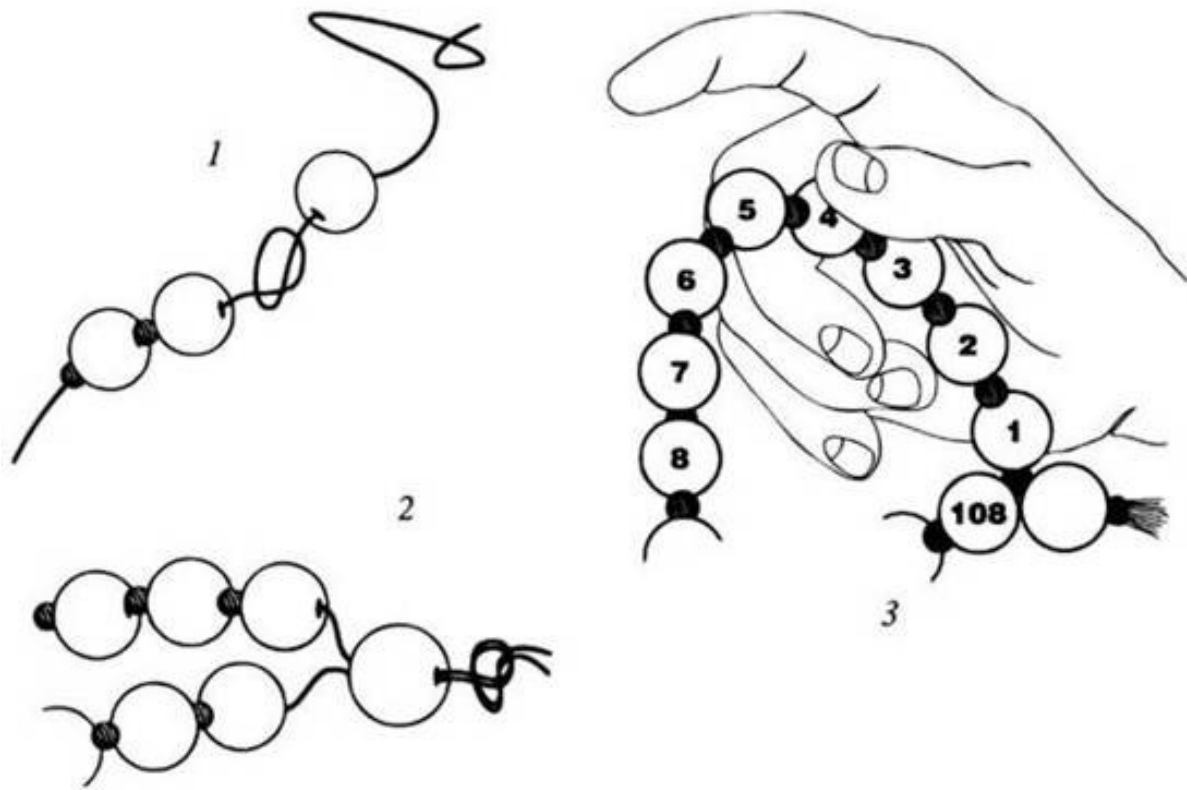
Mantru var skaitīt divos veidos. Individuālo meditāciju, mantras skaitīšanu uz krellītēm, sauc par džapu, bet mantras kopīgo dziedāšanu sauc par kīrtanu. Parasti kīrtanā izmanto arī mūzikas instrumentus un sit plaukstas. Abi mantras daudzināšanas veidi ir ieteikti svētajos rakstos un ir labvēlīgi mūsu garīgai attīstībai.

Džapas meditācija

Pirmā veida meditācijā visieteicamāk mahāmantru skaitīt uz virtenes, kas sastāv no 108 uz auklas uzvērtām zīlītēm, kuras vienu no otras atdala mezgliņi. Vidū ir uzvērtā 109. zīle, kura ir lielāka par citām – tā pārstāv Krišnu. Sāciet ar nākamo zīlīti aiz lielās zīles. Saņemiet zīlīti starp īkšķi un vidējo labās rokas pirkstu un balsī izrunājiet:

Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē

Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē

Atkārtojiet šo mantru uz katras zīlītes, kamēr nonāksiet līdz lielākajai, tad apgrieziet virteni un turpiniet pretējā virzienā. Nevajag skaitīt mantru uz lielās zīles vai pārlēkt tai pāri, turpinot skaitīt tajā pašā virzienā. Šāda skaitīšana uz zīlītēm ir īpaši iedarbīga, jo tajā ir iesaistīta arī tauste, kas palīdz mums labāk koncentrēties uz mantru.

Atkārtojot mantru uz katras no 108 zīlītēm, jūs esat veikuši vienu apli. Viena apļa atkārtošana jāveic piecās līdz septiņās minūtēs, lai gan sākumā tas var prasīt desmit vai pat vairāk minūtes. Iesaka skaitīt mantru sešpadsmit šādus apļus ik dienas. Ja kādam tas nav pa spēkam, tad pašam vajag noteikt sev kādu apļu skaitu un, piemēram, skaitīt mantru pusstundu no rīta un pusstundu vakarā. Mantru var skaitīt jebkurā diennakts laikā, tomēr Vēdu rakstos teikts, ka noteiktas stundas garīgām nodarbībām ir vislabvēlīgākās. Garīgai attīstībai vislabākās agrās rīta stundas, tāpēc, ja vēlaties, lai mantras iedarbība būtu visspēcīgākā, skaitiet to agri no rīta.

Džapu jūs varat skaitīt gan telpās, gan svaigā gaisā. Nav svarīgi arī tas, cik skaļi jūs to darāt. Pats svarīgākais – ik vārdu izrunāt skaidri un ieklausoties, nedrīkst izlaist zilbes. Mūsu prātam ir tieksme šaudīties no vienas domas uz citu, jo pēc savas dabas tas nav stingrs. Tāpēc ir jācenšas koncentrēties uz mantras skaņu, ieklausoties katrā tās vārdā.

Kīrtana

Iepriekš aprakstītā džapa ir individuālā meditācija, bet kīrtana ir kopīgā meditācija. Kīrtanas laikā cilvēki dzied Harē Krišnas mantru, parasti mūzikas instrumentu pavadībā. Kīrtanu var veikt mājās kopā ar ģimeni, pie draugiem vai pat mežā. Viens cilvēks vada kīrtanu, dziedot Harē Krišnas mantru. Kad viņš vienu reizi ir mantru nodziedājis, tad pārējie to atkārtot tādā pašā veidā, kā vadītājs. Tad atkal dzied vadītājs un pārējie atbild, utt. Šādi atkal un atkal atkārtojot mantru, visu kīrtanas dalībnieku garīgā svētlaipe aizvien pieaug.

Kīrtanas laikā cilvēks ne tikai klausās, kā viņš skaita mantru pats, bet arī dzird citu dziedāšanu, tā pastiprinot mantras iedarbību. Mantru var dziedāt jebkurā melodijā. Parasti kīrtanā tiek lietoti mūzikas instrumenti, bet var iztikt arī bez tiem. Kīrtanā lieto tradicionālos Indijas instrumentus, piemēram, bungas vai karatālas (metāla šķīvjus). Ja to nav, pacentieties atrast kaut ko līdzīgu, teiksim,

kādu kasti, ko var izmantot kā bungas. Var izmantot arī citus mūzikas instrumentus, piemēram, klavieres, ērģelītes, flautu vai ģitāru. Ir labi ritmā sist plaukstas. Kopā ar jums var sēdēt arī bērni – tā arī viņi garīgi pilnveidosies. Šādi kopā ar ģimeni jūs varat dziedāt mantru katru vakaru.

Harē Krišnas mantras dziedāšana sniedz aizvien pieaugošu prieku. Jūs paši par to varat pārliecināties. Pamēģiniet nepārtraukti atkārtot kādu citu vārdu vai frāzi kaut vai piecas minūtes. Ja jūs, piemēram, sakāt vārdus "Pepsi-kola" kaut vai dažas minūtes, tie jums kļūs nepanesami. Tie nesniedz nekādu prieku un apmierinājumu. Toties Krišnas vārds ir pārpasaulīgs, un, ja cilvēks daudzina šo vārdu, tad viņš gribēs to darīt atkal un atkal.

Kā uzlabot mantras skaitīšanu

Lai kādos apstākļos cilvēks arī daudzinātu Harē Krišnas mantru, viņš gūs lielu garīgo labumu. Svētie un dižie gudrie, kas ir autoritātes mantras daudzinašanā, iesaka noteiktus paņēmienus, kas ļauj pastiprināt mantras iedarbību un ātrāk sasniegt vēlamo mērķi.

Jo vairāk cilvēks daudzina Harē Krišna, jo vieglāk viņam būs sekot zemāk minētajiem principiem. Tas notiek tāpēc, ka mantras skaitīšanas laikā cilvēks iegūst arvien lielāku garīgo spēku un attīsta augstāku garšu. Kad cilvēks sāk baudīt garīgo prieku, ko sniedz šī daudzinašana, tad viņam ir daudz vieglāk atbrīvoties no sliktajiem paradumiem, kas traucē tālāku garīgo attīstību.

1. Vadošie principi

Tiem, kas ir nopietni un patiesi vēlas pilnveidoties garīgajā dzīvē, jāievēro sekojoši vadošie principi:

- 1) Jāēd tikai tīrs veģetārs ēdiens, t.i. jāizvairās no gaļas, zivīm un olām.
- 2) Jāatsakās no apreibinošām vielām (narkotikām, alkohola, cigaretēm, arī no kafijas un melnās tējas).
- 3) Jāizvairās no azartspēlēm.
- 4) Jāatsakās no nelikumīgas dzimumdzīves (dzimumdzīve ir atļauta tikai laulībā un tikai bērnu ieņemšanai).

Sekojošajiem minētajiem četriem vadošajiem principiem, cilvēks var ātri attīstīties garīgā dzīvē. To neievērošana traucē šādu attīstību, jo palielina mūsu materiālās pieķeršanās. Tomēr Harē Krišnas mantrai ir tāds spēks, ka tās daudzinašana palīdzēs mums nostāties uz pareizā ceļa, lai kādos dzīves apstākļos mēs arī neatrastos.

2. Vēdu rakstu lasīšana

Ja jūs pastāvīgi lasīsit Vēdu rakstus, īpaši Bhagavad-gītu un Šrīmad-Bhāgavatam, tad spēsiet daudz vieglāk pilnveidoties garīgajā dzīvē. Ja jūs klausīsieties par Krišnu, par Viņa neparastajām darbībām un pārpasaulīgām spēlēm, tad atbrīvosieties no visiem sārņiem, kas ilgajā saskarsmē ar materiālo pasauli ir sakrājušies jūsu sirdī. Pastāvīgi klausoties par Krišnu un garīgo valstību, kur Krišna bauda mūžīgās spēles ar Saviem bhaktām, jūs sapratīsiet, kas ir dvēsele, kas ir patiesa garīgā darbība un kā pilnībā atbrīvoties no materiālās pasaules važām.

3. Ēdiena piedāvāšana Krišnam

Lai izvairītos no materiāliem sārņiem, mums jāēd tikai Krišnam piedāvāts, garīgots veģetārais ēdiens. Jebkuras dzīvas būtnes nogalināšana izraisa karmiskas sekas un tas attiecas pat uz augiem. Tomēr Bhagavad-gītā Krišna saka, ka tas, kas Viņam piedāvā veģetāru ēdienu, neitralizē šīs karmiskās sekas.

4. Darba augļi veltīšana Krišnam

Sava darba augļi mums ir jāziedo Visaugstajam Kungam Krišnam. Ja cilvēks darbojas tikai sava prieka un apmierinājuma dēļ, tad viņam nākas saņemt savas darbības karmiskās sekas. Tomēr, ja cilvēks darbojas, lai tikai sniegtu prieku Krišnam, tad karmisko seku nav. Tas, ko mēs veicam, kalpojot Dievam Kungam, ne tikai atbrīvo mūs no karmas, bet arī atmodina mūsos snaudošo Krišnas mīlestību. Cilvēks var turpināt darboties savā profesijā, vienīgi ir jāizvairās no tādas darbības, kas ir iepriekšminēto četru vadošo principu tiešs vai netiešs pārkāpums.

5. Garīgu cilvēku sabiedrība

Ja jūs nopietni vēlaties daudzinaut Harē Krišnas mantru, tad centieties pēc iespējas vairāk būt kopā ar līdzīgi noskaņotiem cilvēkiem. Mēs dabiski pārņemam to cilvēku īpašības, ar kuriem esam kopā. Piemēram, ja vēlamies kļūt par labu ārstu vai advokātu, tad mēs centīsimies būt kopā ar attiecīgās profesijas pārstāvjiem un mācīties no viņiem. Tāpēc labāk izvairīties no cilvēkiem, kas ir materiālistiski un noliedz garīgo dzīvi. Ja jūs atradīsieties tādu cilvēku sabiedrībā, kas cenšas pilnveidoties garīgajā dzīvē, daudzinaut Harē Krišnas mantru un ievēro vadošos principus, tad spēsiet ātri iegūt mieru un laimi, un sasniegt dzīves augstāko mērķi – garīgo valstību.

Ēšanas joga

Dodot bhakti jogas, garīgās kalpošanas jogas apkopojumu, Dievs Kungs saka: "Lai ko tu darītu, lai ko tu ēstu, lai ko tu piedāvātu vai atdotu, lai kādas askēzes tu veiktu – visu to dari kā ziedojumu Man." (Bg. 9.27.) Tāpēc ēdiena piedāvāšana Krišnam ir neatņemama bhakti jogas sastāvdaļa.

Dievs Kungs apraksta arī to, kāda veida ēdienu Viņš pieņem: "Ja kāds Man no sirds piedāvā lapu, puķi, augļi vai ūdeni, tad Es to pieņemu." (Bg. 9.26.) Krišna šeit nepiemin gaļu, zivis vai olas, tāpēc bhakta piedāvā Viņam tikai labāko un tīrāko ēdienu – katrā ziņā ne jau nokauto dzīvnieku pūstošos liķus vai nedzimušo cāļu embrijus.

Piedāvājot ēdienu Krišnam, bhakta apliecina savu mīlestību pret Viņu. Pat ikdienas dzīvē, gatavojot ēdienu kādam cilvēkam, mēs izpaužam savu mīlestību un pieķeršanos viņam. Šis cilvēks novērtēs ne tikai pašu ēdienu, bet arī to, ka šādi mēs izpaužam savu mīlestību pret viņu. Arī ēdiena piedāvāšana Krišnam palīdz mums iemīlēt Viņu. Tomēr ļoti grūti ir iemīlēt Dievu, ja mēs nekad neesam Viņu redzējuši.

Vēdu raksti dod ļoti skaidru priekšstatu par Dievu. Nekur citur jūs nespēsiet atrast tik pilnīgu Dieva Personības aprakstu. Citu pasaules galveno reliģiju rakstos Dievs pieminēts kā Visaugstais Tēvs, bet ir pārsteidzoši maz ziņu par Viņu kā par personību. Jēzus Kristus teica, ka viņš ir Dieva dēls, Muhameds bija Dieva pravietis, bet kas gan ir pats Dievs? Viņš parādās tikai netieši – kā balss no debesīm, kā degošs krūms utt.

Tomēr, ja mēs atzīstam, ka Dievs ir mūs radījis, tad mēs nevaram noliegt, ka Viņam ir visas personībai raksturīgās iezīmes – veidols, visdažādākie spēki un jutekļi. Nebūtu loģiski domāt, ka Dieva radītajā pasaulē kaut kas varētu būt pārāks par pašu radītāju. Mums ir veidols un mēs esam personības, bet, ja Dievam tā visa nebūtu, tad šajā ziņā mēs būtu pārāki par Viņu. Tāpēc Dievs arī ir personība – Augstākā Personība ar bezgala varenu garīgo veidolu. Piemēram, Bībelē ir teikts, ka mēs esam radīti pēc Dieva līdzības.

Rietumu mākslinieki savos darbos Dievu parasti iztēlojas kā spēcīgu, vecu vīru ar bārdu. Tomēr Indijas Vēdu raksti sniedz tiešu Dieva veidola un personības aprakstu – ziņas, kas nav atrodamas

nekur citur. Pirmkārt, Dievs ir mūžīgi jauns un Viņam piemīt brīnišķīgas garīgās īpašības, kas piesaista pat atbrīvoto dvēseļu prātus un sirdis. Viņš ir augstākais mākslinieks, augstākais mūziķis, Viņš brīnišķīgi runā un izpauž neierobežotu saprātu, jautrību un atsacīšanās spēju. Dievam ir nepārspējamā pārpasaulīgā spēle ar Viņa mūžīgajiem pavadoņiem. Vēdās ir bezgala daudz Dieva Augstākās Personības pievilcīgo iezīmju aprakstu. Tāpēc Viņu sauc par Krišnu, visupievilcīgo. Kad saprotam Dievu kā personību, tad mums ir daudz vieglāk medīt uz Viņu, īpaši tad, kad piedāvājam Viņam ēdienu.

Krišna ir visspēcīgākais un ir pilnīgi garīgs, tāpēc viss, kas saskaras ar Viņu, arī pilnībā attīrās un garīgojas. Pat materiālajā dabā ir lietas, kuras spēj attīrīt daudz ko citu. Piemēram, saule ar saviem spēcīgajiem stariem spēj iztvaicēt ūdeni pat no piesārņotām ūdenskrātuvēm. Ja pat tādām materiālam priekšmetam kā saulei ir šāds spēks, tad mēs varam tikai iedomāties kādai attīrošai spējai būtu jāpiemīt Dieva Augstākajai Personībai, kas bez pūlēm spēj radīt miljoniem saulu.

Garīgais ēdiens

Ar savām neierobežotajām pārpasaulīgajām enerģijām Krišna spēj pārvērst matēriju garā. Ja mēs ieliekam tērauda stieni ugunī, tad tas drīz vien sakarst un iegūst uguns īpašības. Tas pats notiek arī piedāvājot ēdienu Krišnam – ēdiens, kas sastāv no materiālām vielām, pilnīgi garīgojas. Šādu ēdienu sauc par prasādu, kas sanskritā nozīmē "Dieva Kunga žēlastība".

Prasādas ēšana ir viena bhakti jogas pamatnodarbība. Citās jogās jutekļi ir jāsavaldā mākslīgi, bet bhakti jogā mēs varam brīvi izmantot savus jutekļus dažādās patīkamās garīgās darbībās. Piemēram, ar mēli mēs varam baudīt brīnišķīgus, Kungam Krišnam piedāvātus ēdienus. Šādās darbībās jutekļi pakāpeniski garīgojas un tos dabiski sāk piesaistīt dievišķais prieks, kas tālu pārsniedz visu, ko mēs varam baudīt materiālā pasaulē.

Vēdu rakstos sniegti daudzi labvēlīgās prasādas iedarbības apraksti. Kad Visaugstais Kungs pirms piecsimts gadiem atnāca Indijā kā Kungs Čaitanja, Viņš teica par prasādu: "Ikviens agrāk jau ir baudījis šīs materiālās vielas. Tomēr tagad tām ir neparasta garša un aromāts. Šis aromāts pniecē prātu un liek aizmirst jebkādu citu saldmi. Tāpēc ir jāsaprot, ka Krišnas lūpu garīgais nektārs ir pieskāries šīm materiālajām vielām un piešķīris tām visas garīgās īpašības."

Veģētārisma virsotne ir tikai Krišnam piedāvāta ēdiena baudīšana. Pat daudzi putni un dzīvnieki, piemēram, baloži un pērtiķi, ir veģētārieši, tāpēc veģētārisms kā tāds vēl nav augstākais sasniegums. Vēdās teikts, ka cilvēka dzīves mērķis ir atmodināt dvēseles sākotnējās attiecības ar Dievu, un prasādas ēšana mums palīdz sasniegt šo mērķi.

Kā gatavot un piedāvāt prasādu

Veģētārisma augstākā mērķa sasniegšana sākas jau tad, kad mēs dodamies uz veikalu vai tirgu, lai izvēlētos pārtiku ēdiena gatavošanai. Bhagavad-gītā Visaugstais Kungs norāda, ka pārtika pēc materiālās dabas īpašībām iedalās trijās daļās – skaidrībā, kaislībās un tumsībā esošajā. Piena produkti, cukurs, dārzeņi, augļi, rieksti un graudaugi pieder skaidrībai un tos labprāt pieņem Krišna. Pārtiku, kas pieder kaislībām un tumsībai, nevajag piedāvāt Krišnam. Bhagavad-gītā (17.9.) teikts, ka šie produkti nes sev līdzī sāpes, ciešanas un slimības, tie ir smakojoši, pūstoši un netīri. Nav īpaši jālauza galva, lai saprastu, ka gaļa, zivis un olas, arī sīpoli un ķiploki pieder zemākajām dabas īpašībām. Tos nedrīkst piedāvāt Visaugstajam Kungam. Arī kafija, kakao un šokolāde pieder zemākajām īpašībām. Ja jums grūti atteikties no tējas un kafijas, tad dzeriet zāļu tējas un kafijas dzērienus no grauzdētiem graudiem.

Pērkot pārtiku, vienmēr atcerieties, ka gaļa, zivis un olas var būt arī citu produktu sastāvā, tāpēc

rūpīgi izpēti etiķetes. Piemēram, daudzām sieru šķirnēm tiek likts klāt glumenieks, ko iegūst no teļu kuņģiem.

Vajag izvairīties no ēdiena, ko nav gatavojuši Krišnas bhaktas. Saskaņā ar smalkajiem dabas likumiem, pavārs uz ēdienu iedarbojas ne tikai fiziski, bet arī mentāli. Piemēram, glezna nav tikai triepieni uz audekla, tā izteic mākslinieka sirdi un dvēseli, ko uztver skatītājs. Ja mēs uzturā lietojam pārtiku, kas ražota fabrikās vai ko gatavojuši cilvēki bez garīgas apziņas, tad mēs uzņemam zināmu devu materiālistiskas enerģijas. Tādēļ pēc iespējas vajag izmantot svaigus produktus.

Gatavojot ēdienu, pats galvenais ir ievērot tīrību. Visaugstajam Kungam nedrīkst piedāvāt neko netīru, tāpēc virtuvei jābūt spodrai un kārtīgai. Pirms ēdiena gatavošanas rūpīgi jānomazgā rokas. Gatavošanas laikā nevajag garšot, lai Krišna ir pirmais, kurš nogaršo. Kad viss ir gatavs, nelielu daļu no katra ēdiena un dzēriena salieciet trauciņos, no kuriem neviens cits nav ēdis. Nolieciet to visu Krišnas attēla priekšā un sakiet: "Mans dārgais Kungs Krišna, lūdzu pieņem šo nelielo ziedojumu." Iegaumējiet, ka pats galvenais ir mūsu mīlestība un pateicība Dievam, pašam ēdienam nav tik liela nozīme. Ēdiens netiks pieņemts, ja to nepiedāvās ar sirdi un dvēseli. Dievs ir pilnīgs. Viņam netrūkst nekā. Piedāvāšana ir tikai viens līdzeklis kā izpaust mūsu mīlestību. Pirms noņemt ziedojumu, vajag dažas minūtes atkārtot Harē Krišnas mantru: Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē. Pēc tam prasādu var pasniegt galdā. Viss jūsu sagatavotais ēdiens, arī tas, kas netika nolikts Krišnas attēla priekšā, tagad ir piedāvāts Krišnam, tomēr prasāda, kas bija tieši uz Kunga Krišnas paplātes, ir īpaša un to sauc par mahāprasādu. Ikvienam vajadzētu nogaršot kaut nedaudz šīs mahāprasādas. Centieties apjaust šī ēdiena garīgās īpašības, kas mūs atbrīvo no karmas iedarbības, bet vispirms jau – baudiet to!

Pēc kāda laika jums var rasties vēlēšanās veikt ēdiena piedāvāšanu pilnīgāk, atbilstoši tam, kā to dara Krišnas bhaktas visā pasaulē. Tādā gadījumā jums vajag izveidot vienkāršu altāri ar Šrīlas Prabhupādas, Kunga Čaitanjas un Šrī Šrī Rādhā-Krišnas attēliem.

Piedāvājot ēdienu, trīs reizes atkārtojiet visas sekojošās sanskrita lūgšanas:

*nama om viṣṇu-pādāya
kṛṣṇa-preṣṭhāya bhū-tale
śrimate bhaktivedānta-
svāmin iti nāmine*

*namas te sārasvate deve
gaura-vāṇī-pracāriṇe
nirviśeṣa-śūnyavādi-
pāścātya-deśa-tāriṇe*

"Es pazemīgi noliecos Viņa Dievišķās Žēlastības A.Č. Bhaktivēdāntas Svāmī Prabhupādas priekšā, kas ir ļoti dārgs Kungam Krišnam, jo ir patvēries pie Viņa lotospēdām."

"Es noliecos mana garīgā skolotāja, Sarasvatī Gosvāmī mācekļa priekšā. Savā žēlastībā viņš sludina Kunga Čaitanjadēvas vēstījumu rietumu valstīs, kas ir pilnas impersonālisma un tukšuma filozofijas."

*namo mahā-vadānyāya
kṛṣṇa-prema-pradāya te
kṛṣṇāya kṛṣṇa-caitanya-
nāmne gaura-tviṣe namah*

"Visdevīgākais avatār! Tu esi pats Krišna, kas atnāca kā Šrī Čaitanja Mahāprabhu. Tu esi pieņēmis Šrīmatī Rādhāranī zeltaino krāsu un Tu devīgi izdali tīru Krišnas mīlestību. Es pazemīgi noliecos Tavā priekšā."

namo brahṃaṇya-devāya
go-brāhmaṇa-hitaya ca
jagaddhitāya kṛṣṇāya
govindāya namo namaḥ

"Es pazemīgi noliecos Kunga Krišnas priekšā, kas ir visu brāhmanu godināmā Dievība, kas ir govju un brāhmanu labvēlis un dāvā savu žēlastību visai pasaulei. Es atkal un atkal noliecos Dieva Personības priekšā, kuru sauc par Krišnu un Govindu."

Skaidrojošā vārdnīca

Abhidhā-vriti – rakstu tiešais iztulkojums.

Abhidhēja – garīgā kalpošana saistītajā dzīvē.

Āčārja – garīgais skolotājs, kurš māca ar savu piemēru.

Ačintja – neaptverams.

Ačjuta – tas, kurš nekad nekrīt; Krišnas vārds.

Adhibhautika – citu dzīvo būtņu nodarītās ciešanas.

Adhidaivika – dabas katastrofas, ko izraisa augstāko planētu padievi.

Adhirūdha – laulības mīlestība, ko izpauž Vradžas jaunavas.

Adhjātmika – prāta un ķermeņa izraisītās ciešanas.

Ādi-rasa – sākotnējā un tīrā seksa filozofija.

Advaita – bez pretstatiem.

Aham brahmāsmi – apzināšanās, ka "es neesmu šis ķermenis".

Aham grahopāsanā – kalpošana savam ķermenim kā Augstākajam.

Akāma – tas, kuram nav materiālu vēlmju.

Amrita – nemirstīgs.

Anubhāva – pazīmes, kas izpaužas bhaktas ķermenī ekstātiskā mīlestībā pret Krišnu.

Ārja – tas, kurš tic attīstībai garīgajā dzīvē.

Ārja-samādža – ļaužu grupa, kuri pieņem sākotnējās Vēdas, bet noliedz citus Vēdu rakstus.

Ārurukšu joga – dažādi fiziski vingrinājumi un prāta koncentrācija.

Asamaurdhva – Visaugstais Kungs, kuru neviens nevar pārspēt un kuram neviens nespēj līdzināties.

Āšraja-tatva – Augstākā Patiesība, visu izpaušmju patvērums.

Āšrams – viena no četrām garīgajām dzīves kārtām. Skat. brahmačārī, grihastha, vānaprastha, sanjāsī.

Avatārs – tas, kurš ierodas no garīgajām debesīm.

Āvēša-avatāri – dzīvās būtnes, kuras Visaugstais Kungs apveltījis ar īpašu varenību.

Āvēša-rūpa – sk. Šaktjāvēša-avatāri.

Avidjas enerģija – materiālā pasaule.

Avjakta – neizpausts.

Bālja – Krišnas bērnības iezīme.

Bhakta – tas, kurš kalpo Dievam Kungam ar sirdi un dvēseli.

Bhakti – garīgā kalpošana Visaugstajam Kungam.

Bhakti-rasāmrita-sindhu – garīgās kalpošanas tīrā nektāra okeāns.

Bhāva – stāvoklis, kuram seko tīra mīlestība uz Dievu.

Bhukti – materiālās baudas.

Brahma – augstākais no padieviem, pirmā dzīvā būtne šajā Visumā.

Brahmačārī – māceklis, kurš ievēro dzimumatturību.

Brahmadžoti – Krišnas ķermeņa starojums.

Brahmānda – Visums.

Brahmans – Absolūtā Patiesība, augstākais gars, it īpaši Absolūtās Patiesības bezpersoniskais aspekts.

Brāhmans – saprātīgs cilvēks, kurš zina dzīves garīgo jēgu un var mācīt citus.

Čaitanja – dzīvības spēks.

Čandāla – suņu ēdājs.

Čaranāmrita – ūdens, kurā mazgāta Dievība.

Čatur-vjūha – Krišnas sākotnējie četrroku veidoli.

Dāmodara – 1) Krišnas vārds, kad māte Kungu bija sasējusi ar auklu; 2) vaišnavu kalendāra mēnesis, kas atbilst oktobra sākumam.

Danda – sanjāsī nūja.

Dāsja-rasa – mūžīgas kalpa attiecības ar Visaugsto Kungu.

Dhīra – miera pilns stāvoklis, kad mūs nesatrauc ne mēles, ne dzimumorgānu iegribas.

Dhriti – spēja valdīt pār mēli un dzimumorgāniem.

Dievība – autoritāšu atzīts Visaugstā Kunga veidols.

Džagad-guru – pasaules garīgais skolotājs.

Džangama – kustīgās dzīvās būtnes.

Džīva-šakti – dzīvās būtnes, kuras vēlas materiālās baudas.

Ēkādaši – gavēnis vienpadsmitajā dienā pēc pilna, kā arī pēc jauna mēness.

Gaudīja vaišnavs – Kunga Krišnas (Višnu) sekotājs Kunga Čaitanjas Mahāprabhu mācekļu pēctecībā.

Gaurānga – zeltainais Kungs Čaitanja.

Gjāna – zināšanu uzkrāšana.

Gjānī – tie, kas seko empīriskajai filozofijai.

Goloka Vrindāvana – Krišnas mājvieta garīgajās debesīs.

Gopī – Vrindāvanas ganu meitenes.

Gopinātha – Krišna, gopī iemīļotais kungs.

Gosvāmī – Kunga Čaitanjas galvenie sekotāji.

Govinda – vaišnavu kalendāra mēnesis, kas atbilst februārim.

Grihastha – bhakta, kurš ir ģimenes cilvēks.

Guna-avatāri – Dieva Kunga iemiesojumi, kas valda pār trijām materiālās dabas īpašībām.

Gunas – materiālās dabas īpašības.

Guru – garīgais skolotājs.

Hlādinī spēja – Krišnas prieka spēja.

Hriṣīkēša – 1) Krišnas vārds, kas nozīmē jutekļu valdnieks; 2) vaišnavu kalendāra mēnesis, kas atbilst augustam.

Jagja – ziedošana.

Jagjēšvara – Višnu, ziedošanu Kungs.

Joga – jebkurš no garīgās apzināšanās ceļiem, kas domāts, lai cilvēks šķīstītos un galu galā izprastu, ka ir Dieva kalps.

Juga-avatāri – avatāri, kas nosaka garīgās apzināšanās ceļu katrā no laikmetiem.

Kali-juga – pašreizējais strīdu un liekulības laikmets; tas ir pēdējais četru laikmetu ciklā.

Kalpa-vrikša – vēlmju papildītāji koki garīgajās debesīs.

Kamandalu – svētceļnieka ūdens trauks.

Karma – auglīga darbība, kas vienmēr izraisa labas vai sliktas sekas.

Karma-kānda – rituālistiskas darbības.

Karma-mīmāmsa – filozofija, saskaņā ar kuru Dievs ir pakļauts mūsu darbībai.

Kēšava – vaišnavu kalendāra mēnesis, kas atbilst novembra beigām.

Kīrtana – Visaugstā Kunga cildināšana.

Kripa – žēlastība.

Krišana – Dieva Augstākā Personība, kurā pilnībā izpaužas sešas varenības: viss spēks, slava, skaistums, bagātība, zināšanas un atsacīšanās spēja.

Krišana-bhakti-rasa – Krišnas un Viņa bhaktu savstarpējā mīlestība.

Krišnaloka – Krišnas planēta garīgajā valstībā.

Kṣatriji – cilvēki, kas pārvalda sabiedrību, kā arī aizsargā to.

Kṣētragja – dzīvā būtne kā darbības lauka zinātāja.

Lakṣanā-vriti – svēto rakstu netiešs tulkojums.

Līla – Visaugstā Kunga vai tīra bhaktas garīgās spēles.

Līlā-avatāri – avatāri, kuri ierodas uz šo pasauli, lai izpaustu garīgās spēles.

Mādana – tikšanās laulības mīlestībā.

Madana-mohana – Krišana, kurš valdzina pat mīlas dievu.

Mādhava – 1) Krišnas vārds, kas nozīmē "prieka devējs"; 2) vaišnavu kalendāra mēnesis, kas atbilst janvārim.

Madhura-rasa – mūžīgas laulības mīlestības attiecības ar Visaugsto Kungu.

Madhusūdana – 1) Krišnas vārds, kas nozīmē "dēmona Madhu nogalinātājs"; 2) vaišnavu kalendāra

mēnesis, kas atbilst aprīlim.

Mahāraurava – elle, kur nonāk dzīvnieku nogalinātāji.

Mahat-tatva – kopējā materiālā enerģija.

Mahātma – dižena dvēsele.

Maija – Visaugstā Kunga maldinātājs spēks; mūsu attiecību ar Krišnu aizmiršana.

Mājā-šakti – pārklātā Absolūtās Patiesības enerģija.

Mandžari – tuvākās Rādhārānī pavadones.

Mantra – skaņa, kuras izrunāšana atbrīvo prātu no sārņiem.

Manvantara-avatāri – Manu avatāri.

Mārgaširša – vaišnavu kalendāra mēnesis, kas atbilst oktobra beigām un novembra sākumam.

Mathura – Kunga Krišnas mājvieta Vrindāvanas apkārtnē, kur Viņš piedzima un kur atgriezās pēc bērnības rotaļām Vrindāvanā.

Maušala-līla – beigu daļa Krišnas rotaļām materiālajā pasaulē.

Mohana – atšķirtība laulības mīlestībā.

Mokša-kāma – tas, kurš alkst pēc atbrīves.

Mridanga – māla bungas, kas tiek izmantotas kopīgā Dieva svēto vārdu daudzinašanā.

Mukta – atbrīvota dvēsele.

Nārājana – vaišnavu kalendāra mēnesis, kas atbilst decembrim.

Nirguna – tas, kurš ir bez materiālām īpašībām.

Nirvāna – materiālistiskās dzīves izbeigšanās.

Padmanābha – 1) Krišnas vārds, kas nozīmē "kura naba ir skaista kā lotoszieds"; 2) vaišnavu kalendāra mēnesis, kas atbilst septembrim.

Pandits – zinātnieks.

Parā-prakriti – augstākā enerģija.

Para-tatva – Absolūtā Patiesība.

Paramēšvara – augstākais valdnieks, Krišna.

Parampara – mācekļu pēctecības ķēde, kas sākas ar pašu Krišnu.

Parināma-vāda – mācība par blakusproduktiem.

Patitapāvana – Kungs Čaitanja, viskritušāko dvēseļu glābējs.

Pauganda – Krišna no sešu līdz desmit gadu vecumam.

Prābhava-prakāša – Krišnas četrroku veidols.

Pradhāna – materiālās izpausmes elementi.

Prākrita-sahadžiji – viltus bhaktas, kuriem ir pasaulīgs priekšstats par Krišnas rotaļām.

Prasāda – veģetārs ēdiens, kas ir piedāvāts Visaugstajam Kungam un tādējādi padarīts garīgs.

Prasthāna-traja – trīs zināšanu daļas pārpasaulīgās apzināšanās ceļā.

Prēma – nesavtīga mīlestība uz Dievu.

Puruša-avatāri – Višnu izvērsumi, kas rada, uztur un iznīcina kosmosu.

Rāga-mārga-bhakti – garīgā kalpošana ar pieķeršanos Kungam.

Rāgānuga – spontāna mīlestība uz Dievu.

Rāgātmika – dziļa pieķeršanās, domājot par mīloto.

Rasa – attiecības starp Kungu un dzīvajām būtnēm.

Rasābhāsa – sajauktas garīgās kalpošanas garšas.

Rati – pieķeršanās.

Rūdha – laulības mīlestība, ko izpauda Dvārakas valdnieces.

Rukminīramana – Krišna, Rukminī vīrs.

Sad-cid-ānanda-vigraha – Krišnas mūžības, zināšanu un svētlaiques pilnais veidols.

Sādhana-bhakti – garīgā kalpošana, sekojot likumiem un noteikumiem.

Sakhī – Rādhārānī tuvās pavadones.

Sakhja-rasa – mūžīgas draudzības attiecības ar Visaugsto Kungu.

Samskāra – attīrīšanās ceremonijas divreizdzimušajiem.

Sanjāsa – atsacīšanās dzīves kārtā.

Sanjāsī – cilvēks atsacīšanās dzīves kārtā.

Sankīrtana – kopēja Visaugstā Kunga slavas daudzināšana.

Sarva-kāma – tas, kuram ir materiālas vēlmes baudīt.

Sidha-dēha – attīrījusies dvēsele, kas spēj sākt kalpošanu Krišnam.

Smriti-prasthāna – atbrīvotu dvēseļu sarakstītas autoritatīvas grāmatas, kas atklāj dzīves galamērķi.

Srištikarta – Krišna, radītājs.

Sudaršana-čakra – Kunga Višnu ierocis disks.

Surabhi govs – govs garīgajās debesīs, kas dod neierobežoti daudz piena.

Sūtra – pēc apjoma neliels darbs, kurā nevainojamā veidā sniegta ļoti dziļa filozofija.

Svajam-rūpa – paša Krišnas veidols.

Svarūpa-šakti – Krišnas iekšējais spēks.

Šabda – pārpasaulīga skaņa.

Šačīnandana – Čaitanja Mahāprabhū, Šačī dēls.

Šadbhudža – Kunga Čaitanjas sešroku veidols.

Šaktjāvēša-avatārs – dzīvā būtne, kurai Krišna devis spēku pārstāvēt Viņu.

Šama – prāta savaldīšana, koncentrējot to uz Visaugsto Kungu.

Šānta-rasa – Dieva mīlestības sākuma pakāpe, kad tas, kurš atbrīvojies no materiālajiem sārņiem, sāk novērtēt Kunga diženumu.

Šrīdhara – 1) Kunga Krišnas vārds, kas nozīmē "Laikšmī vīrs"; 2) vaišnavu kalendāra mēnesis, kas

atbilst jūlijam.

Šruti-prasthāna – zināšanu daļa, ko apstiprina Vēdu norādījumi.

Šūdra – strādnieks.

Tadēkātmā-rūpa – veidols, kas atgādina Krišnas veidolu, taču atšķiras no tā ar dažām ķermeņa iezīmēm.

Tilaka – svētā zīme, ko vaišnavi liek uz noteikta ķermeņa daļām, izmantojot zemi no svētām vietām.

Titikša – gatavība panest ciešanas, valdīt pār jutekļiem un saglabāt prāta mieru.

Trivikrama – 1) Krišnas vārds, kas nozīmē "tas, kurš ar trīs soļiem izmērīja Visumu"; 2) vaišnavu kalendāra mēnesis, kas atbilst maijam.

Trjadhīšvara – Krišna kā Gokulas, Mathuras un Dvārakas valdnieks.

Tulasī – svētais koks, kas ir ļoti dārgs Kungam Krišnam.

Udbhāsvara – ārējas pazīmes, kas parādās uz bhaktu ķermeņiem.

Upanišadas – Vēdu rakstu atzars.

Vaibhava-prakāša – Krišnas "emocionālie" veidoli.

Vaibhava-vilāsa – divdesmit četri galvenie Krišnas četrroku veidoli.

Vaidhi-bhakti – garīgā kalpošana saskaņā ar ierobežojošajiem principiem.

Vaikuntha – garīgā valstība, kurā nav raižu.

Vaišja – lauku strādnieks vai tirgotājs.

Vaišnavāparādha – tīra Kungs bhaktas apvainojums.

Vaišnavs – Visaugstā Kunga bhakta.

Vāmana – 1) Krišnas vārds (Indras jaunākais brālis); 2) vaišnavu kalendāra mēnesis, kas atbilst jūnijam.

Vānaprastha – tas, kurš aizgājis no darba dzīves.

Varnāšrama-dharma – sabiedrības iedalījums četrās sabiedrības kārtās un četrās garīgajās kārtās saskaņā ar Vēdām.

Vātsalja-rasa – mūžīgas vecāku attiecības ar Visaugsto Kungu.

Vēdisks – tas, kas attiecas uz Vēdu filozofiju, kultūru utt.

Vibhāva – tas, kas palielina mūsu mīlestību uz Krišnu.

Vibhūti – Visaugstā Kunga īpašā žēlastība pret dzīvo būtni.

Višnu – 1) Krišnas pirmais izvērsums, lai radītu un uzturētu materiālo pasauli; 2) vaišnavu kalendāra mēnesis, kas atbilst martam.

Višnu-tatva – neskaitāmie Krišnas sākotnējie izvērsumi.

Višrambha – mīlestības pilna sevis uzticēšana Kungam, kurā bhakta aizmirst par Dieva Kunga diženumu un vairs nejūt bijību pret Viņu.

Višudha-satva-pradhāna – mājāvādī apzīmējums kopīgajai neziņai.

Višvambhara – tas, kurš uztur visu Visumu un vada visas dzīvās būtnes.

Vivartavāda – pārveidošanās mācība.

Vradžavāsī – Vrindāvanas iedzīvotāji.

Vrindāvana – svētais ciems, kurā Krišna pavadīja bērnību.

Sanskrita izrunas rādītājs

Gadsimtu gaitā sanskrita valodas pierakstam lietoti dažādi alfabēti, tomēr visplašāk Indijā izmanto dēvanāgarī rakstu ("rakstu, kas tiek lietots padievu pilsētās"). Dēvanāgarī alfabētā ir 48 skaņas – 13 patskaņi un 35 līdzskaņi.

Šajā grāmatā sanskrita panti doti transliterācijā latīņu burtiem saskaņā ar sistēmu, ko zinātnieki pēdējos piecdesmit gados pieņēmuši, lai atspoguļotu katras sanskrita valodas skaņas izrunu. Šī sistēma izmantota arī citātos, kas ir rakstīti kursīvā.

Patskaņus – *a, ā, i, ī, u, ū* – izrunā tāpat kā latviešu valodā. Patskani *ṛ* izrunā kā *ri* vārdā *krist*. Patskani *e* izrunā kā *ē* vārdā *ērglis*; *ai, au* un *o* izrunā mazliet garāk nekā latviešu valodā.

Rīkles līdzskaņus – *k, kh, g, gh* un *ṅ* – izrunā līdzīgi kā latviešu valodā. *K* izrunā kā vārdā *kaķis*, *kh* kā vārdā *rika*, mazliet piedvešot *h*, *g* izrunā kā vārdā *govs*, *gh* kā vārdā *mugura*, piedvešot *h*; *ṅ* izrunā kā vārdā *bangā*.

Palatālos līdzskaņus – *c, ch, j, jh* un *ñ* – izrunā ar mēles vidus daļu. *C* izrunā kā vārdā *čūska*, *ch* kā vārdā *buča*, mazliet piedvešot *h*, *j* izrunā kā *dž* vārdā *Džūkste*, *jh* izrunā līdzīgi, tikai piedvešot *h*; *ñ* izrunā kā vārdā *dūņas*

Smaganu līdzskaņus – *ṭ, ṭh, ḍ, ḍh, ṇ* – izrunā ar paceltu mēles galiņu, līdzīgi ka angļu vārdos *tub, light-heart, dove, red-hot, nut*.

Zobu līdzskaņus *t, th, d, dh* izrunā līdzīgi kā latviešu valodā. *T* izrunā kā vārdā *tīrums*, *th* kā vārdā *mati*, piedvešot *h*, *d* izrunā kā vārdā *diena*, *dh* kā vārdā *gludināt*, piedvešot *h*.

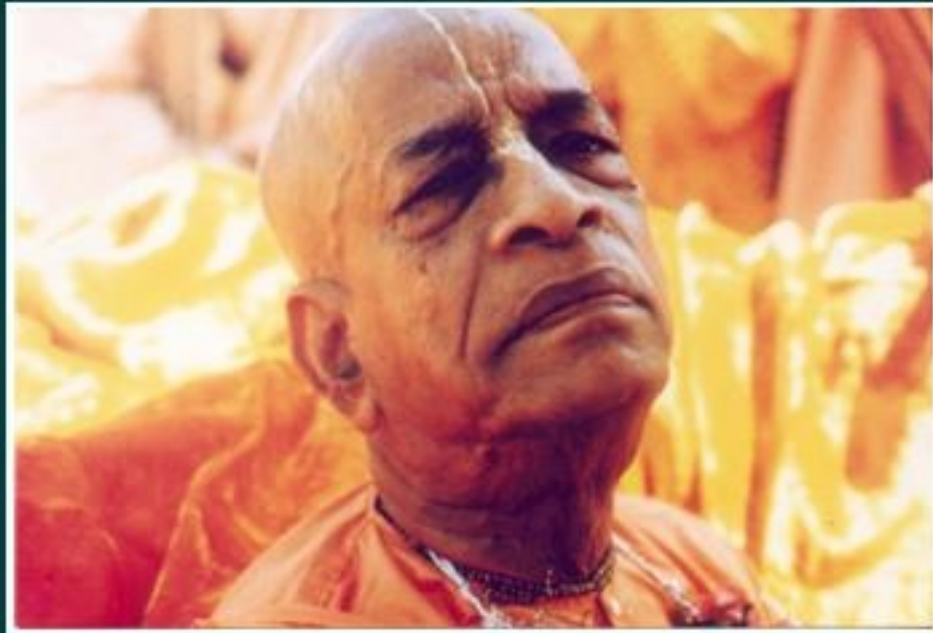
Lūpu līdzskaņus – *p, ph, b, bh* – izrunā līdzīgi kā latviešu valodā. *P* izrunā kā vārdā *priede*, *ph* kā vārdā *pupa*, piedvešot *h*, *b* kā vārdā *balodis*, *bh* kā vārdā *dabūt*, piedvešot *h*. *M* izrunā kā vārdā *māte*.

Puspatskaņus – *y, r, l* un *v* – izrunā kā vārdos *jauns, riet, laiva* un *vējš*. Šņāceņus *ṣ, ṣ* un *s* izrunā attiecīgi kā vācu vārdā *sprechen*, kā vārdā *šņākt* un *saule*. Burtu *h* izrunā viegli, kā angļu vārdā *home*.

Anusvāra *m̐* ir tīri nazāla skaņa, un to izrunā kā vārdā *grumba*. Visarga *ḥ* ir elpas skaņa, to izrunā ļoti viegli. Divrindes beigās *aḥ* izrunā kā *aha*, *iḥ* kā *ihi*.

Zilbes sanskritā netiek stingri uzsvērtas, nav arī pauzes starp vienas rindas vārdiem, runas plūdumā tiek ievērota tikai atšķirība starp garajām un īsajām zilbēm (garās zilbes ir divreiz garākas par īsajām). Zilbe ir gara, ja patskanis tajā ir garš (*ā, ai, au, e, ī, o, ṛ, ū*) vai īsajam patskanim seko vairāk nekā viens līdzskanis (to skaitā *ḥ* un *m̐*). Aspirētie līdzskaņi (līdzskaņi, kuriem seko *h*) šajā gadījumā tiek uzskatīti par vienu līdzskani.

Grāmatas tekstā galvenokārt lietota sanskrita fonētiskās transkripcijas sistēma, kas dod iespēju latviešu lasītājam bez īpašām priekšzināšanām sanskritā pietiekami pareizi izrunāt sanskrita valodas vārdus un terminus. Šī sistēma izmantota vārdos, kas nav rakstīti kursīvā.

***Diženais Indijas svētais Kungs
Čaitanja Mahāprabhu (1486-1534)
mācīja, ka vienīgais mērķis mūsu dzīvē
ir patiesi iemīlēt Dievu. Šāda mīlestība
var atrisināt visas cilvēces problēmas.
Pēdējos gadu desmitus sabiedrībā ir
valdījis materiālisms, un šī laika rūgtā
pieredze apstiprina Kunga Čaitanjas
mācības patiesumu.***